

פרשת נשא	
<p>וידבר ה' אל משה לאמר נשא את ראש בני גרשון וגו' (במדבר ד כב) ר' אבא פתח (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשוב יי' לו עון ואין ברוחו רמיה האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה ואית לאסתכלא ביה והא אוקמוה ת"ח בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא ויצחק תקן צלותא דמנחה וגבורה עלאה שלטא בעלמא² עד דאתי ועאל ליליא בנין לקבלא ליה (ליליא)³ ומומנא דשאר צלותא דמנחה אתפרש שמאלא לקבלא (לי) ואתער ליליא</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר נשא את ראש בני גרשון וגו', רבי אבא פתח אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ואין ברוחו רמיה, הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, ויש להתבונן בו, וכך פרשוהו, בא וראה בשעת תפלת מנחה הדין שורה בעולם, ויצחק תיקן תפלת מנחה וגבורה עליונה שולטת בעולם, עד שבא ונכנס הלילה כדי לקבל אותו (ללילה), ומזמן ששורה תפלת מנחה, נפרד השמאל לקבל (אותו), ומתעורר הלילה.</p>
<p>בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר⁴ כלהו מתערין בעלמא ואתפשטו וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא⁵ והא אתמר בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא⁶ כמלקדמין וורדא</p>	<p>אחר שמתעוררים כל אותם שומרי הפתחים שבחוף, כולם מתעוררים בעולם ומתפשטים, וכל בני העולם טועמים טעם מות, והרי נתבאר. בחצות הלילה ממש</p>

1 דרישיה משמע שיש בו עון אלא שאין הקב"ה חושבו לו וסיפיה משמע שאין לו עון דכתיב ואין ברוחו רמיה א"כ מה"ת שיחשוב לו הקב"ה עוון (רח"ו).

2 ה"ס ו"ק דאימא שנכנסים בז"א שנקרא עולם, וכנגדם מתפשטת לאה והנה כל קצה כלול מכולם וה"ס אל"ה דהיינו אותיות לא"ה ו"פ לא"ה גימ' גבור"ה ולהיות שאז מאירים ק"ג אורות דשמאל שהם ממילוי קס"ו העולה עליון, לכן אמר גבורה עילאה (רמ"ז).

3 פ' בעבור החשיך את הלילה, כי קבל הוא לשון חשך ואפילה, וכמו שתרגם אונקלוס (שמות י, כב) ויהי חשך אפלה, חשך קבל, וכדאמרין בסנהדרין צב ע"א, הוי קבל וקיים, ופי' רש"י הוי שפל ואפל (כלומר עניו) ותחיה. והענין כי מזמן המנחה ואילך כל הזווגים הם בלאה, אמנם עד הלילה יש בזעיר רשימו דמוחין שהם סוד החסדים המאירים, אך בלילה מסתלקים לגמרי ואז הוא לילה גמור, שכן לאה ה"ס קשר של תפילין, שאינה כי אם החיצוניות דמלכות דתבונה. ואעירך על כללות הענין והוא שד' זווגים הם ביום, שלש מהם הם בסוד לאה ואחד בסוד רחל, דהיינו דוקא דשל שחרית, אבל במנחה הוא דישאל ולא, דערבית יעקב ולא מהחזה ולמעלה, דחצות יעקב ולא בכל אורך זעיר. והתחיל מהמנחה ואמר דאז גבורה עילאה שלטא, היא לאה גבורה עליונה לאפוקי רחל שהיא שחרית. ודוק שבכל שלשה הזמנים, דלילה חצות ושחרית, אמר לישנא דאתער מה שלא אמר כן במנחה, והטעם לפי שבכל שלשה הזמנים הנזכרים יש מוחין חדשים בקריאת שמע, כי שעל המטה היא לזווג חצות ושחרית וערבית יש בהם קריאת שמע, מה שאין כן במנחה כי אין אז רק רושם מהמוחין של שחרית, ונדוע שלכל זווג דקריאת שמע צריך שהזעיר יתעורר להעלות מ"ן והיינו לישנא דאתער (רמ"ז).

המלכות מתייחדת עם התפארת מצד הגבורה (אור יקר), פי' שמ???הגבורה מקבלת המלכות הנקראת לילה ונותנת לה הארה (מ"מ).

4 עי' פרקי היכלות רבתי (פרק יז אות א) אמר רבי ישמעאל כך אמר ר' נחוניא בן הקנה בשבעה היכלות יושב טוטרסיא"י (עי' ח"ב רמה ע"ב) ה' אלהי ישראל חדר בתוך חדר ובפתח כל היכל והיכל שומרי הסף שמונה ארבעה מימין המשקוף וארבעה לשמאל המשקוף, ע"כ, ועיי"ש (אות ב - ז) שמונה את כל השומרים.

5 עי' ברכות נז ע"ב: שינה אחד מששים למיתה (אור יקר), ועי' לעיל ח"א (דף לו ע"א) הא אילנא דא ביה שריא מותא והוא אילנא דשלטא בליליא וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמי טעמא דמותא.

6 ומ"ש בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא כמלקדמין, לא רצה לומר בין הערבים במנחה, אלא הכוונה שלא תחשוב ששליטת לאה בלילה אחת היא מתחילת הלילה ועד סופו, שאין הדבר כן שהרי בחינת זווג דערבית אינו מתקיים רק עד שלש שעות בלילה, שלכן כתב הרב ז"ל שאין לו לאדם לישן עד שעה שלישית, ואם כן נמצא שאותה הבחינה מתבטלת וחוזרת לאה להבנות כאילו היה הפעם הראשונה. אי נמי ועיקר שבחצות ה"ס (בראשית ב, כב) ויבן ה' אלקים את הצלע, דהיינו דנה"י דאור"א נכנסים בנוק' העומדת

<p>קדישא⁷ סלקא ריחין⁸ והיא⁹ משבחת וארימת קלא וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא¹⁰</p>	<p>מתעורר השמאל כמקדם, וישונה הקדושה מעלה ריחות ומשבחת ומרימה קול, ואז עולה ושורה הראש למעלה בשמאל</p>
<p>קכא/ב</p>	
<p>ושמאלא מקבל לה כדין כרוזא קארי¹¹ בעלמא דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא וכד תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח¹² זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא¹³ כד אתי צפרא וימינא אתער ומחבקא לה¹⁴ כדין זוגא דכלא אשתכח כחדא¹⁵</p>	<p>והשמאל מקבלה, אז הכרוז קורא בעולם, שהרי זמן הוא להתעורר לשבח למלך, ואז תשבחות מתעוררות, ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו מי שמתעורר לזוג זוג זה, כשבא הבוקר והימין מתעורר ומחבקה, ואז זוג הכל נמצא כאחד.</p>
<p>(ס"א למלכא כד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק לה כדין זוגא דכלא אשתכח כחדא וכדין תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא)</p>	<p>(משל) למלך כשבא הבוקר והימין מתעורר ומחבק אותה, אז נמצא זוג הכל כאחד, ואז התשבחות מתעוררות ונמצאת התבשמות הכל, אשרי חלקו של מי שמעורר לזוג זוג זה).</p>
<p>ת"ח בשעתא דבני נשא דמיכין ופעמין טעמא דמותא¹⁶ ונשמתא סלקא לעילא קיימא באתר דקיימא ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא וכתבין להו על פתקא</p>	<p>בא וראה בשעה שבני אדם ישנים וטועמים טעם מות, והנשמה עולה למעלה, עומדת במקום שעומדת, ונבחנת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם על פתק.</p>

באחור ז"א ומגיעים עד סוף האצילות, שנעשית לאה ארוכה בשלה ובשל רחל, וזה מעין מה שנעשה בבריאת העולם, אלא שאז הכל היה בסוד רחל ובחצות הכל בסוד לאה, אבל מציאות ענין כניסת נה"י דא"א בנוק' ושינת ז"א הכל אחד, ועל כן אמר כמלקדמין לעילא, דייקא לעילא, שר"ל למעלה ממקומה העיקרי שהוא מהחזה ולמטה, אבל נקודה זו עולה עד גבורה דז"א, ואמר רישא, מפני שנקודה זו שירדה בחצות ועלתה בשחר היא הכתר שלה כנודע אצלנו, והיינו רישא דוקא. וקרא לנקודה זו וורדא על שם הפסוק (ש"ה"ש ב, ב) כשושנה בין החוחים, שהוא רמז לגלות שכינה. אי נמי רמז כי שושנה גי' תרס"א דהיינו אדנות מלא חסר י', וכן היא עכשיו חסרה חב"ד גג"ת נה"ם שלה, שאלו נשאר ללאה להתלבש בהם ככתוב אצלנו, וגם שושנה עם הכולל גי' אכתריאל"ש"ה"ס כתר הבריאה, ששם יורדת רחל ושם משבחת וארימת קלא. ומלבד האמור עוד יש לומר דמשבחת במה שאז מחלקת מזון לעולמות ב"ע כד"א (משלי לא, טו) ותקם בעוד לילה וגו', ואז כל רתיכין דילה פתחי שירה כנזכר בפרשת יתרו ס"ז ב', וארימת קלא, מפני שאז יש כח לחיצונים לינק ממנה, ואין ספק אצלי ששני דברים אלו תלויים במעשה התחתונים שנשמותיהם עולות למעלה ומעשיהם נכתבים ונחתמים על ידיהם (נ"א עליהם), ואז בכח התורה ומעשים טובים היא משפעת שפע לעולמות ומשבחת, אבל מפני עבירות הרשעים יונקים החיצונים והיא ארימת קלין. ולפי זה יש שייכות נכון לכל זאת ההקדמה שהקדים רבי אבא לפרש הפסוק דאין ברוחו רמיה (רמ"ז). פי"ג דאימא שמתעוררים בחצות (מ"מ).

⁷ שושנה קדושה והיא השכינה שעליה נאמר כשושנה בין החוחים (דרך אמת, ואור יקר).

⁸ היינו קישוטיה מנשמות שבגן עדן (אור יקר).

⁹ רחל שירדה בבריאה (רח"ו).

¹⁰ כתב הרב בספר הכוונות שבחצות לוקחת לאה מרחל בהלואה ט"ס שלה וכתר רחל יורד לעולם הבריאה ואחר חצות ע"י תורת הצדיקים מעלים הכתר של רחל ונקשר בזרוע שמאלי דזעיר והוא שואב הרשימו של המוחין של רחל והם תפילה של יד דזעיר עכ"ל, וז"ש כאן וכדין סלקא ושריאי רישא וכו' דהיינו שכתר שלה הנק' ראש נקשר בזרוע שמאל דזעיר (מ"מ).

¹¹ צ"ע אם זה קריאת גבר, עי' זהר ח"ג קעא ע"ב, ואור יקר שזה גבריאל, אמנם בב"ע ג ע"א מובא שזה יוצא מאורות הפנים דא"א.

¹² עי' אד"ז רצד ע"א.

¹³ פי' דיעקב ולאה שנעשה בחצות הב' (מ"מ).

¹⁴ עי' שעה"כ דרושי תפילת ערבית דרוש ב' שבתפילת שחרית יש בחי' מינו תחבקני (ש"ה"ש ב ו).

¹⁵ זוג לאה ורחל הוא נעשה בעת העמידה זוג לאה בויעבור זוג רחל בנפילת אפים (רח"ו).

¹⁶ היינו שיושנים יותר מחצי שעה עי' זהר ויחי (אור יקר).

<p>מ"ט בנין דנשמתא סלקא לעילא ואסהידת על עובדוי דב"נ ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה וכד ההיא מלה דאפיק ב"נ מפומיה אידי כדקא יאות מלה קדישא דאורייתא וצלוחתא ההיא מלה סלקא ובקע רקיעין וקיימא באתר דקיימא¹⁷</p>	<p>מדוע, משום שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשי האדם, ועל כל דיבור ודיבור שיוצא מפיו, וכשאותו דיבור שהוציא האיש מפיו הוא כראוי, דיבור קדוש של תורה ותפלה, אותו דיבור עולה ובוקע רקיעים, ועומד במקום שעומד.</p>
<p>עד דעאל ליליא ונשמתא סלקא ואחיד לההיא מלה ועאל ליה קמי מלכא וכד ההיא מלה לאו אידי כדקא יאות ואידי מלה מלין בישין מלישנא בישא ההיא מלה סלקא לאתר דסלקא וכדין אתרשים ההיא מלה וההוא חובה עליה דב"נ הה"ד (מיכה ז ה) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך ובג"כ (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשוב יי' לו עון אימתי כשאין ברוחו רמיה</p>	<p>עד שנכנס הלילה, והנשמה עולה ואוחזת אותו הדבור ומכניסתו לפני המלך, וכשאותו דיבור אינו כראוי, והוא דיבור מדבורים רעים מלשון הרע, אותו הדבור עולה למקום שעולה, ואז נרשם אותו דיבור ואותו חטא על האדם, זהו שכתוב משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, ולכן אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, אימתי כשאין ברוחו רמיה.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבוד עבודה ועבודת משא באהל מועד (במדבר ד ג) פקודא דא להיות הלויים משוררים במקדש ואע"ג דאוקימנא לעילא¹⁸ הכא צריך לחדש מלין דהא כהן איהו מקריב קרבנא ואיהו מיכאל לוי איהו גבריאל איהו צריך לנגנא</p>	<p>מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא באהל מועד, מצוה זו להיות הלויים משוררים במקדש. ואף על גב שבארנו למעלה, כאן צריך לחדש דברים, שהרי הכהן מקריב קרבן והוא מיכאל. לוי הוא גבריאל, הוא צריך לנגן.</p>
<p>ורזא דמלה (תהלים מב ט) יומם יצוה יי' חסדו דא חסד¹⁹ כהנא רבא דמיכאל איהו כהן הדיוט לגבי מאריה²⁰ ועם כל דא דהדיוט איהו אצל מאריה מלך דחיות הקדש²¹ איהו וברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך (ברכות ז ע"א), וזהו יומם יצוה ה' חסדו. ובלילה שירה עמי, זו גבורה, שירה.</p>	<p>וסוד הדבר "יומם יצוה ה' חסדו" זה חסד כהן גדול, שמיכאל הוא כהן הדיוט לגבי רבונו, ועם כל זה שהדיוט הוא אצל רבונו, הוא מלך חיות הקדש, וברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך (ברכות ז ע"א), וזהו יומם יצוה ה' חסדו. ובלילה שירה עמי, זו גבורה, שירה.</p>
<p>(דברים לג יז) בכור שורו²³ הדר לו (יהזקאל א י) ופני שור מהשמאל וגבריאל שלוחיה וצריך לשורר ולנגן בחדוה בחמרא דאורייתא (לאתעסקא לשלחא²⁴ קרבנא²⁴ קמי מלכא בחדוה ומאן דלית ליה רשו²⁵)²⁴ לאתעסקא באורייתא יקיים קומי רני בלילה לראש</p>	<p>בכור שורו הדר לו, ופני שור מהשמאל, וגבריאל שלוחו, וצריך לשורר ולנגן בשמחה ביין התורה, (להתעסק לשלוח קרבנות לפני המלך בשמחה, ומי שאין לו רשות) להתעסק בתורה יקים קומי רני בליל לראש אשמרות, ויאמר</p>

¹⁷ עי' ח"ב רמה ע"ב היכל קדמאה.

¹⁸ קט ע"ב (רמ"ז).

¹⁹ חסד ממש ומיכאל שלוחיה (יהל אור).

²⁰ עי' ע"ח שער דרושי אב"ע פרק א שכהן הדיוט בחי' אדנ"י וכהן גדול בחי' הוי"ה.

²¹ עי' שער מאמרי רשב"י יח ע"א.

²² לוי המנגן כנ"ל (יהל אור).

²³ לשון שירה (יהל אור).

²⁴ שהשיר מעכב הקרבן כידוע (יהל אור).

²⁵ פי' שאינו יכול (יהל אור).

<p>אשמורת (איכה ב יט) ויימא באשמורות כמה סליחות ותחנונים²⁶ ובקשות בכל מיני רנה בגרוניה דאיהו כנור²⁷ לאפקא ביה קלא בשית כנפי ריאה עם וורדא²⁸ בשית עזקאן דקנה ודא ו' ויפוק ליה מלבא דתמן בינה כמה דאוקמוה מארי מתניתין הלב מבין יפוק בן מבינה מבן י"ה דאיהו ו' דאיהו אפרוח בשית גדפינן²⁹ ויסלק ליה בשית עזקאן דקנה דאינון (מלכים א' א יט) שש מעלות לכסא</p>	<p>באשמורות כמה סליחות ותחנונים ובקשות בכל מיני רנה, בגרונו שהוא כנור, להוציא בו קול, בשש כנפי ריאה עם ורדים, בששת טבעות הקנה, וזו ו', ויוציאו מהלב ששם בינה, כמו שפרשוה בעלי המשנה, הלב מבין (ברכות סא ע"א). יוציא בן מבינה, מבן יה, שהוא ו', שהוא אפרוח בשש כנפים, ויעלה בששת טבעות הקנה, שהם שש מעלות לכסא.</p>
<p>וב' כרסיין³⁰ אינון (ירמיה יז יב) כסא כבוד³¹ מרום מראשון³² ואינון לבא ופומא ל"ב³³ (שמות יז טז) ויאמר כי יד על כס י"ה מלחמה ליי' בעמלק³³ (בנה"ר) כבד סמא"ל פומא דכס"ה כ"ס יהו"ה³⁴ הה"ד (תהלים פא יד) תקעו בחדש שופר וגו'³⁵ מאי שופר קנה³⁶ ו' קול³⁷ דסליק מן הקנה לגבי פומא דתמן ה' בה' מיני³⁸ תקונין דדבורא דאינון³⁹ שפון ושינים וחיך</p>	<p>ושני כסאות הם, כסא כבוד מרום מראשון, והם הלב והפה, ל"ב ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק, כבד סמא"ל, פה הכס"ה, כס ה', זהו שכתוב תקעו בחדש שופר וגו', מהו שופר, קנה, ו' קול שעולה מן הקנה אל הפה, ששם ה', בחמשה מיני תקוני דיבור, שהם השפתיים ושיניים וחיך.</p>
<p>שפון תרין שינים וטוחנות תרין מינין וחיך הא חמש דטחנין כנהר⁴⁰ דאיהו קול כנונא</p>	<p>שפתיים שנים, שיניים וטוחנות שני מינים, וחיך, הרי חמשה, שטוחנים כנהר שהוא קול, כדוגמא שטוחנים הרחיים</p>

²⁶ סליחות היינו וידוי, תחנונים היינו הזכרת י"ג מידות הרחמים (רמ"ז).

²⁷ ר"ל כנור דדוד שהיה פתוח אל צד צפון שהוא הלב בשמאל ובכל חצי לילה מנגן כו' ר"ל שהיה עומד בחצי הלילה כמ"ש חצות לילה כו' (יהל אור). עי' הערה בסוף הספר א'.

²⁸ עי' הערה בסוף הספר ב'.

²⁹ ו' כנפי ריאה הנ"ל (יהל אור).

³⁰ והן בינה ומלכות, וכן בעולמות בריאה ועשייה, באדם לבא ופומא כמו שמפרש והולך. ועמודא דאמצעייתא (בספירות) ומט"ט (בעולמות) וקנה (באדם), הן שש מעלות לכסא. והכל כסא א' דכסא תחתון הוא שרפרף לכסא הדום רגליו כמ"ש (חגיגה יד ע"א) א' לכסא וכו' [כתוב אחד אומר כרסיה שביבין דינור וכתוב אחד אומר עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב, לא קשיא אחד לו ואחד לדוד וכו' אחד לכסא ואחד לשרפרף כסא לישיב עליו שרפרף להדום רגליו שנאמר השמים כסאי והארץ הדום רגלי] (יהל אור).

³¹ כסא כבוד הוא כסא התחתון ששם כבוד ה' (יהל אור). עי' תיקו"ז י ע"א, ועי' לקמן רפג ע"א.

³² הוא כסא עליון בגבהי מרומים כידוע [תפילת עלינו לשבח] (יהל אור).

³³ ר"ל דכסא ראשון שהוא ל"ב נק' כס י"ה, דבינה נק' י"ה (עי' אד"ז רצ ע"א), והוא לב שיש לו תמיד מלחמה עם עמלק שהוא הכבד, שהכבד מייגעו בתאוות המאכל כמ"ש במדרש הנעלם (ח"א קלח ע"ב) ע"פ ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני כו'. והוא ר"ת ל'ה' בעמלק, והנצחון ע"י התפילין שמניח על היד כנגד הלב כמ"ש (ברכות יג ע"ב) צריכה שתהא שימה נגד הלב, וזהו כי יד על כס י"ה, אז מלחמה לה' שהוא תפילין, כמ"ש וראו כו' כי שם ה' כו' (יהל אור).

³⁴ דשניהם נק' כס ובינה נק' י"ה כנ"ל, ומלכות נקראת כסא כס אדנ"י (יהל אור).

³⁵ בכס' ליום חגנו – שהוא מלכות כמ"ש (ביצה טז ע"א) שהחדש מתכסה בו שאיכסי סיהרא מלכות (יהל אור).

³⁶ הן שש מעלות הנ"ל (הערה 30) (יהל אור).

³⁷ ר"ל שהקול הוא ו' דסליק מקנה דשם ו' עזקאן כנ"ל, ודבור ה' בה' תיקוני דפומא כמו שמפרש והולך (יהל אור).

³⁸ לא חשיב לשון גרון רק הפה לבד (יהל אור).

³⁹ עי' ס"י (פ"ב מ"ג).

⁴⁰ ר"ל נהר שע"י טוחן הרחיים הוא דוגמת הקנה שמוציא קול דנהר איהו ו', כידוע ונהר יוצא כו', והרחיים הוא דוגמת הפה שמוציא הדיבור, וז"ש לאפקא קול ודבור (יהל אור).

<p>דמחנין ריהייא לאפקא קול ודבור דנפיק מבינה דלבא⁴¹ במחשבה⁴² דאיהו שמא מפרש⁴³ בעשר⁴⁴ מיני תלים</p>	<p>להוציא קול ודיבור שיוצא מהבינה של הלב במחשבה, שהוא שם מפורש בעשרה מיני תלים.</p>
<p>ובשופר אין פוחתין מעשרה שופרות ואורייתא קלא⁴⁵ דילה דיבור דילה בינה דילה דאוקמוה איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר מחשבה דילה חשיב קמי קב"ה מכל קרבנין ועלוון הה"ד (ויקרא ז לו) זאת התורה לעולה ולמנחה (ע"ב)</p>	<p>ובשופר, אין פוחתין מעשרה שופרות, והתורה הקול שלה הדבור שלה הבינה שלה שפרשוה, איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר, מחשבה שלו חשובה לפני הקדוש ברוך הוא מכל קרבנות ועולות, זהו שכתוב זאת התורה לעולה ולמנחה.</p>
<p>כד ב פקודא דא המועל בהקדש וכו'</p>	
<p>זהר</p>	
<p>איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' (במדבר ה ו) ת"ח כתיב (שופטים ד יא) וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה וגו' חבר הקיני מבני בנוי דיתרו הוה כד"א (שמואל א' טו ו) ויאמר שאול אל הקיני וגו' אמאי אקרי קיני⁴⁶ והא אוקמוה וכתיב (בראשית טו יט) את הקיני ואת הקניזי ואתמר דעבד קנא במדברא⁴⁷ כעופא דא בגין למלעי באורייתא ואתפרש מן מתא נפרד מקין אתפרש מההוא עמא דהוה בקדמיתא ואתדבק ביה בקב"ה נפרד מקין⁴⁸</p>	<p>איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו', בא וראה כתוב "וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה וגו'", וחבר הקיני מבני בניו של יתרו היה, כמו שנאמר "ויאמר שאול אל הקיני וגו'", למה נקרא קיני, והרי פרשוה וכתוב "את הקיני ואת הקניזי", ונתבאר שעשה קן במדבר, כעוף זה כדי לעסוק בתורה, ונפרד מן העיר, נפרד מקין, נפרד מאותו עם שהיה שם קודם, ונדבק בקדוש ברוך הוא, נפרד מקין.</p>
<p>זכאה ב"ג דזכי באורייתא למיזל לאתדבקא באורחוי דכד בר נש אזיל</p>	<p>אשרי האיש שזוכה בתורה ללכת ולהתדבק בדרכיו, שכשאדם הולך</p>
<p>קכב/א</p>	
<p>באורחוי דאורייתא משיך עליה רוחא קדישא עלאה כד"א עד יערה עלינו רוח ממרום וכד בר נש סמי אורחוי משיך עליה רוחא אחרא מסטרא אחרא דהוא סטרא דמסאבא</p>	<p>בדרכי התורה מושך עליו רוח קדושה עליונה, כמו שנאמר "עד יערה עלינו רוח ממרום", וכשאדם סוטה מהדרך, מושך עליו רוח אחרת מצד אחר, שהוא צד טמאה.</p>
<p>וסטרא דמסאבא אתער מסטרא דנוקבא דתהומא רבא⁴⁹ דתמן מדורין דרוחין בישין דנוקי לבני נשא דאקרון נזקי עלמא דהא</p>	<p>וצד הטומאה מתעורר מצד נקב של תהום רבה, ששם מדורי רוחות רעות שמזיקים לאנשים שנקראים מזיקי העולם, שהרי מצד קין הראשון נמצאו,</p>

⁴¹ שהוא ה' ראשונה (יהל אור).

⁴² שהוא י' כמו שמפרש והולך (יהל אור).

⁴³ ר"ל שבו י' אותיות (יהל אור), עי' ת"ז ח ע"ב ששמה מפרש הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

⁴⁴ רומז הכל על י' (יהל אור).

⁴⁵ ר"ל אע"ג ששופר הוא ו' כנ"ל ובו ניתן התורה בשופרות, לכך אמר שכל השם הכל בחכמה, וז"ש קלא דילה דיבור דילה כו' בינה דילה כו' מחשבה כו', ולכך ניתן התורה בי' דברות (יהל אור).

⁴⁶ מכל חטא אפשר לפרוש כמו של קין, חוץ משל אדה"ר (רמ"ז).

⁴⁷ זה לפי פשט הענין שיתרו נקרא קיני (מ"מ), ולפי הסוד עי' הערה הבאה.

⁴⁸ עי' הערה בסוף הספר ג'.

⁴⁹ עי' ע"ח קל"י פרק ב', שכותב ש"תהום רבא" הוא בסוד חכמה דבריא דקלי'. ועי' אד"ר קמ"ג ע"א, וכן בהגרא"א על ספד"צ ל"א ע"א, שזהו שורש הטומאה שעיקר עניינו הוא הדכורא. ועי' בהגרא"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה ואמר ש"תהום" הוא כינוי ליסוד דנוק', ואילו "תהומא רבא" הוא כינוי ליסוד דבינה.

<p>מסטרא דקין קדמאה אשתכחו ויתרו בקדמיתא כומרא לע"ז הוה ולהווא סטר הוה פלח ומשך עליה רוחא מההוא אתר וע"ד אקרי קיני</p>	<p>ויתרו בהתחלה היה כומר לעבודה זרה, ולאותו צד עבד, ומשך עליו רוח מאותו מקום, ולכן נקרא קיני.</p>
<p>לבתר⁵⁰ נפרד מקין (ודאי)⁵¹ ואתרבק (נ"א ואתחבר)⁵² ביה בקב"ה (מאי משמע) דכל מאן דאתרבק ביה בקב"ה ועביד פקודי אורייתא כביכול הוא קיים עלמין עלמא דלעילא ועלמא דלתתא⁵³ והא אוקמוה ועשיתם אותם (ויקרא יט יז) כתיב וכל מאן דעבר על פקודי אורייתא כביכול פנים לעילא פנים לתתא פנים לגרמיה פנים לכל עלמין</p>	<p>אחר שנפרד מקין (ודאי) ונדבק (נ"א והתחבר) בקדוש ברוך הוא, (מה משמיענו) שכל מי שנדבק בקדוש ברוך הוא ועושה מצוות התורה, כביכול הוא מעמיד עולמות, עולם העליון ועולם התחתון, והרי פרשוה שכתוב "ועשיתם אותם", וכל מי שעובר על מצוות התורה כביכול פוגם למעלה פוגם למטה, פוגם את עצמו, פוגם בכל העולמות.</p>
<p>מתל"א לאינון מפרישי ימין דשאמי (ס"א דטסרין)⁵⁴ בארבא קם חד שטייא בינייהו בעא לנקבא וכו' וע"ד איש או אשה כי יעשו וגו' האדם וגו'^{52א}</p>	<p>משל לאותם פורשי הים, ששטים (נ"א רוחות) באוניה, קם שוטה אחד ביניהם ורצה לעשות חור בספינה וכו', ולכן איש או אשה כי יעשו וגו', האדם וגו'.</p>
<p>(ת"ח)⁵⁵ והמה כאדם עברו ברית אדם עבר על פקודא חד דאורייתא גרים ליה לגרמיה מיתה וגרם לכל עלמא פנים לעילא פנים לתתא וההוא חובא תלייא עד דיקיים קב"ה עלמא כמלקדמין ויתעבר ההוא פנימו מעלמא הה"ד בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו' ובג"כ כי יעשו מכל חטאת האדם (כתיב) האדם אדם קדמאה</p>	<p>(בא וראה) והמה כאדם עברו ברית, אדם עבר מצוה אחת של התורה גורם לעצמו מיתה וגרם לכל העולם פגם למעלה פגם למטה, ואותו חטא תלוי עד שיעמיד הקדוש ברוך הוא העולם כמקדם, ויעביר אותו פגם מהעולם, זהו שכתוב בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ולכן כי יעשו מכל חטאת האדם (כתוב), האדם אדם הראשון.</p>
<p>למעול מעל ביי דמאן דיפוק⁵⁶ מרחמי וינקא מן דינא הוא גרים פנימו וכו' וע"ד רחמנא לישזבן מחייבי דהאי עלמא ומן פנימו דלהון כמה זכאין מסתלקי בניייהו בר כל מה דגרמי לעילא ותתא</p>	<p>למעול מעל בה' שמי שיוצא מרחמים ויונק מדין גורם פגם וכו' ולכן הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומפגמיהם כמה צדיקים מסתלקים בגללם מלבד לכל מה שגורמים למעלה ולמטה</p>
<p>רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי מאושא ללוד אמר רבי יהודה (נ"א יצחק) נימא מלין דאורייתא ונזיל פתח ר' יהודה (ס"א יצחק)⁵⁷ ואמר כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור</p>	<p>רבי יצחק ור' יהודה הוו הולכים מאושא ללוד. אמר רבי יהודה (נ"א יצחק) נאמר דברי תורה ונלך. פתח ר' יהודה (ס"א יצחק) ואמר כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור וגו', מה כתיב</p>

⁵⁰ אע"ג שמצינו בתורה שנקרא קיני גם לאחר שעשה תשובה, אל יעלה על הדעת שנשאר בו חלק הרע של קין שהוא הקל"י אינו כן אלא נפרד מקין שהוא החלק הרע של קין ולא נשאר בו רק הטוב שבקין ומצדו נק' קיני (מ"מ).

⁵¹ עי' ח"א כב ע"א: כמה דאת אמר "עד תאות גבעות עולם" מאן אינון "גבעות עולם", אלין אינון תרין אמהן נוקבי, יובל ושמיטה דאקרון "גבעות עולם" כמה דאת אמר "מן העולם ועד העולם" (תהלים קו מ).

⁵² ז"ל המדרש (ויק"ר ד ו) תני חזקיה (ירמיה נ) שה פזורה ישראל נמשלו ישראל לשה מה שה הזה לוקה על ראשו או בא' מאבריו וכל אבריו מרגישין כך הן ישראל אחד מהן חוטא וכולן מרגישין (במדבר טז) האיש אחד יחטא תני רשב"י משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה נטל אחד מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו אמרו לו חבריו מה אתה יושב ועושה אמר להם מה אכפת לכם לא תחתני אני קודח אמרו לו שהמים עולין ומציפין עלינו את הספינה כך אמר איוב (איוב יט) ואף אמנם שגיתי אתי תלין משוגתי אמרו לו.

<p>וגו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם וגו' ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכיו אלא תוהנא דאע"ג דאבאיש עלמא אמאי אית ליה תשובה כמה דכתיב" איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את החטאתם והשיב</p>	<p>אחר כך בעל הבור ישלם וגו', ומה על זה כך מי שגרום להרע העולם בחטאיו על אחת כמה וכמה אלא תמהתי דאע"פ שקלקל את העולם, למה יש לו תשובה כמו שכתוב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את החטאתם והשיב.</p>
<p>אלא ודאי דא מהניא להו בנין דעביד תשובה כביכול הוא עביד ליה ממש דהא מה דפנים לעילא אתקין ליה ובמה בתשובה דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב ותשובה אתקין כלא אתקין לעילא⁵³ אתקין לתתא⁵⁴ אתקין לגרמיה אתקין לכל עלמא⁵⁵</p>	<p>אלא ודאי זה מועיל לו לפי שעשה תשובה כביכול, הוא עשה לו ממש, שהרי מי שפוגם למעלה מתקנו, ובמה, בתשובה שכתוב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב ותשובה מתקן הכל, מתקן למעלה ומתקן למטה, מתקן את עצמו מתקן את כל העולם.</p>
<p>פתח ר' יצחק (ס"א יהודה) אבתריה ואמר בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו' בצר לך מכאן דתשובה מעליא מכלא עד לא ישרי דינא בעלמא דבתר דשרי דינא תקיף חיליה מאן יעבר ליה מעלמא ויסלק ליה דהא</p>	<p>פתח ר' יצחק (ס"א יהודה) אחריו ואמר בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו', בצר לך, מכאן שתשובה למעלה מכולם עד לא שורה דין בעולם חזק כחו, מי יעביר אותו מהעולם ויסלק אותו שהרי</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>פקודא דא היא מצות תשובה ודא איהי בינה⁵⁶ ובעוונותינו מחרב בי מקדשא לא אשתאר לנו אלא ודוי דברים לבד ודא מלכות⁵⁷ ומאי בינה⁵⁸ בן י"ה⁵⁹ והאי בן ו' איהו ודאי וכל מאן דחזר בתשובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה ואשתלים ביה יהו"ה ודא איהו תשובה תשוב ה'⁶⁰ ודאי לגבי ו'</p>	<p>מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעוונותינו משחרב בית המקדש לא נשאר לנו אלא וידוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה, [אותיות] בן י"ה, ובן זהו ו' בודאי, וכל מי שחוזר בתשובה כאלו החזיר ה' לאות ו', שהיא בן י"ה, ונשלם בו יהו"ה, וזוהי תשובה, תשוב ה' ודאי לו'.</p>
<p>דאת ה' ודאי איהו ודוי דברים⁶¹ ורוא דמלה (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל יי⁶² אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו⁶³ דודאי</p>	<p>שאות ה' ודאי היא וידוי דברים. וסוד הדבר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו", שודאי כשאדם חוטא גורם להרחיק ה'</p>

⁵³ תשובה בינה (מ"מ), תשוב ה' עליונה על ו' (רמ"ז).

⁵⁴ תשובה מלכות (מ"מ), תשובה ה' אחרונה להתחבר אל ו' (רמ"ז).

⁵⁵ מלבד שיסיר מעליו פגם עוונותיו עוד מחסיר כח הסט"א בהעלות מתוכו גם השפע שמחיהו (רמ"ז).

⁵⁶ בספד"צ פ"ב (כ ע"א) בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחי ירחי אלין תליסר בעלמא עלאה, שהיא בינה ע"ש בהגר"א בארוכה. וע"י ה"ג מדות הרחמים מתקבל התשובה, ונקרא ע"ז הבינה בשם תשובה כנודע, וכמש"כ בזוה"ק ויקרא (טז ע"א) ע"ש וברע"מ (פ' נשא דף קכב וקכג). וכן כל ה"ג תיקונים הם נפקין מהבינה דהמ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרק י) (דע"ה ח"ב ג ע"ד).

⁵⁷ כמש"כ בשעה"כ פה ע"ג בענין ספירת העומר שבזמן בית המקדש מתקנים את הפנימיות, ובזה"ז רק המקיפים.

⁵⁸ דאיהי תשובה (יהל אור).

⁵⁹ עי' אד"ז רצ ע"א.

⁶⁰ דווקא אות ה' בה הפגם בעצם והיא היורדת לבין החיצונים והיא דצריכה לשוב להתייחד אל ו' כאמור (רמ"ז).

⁶¹ ולא תענית וסיגופים שוידוי הוא עיקר לתשובה.

⁶² דאשתלים ה' כנ"ל (יהל אור).

⁶³ דלא נשאר לנו אלא דברים, ה', מלכות ונשלמה פרים שפתינו, כל השם במקום פרים שהיה הקרבן משלים בזמן שבהמ"ק קיים כמ"ש (תענית כז ע"ב) בזמן שאין בהמ"ק קיים מה תהא עליהם יעסקו בקרבנות ואני מוחל וז"ש דודאי כו' ובג"ד (יהל אור).

<p>כד ב"נ איהו חוטא גרים לאתרחקא ה' מאת ו⁶⁴ דאסתלק בן י"ה דא יה"ו מאת ה' ובג"ד אתחרב בי מקדשא ואתרחקו ישראל מתמן ואתגלו ביני עממיא</p>	<p>מאות ו', שמסתלק בן י"ה, הוא יה"ו מאות ה', ולכן חרב בית המקדש והתרחקו ישראל משם, וגלו לבין העמים.</p>
<p>ובג"ד כל מאן דעביד תשובה גרים לאחזרא ה' לאת ו⁶⁵ ופורקנא בדא תלייא⁶⁶ ובג"ד הכל תלוי בתשובה דכך אמרו קדמאי כל הקצים כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דאיהו שלימו דשמיה וע"ד (יחזקאל כ ט) ואעשה למען שמי ועוד (ישעיה מח יא) למעני למעני אעשה</p>	<p>ומשום זה כל מי שעושה תשובה גורם להחזיר ה' לאות ו', והגאולה תלויה בזה. ומשום זה הכל תלוי בתשובה, שכך אמרו הראשונים (סנהדרין צז ע"ב) כל הקצים כלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו, ולכן ואעשה למען שמי. ועוד למעני, למעני אעשה.</p>
<p>ואם לאו חזרין אנא אעמיד לון מלכא שקשין גזרותיו משל פרעה⁶⁷ ויחזרון על כרחייהו</p>	<p>ואם לא חוזרים אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם,</p>
<p>קכב/ב</p>	
<p>כיון דשארי דינא לא אסתליק עד דישתלים שנשלם.</p>	<p>כיון ששורה הדין, לא מסתלק עד שנשלם.</p>
<p>בתר דאשתלים ועבד תשובה אתקין עלמין כלהו משמע דכתיב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים וכתוב ושבתי עד יי' אלהיך וגו' כי אל רחום יי' אלהיך וגו'</p>	<p>אחר שנשלם ועשה תשובה, מתקן כל העולמות משמע, שכתוב "ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים", וכתוב "ושבתי עד ה' אלהיך וגו' כי אל רחום ה' אלהיך וגו'".</p>
<p>באחרית הימים מאי איכא הכא אלא לאכללא כנסת ישראל דאיהי בגלות ואשתכחת בעאקו דלהון ולא שבקת לון לעלמין ובנין כך קב"ה אע"ג דאשרי דינא בעלמא בעי דיהדרון ישראל בתשובה לאוטבא להו בהאי עלמא ובעלמא דאתי ולית לך מאן⁶⁸ דקאים קמי תשובה</p>	<p>באחרית הימים מה יש כאן, אלא להכליל כנסת ישראל שהיא בגלות ונמצאת בצרתם ולא עוזבת אותם לעולמים, ולכן הקדוש ברוך הוא, אף על גב שמשרה דין בעולם, רוצה שיחזרו ישראל בתשובה להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא, ואין לך מי שיעמוד בפני התשובה.</p>
<p>ת"ח אפילו כנסת ישראל תשובה אקרי⁶⁸ ואי תימא (תשובה)⁶⁹ עלאה (ס"א מעליא)⁷⁰ (נ"א ואת עלאה)⁷¹ מכלב אתר לא שכיח⁶⁹ אלא דא אקרי תשובה כד אהדר רחמי לקבלהא והיא</p>	<p>בא וראה אפילו כנסת ישראל נקראת תשובה, ואם תאמר (תשובה) עליונה (מעלה) (ואות עליונה) מכל מקום לא נמצאת, אלא זו נקראת תשובה כשחוזר</p>

⁶⁴ כפל הדברים אלו ליישב מה שקשה בענין זה שהרי אמר בשעה"כ (דרושי ר"ה דורש ו צד ע"ג) שכשנתמעטה המלכות בסוד נקודה גם הז"א נאמר עליו כן משחת מאיש מראהו, גם ארז"ל מיום שחרב ב"ה דיו לעולם שישתמש בב' אותיות וא"כ יקשה למה מיחס ומיחד הפגם דווקא לה' לכן אמר לבד בה' יש הפגם בעצם שמתרחקת מאות ו' ויורדת למטה אבל אינו כן זעיר רק שמסתלק ועולה כי אין המלכות מעלה מ"ן ואין הזעיר משפיע לה וזהו משחת מאיש כי חסר כח האישות בהסתלקו למעלה ותשש כחו כי אין ו' שהוא הדעת מתגלה ונשאר בח' הקטנות דהיינו שאין בו רק ב' מוחין חו"ב שה"ס הטקנות (רמ"ז).

⁶⁵ הצדיק בצדקתו מתקן למעלה בשורש נמשותו בפרטות מה שהיה ניתקן בכל הכללות אם יזכו ישראל בכללם (רמ"ז).

⁶⁶ ובזה לא לקתה מדת הדין ובג"כ הכל תלוי בתשובה פי בין דיחיד ובין דרבים אעשה למען שמי שישתלם בשלימות (רמ"ז).

⁶⁷ איתא בגמ' של המן.

⁶⁸ לא מבעיא בינה שודאי נקראת תשובה כמש"כ ברע"מ עמוד א' (מ"מ).

⁶⁹ ר"ל תשובה באמיתות לא שייכא אלא בבניה מטעם שאמרנו אבל במלכות לא שייך בה שם תשובה, ותירץ שגם מלכות נקראת תשובה משום דהיא תבת על כל אינון אוכלוסין שהם בי,ע וינקא לון (מ"מ).

<p>תבת על כל אינון אוכלסין וינקא לון ותשובה מעליא כד אתמסר נפשא לגבה ונטיל לה בזמנא דאיהי בתשובה כדין כלא אתתקן לעילא ותתא ואתתקן הוא וכל עלמא חייבא חד בעלמא קלקולא דכמה אחרנין בניניה ווי לחייבא ווי לשביביה</p>	<p>רחמים למולה, והיא חוזרת על כל אותם אוכלוסים ומיניקתם, ותשובה מעולה כשנמסרת הנפש אליה ולוקחת אותה, בזמן שהיא בתשובה אז הכל מתתקן למעלה ולמטה, ומתתקן הוא וכל העולם. רשע אחד בעולם בגללו יש קלקול לכמה אחרים, אוי לרשע אוי לשכנו.</p>
<p>ת"ח יונה בגין דלא בעא למהך בשליחותא דמאריה כמה בני נשא הוו אתאבידו בניניה בימא עד דכלהו אהדרו עלוי ודאינו ליה בדינא בימא וכדין אשתזיבו כלהו</p>	<p>בא וראה, יונה משום שלא רצה ללכת בשליחות רבונו, כמה אנשים היו אובדים בגללו בים, עד שכולם חזרו עליו ודנו אותו בדין בים ואז נצלו כולם.</p>
<p>וקב"ה חס עליה לבתר ושוזיב כמה אוכלסין בעלמא אימתי כד אהדר למאריה מנו עקתיה הדא הוא דכתיב קראתי מצרה לי אל יי ויענני וכתיב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו'</p>	<p>ואחר כך הקדוש ברוך הוא ריחם עליו והציל כמה אוכלוסים בעולם, מתי, כשחזר לרבונו מתוך צרתו, זהו שכתוב קראתי מצרה לי אל ה' ויענני, וכתוב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו'.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>הה"ד (דברים ד ל) ושבת עד יי אלהיך עד יהו"ה ודאי⁷⁰ ותשובה דא אתקריאת חיים⁷¹ כי ממנו תוצאות חיים⁷² דאינון נשמתין דישראל ואיהו הבל דנפק ועאל בפומא דב"נ בלא עמל ובלא יגיעה⁷³</p>	<p>זהו שכתוב ושבת עד ה' אלהיך, עד יהו"ה ודאי. ותשובה זו נקראת חיים, כי ממנו תוצאות חיים, שהם נשמות ישראל. והוא הבל שיוצא ונכנס בפי האדם בלא עמל ובלא יגיעה.</p>
<p>ה' דבהבראם⁷⁴ ועלה אתמר כי על כל מוצא פי יי יהיה האדם והיא על רישיה דב"נ⁷⁵ עלה אתמר ותמונת יי יביט אך בצלם יתהלך איש ובגין דאיהי על רישיה דב"נ אסיר ליה לב"נ למיזל ד' אמות⁷⁶ בגלוי דרישא דאם היא</p>	<p>ה' של הבראם. ועליו נאמר "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", והיא על ראש האיש, עליה נאמר "ותמונת ה' יביט", "אך בצלם יתהלך איש". ומשום שהיא על ראש האיש, אסור לו לאדם ללכת</p>

⁷⁰ שלימו דשמיה כנ"ל (יהל אור).

⁷¹ כי היא נקראת באר מים חיים כמ"ש בזו"ח ריש שיה"ש [ז"ל: עליה כתיב ועץ החיים בתוך הגן כל חיים ביה תליין מיניה פרחין חייין וזהורין לכל סטר האי שיר דקאמרן איקרי בא"ד ואינון חיים עילאין עאלין בגויה והוא זהרא דאקרי חיים נבעין ביה וע"ד כתיב באר מים חיים], וכמ"ש (ברכות נו ע"ב) הרואה באר בחלום כו' כי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב כו', ובתשובה חזור למקור מים חיים (יהל אור).

⁷² ממלכות וכן ותמונת כו' בצלם כו' (יהל אור), ועי' שעה"כ פט ע"ד: ע"י היסוד ברית קדש, שממנו יוצאים הנשמות ומתגלה חסד בפום אמה, וממנו תוצאות חיים.

⁷³ בהגר"א על תז"ח יט ע"ג וז"ל: רוחא דלא שכיך לעלמין - הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד, [ברצוא ושוב שהרי הוא נושם, מוציא ומכניס, עי' ב"ע רכה ע"א] אף שלא בעת הקול והדיבור, והוא דרגא של בינה נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע"ב) משא"כ בזו"נ כידוע.

⁷⁴ עי' זהר ח"א כה ע"א שזה מלכות.

⁷⁵ עי' זו"ח לך לך כו ע"א: הקב"ה נוטל אות א' משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנן, עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה"א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב בהבראם, בה"א בראם. ועיי' תיקו"ז יב ע"ב שהעטרה בראש כל צדיק הוא השכינה.

⁷⁶ דרגא דידה ד"ס נהי"ם ולכן נק' ד' וכשהיא שוה לת"ת נקראת ה' (יהל אור). עי' שער מאמרי רז"ל על הגמ' (כתובות קיא ע"א) כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל כו'. כי היא ד' אמות, אות רביעית של השם, כוללת ד' אותיות כמ"ש בתיקונים סוף תיקון מז, והיא רה"י גבוה י' ורחב ד', גבוה י' מסט' דבעלה שמא מפרש בי"ד אתוון, ורחב ד' מסט' דילה ד' אותיות כמ"ש (יהל אור). לא מצאתי בסוף תיקון מז, אמנם עי' תיקו"ז קיד ע"א: ודא אדנ"י דאיהו רשות היחיד דאיהו יהו"ה יחידו דעלמא ודא איהו אדם, ועיי"ש בגר"א: ודא אדנ"י דאיהו כו' - שהיא רשות בעלה והיא גבוה יו"ד ורחבו ד' כמ"ש בכ"מ: יחידו דעלמא - דהויה לא נשתנה (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי בכל העולם כולו הוא יחיד.

<p>אסלקת מעל רישיה דב"נ מיד אסתלקו חיים⁷⁷ מניה</p>	<p>ארבע אמות בגלוי ראש, שאם היא מסתלקת מעל ראשו של האדם, מיד מסתלקים ממנו החיים.</p>
<p>ואי תימא דכך שריא על אומין דעלמא אע"ג דלא אתברי בהון⁷⁸ שמיא וארעא וכל תולדין⁷⁹ דבהון לא שריא ודאי דמשה בעא מקב"ה דלא תשרי שכינא על אומין דעלמא ויהיב ליה⁸⁰ הבלא⁸¹ דקיימא על אומין דעלמא מאן נפקא או על הייביא דאינון ערב רב מעורבין עם ישראל</p>	<p>ואם תאמר שכך שורה על [ראש] אומות העולם, אף על גב שלא נבראו בהם שמים וארץ, וכל תולדותיהם לא שורה ודאי, שמשה בקש מהקדוש ברוך הוא שלא תשרה שכינה על אומות העולם, וניתן לו. ההבל העומד על [ראש] אומות העולם, מאיפה יוצא, או על הרשעים שהם ערב רב, מעורבים עם ישראל.</p>
<p>אלא⁸² ודאי⁸³ לית כל אפיא שוין⁸⁴ אפילו ישראל לאו אינון שוין כ"ש אחרנין אלא ודאי עלה האי דיוקנא דאת ה' אוקמוה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה וכד האי שריא על ישראל לית לון יגיעה ולא שעבוד ובה נפש עמלה ויגיעה שבת וינפש</p>	<p>אלא ודאי לא כל הפנים שוים, אפילו ישראל אינם שוים, כל שכן אחרים. אלא ודאי על דמות זו של אות ה' פרשוה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, וכשזה שורה על ישראל אין להם יגיעה ולא שעבוד, ובה נפש עמלה ויגיעה, שבת וינפש.</p>
<p>דנפש אחרא⁸⁴ אית על רישיה דב"נ דאתקריאת עבד ואיהו דיוקנא⁸⁵ על ב"נ ואיהו עבד דמלכא דמנענעא⁸⁶ כל אברין דב"נ למיזל בארחין טבין ולקיימא בהון רמ"ח פקודין לשריא עלייהו ה' דבהבראם⁸⁷ דכך סליק הבראם לרמ"ח</p>	<p>שנפש אחרת יש על ראש האדם שנקראת עבד, והיא דמות [המכסה?] על האיש, והוא עבד המלך שמונענעת כל אברי האדם ללכת בדרכים טובות, ולקיים בהם רמ"ח מצוות, להשרות עליהם ה' של בהבראם, שכך עולה הבראם לרמ"ח.</p>
<p>ודיוקנא אחרא על רישיה דאתקריאת יראה ודא⁸⁸ ועלייהו אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו⁸⁹ בצלם אלהים⁹⁰ תרין דיוקנין טבין דאינון דכר ונוקבא דכר מסטרא דאת⁹¹ י⁹² נוקבא מסטרא דאת ה'</p>	<p>ודמות אחר על ראשו שנקרא יראה, וזה י', ועליהם נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים", שתי דמויות טובות שהם זכר ונקבה, זכר מצד האות י', נקבה מצד האות ה'.</p>

⁷⁷ בינה, באותו גימ' עי' פע"ח שער התפילין פרק יא.

⁷⁸ ר"ל בשביל א"ה (יהל אור).

⁷⁹ ר"ל דלכך כתיב בהבראם אחר אלה תולדות השמים והארץ, לומר שדווקא שריא ה' זעירא על אלין שבשבילם נבראו שמים וארץ ותולדות, וכמ"ש לקמן ובג"ד ויכלו שלימו כו' ועלה קיימן שמיא וארעא כו' דכתיב אלה תולדות השמים והארץ כו' (יהל אור).

⁸⁰ שמילא שאלתו כמ"ש (ברכות &) ג' דברים בקשה משה מהקב"ה ונתן לו כו' (יהל אור).

⁸¹ היא קושיא (יהל אור).

⁸² הוא תירוץ ול"ג תיבת אלא וכן תיבת אלא דלהלן בסמוך ל"ג (יהל אור).

⁸³ עי' ברכות (נח ע"א) הרואה אוכלוסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה.

⁸⁴ ממט"ט ששורה בימות החול שע"י מתנהגין העולמות בחול ששת ימי המעשה בו, דיליה ו' אותיות דמט"ט (יהל אור).

⁸⁵ הוא הצלם (יהל אור).

⁸⁶ שמיניה התנועה לאדם כו' (יהל אור).

⁸⁷ ה' זעירא מלכות ה' דאברהם (יהל אור).

⁸⁸ צ"ל תורה ודא ו' והוא דיוקא דעד"א (יהל אור).

⁸⁹ ר"ל בצלם ו' (יהל אור).

⁹⁰ מלכות (יהל אור).

<p>וּתְרִין אַתּוּן אַתְּרִין לִיה לִבֵּינָא לְתוֹרָה וּלְמִצְוָה י' יִרְאֶה⁹¹ וְדָא אִיהִי עַל רִישֵׁיהּ⁹² דִּבְנֵי וּמִנָּה יִיעוּל דְּחִילוּ לִלְבָא דִּבְנֵי לְמִדְחַל מִקְבִּיָּה וּלְנִטְרָא גְרַמִּיה דְּלֵא יַעֲבֵר עַל פְּקוּדִין דְּלֵא תַעֲשֶׂה</p>	<p>וּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת [אַחֲרוֹת] מֵעוֹרְרוֹת אֵת הָאָדָם לְתוֹרָה וּלְמִצְוָה, י' יִרְאֶה, וְזוּהִי עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה תִּכְנַס יִרְאֶה לִלְב הָאָדָם, לִירָא מֵהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְשִׁמּוֹר אֵת עֲצָמוֹ שְׁלֵא יַעֲבֹר עַל מִצְוֹת לֵא תַעֲשֶׂה.</p>
<p>ה' אַהֲבָה עַל רִישֵׁיהּ דִּבְנֵי⁹³ וּמִנָּה עֵאל רַחֲיִמוֹ דְּקִבִּיָּה עַל רַמִּיָּה אַבְרִין דִּילִיה לְקִיַּמָּא בְּהוּן פְּקוּדִין דַּעֲשֶׂה</p>	<p>ה' אַהֲבָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה נִכְנַסְתָּ אַהֲבַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל רַמִּיָּה אִיבְרִיו לְקִיַּים בְּהֵם מִצְוֹת עֲשֶׂה.</p>
<p>ו' אִיהִי עַל רִישֵׁיהּ דִּבְנֵי וּמִנָּה יִיעוּל עַל פּוּמָא דִּבְנֵי מְלוּלִין לְאוּלְפָא בְּאוּרִיָּתָא</p>	<p>ו' הִיא עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יִכְנַס עַל פֶּה הָאָדָם דִּיבּוּרִים לְלִמּוּד בְּתוֹרָה.</p>
<p>וּבְהֵאֵי קַחוּ עִמְכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יי' וּבְהֵאֵי דִּיהָא בְּכוּן הִירָאָה וְהֵאֲהַבָה וְהֵתוֹרָה יִתְחַזֵּר יְהוּיָה דְּאִיהוּ בִּינָה תְּשׁוּבָה ו' תְּשׁוּבָה לְגַבִּי ה' דְּאִיהוּ עוּבְדָא⁹⁴ דְּבְרָאשִׁית וְאִיהִי לִבֵּי אֱלֹהִים⁹⁵</p>	<p>וּבְזֶה קָחוּ עִמְכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה', וּבְזֶה שְׁתַּהִיָּה בְּכֶם הִירָאָה וְהֵאֲהַבָה וְהֵתוֹרָה, יִחְזוֹר יְהוּיָה שֶׁהוּא בִּינָה, תְּשׁוּבָה, ו' תְּשׁוּבָה לְה', שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה בְּרָאשִׁית, וְהִיא לִבֵּי אֱלֹהִים</p>
<p>קִבְנָא</p>	
<p>רַעִיָּמ</p>	
<p>וּישְׁתַּלֵּם יְהוּיָה, וּבֵה תַהִיָּה לְכֶם מִנוּחָה מֵהַכֵּל, וּבֵה שַׁבַּת וּיְנַפֵּשׁ, וּבֵה יִכְלַל יְהוּיָה.</p>	<p>וּישְׁתַּלֵּם יְהוּיָה, וּבֵה תַהִיָּה לְכֶם מִנוּחָה מֵהַכֵּל, וּבֵה שַׁבַּת וּיְנַפֵּשׁ, וּבֵה יִכְלַל יְהוּיָה.</p>
<p>וּבְגִיד וּיְכִלּוּ⁹⁶ שְׁלִימוֹ דְּכֵלָא בְּה אַתְּבְרִי כֵל עֵלְמָא וְעֵלָה קִיַּיִן שְׁמִיא וְאַרְעָא וּיִמָּא וּכֵל בְּרִיין דְּאַתְּבְרוּן דְּכְתִיב אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאֲרִץ בְּהִבְרָאָם בְּה' בְּרָאָם וְאִם הִיא אַתְּרַחֲקַת מֵעֵלְמָא אִפִּילוּ רַגְעָא כֵּלָא אַתְּחַרְבֵּי וְאַתְּבַטֵּל וְלֵא הוּי קִיּוּמָא בְּעֵלְמָא</p>	<p>וּמִשׁוּם זֶה וּיְכִלוּ, שְׁלִמּוֹת הַכֵּל, בְּה נִבְרָא כֵּל הָעוֹלָם, וְעֵלָה עוֹמְדִים שְׁמַיִם וְאַרְץ וְהִים וְכֵל הַבְּרִיּוֹת שְׁנִבְרָאוּ, שְׁכְּתוּב "אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאֲרִץ בְּהִבְרָאָם", בְּה' בְּרָאָם. וְאִם הִיא תִתְרַחֵק מֵהָעוֹלָם אִפִּילוּ רַגְעָא, הַכֵּל יִחְרַב וְיִתְבַטֵּל, וְלֵא תַהִיָּה עֵמִידָה לְעוֹלָם.</p>
<p>הָאֵי ה' לֵא תִיזִיל מִגּוּפָא וּבֵה קִיַּיִמָּא וּכְד הִיא תִיזִיל מִיַּנְיָה הוּא⁹⁷ סָם הַמּוֹת תִּיתִי וְתִשְׁרִי עֵלָה דְּתִתְקִרִי טוּמָאָה נְבִלָה פְּסוּלָה מְלֵאךְ הַמּוֹת חֲשַׁךְ אִפְלָה⁹⁷ וְשִׁרְיָא עַל גּוּפָא דִּבְנֵי</p>	<p>ה' זֹאת לֵא תִלַּךְ מֵהַגּוֹף, וּבֵה הוּא עוֹמֵד, וְכִשְׁהִיא תִלַּךְ מִמֶּנּוּ, הוּא סָם הַמּוֹת יִבָּא וְיִשְׁרַח עֵלָיו, שְׁתִּקְרָא טוּמָאָה נְבִלָה פְּסוּלָה, מְלֵאךְ הַמּוֹת חוֹשֵׁךְ אִפְלָה וְשׁוּרָה עַל גּוֹף הָאִישׁ, וּבְאוֹתוֹ זִמֵּן נִקְרָא הָאָדָם</p>

⁹¹ והן ד' אותיות הוי"ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומעצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ"ע ומל"ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וג"ר הן במחשבה וכמ"ש במ"א דג' אותיות יה"ו הן במחשבה והרביעית ה' היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ"ל מ"ע ומל"ת תורה ותשובה (יהל אור).

⁹² דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמו שמפרש והולך (יהל אור).

⁹³ עי' הערה בסוף הספר.

⁹⁴ ר"ל המעשה עצמו של המצות דלעיל לא אמר רק דמינה יעול כו' דמלכות נקראת מעשה עובדא דבראשית (יהל אור).

⁹⁵ ר"ל מלכות שנקראת אלקים ל"ב שנקראת כבוד ה' כבדו גימ' ל"ב (יהל אור).

⁹⁶ עי' ח"א מז ע"א: יום הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א, אלא הכא כד אשתכלל עלמא, אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד, ה' בששי (דבר אחר דאיהו ס"א יסוד), למהוי כלא חד, ויכלו, אשתכללו כלא חד (ד"א בחד), אשתכללו מכלא, ואשתלימו בכלא. ועי' לקמן רכז ע"א שמביא שגימ' של ויכלו הוא ע"ב כמנין ח"י פעמים ד' (אותיות שם הוי"ה) שהוא צדיק חי עולמות.

⁹⁷ עי' תיקו"ז סז ע"ב שזה לבוש לשכינתא במדור הקלי' (עיי"ש בגר"א), וכן משמע לקמן בעמוד.

<p>ובהוא זמנא אתקרי ב"נ מת ורזא דמלה כי לא אחפוץ במות המת⁹⁸ נאם יי' אלהים והשיבו וחי⁹⁹</p>	<p>מת, וסוד הדבר, כי לא אחפוץ במות המת נאם ה' אלהים והשיבו וחיו.</p>
<p>כל פקודין דעשה דהוו עתידין לשריא ברמ"ח אברין דיליה כלהו מתאבלין עליה ורזא דמלה דרכיו ראיתי וארפאהו וגו' ולאבליו מאי ולאבליו אילין רמ"ח אברין דקא מתאבלין עליה דאינון דיוקנא עלאה דשריא על רישיה דבה¹⁰⁰ שריא יהו"ה</p>	<p>כל מצוות עשה שהיו עתידות לשרות ברמ"ח איבריו, כולן מתאבלות עליו. וסוד הדבר "דרכיו ראיתי וארפאהו וגו' ולאבליו". מה זה ולאבליו, אלו רמ"ח איברים שמתאבלים עליו, שהם דמות עליונה ששורה על ראשו, שבה שורה הו"ה.</p>
<p>דכמה דאית דיוקנא טבא על צדיק ומנהיג ליה לכל עובדין טבין לזכאה ליה לעלמא דאתי כך אית דיוקנא בישא על רישא דחייביא לאנהגא לון בעובדין בישין דירתון גיהנם¹⁰¹ ובג"ד אית הבל ואית הבל אית הבל טב דאתמר ביה כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם ואית הבל ביש דאתמר ביה גם זה הבל ורעות רוח¹⁰²</p>	<p>שכמו שיש דמות טובה על צדיק, ומנהיגה אותו לכל מעשים טובים, לזכותו לעולם הבא. כך יש דמות רעה על ראש הרשעים, להנהיגם במעשים רעים שירשו גיהנם, ומשום זה יש הבל ויש הבל, יש הבל טוב שנאמר בו "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", ויש הבל רע שנאמר בו "גם זה הבל ורעות רוח".</p>
<p>ות"ח בעובדין דב"נ אשתמודע פרצופא דאיהי עליה¹⁰³ ופרצופא דאנפוי הה"ד (ישעיה ג ט) הכרת פניהם ענתה במ¹⁰⁴ בדיוקנא אשתמודע פרצופא דחיה דשריא עליה אם הוא אריה או שור או נשר או אדם מהמרכבה דקב"ה ושכינתיה¹⁰⁵ או מהמרכבה דמלאך שר הפנים¹⁰⁶ או מהמרכבה בישא דסמאל¹⁰⁷ או מהמרכבה דארבע יסודין דעלמא ולית בהו לא היצר טוב ולא היצר הרע אלא כבעירין דעלמא</p>	<p>ובא וראה, במעשי האדם נודע הפרצוף שעליו ופרצוף פניו, זהו שכתוב "הכרת פניהם ענתה במ", בדמות נודע פרצוף החיה ששורה עליו, אם הוא אריה או שור או נשר או אדם ממרכבת הקדוש ברוך הוא ושכינתו, או ממרכבת מלאך שר הפנים, או ממרכבה רעה של סמאל, או ממרכבת ארבעה יסודות של העולם, ואין בהם לא היצר הטוב ולא היצר הרע, אלא כבהמות העולם.</p>
<p>ובג"ד כמה הבלים אית בבני נשא כל חד</p>	<p>ומשום זה כמה הבלים יש בבני אדם,</p>

⁹⁸ כמ"ש (ברכות יח ע"ב) שבחיים [רשעים] קרויים מתים (יהל אור).
⁹⁹ עי' פסחים (מט ע"ב) אמר רבי אלעזר עם הארץ מותר לנוחרו ביום הכיפורים שחל להיות בשבת אמרו לו תלמידיו רבי אמור לשוחטו אמר להן זה טעון ברכה וזה אינו טעון ברכה, וכו' אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן עם הארץ מותר לקורעו כדג אמר רבי שמואל בר יצחק ומגבו, ע"כ, וכנ"ל שהע"ה הוא כבר נבלה. אמנם עי' שם שער מאמרי רז"ל: הטעם הוא כי ע"ה אין לו זולתי נפש מעולם העשיה וכפי גדר נפשו כך מקום פגימתו ואינו פוגם על ידי חטאו רק בעולם העשיה, ע"כ.
¹⁰⁰ היינו השכינה שעל ראשו כנ"ל בו שורה הו"ה.
¹⁰¹ הדיוקנא טבא הוא השכינה כנ"ל קכב ע"ב, והדיוקנא בישא היא החשך אפלה הנ"ל.
¹⁰² עי' תיקו"ז (קלה ע"א): תא חזי קין איהו יצר הרע הבל יצר הטוב הבל איהו הלב ואינון תרי בתי לבא הה"ד (קהלת י') לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו לב חכם לימינו דא הבל דאתמר ביה ותוסף ללדת את אחיו את הבל איהו תוספת רוח הקדש קין איהו רוח הטומאה דאיהו גרע ולא אוסיף וכו' הבל טב והבל ביש הבל דאורייתא דאיהו להב עלה אתמר קול ה' חצב להבות אש ודא ה' דמשה [גירסת הגר"א: ת"ח אית הבל ואית הבל אית הבל דא יצה"ר ואית הבל יצ"ט כו' רוח הקודש הבל דאיהו רוח הטומאה גרע ולא כו' להווא דלעילא כו' מניה דאגוזא הבל הבל טב והבל ביש מיתה וחיים אור וחושך והבל מסט' דימינא].
¹⁰³ שכינה או חשך אפלה הנ"ל.
¹⁰⁴ עי' ח"ב עד ע"ב ברזא דרזין: כפום עובדין דהווא נפש בגופא הכי אתחזי במשכא לבר.
¹⁰⁵ לא קאי על מ"ש בדיוקנא דאשתמודע כו' אלא על בעובדין, דבעובדין ניכר, אבל בדיוקנא ניכר מאיזה חיה הוא, אם חוור מאריה, כמ"ש בתיקו"ז (לא מצאתי) וכלל זה הוא בכל העולמות כמו שמפרש והולך (יהל אור).
¹⁰⁶ מט"ט (תיקו"ז קמח ע"ב).
¹⁰⁷ דשם עץ הדעת טו"ר (יהל אור).

<p>למיניה ורוא דמלה (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה ומשום זה (סוטה ח ע"ב) במדה שאדם מודד בה מודדין לו¹⁰⁸ ובכל פרצופא אית ממנא עליה</p>	<p>כל אחד למינו. וסוד הדבר "תוצא הארץ נפש חיה למינה", ומשום זה (סוטה ח ע"ב) במדה שאדם מודד בה מודדים לו, ולכל פרצוף יש ממונה עליו.</p>
<p>ת"ח לשית יומי בראשית לכל חד אית ליה פרצופיה דההוא דרגא דאנהיג ליה ולא תשכח יום דלית ביה טוב</p>	<p>בא וראה לששת ימי בראשית, לכל אחד יש את פרצופו של אותה דרגה שמנהיגה אותו, ולא תמצא יום שאין בו טוב.</p>
<p>ואע"ג דביומא תניינא לא אית ביה טוב ביומא תליתאה תשכח ליה ובג"ד אתמר ביה תרי זמני טוב וכל יומא אית ליה¹⁰⁹ גדר מלבר דלא ייעול כל ב"נ לההוא טוב כגון חשך דכסי לנהורא דתשכח ביומא קדמאה אור ותשכח ביה חושך בכל יומא תשכח נטירא ואינון נטירין אינון כגון קוצים לכרם</p>	<p>ואף על גב שביום השני אין בו טוב, תמצאנו ביום השלישי. ומשום זה נאמר בו פעמיים כי טוב. ולכל יום יש גדר מבחון, שלא יכנס כל אדם לאותו טוב, כמו חושך שמכסה את האור, שתמצא ביום ראשון אור ותמצא בו חושך, בכל יום תמצא שמירה, ואותם שומרים הם כמו קוצים לכרם.</p>
<p>ואית נטירין אחרנין כגון נחשים ועקרבים ושרפים ונטרין ההוא טוב דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעל ואי לאו כל הייביא הוו עאלין ברזין דאורייתא</p>	<p>ויש שומרים אחרים כמו נחשים ועקרבים ושרפים ושומרים אותו טוב שלא יכנס לשם מי שאינו ראוי להיכנס, ואם לא כל הרשעים היו נכנסים בסודות התורה.</p>
<p>ובג"ד מאן דאיהו חייבא ויעול למנדע רזין דאורייתא כמה מלאכי חבלה דאתקריאו חשך ואפלה נחשים ועקרבים חיות ברא אתקריאו ומבלבלין מחשבתיה דלא ייעול לאתר דלאו דיליה</p>	<p>ומשום זה מי שהוא רשע ויכנס לדעת סודות התורה, כמה מלאכי חבלה שנקראים חושך ואפלה נחשים ועקרבים חיות בר, נקראים ומבלבלים מחשבתו, שלא יכנס למקום שאינו שלו.</p>
<p>אבל מאן דאיהו טוב כל אלין נטירין אינון לממריה¹¹⁰ וקטיגור נעשה סניגור ויעלון (ליה) לטוב הגנוז וימרון ליה מרנא הא בר נש טוב וצדיק ירא שמים בעי לאעלא קדמך</p>	<p>אבל מי שהוא טוב, כל השומרים הללו הם לעוזרו, וקטיגור נעשה סניגור, ויכניסו (אותו) לטוב הגנוז, ויאמרו לו מורנו איש זה הוא טוב וצדיק ירא שמים רוצה להיכנס לפניך.</p>
<p>אמר לנו פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה י"ה ההוא טוב הגנוז יימא לון פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה או בהאי תרעא דאיהי תשובה¹¹¹ כל צדיק ייעול כפום דרגא דיליה ורוא דמלה (ישעיה כו ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו'</p>	<p>אמר לנו פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה י"ה. אותו טוב הגנוז יאמר להם, פתחו לו בשער זה שנקרא אהבה, או בשער זה שנקרא תשובה, כל צדיק יכנס כפי דרגתו, וסוד הדבר "פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו'".</p>
<p>כען צריך לאהדרא על פתח התשובה וכי מכמה מינין איהו תשובה דעבדין בני נשא כלהו טבין אבל לאו כל אפיא שוין</p>	<p>כעת צריך לחזור על פתח התשובה, וכי מכמה מינים היא התשובה שעושים בני אדם, כולם טובים, אבל לא כל הפנים שוים.</p>
<p>אית ב"נ דאיהו רשע גמור כל ימיו ואיהו</p>	<p>יש אדם שהוא רשע גמור כל ימיו,</p>

¹⁰⁸ עי' פרדס רמונים (שער ד פרק ב): כפי הפגם הנפגם על ידו כן יהיה עונשו ע"י המדה ההוא, ע"כ. והיינו כאשר אדם עושה מצות ומשרה שכינה על ראשו, כך הוא מוביל אותו לעוד טוב, וכל להפיך ר"ל.

¹⁰⁹ ר"ל דבכל יום יש טו"ר ולכן בין בקדושה ובין בסט"א יש בכל יום פרצופא דאנהיג כנ"ל (יהל אור).

¹¹⁰ ר"ל לעזור לו (יהל אור).

¹¹¹ אהבה, תשובה.

<p>עובר על כמה מצוות לא תעשה ומתחרט ומודה עליהו ולבתר כן לא עבד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול ליה קב"ה אבל לא דיזכה לתשובה עלאד¹¹²</p>	<p>והוא עובר על כמה מצוות לא תעשה ומתחרט ומודה עליהם, ואחר כך לא עושה לא טוב ולא רע, לזה בודאי ימחול הקדוש ברוך הוא, אבל לא שזכה לתשובה עליונה.</p>
<p>אית ב"נ לבתר דייתוב מחטאיו ומתכפר ליה איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו¹¹³ דקב"ה דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה' ודא איהו תשובה תתאה</p>	<p>יש אדם שלאחר שישוב מחטאיו ומתכפר לו, הוא הולך בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, זה זוכה לתשובה תחתונה שנקראת ה', וזו היא תשובה תחתונה.</p>
<p>ואית ב"נ לבתר דמתחרט מחובוי ויעביד תשובה ויתעסק באורייתא בדחילו ורחימו דקב"ה ולא על מנת לקבל פרס דא זכי לאת ו' ואיהו בן י"ה ועל שמיה אתקרי בינה ודא גרים דתשוב ו' לגבי ה' ומלת תשובה כך היא תשוב ו' לה¹¹⁴ ולעולם לא שריא ה' בכר נש ולא ו'</p>	<p>ויש אדם שלאחר שהתחרט על חטאיו ועשה תשובה ויתעסק בתורה ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, ולא על מנת לקבל פרס, זה זוכה לאות ו', והוא בן י"ה, ועל שמו נקראת בינה, וזה גורם שתשוב ו' לה', ומלת תשובה כך היא, תשוב ו' לה', ולעולם לא שורה ה' באיש ולא ו'</p>
<p>קכג/ב</p>	
<p>רע"מ</p>	
<p>בלא דחילו ובלא רחימו דאינון י"ה יראה ואהבה קרינון ליה ודאי ומתמן אתייהבו התורה והמצוה דאינון בן ובת ובגין דישראל מקיימין התורה והמצוה אתקריאו בנים לקב"ה הה"ד בנים אתם ליי' אלהיכם¹¹⁵</p>	<p>ללא יראה וללא אהבה, שהם י"ה, יראה ואהבה נקראים בודאי. ומשם נתנו התורה והמצוה שהם בן ובת, ומשום שישראל מקיימים התורה והמצוה, נקראו בנים לקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב "בנים אתם לה' אלהיכם".</p>
<p>הנסתרות¹¹⁶ יראה ואהבה¹¹⁷ דאינון במוחא ולבא בחללא דגופא וברישא¹¹⁸ והנגלות התורה והמצוה דאינון בגופא וברישא לבר¹¹⁹</p>	<p>הנסתרות יראה ואהבה, שהם במח ובלב, בחלל הגוף ובראש. והנגלות התורה והמצוה, שהם בגוף ובראש</p>

¹¹² עי' קכב ע"ב שמשמע שזה בינה ועי' הערה בדף קכב בשם הדע"ה.

¹¹³ בענין אהבה ויראה עי' לעיל קכב ע"ב, ועיי"ש עוד בענין תורה ומצות.

¹¹⁴ תשב ו'ה אותיות תשובה והוא תשוב ו' לה' או ה' לו' אע"ג דלא נזכר י"ה ז"ש ולעולם כו' דשם תשובה (יהל אור).

¹¹⁵ אר"א (יהל אור).

¹¹⁶ עי' תיקו"ז יט ע"א שהנסתרות לה' אלקינו הם אר"א, והנגלות הם זו"ן.

¹¹⁷ עי' שער רוה"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פע"ח שער הזמירות פרק ה': צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל.

¹¹⁸ דתורה ברישא בפה כמש"ו. ונגדו יראה בחללא דרישא. וכך מצוה בגופא בידין ורגלין, ואהבה נגדו בחללא דגופא. (מ"כ עה"ג. והנה יראה היא חכמה בפנים וכנגדו הפה מבחוץ, וזש"ה פי ידבר חכמות. ואהבה היא בינה בפנים בלב, וז"ש והגות לבי תבונות) (יהל אור).

¹¹⁹ באברים דלבר, ויראה ואהבה באיברים הפנימיים שלהם, ג"כ ברישא ובגופא במוח ולבא. וישראל עלה במחשבה, בן מאב ובת מאם. ובמ"א אמר בתיקונים להיפך, דמלכות בפומא ועד"א באברים, וכן אמר בהקדמה ב' דתיקונים (יט ע"א) דרועא ימינא וכו', ע"ש כל האברים בו"ק ופומא מלכות תורה שבעל פה ע"ש. והענין כי באברים עצמן ודאי כן, אבל בתורה ומצות שבפנים ברוחא הוא להיפך כמ"ש בסוף תיקון כ"א וכן הוא ביראה ואהבה שבמוחא ולבא וע"ש סא ע"א מוחא איהו בהיפוכא חום כו' ואיהו אריה כו' ע"ש (יהל אור).

הג"ר שהם חב"ד דז"א עצמו הם המוחין, והם הנקראו פנימיות, אך החיצוניות, אפילו בראש עצמו נקרא ז"א. וזוה תבין מ"ש במ"א, כי לעולם אינו רק ו"ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה

<p>ורוא דמלה הכי הוא ודאי דאי ב"נ דחיל לקב"ה או רחים ליה דא לא ידע ב"נ אחרא בנין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו</p>	<p>מבחוץ. וסוד הדבר כך הוא ודאי, שאם האדם פוחד מהקדוש ברוך הוא, או אוהב אותו, את זה לא יודע אדם אחר, משום שזהו דבר שלא התגלה אלא בינו לבין קונו.</p>
<p>אבל ב"נ דמתעסק באורייתא ואזיל בפקודין דעשה דא אתגליא לכל ב"נ בנין דקב"ה עבד ליה פומא באתגליא לאתעסקא באורייתא ועיינין לאסתכלא בה ואודנין למשמע בה ועבד קב"ה בב"נ ידין ורגלין וגופא למעבד בהון פקודין דעשה</p>	<p>אבל אדם שמתעסק בתורה והולך במצוות, עשה זה גלוי לכל אדם, כי הקדוש ברוך הוא עשה לו פה בגלוי להתעסק בתורה, ועיניים להסתכל בה, ואזנים לשמוע אותה. ועשה הקדוש ברוך הוא באדם ידים ורגלים וגוף לעשות בה מצוות עשה.</p>
<p>א"כ חוטמא למאי נפקא מניה ויפח באפיו נשמת חיים דא איהו דיוקנא¹²⁰ דעל ב"נ דאתמר ביה ויחלום¹²¹ והנה סלם סלם ודאי איהו נשמת חיים כרסייא לשם יהו"ה דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא¹²² והאי כרסייא מנה גזורות כל נשמתין דישראל ואיהו דיוקנא על רישא דב"נ</p>	<p>אם כך חוטם למה צריך, ויפח באפיו נשמת חיים, זוהי דמות שעל האדם שנאמר בה "ויחלום והנה סולם", סולם ודאי היא נשמת חיים, כסא לשם יהו"ה, שהוא היראה והאהבה התורה והמצוה, ובו שורה. וכסא זה ממנו גזורות כל נשמות ישראל, והיא דמות על ראש האדם.</p>
<p>והנה¹²³ מלאכי אלהים עולים ויורדים בו אלין הבלים דסלקין ונפקין¹²⁴ בגופא בהאי סלם איהו חד¹²⁵ שביעאה דכלא¹²⁶ ואיהו מצב ארצה¹²⁷ תריין¹²⁸ וראשו מגיע השמימה¹²⁹ תלת¹³⁰ והנה מלאכי אלהים עולים תרי¹³¹</p>	<p>והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, אלו הבלים שעולים ויוצאים בגוף בסולם זה. הוא אחד, שביעי של הכל. והוא מוצב ארצה, שנים. וראשו מגיע השמימה, שלשה. והנה מלאכי אלהים,</p>

ג"ר. נמצא, כי בחי' החיצונית אינו רק ו"ק לבד, אלא שנחלקים ל"ס, אך המוחין הם הפנימים, הם י"ס גמורות (ע"ח מוחין דצלם ז). מכאן רואים דהגלגלתא והראש הוא ג"כ רק מכלל הו"ק (הקדו"ש לח ע"ג), המוחין אשר הם מלובשים בהגלגלתא והם מלאגא, כבר למדנו הגר"א זלה"ה בהיכלות בראשית היכל א' (בספר יהל אור דף י"א ע"ד) כי הנה הם רק הג"ר דהרוח גופה, שהוא רק מבחי' הז"ת (דע"ה ח"א מו ע"א).
¹²⁰ הוא שם אלקים כורסייא לשם הו"ה, והוא כסא, בריאה, סולם לעלות לשם הו"ה. דמכסא הנשמות כידוע, ולכן ויפח באפיו כו' (יהל אור).

¹²¹ כמ"ש שהחלום הוא בחוטם, שהאף ניעור (ברכות סא:;) (יהל אור).

¹²² שהיא כלי קבול לשם הו"ה (יהל אור).

¹²³ דהוא שם אלקים כנ"ל (יהל אור).

¹²⁴ שההבל עולה מן הגוף ויורד לגוף (יהל אור).

¹²⁵ בדרגא דצדיק, ולכן הוא על הפה (יהל אור).

¹²⁶ עי' תז"ח (כט ע"ב): כד איהי תגא על ראשה אתקריאת אות זין כלילא מנה אות ברית דאיהו שביעאה דכלא שביעי ודאי. בהגר"א: **אות זין** - כנ"ל י' על ו' הוא ז': **כלילא מניה** - ר"ל לכך הוא ז' שכלילא מז"ס שלה ושל בעלה דכלילא מני' דבכל דרגא דסליקת מקבלת מכולם כמ"ש לקמן ע"ב וכד סליקת ליה מתתקנא בכל ע"ס כו': **אות ברית** - ר"ל עטרת היסוד ע"ג היסוד שנקרא אות ברית י' ע"ג ו' ושם שביעי כידוע יום השביעי וז"ש. דאיהו שביעאה כו'.

¹²⁷ דאחיד בשמיא וארעא, וכולו כליל בנוק', וראשו מחובר לגופא דכורא, זהו וראשו מגיע כו' (יהל אור).

¹²⁸ יסוד ומל' ארצה (יהל אור).

¹²⁹ עי' תיקו"ז יח ע"ב: ויחלום והנה סלם מוצב ארצה (בראשית כח יב) דא שכינתא תתאה וראשו מגיע השמימה דא שכינתא עלאה. ועי' בהגר"א על תיקו, ז כא ע"ב: **והנה מלאכי אלקים** - ר"ל, ד"ס ח"ג נ"ה שהן מלאכי של אלקים בינה: **עולים ויורדים בו** - בת"ת ראש הסולם: **עולים תרי** - ח"ג למעלה מן ת"ת: **ויורדים תרי** - נ"ה למטה מן ת"ת. ועי' שעה"ק עד ע"א.

¹³⁰ ת"ת (יהל אור).

¹³¹ חו"ג, עולים ע"ג ת"ת, על השמים (יהל אור).

<p>ויורדים תרי¹³² אינון לקבל ד¹³³ רוחות והשמים והארץ</p>	<p>עולים שנים ויורדים שנים, אלה כנגד ארבע רוחות, והשמים והארץ.</p>
<p>ורוא דמלה הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל אינון שבעה לקבל כורסייא דאיהו הסלם והשמים והארץ וד' יסודין דעלמא ואינון שבעה לקבל שבעה יומי בראשית</p>	<p>וסוד הדבר הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל, הם שבעה כנגד הכסא שהוא הסולם והשמים והארץ וארבעה יסודות העולם, והם שבעה כנגד שבעת ימי בראשית.</p>
<p>איתל כל בריין דשמיא וימא וארעא כנון חיות¹³⁴ עופות בהמות דגים וכמה תולדין דתליין מיניה ובגין דכלא אתברי בהאי צולמא דעל כל ישראל דאיהי צדיק אתמר בהון ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו' וזה מדובר על בני אדם שמשולים לחיות השדה ולבהמות ולעופות ולדגי הים, שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם, וכל אלה למה מתפחדים מדמות זו, שהם נבראו משם, אלא משום ששם ה' שורה עליו.</p>	<p>יש כל בריות השמים והים והארץ כמו חיות עופות בהמות ודגים, וכמה תולדות שתלויות ממנו, ומשום שהכל נברא בצלם הזה, שעל כל ישראל שהוא צדיק, נאמר בהם "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'", וזה מדובר על בני אדם שמשולים לחיות השדה ולבהמות ולעופות ולדגי הים, שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם, וכל אלה למה מתפחדים מדמות זו, שהם נבראו משם, אלא משום ששם ה' שורה עליו.</p>
<p>רוא דמלה (דברים כח ז) וראו כל עמי הארץ וגו' וכל מאן דפגים עובדוי אתפגים דיוקניה ושם יי' לא שריא באתר פגים ובהוא פנימו שריא חשך בגין פנימו דסיהרא דשריא ביה השוכא</p>	<p>סוד הדבר "וראו כל עמי הארץ וגו'", וכל מי שפוגם מעשיו, נפגמת דמותו, ושם ה' לא שורה במקום פגום, ובאותו פגם שורה חושך בגלל פגימת הלבנה, שהחושך שורה בה.</p>
<p>והאי ב"ג כמה דאיהו פגים דיוקניה כך אתפגים איהו לתתא או אתעביד אלם או חרש או סומא או חגר בגין דיהא רשים לעילא ותתא</p>	<p>ואדם זה, כמו שהוא פגם דמותו, כך נפגם הוא למטה, או שנעשה אלם, או חרש, או סומא, או חגר, בשביל שיהיה רשום למעלה ולמטה.</p>
<p>וההוא חשך שריא בפנימו דיליה ומיד אשתמודעאן ביה דרגין קדישין דאינון חילוי דקב"ה ומתרחקין מניה דכבר ידעין דבהוא פנימו לא שריא מלכא ובג"ד חילוי דמלכא מתרחקין מניה דחילין דמלכא לא שריין ולא מתקרבין אלא באתר דמלכא שריא דכך אינון מתנהגין אבתריה כאברין בתר גופא ובהוא אתר דשרי ההוא חשך כמה מלאכי חבלה דאתקריאו נחשים ועקרבים מתקרבין ליה ויהבין ליה כמה נשיכין ואלין אינון יסורין</p>	<p>ואותו חושך שורה בפגם שלו, ומיד יודעים בו דרגות הקדושות, שהם כחות הקדוש ברוך הוא, ומתרחקים ממנו, שכבר יודעים שבאותו פגם לא שורה המלך, ומשום זה חיות המלך מתרחקות ממנו, שחיילות המלך לא שורים ולא מתקרבים אלא במקום שהמלך שורה, שכן הם מתנהגים אחריו, כאיברים אחר הגוף, ובאותו מקום ששורה אותו חושך כמה מלאכי חבלה שנקראים נחשים ועקרבים מתקרבים אליו, ונותנים לו</p>

¹³² נו"ה למטה משמים (יהל אור).

¹³³ והסולם שביעי כנ"ל (יהל אור).

¹³⁴ משום פסוק שמביא אחר כך נקיט הני. והן ארבע מינים, חיות ועופות ובהמות, והן ג' מיני חיות שאדם עליהן. חיות אריה, בהמות שור, עופות נשר. והן בשמיא וארעא דאצילות. ומימא דבריאיה הן דגים. והם שמיא וארעא וימא הן ז' כנ"ל. שמיא ת"ת. וארעא מלכות. וימא יסוד, גי' כ"ל, שבו דגים שנתברכו זרעו של יוסף, וידגו, מה דגים שבים המים מכסים אותם אף כו'. והוא פריסו דיסוד שהוא במקום נסתר שאין עין שולטת בו. חיות ובהמות כו' בח"ג נ"ה, חיות ובהמות בח"ג כנ"ל, אריה ושור. ועופות בנצח, שיעוף השמים לגבי ת"ת. ודגים הוד לגבי ימא יסוד ע"פ המים (יהל אור).

<p>ואי אית ליה ממונא דעובדין טבין דעביד אתמעטון מניה ואיך אתמעטון מניה אלא כל זכות דנחית ליה מלעילא יהיב ליה לאלין מלאכי חבלה ובטלין מניה יסורין ואי לית ליה זכו ולא חובא לעילא אלא כלא לתתא בכל זכו דעביד נחית ליה ממונין ואומין דעלא מתקרבין ליה לקבל מלאכי חבלה ויהיב לון ממונא ואשתזיב מנייהו</p>	<p>כמה נשיכות, ואלה אותם יסורים. ואם יש לו ממון של מעשים טובים שעשה, יתמעטו ממנו. ואיך יתמעטו ממנו, אלא כל זכות שיורדת לו מלמעלה, נותנים אותה לאותם מלאכי חבלה ומבטלים ממנו יסורים. ואם אין לו זכות ולא חובה למעלה, אלא הכל למטה, בכל זכות שעושה יורד לו ממונות, ואומות העולם מתקרבים אליו כנגד מלאכי החבלה ונותן להם ממון ונצל מהם.</p>
<p>ובג"ד הווי ישראל מקרבין לעזאזל לגבי ההוא חשך ושבעים פרים לקבל שבעים אומין לקיימא קרא אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים ומיד דהדרין בתיובתא אתעבר ההוא חשך מההוא פנימו וישתלים</p>	<p>ומשום זה היו ישראל מקרבים לעזאזל, אצל אותו החושך, ושבעים פרים כנגד שבעים אומות, לקיים הפסוק "אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים", ומיד שחוזרים בק, עובר אותו חושך מאותו פגם ונשלם.</p>
<p>ורזא דמלה גס יי העביר חטאתך לא תמות ומיד אתהדר ביה שמא דיין ויתרעי (נ"א ויתרפי) ביה מאנון נשיכין דיסורין הדא הוא דכתיב ושב ורפא לו</p>	<p>וסוד הדבר "גם ה' העביר חטאתך לא תמות", ומיד חוזר בו שם ה' ורוצה (ומתרפא) בו, מאותן נשיכות של היסורים, זהו שכתוב "ושב ורפא לו".</p>
<p>ומנין דאתהדר קב"ה מיד דהדר בתיובתא ואשתלים ההוא פנימו הדא הוא דכתיב שובו אלי ואשובה אליכם ודא איהו בתשובה גמורה דגרים לאהדרא בינה דאיהו יהו לגבי ה' דאיהו מלכות דאזלא מנדרא מן</p>	<p>ומנין שחוזר הקדוש ברוך הוא מיד כשחוזר בתשובה ונשלם אותו הפגם, זהו שכתוב "שובו אלי ואשובה אליכם" וזוהי תשובה גמורה שגורמת להחזיר בינה שהיא יהו לגבי ה' שהיא מלכות, שהולכת ונוודדת</p>
<p>קכד/א</p>	
<p>רע"מ</p>	
<p>קנהא דאיהו ההיא דיוקנא דמתקשרין בה כל פקודין ובה מתקשרין עשר ספירין כד ב"נ עבד פקודא הדא ולא יתיר ועביד לה בדחילו ורחימו דקב"ה בגינה שריין עליה י ספירין וכל מאן דקיים פקודא חד כדקא יאות כאלו מקיים רמ"ח פקודין דעשה דלית פקודא¹³⁵ דלאו איהו כלילא מכלהו רמ"ח (ע"כ)</p>	<p>מקנה שהיא אותה דמות שנקשרות בה כל המצוות, ובה נקשרות עשר ספירות. כשאדם עושה מצוה אחת ולא יותר, ועושה אותה ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, בגללה שורות עליו עשר ספירות, וכל מי שקיים מצוה אחת כראוי, כאלו מקיים רמ"ח מצוות עשה, שאין מצוה שאינה כלולה מכל הרמ"ח.</p>
<p>זהר</p>	
<p>איש איש כי תשטה אשתו וגו' מאי האי לגבי האי¹³⁶ אלא כמה דכתיב למעול מעל ביי ר' אלעזר אמר איש איש מאי איש איש דהא בחד סני¹³⁷ אלא הא אוקמוה אבל איש</p>	<p>איש איש כי תשטה אשתו וגו', מה זה לגבי זה {}, אלא כמו שכתוב "למעול מעל בה", רבי אלעזר אמר איש איש, מה זה איש איש, שהרי באחד מספיק. אלא</p>

¹³⁵ שכל פקודא כליל ע"ס, שהן כלל הקומה, שבהן רמ"ח אברים. וכן אמר לעיל דמתקשרין בה כל פקודין (יהל אור).

¹³⁶ כי היה די שיאמר כי תשטה אשתו ושכב איש אותה, ומאי שייכות למעלה. והשיב כמה דכתיב וכו', ירצה שהכוונה להסמיכה לפרשה דלעיל למעול מעל בה', שהוא הנשבע על שקר שחוטא בשם ה', אף זו חוטאה נגדו, ולכן ס"ת כי תשטה' אשתו' ומעלה' הוא שם הוי"ה, וגם כן סופה להשבע לשקר ולמעול מעל בה' (רמ"ז).

¹³⁷ דאי למה שאמרו רז"ל שפוגמת גם בה' איש מלחמה, די במה שנאמר ומעלה בו מעל וכנזכר (רמ"ז).

<p>איש משמע איש דאיהו איש¹³⁸ וקיים קרא דכתיב שתה מים מבורך וגו' כדין הוא איש בעלמא איש לגבי אתתיה</p>	<p>הרי פרשוה, אבל איש איש משמע איש שהוא איש, וקיים פסוק שכתוב "שתה מים מבורך וגו'", אז הוא איש בעולם, איש לגבי אשתו.</p>
<p>ומעלה בו מעל הא כחד סני אמאי תרי אלא חד לעילא וחד לתתא חד לכנסת ישראל וחד לבעלה¹³⁹ בנין כך והביא¹⁴⁰ האישי את אשתו אמאי אל הכהן רזא דמלה¹⁴¹ בנין דכהנא שושבינא איהו דמטרוניתא הכא אית לאסתכלא הא כתיב ושחט את בן הבקר ושחט אחרא¹⁴² ולא כהנא דכהנא אסיר ליה כדינא בנין דלא יפנים ההוא אתר דאחיד ביה ואת אמרת והביא¹⁴³ האישי את אשתו אל הכהן למידן דינהא</p>	<p>"ומעלה בו מעל" הרי באחד מספיק, למה שנים. אלא אחד למעלה ואחד למטה, אחד לכנסת ישראל לאחד לבעלה. בגלל זה "והביא האישי את אשתו" למה אל הכהן, סוד הדבר משום שהכהן הוא שושבין המלכה, כאן יש להתבונן, הרי כתוב "ושחט את בן הבקר" ושחט אחר ולא הכהן, שהכהן אסור לו בדין, בשביל שלא יפגם אותו מקום שהוא אחוז בו, ואתה אמרת והביא האישי את אשתו אל הכהן לדון דינה.</p>
<p>אלא ודאי כהנא לדא חזי בנין דאיהו שושבינא למטרוניתא וכל נשי עלמא מתברכין (נ"א אתאחדת) בכ"י¹⁴⁴ וע"ד אתתא דלתתא מתברכא בשבע ברכות¹⁴⁵ דאחידת בה¹⁴⁶ בכנסת ישראל וכהנא קאים לאתקנא מלי דמטרוניתא¹⁴⁷ ולעיינא בכל מה דאצטריך בנין כך כהנא לדא ולא אחרא</p>	<p>אלא ודאי כהן ראוי לזה משום שהוא שושבין המלכה, וכל נשות העולם מתברכות (נאחזות) בכנסת ישראל, ועל זה האשה שלמטה מתברכת בשבע ברכות, שאחזזה בה בכנסת ישראל, והכהן עומד לתקן דברי המלכה ולעייין בכל מה שצריך. ומשום זה הכהן לזה ולא</p>

¹³⁸ ירצה שכוונתו ורצונו להמשיך נשמה קדושה בזווגו, וזה מיסוד הנוק' שתחילתו בור שה"ס דין ולבסוף נעשה באר, בנוזלים מן הזכר לתוכו. ואז הוא איש בעלמא, שכן ראוי שיקראהו העולם שהוא איש ולא בהמה, ואיש ואשתו שהוא מיוחד בה ואוהבה, שאז אם תשטה נענש כנודע, וכמ"ש בפסוק (ה, לא) ונקה האישי מעון וגו' (רמ"ז).

¹³⁹ פי' פוגמת בשני יחודים של קדושה, אחד הוא תמיד והוא כנסת ישראל, ששם זה הוא מורה ייחוד עצום דז"ן, כי שם ב"ן כשמקבל משם מ"ה אז יש לו א' בוא"ו שלו ועולה ג"ן, וי' פעמים ג"ן בגי' כנס"ת, וישראל"ל כח"ב גג"ת נה"ם, הרי שהיא נעשית ג"ן לכל י' ספירות. וחד לבעלה, הוא ענין אותו רוחא דשדי בגוה מרוחניות נפשו (רמ"ז).

¹⁴⁰ עליו מוטל להביאה להשקותה, כי כן סוד השמות הנכתבים להמחות הם שנים, אחד ישר שה"ס הזכר, ואחד הפוך שה"ס הנקבה וכמ"ש לקמן בס"ד (רמ"ז).

¹⁴¹ כי סתם כהן משמש אחוז ביסוד דז"א וממשיך לה השפע ממנו (רמ"ז).

¹⁴² אע"ג דאמרין שחיטה כשרה בזר, דמשמע דסתמא נעשית בכהן אלא שהיא כשרה בזר, מכל מקום סבירא ליה לרבי אלעזר שהוא מצוה, והכי מוכח ממתניתין דפסחים (פ"ה מ"ו), שחט ישראל וקבל הכהן. ואפילו במצורע תנינן בפרק בתרא דנגעים, בא לו אצל האשם וסמך שתי ידיו עליו ושחטו וקבלו שני כהנים את דמו. והטעם לזה שאעפ"י שהשחיטה היא הכנה לקרבן, מכל מקום רוב הדם הנשפך יוצא לחוץ ויש בו אחיזה לחיצונים, מה שאין כן בדם המתקבל בכלי שנקרב לקדושה ומתקן את הנפש. וגם לפי הפשט כל הוצאת נפש הוא פעולת דין (רמ"ז).

¹⁴³ שבודאי חושדה למזנה והוא מביאה להעשות בה דין, ואין זה כדאי לכהן פן יפגום מקור שורשו שהוא החסד, ואם יפעל דין ימשיך דינים על החסדים (רמ"ז).

¹⁴⁴ שכל אחת מהן מושרשת במלכות וכשהיא מקבלת שפע יגיע חלק לכל הנשים (רמ"ז).

¹⁴⁵ בספר הכוונות פירשתי שהשתי ראשונות הם בשני יסודות דאימא ודאבא שהם בת"ת זעיר והחמש האחרות הם בתנה"ם דזעיר שמהם כל בנין רחל כנודע (רמ"ז).

¹⁴⁶ ירצה שכח וסגולת השבע ברכות גורמים לה אחיזה פרטית בכל כנסת ישראל, כמו שהברכות הם בכל קומתה, מה שאין כן קודם נישואיה שאז אין אחיזה אלא לפי בחינת נשמתה אם בחסד ואם בגבורה וכו' (רמ"ז).

¹⁴⁷ נלע"ד לדייק שתחילה וסוף אמר מטרוניתא ובאמצע אמר כנסת ישראל. והענין לעד"ן שמטרוניתא סודה בכתר מלכות, שכל עצמו לא נעשה כי אם מן החסד המאיר בת"ת כידוע ליודעים. אי נמי ירמוז לכח"ב שלה שבהם מאירים ג' חסדים, וכן כהן מלא כ"ף ה"ה נו"ן גי' ר"ו, ג' פעמים חס"ד, והכהן המוכתר

<p>ואי תימא דאיהו עביד דינא לאו הכי אלא לאסנאה שלמא בעלמא קא אשתדל בהאי ולאסנאה חסד דאי ההיא אתתא אשתכח זכאה כהנא אסני שלמא בהו ולא עוד אלא דמתעברא בכרא דכר ואתעביד שלמא על ידיה ואי לא אשתכחת זכאה איהו לא עביד דינא אלא ההוא שמא קדישא דאיהי קא משקרת ביה הוא עביד דינא והוא בדיק לה</p>	<p>אחר. ואם תאמר שהוא עושה דין, לא כך, אלא כדי להרבות שלום בעולם הוא עוסק בזה, ולהגדיל חסד, שאם אותה אשה תמצא צדקת וזכאית, הכהן מגדיל שלומם בו, ולא עוד אלא שמתעברת בבן זכר ונעשה שלום על ידו. ואם לא תמצא צדקת, הוא לא עושה דין, אלא אותו שם קדוש שהיא משקרת בו הוא עושה את הדין והוא בודק אותה.</p>
<p>תא חזי כהנא לא עייל גרמיה להאי אלא כד היא יהבת גרמה קמיה לחפאה (נ"א לזכאה)</p>	<p>בא וראה הכהן לא מכניס את עצמו לזה רק כשהיא נותנת את עצמה לפניו לכסות (לזכות)</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>אליהו קום אפתח עמי בפקודין דאנת הוא עוזר לי¹⁴⁸ בכל סטרא דהא עלך אתמר בקדמיתא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ובן אהרן ודאי איהו אח דילי אח לצרה יולד</p>	<p>אליהו קום פתח אתי במצוות, שאתה הוא עוזר לי בכל צד, שהרי עליך נאמר בתחלה "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן", ובן אהרן הוא ודאי אח שלי, אח לצרה יולד.</p>
<p>פתח ואמר פקודא לדון בדיני סוטה הה"ד ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו' ודאי רוח קנאה מתרין סטרין אשתכח חד בשקרא וחד בקשוט בנין דא ברוח שקרא וקנא את אשתו והיא לא נטמאה ותנינא ועבר עליו וגו' וקנא את אשתו והיא נטמאה וכי אית קושטא ברוח מסאבא אלא כבר נש¹⁴⁹ מסטרא דאילנא דטוב ורע תמן יצר הרע נחש</p>	<p>פתח ואמר מצוה לדון בדיני סוטה, זהו שכתוב "ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'", ודאי רוח קנאה נמצאת בשני צדדים, אחד בשקר ואחד באמת, בגלל זה ברוח שקר "וקנא את אשתו והיא לא נטמאה", ולמדנו, ועבר עליו וגו' וקנא את אשתו והיא נטמאה, וכי יש אמת ברוח טומאה, אלא באדם מצד עץ טוב ורע שם יצר הרע, נחש.</p>
<p>בזמנא דאית¹⁵⁰ לב"נ אתתא שפירא בכל עובדין טבין דאתמר בה אשת חיל עטרת בעלה יצר הרע אית ליה קנאה כגוונא דאשכחנא דקני אדם על אנתתיה עד דפתי לה וגרם לה מיתה ולזמנין שליט עלה בחובין ומסאב לה והא אתעבידת נבלה ויצר הרע מסטרא דימינא¹⁵¹ דיליה דרגא דישמעאל אתקרי נחש ומסטרא דשמאלא¹⁵² דרגיה¹⁵³</p>	<p>בזמן שיש לאדם אשה יפה בכל מעשים טובים, שנאמר בה "אשת חיל עטרת בעלה", ליצר הרע יש קנאה, כדוגמא שמצאנו שקנא אדם על אשתו עד שפיתה אותה וגרם לה מיתה, ולפעמים שולט עליה בעבירות ומטמא אותה ונעשית נבלה ויצר הרע מצד ימין שלו, דרגת ישמעאל נקרא נחש, ומצד שמאלו דרגת עשו סמא"ל נקרא כלב,</p>

בכתר כהונה עיקר סגולתו להאיר בכח"ב שלה, ולכח"ב שהוא הראש שלה קורא מטרוניתא ולכל הפרצוף קורא כנסת ישראל (רמ"ז).

¹⁴⁸ עוזר דיליה?? כו'. כמש"ו דאליהו הוא פנחס, והוא בן אלעזר בתחלה, ור"ל קודם מעשה זמרי, ואח"כ נעשה בן אהרן דאתלבשו ב' נדב ואביהו, וזהו ב"פ בן בן אהרן הוא. ומסטרא דאלעזר הוא עוזר, אותיות עזר דאלעזר, ומסטרא דאהרן הוא אח לצרה יולד כמש"ו. וזהו בכל סטרא (יהל אור).

¹⁴⁹ ור"ל דבעה"ד טו"ר יש שם קושטא ושקרא, מסאבא בטוב שבו, ושקרא ברע שבו (יהל אור).

¹⁵⁰ דבעה"ד טו"ר שם יכול להתפתח, משא"כ אילנא דחיי והזר הקרב יומת (יהל אור).

¹⁵¹ דס"א בימינא הוא מסית לאדם, והוא נחש יצה"ר (יהל אור).

¹⁵² גיהנם ולכן זה נחש לפתות, וזה כלב לאכול (יהל אור).

¹⁵³ הכלב, הנה הוא מסוד הדעת דקליפה, כי הוא נפיק משור וחמור, שהם חו"ג דקליפה, וכמ"ש בזה"ק (פ' בשלח סה רע"א) ע"ש בהגהות מהר"ו ז"ל, כי האותיות האמצעיים דשור וחמור שהם ו' מ"ו הם גימ' כלב. והנה הוא שורשו של עמלק (גימ' אל אחר) ימ"ש, וכמ"ש ברע"מ (פ' נשא קכד ע"א) ומסטרא דשמאלא

<p>דעשו סמא"ל אתקרי כלב ממנא דגיהנם דצווח הב הב הדא הוא דכתיב לעלוקה שתי בנות¹⁵⁴ הב הב וברעותא דיליה למיכל נשמתא מסאבא בנורא דיליה גיהנם ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו בקשוט והיא נטמאה</p>	<p>ממונה של גיהנם, שצווח הב הב, זהו שכתוב "לעלוקה שתי בנות הב הב", וברצונו לאכול נשמה טמאה באש שלו גיהנם, ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו באמת, והיא נטמאה.</p>
<p>ובגינה אתמר ובת איש כהן דא מיכאל כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף ותמן אתוקדת ההיא זוהמא ואתלבנת איהי מניה ככסף דאתלבן בנורא וההיא עופרת דזוהמא אתוקד ואתעביד עפר ואתאביד</p>	<p>ובגללה נאמר ובת איש כהן זה מיכאל כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף, ושם נשרפת אותה זוהמא, ומתלבנת היא ממנו, ככסף שמתלבן באש, ואותה עופרת של זוהמא נשרפת ונעשית עפר ונאבדת.</p>
<p>כגוונא דא בישראל כד אינון מחללין אורייתא קב"ה ייעול לון בגלותא דבני עשו¹⁵⁵ ובני ישמעאל¹⁵⁶ תחות שעבודא דלהון דדרגייהו כל"ב ונח"ש ואתדנו תמן ובהון יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצורף הכסף¹⁵⁷ וכבחון הזהב הה"ד וצרפתים כצורף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב עד דיתקיים בהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואילנא דטוב ורע בגיניה אתמר ויורהו יי' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו' בנין דהווי ישראל עם ערב רב כלהו</p>	<p>כדוגמא זה, ישראל כשהם מחללים את התורה, הקדוש ברוך הוא מכניס אותם לגלות בני עשו ובני ישמעאל, שתחת שעבודם שדרגתם כל"ב ונח"ש, ונדונים שם, ובהם יתבררו ויתלבנו ויצרפו, כצורף הכסף וכבחון הזהב, זהו שכתוב "וצרפתים כצורף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב" עד שיתקיים בהם, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו", ועץ טוב ורע בגללו נאמר "ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו'", משום שהיו ישראל עם ערב רב, כולם</p>
<p>קכד/ב</p>	
<p>זמנא ותריין שאיל לה כיון דאיהי בעיא לאשתכחא זכאה כדין כהנא עביד עובדא בנין לאסנאה שלמא</p>	<p>פעם ופעמיים שואל אותה, כיון שהיא רוצה להמצא זכאית, אז הכהן עושה מעשה כדי להרבות שלום.</p>
<p>כהנא כתיב שמא קדישא חד זמנא בארה מישר¹⁵⁸ לבתר כתב ליה למפרע¹⁵⁹ אתון (נ"א</p>	<p>הכהן כותב את השם הקדוש פעם בדרך ישר אחר כך כותבו למפרע,</p>

דרגיה דעשו סמא"ל אתקרי כלב כו'. וע' מגלה עמוקות אופן רנ"ב, כי קליפת כלב הוא כולל כל המרכבה
טמאה, וכן הוא מרכבה טמאה גימ' כלב רע. (דע"ה ח"ב קג ע"ד).

¹⁵⁴ נחש וכלב (יהל אור).

¹⁵⁵ כלב (יהל אור).

¹⁵⁶ נחש (יהל אור).

¹⁵⁷ כסף וזהב ימינא ושמאלא דקדושה. ומתבררין מנהון עופרת וסוספיתא דס"א (יהל אור).

¹⁵⁸ להוריד השפע להיטיב לה אם זכתה (רמ"ז).

¹⁵⁹ לעורר הדין אם חטאה, והוא צירוף הו"ה. ואם תשכיל בצירופי יה"ו תמצא שהראשון הוא בחסד,
יה"ה, היינו יה"ו משפיע בה' אחרונה, והשני בגבורה הו"י משפיע בה' אחרונה כנזכר בסוד הלולב. וזהו
(שמות ט, ג) יד יה"ה הו"ה, והוא יד הכהן ויד האשה המחוברות להניף כעין יד אחת. ועוד נלע"ד כי הו"ה
הישרה ה"ס ת"ת דזעיר וההפוכה להעלות שם המלכות, ועל דרך האמור בזקיפת הויה שבעמידה, עיי"ש.
ואמנם הו"ה הראשונה (נ"א הישרה) בת"ת י"ה או"א ששם שני יסודיהם ו"ה ת"ת ושורש המלכות אשר
שם, והו"ה היינו ה' עולה לגבי ו', ושם י"ה שני יסודות. אי נמי ונכון ה' עולה לו' וי"ה שני מוחין שלה ח"ב,
וכעין מ"ש בכוונת שמע בשם והי"ה אם שמוע (רמ"ז). יהוה (הערת הזהר).

<p>אותיות (רשומות) מהפכות באורותיהן, דין בדין, רחמים ברחמים, רחמים בדין, ודין ברחמים.</p>	<p>סריטין¹⁶⁰) טריסין בטהירין¹⁶¹ דינא בדינא רחמי ברחמי¹⁶² רחמי בדינא ודינא ברחמי</p>
<p>נמצאה זכאית, אותיות הרחמים נמצאים והדינים מסתלקים, לא נמצאת כראוי הרחמים מסתלקים ונשארים הדינים, ואז נעשה הדין.</p>	<p>אשתכח זכאה אתון רחמי אשתכחו¹⁶³ ודינין סלקין לא אשתכחת כדקא יאות רחמי סלקין ודינין אשתארו וכדין דינא אתעביד</p>
<p>רבי אלעזר פתח ואמר "ויבאו מרתה ולא יכלו לשנות מים ממרה כי מרים הם הא אוקמוה אמר תוהנא איך בני עלמא לא מסתכלין ולא משתדלין במלין דאורייתא</p>	<p>ר' אלעזר פתח ואמר "ויבאו מרתה ולא יכלו לשנות מים ממרה כי מרים הם הא אוקמוה אמר תוהנא איך בני עלמא לא מסתכלין ולא משתדלין במלין דאורייתא</p>
<p>כאן יש להתבונן, למה כתוב כאן "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו", אבל ודאי סוד הדבר, שכאן על מים היה, משום שהמצרים היו אומרים שבנים של ישראל היו מהם, והיו כמה בישראל שחשדו בנשותיהם בזה, עד שהקדוש ברוך הוא הביאם למקום זה ורצה לבדקם.</p>	<p>הכא אית לאסתכלא אמאי כתיב הכא שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו אבל ודאי רזא דמלה דהכא על מייא הוה בנין דמצראי הוו אמרי דבנייהו דישראל הוו מנייהו והוו כמה בישראל דחשדין לאנתתייהו בדא עד דקבי"ה מטא לון להאי אתר ובעא למברק לון</p>
<p>מה כתוב "ויבואו מרתה וגו' ויצעק אל יי' וגו' אמר קב"ה למשה משה מה את בעי הא כמה חבילין קיימין נבייכו הכא ואנא בעינא למברק הכא נשיהון דישראל</p>	<p>מה כתוב "ויבואו מרתה וגו' ויצעק אל יי' וגו' אמר קב"ה למשה משה מה את בעי הא כמה חבילין קיימין נבייכו הכא ואנא בעינא למברק הכא נשיהון דישראל</p>
<p>כתב שם קדוש וזרק אותו למים</p>	<p>כתוב שמא קדישא ורמי למייא ויברקון</p>

¹⁶⁰ פ' אותיות הכתוב למפרע היה מכוינ שאותן אותיות הן חקוקות בלבנינות של ד' אותיות הו"ה

יהוה

הישרה כזה ה' הו"ה (רמ"ז).

¹⁶¹ ר"ל צחים, דהיינו לובן חלל האותיות. וסוד הענין שהיה עושה יחוד מופלא בתוך ת"ת דזעיר דהיינו גבורה דאימא בברתא, ה' ה', דינא בדינא. ואחר כך רחמי ברחמי, שהוא רחמי אבא בברא י' ו', שעיקר הכוונה היה לכוינ בלמפרע בב' הויות. ואחר כך דינא ברחמי, ה' ו'. ולבסוף רחמי בדינא, י' ה'. ולעד"ן ששורש זעיר הוא באבא, חכמה כ"ח מ"ה, ושורש רחל באי', בינה ב"ן י"ה, וזהו ענין שתי החלוקות הראשונות ה"ה ו"י, שזו"ן מופרשים (נ"א מושרשים) ומעוררים אר"א. ועוד ידוע (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ וגו', וזהו ענין שתי האחרונות, אלא שהן הפך הכתוב בפסוק, מפני שכל הכוונה באור חוזר (רמ"ז).

¹⁶² יהו"ה הוה"י והי"ה היה"ו כי תשטה אשתו ומעלה ס"ת יהו"ה הוא וביד הכהן יהיו ר"ת הוה"י (רח"ו). משמע מאומרו אתון רחמי ולא סגי ליה לומר רחמי אשתכחו, נראה שאעפ"י שהיה מוחק לגמרי כל האותיות, מכל מקום אם היתה זכאה, היו חוזרות להראות במגילה אותיות הו"ה הכתובה ביושר מצאתי כתוב וז"ל, וסי' (שמות ט, ג) הנה יד יהו"ה הו"ה, דינא בדינא ה' בה', רחמי ברחמי ו' בי', רחמי בדינא י' בה', דינא ברחמי ו' בה'. ועוד מצאתי דרך אחרת וז"ל, טריסין בטהירין גופים בנשמות, והא כיצד

יהוה הוה"י

ה' הו"ה, או כזה ה' הו"ה. אבל לכאורה אין בידי לכוינ שום אחד מאלו השנים לסדר הנאמר בזהר דינא בדינא וכו'. וגם הפירוש הראשון אינו נראה נכון לפי גרסת האר"י זלה"ה שהקדים חלוקת דינא ברחמי לשל רחמי בדינא, אם לא שנאמר שהסדר הנאמר בכאן הוא בהבחין כל הו"ה למפרע, פ' שגם ההו"ה הישרה היה מכוינ בה למפרע, ובזה אתי שפיר דינא בדינא ה' בה', רחמי ברחמי ו' בי', דינא ברחמי ה' בו', רחמי בדינא י' בה', וזה נלע"ד נכון והבן לפי פירוש הראשון. וגם אתי שפיר היפוך הגירסה להקדים דינא ברחמי אל רחמי בדינא, והצירוף ממטה למעלה בסוד הנוק' שסודה אור חוזר וגם הדין גובר. ואולם שתי ההויות הכתובות בפרשת סוטה היה מכוינ בהם על זה הדרך הנז"ל, ולכן היו ב' הויות בפסוק אחד. ואם תרבה ב' ההויות זו בזו בסדר הנז"ל יעלו הנק"י, ואם התחתונה גוברת שעשתה האשה עוון הנק"י (נ"א הנקרא) מלשון (ירמיה ל, יא) ונקה לא אנקך, ואין צ"ל חנקי. אי נמי הרבה כל הויה מהב' חציה בחציה י"ה פ' ו"ה הנק"י, ביושר כפשוטו ה"ו פעמים י"ה הנק"י (נ"א הנקרא) מלשון כריתה היא, ולזה היה מכוינ בכתבו ב' הויות ישרה והפוכה, דרחמים להנקי וההפוכה ללשון כריתה (רמ"ז).

<p>כלהון נשי וגוברין ולא ישתאר לעז על בני ועד דיבדקון בלהו הכא לא אשרי שמי עליהו מיד ויורהו יי עץ וישלך אל המים דא שמא קדישא¹⁶⁴ ההוא דהוה כותב כהנא למבדק נשיהון דישראל כדין שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו</p>	<p>ויבדקו כל הנשים וגברים, ולא ישאר לעז על בני, ועד שיבדקו כולם כאן לא אשרה את שמי עליהם, מיד "ויורה ה' עץ וישלך את המים" זה השם הקדוש, אותו שהכהן היה כותב לבדוק את נשות ישראל, ואז "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו".</p>
<p>ואי תימא נשיהון דישראל יאות אינון אמאי אלא אוף אינון בעיין דלא אסתאבו בנשיהון דמצראי ונשיהון דישראל לא אסתאבו במצראי כל אינון שנין דהוון ביניהו וכלהו נפקו גוברין ונוקבין זכאין ואשתכחו זרעא דישראל קדישין זכאין כדין</p>	<p>ואם תאמר נשות ישראל ראוי הם, למה. אלא גם הם צריכים שלא נטמאו בנשות מצרים, ונשות ישראל לא נטמאו במצרים כל אותן שנים שהיו ביניהם, וכולם יצאו גברים ונשים זכאים, ונמצאו זרע ישראל קדושים וזכאים, אז</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>הוון אילנא דטוב ורע ועל דא חציו מתוק מסטרא דימינא וחציו מר מסטרא דשמאלא</p>	<p>היו עץ של טוב ורע, ועל זה חציו מתוק מצד ימין, וחציו מר מצד שמאל.</p>
<p>ובזמן דערב רב הוון מחטיאים את ישראל, היה כאלו היו כולם מצד הרע, והמים חזרו כולם להיות מרירים, כמו אותו עץ מר במים, זהו שכתוב "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם", ועץ הזה מר הוא כדוגמת נסיון הסוטה, אם סתה תחת בעלה, אותם מים שמשקים אותם, חוזרים להיות מרירים, ובהם צבתה בטנה ונפלה ירכה, ואם לא סתה, מה כתוב "ונקתה ונזרעה זרע" ומולידה בן, כמו כן כאן וימתקו המים, כדוגמא זה יעשה לנסות את ישראל בגאולה האחרונה, זהו שכתוב "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" שהם מצד הטוב ועומדים בנסיון, "והרשיעו רשעים", הם מצד הרע, ויתקיים בהם "ואל אדמת ישראל לא יבאו", והורג אותם.</p>	<p>ובזמן שערב רב היו מחטיאים את ישראל, היה כאלו היו כולם מצד הרע, והמים חזרו כולם להיות מרירים, כמו אותו עץ מר במים, זהו שכתוב "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם", ועץ הזה מר הוא כדוגמת נסיון הסוטה, אם סתה תחת בעלה, אותם מים שמשקים אותם, חוזרים להיות מרירים, ובהם צבתה בטנה ונפלה ירכה, ואם לא סתה, מה כתוב "ונקתה ונזרעה זרע" ומולידה בן, כמו כן כאן וימתקו המים, כדוגמא זה יעשה לנסות את ישראל בגאולה האחרונה, זהו שכתוב "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" שהם מצד הטוב ועומדים בנסיון, "והרשיעו רשעים", הם מצד הרע, ויתקיים בהם "ואל אדמת ישראל לא יבאו", והורג אותם.</p>
<p>והמשכילים יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגיניהו אתמר והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה באלין לא צריך¹⁶⁶ נסיון ובגין דעתידין ישראל</p>	<p>"והמשכילים יבינו" מצד הבינה שהוא עץ החיים, בגללם נאמר "והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע", בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהיר האם העליונה תשובה, באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידין ישראל לטעום מעץ החיים,</p>

¹⁶⁴ הנה שם הויה בהכאה הוא גימ' עץ כזה ' פעמים ה' ה' פעמים ' ו' פעמים ה' ה' פעמים ו' הוא עולה עץ וזהו שמא קדישא ויורהו ה' עץ שהויה עצמה הוא עץ החיים (זהר הרקיע).

¹⁶⁵ עה"ד דטו"ר. ומקריבין אותה לכהן כנ"ל, ובת איש כהן כו'. ואם זנתה יבאו בה המים המרים, ויבואו מרתה כו'. ומשליכין עץ לתוכה, זהו השם שמוחקין, ויורהו ה' עץ. כי תחל לזנות, אם זנתה באמת, באש תשרף, בגיהנם, ונפשה עפר כנ"ל. וזהו ומן העפר אשר בקרקע כו', תחת הקדושה שנתברר ממנו. וזהו בקושטא שהטוב ג"כ נתפתה, משא"כ אם נקי, בשקרא, שהרע לבד רצה ולא יכול לפתות לטוב, וימתקו המים, ונקתה כו', וזהו ושם נסהו נסיונא דסוטה (יהל אור).

¹⁶⁶ דבאילנא דחיי והזר כו' כנ"ל, וא"צ נסיון אלא בע"ה פשוטין דאורייתא (יהל אור).

<p>למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון יי' בדר ינחנו ואין עמו אל נכר</p>	<p>שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות ברחמים, ויתקיים בהם "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר".</p>
<p>ואילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה לא שלטא על ישראל יתיר דהא פרנסה דילן לא ליהוי אלא מסטרא דאילנא דחיי דלית תמן לא קשיא¹⁶⁷ מסטרא דרע ולא מחלוקת¹⁶⁸ מרוח הטומאה דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" שלא יתפרנסו תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה כשר היתר, ולא מערב רב שאוכלים טומאה פסול איסור, שהם טמאים שמטמאים עצמם בנדה שפחה גויה זונה, משום שהם בני לילית, שהיא נדה שפחה גויה זונה, חוזרים לשרשם, ועליהם נאמר "כי משורש נחש יצא צפע".</p>	<p>ועץ טוב ורע שהוא אסור והיתר טומאה וטהרה לא שולט יותר על ישראל, שהרי פרנסתנו לא תהיה אלא מצד עץ החיים שאין שם לא קשי מצד הרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, שכתוב "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" שלא יתפרנסו תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה כשר היתר, ולא מערב רב שאוכלים טומאה פסול איסור, שהם טמאים שמטמאים עצמם בנדה שפחה גויה זונה, משום שהם בני לילית, שהיא נדה שפחה גויה זונה, חוזרים לשרשם, ועליהם נאמר "כי משורש נחש יצא צפע".</p>
<p>ובזמנא דאילנא דטוב ורע שלטא דאיהו חולין דטהרה וחולין דטומאה אינון חכמים דדמיין לשבתות וי"ט לית לון אלא מה דיהבין</p>	<p>ובזמן שעץ טוב ורע שולט, שהוא חולין של טהרה, וחולין של טומאה, הם חכמים שדומים לשבתות וימים טובים, אין להם אלא מה שנותנים</p>
<p>קכה/א</p>	
<p>קב"ה אשרי שמייה בינייהו ועל דא על מיא ודאי שם שם¹⁶⁹ לו חק ומשפט ושם נסהו¹⁷⁰ אוף הכא¹⁷¹ במיא בדיק כהנא לאתתא ובשמא קדישא</p>	<p>הקדוש ברוך הוא השרה שמו ביניהם, ועל זה על מים ודאי, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. גם כאן במים בודק הכהן את האשה ובשם הקדוש.</p>
<p>ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן מאן העפר¹⁷² לב הא תנינן¹⁷³ כתיב הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר¹⁷⁴ הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה כ"ש ב"נ דאשתכחו מניה</p>	<p>ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, איזה עפר, הרי למדנו כתוב הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר, הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה, כל שכן אדם שנמצא ממנו.</p>
<p>א"ר יוסי אלו כתיב ומן העפר ולא יתיר</p>	<p>אמר רבי יוסי אלו כתוב ומן העפר</p>

¹⁶⁷ מס' דרע משמאל (יהל אור).

¹⁶⁸ מימינא דקליפה, דימינא חמור משמאלא כמ"ש בתז"ח {י, ב} (יהל אור).

¹⁶⁹ פירוש על ענין המים אהדר קרא דשם שם וכו', דהיינו ח"ק שהוא בלי טעם עושה משפט ודין על החייב (אור יקר).

¹⁷⁰ בדקם כסוטות (אור יקר). ואפשר דמפרש חק ומשפט מים, ושם שם. ודאי שהוא משפט דהיינו תפארת, חק הוא מים דהכי כתיב בחקו חג על פני מים וכיוצא רבים, והיינו דקאמר ועל דא על מיין וכו' (אור יקר).

¹⁷¹ כעין שהיה שם על ידי שמא קדישא. ומים אף כאן שמא קדישא ומים, אם כן מכאן ראייה שהנסיון היה במים ובשם ועלייתו אהדר (אור יקר).

¹⁷² כלומר מה טעם לעפר (אור יקר).

¹⁷³ פי' מלכות שנק' עפר ולכך הקשה לו ר' יוסי אלו כתיב ומן העפר ולא יתיר הוינא אמר הכי וכו' אלא כתיב יתן כעפר חרבו וכו' והיינו קלי' נוגה שבבריאה ששם הם כל הברורים של המלכים וז"ש בסמוך משמע דכתיב בקרקע המשכן וכתב הרב, משכן היא מלכות דאצילות, וקרקע המשכן היא בריאה והעפר היא קלי' נוגה אשר שם ופי' הפסוק, יתן עפר חרבו מדבר על אברהם אע"ה כמר"זל, וקאמר יתן כעפר שהם דינים שבנוגה שהם דינים קשים כן חרבו של אאע"ה היתה דין קשה לעשות נקמה בגוים (מ"מ).

¹⁷⁴ וכדי שתשוב לעפרה אם אינה כראוי (אור יקר).

<p>הוינא אמר הכי אבל כיון דכתיב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן משמע דאחרת הוא המשכן, משמע שאחר הוא.</p>	<p>ולא יותר הייתי אומר כך, אבל כיון שכתוב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, משמע שאחר הוא.</p>
<p>אלא כתיב יתן כעפר חרבו אליו מאריהון דקיסטין ובליסטראין מארי דדינא קשיא¹⁷⁵ משמע דכתיב בקרקע המשכן דאחידן לתתא ועל דא יקח הכהן ונתן אל המים מי המרים המאררים אליו מי ימא דאינון מרירין</p>	<p>אלא כתוב יתן כעפר חרבו, אלה בעלי כלי מלחמה ואבני הקלע בעלי דין הקשה משמע, שכתוב בקרקע המשכן שאחוזים למטה, ועל זה יקח הכהן, ונתן אל המים מי המרים המאררים, אלה מי ים, שהם מרירים.</p>
<p>מאי הוא דא שמא קדישא בשעתא דאשתכח בדינא¹⁷⁶ כדין אקרין מי המרים המאררים ובג"כ מיא דימא דלתתא¹⁷⁷ כלהון מרירין</p>	<p>מהו, זה שם הקדוש, בשעה שנמצא בדין אז נקראים מי המרים המאררים, ומשום זה מי הים שלמטה כולם מרירים.</p>
<p>ת"ח האי ימא קדישא¹⁷⁸ כמה נהרין מתיקיין¹⁷⁹ עאלין בגווה¹⁸⁰ ובגין דאיהי דינא דעלמא מימיו מרירין בגין דאחיד בה מותא¹⁸¹ לכל בני עלמא ואע"ג דאינון מרירין¹⁸² כד מתפשטין מתיקיין¹⁸³ אינון לזמנין מיין דימאלג מרירין¹⁸⁴ לזמנין ימא דבלע לכל שאר מימין ואקרי ימא דקפא¹⁸⁵ ובלע כל אינון אחרניין¹⁸⁶ ושאיב לון בגווה ולא ניגרין לבר</p>	<p>בא וראה ים קדוש זה, כמה נהרות מתוקים נכנסים בתוכו, ומשום שהוא דין העולם, מימיו מרירים, משום שאחוז בה המות לכל בני העולם. ואף על גב שהם מרירים, כשמתפשטים הם מתוקים, לפעמים מי הים מרירים, לפעמים הים שבולע לכל שאר המים ונקרא ים קפוא ובולע כל אותם אחרים ושואב אותם לתוכו, ולא נגרים החוצה.</p>
<p>לזמנין שארן מיא¹⁸⁷ ונגדין מההוא ימא¹⁸⁸ כל מה דנגיד לתתא¹⁸⁹ ובכמה גוונין קיימא</p>	<p>לפעמים שורים המים ונמשכים מאותו הים. כל מה ששופע לתחתונים,</p>

¹⁷⁵ והיה נותנם שם כדי שיפרעו ממנת אם אינה טהורה (אור יקר).
¹⁷⁶ בדינא קשיא - היינו בעת שהחצונים תובעים דין על ישראל בסבת העון והפגם ומושכים לה דין, והיא פועלת אותו על ידו והם יונקים ממנה אז מימי הים הם מרים ודאי (אור יקר).
¹⁷⁷ ממש ים המלח ים הגדול שהיא נגד הים העליון והיא מרת ברמז המלכות שעיקרה דין כדמפרש ואזיל (אור יקר).
¹⁷⁸ מלכות (אור יקר).
¹⁷⁹ הם הספירות העליונות מדות של רחמים (אור יקר).
¹⁸⁰ פ' כמה מיני חסידים יש במלכות אבל כיון שבניינה מהגבורות הגבורות מתגברן לכך מימיו מרירין (מ"מ).
¹⁸¹ הקליפות קץ כל בשר (אור יקר).
¹⁸² פירוש שמדת המלכות דין ובעלי הדין אחוזים בה עם כל זה לפעמים ימשכו ממנה משך נהרות שפע מתוק וטוב (אור יקר).
¹⁸³ ומשום דקשיא ליה איך אפשר שהם מרים ובהתפשטם הם מתוקים, וספר שהם שלשה בחינות בה האחד (אור יקר).
¹⁸⁴ דהיינו בהיות המלכות פועל הדין מצד הגבורה שזה מדת עצמה גבורה תתאה דאתי מגבורה עילאה, השנית בהיות השפע נשפע למלכות מלמעלה אבל היא לסבות ידועות אינה משפעת אותם למטה מפני רוע התחתונים (אור יקר).
¹⁸⁵ מצד הגבורה ממת נקרשין כשלג מצד קרירות הצפון, - ואפילו מימי הדרום שואבת אותם באותו השלג והקרירות ואינה משפעת אותם למטה וכבר הארכתי בביאור ענין זה בפרשת בראשית (בנדפס כט:)] (אור יקר).
¹⁸⁶ מים שבה נקפין מקרירות הצפון ובלע כל שאר מימי הדרום, והנה אין בחינה זו דין כל כך כקודמת שהקודמת היא מיין מרירין והוא המשכת הדין ופועלתו למטה, אמנם, בחינה זו היא שאינה משפעת דין ולא רחמים, השלישית היא יפה מכולם דהיינו שהיא משפעת רחמים למטה להנהגת העולם כתקנה (אור יקר).
¹⁸⁷ על ידי חום הדרום המתוך השלג. ומתיר המים למטה (אור יקר).
¹⁸⁸ והיינו שפע הראוי להנהגת העולם לכל מלאך ומלאך כפי פקודתו (אור יקר).

<p>האי ימא¹⁹⁰ המים המאררים בשעתא דאתי חיויא¹⁹¹ ואטיל זוהמא¹⁹² כדין המים המאררים¹⁹³ ועל דא כהנא עביד עובדא לתתא ואומי אומאה ואתעביד דינא</p>	<p>ובכמה אופנים עמד ים זה המים המאררים. בשעה שבא הנחש והטיל זוהמא, אז המים המאררים, ועל כך הכהן עושה מעשה למטה ונשבע שבועה ונעשה דין.</p>
<p>ת"ח אי אתתא אשתכחת זכייתא אלין מיין עאלין בגווה</p>	<p>בא וראה אם האשה נמצאת זכאית, מים אלה נכנסים בתוכה</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>לון אינון חולין כגוונא דיום השבת דלית ליה אלא מה דמתקנין ליה ביומי דחול</p>	<p>להם אותם חולין, כדוגמת יום השבת, שאין לו אלא מה שמתקנים לו בימות החול.</p>
<p>ובזמנא דשלמא אילנא דחיי¹⁹⁴ אתכפייא אילנא דטוב ורע¹⁹⁵ ולא יהא לע"ה אלא מה דיהיב לון תלמידי חכמים ואתכפייין תחותייהו וכאלו לא הוו בעלמא</p>	<p>ובזמן ששולט עץ החיים, נכפה עץ טוב ורע, ולא יהיה לעמי הארץ רק מה שנותנים להם תלמידי חכמים, ונכפים תחתיהם, וכאלו לא היו בעולם.</p>
<p>והכי איסור והיתר¹⁹⁶ טומאה וטהרה לא אתעבר מע"ה דמספרייהו לית בין גלותא לימות המשיח (לגבייהו) אלא שעבוד מלכות בלבד דאינון לא טעמין מאילנא דחיי וצריך לון מתני' באיסור והיתר טומאה וטהרה אלא יהון מבוזים קדם ת"ח כגוונא דחשוכא קמי נהורא דערב רב אינון ע"ה אינון חשוכין ולא אתקריאו ישראל אלא עבדין זבינין לישראל בנין דאינון כבעירין והא אוקמוה</p>	<p>וכן איסור והיתר טומאה וטהרה לא עובר מעמי הארץ, שמצדס אין בין גלות לימות המשיח (אליהם) אלא שעבוד מלכות בלבד, שהם לא טועמים מעץ החיים, וצריך להם משנה באיסור והיתר טומאה וטהרה, אלא יהיו מבוזים לפני תלמידי חכמים, כדוגמת חושך לפני האור, שערב רב הם עמי הארץ, הם חשוכים ולא נקראו ישראל אלא עבדים מכורים לישראל, משום שהם כבהמות וכך פרשוה.</p>

לא

ועתה

189

ירחק שיהיה הים מטבעו מים מרים ומושכת מטה מים מתוקים כדפירשנו לעיל (אור יקר).

¹⁹⁰ ויש לה בחינה רביעית קשה מכל הבחינות הנזכרות (אור יקר).

¹⁹¹ וכבר הארכתי הזהרתי למעיין בספ"ר בשער התמורות בכמה מקומות שלא יחשוב דברים, אלו כפשוטן כי חס ושולם שיעלה המקטרג הגדול למעלה ממדור שלישי מחה להיכל שלישי כדכתיב סביב רשעים יתהלכון, ואמנם יעלה שם להליץ קטיגוריא על ישראל וזה בסבת העונות, כי מקומו האמיתי במדור ראשון חוץ להיכל ראשון כדפירשנו בפר' בראשית (אור יקר).

¹⁹² עליית זעקתו פנימה להיכלות, ומשם אל מדת הדין הגדול שהיא הגבורה, ושם מתעורר הדין ונשפע למלכות להשפיע לחצונים להשליטם בעולם הזה להמית ולדון (אור יקר).

¹⁹³ מפני שהוא שפע הראוי לקליפות, והיינו דקאמר קרא המים המררים תחלה הם מרים מצד הדין, ואחר כך, הם מאררים מצד המארה שהם הקליפות (אור יקר).

¹⁹⁴ דהיינו בגאולה יתפרנסו עמי הארץ מהמצות ברכתן של תלמידי חכמים (אור יקר).

¹⁹⁵ דבר זה מתמיה מאוד שנאמר חס ושולם תתבטל התלמוד ואין ראוי לאדם להאמין בדבר הזה שהוא כפשוטו, האמנם הכוונה כי מאחר שהיו ישראל במדבר מתפרנסין במן שבו היה טעם וכח כל מאכל שבעולם ודאי שלא היו צריכים לדיני בשר וחלב וגם לדיני חלב ודם ולא לדיני שחיטה ובדיקה, ועל דרך זה כל דיני אסור והיתר ואם לא ימותו ולא ימצא ביניהם שרצים ונבלות ולא יצטרכו לדיני טומאת וטהרה כש"כ שלא יהיה בהם נדה ומצורע ויולדת בזוב וכיוצא ועל דרך זה לעתיד ויעסקו בדינים אלה על דרך הסוד בפרוש המשניות והמצות ועל דרך נסתר בטעמי המצות שבספר זה ויהיו כל דיני האסור והמותר לעמי הארץ שלא יתפרנסו מהמן מעץ החיים אלא. מבשר ולחם מעץ הדעת טוב ורע ולהם יצטרכו ויהיה הענין בדיני הנדה שלא יצטרכו אלא למי שהיא נדה וכיוצא לשאר הדינים (אור יקר).

¹⁹⁶ היינו כדפירשנו שלא תתבטל חלק מהתורה חס ושולם אלא שיהיו הדינים בפרטות לצריכים אליהם ויורו אותם לעמי הארץ שביניהם

ימצאו כל בחינות שבעולם ואין בין גלות לימות המשיח להם אלא שיעבוד מלכות בלבד ועולם כמנהגו נוהג רק שיהיה להם הכנה מרובה לקיים התורה ויעסקו בתורה באסור והיתר ושאר חלקי המשנה ולא יתגלה אליהם סודות התורה, וכן המזון הנשפע למתעסקים בסוד (אור יקר).

<p>וישראל נקראו אדם, ומנין שיש בהם בהמה ואדם, זהו שכתוב "ואתם צאני צאן מרעיתי", אדם אתם, ואתם צאני, צאן מרעיתי הם, עמי ארצות טובים מצד הטוב. אדם אתם תלמידי חכמים, ובפסוק זה גם רמוז לו, "לו עמי שומע לי ישראל וגו'", אחר שאמר עמי, למה אמר ישראל, אלא "עמי" עמי הארצות, "ישראל" תלמידי חכמים, ובגללו נאמר, ובני ישראל יוצאים ביד רמה, כדוגמת שחלקם הקדוש ברוך הוא בהר סיני.</p>	<p>וישראל נקראו אדם, ומנין שיש בהם בהמה ואדם, זהו שכתוב "ואתם צאני צאן מרעיתי", אדם אתם, ואתם צאני, צאן מרעיתי הם, עמי ארצות טובים מצד הטוב. אדם אתם תלמידי חכמים, ובפסוק זה גם רמוז לו, "לו עמי שומע לי ישראל וגו'", אחר שאמר עמי, למה אמר ישראל, אלא "עמי" עמי הארצות, "ישראל" תלמידי חכמים, ובגללו נאמר, ובני ישראל יוצאים ביד רמה, כדוגמת שחלקם הקדוש ברוך הוא בהר סיני.</p>
<p>הכי פליג לון בפורקנא בתרייתא דישראל דאתמר בהון וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים מסטרא דאילנא דחיי¹⁹⁷ דאינון נ' שנין דיובלא אתמר בהון המה יעלו¹⁹⁸ בהר ובהון ויסע מלאך האלהים¹⁹⁹ ההולך לפני מחנה ישראל ולון אתמר ואשא אתכם על כנפי נשרים דאינון ענני כבוד ואביא אתכם אלי ובני ישראל יוצאים ביד רמה הכי יפיק לת"ח בכל האי יקר וכנוונא דאתמר בע"ה מסטרא דטוב ויתיצבו בתחתית ההר</p>	<p>כך חלקם בגאולה האחרונה, שישראל שנאמר בהם "וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים", מצד עץ החיים, שהם חמישים שנות יובל, נאמר בהם, המה יעלו בהר, ובהם ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל, ולהם נאמר "ואשא אתכם על כנפי נשרים", שהם ענני כבוד, "ואביא אתכם אלי ובני ישראל יוצאים ביד רמה", כך יוציא את התלמידי חכמים בכל הכבוד הזה, וכדוגמא שנאמר בעמי הארץ מצד הטוב "ויתיצבו בתחתית ההר".</p>
<p>הכי יהון במפקנא בתרייתא תחות ת"ח כעבדא דאזיל לרגליא דסוסיא דמאריה וכנוונא דאמר לון בתחתית ההר אם תקבלו תורתו מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם הכי יימא במפקנו פורקנא בתרייתא אם תקבלון עליכון ת"ח במפקנו דגלותא כאדם דרכיב על סוסיא ועבדא</p>	<p>כך יהיה ביציאה האחרונה, תחת תלמידי חכמים, כעבד שהולך לרגלי סוס בעליו, וכדוגמא שאמר להם בתחתית ההר, אם תקבלו תורתו מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, כך יהיה ביציאת גאולה אחרונה, אם תקבלו עליכם תלמידי חכמים ביציאת הגלות, כאדם שרוכב על סוס, ועבד</p>
<p>קכה/ב</p>	
<p>ואתהפכין מתיקן ונקאן גרמה וקיימין בגווה עד דמתעברא כיון דמתעברא הוו משפרי בשפירי לעוברא דמעהא ונפיק ברא שפירא נקי בלא מומא דעלמא ואי לאו אינון מיין עיילין בגווה וארחא ריחא דזוהמא ואינון מיין מתהפכין לחוויא במעהא במה דקלקלה אתפסת ואתחזי קלנא לכלא והא אוקמוה חברייא ת"ח כל אינון נשי עלמא בתרייהו קיימי ואתדנו וע"ד ההוא אתר ממש דאינהו קיימי ביה אתדנו זכאה חולקהון דישראל דקב"ה אתרעי בהו ובעי לדכאה להו</p>	<p>ונהפכים למתוקים, ומנקים עצמה ועומדים בתוכה, עד שמתעברת, כיון שמתעברת היו מיפים, ביופי לעובר שבמעיה, ויוצא בן יפה נקי בלי מום של העולם, ואם לא המים האלה נכנסים בתוכה, ומריחה ריח זוהמא, ואותם מים מתהפכים לנחש במעיה, במה שקלקלה נתפסת, ונראה קלון לכל, וכך פרשוה החברים. בא וראה, כל אותם נשות העולם עומדות במקומן ונדונות, ועל כך אותו מקום ממש שהן עומדות, שם נדונות. אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם ורוצה</p>

¹⁹⁷ שבעת הגאולה היו במעלת גדלות שני לכן נזכרו שם בשם בני ישראל (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).

¹⁹⁸ המה גי' נ' שערים (יהל אור).

¹⁹⁹ חיים. וכן נשר בבינה, נשר הגדול כידוע (יהל אור).

	לזכותם.
<p>ר' חזקיה פתח אשתך כגפן פוריה וגו' מה גפן לא מקבל עליה אלא מדידה²⁰⁰ כך אתתא דישראל קיימא בהאי גוונא דלא מקבלא עלה אלא ההוא בר זוגה כשפנינא (נ"א כתורא) לד דא²⁰¹ דלא מקבלא אלא ההוא בר זוגה וע"ד כגפן פוריה בירכתי ביתך²⁰² מהו פוריה כד"א פורה ראש²⁰³ פוריה פורחת דאפיקת ענפים לכל סטרא²⁰⁴ ואן²⁰⁵ בירכתי ביתך ולאו לבר משוקא בגין דלא תיתי לשקרא²⁰⁶ בברית עילאה²⁰⁷ ושלמה אמר²⁰⁸ העוזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה מאן ברית אלהיה ההוא אתר דאקרי ברית²⁰⁹ והיא אתקשרא²¹⁰ ביה בגין כך בירכתי ביתך²¹¹</p>	<p>רבי חזקיה פתח "אשתך כגפן פריה וגו'", מה גפן לא מקבלת עליה אלא משלה, כך אשת ישראל עומדת בצורה זה, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, כמו תור (כשור) הזו, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, ועל כן כגפן. "פוריה בירכתי ביתך", מה זה פוריה, כמו שנאמר פרה, ראש פוריה פורחת, שמוציאה ענפים לכל צד. ואיפה, בירכתי ביתך, ולא לחוץ בשוק, משום שלא תבא לשקר בברית עליונה, ושלמה אמר העוזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה, מה זה ברית אלהיה, אותו מקום שנקרא ברית, והיא התקשרה בו, בגלל כך בירכתי ביתך.</p>
<p>א"ר חזקיה תונבא²¹² ליתי על ההוא בר נש דשבק לאנתתיה דתתחזי משערה דרישה לבר ודא הוא חד מאינן צניעותא דביתא²¹³ ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר לאתתקנא ביה²¹⁴ גרים מסכנותא לביתא²¹⁵</p>	<p>אמר רבי חזקיה קללה תבא על אותו איש שמשאיר את אשתו להראות עם שערות ראשה בחוץ, וזה אחד מאותם צניעות של הבית, ואשה שמוציאה משערות ראשה החוצה להתתקן בו,</p>

²⁰⁰ מאילן אחר אין לה הרכבה אלא דווקא ממינו מה שאין כן שאר אילנות שמקבלים הרכבה ממינים רבים (אור יקר).

²⁰¹ מפני שמשל הגפן רעוע שהרי היא מקבלת מגפן אחרת ונמצא לפי זה כי מין אחר שהוא גוי או כותי וכיוצא אינה מקבלת אבל ישראל אחר תקבל לזה הביא משל התור שאינה מקבלת תור אחר כמותו אלא בת זוגו לבד, ואם תאמר קרא אמאי נקט גפן (אור יקר).

²⁰² פירוש על דמיון זה כמשל התור הביא משל הגפן, כי כענין הגפן שאינה מקבלת מין זר כן האשה כולם זרים לה חוץ מבעלה, ולכך כפל בירכתי ביתך גפן לאו דווקא ועוד לתועלת פוריה וענפה דלא שייך הכי בתור (אור יקר).

²⁰³ פי' שהוא לשון ענף ושיעור הכתוב אשתך אם היתה כגפן דלא מקבלא עלה אלא ההוא בר זוגה. אזי תהיה פוריה דאפיקת ענפין לכל סטרא ובתנאי שתהיה בירכתי ביתך צנועה ולא יצאנית (מ"מ).

²⁰⁴ בנים הגונים עוסקים בתורה שהם בשש קצוות (אור יקר)

²⁰⁵ פירוש והיכן תהיה עמידתה (אור יקר).

²⁰⁶ כי על ידי שהיא יצאנית היא שלומית לכל אדם דברנית והרבה שחוק עושה (אור יקר).

²⁰⁷ יסוד כדמפרש ואזיל (אור יקר).

²⁰⁸ היה לבאר ענין ירכתי ביתך כדפירשנו (אור יקר).

²⁰⁹ פי' מלכות (מ"מ).

²¹⁰ שהיא במלכות נקבה ומלכות קשורה ביסוד (אור יקר).

²¹¹ כי הבית מלכות, ירכתי כית נצח והוד דתמן ברית ובהיותה בירכתי הבית, אינה פוגמת המדה הזאת כדפירשנו, ומת שהוסיף בענין (אור יקר).

²¹² טרוף דעת וכמוהו רבים בתלמוד (אור יקר). וכל הרואים אותה עליונים ותחתונים מקללים אותו (אור יקר).

²¹³ שאין ענין זה מהצניעות שצריכה האשת לעשות בשוק אלא מאותו הצניעות שצריכה לשמור אפילו בתוך ביתה (אור יקר).

²¹⁴ להתקשט בו ליופי (אור יקר). נראה דאיז העונש הזה הנז' בזוהר אלא אם האשה מוציאה שער ראשה כדי להתקשט בו כדרך הנשים יצאניות. אבל אם נתגלה קצת משערה ע"י שהיה נקב בצעיפה ודאי לא מחמירין כולי האי ודייקא לאתתקנא ביה (מ"מ).

²¹⁵ לפי מה שפירשו רז"ל כי שר העוני נביל שמה אפשר שזה נבלות ושם נאחז נביל, או מטעם שמחזיק הקליפות כדמפרש ר' יהודה לקמן והם מארת ה' בבית רשע ונופל בעניות, וכאשר נדקדק לשון "מסכנותא בביתא" נפרש דהיינו סילוק השפע בבית העליון שהיא מלכות ומשם נמשך אל הבית התחתון שהיא ביתית י ממש והיינו בגילוי השער שנאחזים בשערות העליונים החצונים כאשר יתבאר בדברי ר' יהודה (אור יקר).

<p>וגרים לבנהא דלא יתחשבון²¹⁶ בדרא וגרים מלה אחרא²¹⁷ דשריא בביתא מאן גרים דא²¹⁸ הוא שיערא דאתחזי מרישה לבר²¹⁹ ומה בביתא האי כ"ש בשוקא וכ"ש חציפותא אחרא²²⁰ ובג"כ אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך</p>	<p>גורמת עני לבית, וגורמת לבניה שלא יחשבו בדור, וגורמת דבר אחר ששורה בבית. מי גרם זה, אותו שער שנראה מראשה החוצה, ומה בבית כך כל שכן בשוק, וכל שכן חציפות אחרת. ומשום זה אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך.</p>
<p>אמר ר' יהודה שיערא דרישא²²¹</p>	<p>אמר רבי יהודה שער ראש</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>דמשמש ליה מוטב ואם לאו תמן תהא קבורתכם בגלותא</p>	<p>שמשמשו מוטב, ואם לא שם תהא קבורתכם בגלות.</p>
<p>וערב רב כגוונא דאתמר בהון וירא העם²²² וינועו ויעמדו מרחוק הכי יהון רחיקין מן פורקנא ויחמוץ לת"ח ולעמא קדישא בכל האי יקר ואינון רחיקי מינייהו ואי בעו לאתחברא בהדייהו מה כתיב בהו לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה בההוא זמנא יתקיים בהו בישראל יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר²²³ והא אוקמוה אין מקבלין גרים לימות המשיח ורשעים בחשך ידמו אינון ערב רב²²⁴ ובג"ד אמר נביאה עליהו ואל אדמת ישראל לא יבאו</p>	<p>וערב רב, כדוגמא שנאמר בהם "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק" כך יהיו רחוקים מן הגאולה, ויראו תלמידי חכמים והעם הקדוש בכל הכבוד הזה, והם רחוקים מהם, ואם ירדו להתחבר אתם, מה כתוב בהם "לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה", באותו זמן יתקיים בישראל "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר", והרי פרשוה, אין מקבלים גרים לימות המשיח. "ורשעים בחשך ידמו", הם ערב רב, ומשום זה אמר עליהם הנביא "ואל אדמת ישראל לא יבאו".</p>
<p>אמר אליהו רעיא מהימנא הא שעתא איהי לסלקא לעילא באומאה אימא אנת דהא בנינך אנא בעי לסלקא דיהיב לי קב"ה רשו לאתגלייא לך בבית אסורים דילך בקבורה דילך ולמעבד עמך טיבו דאנת מחולל בחובין דעמא הה"ד והוא מחולל מפשעינו א"ל רעיא מהימנא באומאה עלך בשמא דיהו"ה לא תאחר בכל יכולתך דהא אנא בצערא²²⁵ סגי</p>	<p>אמר אליהו, רועה הנאמן, הרי שעה היא לעלות למעלה בשבועה, אמור אתה, שהרי בגללך אני רוצה לעלות, שנתן לי הקדוש ברוך הוא רשות להתגלות לך בבית האסורים שלך בקבורתך, ולעשות עמך טוב שאתה מחולל בחטאי העם, זהו שכתוב והוא מחולל מפשעינו. אמר לו רועה הנאמן, בשבועה עליך בשם ה', אל תאחר בכל יכולתך, שהרי אני בצער רב.</p>

²¹⁶ מדה כנגד מדה היא מזלזלת בשערות למעלה גם בניה יזולזלו, ואין טעם זה מספיק ואפשר כי השערות גילויים גורם פגם ברישא דמטרוניתא אם כן לא יהיו בניה ראשי הדור (אור יקר).

²¹⁷ רוח הטומאה שעושה משכנה שם בבית (אור יקר).

²¹⁸ פירוש אין ענין זה מפני שמתקשטת לפני בני אדם כי זו רעה חולה הרבה (אור יקר).

²¹⁹ אף אם יהיה בביתה מפני העון הגילוי לבד, ומכל שכן בשוקא דאיכא תרתי גילוי' השער ומחטיאה בני אדם (אור יקר).

²²⁰ כגון שוק מגולה רגל מגולה מגביה קולת בניגון ושאר עריות שבאשה שחמשה עריות הם כדפירשנרבאדרא וכיוצא בפריצות (אור יקר).

²²¹ הם כחות רעים למעלה כחות הדין ומהם אחוזים החצונים למטה, ובגלויים למטה גורם גילוי והתפשטות השערות ההם למעלה ואין לך פגם גדול מזה מפני אחיזת החצונים בהם, ואם כן ימשך מזה שאפילו בתוך ביתה אין ראוי לגלותם כלל (אור יקר).

²²² דעמי הן ע"ה טבין כנ"ל, והעם הן ערב רב. ולעמא קדישא הן ע"ה טבין כנ"ל (יהל אור).

²²³ הן אומות דס"א, דימינא ושמאלא דע"ז באומות (יהל אור).

²²⁴ שהן עזי פנים שבישראל שיתברכו מהן (יהל אור).

²²⁵ שהן ניצוצי החמה השופעין בירח וכוכבים, אור של מרע"ה ששופע בת"ח, והת"ח מבוזין בגלותא בתראה, ואורו מצטער עמהן כמשי"ו (יהל אור).

<p>ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי²²⁶ וירא כי אין איש עוזר²²⁷ לי לאפקא לי מהאי צערא בהאי קבורה דאתמר עלי ויתן את רשעים קברו ולא אשתמודען בי ואני השיב בעינייהו בין ערב רב רשיעיא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בינייהו בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעיין על ישראל עאנא דקב"ה דאתמר בהו ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ולית לון יכולת²²⁸ למעבד טיבו עם ת"ח</p>	<p>ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי להוציאני מצער זה, בקבורה זו שנאמר עלי, ויתן את הרשעים קברו, ולא נודע בי. ואני חשוב בעיניהם בין ערב רב הרשעים ככלב מת שסרח ביניהם, שחכמת סופרים תסרח ביניהם, בכל עיר ועיר ובכל מקום שישראל מפוזרים ביניהם, בין המלכים, וחזרו אותם ערב רב רועים על ישראל, צאן הקדוש ברוך הוא שנאמר בהם "ואתן צאני, צאן מרעיתי", "אדם אתם", ואין להם יכולת לעשות טוב עם תלמידי חכמים.</p>
<p>ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יהבין לון באתרין סגיאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפילו חיי שעה וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא השיבין ככלבים</p>	<p>ואנשי חיל ויראי חטא מסתובבים מעיר לעיר, ולא יחוננו, ומחרימים ערב רב ביניהם, ולא נותנים להם במקומות רבים, אלא דבר קצוב, שלא תהיה תקומה לנפילתם, ואפילו חיי שעה, וכל החכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצער בדחק ויגון, חשובים ככלבים.</p>
<p>בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות דלא אשכחו אכסניא בינייהו ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוה בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא כי מלאה הארץ חמס</p>	<p>בנים המסולאים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש, בראש כל חוצות, שלא מצאו אכסניה ביניהם. ואותם ערב רב הם עשירים בשלוה בשמחה בלי צער בלא יגון כלל, גזלנים בעלי שוחד, שהם דיינים ראשי העם, כי מלאה הארץ חמס</p>
<p>קבו/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>דאתתא דאתגלייא גרים שערא אחרא לאתגלייא ולאפגמא לה בגין כך בעיא²²⁹ אתתא דאפילו מסירי דביתא לא יחמון שערא חד מרישא כ"ש לבר</p>	<p>האשה שמתגלה גורם לשער אחר להתגלות, ולפגם אותה, לכן צריכה אשה שאפילו קורות ביתה לא ייראו שערה אחת מראשה וכל שכן בחוץ.</p>
<p>ת"ח כמה בדכורא²³⁰ שערא הוא חומרא דכלא²³¹ הכי נמי לנוקבא²³² פוק חמי כמה פנימו גרים ההוא שערא דאתתא גרים לעילא גרים לתתא גרים לבעלה דאתלטיא²³³ גרים</p>	<p>בא וראה, כמו שבזכר השער הוא חומרת הכל, כך גם לנקבה. צא וראה כמה פגם גורם אותו שער האשה, גורם למעלה וגורם למטה, גורם לבעלה</p>

²²⁶ הן נש"ב דחירות שמשם הגאולה (יהל אור).

²²⁷ זה אליהו (יהל אור).

²²⁸ שיציה"ר אינו מניחן. [נעה"ג. בסוד יש רעה חולה שכ' בזוהר ס"פ בשלח {סה.}] וכל הענין בישיעה והוא מחולל כו', מדבר הכל בת"ח בגלות הזה (יהל אור).

²²⁹ כיון שאין טעם הדבר מפגי חציפות שאם כן בתוך ביתה לבדה אין זה חציפות אלא הטעם שגורם למעלה ענין פגם כדפירשנו אם כן מת לי לבדה בביתה מה לי בפני אדם (אור יקר).

²³⁰ בז"א דכתיב ביה קווצותיו תלתלים שחורות כעורב מצד הדין וכדפי' באדרא בשערין דז"א לקמן (אור יקר).

²³¹ כחות הדין היותר חזקים (אור יקר).

²³² כחות הדין היותר חזקים שבה הם השערות, ועם כל זה אינם שוים שבזכר אין אחיזה לחצונים לכד אין מצוה בכסויים ובשערות הנקבה יש אחיזה לחצונים לכך צריך לכסותם, לא באה ללמוד מהזכר אלא שהם צד הדין היותר חמור מכל הגוף (אור יקר).

²³³ מבני אדם והעליונים מפני שאינו מייסר אותה כדמפרש ר' חזקיה (אור יקר).

<p>מסכנותא גרים מלה אהרא בביתא גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא רחמנא לישובון מחציפו דלהון²³⁴ וע"ד בעיא אתתא לאתכסייא בזיוותי דביתא ואי עבדת כן מה כתיב בניך כשתילי זיתים מהו כשתילי זיתים</p>	<p>להתקלל, גורם עני, וגורם דבר אחר בבית, גורם שתסתלק חשיבות מבניה, הרחמן יצילנו מחציפותן. ועל כך צריכה אשה להתכסות בזיוות ביתה, ואם עושה כך, מה כתוב "בניך כשתילי זיתים", מה זה כשתילי זיתים.</p>
<p>מה זית דא בין בסתווא בין בקייטא לא אתאבידו מרפוי ותדיר אשתכח ביה חשיבות יתיר על שאר אילנין כך בהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא בברכאן דלעילא²³⁵ בברכאן דלתתא²³⁶ בעותרא²³⁷ בבנין²³⁸ בבני בנין הה"ד הנה כי כן יבורך גבר²³⁹ ירא יי וכתיב (תהלים קכח ה) יברכך ה' מציון²⁴⁰ וראה בטוב ירושלים²⁴¹ כל ימי חיך וראה בנים לבניך²⁴² שלום על ישראל²⁴³ (ישראל סבא קדישא²⁴⁴)</p>	<p>מה זית זה בין בסתיו בין בקיץ לא אובדים עליו, ותמיד נמצאת בו חשיבות יתרה על שאר האילנות, כך בניה יסתלקו בחשיבות על שאר בני העולם. ולא עוד אלא שבעלה מתברך בכל, בברכות שלמעלה בברכות שלמטה, בעושר בבנים ובבני בנים, זהו שכתוב "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'", וכתוב "יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך וראה בנים לבניך שלום על ישראל" (ישראל הזקן הקדוש).</p>
<p>איש כי יפליא לנדור וגו' רבי אלעזר פתח מדוע באתי ואין איש וגו' מדוע באתי כמה חביבין אינון ישראל קמי קב"ה דבכל אתר דאינון שריין קב"ה אשתכח בינייהו בנין דלא אעדי רחמותא דיליה מנהון מה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ועשו לי מקדש סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי והא אוקמוה ושכינתא אקדימת לבי כנישתא זכאה ההוא ב"נ דאשתכח מאינון עשרה קדמאה בבי כנישתא בנין דבהו אשתלים מה דאשתלים ואינון מתקדשי בקדמיתא בשכינתא והא</p>	<p>"איש כי יפלא לנדור וגו'", רבי אלעזר פתח, "מדוע באתי ואין איש וגו'", מדוע באתי, כמה חביבים הם ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום בו הם שורים, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, משום שלא מעביר אהבתו מהם. מה כתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ועשו לי מקדש סתם, שכל בית כנסת בעולם נקרא מקדש, והרי פרשוה, והשכינה מקדימה לבית הכנסת. אשרי האיש שנמצא מעשרה הראשונים הללו בבית הכנסת, משום שבו נשלם מה שנשלם, והם מתקדשים בהתחלה</p>

²³⁴ אפשר הכוונה לישזבן שלא נחטא בחציפו דלהון, והיותר נכון כי על החציפות של השערות העליונים קאמר שהם בגרמת התחתונים כדפירשנו (אור יקר).

²³⁵ שכליות לנפש (אור יקר).

²³⁶ גשמיות לגוף וזה הפך אתלטיא, דקאמר לעיל (אור יקר).

²³⁷ הפך מסכנותא דקאמר (אור יקר).

²³⁸ דהיינו עטרת זקנים בני בנים הפך גרים לבנהא דלא יתחשבון דקאמר (אור יקר).

²³⁹ ברכאן דלתתא (אור יקר).

²⁴⁰ ברכאן דלעילא, ציון היא בחינת יסוד ומלכות יחד והיינו עותרא (אור יקר).

²⁴¹ הוא שפע ייחוד החכמה עם הבינה הנמשך למלכות כדפירשנו בזוהר פרשת ויקרא והיינו "כרבאן דלעילא" (אור יקר).

²⁴² וראה בנים לבניך היינו "בנין ובני בנין" דקאמר לעיל, והשתא קשה לדרך זה מאי שלום על ישראל כי ברכה זו כוללת לכל ישראל, לזה אמר דלאו היינו ישראל כפשוטו אלא תפארת (אור יקר).

²⁴³ וגם דחיקא לי לפרש שלום תפאירת בסוד הדעת דהיינו ששם משמש שמוש היסוד למטה כדפירשנו (אור יקר).

²⁴⁴ והיינו דקאמר "ישראל סבא קדישא" פירוש סבא בעלותו אל הכתר עתיקא דעתיקין, וכיון שעלה אל מקום הזקנה נעשה סבא כמוהו (אור יקר). "קדישא" בחכמה שהיא מקום הקדש, אמנם קשה לי מאי קאמר שלום על ישראל להאי פירושא, שהרי שלום לתתא מישאל. סבא איהו כי שלום הוא היסוד ודאי, ודחיקא לי לפרש על כענין להתיצב על ה' וכמוהו רבים, וגם דחיקא לי לפרש שלום ולמעלה משלום שהוא יסוד ישראל והיינו ייחודם (אור יקר), עיין בפרשת ויקרא דף י"ג ע"א ובפ' שמיני דף ל"ו ע"א ואין להאריך כאן (מ"מ).

אתמר	בשכינה, והרי נתבאר.
<p>והא בעיא דישתכחו עשרה בזמנא חדא בבי כנישתא ולא ייתו פסקי פסקי²⁴⁵ דלא יתעכב שלימו דשייפין דהא בר נש בזמנא חד עבד ליה קב"ה ואתקין ליה כחדא כל שייפי הה"ד הוא עשך ויכוננך (חסר וזה הוא) ת"ח כיון דב"נ אשתלימו שייפוי בההוא זמנא אתתקן לכל שייפא ושייפא כדקא יאות כגוונא דא כיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא בעיין עשרה דישתכחו תמן כחדא וישתלים מה דישתלים</p>	<p>והרי צריך שימצאו עשרה בזמן אחד בבית הכנסת, ולא יבאו קבוצות קבוצות, שלא תתעכב שלמות האיברים, שהרי האדם בזמן אחד עשאו הקדוש ברוך הוא, והתקינו כאחד כל האיברים, זהו שכתוב "הוא עשך ויכוננך". בא וראה כיון שנשלמו אברי האדם, באותו זמן התתקן לכל אבר ואיבר כראוי, כדוגמא זה כיון ששכינה מקדימה לבית הכנסת, צריך עשרה שימצאו שם כאחד, וישתלם מה שישתלם.</p>
<p>ולבית דאתתקן כלא ובמה היא תיקונא דכלא כד"א ברב עם הדרת מלך וע"ד עמא דאתייאן לבתר כן כולהו תיקונא דגופא וכד אתת אקדימת שכינתא ובני נשא לא אתייאן כחדא כדקא יאות קב"ה קארי מדוע באתי ואין איש מאי ואין איש דלא מתתקני שייפי ולא אשתלים גופא דכד גופא לא אשתלים אין איש ובג"כ ואין איש דייקא</p>	<p>ואחר שמתתקן הכל, ובמה הוא תקון הכל, כמו שנאמר "ברב עם הדרת מלך", ועל זה העם שבא אחר כך, כולם תקון הגוף. וכשבאה ומקדימה שכינה ובני אדם לא באים כראוי, הקדוש ברוך הוא קורא "מדוע באתי ואין איש". מה זה "ואין איש", שלא מתקנים האיברים, ולא נשלם הגוף, שכשגוף לא מושלם, אין איש, ומשום זה ואין איש דווקא.</p>
<p>ות"ח בשעתא דגופא אשתלים לתתא קדושה עלאה אתיא ועאל בהאי גופא ואתעביד תאה כגוונא דלעילא ממש כדין כלא בעין דלא יפתחו פומא במילי דעלמא בנין דהא קיימי ישראל בשלימו עלאה ומתקדשי קדושה עלאה זכאה חולקהון</p>	<p>ובא וראה, בשעה שהגוף נשלם למטה, קדושה עליונה באה ונכנסת בגוף זה, ונעשה למטה כדוגמא שלמעלה ממש, ואז הכל צריכים שלא יפתחו פה בדברי העולם, משום שהרי עומדים ישראל בשלמות עליונה ומתקדשים בקדושה עליונה, אשרי חלקם.</p>
<p>איש כי יפליא וגו' מאי כי יפליא דאפרש משאר בני עלמא²⁴⁶ אתקדשא כגוונא דלעילא ולאשתכחא שלימ²⁴⁷ בשעתא דבר נש אתי</p>	<p>"איש כי יפליא וגו'", מה זה כי יפליא, שנפרד משאר בני העולם להתקדש כדוגמא שלמעלה, ולהמצא שלם. בשעה</p>

²⁴⁵ וקשה דבפ' תרומה אמר דאפילו חד אי קדים לבי כנישתא קב"ה "אשתעשע בהדיה דכתיב מרוע באתי ואין איש ואין עשרה לא כתיב אלא אין איש והכא אמר דבעי דישתכחו עשרה בזמנא חדא ודוחק לומר שזה חולק עם מ"ש שם דר"ש הוא דאמר שם כך ור"א בנו הוא שאמר הכא ולא ייתי פסקי וכו' ובודאי אינו חולק עם אביו. ואפשר דמצוה מן המובחר קאמר הכא אבל ודאי אפי' אי אקדים חד אין הקב"ה כועס (מ"מ).

²⁴⁶ פי' שכל בני עולם שרשם באו"א או בז"ן, אבל הנזיר מתעלה עד א"א, והיינו כגוונא דלעילא, וכמ"ש בדף הבא, עיי"ש (רמ"ז).

²⁴⁷ ירמוז למ"ש הרב זלה"ה בברכת כהנים בסוד (שופטים יג, ה) ומורה לא יעלה על ראשו, שה"ס מקיפין דל"מ דצלם הנקרא מורא שמים, ותכלית שלימות ז"א הוא בהתעלותו לא"א כמו שהוא בשבת שאז המקיפים הנזכרים נעשים לו פנימיים, והנזיר המתעלה למעלה הוא במדריגה זו, והיינו דקאמר ולאשכחא שלימ. וזה ידוע ששתי בחינות הן טהור וקדוש, טהור מצד הגבורות שמהן יניקת החיצונים ואדם הבודל מהם להדבק בגבורות של מעלה נקרא טהור, אבל קדוש הוא מצד המשכת השפע של המוחין שזה תלוי בחסדים כנודע. והנה שם ע"ב עם י' אותיותיו עולה פ"ב, וה"פ פ"ב הוא קדו"ש, ואמנם אה"ה בריבוע גי' ד"ם, וה"פ ד"ם הוא טהור, ועיין בפרשת תזריע דף מ"ח ב' גבי (יג, מ) קרח הוא טהור הוא. ולעומת שתי הבחינות האמורות אמר בכאן אתי לאתדכאה, ודבעי לאתקדשא, ולרבותא נקטינהו, דלא מבעיא בבחינת הטהרה אלא אפילו של הקדושה בכולן יש סיוע דלעילא, ואפילו קדושה המופלאת של הנזיר הנזכר, שלכן נקרא קדוש, שמתעלה עד ת"י נימין דשערי דאריך שה"ס שער לב"ן גי' פ"ב כנז"ל. אבל גם בנזיר יש בחינת טהור, והוא בעת השלימ נזירותו שאז מגלח שערו, וטעמו מהאי דקאמר בדף הבא בסוד (ו, יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, ע"ע (רמ"ז).

<p>לא תדכא מרכין ליה בר נש דבעי לאתקדשא מקדשין ליה ופרסי עליה קדושה דלעילא קדושה דאתקדש בה קודשא בריך הוא (חסר)</p>	<p>שבא אדם לטהר מטהרים אותו, אדם שרוצה להתקדש מקדשים אותו, ופורסים עליו קדושה עליונה, קדושה שהתקדש בה הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ר' אבא פתח לדוד ברכי נפשי אתי וכל קרבי את שם קדשו כמה אית ליה לבר נש לאסתכלא ולמנדע בפולחנא דמאריה דהא בכל יומא ויומא כרוזא קארי ואמר עד מתי פתאים תאהבו פתי וגו' שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם ולית מאן דירכין אודניה אורייתא קא מכרוזא קמייהו ולית מאן דישיגח</p>	<p>רבי אבא פתח "לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו" כמה יש לו לאדם להתבונן ולדעת בעבודת רבונו, שהרי בכל יום ויום הכרוז קורא ואומר, "עד מתי פתאים תאהבו פתי וגו' שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם", ואין מי שירכין אזניו. התורה מכריזה לפניהם ואין מי שישיגח.</p>
<p>תא חזי בר נש אזיל בהאי עלמא והוא חשיב דייליה הוא תדיר וישתאר בגויה לדרי דרין עד דאיהו אזיל בעלמא יהבין ליה בקולרא עד דאיהו יתיב דיינין ליה בקינפון עם שאר בני דינא אי אשתכח ליה סניגורא הא אשתזיב מן דינא הה"ד אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויהננו ויאמר וגו' מאן</p>	<p>בא וראה, אדם הולך בעולם הזה וחושב ששלו הוא תמיד, וישאר בתוכו לדורי דורות, עד שהוא הולך בעולם נותנים אותו בקולר, עד שהוא יושב דנים אותו במושב הדיינים עם שאר בני הדין, אם נמצא לו סנגור הרי נצול מהדין, זהו שכתוב "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'".</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>מפניהם עליהו אתמר היו צריה לראש באומאה עלך זמנא תניינא בחי וי צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים דכל אלין מלין לא יפלו ממומך בכל יכלתך למלא בהון קמי קב"ה ולאחזאה דוחקא דלהון ע"ב</p>	<p>מפניהם, עליהם נאמר "היו צריה לראש", בשבועה עליך. פעם שניה ב"חי ה' צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים" שכל הדברים האלה לא יפלו מפיק בכל יכלתך לדבר אותם לפני הקדוש ברוך הוא ולהראות את הדחק שלהם.</p>
<p>קבו/ב</p>	
<p>הוא סניגורא אלין עובדין דכשרן דקיימי עליה דב"נ בשעתא דאצטריך ליה ואי לא ישתכח עליה סניגורא הא אתחייב מן דינא לאסתלקא מן עלמא</p>	<p>מי הוא הסנגור, אלה מעשים כשרים שעומדים על האדם בשעה שמצטרך להם, ואם לא ימצא עליו סנגור, הרי התחייב מהדין להסתלק מהעולם.</p>
<p>בההיא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא עד דזקיף עינוי חמא דאתיין לגביה תריין דכתבין קמיה כל מה דעביד²⁴⁸ בהאי עלמא וכל מה דאפיק מן פומא²⁴⁹ ויהיב דינא²⁵⁰ (ג"א חושבנא) על כלא וכתבין קמיה</p>	<p>באותה שעה כששוכב בקולר, המלך עד שְׁמרים עינוי רואה שבאים אליו שנים שכותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה, וכל מה שהוציא מפיו, ונותן דין (חשבון) על הכל, וכותבים לפניו, זהו שכתוב "כי הנה יוצר הרים וברא רוח</p>

²⁴⁸ במעשים (אור יקר).

²⁴⁹ בדיבור (אור יקר).

²⁵⁰ לכאורה נראה שהכוונת חשבון שנותן מעשיו, אמנם לפי האמת ממש נותן הוא קודם הדין ששואלים אותו עונש עבירה זו מה היא והוא אומר כך וכך, ואחר כך שואלים אותו וכיון שאתה יודע הדין וחומר העונש למה עברת והיינו "ויהיב דינא" וכותבים זה נוסף על מציאות מעשיו הרעים וזהו שאמר "ויהיב דינא על כלא דכתבין קמיה", ואפשר שהם שני סופרים אחד סופר מעשה הכשר והשני סופר מעשה הרע והם אחד מימין ואחד. משמאל מהגי דלאדם מה שיחו (אור יקר)

<p>הה"ד כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו' והוא אודי²⁵¹ עליהו מאי מעמא²⁵² בנין דההוא עובדא²⁵³ דאיהו עביד²⁵⁴ סלקא וקיימא²⁵⁵ עליה לאסהדא ביה²⁵⁶ וקיימין לאסהדא עליה וכלהו נחתין²⁵⁷ ואתרשימו קמיה²⁵⁸ וקיימי קמיה²⁵⁹ ולא מתעברן מניה²⁶⁰ עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא</p>	<p>ומגיד לאדם מה שחו וגו', והוא מודה עליהם. למה, משום שאותו מעשה שעשה עולה ועומד עליו להעיד בו, ועומדים להעיד עליו, וכולם יורדים ונרשמים לפניו ועומדים לפניו, ולא עוברים ממנו עד שעה שנדון בהם באותו עולם.</p>
<p>ת"ח²⁶¹ כל אינון מלין²⁶² דעביד ב"נ בהאי עלמא כלהו זמינין וקיימי לאסהדא ביה ולא אתאבידו מיניה ובשעתא דמפקי ליה לקברא כלהו מתעתדן ואולי קמיה ותלת כרוזי מכרוזי חד קמיה וחד מימיניה וחד משמאליה ואמרי דא פלנייא דמריד במאריה מריד לעילא²⁶³ מריד לתתא²⁶⁴ מריד באורייתא²⁶⁵ מריד בפיקודוי²⁶⁶ חמו עובדוי חמו מלוי טב ליה דלא אברי עד דמטי לגבי קברא כלהו מתין אתרגוזון מדוכתייהו²⁶⁷ עליה ואמרי ווי ווי דדא אתקבר בגוון עובדוי ומלוי אקדמן ועאלין לקברא²⁶⁸</p>	<p>בא וראה כל אותם דברים שעשה אדם בעולם הזה, כולם זמינים ועומדים להעיד בו, ולא נאבדו ממנו. ובשעה שמוציאים אותו לקבר כולם מזדמנים והולכים לפניו, ושלושה כרוזים מכריזים אחד לפניו, ואחד מימינו, ואחד משמאלו, ואומרים זה פלוני שמרד ברבונו, מרד למעלה, מרד למטה, מרד בתורה, מרד במצוותיו, ראו מעשיו ראו דבריו, טוב לו שלא נברא. עד שמגיע לקבר כל המתים רוגזים עליו ממקומם ואומרים, אוי אוי שזה נקבר בתוכנו, מעשיו ודבריו מקדימים ונכנסים לקבר</p>

²⁵¹ אפשר שהקב"ה [נ' שהוא] מזכירו על ידי שהם מציאותם ממש לפניו כדמסיק, "ואודי" דקאמר היינו שהיא מודה לאותם המלאכים שהם. הנפעלים מהמעשים עצמם כי כל עבירה נעשה מלאך רע וכל מצות. מלאך טוב (אור יקר).

²⁵² פרוש מה צורך בענין זה שיזכירוהו והוא יודה וסופרים שכתבו והלא גלוי וידוע לפניו הכל יענשוהו במעשיו בלי סבוב עניינים אלו, לזה אמר כי כל מה שאמרנו מעצמו נמשך הענין (אור יקר).

²⁵³ כתב הרב ממעשה המצוה או העבירה נברא מלאך בצורת אדם והם מעידים עליו וז"ש וקיימי לאסהדא עליה (מ"מ).

²⁵⁴ בהיותו בעולם (אור יקר).

²⁵⁵ לפני הקב"ה (אור יקר).

²⁵⁶ פלוני עשאני, ומיד כשעלו לפני בורא עולם לא נתבטלו אלא הקב"ה מעמידן וקיימין קיימים עד יום מותו (אור יקר).

²⁵⁷ בעת פטירתו (אור יקר).

²⁵⁸ שהם אותם המעשים הרעים שבעת עשייתם היו דברים שאין בהם ממש לעין הרואה עתה נרשמים ונגשמים לפניו (אור יקר).

²⁵⁹ שאין הענין שנרשמת אחד ומתבטלת ונרשמת אחרת ומתבטלת אלא כולם נרשמים ועומדין (אור יקר), פי' שבאמת שהוא מלא עינים שהרי כמה תנאים ואמוראים הנז' בגמ' ראו אותו מלא עינים ומ"ש ושאר בני נשא לא חמאן ליה. קאי אמ"ש לעיל אדהכי חמי ליה קמיה וכו' ורצה לפרש דוקא החולה רואה אותו אבל שאר בני אדם שאצלו אינם רואים אותו. א"נ י"ל מ"ש דהא כמה בני נשא וכו' ר"ל שמביא ראיה למ"ש אדהכי חמי ליה קמיה וכו' דמשמע שהחולה לבד רואה אותו. ולא האחרים היושבים אצלו (מ"מ).

²⁶⁰ כי אז שנרצה עונו ראשון ראשון שמקבל עונשו היא מתבטלת והם עצמן עונשו כי שכר עבירה עבירה וזהו שאמר ותמוגגנו ביד עוננו כי העון ממש בעצמו עונשו ואדם נמסר ביד עונו (אור יקר).

²⁶¹ ע' עוד בספר הגלגולים (דפוס פרעמישלא פ' נט ופ' סט ושם פ' לח ופ' נה ובכ"מ שם), מענין הדינין של האדם אחר פטירתו (דע"V ח"ב יג ע"ב).

²⁶² מכאן עד סוף דבריו ווי על ההוא דינא הוא ראה אל הענין ולכך הפסיק הענין בזה ואחר כך חזר לעניינו (אור יקר).

²⁶³ בפגם למעלה (אור יקר).

²⁶⁴ במעשיו בעולם הזה (אור יקר).

²⁶⁵ שלא עסק בה (אור יקר).

²⁶⁶ שלא קיים אותם (אור יקר).

²⁶⁷ שכל הרשעים נדונים יותר מפני שהם כמו מלמדים שלמדו שאר הרשעים לכך הם משתתפים בדינן בעבורו, מפני שמבעירים אור בגיהנם מחדש לו (אור יקר).

²⁶⁸ לרונו בחבוט הקבר והיינו ענין דומה כדמסיק (אור יקר).

<p>וקיימי עליה דההוא גופא ורוחיה אולא ושאט ומתאבלא על גופא</p>	<p>ועומדים על אותו גוף, ורוחו הולכת ושטה ומתאבלת על הגוף.</p>
<p>כיון דב"נ אתטמר בכי קברי דומ"ה קדים (ס"א קאים) ונפיק תחות ידיה תלתא בי דינא די ממנן על דינא דקברא ותלת שרביטי דאשא בידיהו ודיינין רוחא וגופא כחדא²⁶⁹ ווי על ההוא דינא ווי על עובדוי בשעתא דאיהו תפיס בקולרא דמלכא ואתדן דיניה ואשתלים²⁷⁰ דלא אשתכח עליה סניגוריא וסנטיא²⁷¹ דמלכא נחית וקאים קמיה לרגלוי וחד סייפא שנא²⁷² בידיה זקיף ב"נ עינוי וחמי כתלי ביתא דמתלהטן באשא (דזיוא) מניה אדהכי חמי ליה קמיה כוליה מלי עיינין²⁷³ לבושיה אשא דלהיט קמיה דבר נש הכי הוא ודאי²⁷⁴ דהא כמה בני נשא²⁷⁵ חמו מלאכא בשוקא וקיימי קמיה ושאר בני נשא לא חמאן ליה</p>	<p>כיון שהאדם נטמן בבית הקברות, דומה מקדים עומד ויוצא תחת ידיו שלשה בתי דינים שממונים על דין הקבר, ושלשה שרביטי אש בידיהם, ודנים רוח ונפש כאחד, אוי על אותו הדין, אוי על מעשיו. בשעה שהוא תפוס בקולר המלך, ונדון דינו, ונשלם שלא נמצא עליו סנגור ושוטר המלך יורד ועומד לפניו לרגליו, וחרב שנונה אחת בידו, מרים האיש את עינו ורואה כתלי הבית לוחטים באש (הזיו) ממנו, ובין כך רואה אותו לפניו כולו מלא עינים, לבושו אש לוחט לפני האדם. כך הוא ודאי, שהרי כמה בני אדם ראו מלאך בשוק ועמדו לפניו, ושאר בני אדם לא ראו אותו.</p>
<p>ואי תימא²⁷⁶ הא כתיב עושה מלאכיו רוחות וגו' היך יכיל לאתחזאה בארעא אלא מלה דא הא אוקמוה דכיון דנחית מלאכא לארעא אתלבש בגופא ואתחזי למאן דאתחזי בההוא לבושא דאתלבש ביה ואי לאו לא יכיל למסבל ליה עלמא ולאתחזאה כ"ש וכל שכן האי דכל בני עלמא צריכין ליה תלת טפיין בחרביה וכו' והא אוקמוה חבריא כיון דחמי ליה אודעזע כל גופיה ורוחיה ולביה לא שכיך בנין דאיהו מלכא דכל גופא ורוחא דיליה אולא בכל שייפי גופא ואשתאיל מנייהו כבר נש דאשתאיל מחבריה למהך לאתר אחרא כדין הוא אומר ווי על מה דעבד ולא מהנייא ליה אלא אי אקדים אסוותא דתשובה עד לא מטא ההיא שעתא²⁷⁷ דחיל ההוא ב"נ²⁷⁸ ובעי לאתטמרא ולא יכיל</p>	<p>ואם תאמר הרי כתוב "עושה מלאכיו רוחות וגו'" איך יכול להראות בארץ, אלא דבר זה כך בארוהו, שכיון שיורד מלאך לארץ מתלבש בגוף, ונראה למי שנראה באותו לבוש שהוא לבוש בו, ואם לא לא יכול העולם לסבל ולהראות, כל שכן וכל שכן זה, שכל בני העולם צריכים אותו, שלש טפות בחרבו וכו', והרי בארוהו החברים, כיון שראוהו מזדעזע כל גופו ורוחו, ולבו לא שוכך, משום שהוא המלך של כל הגוף, ורוחו הולכת בכל אברי הגוף, ונפרדת מהם, כמו אדם שנפרד מחברו ללכת למקום אחר, אז הוא אומר אוי על מה שעשה ולא עוזר לו, אלא אם הקדים רפואת התשובה עד שלא הגיעה אותה שעה, פוחד אותו האיש ורוצה להסתתר ולא יכול.</p>

²⁶⁹ מלבישים אותם יחד והנה בזה נודע למה ממש ראשון וקאמר בשעתא דאיהו תפיס וכו', (אור יקר).

²⁷⁰ למיתה (אור יקר).

²⁷¹ שר טבחים (אור יקר).

²⁷² הוא עצמו א"ל וחרבו ס"ם והיינו סמא"ל כדפירשו בתיקונים והוא זכר וחרבו נקבה כדמות זכר ונקבה העליונים הקדושים, וכן הנקבה הקדושה נקראת חרב (אור יקר).

²⁷³ כענין הקדושים דכתיב בהו וגבותם מלאות עיניים, והיינו כחות הפעולות ענייני ההשגחה יעל פרטים רבים, וגם ענין זה אל המלאך הזה לרעה (אור יקר).

²⁷⁴ כלומר אין לספק בזה, ולהקשות אי הכי כמה בני אדם שם ואינם רואים כלל שהרי כיוצא בו (אור יקר).

²⁷⁵ דהיינו כמה צדיקים רואים המלאך בשוק ושאר בני אדם שבשוק אין רואים אותו הכי נמי הכא (מ"מ).

²⁷⁶ השתא דאמרת שהוא נראה לאלו ולא לו אינו נראה אותם הנראים איך אפשר, דאי לדידי הוה אמינא דלא הני ולא הני לא ראו כלל (אור יקר)

²⁷⁷ פירוש לא יועיל לו אלא אם עשה תשובה קודם המיתה (מ"מ).

<p>כיון דחמי דלא יכיל הוא פתח עיניו ואית ליה לאסתכלא ביה ואסתכל ביה בעיינין פקיהין וכדין הוא מסיר גרמיה ונפשיה וההוא שעתא הוא עידן דינא רבא דב"נ אתדן ביה בהאי עלמא וכדין רוחא אזלא בכל שייפי גופא ואשתאיל מינייהו ושאת בכל שייפין ואזדעזעא לכל סטרין וכל שייפי גופא כלהו מזדעזען</p>	<p>כיון שרואה שאינו יכול, הוא פותח עיניו ויש לו להסתכל בו ומסתכל בו בעיניים פקוחות, ואז הוא מוסר עצמו ונפשו, ואותה שעה הוא זמן דין הגדול שהאדם נדון בו בעולם הזה, ואז הרוח הולכת בכל האיברים של הגוף, ונפרדת מהם, ומשוטטת בכל האיברים ומזדעזעת לכל הצדדים וכל אברי הגוף כולם מזדעזעים.</p>
<p>כד מטא רוחא לכל שייפא ושייפא ואשתאיל מניה נפל זיעא על ההוא שייפא ורוחא אסתליק מניה ומיד מית ההוא שייפא וכן בכלהו כיון דמטי רוחא למיפק דהא אשתאיל מכל גופא כדין שכינתא קיימא עליה ומיד פרחא מן גופא זכאה חולקיה דמאן דאתדבק בה ווי לאינון חייביא דרחיקין מנה ולא מתדבקין בה</p>	<p>כשמגיעה הרוח לכל אבר ואיבר ונפרדת ממנו, נופלת זיעה על אותו איבר, והרוח מסתלקת ממנו, ומיד מת אותו איבר, וכן בכלם, כיון שמגיעה הרוח לצאת שהרי נפרדה מכל הגוף, אז השכינה עומדת עליו, ומיד פורחת מהגוף. אשרי חלקו של מי שנדבק בה, אוי לאותם רשעים שרחוקים ממנה ולא מתדבקים בה.</p>
<p>וכמה בי דינא אעבר בר נש כד נפק מהאי עלמא חד ההוא דינא עילאה²⁷⁹ דקאמרן כד נפיק רוחא מן גופא וחד דינא כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה²⁸⁰ וכרוזי מכרוזי עלוי וחד דינא כד עייל לקברא²⁸¹</p>	<p>וכמה בתי דינים עובר האיש כשיוצא מהעולם הזה, אחד אותו דין עליון שאמרנו כשיוצאת הרוח מהגוף, ואחד דין כשמעשיו ודבריו הולכים לפניו והכרוזים מכריזים עליו, ואחד דין כשנכנס לקבר,</p>
<p>קבז/א</p>	
<p>וחד דינא דקברא²⁸² וחד דינא דתולעתא²⁸³ וחד דינא דגיהנם²⁸⁴ וחד דינא דרוחא דאזלא ושאת בעלמא ולא אשכח אתר²⁸⁵ עד דישתלימו עובדוי²⁸⁶</p>	<p>ואחד דין הקבר, ואחד דין התולעת, ואחד דין הגיהנם, ואחד דין הרוח שהולכת ומשוטטת בעולם ולא מוצאת מקום עד שישתלמו מעשיו.</p>

²⁷⁸ פי' בשעה שרואה מלאך המות דחיל ובעי לאתטמרא (מ"מ).

²⁷⁹ הראשון - והוא לסבת העונות שהוא חוטא בהם בגוף ונפש יחד בחיים, כך בעוד כל חלקיו יחד מקבל עונשו וזה עונש קשה אל החי וקצר שנעשה זמן מועט כדי עונג העבירה שעה קלה, וניקוי זה הוא אל החלקים כולם יחד ואם לא שעה זו אין לו שעת אחרת (אור יקר).

²⁸⁰ השני - דהיינו מעת היותו יוצא מביתו עד קברו, ולפי הנראה הוא עונש הלבנת פנים שהכרוז מכריז לבד אמנם צער ממש ודין עונש אין לו וכן דקדק שאמר "מלוי אזלין קמיה וכרוזי מכרוזי" אמנם דוחק גדול שנאמר שאינו מדבר אלא על הלבנת פנים, ונראה שיש ממש עונש ודין שהרי מלוי אזלין קמיה ומה צריך הכרזה אלא ממש נותנים טעם על צערו כלומר דין זה נעשה בו על עבירה פלונית שבדו, וכן כל עבירה ועבירה גובה שם חלקו, וטעם הדין הזה הוא כנגד מה שהוא ממש בעולם הזה (אור יקר)

²⁸¹ שם פתח הכניסה מעולם הזה אל עולם אחר לכך שם בא בעל החוב וגובה חובו, ונראה ממקום אחר בזוהר ששם מענישים אותו על בנים זרים הנולדים מטיפי זרע לבטלה וקראים (אור יקר).

²⁸² הרביעית - היינו חבוט הקבר ששם מרכיבין הנפש בגוף כזמן היותו בעולם הזה ושם נדון על כל המעשה שעשו בשתוף ושניהם יחד פורעים בשתוף (אור יקר).

²⁸³ החמישית - היינו הגוף נרקב כגוש רמה ותולעה ונפש מתאבלת וקשה רמה בבשר המת כמחט, לא כרמה בבשר החי אלא כמחט שהוא יותר קשה כל כך מרגיש בצער זה הנפש וזה לכל אחד מהם לבדו בפני עצמו (או ריקר).

²⁸⁴ הששית - לנפש לבדה שכבר נח הגוף והנפש לעצמה מתטהרת ומתלבנת בגיהנם (אור יקר).

²⁸⁵ השביעית - גלות, שיצא מגיהנם ולא נתן לה מנוחה בגן עדן ונעה ונדה עד עת קצבת הדבר לפי עונשו עד ירצה עונו, ואלו הם שבעה זמנים משתנים עליו כפי שבעה מדרגות שיש לקליפות וכל מדרגה ומדרגה גובה חלקה והם ממש רצוי לשבעה מדרגות קדושות, והנה מן הדין היה שהאדם יכנס מעולם זה אל עולם עליון כדרך שנכנסו אליהו וחנוך אמנם הפגם אינו מניח, אם כן פגם מעשיו גורמין שיצטרך ליסע דרך שבעה מסעות אלו אחת אל אחת שהם כולם עד הגיע אל המקום שהיה מגיע אלו נכנס חי לגן עדן ונתעלה

<p>ודאי שבעה זמנים יחלפו עליו, בגלל זה צריך האדם כשהוא נמצא בעולם הזה לירא מרבוננו, ולהתבונן בכל יום ויום במעשיו, וישוב מהם לפני רבוננו. כשהתבונן דוד המלך באותם דיני האדם כשמסתלק מהעולם הזה, הקדים ואמר ברכי נפשי את ה', עד שלא תצא מהעולם, כעת שאת נמצאת עם הגוף וכל קרבי את שם קדשו, אתם האיברים שמשתתפים ברוח, כעת שהיא נמצאת אתכם, הקדימו לברך את השם הקדוש, עד שלא יגיע זמן שלא תוכלו לברכו ולהודות עליהם.</p>	<p>ודאי שבעה זמנים יחלפו עליו, בגלל זה צריך האדם כשהוא נמצא בעולם הזה לירא מרבוננו, ולהתבונן בכל יום ויום במעשיו, וישוב מהם לפני רבוננו. כשהתבונן דוד המלך באותם דיני האדם כשמסתלק מהעולם הזה, הקדים ואמר ברכי נפשי את ה', עד שלא תצא מהעולם, כעת שאת נמצאת עם הגוף וכל קרבי את שם קדשו, אתם האיברים שמשתתפים ברוח, כעת שהיא נמצאת אתכם, הקדימו לברך את השם הקדוש, עד שלא יגיע זמן שלא תוכלו לברכו ולהודות עליהם.</p>
<p>ת"ח איש כי יפליא לנדור נדר נזיר דאקדים בהאי עלמא²⁹⁰ לאתקדשא בקדושה דמאריה מיין ושכר יזיר חומץ מיין וגו' הכא אית לאסתכלא כיון דאסיר ליה חמרא²⁹¹ ענבים למה²⁹² דהא בכהני כתיב יין ושכר אל תשת וגו' יכול ענבים נמי לא בענבים שרי הכא לנזיר מ"ט אסר ליה ענבים</p>	<p>בא וראה "איש כי יפלא לנדור נדר", נזיר שהקדים בעולם הזה להתקדש בקדושת רבוננו מיין ושכר, יזיר חומץ יין וגו', כאן יש להתבונן כיון שאסור לו יין, ענבים למה, שהרי בכהנים כתוב "יין ושכר אל תשת וגו'", יכול גם ענבים, לא, בענבים מותר. כאן לנזיר למה אסור לו ענבים.</p>
<p>אלא עוברא דא ומלה דא רזא עלאה הוא לאתפרשא מן דינא בכלא והא ידיעא ההוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה²⁹³ ענבים הוו</p>	<p>אלא מעשה זה ודבר זה סוד עליון הוא, להפרד מהדין בכל, והרי ידוע אותו עץ שחטא בו אדם הראשון ענבים היו, וזהו סוד הדבר, שהרי יין ושכר וענבים</p>

מעולם זה אל עולם העליון, והם שבעה מדרגות שבין עולם לעולם, ואלו היה נוסע היה נוסע בגוף ונפש והחטא גורם שיצטרך להפרד (אור יקר), פי' שמקלעים אותה בתוך כף הקלע כמ"ש הרוחות שהיו מתעבריס בבני אדם להא"רי ז"ל ואמרו לו שהם מטוטללי' מגבעה אל הר. אבל הגלגול שמתגלגל בעו"הז לא חשיב ליה הזוהר שאדברא זהו תיקונו (מ"מ).

²⁸⁶ כלומר עד שקבל מארי דחובא חוביה וישאר נקי מכל סיג ואחר כך יכנס לאור באור החיים כשיעור מעשיו הטובים. אם זכה בעולם הזה במעשה המצוה ותורה (או ריקר).

²⁸⁷ מכיון שהתחיל להפריד עד שגמר הפירוד ונתקנה הנפש לבדה אל העולם העליון ואל הטוב הצפון, ונראה לי שהם שבעה נגד שבעה ספירות גם את זה לעומת זה וכו', האחד ליכנס אל החסד ששם למעלה הטוב הצפון ולך ה' חסד כי אתה תשלם, לאיש כמעשהו ולכך נעה ונדה מצד החסד עד יזכה אליו, השנית..מצד הגבורה; ולבך נדון באש גהינם מצד הגבורה כנודע, השלישית מצד התפארת גוף מצד 'התפארת נקרע ורמ"ח אברים נדונים שם, הרביעית מהיסוד והיינו. חבוט הקבר שהצדיק ניצול וזה שפגם ביסוד נדון, החמשיית וששית. הם נצח והוד דהיינו מהבית לקבר ופתח כניסת הקבר, השביעית המיתה - מצד המלכות שממנה המיתה בעצמה והם ממש נגד שבעה ספירות משבעה קליפות ממטה למעלה (אור יקר).

²⁸⁸ קרבי מפרש לשון קרובי שהם קרובים יחד זה לזה אליו, או ירצה קרובים אל הנפש כדמסיק "דמשינתפי כרוחא" (אור יקר).

²⁸⁹ כענין המכין מצעדי גבר וזוקף כפופים ופוקח עורים ומתיר אסורים, שאדם נותן שבח להקב"ה על מציאות תכונת האברים (אור יקר).

²⁹⁰ מה שהנשמות נבדלות מתאוות גשמיות אחר סילוקם מהעולם הזה מקדים הוא בהיותו בגוף ונפש לאתאחד בקונו, וזהו שאמר יפליא שפורש עצמו מדרכי העולם דהיינו לנדור נדר נזר וזה להדבק בקונו דהיינו להזיר לה' (אור יקר), יש אריכות ברמ"ז שלא הבתאי שזה דבר א', ואם יש מקום להוסיפו

²⁹¹ שנראה שעיקר הכוונה פן ישתה וישכח מחוקק (אור יקר).

²⁹² דלאר מידי דמשכר איהו, ויגדל הקושי בענין הכוהנים דכתיב בהו יין ושכר והותרו בענבים וזהו שאמר "דהא הבא אית לאסתכלא" וכו' (אור יקר).

²⁹³ פי' מ' (מ"מ).

<p>ודא הוא רזא דמלה דהא יין ושכר וענבים בסטרא חד אתאחדו יין לעילא²⁹⁴ ואוקמוה שכר לשמאלא²⁹⁵ דהא שכר יין נפקא ענבים דכניש בלהו לגבייהו²⁹⁶ ודא הוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה בג"כ כלא בחד סטרא אתאחד²⁹⁷ ואי תימא²⁹⁸ דהאי נזיר שביק מהימנותא עלאה²⁹⁹ (ס"א כלום³⁰⁰) לאו הכי אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום³⁰¹</p>	<p>בצד אחד נאחזו. יין למעלה ופרשוה, שכר לשמאל, שהרי שכר יוצא מיין, ענבים שכונסים כולם אליהם, וזהו עץ שחטא בו אדם הראשון, לכן הכל נאחז בצד אחד. ואם תאמר שנזיר זה עזב אמונה עליונה (כלום) לא כן, אלא לא נראה בו מעשה מצד שמאל כלום.</p>
<p>ת"ח דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא והכי הוא כתיב גדל פרע שער ראשו בעי דיתרבי שער רישיה³⁰² ודיקניה ויפרש מיין ושכר וענבים בנין דכלהו סטר שמאלא ולא תליין שערא יין אימא עלאה שכר סטרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שערא³⁰³ ובג"כ כד סליקו ליואי להווא אתר בעיי לאעברא כל שערא דלהון כד"א והעבירו תער על כל בשרם</p>	<p>בא וראה שהרי למדנו מספרו של רב המנונא סבא וכך הוא כתוב "גדל פרע שער ראשו" צריך שיתרבה שער ראשו וזקנו ויפרש מיין ושכר וענבים משום שכולם צד שמאל, והשערות לא תלויות. יין האם העליונה, שכר צד שאחוזים בו לוי, ויוצא מיין עליון, ולא תלוי השער, ולכן כאשר עולים הלויים לאותו מקום, צריך להעביר כל שערם כמו שנאמר "והעבירו תער על כל בשרם".</p>
<p>ענבים אימא תתאה דכניש יין ושכר לגווה</p>	<p>ענבים האם התחתונה, שכונסת יין</p>

²⁹⁴ בבינה שממנה התעוררות הדין כנודע (אור יקר), פי' בינה (מ"מ).
²⁹⁵ בגבורה שבה היין המשכר בסוד מדת הדין הקשה נמשך מבינה, ענבים הם שבע ספירות נכללות במלכות מקבלות מדין הגבורה והבינה והיינו יין המשומר בענביו מששת ימי וכו' (אור יקר), פי' גבורה (מ"מ).

²⁹⁶ והיינו מ' (מ"מ).

²⁹⁷ פי' שכולם גבור' (מ"מ).

²⁹⁸ כיון דאת אמרת כי יין ושכר וענבים הם שלש מדות אלו והוא מפליא עצמו מהם (אור יקר).

²⁹⁹ והרי קוצץ בנטיעות שממש דוחה שלש מדות אלו ומסלק חלקו מהם (אור יקר).

³⁰⁰ פי' שלא תאמר כיון שאסרה תורה יין לנזיר ושכר וענבים שהם בינה וגבורה ומ' יעלה על דעתך שהכוונה היא שאינו רוצה בהם. לכך קאמר לאו הכי אלא הכוונה שאסרה תורה ג' אלו מפני שהוא רמז לא"א שכולו רחמים גמורים ולכך אסור לו ג' מינים אלו שם מסטרא דשמאלא (מ"מ).

³⁰¹ להבין ענין זה על מתכונתו היינו צריכים להאריך בבאורו הרבה כמה שפירשנו בספ"ר בענין הספירות שכל אחת כלולה מעשר ועם כל זה עיקר הפעולה באחת וכולם משותפות בפעולה ההיא, אבל הנה בקצרה הכוונה כי חם ושלוש שיהיה הוא אוחז במדה ודוחה מדה אחרת, אמנם העיקר כי הוא נאחז בכל עשר הספירות בכלל, אמנם על צד המדות הפועלות למטה אינו אוחז אלא בימין וזהו שאמר "לא אתחזי ביה עובדא", ממעשה ספירות הדין ופעולתם הוא נבדל אמנם ממציאותם ממש אינו נבדל שלא לקצץ, והיינו כמשל פעולת הימין שכל עשר ספירות פועלות בפעולה והם נכללים עמה בפעולת החסד, ומי שיאחז בזה אף אם לא אחוז בגבורה בפעולת הדין, כיון שהיא נכללת עם החסד בפעולת החסד לא יקרא קצוץ חס ושלוש, והיינו דרך מרכבת אברהם לחסד ויצחק לגבורה (אור יקר).

³⁰² כדי להשכיל ענין זה על מתכונתו צריך לבאר הקדמה אחת בסוד השער שנתבארה בתיקונים בחכמת הפרצוף, והיינו שהשער הם שלשה מינים, האחד מורה על הגבורה דין חזק וזה יהיה שער קמיט וקציר שערות חזקים וקצרים ונקמטים מורים על חוזק וגבורה, השני מורה חסד גמור וזה יהיה שער שיע וירפה ותלי פירוש ארוך וחלק מורה על החסד, השלישי בינוני לא ארוך ולא קצר, לא רפה ולא חזק והוא נקמט

מעט הוא בתפארת מדה בגונית, ושלש בחינות אלו הם סוד תקיעה ושבירים ותרועה שהם יורה על מציאות השערות ממש, והנה שלש בחי' אלו הם בסוד פרצופי בני אדם, ובהיות אחד בהיות האדם מרכבה אל צד השמאל, תחתון ופרצוף עליון הכל השער העליון מקור ממש לזה כי פרצוף בשערותיו דהיי' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב מורים דין (או ריקר).

³⁰³ פי' מפני שהשערות הם דין וג' אלו הם סטרא דשמאלא ולכך לא תליין שערא (מ"מ).

<p>ועל דא אתפרש מכל סטר שמאלא דלא לאחזאה עובדא דילהון לגביה ענבים דא לא תלי שערא ודיקנא דהא נוקבא בעייא לספרא שערא כד אתיא לאזדווגא בדכורא והא דיקנא לא אשתכח בה בג"כ הוא תלי שערא דרישא ודיקנא ורזא דמלה נזיר אלהים אקרי ולא נזיר יי' פריש מדינא כלא</p>	<p>ושכר לתוכה, ועל כך נפרד מכל צד שמאל, שלא להראות מעשה שלהם אליו. ענבים זה לא תולה שער וזקן, שהרי הנקבה צריכה לספר שערה כשבאה להזדווג בזכר, והרי זקן לא נמצא בה. בגלל זה הוא תולה שער הראש והזקן, וסוד הדבר "נזיר אלהים" נקרא ולא נזיר ה', פרוש מהדין כולו.</p>
<p>ת"ח על דא כתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו' על נפשו לא כתיב אלא על הנפש סתם ומאי איהו דא ענבים דאקרי נפש וע"ד כתיב חטא בגין דסטר דיליה יין ושכר הוא וגרע מניה אתר דינא חטא מאי חטא אלא גרע דינא של הנפש אי הכי אמאי וכפר עליו³⁰⁴ בגין דהשתא קא אתיא לאתחברא בהדיהו ולא מקבלן ליה הני אתרי עד דימלך בכהנא ויכפר עליה בגין דאיהו שדי לון לבר בקדמיתא כיון דהשתא אתי לגביהו בעי לאתחברא תקונא דכפרה ויקבלון ליה ודא הוא רזא דמלה (ודאי בכלא)</p>	<p>בא וראה, על זה כתוב "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'", לא כתוב על נפשו, אלא על הנפש סתם, ומהו, זה ענבים שנקרא נפש, ולכן כתוב חטא, משום שצד שלו יין ושכר הוא וגרוע ממנו מקום דין חטא. מה זה חטא, אלא גרוע דין הנפש, אם כך למה "וכפר עליו" משום שעכשיו בא להתחבר איתם ולא מקבלים אותו מקומות אלה, עד שימלך בכהן ויכפר עליו, משום שהוא זרק אותם החוצה בהתחלה. כיון שכעת בא אליהם, צריך להתחבר תקון של כפרה ויקבלוהו, וזהו סוד הדבר (ודאי בכל).</p>
<p>ואי תימא שמשון נזיר אלהים הוה אמאי אתענש אלא שפיר הוא מלה דבעל בת אל נכר והוה ליה לאתחברא בדידיה במה דאתחזי ליה והוה דהוה קדיש אערב ההיא קדושה בבת אל נכר ושביק אתריה דאתחזי לההיא קדושה ובג"כ אתענש ואית מאן דאמר דלית ליה חולקא בהווא עלמא מ"ט בגין דאמר תמות נפשי עם פלשתים ומסר חולקיה בחולקא דפלשתאי דימות נפשיה עמהון כההוא עלמא</p>	<p>ואם תאמר שמשון נזיר אלהים היה, למה נענש. אלא נאה הוא הדבר, שבעל בת אל נכר, והיה לו להתחבר בשלון, במה שראוי לו, והוא שהיה קדוש, ערב אותה קדושה בבת אל נכר, ועזב מקומו שראוי לאותה קדושה, ולכן נענש. ויש מי שאומר שאין לו חלק באותו עולם. למה, משום שאמר "תמות נפשי עם פלשתים", ומסר חלקו בחלק פלשתים, שתמות נפשו איתם בעולם ההוא.</p>
<p>כך</p>	<p>כך</p>
<p>קכז/ב</p>	
<p>הוּו מכרזי³⁰⁵ על נזירא לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב והא אוקמוה חברייא</p>	<p>היו מכרזים על הנזיר, לך לך אומרים לנזיר סביב סביב לכרם אל תקרב. והרי פרשה החברים.</p>
<p>ליואי מה כתיב בהו וכה תעשה להם לטהרם הוה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם כיון דעברי שערא ועבדי כולי האי כדין אקרי ליואי טהור ולא קדוש</p>	<p>לויים מה כתוב בהם "וכה תעשה להם לטהרם הוה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם", כיון שהעבירו שער ועשו כל זה, אז נקראים הלויים טהור ולא קדוש.</p>

³⁰⁴ פי' כיון שהוא רומז לאריך דתלי שערא (מ"מ).

³⁰⁵ הרי שהיה מתרחק ממדה זו בהיותה כרם דהיינו ענבים שהיה מסולק מזה, אמנם הלויים וכה תעשה להם הרי הם במדת כ"ה בטהרה שהוא מצד הגבורה בהעברת שער כחות הדין, אמנם הנזיר קדוש למעלה ממדת הלויים כדמפרש ואזיל כי קדושה מימין בחסד וטהרה בשמאל גבורה, ויש מקומות בזהר מורים הפך זה הארנו בענין בספ"ר בשער ערכי הכנויים בס"ד (אור יקר).

<p>אבל האי נזיר בגין דאתפרש מהאי סטרא אקרי קדוש³⁰⁶ ולא מהור בגין כך כתיב כל ימי נדר נזרו וגו' אשר יזיר ליי' קדוש יהיה³⁰⁷ וגו' גדל פרע שער ראשו משום הא דכתיב ושער ראשה כעמר נקא³⁰⁸ דבהאי דמי³⁰⁹ לגוונא דלעילא</p>	<p>אבל נזיר הזה, משום שנפרד מצד זה, נקרא קדוש ולא טהור, בגלל כך כתוב "כל ימי נדר נזרו וגו' אשר יזיר לה' קדוש יהיה וגו' גדל פרע שער ראשו", משום זה שכתוב "ושער ראשה כעמר נקא" [ושער ראשו כצמר נקי] שבזה דומה לגוון העליון.</p>
<p>אמר ר' יהודה בר רב בשערי ממש אשתמודע³¹⁰ דאיהו קדישא דכתיב קוצותיו תלתלים</p>	<p>אמר רבי יהודה בר רב, בשערות ממש נודע שהוא קדוש, שכתוב "קוצותיו תלתלים".</p>
<p>תאני ר' שמעון אלמלי ידעי בני נשא מאי קאמרי בהאי שערא וברזא דיליה (ס"א בהני שערי ובהני מלין) כמה דאיהו ברזא דרוזין אשתמודען למאריהון בחכמתא³¹¹ עלאה</p>	<p>שנה רבי שמעון, אלמלא ידעו בני אדם מה אומרים בשער הזה ובסודו, (באלו השערות ובאלו הדברים) כמו שהוא בסוד הסודות, יודעו לרבונם בחכמה עליונה.</p>
<p>עד כאן רוזי דאורייתא מכאן ולהלאה כתרי (נ"א סתרי) תורה סחרה ואתננה קדש ליי'</p>	<p>עד כאן סודות התורה, מכאן והלאה כתרי (סתרי) תורה, סחרה ואתננה קדש לה'.</p>
<p>אמר אברהם המגיה להסיר מכשול מדרך המעיינים אשר לא הופיע עליהם עדיין אור הקבלה השומע ישמע והמבין יבין כי כל המלות אשר הביא האלהי ר"ש ב"י בזה הספר הקדוש כגון מצחא דגולגלתא שערי דרישא הללי דמוחא חוטמא דעתיקא אודנין ידין ורגלין וזולתם מהכלים הגשמיים ותארים אחרים שתאר בהם יי' ית' ובפרט באדרא קדישא רבא ובאדרא קדישא זוטא כי באלוה שני מקומות רבו התארים הללו הלא המה מורים מדות וספירות ועניינים פנימיים שכליים וכל האברים שכנו החכמים הללו הם לדמיון וסימנים לדברים סתומים ונעלמים לא לשום דבר גשמי וחמרי חלילה וחס כי אין דמיון בינו ית' ובינינו בשום צד מהצדדים וכ"ש מצד העצם והתבנית יי' יצילנו משניאות אכ"ר</p>	
<p>האדרא רבא קדישא³¹²</p>	

³⁰⁶ פי' ת"י נימין הם בא"א והם גימ' קדו"ש ולכך הנזיר שהוא רומז לא"א נקרא קדוש, ולא טהור (מ"מ).
³⁰⁷ לא כמדת כ"ה בלויים (אור יקר).
³⁰⁸ היינו שערא דא"א כמבואר לקמן באדרא והם שערות רחמים ודאי (אור יקר).
³⁰⁹ כי בשאר המדות מי ידמה לעליון אמנם בענין גדל פרע דמי (אור יקר).
³¹⁰ פליגא אדלעיל שאין קדושתו בשערות לבד אלא בכל הגוף הוא קדוש אמנם בשערות הוא הסימן וזה שאמר הכתוב קדוש יהיה, ובמה נכר קדושתו גדל פרע שער ראשו ובזה נכר שהוא קדוש (אור יקר).
³¹¹ כי השערות הם מקורות מפנימיות המוח שהיא חכמה (אור יקר).
³¹² כבר כתבנו בפ' משפטים שהאידרות וספד"צ יהיו בכרך א' לבדם [ספר הדרת מלך] כי הם עמוקים וצריכים הרבה הקדמות (מ"מ). אתן טעם לשבח למה נכתב אדרא זאת בפ' זו והוא כי למעלה דיבר מענין שערות דנזיר והם תליין בע"ק כמו שית' בעז"ה לזה הזכיר בכאן אדרא זאת ועיקרו על ענין תיקוני דע"ק וז"א ועוד יש בו טעם כמוס כי ברוב השנים פ' נשא הוא בימים הקדושים האלו שבהם עולה ז"א למעלה לע"ק לקבל הכתר בחג השבועות כמ"ש האריז"ל (ב"ע).

<p>תניא³¹³ אמר ר"ש להברייא עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא³¹⁴ כתיב עת לעשות ליי³¹⁵ הפרו תורתך יומין זעירין³¹⁶ ומארי דחובא³¹⁷ דחיק³¹⁸ כרוזא קארי כל יומא³¹⁹ ומחצדי חקלא³²⁰ זעירין³²¹ אינון ואינהו בשולי (נ"א בשורי) כרמא³²² לא אשגחן ולא ידעין לאן אתר אלזין</p>	<p>למדנו: אמר רבי שמעון לחברים, עד מתי נשב בקיום של עמוד אחד? כתוב "עת לעשות ליהו"ה הפרו תורתך" הימים קצרים, בעל החוב דוחק, הכרוז מכריז בכל יום, קוצרי השדה המה מועטים, והם בקצה הכרם, אינם משגיחים ואינם יודעים כראוי לאיזה מקום ילכו.</p>
<p>כמה דיאות אתכנשו חברייא לבי אדרא מלובשין שריין סייפי ורומחי בדיכון אודרוו בתקוניכון בעיטא בחכמתא בסוכלתנו בדעתא בחיזו בדין ברגלין (נ"א בחילא דידין ורגלין) אמלכו עליכון למאן (ס"א למלכא) דברשותיה חיי ומותא למגזר מלין דקשוט מלין דקדישי עליונין צייתי להו וחדאן למשמע להו</p>	<p>האספו חברים לבית הגורן, מלובשים בשריון ורמחים, הזדרזו בתיקונכם. בעצה, בחכמה, בבניה, בדעת, במראה, בידים וברגלים המליכו עליכם את מי שברשותו החיים והמות, לגזור דברי אמת, דברים שהקדושים העליונים מקשיבים להם ושמחים לשומעם ולדעת אותם.</p>

³¹³ התחיל במלת תניא לפי פשוטן של דברי' הוא בעבור שכל אלו הרזין היו להם בקבלה בברייתות כמ"ש בזוהר בכמה מקומות ועוד ירמוז בכאן סוד גדול כי ידוע שתניא הוא לעולם בנה"י שהם תנאים והאיתנים מוסדי ארץ כמ"ש בסבא דמשפטים (קי ע"ב) ובתיקונים וכתבנו באריכות בבאורינו לאדרא דמשפטים וכאן מתחיל מעולם האצילות מפרצוף הראשון דע"ק וכולל באדרא זו כל עולם האצילות וגם עולמות ב"ע כמו שית' לפנינו בעז"ה וידוע כי כל עולם האצילות הוא עומד בנה"י דא"ק ולכן התחיל במלת תניא (ב"ע).

³¹⁴ שכל תיקונים שהיו עושים עד עתה היו תיקוני השכינה מהת"ת אמנם לא היו עולים לתקן תיקוני א"א ותיקון ז"א לכך היה "קיימא דסמכא חד" לבד תיקוני השכינה, ועתה תיקוני כל האצילות (אור יקר). בתחילה יצאו ה"ס זו על גב זו בסוד חד סמכא לבד ולכן מתו ואח"ך חזרו ונתקנו ונעשו מהם בחי' ה' פרצופים כנודע. ונמצא כי טרם התיקון היו ה"ס בחי' א' לבד ובבחי' הזאת היו תחילה מתעסקין בידיעתם ואמר להם ר"ש לחברייא שעד מתי יהיו בדרוש הזה [לפי הדברים המבוארים תוך כתבי הרמ"ק זללה"ה – בית עולמים] ושעתה רוצה לדרוש בענין התיקון שהוא כאשר נתקנו ה"ס ונעשו בחי' ה' פרצופים כמו שמפורש בחינתם למטה בכל האדרא הזאת וכו' ואעפ"י שבאדרא הזאת לא ביאר רק שלשתן והם אריך אפי' וז"א ונוקביה הנה באדרא זוטא ביאר גם כן שני פרצופי אבא ואימא ושם נבאר טעם הדבר (שער מאמרי רשב"י). פי' עמוד א' של פשט התורה (הדרת מלך).

³¹⁵ לגלות עמוד ב' של סודותיה ובהם עת שהיא מלכות מתקשטת ונתקנת, כמ"ש באורך בתרומה דף קנה סע"ב, ועי' מ"ש עליו בספר מקדש מלך וטעם למה נק' מלכות עת מפורש שם, ועיי"ש ובראשית קיו ע"ב (הדרך מלך).

³¹⁶ כענין היום קצר, דהיינו חיי האדם (אור יקר). שהז'ין וזווגם הם רק בסוד הקטנות (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).

³¹⁷ חטא אדם הראשון דהיינו סמאל תובע על מיתת האנשים ומזכירם למות (אור יקר). הוא ס"מ יש לו כח לדחוק (רמ"ז).

³¹⁸ ע"י הקטרוג ותגבורות הדינין (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).

³¹⁹ מפורש בכמה דוכתי ולעיל בהאי פרשתא כמה מכריזים מתרים לבני אדם לתקן עצמם להכנס לטרקלין (אור יקר).

³²⁰ והענין הוא במה שנתבאר אצלנו בענין פסח בדרוש קריעת ים סוף וביארתי בפ' בשלח דף נ"ב ע"ב בענין היא אילתא דרחמה צר וחביבה על בעלה בכל שעה כו' שאמרנו כי כאשר המלכות רוצה להוליד אלו הנשמות אשר בתוכה בסוד עיבור אז לפתח חטאת רובץ הוא הנחש העליון הנושך ברחמה ונפתח ועל ידי כן יולדת אותם. ואמנם כדי שתלד אותם באופן שלא יתאחזו הקליפות בנשמות ההם צריך תפילת התחתונים ובהיותם צדיקים תועיל תפילתם לשתלד הנקבה הנז' את הנשמות ולא תצטרך אל הנחש העליון חטאת רובץ לנשוך אותה וכו' וסוד הלידה הזאת היא סוד קצירת השדה העליון ולקיסת פירותיו מאשר נזרעו בו בתחילה והצדיקים הגורמים קצירה זו בתפילתם נקראים מחצדי חקלא קדישא כי הם יודעים לכוון בתפילתם כונות הראויות לכך. וכמו שמצינו ששיבחהו רשב"י ע"ה בפ' בראשי דמ"ה ע"ב ינ"ל מאן דזכי לאתדבקא במאריה בהאי גוונא רית עלמין כולהו רחימא לעילא רחימא לתתא כו' עליה כתי' ותגזר אומר ויקם לך כו' (שער מאמרי רשב"י). קוצרים פירות השדה אחר שמבערים הקוצים והקליות בסודות התורה (הדרת מלך). הגורמים הקצירה והלידה במעשיהם הטובים שיהא בחסד ובסוד הגדלות ע"י הגילוי דשם ע"ב וכו' ל סי' ח (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).

³²¹ מעטים (הדרת מלך).

³²² ולא נכנסו באמצע עומק הסודות (הדרת מלך).

<p>ולמנדע להו</p>	
<p>יתיב ר"ש ובכה ואמר ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא חברייה דהוה תמן אשתיקו קם ר' אבא וא"ל אי ניהא קמיה דמר לגלאה הא כתיב סוד יי' ליראיו והא חברייה אלין דחלין דקב"ה אינון וכבר עאלו באדרא דבי משכנא מנהון עאלו מנהון נפקו תאנא אתמנו חברייה קמיה דר"ש ואשתכחו רבי אלעזר בריה דר' אבא ור' יהודה ורבי יוסי בר יעקב ור' יצחק ור' חזקיה בר רב ור' חייא ור' יוסי ור' ייסא ידין יהבו לר"ש ואצבען זקפו לעילא ועאלו כחקלא ביני אילני ויתבו</p>	<p>ישב רבי שמעון ובכה ואמר, אוי אם אגלה אוי אם לא אגלה. החברים שהיו שם שתקו. קם רבי אבא ואמר לו, אם טוב לפני האדון, הרי נאמר "סוד יהוה ליראיו", והרי אלו החברים הם יראי ה', וכבר נכנסו באדרא דבי משכנא, מהם נכנסו ויש מהם שיצאו. למדנו: נמנו החברים לפני רבי שמעון, ונמצאו: רבי אלעזר בנו ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי בר יעקב ורבי יצחק ורבי חזקיה בר רב ורבי חייא ורבי יוסי ורבי ייסא. נתנו את ידיהם לרבי שמעון, ואת אצבעותיהם זקפו למעלה, ונכנסו בשדה בין האילנות, וישבו.</p>
<p>קם ר"ש וצלי צלותיה יתיב בגווייהו ואמר כל חד ישוי ידוי בתוקפוי³²³ שוו ידיהו ונסיב לון³²⁴ פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש</p>	<p>קם רבי שמעון, והתפלל תפילתו, וישב ביניהם, ואמר, כל אחד ישים ידיו בחוזקו (פי' בחיקו). שמו ידיהם, ואחזו אותם. פתח ואמר "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש</p>
<p>קכה/א</p>	
<p>ושם בסתר וענו (ס"א כל העם) כלם ואמרו אמן³²⁵</p>	<p>ושם בסתר וענו (כל העם) כלם ואמרו אמן.</p>
<p>פתח ר"ש ואמר עת לעשות ליי' אמאי עת לעשות ליי' משום דהפרו תורתך מאי הפרו תורתך תורה דלעילא דאיהי מתבטלא אי לא יתעביד בתקונוי (ס"א שמא) דא ולעתיק יומין אתמר</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר, "עת לעשות ליהוה": אמאי עת לעשות ליהוה? משום דהפרו תורתך. מאי הפרו תורתך? התורה שלמעלה, שתבטל אם היא לא תהיה נעשית בתיקון הזה, ועל עתיק יומין נאמר.</p>
<p>כתיב אשריך ישראל מי כמוך וכתיב מי כמוך באלים יי'</p>	<p>כתיב "אשריך ישראל מי כמוך" ונאמר "מי כמוך באלים יהוה".</p>

³²³ ור"ל בחיק שלי, כי לכן ישב ביניהם (רמ"ז).

³²⁴ פי' חבק והדק ידיהם כדי לייחדם. והסוד הוא מפני שרשב"י הוא בסוד הדעת והחברים בסוד החסדים ונמצאו כולם נתונים בתוכו (נ"א בגופו). כנלע"ד ולא כיש גורסים בתוקפיה, ומפרשים שכל אחד יתן ידיו זו על גב זו בחיקו, חדא דמאי קאמר בתר הכי ונסיב לון, ותו דאמאי אצטריך למימר להו הכי, פשיטא שבהיותם לפניו ולומדים הני כבשי, שהיו יושבים ברתת זזיע ולא הוה צריך לאזהר לון (רמ"ז).

³²⁵ מה שמתחיל בפסוק הזה הוא מובן במה שנתבאר אצלנו בענין פטום הקטורת בענין אחד עשר סמנים אשר בו אשר הם סוד עשר קליפות וכח אחד של קדושה המחיה את כולם וכמו שביארנו בפ' תרומה בדקס"ד ע"ב בענין עשתי עשרה יריעות עזים דמשכנא והנה אלו הם סוד אחד עשר ארורים שנזכרו בפ' והיה כי תבא וכמבואר שם במקומו והנה הראשון מכל אותם אחד עשר ארורים הוא כנגד אריך אפין של הקלי' זמ"ש ושם בסתר רוצה לומר ארור מי שישים אותה הקליפה הנקראת פסל ומסכה באריך אפין הנקרא בסתר על שם שהוא סתרו של עולם כמבואר אצלנו כי שיעור קומת אריך אפין הוא תופס כל עולם האצילות וארבעה פרצופים האחרים הם מלבישים אותו ואינו ניכר ממנו רק בחינת ראשו בלבד וכל השאר מסתתר ומתעלם בתוכם כמבואר אצלנו באדרת האיזנו בד' רפ"ח ע"א ולפי שהראשון מכולם הוא זה הפסוק לכן התחיל בו (שער מאמרי רשב"י). עי' הקדמת תיקונים (דף ז' ע"ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמציר דיוקנא דב"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמציר הדיוקן באצילות בא"ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל (דע"ה ח"א נד ע"ב).

<p>קרא לרבי אלעזר בריה אבתיה קמיה ולרבי אבא מסטרא אחרא ואמר אנן כללא דכולא עד השתא אתתקנו קיימין אשתיקו שמעי קלא וארכובתן דא לדא נקשן מאי קלא קלא דכנופייא עלאה דמתכנפי</p>	<p>קרא את בנו רבי אלעזר, והושיבו לפניו. ואת רבי אבא הושיב מהצד האחר, ואמר, אנו כלל הכל, עד עתה נתקנו העמודים. שתקו. ואז שמעו קול, וברכיהם נקשו זו לזו. איזה קול? הקול של פמליא {כנסיה} של מעלה שנתקבצו.</p>
<p>חדי ר"ש ואמר יי שמעתי שמעך יראתי (אמר) התם יאות הוה למהוי דחיל אנן בהביבותא תלייא מלתא דכתיב ואהבת את יי אלהיך וכתוב מאהבת יי אתכם וכתוב אהבתי אתכם וגו'</p>	<p>שמח רבי שמעון ואמר, "יהוה" שמעתי שמעך יראתי" (אמר) שם, היה ראוי להיות ירא וחרד, (אבל) אנחנו, הדבר תלוי באהבה. שנאמר "ואהבת את יהוה אלהיך" ונאמר "מאהבת יהוה אתכם", ונאמר "אהבתי אתכם".</p>
<p>ר"ש פתח ואמר הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר הולך רכיל האי קרא קשיא (כיון דאתמר רכיל אמאי הולך) איש רכיל מבעי ליה למימר מאן הולך</p>	<p>רבי שמעון פתח ואמר: "הולך רכיל מגלה סוד, ונאמן רוח מכסה דבר". "הולך רכיל", פסוק זה קשה (כיון שאמר "רכיל" למה הולך), "איש רכיל" היה צריך לומר, מיהו ה"הולך"?</p>
<p>אלא מאן דלא אתיישב ברוחיה ולא הוי מהימנא ההוא מלה דשמע אזיל בגוויה כחזירא במיא עד דרמי ליה לבר מ"ט משום דלית רוחיה רוחא דקיומא אבל מאן דרוחיה רוחא דקיומא ביה כתיב ונאמן רוח מכסה דבר ונאמן רוח קיומא דרוחא (כמו ותקעתיו יתד במקום נאמן) ברוחא (נ"א ברזא) תלייא מלתא</p>	<p>אלא מי שאינו מיושב ברוחו ואינו נאמן, אותו הדבר ששמע משוטט בתוכו כקוץ במים, עד שנשלך לחוץ. מהו טעם הדבר, לפי שאין רוחו רוח של קיום, אבל מי שרוחו רוח של קיום, [עליו] נאמר "ונאמן רוח מכסה דבר" ונאמן רוח (פירושו) קיום הרוח (כמו "ותקעתיו יתד במקום נאמן") - ברוח (בסוד) תלוי הדבר.</p>
<p>וכתיב אל תן את פיך לחטיא את בשרך ולית עלמא מתקיימא אלא ברזא וכי אי במלי עלמא אצטריך רזא במלין רזין דרזיית עתיק יומין דלא אתמסראן אפילו למלאכין עלאין עאכ"י</p>	<p>ונאמר "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" ואין העולם מתקיים כי אם על ידי הסוד, ואם בענייני העולם צריכים סוד, בדברי סודי הסודות של עתיק יומין שאינן נמסרות אפילו למלאכים העליונים, על אחת כמה וכמה.</p>
<p>אר"ש לשמיא לא אימא דיציתון (ס"א דיציתון) לארעא לא אימא דתשמע דהא אנן קיומי עלמין</p>	<p>אמר רבי שמעון, לשמים איני אומר שיאזינו, לארץ איני אומר שתשמע, שהרי אנו קיום העולמות.</p>
<p>תנא רזי דרזין כד פתח ר"ש ברזי דרזין אזדעזע אתרא וחברין אתחלחלו גלי ברזא ופתח ואמר כתיב ואלה המלכים³²⁶ אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך וגו'³²⁷</p>	<p>למדנו ברזא דרזין: כשפתח רבי שמעון ברזא דרזין, נזדעזע המקום והחברים נתחלחלו. גילה סוד, ופתח ואמר, כתיב "ואלה המלכים אשר מלכו</p>

³²⁶ ה"ס דאצילות להיותם לבושים למלכות דא"ק התחילו בהם הסיגים ונרמזו באלה המלכים הנז' בריש אד"ר כי כולם בני מלכים הם (ר"ל שהיו כולם מבחי' נוק' ודינין תקיפין, והם המלכיות דב"ן שיצא בעולם הנקודות והיו כולם דינין כנודע) (ביאורים ח"א כז ע"ד).

³²⁷ אם באתי להרחיב פה הדרוש הזה מענין ואלה המלכים יארך עלינו הסיפור וכבר חיברתי בזה דרושים בפני עצמם בענין אלה המלכים מה ענינם וע"ש. ואמנם אבאר כאן בקיצור מופלג מה שצריך לבאר במקום הזה גם תעיין במה שביארתי בפ' פקודי בדף רנ"ד ע"ב וע"ש היטב. ומה שצריך להודיען כאן הוא מה שתמצא באדרא זו זכירת אלה המלכים ג' פעמים האחת היא כאן בתחילת תיקון עתיקא קדישא והשני היא לקמן בדף קל"ה ע"א בתיקון ז"א והשלישית היא לקמן בדף קמ"ב ע"א בהתחלת תיקון נוקבא דז"א

<p>זכאין אתון צדיקיא דאתגלי לכוון רזי דרזין דאורייתא דלא אתגליין לקדישי עליונין מאן ישגה בהאי ומאן יזכה בהאי דהוא סהדותא על מהימנותא (דמהימנותא) (דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומניה נהיר אורחא דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי</p>	<p>בארץ אדום לפני מלך מלך וכו'. אשריכם הצדיקים שנתגלו לכם סודי הסודות של התורה שלא נתגלו לקדושים העליונים, מי ישגח בזה ומי יזכה בזה, שהוא עדות על האמונה (של אמונה) (המאירה לע"ר עולמות וממנו מאיר דרך שמאירים בו צדיקים לעולם הבא.</p>
<p>הדא הוא דכתיב וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום מן ההוא אורחא מתפרשן לשית מאה ותליסר אורחי דפליג בזעיר אפיין דכתיב כל ארחות יי חסד ואמת לנוצרי בריתו וגו') דכלא צלותא ברעוא יהא דלא יתחשב לחובא לגלאה דא</p>	<p>זהו שנאמר "וארח צדיקים כאור נגה הולך, ואור עד נכון היום" מן אותו דרך מתפרשים לתר"ג דרכים שנחלקו בז"א, שנאמר "כל ארחות ה' חסד ואמת לנוצרי ברית" (וכו') כל התפלה כדי שיהא [הדבר] לרצון, שלא יהא נחשב לחטא לגלות דבר זה.</p>
<p>ומה יימרון חברייה דהאי קרא קשיא הוא דהא לא הוה ליה למכתב הכי דהא חזינן כמה מלכים הוו עד דלא ייתון בני ישראל ועד לא יהי מלכא לבני ישראל ומה אתחזי הכא</p>	<p>ומה יאמרו החברים, שזה הפסוק קשה הוא, שלא היה לו לכתוב כך. שהרי אנו רואים כמה מלכים היו טרם שבאו בני ישראל, וטרם שהיה מלך לבני ישראל, ומה ראה (הכתוב) כאן.</p>
<p>ובדא אתערו חברייה אלא רוא דרזין הוא דלא יכלין בני נשא למנדע ולאשתמודע ולמרחש בדעתיהו בהאי</p>	<p>ובזה התעוררו החברים, אלא סודי סודות הוא, מה שלא יכולים בני אדם לדעת ולהכיר ולא יכולים לחשוב בדעתם בענין זה.</p>
<p>תאנא עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין עד לא זמין תקונוי (דמלכא) ועטורי עטורין³²⁸ עד</p>	<p>למדנו: העתיק של העתיקין, טמון שבטמונים, עד שלא סידר את תיקוני</p>

וטעם הדבר הוא זה כי הנה כבר ביארנו לקמן בביאור אדרת האזינו כי עשר ספירות שרשיות ומקוריות הם ומתחלקות בכל עולם האצילות בסדר זה כתר חכמה בינה באריך אנפין, גדולה גבורה ת"ת בז"א, נצח הוד יסוד בנוקביה דז"א. ואמנם בעת שנאצלו יצאו בחינת אלו המלכים פירוש כי אחר שנאצלו שלשה ראשונות דא"א אשר השלישית היא הבינה הנקראת ארץ אדום משום דמינה דינין מתעדין בכל מקום שהיא בין בכללות בין בכללות בין בפרטות לכן מאותה הבינה דא"א יצאו אלו השבעה מלכים שהם שבעה תחתונות שבו וכן אחר שיצאו כתר חכמה בינה דז"א יצאו הז' מלכים שהם שבעה תחתונות שבו מבינה שבו שבז"א וכן אחר שיצאו שלשה ראשונות כתר חכמה בינה דנוקביה יצאו מן הבינה שבה שבעה מלכים שהם ז' תחתונות שבה ולכן תמצא שבזו האדרא הוזכר ענינם שלש פעמים אם בא"א הנקרא ע"ק ואם בז"א ואם בנוקביה דז"א. ואמנם המלכים של א"א לא הוזכרו כלל לא בתורה ולא בנביאים ולא בכתובים. לפי שכל בחינות ע"ק לא נכתבו בשום מקום כנז' לקמן בדף ק"ל ע"א וז"ל תאנא עכ"ד שמא דעתיקא סתיים מכולא ולא אתפרש באורייתא בר מן אתר חד כו'. ואמנם אותם המלכים של ז"א נזכרו ונכתבו בתורה בפ' וישלח והטעם הוא כי תורה שבכתב הוא ז"א כנודע משא"כ א"א שהוא למעלה למעלה והמלכים של נוקבא דז"א נכתבו בכתובים בספר דברי הימים כנודע. כי הכתובים רומזים במלכות ונבאר מה שהתחלנו והוא כי כאשר יצאו שלשה ראשונות של אריך או של ז"א או של נוקביה כל זה היה קודם התיקון ואז אף גם השלשה ראשונות שבכל אחד משלשה הנז' לא נתקנו והיו עדין בלי תיקון ולכן בצאת השבעה מלכים מכל בחינה משלשתן הנז' לא יכלו לקבל אור הג' ראשונות ומתו כי השלשה ראשונות אף שהיו בלי תיקון יכלו לסבול ולקבל אור האין סוף להיותם שלשה ראשונות אבל שבעה התחתונות מתו ולכן תמצא ששמה מלכי הם ובשבעה הראשונים מהם עברה בהם מיתה שהם סוד שבעה התחתונות שבכל אחד משלשה הנז' א"א וז"א ונוקביה בהיותם קודם התיקון (שער מאמרי רשב"י). עי' דע"ה ח"א ד ע"א.

³²⁸ ענין התיקון הזה הוא בערכנו המקבלים מהם כי בתחילה לא היה אפשר לתחתונים לקבל האור העליון הנשפע עליהם ואז גם הספירות התחתונות לא היו יכולות לקבלו. וכאשר בא התיקון והוא ענין המעטת האור על ידי תיקון הפרצופים כמבואר אצלנו ואז האור נמשך דרך מסכים ודרך חלונות צרים וקטנים ודרך צנורות השערות כנז' פ' פקודי בדרנ"ד ע"ב אז יכולין התחתונים לקבלו ונמצא שאצילות העליון ואף גם בחינת עתיקא קדישא אשר בו הוצרך התיקון הזה לצורך התחתונים אעפ"י שלעצמו לא היה צריך לכך ואינו תיקון בערכו רק בערך התחתונים וכל מקום שתמצא לשון תיקון בכל האדרא פירושו הוא כנז' (שער מאמרי רשב"י).

המלך ואת עטרי העטרות, לא היה עדיין הראשית והסיום, והיה מחוקק ומשער בו, ופרס לפניו פרוכת אחת, ובה חקק ושיער המלכים, ותיקוניהם לא התקיימו.	שירותא וסיומא לא הוה והוה מגליף ומשער ביה ופרים קמיה חד פרסא ובה גליף ושיער מלכין ³²⁹ ותקונוי לא אתקיימו
וזהו שנאמר "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל" מלך הראשון, לבני ישראל הראשון. וכל הנחקקים (ולא נתקיימו) נקראים בשמותם, ולא נתקיימו עד שהניח אותם והצניע אותם.	הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל מלכא קדמאה לבני ישראל קדמאה וכלהו דגליפו (ולא אתקיימו) בשמהן אתקרון ולא אתקיימו עד דאנח להו ואצנע להו
אחר זמן, עלו באותה פרוכת ונתקנו בתקוניהם.	ולבתר זמנא הוא אסתלק (נ"א הוה מסתכל) בהווא פרסא ואתתקן בתקונוי
וכן למדנו: כשעלה ברצון לברא תורה שהיה טמון אלפיים שנה והוציא, מיד אמרה לפניו, מי שרוצה לתקן ולעשות, קודם לכל דבר יתקן תיקונו.	ותאנא כד סליק ברעותא למברי אורייתא טמירא תרי אלפי שנין ואפקה מיד אמרה קמיה מאן דבעי לאתקנא ולמער יתקן בקדמיתא תקונוי
למדנו בספרא דצניעותא: עתיקא דעתיקין (זקן הזקנים) נסתר הנסתרים נתקן	תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין טמיר דטמירין אתתקן
והוכן (כלומר, נמצא ולא נמצא).	קכח/ב
לא נמצא ממש אבל נתקן, ואין שיודע אותו, משום שהוא עתיק העתיקים) (אבל ידוע בתיקוניו).	ואודמן (כלומר אשתכח ולא אשתכח
כאחד שהוא זקן יותר מכל הזקנים, עתיק יותר מכל העתיקים נסתר יותר מכל הנסתרים, ובתיקוניו ידוע ולא ידוע, בעלי הלובן כסו (באדום), ומראה תואר (נר) פניו (בפניו) יושב על כסא של ניצוצי אש כדי להכניעם.	כחד סבא דסבין עתיק מעתיקין טמיר מטמירין ובתיקוניו ידוע ולא ידוע מארי דחורר כסו (ס"א בסומק) וחיוז בוסיתא (ס"א בוצינא) דאנפוי (נ"א באנפוי) יתיב על כורסייא דשביבין ³³⁰ לאכפייא לון ³³¹
הלובן של הגולגולת הראש התפשט לארבע מאות אלף עולמות ומהארת אלו	ארבע מאה אלפי עלמין אתפשט חוררא ³³² דגולגלתא דרישוי ומנהירו דהאי חוררא ירתי

³²⁹ ב' לשונות גליף ושיער מלכין, והוא על המלכין דז"ן, כי כל למעלה מהם הם כולם נעלמים, כמ"ש במאמרי רשב"י (דף סב ע"ב, וטל ע"ג, ועי' מב"ש שם יד ע"ד מדפוה"ח בפ"ו שם, ע' שם ושם (דע"ה ח"א א ע"א).

³³⁰ וכמש"כ בדניאל ז ט (לש"ו). שהם כל הגבורות תקיפין אשר משמות אלהים שתחתיו (דע"ה ח"א סב ע"ב).

³³¹ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י. הדינין הם ש"ך ופ"ר, שהם ת"ר דינין, והם ת"ר אותיות אשר בק"כ צירופי אלהים, וכללותם הם י"ג, והם ה"ג אותיות דאלהים במילוי, והרי הם תר"ג דינין (הקדו"ש צח ע"ד). והתחלה הראשונה מהמציאות דשם אלהים, [הוא השביבין] והוא סוד השם אלהים שהוא גימ' הכס"א, והוא הכורסייא דשביבין כי הוא גבורות ודינין, והוא מתחיל מתחת עתיקא קדישא, כי הגבורות כשהם מתוקנים הם סוד כל הנועם והעונג דכל טוב הצפ"ן דלעתיד, ולכן נתייסד התחלתם תיכף מאחר עתי"ק ולמטה, כי הוא מה שעתידי הקב"ה לשמוח בעולמו בתיקון העתיד. וכן מאחר החטא דעץ הדעת אשר נפגמו הגבורות ונעשו לדינין, הנה הוא תיקון גדול ג"כ מה שנתייסד התחלתם ושורשם שם שהוא במקום גבוה כזו, כי עי"ז הם מתכפיין תמיד, וזהו שאמר (אד"ר שם) יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייה לון (דע"ה ח"ב מח ע"ב, ועי' כללים ח"א טל ע"ב), הצמצום הראשון הנה הוא נעשה בא"ס עצמו, וכ"ז הוא הכל בסוד יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייה לון (כללים ח"א לט ע"ב), ועי' כללים ח"א לט ע"ג וע"ד באבנ"מ.
³³² עי' כללים ח"א יח ע"ד.

<p>צדיקיא לעלמא דאתי ד' מאה עלמין³³³ הה"ד ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר³³⁴</p>	<p>חלקי הלובן יורשים הצדיקים לעוה"ב ארבע מאות עולמות. זהו שנאמר "ארבע מאות שקל כסף, עובר לסוחר".</p>
<p>בגולגלתא יתבין (בכל יומא) תליסר (ס"א תריסר) אלפי רבוא עלמין דנטלין עלוי רגלין וסמכין עלוי</p>	<p>בגולגולת יושבים (נמצאים) [בכל יום] י"ג [ב] אלף רבוא עולמות, שנוסעים על ידי הרגלים, ונסמכים עליהם.</p>
<p>ומהאי גולגלתא נטיף מלא לההוא דלבר³³⁵ ומלייא לרישיה בכל יומא דכתיב שראשי נמלא מל</p>	<p>ומזאת הגולגולת, נוטף מל לאותו שבחוי' וממלא את ראשו בכל יום. שנאמר "שראשי נמלא מל".</p>
<p>ומההוא מלא דאנער מרישיה ההוא דאיהו לבר יתערון מתייא לעלמא דאתי (דכתיב שראשי נמלא מל מלאתי מל לא כתיב אלא נמלא) דכתיב כי מל אורות מלך אורות נהורא דחורתא דעתיקא³³⁶</p>	<p>ומההוא הטל שמתנער מראשו אותו אחד שבחוי', יתעוררו המתים לעולם הבא (שנאמר "שראשי נמלא מל" לא נאמר מלאתי מל, אלא נמלא), שנאמר "כי מל אורות מלך" אורות האור של לובן (הגולגולת) של העתיק.</p>
<p>ומההוא מלא מתקיימין קדישי עליונין והוא מנא דמחני לצדיקיא לעלמא דאתי</p>	<p>ומהטל הזה מתקיימים הקדושים העליונים, והוא המן שטוחנים בשביל הצדיקים לעולם הבא.</p>
<p>ונטיף ההוא מלא לחקלא דתפוחין קדישין הה"ד ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס וחיוז דההוא מלא חוור כהאי גוונא דאבנין דבדולחא דאתחוייא כל גוונין בגוהה הה"ד ועינו כעין הבדולח</p>	<p>ונוטף מל זה לשדה תפוחים קדושים. וזהו שנאמר "ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס" והמראה של אותו הטל לבן, כעין הצבע של אבני הבדולח שכל הגוונים נראים בתוכו, וזהו שנאמר "ועינו כעין הבדולח".</p>
<p>האי גולגלתא חוורא דיליה אנהיר³³⁷ לתליסר עיבר גליפין בסחרנוי לארבע עיבר בסטרא חד ולארבע עיבר בסטרא דא בסטרא דאנפוי³³⁸ ולארבע עיבר בסטרא דא</p>	<p>גולגולת זו, הלובן שלו מאיר לשלש עשרה שבילים הנחקקים סביבו להיות ארבע שבילים בצד אחד, ולארבע שבילים בצד פניו, ולארבע שבילים בצד זה לצד</p>

³³³ אד"ז רפח ע"א (לש"ו).

³³⁴ אעפ"י שתלת רישין האלו הנז' הם הכוללין שני פרצופים כי רישא עלאה מנהון היא בחינת ראש פרצוף עתיק יומין ותריין רישין תתאין הם כתר וחכמה דפרצוף א"א. הנה עכ"ז התריין רישין לבדה שבא"א נחלקין ונעשין תלת רישין זולת אותה רישא עלאה דעתיק יומין. הלא הם בחינת גלגלתא חיוור' כתר דא"א ובחינה זו היא ראש העליון שבתלת רישין דא"א עצמו. והראש השנית שבו היא בחינת מוח אחד עליון וסתום מאד חכמה עלאה סתימאה לעיל' והיא בחינת מוח גו גלגלתא חוורא שהוא כתר כנז'. והמוח הזה נקרא בשם אוירא עלאה כי לרוב העלמו נקרא אויר ולא מוח. והראש השלישי שבא"א היא חכמה דא"א הנקרא בלשון האדרא רבא וזוטא מוחא סתימאה דעתיקא ונמצא כי הראש השני שהוא הנקרא אוירא עילאה נעשה בחינת מוחא בערך גלגלתא חוורא שהיא הראש העליון שבו וגם נעשית בחינת רישא וגולגלתא ממש בערך הראש השלישית הנקרא מוחא סתימאה כנז' וכו' (שער מאמרי רשב"י).

³³⁵ ז"א (ביאורים ח"א ב ע"ד).

³³⁶ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י בכל עמוד זה.

³³⁷ במבו"ש (דרושי א"א פ"ט) הנה אמר שם בפירוש כי הארחה דפלגותא דשערי הוא אינו מכלל הי"ג אורחין והוא אתפלג לתרי"ג אורחין אחרנין, והי"ג אורחין הם סובבים הגולגולת מלבד אותו הארחה שיש באמצע הגולגולת ממש. וכן משמע באמת ג"כ באדרא רבא קדישא (הקדו"ש צו ע"ג). הוא מתפשט ומאיר למטה (הקדו"ש צח ע"א).

³³⁸ שאלו הח' הם מצד הפנים ד' כנגד הלחי ימין וד' כנגד הלחי שמאל (הקדו"ש צו ע"ג)

<p>³³⁹ לסטרא דחורא וחד לעילא דגולגלתא³⁴⁰ (כלומר לסטרא דלעילא³⁴⁰)</p>	<p>הלבן, ואחד לחלק העליון של הגולגולת (כלומר לצד שלמעלה).</p>
<p>ומהאי אתפשט³⁴¹ אורכא דאנפוי לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין וההוא אתקרי ארך אפים (כלומר אורכא דאנפון)</p>	<p>ומזה מתפשט אורך הפנים לש"ע רבוא עולמות והוא נקרא ארך אפים, (כלומר אריכות פנים).</p>
<p>והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא דאנפין וההוא דלבר אתקרי זעיר אנפין לקבליה דעתיקא סבא קדש קדשים דקדשיא</p>	<p>וזה העתיק של העתיקים נקרא ארך הפנים (מכאן ואילך א"א), וההוא שמבחוץ נקרא קטן הפנים (מכאן ואילך ז"א), (העומד) לעומת העתיק הזקן, קדש קדשים של הקדושות.</p>
<p>וזעיר אנפין כד אסתכל להאי כלא (ס"א טלא) דלתתא אתתקן ואנפוי מתפשטין ואריכין בההוא זמנא אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא</p>	<p>וז"א, כאשר מסתכל בזה, כל [פלן] התחתונים נתקנים, ופניו מתפשטים וארוכים בעת ההיא, אבל לא כל שעה כמו בעתיק.</p>
<p>ומהאי גולגלתא נפיק חד עיבר חויר³⁴² לגולגלתא דזעיר אנפין לתקנא רישיה ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא דלית לון חושבנא</p>	<p>ומזאת הגולגולת יוצא שביל לבן אחד לגולגולת של ז"א לתקן את ראשו, ומזה (נמשך) לשאר גולגולות של מטה שאין להם מספר.</p>
<p>וכל גולגלתא יהבין אנר חוורתא (ס"א אוראותא) (ס"א אודאותא) לעתיק יומין כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא ולקביל דא בקע לגולגלת לתתא כד עאלין בחושבנא</p>	<p>וכל הגולגולות נותנים את שכר הלוטין [אוראותא] לעתיק יומין כאשר עולים בחשבון תחת השרביט, וכנגד זה "בקע לגולגולת" למטה כשעולים בחשבון.</p>
<p>בחללא דגולגלתא קרומא דאוריא דחכמתא עלאה סתימאה³⁴³ דלא פסק</p>	<p>בחלל הגולגולת (יש) קרום של האויר של החכמה העליונה הסתומה שאינו נפסק.</p>
<p>והאי לא שכיח ולא אתפתח</p>	<p>וזה אינו נמצא ולא נפתח.</p>
<p>והאי קרומא אתחפיא על מוחא דאיהו</p>	<p>והקרום הזה מכסה על המוח הרי היא</p>

³³⁹ ור"ל שהוא אינו לעילא ממש, והוא הארחה הי"ג הכולל כמו שיתבאר למטה (הקד"ש צו ע"ג). הכוונה הוא על הנחש עקלתון דהחורתא המקיף את כולם, והיא מתחת לכולם, והרי היא אינה לעילא ממש, לכן אמר כלומר לסטרא דלעילא. ועליה אמר האריז"ל (שער א"א פרק ה הנ"ל) שהיא החורתא הי"ג הכולל, והוא ע"י שהיא מקיף כולם וכולם הם בתוכה, לכן היא הכולל את כולם (הקד"ש צו ע"ב)

³⁴⁰ הכוונה היא על הנחש עקלתון דהחורתא המקיף את כולם, והיא מתחת לכולם, והרי היא אינה לעילא ממש, לכן אמר כלומר לסטרא דלעילא. ועליה אמר האריז"ל (שער א"א פרק ה הנ"ל) שהיא החורתא הי"ג הכולל, והוא ע"י שהיא מקיף לכולם וכולם הם בתוכה, לכן היא הכולל את כולם. ומ"ש שהיא נשאר למעלה, ור"ל שהיא אינה מתפשט למטה, הוא משום כי באם שנאמר שהיא מתפשט ג"כ למטה, הלא יהיה לפי"ז ט' לצד הפנים, והאד"ר אינו חושב רק ח'. אמנם הנה בשער א"א (פרק ה) מבואר שם באמת כי הם ט' לצד הפנים וכו'. אך הענין הוא כי אותו החורתא הי"ג הכולל, שהיא החורתא המקפת, הנה היא מתפשט באמת למטה ג"כ, אמנם כי כל התפשטותה הוא אינה ממקומה מכוון, כי מקומה מכוון הוא כנגד החוטם, ושם אינה מתפשטת שום חוורתא, וכמ"ש בשער א"א (פרק ה) שהחוטם מפסיק ביניהם, אך אותה החורתא הי"ג, הנה היא מתעקל ומתעגל דרך הצדדים ימין ושמאל, ונכללת עם הד' שבימין ושמאל, ומתפשטת עמהם כנגד הלחי ימין והלחי שמאל וכו', הנה נשאר עיקרה בהם, ואינה מתפשט דרך הם למטה אלא רק הארתה לבד, וכמ"ש הרב הכלל בזה בשער הנסירה (פרק ז) ובכ"מ, כי כל דבר שבקדושה נשאר עיקרו במקום שהולך שם, ואינו מתפשט למטה אלא הארתו לבד, ולכן אמר הרב היטיב כי הוא נשאר למעלה ברישיה (הקד"ש צו ע"ב).

³⁴¹ מפרש האריז"ל במאמרי רשב"י (דף מא ריש ע"ד), וע' ע"ח שער א"א (פרק יד), כי מ"ש ומהאי אתפשט כו', הכוונה הוא רק על הח' חוורתא המתפשטים לצד הפנים (הקד"ש צו ע"ב).

³⁴² הוא הארחה דפלגותא דשערי (הקד"ש צו ע"ג). חד עיבר זה הוא אורח אחד בין השערות באמצע הראש, והוא האמור לעיל וחד לעילא דגולגלתא (קול ברמה טו ע"א) (הקד"ש צו ע"ד).

³⁴³ עי' לקמן קלה ע"ב והאי אוריא הוא טמיר דטמירין (לש"ן).

החכמה הסתומה.	הכמתא סתימאה ³⁴⁴
ובגלל זה מכוסה [ובגלל שמכוסה] החכמה הזו שאינה נפתחת בזה הקרום (לכן נקרא החכמה סתומה).	ובגיני כך אתכסייא (ס"א ובגיני דאתכסייא) האי חכמתא בההוא קרומא דלא אתפתחא (ס"א בג"ד אקרי חכמתא סתימאה)
וזה המוח, שהוא החכמה הסתומה הזו, שקט ונרגע במקומו, כיון הטוב על שמריו.	והאי מוחא דאיהו האי חכמתא סתימאה ³⁴⁵ שקיט ואשתכיך באתריה כחמר טב על דורדייה ³⁴⁶
וזהו שאומרים זקן, דעתו סתומה ומוחו סתום ורגוע.	והיינו דאמרי סבא דעתוי סתים ומוחיה סתים ושכיך
וזה הקרום נפסק מז"א לכן מוחו מתפשט ויוצא לל"ב שבילים.	והאי קרומא אתפסק מזעיר אפיין ובגיני כך מוחיה אתפשט ונפיק לתלתין ותריין שבילין
זהו שנאמר "ונהר יוצא מעדן" מהו הטעם? לפי שהקרום נפסק שכן אינו מכסה על המוח (ועכ"פ הקרום נפסק למטה).	הה"ד ונהר יוצא מעדן מ"ט משום דקרומא אתפסק דלא מחפיא על מוחא (ועכ"פ קרומא פסיק לתתא)
וזהו שלמדנו ברשימת האותיות תי"ו רושם רושם לעתיק יומין, שכן אין כמוהו (שכן בו תלוי תמים דעות השלם מכל צדדיו וסתום ונרגע ושקט כיון טוב על שמריו).	והיינו דתנינן ברישומי אתוון תי"ו רשים רישומא לעתיק יומין דלית דכוותיה (דביה תלייא תמים דעות שלים מכל סטרוי וסתים ושכיך ושקיט כחמר טב על דורדייה)
למדנו בגולגולת הראש תלויים אלף אלפים רבוא ושבע אלפים וחמש מאות קוצי שערות לבנים ונקיים כאותו הצמר כך הוא נקי שאינו מסובך זה בזה שלא להראות ערבוב בתקוניו אלא הכל יהיה על שלימותו ובוריו שאינו יוצא נימא מנימא ושער משער.	תאנא בגולגולתא דרישא תליין ³⁴⁷ אלף אלפיין רבוא ושבעת אלפיין וחמש מאה קוצי דשערי חוור ונקי כהאי עמרא כך איהו נקי דלא אסתבך דא בדא דלא לאחזאה ערבוביה מתקוניו אלא כלא על בורייה דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא
וכל קוץ וקוץ יש בו ת"י נימי שערות כמספר קדו"ש וכל נימא ונימא	וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי כחושבן קדו"ש וכל נימא ונימא
	קכט/א
לוהט בת"י עולמות, וכל עולם ועולם סתום וגנוז, ואין מי שיודע אותם מלבדו ולוהט לשבע [לארבע] מאות עשרים דרכים.	להיט בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז ולית דידע לון בר איהו ולהיט לשבע (ס"א לארבע) מאה ועשרין עיבר
ובכל נימא ונימא יש מעיין היוצא מהמוח הסתום (מכאן ואילך מו"ס) [דרך	ובכל נימא ונימא אית מבוע ³⁴⁸ דנפק ממוחא סתימאה ³⁴⁹ (דבתר כותלא) ונהיר ונגיד

³⁴⁴ אינו מקבל המ"ס את אור א"ס מאוירא אלא דרך הפריסו שהוא הקד"א, ועי"ז נעשה האפשרות להעולמות לקבל ממנה (כללים ח"א סא ע"ד).

³⁴⁵ אשר ממנו הוא כל המוחין (הקדו"ש סד ע"ב).

³⁴⁶ האורות דהמוחין הנה הם כולם רק מבחי' גבורות, כי כל המוחין הם נמשכו מהמ"ס דא"א, שהוא בוצד"ק, כי בו גנוז גבורה דרדל"א³⁴⁶, אלא שהדינין בהם הם נכפין ומתבסמין, ובבחי' יין המשמח (הקדו"ש סד ע"ב)

³⁴⁷

³⁴⁸ האור דהארחא דפלגותא, הנה מקבל ז"א אותו האור עצמו בלי התלבשות כלל, אבל שאר כל החוורתין כולם, הנה מקבל אותן ז"א ע"י הנימין (הקדו"ש צח ע"ד).

³⁴⁹ כל נימא ונימא איהו משיכא דמבועא ממבועין דנפקין ממוחא סתימאה, אלא שמה שנעשין בבחי' שערות הוא ע"י הקד"א, כמ"ש במבר"ש (שער א"א פ"ז ופ"י), ועי' ע"ח שער א"א (פרק ו סמוך לסופו) וכן במאמרי רשב"י (באד"ר דף לב ע"ד) (ביאורים ח"א מח ע"ד).

<p>בהוא נימא לנימין דזעיר אנפין ומהאי מתקן (ס"א מתון) מוחיה וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין</p>	<p>כותל] ומאיר ונמשך באותה שיערה לשערות ז"א, ועי"ז נתקן מוחו, ואז נמשך אותו מוח לל"ב שבילים.</p>
<p>וכל קוצא וקוצא מתלהטן ותליין מתתקנן בתקונא יאה בתקונא שפירא מחפיין על גולגלתא מתתקני קוצי דנימין³⁵⁰ מהאי סטרא ומהאי סטא עד גולגלתא</p>	<p>וכל קוץ וקוץ מתלהט ותלוי, ונתקנים בתיקון נאה ובתיקון יפה, והם מכסים על הגולגולת, ונתקנות קוצי השערות מצד זה ומצד זה עד הגולגולת.</p>
<p>ותאנא כל נימא ונימא אקרי (ס"א איהי) משיכא דמבועא (ס"א ממבועין) (ס"א ואינון מבועין) סתימין דנפקין ממוחא סתימאה</p>	<p>ולמדנו כל נימא ונימא נקראת (היא) המשכת המעיין (ממעיינות) (והמה מעיינות) הסתום היוצא ממוחא סתימאה.</p>
<p>ותאנא משערוי דב"נ אשתמודע מאי הוא אי דינא אי רחמי מכד עברין עלוי ארבעין שניין³⁵¹</p>	<p>ולמדנו משערותיו של האדם ניכר מה הוא, אם הוא דין או רחמים, והוא אחר שעברו עליו ארבעים שנה.</p>
<p>ואפילו כד איהו עולם³⁵² בשעריה בתקוניה (ס"א בדיוקניה) (ס"א בדיקניה) ובגביני עינוי</p>	<p>ואפילו כשהוא נער בשערותיו בתיקונו (בצורתו) (בזקנו) ובגבות עינוי.</p>
<p>קוצין דשערי תליין בתקוני נקי כעמר נקא עד כתפוי עד כתפוי ס"ד אלא עד רישי דכתפוי דלא אתחזי קודלא³⁵³ משום דכתיב כי פנו אלי עורף ולא פנים</p>	<p>הקוצין של השערות תלויים בתיקונו, נקיים כעמר נקי (והם תלויים) עד כתפיו. וכי יעלה על דעתך עד כתפיו? אלא (רק) עד ראשי הכתפים, שלא יראה העורף, לפי שנאמר "כי פנו אלי עורף ולא פנים".</p>
<p>ושערא סליק אבתרוי דאודנין דלא להפיא עלוי דכתיב להיות אזניך פקוחות</p>	<p>והשערות עולים אחורי האזנים, כדי שלא יכסו עליהם שנאמר "להיות אזניך פקוחות".</p>
<p>שערא דנפיק מבתר אודנוי כוליה בשקולא לא נפיק דא מן דא תקונא שלים תקונא יאה תקונא שפירא תאיב למחמי תיאובתא וחדוותא דצדיקיא דאינון בזעיר אפין למחמי ולא תדבקא בתקונוי דעתיקא סתימאה דכלא</p>	<p>השערות היוצאות מאחורי אזניו כולם הם בשוה אינו יוצא זה מתוך זה, הם בתיקון שלם ובתיקון נאה ובתיקון יפה, והם נחמדים למראה על ידי התשוקה והשמחה של הצדיקים שהם בז"א, לראות ולידבק בתיקונו של הזקן הסתום מכל.</p>
<p>י"ג נימין דשערין קיימי מהאי סטרא ומהאי סטרא דגולגלתא לקביל אנפוי ובאינון שריין שערי לאתפלגא</p>	<p>יש שלשה עשר נימין של שערות העומדים מצד זה ומצד זה של הגולגולת כנגד פניו, ובאלו מתחילים השערות להתחלק.</p>

³⁵⁰ השערות הם אור חוזר מהמוחין (הדרת מלך).

³⁵¹ בן מ' עומד על דעת רבו (הדרך מלך).

³⁵² יוכר נער בדיוקניה ובדיקניה וגביני עינוי (הדרך מלך).

³⁵³ העורף מכוסה והפנים נגלים והאזנים פקוחות ומסולק השער לאחוריהם לשמוע אל הרינה ואל התפילה (הדרך מלך). הד' נימין שבאחוריו הנה הם מתפשטים כל א' ממקומו היטיב וכדי לכסות את הלבנונית שבעורף שלא ינקו החיצונים משם גם מרחוק ח"ו, כי כל שרשם הוא מהאחוריים, ולכן מכסים הד' נימין שבאחוריו על הלבנונית דהחוררתא אשר שם שלא ינקו גם מרחוק וכמ"ש במב"ש (שם פ"י) (הקדו"ש צח ע"ב).

<p>ליה שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כלא ימינא³⁵⁴ אתהזי ולא אתהזי סתים ולא סתים והאי בתקוניה כ"ש ביה³⁵⁵</p>	<p>אין (בחינת) שמאל בעתיק סתום זה, אלא כולו הוא ימין נראה ולא נראה סתום ולא סתום. וזהו בתיקונו, כל שכן בו.</p>
<p>ועל האי תאיבו בני ישראל לצרפא בלבהון³⁵⁶ דכתיב היש יי בקרבנו אם אין בין זעיר אנפין דאקרי יי ובין אריך אנפין דאקרי איין</p>	<p>ועל כן חשקו בני ישראל לברר [דבר זה] בלבם, שנאמר "היש יהוה בקרבנו אם אין", בין ז"א הנק' הו"ה, לבין א"א הנקרא אין.</p>
<p>אמאי אתענשו משום דלא עבדו בחביבותא אלא בנסיונא דכתיב ועל נסותם את יי לאמר היש יי בקרבנו אם אין</p>	<p>למה נענשו? לפי שלא עשו בחשק אלא בנסיון שנאמר "ועל נסותם את יהוה לאמר היש יהוה בקרבנו אם אין".</p>
<p>בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא³⁵⁷ דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומניה נהיר ארחא דז"א דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי הה"ד ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום</p>	<p>בהתחלקות השערות הולך דרך אחד שהוא מאיר למאתיים ושבעים עולמות, וממנו מאיר הדרך של ז"א שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא וזהו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום".</p>
<p>ומן ההוא ארחא אתפרשא לשית מאה ותליסר אורחין דאורייתא דפליג בזעיר אפין דכתיב ביה כל ארחות יי חסד ואמת וגו'</p>	<p>ומן האורח הזה מתחלק לתרי"ג דרכים שבתורה המתחלקים (בבחינת) ז"א, שנאמר עליו "כל ארחות יהוה חסד ואמת וגו'".</p>
<p>מצחא דגולגלתא רעוא דרעוין³⁵⁸</p>	<p>המצח שבגולגולת (נקרא) הרצון של הרצונות.</p>
<p>רעותא דזעיר אפין³⁵⁹ לקבלי ההוא רעותא (נ"א מצחא דגולגלתא רצון אקרי) דהא רעוא</p>	<p>הרצון של ז"א הוא (מכוון) כנגד אותו הרצון [נ"א מצח הגולגולת נקרא רצון]</p>

³⁵⁴ מאחר שהם אחור באחור, הרי הוה השמאל דב"ן בהימין דהמ"ה, והשמאל דהמ"ה בהימין דהב"ן, ונכלל בכל א' השמאל בימין, והרי הוא ע"ז כולא ימינא (ע"ח שער עתיק פרק ב). כל דבר הוא נידון בעירוכון, ולכן יש מקום לומר שמאלא גם בקו דא"ס (ביאורים ח"א ט ע"ד).

³⁵⁵ שמות פד ע"ב (הערת הזהר) צ"ל שמות סד ע"ב (לש"ו).

³⁵⁶ ועי' לקמן קנח ע"ב ובמאמרי רשב"י תרומה יג סע"ג ובדפיה"ח הוא כו ע"ד (לש"ו, דע"ה ח"ב קלד ע"ד). בני ישראל התאוו תאוה לדעת מה הפרש יש בן ז"א כשהוא מתנהג ברחמים גמורים לא"א ומה בין רחמים אלו לרחמים אלו והיו רוצים להכיר בלבבם זה ובשכלם שישתנה שכלם להבין בגדולות ובנפלאות ע"י א"א מעין ז"א ובוזה ידעו כי אין בקרבם (הדרת מלך קטו ע"א)

³⁵⁷ ע"י לעיל דף קכח ע"ב והערה בשם הקדו"ש. מפלגותא דשערי נהיר ההוא ארחא וטעם היות אורח זה בפלגותא דשערי כי הצדיקים זוכים על ידי התורה והתורה שבכתב היא עמודא דאמצעיתא והוא בן י"ה דעת בן חו"ב, וכבר כתבנו ששערות אלו מוחין כלילן בהו חכמה בינה דעת ודעת הוא פלגותא דשערי וביה נהיר אורחא לצדיקייא (הדרך מלך ריד ע"ב).

³⁵⁸ אור המ"ה שהאיר דרך המצח, שהוא מאור הגנוז עצמו אשר יצא ונולד מהיחוד דהאוריא ומ"ס, אשר ע"י בקיעת הקד"א שנעשה ביום ראשון. אמנם הנה האור הגדול הזה עצמו, הנה הוא חזר ונתעלם תיכף, כי הנה חזר ונסתם האוריא תיכף ע"י הקד"א בהיום הראשון גופה. והרי חזר ונגנז האור הראשון ביום הראשון עצמו, כי חזר ונגנז בתוך הקד"א שמקיפו בכל סביבו, והוא גנוז וטמיר בתוכו, והרי הוא נסתר ונעלם על ידו. והנה אינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך הקד"א, ונמשך הארתו ג"כ תמיד רק דרך המצח, והוא רעוא דרעוין הנזכר בכל מקום (בספד"צ פרק א ו ע"א, ובאד"ר קכט ע"א, ובאד"ז רפח ע"ב, ובדברי הרב בשער הכוונות דף עה ע"א בכוונת מנחת שבת). והנה כ"ז הוא ענין מציאות ופעולת דבחי' הגילוי אור הגדול דהשם מ"ה שנתגלה והאיר דרך המצח מבחוץ, אשר הוא רק בבחי' אור מקיף. כי הנה הוא אינו מתלבש בכלי כלל, וכן אורו הגדול הנמשך ממנו ומתגלה למטה בעת הזכות והרצון שהוא הרעוא דרעוין, הנה הוא ג"כ בלתי התלבשות כלל, כי הנה הוא מאיר ומזהיר לכל הזוכים אליו רק בבחי' אור ונשמה לבד מבחוץ להגוף ובבחי' אור מקיף, אלא שמתעלה הגוף על ידו ג"כ, ע"י שמזכנו מבחוץ לפנינו, אבל הוא עצמו הרי הוא בלתי התלבשות כלל ובבחי' אור ונשמה לבד (כללים ח"א קב ע"א).

³⁵⁹ מצח דז"א הגם שיש בו דין נעשה רצון רעותא כשמסתכל בו רעותא דא"א וזהו לקבליה דההוא רעותא הוא מצח הרצון דא"א אז נעשה גם דז"א רעותא (הדרך מלך).

<p>דרעוין אתגלי בההוא מצחא לקבל דא לתתא כתיב דכתיב והיה על מצחו תמיד לרצון וגו' וההוא מצחא דאקרי רצון הוא גלויי דכל רישא וגולגלתא דמתכסייא בארבע מאה ועשרין (נ"א ועשר) עלמין וכד אתגליא אתקבלא צלותהון דישראל</p>	<p>שרצון הרצונות נתגלה במצח זה כנגד זה למטה שנאמר "והיה על מצחו תמיד לרצון" וכו' והמצח הזה הנקרא "רצון" הוא הגילוי של כל הראש והגולגולת המתכסה בת"ך (ת"י) עולמות, וכאשר הוא מתגלה מתקבלות התפלות של בני ישראל.</p>
<p>אימתי אתגליא שתיק ר"ש שאל תניינות אימתי אר"ש לר' אלעזר בריה אימתי איתגליא א"ל בשעתא דצלותא דמנחה שבתא</p>	<p>מתי הזמן שמתגלה? שתק רבי שמעון. שאל פעם שנית, מתי? אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, מתי מתגלה? אמר ליה, בשעת תפילת המנחה של שבת.</p>
<p>א"ל מ"ט א"ל משום דההיא שעתא ביומי דהול תלייא דינא לתתא בזעיר אפינ ובשבתא אתגליא מצחא דאתקרי רצון בההיא שעתא אשתכך רוגזא ואשתכח רעוא ומתקבלא צלותא</p>	<p>אמר ליה (רבי שמעון), מאי טעמא? אמר ליה, לפי שבשעה הזאת בימות החול תלוי הדין למטה ב(גילוי) ז"א, ובשבת מתגלה המצח הנקרא רצון, באותה שעה נרגע רוגז ונמצא הרצון והתפלה מתקבלת.</p>
<p>הה"ד ואני תפלתי לך יי' עת רצון ועת רצון מעתיק יומין לגלאה מצחא</p>	<p>זהו שנאמר "ואני תפלתי לך יהו"ה עת רצון" ו"עת רצון" היא (באה) מ(בחינת) עתיק יומין כדי לגלות את המצח.</p>
<p>ובג"כ אתתקן האי קרא למימריה בצלותא דמנחה בשבתא</p>	<p>ולכך נתקן לומר פסוק זה בתפלת המנחה של שבת.</p>
<p>אר"ש לר' אלעזר בריה בריך ברי לעתיק יומין רעוא דמצחא תשכח בשעתא דתצטרך ליה</p>	<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, ברוך בני לעתיק יומין, את רצון המצח תמצא בשעה שתצטרך לו.</p>
<p>ת"ח בשאר (ס"א בשעתא) דלתתא כד אתגלי מצחא אשתכח חוצפה (ס"א ת"ח בשאר דלתתא כד אתגלי מצחא דינא אתער ואשתכח ואתעביד מצחא דאשגחותא לחייבי עלמא לאינן דלא מתכספי בעובדיהו</p>	<p>בא וראה, כי בשאר (בזמן) כשמתגלה המצח התחתון, נמצאת חוצפה (בא וראה בשאר שלמטה, כאשר מתגלה המצח, הדין מתעורר ונמצא, ועושה מצח של השגחה לרשעי העולם לאלה שלא מתביישים ממעשיהם כמו שנאמר).</p>
<p>כד"א (הה"ד) ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם והכא כד אתגלי מצחא תיאובתא (ס"א חביבותא) ורעוא שלים אשתכח וכל רוגזין אשתככו ומתכפיין קמיה</p>	<p>זהו שנאמר "ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם" וכאן, כשמתגלה המצח, אז נמצאים תשוקה (אהבה) ורצון שלם, וכל מיני רוגז נרגעים ונכנעים לפניו.</p>
<p>מהאי מצחא (ס"א דלתתא) נהרין ארבע מאה בתי דינין³⁶⁰</p>	<p>מזה המצח (שלמטה) מאירים ארבע מאות בתי דינים.</p>
<p>כד אתגלייא האי עת רצון כלהו משתככין קמיה</p>	<p>כשמתגלית עת הרצון הזו אז הכל נרגעים לפניו.</p>
<p>הדא הוא דכתיב דינא יתיב (כלומר יתיב באתריה</p>	<p>זהו שנאמר "דינא יתיב" (הדין יושב) [כלומר הוא יושב במקומו</p>
<p>קכט/ב</p>	

³⁶⁰ וז"ס והתוית תיו על מצחות כו'. ואמרו {שבת נה.} תיו תחי' כו' (יהל אור).

ולא עושה דין].	ודינא לא אתעביד)
ולמדנו אין שערות נמצאים במקום זה, משום שהוא מגולה ולא מכוסה, מגולה שישתכלו בו בעלי הדינים, וירגעו ולא יעשו.	ותאנא שערא לא קאים בהאי אתר ³⁶¹ משום דמתגלייא ולא אתכסייא אתגלייא דיסתכלון מארי דדינא וישתכון ולא אתעביד ³⁶²
למדנו זה המצח מתפשט במאתים ושבעים אלף אורות של נרות שמאירים מהעדן העליון.	תאנא האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפין נהירין דבוצינין (ס"א דנהרין) מעדן עלאה ³⁶³
שלמדנו יש עדן שמאיר לעדן. העדן העליון אינו מתגלה והוא סתום בסתימה ואינו מתחלק לדרכים כפי שאמרנו והעדן הזה של מטה, הוא מתחלק בשביליו לל"ב (צדדים) שבילים.	דתניא אית עדן דנהיר לעדן עדן עלאה לא אתגלייא והוא סתים בסתימא ולא מתפרשא לארחין כדקאמרן והאי עדן דלתתא מתפרש בשבילוי לתלתין ותריין (עיבר) שבילין
ואף על פי שמתחלק זה העדן לשבילים, אין מי שיודע אותו חוץ מז"א הזה.	ואע"ג דמתפרש האי עדן בשבילוי לית דידע ליה בר האי זעיר אפיין
והעדן שלמעלה, אין מי שיודע אותו ואת שביליו חוץ מא"א. זהו שנאמר "אלהים" הבין דרכה והוא ידע את מקומה". "אלהים" הבין דרכה, זה עדן של מטה שאותו ידע ז"א.	ועדן דלעילא לית דידע ליה ולא שבילוי בר ההוא אריך אנפין הה"ד אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה אלהים הבין דרכה דא עדן דלתתא דידע זעיר אפיין ³⁶⁴
"והוא ידע את מקומה" זהו עדן של מעלה שיודע אותו עתיק יומין הסתום מכל.	והוא ידע את מקומה דא עדן דלעילא דידע עתיק יומין סתימאה דכלא

³⁶¹ שערא אינו גדל במצח אלא שער שעל פדחת הראש לפעמים יורד על המצח ומכסהו ובשעת רצון אתגלייא ולא אתכסייא מהשערות הנז' ולהכי לא קים לא גדל שערא בהאי אתר במצח (הדרת מלך).
³⁶² נותן טעם למה אין שערות על המצח שהוא צריך להיות בגילוי כדי שיוכל ז"א להביט בו ולקבל אור העצמי של המצח ולא יהיה מסך מבדיל ביניהם ויש ב' טעמים לדבר זה האחד מ"ש שיסוד או ת"ת של רדל"א לדברי הגאון ויכל לגלות האור שלו וטעם הב' משום המצח עצמו שיתגלה למטה וכבר נת' שהדינים הם נאחזים במצח דז"א ועל"ז הסט"א יונקת משם ועושה דין בעולם ועל"י התגלות המצח הדינים שבמצח נבלעים בשורשם והסט"א יורדת לנוק' דתה"ר וכבר נת' שהדינים נבלעים בשורשם שהוא במו"ס ולכן ע"י גלוי אור המו"ס שבמצח נבלע הדין בשורשו וע"י גלוי המצח עצמו דע"ק במצח דז"א אין הסט"א יכולה להאחז בו והתבונן בזה מאד ובוזה ית' לך מה שכפל הדברים ואמר משום דאתגלייא ולא אתכסייא ור"ל כדי שיתגלה אור המצח עצמו דע"ק ולא אתכסייא היינו אור של רדל"א המתלבש שם שבאמת אינו מתגלה גלוי גמור שהרי הוא כמוס בפנימיות המצחא ורק לא אתכסייא שייך לומר בו ונגד ב' בחינות אלו אמר וישתכלון מארי דדינא וישתכון הם המארי דדינים שבמצח דז"א שיבלעו ויתמתקו בשורשם. "ולא אתעבידו" הם דינים דלתתא רצועא בישא הנ"ל שלא יעשו פעולתם לגמור דין בעולם. וענין גלוי המצח ע"י מה שאין שם שערות המכוון בזה כי כבר נתבאר שהשערות הם מותרי מו"ס שבמו"ס הוא בוצד"ק שורש גבורה עילאה וכבר נת' גם כן שהשערות שע"ג הגלגלתא הם מבחי' גבורה של רדל"א ולכן הם גורמים כסוי אל אור החסדים שאף שאמרנו למעלה שהשערות דע"ק הם חוורין כתלגא והם רחמים גמורים מ"מ קצת שורש דין יש בו שהם כלים וצנורות שהם מצמצמים האורות שהם ממו"ס בוצד"ק דמדיד משחתין ויותר טוב הוא שיתגלו אורות החסדים הנ"ל ע"י כסוי המצח לבד ולא יהיה עליו ג"כ מסך השערות והטעם ג"כ בזה כידוע שאור המצח אינו דומה אל האורות האחרים שמתגלים ברישא דע"ק שכולם הם דרך נקב' וחלונות פתוחים משא"כ אור המצח הוא זיו הארה לבד שלכן בעולם התהו נתבסמו המלכים ע"י מצח דא"ק שנתצמצמו האורות בגבול ושיעור כמ"ש כמ"פ ושיער א"ס ית' שדי בזה במה שהאור הוא מועט ולא מתמעט ביותר ע"י השערות (ב"ע נב ע"א).

³⁶³ הוא חכמה סתימאה כי כל חכמה נק' עדן וזו עילאה מכל החכמות דא"א ודז"ן (הדרת מלך). זו החכמה סתים ולכן נקרא סתימאה ועדן דז"א דלתתא אתפתח לל"ב נתיבות (הדרת מלך).
³⁶⁴ אלקים נקרא ז"א בערך א"א שהוא רחמים גדולים, הוא הבין דרכה שבילין דחכמה שלו והוא נק' א"א נעלם לא כמו אבא הנק' אתה אבינו ודווקא א"א הנק' והוא ידע מקומה דעדן דלעילא חכמה סתימאה שלו (הדרת מלך).

עיניו של הראש הלבן, משונים משאר עיניים אין לו עפעפים על העינים, וגם אין לו גבות על העינים.	עיניו דרישא חוורא משתניין משאר עינין לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא ³⁶⁵
מהו הטעם, שנאמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" ישראל של מעלה.	מ"ט דכתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ישראל דלעילא ³⁶⁶
ונאמר "אשר עיניך פקוחות". ולמדנו כל מה שבא ברחמים אין להם עפעפים וגבות עינים. כל שכן הראש הלבן, שאינו צריך לכלום (שמירה).	וכתיב אשר עיניך פקוחות ותאנא כל מה דאתי ברחמי לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא כ"ש רישא חוורא דלא בעא מידי (ס"א נטירו)
אמר רבי שמעון לרבי אבא, במה זה מרומז? אמר ליה, לדגי הים, שאין להם עפעפים וגבות עינים, ואינם ישנים, ואינם צריכים שמירה על העינים.	אמר ר' שמעון לר' אבא למאי היא רמיזא א"ל לנוני ימא דלית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא ולא ניימין ולא בעיין נטורא על עינא
כל שכן עתיקא דעתיקא, שאין צריך שמירה, וכל שכן שהוא משגיח על הכל וכולם נזונים ממנו, ואינו ישן. זהו שנאמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" ישראל של מעלה.	כ"ש עתיקא דעתיקא דלא בעי נטורא ³⁶⁷ וכ"ש דאיהו משגיח לכלא ³⁶⁸ וכלא מתזן ביה ולא נאים הד"ד הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ישראל דלעילא
נאמר "הנה עין ה' אל יראיו", ונאמר "עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ"? אינו קשה זה (נאמר) בז"א וזה (נאמר) באריך אנפין, ועם כל זה, הם שתי עיניים אלא שמתלבנים (שחוזרים) להיות עין אחת, שהיא לבן בתוך לבן, הלבן הכולל כל לבן.	כתיב הנה עין יי' אל יראיו וכתיב עיני יי' המה משוטטים בכל הארץ לא קשיא הא בזעיר אפיין הא באריך אנפין ועכ"ד תרי עינין אינון ואתחווירו (ס"א ואתחזרו) לחד עינא ³⁶⁹ דאיהי חוור בגו חוור וחוור דכליל כל חוור
הלבן הראשון מאיר ועולה ויורד כדי להסתכל (להיכלל) שכן הוא קשור עם הקשר.	חוורא קדמאה נהיר וסליק ונחית לאסכלא (ס"א לאתכללא) דצריך בצרורא
למדנו היכה הלבן הזה, והדליק שלש נרות הנקראים הוד והדר וחדוה, והם לוחטים בשמחה בשלימות.	תאנא בטש האי חוורא ואדליק ג' בוציני דאקרין הוד והדר וחדוה ³⁷⁰ ולהטין בחדוותא בשלימותא
הלבן השני, מאיר ועולה ויורד והיכה והוציא (והדליק) שלש נרות אחרות הנקראים נצח, וחסד, ותפארת, והם לוחטים בשלימות בשמחה.	חוורא תניינא ³⁷¹ נהיר וסליק ונחית ובטש ואפיק (ס"א ואדליק) ג' בוצינין אחרנין דאקרין נצח וחסד ותפארת ולהטין בשלימותא בחדוותא

³⁶⁵ עיני דא"א הנק' רישא חוורא כמ"ש ושער רישי כעמר נקי' תדיר פקוחן, ולהכי אין להם גבינין הסתומים כמו דז"א (הדרת מלך).

³⁶⁶ ז"א בגדלותו נק' ישראל זוטא לא יש"ס (הדרת מלך).

³⁶⁷ כי הוא נטיר כולא, ויש גורסים לדגים ולנוני ומפרשים דגים טהורים נוני טמאים ואין בזה ממש כי הצדיק במשל ונק' נונא חדא והצדיק טהור (הדרת מלך).

³⁶⁸ לזון אותם כי המן נשתלשל ממנו וירד עד ז"א כמ"ש בשלח סא ע"ב (הדרת מלך).

³⁶⁹ בז"א עיני ימינא ושמאלא ובא"א אתחזרו לחד דכולא ימינא לית ביה שמאלא י' חוורא קדמאה כי הם ג' חוור בגו חוור שנים וחוור דכליל ג' וקדמאה נהיר ואדליק ג' ספירן (הדרת מלך).

³⁷⁰ הוד כפשוטו, והדר גבורה, וחדוה יסוד, כי יסוד נוטה לצד הגבורה כמ"ש בתיקונים כד ע"ב: וצדיק נטיל משמאלא ועמודא דאמצעיתא מימינא וכן בזהר סף חלק א' דף ב' (הדרת מלך).

³⁷¹ אדליק קו ימין נצח חסד ת"ת (הדרת מלך).

<p>הוורא תליתאה להיט ונהיר ונחית וסליק ונפיק³⁷² מסתימותא דמוחא ובטש בבוצינא אמצעיתא שביעאה ואפיק ארחא למוחא תתאה (נ"א ואפיק אורחא ללבא תתאה) ומתלהטן כלהו בוצינין דלתתא</p>	<p>הלבן השלישי לוחט ומאיר ויורד ועולה ויוצא מסתימת המח, והיכה בנר האמצעי השביעי והוציא דרך למוח התחתון (והוציא דרך ללב תחתון) ומתלהטים כל הנרות של מטה.</p>
<p>אמר ר"ש יאות הוא ועתיק יומין יפקח עינא דא עלך בשעתא דתצטריך ליה תאנא חוור בגו חוור וחוור דכליל כל חוור חוורא קדמאה³⁷³ נהיר וסליק ונחית לתתא (ס"א לתלת) בוציני דלסטר שמאלא ולהטין ואסחן בהאי חוורא כמאן דאסחי גופיה בבוסמין טבין ובריחין על מה דהוו עלוי בקדמיתא</p>	<p>אמר רבי שמעון, ראוי הוא, ועתיק יומין יפקח עין זו עליך בשעה שתצטרך לו. למדנו הלבן שבתוך לבן אחר הכולל כל לבן. הלבן הראשון מאיר, עולה ויורד למטה (לשלש) הנרות של צד השמאל, והם לוחטין ומתרחצים באור הלבן הזה כמי שרוחץ גופו בבשמים טובים ובריחות בנוסף למה שכבר היה עליו קודם לכן.</p>
<p>חוורא תניינא נחית וסליקו נהיר לתלת בוציני דלסטר ימינא³⁷⁴ ולהטין ואסחין בהאי חוורא כמאן דאסחי בבוסמין טבין ובריחין על מה דהוו עלוי בקדמיתא</p>	<p>הלבן השני יורד עולה ומאיר לשלש הנרות של צד ימין, והם לוחטים ומתרחצים בלבן הזה כמי שרוחץ (עצמו) בבשמים טובים ובריחות (בנוסף) למה שכבר היה עליו מקודם.</p>
<p>חוורא תליתאה³⁷⁵ נהירו סליק ונחית ונפיק נהירו דחוורא דלגו לגו מן מוחא ובטש בשערא אוכמא כד אצטריך וברישא ובמוחא דרישא ונהיר לתלת כתרין דאשתארו כמה דאצטריך לגלאה אי ניהא קמי עתיק סתימא דכלא</p>	<p>הלבן השלישי מאיר ועולה ויורד ויוצא האור הלבן הפנימי מלפנים מן המוח והכה בשערות השחורות כשנצרך ובראש ובמוח שבראשו, והאיר לשלש הכתרים שנותרו כפי שראוי לגלות אם יהיה לרצון לפני העתיק הסתום מכל.</p>
<p>ותאנא לא סתים האי עינא ואינן תריין³⁷⁶ ומתחוורין (ס"א ואתחזרו) לחד כלא הוא ימינא לא הוה (ס"א לית ביה) שמאלא לא נאים³⁷⁷ ולא אדמיק ולא בעי נטירותא לית מאן דאגין עליה הוא אגין על כלא והוא אשגח על כלא ומאשגחותא דהאי עינא מתונן כלהו³⁷⁸</p>	<p>ולמדנו אין עין זו סתומה, והמה שתיים שנתלבנו [שחזרו] לאחד. הכל הוא ימין לא היה [אין בהם] שמאל, לא ינום ולא יישן. ולא צריך שמירה אין מי שיגין עליה הוא יגין על הכל והוא משגיח על הכל, ומהשגחת זו העין נזונים כולם.</p>
<p>תאנא אי עינא דא אסתים רגעא חדא לא יכלין לקיימא כלהו בג"כ אקרי עינא פקוחא³⁷⁹ עינא עלאה עינא קדישא עינא דאשגחותא</p>	<p>ולמדנו אם עין זו היתה נסגרת לרגע אחד, לא היו יכולים להתקיים כולם, ולפיכך נקראת עין פקוחה עין עליונה, עין קדושה, עין של השגחה, עין שלא</p>

³⁷² ובטש בספירן דאמצעיתא כי מלכות דא, הוא בוצינא שביעאה ואפיק אורחא למוחא תתאה הם חב"ד ד"א ומשם ללבא ד"א שבו ב' חללי, א' לבינה וא' למלכות ואז מלתהטן כולהו בוצינין י"ס ד"א הנק' דלתתא (הדרת מלך).

³⁷³ רשב"י מפרשם בהרחבת ביאור (הדרת מלך).

³⁷⁴ לג' ספירן הם חסד נצח ת"ת, דימינא כנז"ל (הדרת מלך).

³⁷⁵ יוצא מתוכיות אמצעות מוחא סתימאה ובטש וכו' נהיר לג' כתרין חב"ד דאשתארו לתשלום י"ס דאצילות וד"א (הדרת מלך).

³⁷⁶ ב' עינים אבל אתחוורו ואתחזרו עד כולא ימינא (הדרת מלך).

³⁷⁷ כי השינה מצד הדין עורה למה תישן וא"א לית ביה שמאלא (הדרת מלך).

³⁷⁸ ספירות ומלאכים וכל עולמות ב"ע כולם נשפעים מהשגחת עינא דא"א וכמ"ש בשלח סא ע"ב (הדרת מלך).

³⁷⁹ הוא האשגחא פקוחה שאמרו בספרא דצניעותא פ"א (ו ע"ב) אשגחא פקוחא דלא נאים ונטיר תדירא (ביאורים ח"א ב ע"ד).

עֵינָא דְלֵא	
קל/א	
אדמיך ולא נאים עינא דהוא נטורא דכלא ³⁸⁰ עינא דהוא קיומא דכלא ³⁸¹	תנום ולא תישן, עין השומרת על הכל, עין שהיא קיום הכל.
ועל האי כתיב טוב עין הוא יבורך אל תקרי יבורך אלא יברך דהאי אתקרי טוב עין ומניה מברך לכלא ³⁸²	ועל זה נאמר "טוב עין הוא יבורך", אל תקרי יבורך אלא "יברך". שזה נקרא "טוב עין", וממנה מברך את כולם.
ותאנא לית נהירו לעינא תתאה ³⁸³ לאסתהא מאדמימותא מאוכמותא בר כד חזי (ס"א אתחזי ס"א אתסחי) מהאי נהורא הוורא דעינא עלאה דאקרי טוב עין ולית דידע כד נהיר עינא עלאה דא קדישא ואסחי לעינא תתאה דא בר איהו ³⁸⁴	ולמדנו כי אין אור לעין של מטה לרוחצן מהאדמימות ומהשחרות אלא כאשר נראה הלבן של העין העליונה הנקראת "טוב עין", ואין מי שיודע כאשר מאירה העין העליונה הקדושה הזו ורוחצת את העין התחתונה אלא הוא לבדו.
וזמינן צדיקייא זכאי עליונין למחמי דא ברוחא דחכמתא הה"ד כי עין בעין יראו אימתי בשוב יי ציון	ועתידים הצדיקים הזכאים העליונים לראות זאת ברוח החכמה. וזהו שנאמר "כי עין בעין יראו", מתי? "בשוב יה"ה ציון".
וכתיב אשר עין בעין נראה אתה יי' ואלמלא עינא טבא עלאה ³⁸⁵ דאשנה ואסחי	ונאמר "אשר עין בעין נראה אתה יהוה" ואם לא שהעין הטובה העליונה

³⁸⁰ הוא נגד השגחת בחי' אור מקיף (ב"ע).

³⁸¹ נגד בחי' שפע קיום העולם שאינו נפסק ואפשר לומר עוד שמ"ש עינא דהוא נטורא דכולא הוא סוד הגדול שכתבנו למעלה שהשגחת ע"ק על ז"א הוא סוד השלמות המשקיף על ההנהגה להביאו להנהגה שיהיה באלף השביעי שהוא קיבול שכר הצדיקים ע"י מעשה הבחירה והוא שומר העבודה הזאת לתקנו ע"י המשך שית אלפי שנים כמו שהארכנו בזה למעלה ואמר על האי כתיב טוב עין הוא יבורך א"ת יבורך כו' שעיינא דע"ק אקרי טוב עין ע"ש סוד החסד עילאה נהורא דאוריא המאיר בעינא דיליה וידוע כי חסד הגנוז נק' טוב וכמ"ש בזהוהר טוב אקרי כד טובי' גניז בגוי' וכמ"ש וירא אלהים את האור כי טוב ואמרו רז"ל עמד וגנוז לצדיקים והוא סוד החסד דאוריא שנגנוז ומאיר דרך השמש והוא ע"י כסוי אור הקרומא דאוריא כמש"ל ולע"ד סוד זה רמזו דוד המע"ה באומרו הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו והוא מ"ש בזהוהר בראשית על סוד אוריא עילאה יר"ד נפיק מגויה מה דאשתאר אור איהו והוא סוד הארה דנפיק מאוריא עט' דחסדים שיוצא לעולם והוא מה שאבא מקבלו ונותן עט' דחסדים לז"א להנהגת העולם אבל עיקר האור נשאר שם באוריא גנוז לצדיקים לע"ל וכתוב ולא יכנף עוד מוריך שלא יתלבש ע"י מלבושים והוא מ"ש לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם כו' והיה לך ה' לאור עולם כו' והוא אור ה' שנשאר בע"ק והוא נק' הו"ה לקבליה דז"א שנק' אלהים לגבי' כמ"ש בכ"מ ולזה אמר הודו לה' כי טוב ור"ל שהטוב שהוא סוד אור הגנוז נשאר לה גנוז בו ומה שמתפשט לעולם הוא סוד החסד שזן בחסדו כל בשר ונקרא טוב עין ע"ש שבו חד עינא כמש"ל ועוד נת' שכללות ע"ק כולו גוון חוור חסד לכך נקרא עינא דיליה טוב עין וידוע כי ע"ק נקרא הוא כמ"ש באד"ז והוא ידע את מקומה והוא מברך לכל העולמות כמש"ל שז"ש אל תקרי יבורך כו' והוא סוד נסתר שידוע שלעולם אין פרצוף מאיר לתתא וכו' (ב"ע).

³⁸² שנים עין א' הוא יברך לכל מה שלמטה ממנו (הדרת מלך). מתחילה הרי יצא מן העינים כל הנקודות אשר בהם היה המיתה והשבירה וכל החורבן דעולם התוהו. אבל לאחר התיקון הנה נמשך מן העינים כל אור עולם וכל טוב עולם, ועל זה נאמר (תהלים לג יח) הנה עין ה' אל יראיו, וכן (במדבר יד יד) אשר עין בעין נראה אתה ה', ונאמר (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך וכמ"ש באד"ר (קכט ע"ב קל ע"א). ועל זה נאמר פקח עיניך וראה כו', על שם ס"ג כמו אח"פ הנ"ל בשער אח"פ (פרקים ג ד) ובשער עקודים (פרק א) ובשער טנת"א (פרק ב) (ביאורים ח"ב פב ע"ד).

³⁸³ דז"א אז נרחץ ז"א מאדמימות הדין ומאוכמותא גבורות הקשים ביותר (הדרת מלך).

³⁸⁴ ז"א מרגיש ראיית עיני א"א בעינים שלו וזמינן צדיקייא בזמן המשיח שירגישו גם הם בהשגחת עין א"א בעין דז"א (הדרת מלך).

³⁸⁵ בכח אור הראיה הפנימי שבו, הנה הוא משמש ג"כ בסוד האשגחא פקחא דלא נאים ונטיר תדירא האמור בספד"צ (פ"א ו ע"ב) (כללים ח"ב י ע"ג).

<p>לעינא תתאה³⁸⁶ לא יכיל עלמא למיקם רגעא חדא</p>	<p>משגחת ורוחצת את העין התחתונה לא היה העולם יכול להתקיים (אפילו) רגע אחד.</p>
<p>תאנא בעניעותא דספרא אשגחותא דעינא תתאה כד אשגח נהירו עלאה ביה ועייל ההוא נהירו דעלאה בתתאה דמניה נהיר כלא הה"ד אשר עין בעין נראה אתה יי</p>	<p>למדנו בספרא דצניעותא השגחה של העין התחתונה היא כאשר אור העליונה (מאירה) בו ונכנס אותו האור העליון בתחתון אשר ממנו מאירים כולם, זהו שנאמר אשר עין בעין נראה אתה יהו"ה.</p>
<p>כתיב הנה עין יי³⁸⁷ אל יראיו וכתיב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ</p>	<p>נאמר "הנה עין יהו"ה אל יראיו" ונאמר "עיני יהו"ה המה משוטטים בכל הארץ".</p>
<p>זכו עיני יי אל יראיו עינא דלעילא לא זכו עיני יי המה משוטטות עינא דלתתא</p>	<p>זכו, "עיני יהו"ה אל יראיו" העין העליונה, לא זכו, "עיני יהו"ה המה משוטטות" עין של מטה.</p>
<p>דתניא מפני מה זכה יוסף דלא שלטא ביה עינא בישא מפני שזכה לאשתגחא בעינא טבא עלאה הה"ד בן פורת יוסף בן פורת עלי עין אמאי הוא בן פורת עלי עין כלומר על סבת עין דאשתגח ביה וכתיב טוב עין הוא יבורך מ"ט כי נתן מלחמו לדל³⁸⁸</p>	<p>שכן למדנו מפני מה זכה יוסף שלא שלטה בו עין הרע? מפני שזכה להיות מושגח בעין הטובה העליונה. זהו שנאמר "בן פורת בן פורת עלי עין", למה הוא "בן פורת"? "עלי עין" על סיבת העין שהשיגחה עליו. ונאמר "טוב עין הוא יבורך" מהו הטעם? "כי נתן מלחמו לדל".</p>
<p>מ"ט אקרי חד ת"ח בעיניה דתתאה אית עינא ימינא ואית עינא דשמאלא ואינון תרי בתרי גווני</p>	<p>מהו הטעם שנקראות (העינים בלשון) יחיד? בא וראה בעינים של מטה יש עין ימין ויש עין שמאל, והם שתיים בשתי צבעים.</p>
<p>אבל הכא לית עינא שמאלא ותרוייהו בדרגא חד סלקי וכלא ימינא ובגיני כך עינא חד ולא תרי</p>	<p>אבל כאן אין עין שמאל, ושתייהן עולות במדרגה אחת והכל ימין, לפיכך (הן) עין אחת ולא שתיים.</p>
<p>ותאנא עינא דא דהוא עינא דאשגחותא פקיהא תדיר הייכאן תדיר והדאן (ס"א והואן) תדיר דלא הוי הכי לתתאה³⁸⁹ דכלילין בסומקא ובאוכמא ובחורא בג' גווני ולא הוה תדיר פקיהא (ס"א דליה גבינא) דלית גבהנא סוטרא (ס"א כליה גביני סודרא) (ס"א דליה עיניה בגביני דמכסאן) על עינא וע"ד כתיב עורה למה תישן יי פקח יי עיניך³⁹⁰</p>	<p>ולמדנו עין זו שהיא עין ההשגחה, פתוחה תמיד, שוחקת תמיד, שמחה (ורואה) תמיד, מה שאין כן למטה שהם כלולות ב[מראה] אדום ובשחור ובלבן, בשלשה גוונים, ואינן תמיד פתוחות (מרים גבינין) שכן אין הגבינים מכסים (כל הגבינים מסודרים) (מרים עיניו מכוסים בגביניו) על העין ועל זה נאמר "עורה למה תישן יהו"ה פקח יהו"ה עיניך".</p>
<p>כד אתפקא אית למאן דאתפקא למב³⁹¹ ולמאן דלא אתפקא למב ווי למאן דאתפקא ועינא אתערב בסומקא וסומקא אתחזי</p>	<p>כשנפתחות, יש מי שהן נפתחות (בשבילו) לטוב, ומי שלא נפתחות בשבילו לטוב. אוי למי שנפתחו, שהעין מעורבת ב(מראה) אדום וה(מראה)</p>

³⁸⁶ בהשגחה נרחצים הדינים ואם לא יורחצו לא יכיל עלמא למיקם (הדרת מלך).

³⁸⁷ אחת דא"א אל יראיו אבל דז"א עיני דין ורחמים (הדרת מלך).

³⁸⁸ על סיבת עין דא"א כי יוסף נתן מלחמו לדל וזן את כל בית אביו לחם לפי הטף גם א"א נתן ליוסף מלחמו המבורך שבו זן לכל העולמות (הדרת מלך).

³⁸⁹ עיינין דתתא דז"א לא הוי תדיר פקיהא (הדרת מלך).

³⁹⁰ הגבינין סותמין והוא כישן (הדרת מלך).

³⁹¹ בגוון חוור ולהפך בסומק וכ"ש אוכם שהוא גבורות קשים הרבה (הדרת מלך).

האדם מתגלה כנגדו ומכסה על העין, מי יוכל להנצל ממנו.	לקבליה ומכסיא עינא מאן ישתויב מניה
אבל עתיק יומין הוא טוב העין, לבן בתוך לבן, לבן הכולל את כל (המראות) הלבנות. אשרי חלקו של מי שישגיח עליו (מראה) לבן אחד מהם. ועל זה ודאי נאמר "טוב עין הוא יבורך", ונאמר "בית יעקב לכו ונלכה באור יהוה".	אבל עתיק יומין טבא דעינא חוור בגו חוור ³⁹² חוור דכליל כל חוורי זכא החולקיה למאן דישגח עלויה חד חוור מנייהו וע"ד ודאי כתיב טוב עין הוא יבורך וכתיב בית יעקב לכו ונלכה באור יי'
למדנו [על"ז] השם של עתיק סתום מכלם, ואינו מפורש בתורה כי אם במקום אחר, אחד שנשבע ז"א לאברהם. שנאמר "בי נשבעתי נאם יהוה" נאם זעיר אנפין.	תאנא (עכ"ד) שמיה דעתיקא סתים מכלא ³⁹³ ולא מתפרש באורייתא בר מן אחר חד דאומי זעיר אפינן לאברהם דכתיב בי נשבעתי נאם יי' נאם דזעיר אפינן
ונאמר "בך יברך ישראל" ישראל של מעלה. ונאמר "ישראל אשר בך אתפאר" לישראל אומר זה. ולמדנו עתיק יומין אמרו. זה וזה טוב (שני הפירושים אמתיים).	וכתיב בך יברך ישראל ישראל דלעילא וכתיב ישראל אשר בך אתפאר לישראל ³⁹⁴ קאמר דא ותנינן עתיק יומין אמרו והאי והאי שפיר
למדנו נאמר "חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב" (תרגום פי' רואה הייתי אשר הכסאות מוטלים ומושלכים, ועתיק יומין יושב) כסא מוטל מיהו? אמר לרבי יהודה, עמוד על רגליך ותתקן הכסא הזה.	תניא כתיב חזה הוית עד די כורסון רמיו ועתיק יומין יתיב כורסון רמיו מאן הוא אמר לרבי יהודה קום בקיומך ואתקין כרסייא דא
אמר רבי יהודה, נאמר "כורסייה שביבין דינור" (פי' כסאו שהתנוצצו ממנו נצוצי אש) ועתיק יומין יושב על כסא הזה. למה, כי למדנו, שאם עתיק יומין לא היה יושב על הכסא הזה לא יכול היה העולם להתקיים מפני הכסא הזה, וכשעתיק יומין יושב עליו בכדי לכפות (נכפה) אותו הכסא, ומי שרוכב שולט.	א"ר יהודה כתיב כורסייה שביבין דינור ועתיק יומין יתיב על האי כרסייא ³⁹⁵ מ"ט דתניא אי עתיק יומין לא יתיב על האי כרסייא לא יכיל לאתקיימא עלמא מקמי ההוא כורסייא כד יתיב עתיק יומין עליה לכפייא (ס"א אתכפייא) לההוא כורסייא ומאן דרכיב שליט ³⁹⁶
בעת שעמד מהכסא הזה וישב על כסא אחר, אז הכסא הראשון מוטל, שכן אינו שולט אלא הוא שעליו רוכב עתיק יומין.	בעידנא דנטייל מהאי כרסייא ויתיב על כורסייא אחרא כורסייא קדמאה רמיו דלא שלטא אלא איהו דרכיב ביה עתיק יומין
אמר רבי שמעון לרבי יהודה, דרכיך יהיו מתוקנים, (על ידי) שיבא לך (שפע) מעתיק יומין.	א"ר שמעון לר' יהודה יתתקן ארחד וייתי בך מעתיק יומין

³⁹² חוור שמאל בגו חוור הימין אור ה' אחד לא אשתני כמו חוטמו חיים וחיים דחיים ב' נקבים (הדרת מלך).

³⁹³ אפילו אותיות יה"ו אינם בו כי אם בתלייה בעלמא בר מן אתר חד שנזכר בהעלם רב כי כמה שהוא בי בתוכי ובקרבי שהוא א"א בו נשבעתי נאום ז"א (הדרת מלך).

³⁹⁴ לישראל זוטא דלעילא שהוא ז"א קאמר א"א בך אני מתלבש ונכנס ומשלח פערותי בך אתאפר עתיק יומין אמרו לז"א ופשט הפסוק ז"א אומר לצדיק בך אני מתפאר חמו ברא קדישא דאית לי בעולמי (הדרך מלך).

³⁹⁵ דדין דשביבין דנור הם ק"ך צירופי אלהים כמ"ש הרב בפירוש יתי בעל כרסייא דשביבין לאכפיי אלון (הדרת מלך).

³⁹⁶ הוא א"א הרוכב על כסא רחמים אז כרסייא קדמא דהדין רמיו דלא שליט והושלך ואז כסא רחמים גובר (הדרת מלך).

ובא וראה נאמר "אני יהוה ראשון ואת אחרונים אני הוא" הכל "הוא", ו"הוא" סתום מכל צדדיו בחוטם [זה], למדנו בחוטם ניכרת צורת הפנים.	ות"ח כתיב אני יי ראשון ואת אחרונים אני הוא כלא הוא ³⁹⁷ והוא סתים מכל סטרוי (בהאי) חוטמא תאנא בחוטמא אשתמודע פרצופא
ובא וראה מה (ההפרש)	ותא חזי מה
	קל/ב
בין עתיק לז"א? זהו בעל החוטם, מנקב א' (יוצא הבל שנקרא) חיים, ומנקב א' (יוצא הבל הנקרא) חיים של חיים.	בין עתיקא לזעיר אפיין דא מאריה דחוטמא מחד נוקבא חייין ומחד נוקבא חייין דחייין
זה החוטם הוא עמוד חלול שבו נושב רוח החיים לז"א ואנו קוראים אותו "סליחה", והוא נחת רוח, ביסום הרוח. שהרוח היוצא [מכאן], מאלה נקבים, הבל אחד יוצא לז"א לעוררו [חיים מכל הצדדים חירות מכל הצדדים חיים של חיים] בגן עדן, והבל אחד של חיים שבו עתידה להתעורר להזמין את בן דוד לידיעת החכמה.	האי חוטמא הוא פרדשקא דביה נשיב רוחא דחיי לזעיר אפיין ³⁹⁸ וקרינן ליה סליחה והוא נחית רוח אתבסמותא דרוחא דרוחא דנפיק (מהכא) מאינון נוקבי חד רוחא נפיק לזעיר אפיין לאתערא (ס"א חייין מכל סטריין חירו מכל סטרי חייין דחייין) ליה בגנתא דעדן וחד רוחא דחיי דביה זמין ³⁹⁹ לאתערא לזמנא לבריה דדוד למנדע חכמתא ⁴⁰⁰
ומזה הנקב מתעורר ויוצא רוח ממוחא סתימאה והוא עתיד לשרות על מלך המשיח. שנאמר "ונחה עליו רוח	ומההוא נוקבא אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה וזמין לאשראה על מלכא משיחא

³⁹⁷ כתר ראש האצילו תורלגיו עד קרקעותיו והוא סתים מכל סטרוי כי א"א מלבישים אותו מגרונו עד טיבורו זז"ן מן טיבורו ועד סוף רלגיו ואין נגל הממנו אלא הראש שאינו מתלבש כלל כמ"ש הרב (הדרת מלך).

³⁹⁸ מתגלה שם התיקון תיכף ע"י רוחא דפרדשקא דנשיב ממנו כמ"ש שם (קל ע"ב) לדחות ולהרחיק כל סיג ופסולת (הקדו"ש כז ע"א).

³⁹⁹ עי' עוד באדרא זוטא האזינו רפט ע"א ובע"ח שער א"א פ"ו ופ' י"ב (הקדו"ש צד ע"ב).
⁴⁰⁰ לקמן בדף קל"ו ע"ב נבאר כי כל הגבורות אשר בז"א מתקבצות כולם בתוך החוטם שלו וכדי לאכפייא כל אותם הגבורות שבחוטם ההוא דז"א צריך להמשיך רוחא דחיי מחוטמא דעתיקא שהוא אריך אפיין אל ז"א ונוקביה הנקרא מלכא משיחא בסוד המלכות כנודע כי מלכא משיחא היא המלכות נוקביה דז"א וזמ"ש חד רוחא נפיק לז"א כו' וחד רוחא דחיי דביה זמנין לזמנא לבריה דדוד שהוא מלכא משיחא בסוד המלכות. והנה עתה בזמן הזה אינו נפיק רק לז"א בלבד כי גבורותיו יכולות להתבסס עתה אבל גבורות המלכות אינן יכולות להתבסס עתה עד לעתיד בזמן מלכא משיחא ואז יפוק רוחא דחיי גם אליו וזמ"ש וחד רוחא דחיי דביה זמנין כו' אבל לז"א הזכיר לשון הווה דנפיק עתה. ואם תאמר והרי גם בחוטמא דעתיקא הם גבורות והתשובה היא כי אלו הגבורות והדינין שבעתיקא אדרבא כחם וגבו' היא לאכפייא כל הדינין והגבורות התחתונים כי אין הדין נכפה אלא בשרשו וזהו הטעם שאף הגבורות שבעתיקא נקראי' רחמי' ולית שמאלא בהאי עתיקא כלל ונבאר ענין אלו תרין רוחין דנפקי מחוטמא דעתיקא לז"א ולנוקביה. והנה בשער היחודים נתבאר זה אצלנו באורך גדול בייחוד אחד פרטי אשר שם וע"ש אבל הענין בקיצור נמרץ הוא כי תרין נוקבין יש בחוטמא דעתיקא והם בציור שתי אותיות מ"נ של מנצפ"ך שהם סוד החמשה גבור' וצורתם היא כך מ"ן כי כאשר תתפרד ותסתלק צורת המ"ם סתומה מצד הנו"ן ההפוכה ישאר נקב השמאלי כעין צורת נו"ן כפופה פשוטה כזו נ' ומנקב הימני שהוא מ"ם סתומה נפיק תדיר רוחא דחיי אל ז"א אבל מן נקב השמאלי שהוא צורת נ' כפופה הפוכה משם מתפשט רוחא דחיי שבו דרך הזרוע דז"א כי גם הזרוע הוא צורת ו' פשוטה ויען כי הזרוע סגור וסתום ואין לו פתח פתוח בסופו להוציא אורו משם אל המלכות לכן אין רוחא דחיי דנקב שמאלי דחוטם דאריך אפיין יוצא אל המלכות רק בסתום גמור ואינו נגלה כנז' אצלנו ענין יציאת האורות דרך סופי האצבעות במקום הצפרנים הצפרנים. ואיך משם נעשות פרצוף לאה. אבל לעתיד לבא יתבסמו דיני הזרועות ואז יוכל לצאת רוחא דחיי דרך הזרוע אל המלכות בגילוי גמור כנ"ל ובה תבין טעם תפילה של יד הנקשרת בזרוע האדם והענין הוא כי תפלה של יד היא בחי' המלכות כנודע ואנו קושרין אותה בזרוע האדם הדומה לז"א כדי שימשך ההוא רוחא דחיי דנקב שמאלי דחוטמא דעתיקא הסתום בזרוע שמאלי דז"א כנז' וימשך אל המלכות דרך סתום ולא בגילוי והבן זה מאד. גם בזה תבין טעם נטילת ידים שאינה רק עד פרק הזרוע בלבד והטעם הוא כי הזרוע עצמו אי אפשר למתקן ולבסמו עד לעתיד לבא (שער מאמרי רשבי").

<p>דכתיב ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי' הא הכא ד' רוחין והא רוחא חדא אמרינן אמאי תלת</p>	<p>יהו"ה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהו"ה". הרי (נזכר) כאן ארבע רוחות, והרי רוח אחד אמרנו, מה ענין שלשה (רוחות היתירים)?</p>
<p>קום רבי יוסי בקיומך קם ר' יוסי ואמר ביומוי דמלכא משיחא לא יימרון חד לחד אליף לי חכמתא דכתיב ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו' כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם</p>	<p>עמוד רבי יוסי על רגליך. קם רבי יוסי ואמר, בימיו של מלך המשיח, לא יאמר אחד לשני למדני חכמה, שנאמר "ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו', כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם".</p>
<p>ובהוא זמנא יתער עתיק יומין רוחא דנפיק ממוחא סתימאה דכלא וכד ישלוף דא כל רוחין דלתתא יתערון עמיה ומאן אינון אינון (תריין) כתרין קדישין דזעיר אפיין</p>	<p>ובזמן ההוא יעורר עתיק יומין רוח היוצא מהמוח הסתום מכל, וכשיוציא את זה, כל הרוחות של מטה יתעוררו עמו, ומה הם אלו? הם (ב') הכתרים הקדושים של ז"א.</p>
<p>ואינון שיתא רוחין אחרנין דיהבי (ס"א דהכי) אינון (ס"א ואינון שיתא רוחין ג' רוחין אינון דכלילין תלת אחרנין) דכתיב רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי'</p>	<p>והם ששה רוחות אחרות שם נותנים (של כאן) הם, (והם ששה רוחות ג' רוחות הם שכלולים ג' אחרים) שנאמר "רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יהו"ה".</p>
<p>דתנינן כתיב וישב שלמה על כסא יי' וכתיב (מלכים א' י) שש מעלות לכסא ומלכא משיחא זמין למיתב בשבעה שיתא אינון ורוחא דעתיק יומין דעלייהו הא שבעה כמה דאתמר (ג' רוחי אינון דכלילין ג' אחרנין) א"ל ר"ש רוחך ינוח לעלמא דאתי</p>	<p>כי למדנו נאמר "וישב שלמה על כסא יהו"ה" ונאמר "שש מעלות לכסא" ומלך המשיח עתיד לשבת בשבעה, ששה המה והרוח דעתיק יומין שמעליהם, הרי ז' וכמו שנאמר. (ג' רוחות הם שכוללים ג' אחרות) אמר לו רבי שמעון, הרוח שלך תנוח לעולם הבא.</p>
<p>ת"ח כתיב כה אמר יי' מארבע רוחות באי הרוח וגו' וכי ארבע רוחי עלמא מאי עבדי הכא אלא ארבע רוחי יתעדון ג' אינון ורוחא דעתיקא סתימא ארבע והכי הוו דכד יפוק דא נפקין עמיה תלתא דכלילין בגו תלתא אחרנין</p>	<p>בא וראה שנאמר "כה אמר אדני" יהו"ה מארבע רוחות באי הרוח וגו'" וכי ארבעה רוחות העולם, מה ענינם כאן? אלא ארבעה רוחות יתעוררו, שלשה רוחות הם והרוח של עתיק סתום הוא הרביעי, וכך יהיה, כשיצא זה, יצאו עמו (גם) שלשה (רוחות) הכלולים בשלשה אחרים.</p>
<p>וזמין קב"ה לאפקא חד רוחא דכליל מכלהו דכתיב מארבע רוחות באי הרוח ארבע רוחות באי לא כתיב כאן אלא מארבע רוחות באי וביומי דמלכא משיחא לא יצטרכון למילף חד לחד דהא רוחא דלהון דכליל מכל רוחין ידיע כלל חכמה ובינה עצה וגבורה (רוח) דעת ויראת יי'</p>	<p>ועתיד הקב"ה להוציא רוח אחד שכלול מכולם, שנאמר "מארבע רוחות באי הרוח" ארבע רוחות באי לא נאמר כאן, אלא "מארבע רוחות באי" ובימיו של מלך המשיח לא יצטרכו ללמד אחד את השני, כי הרוח שלהם הכלולה מכל הרוחות תודיע הכל חכמה ובינה, עצה וגבורה, [רוח] דעת ויראת יהו"ה.</p>
<p>משום רוחא דכלילא מכל רוחי בג"כ כתיב מארבע רוחות דאינון ארבע דכלילין בשבעה דרגין עלאין דאמרן ותאנא דכלהו כלילין בהאי רוחא דעתיקא דעתיקין דנפיק ממוחא סתימאה לנוקבא דחוטמא</p>	<p>ולפי ש(הוא) רוח הכלולה מכל הרוחות, לכן כתוב "מארבע רוחות", לפי שהם ארבע (רוחות) הכלולים בשבע המדרגות העליונות שאמרנו. ולמדנו שכלם כלולים ברוח הזה של עתיקא דעתיקין היוצא ממוחא סתימאה לנוקבא</p>

	החוטם.
<p>ות"ח מה בין חוטמא לחוטמא חוטמא דעתיק יומין חיין מכל סטרוי חוטמא דזעיר אפיין כתיב עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וגו' עלה עשן באפו ומההוא עשן דליק נור</p>	<p>ובא וראה מה (הפרש) יש בין חוטם לחוטם (מן) החוטם של עתיק יומין (יוצא) חיים מכל צדדיו, (על) חוטמא דזעיר אנפין נאמר "עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וכו'" עלה עשן באפו, ומזה העשן נדלק אש.</p>
<p>כד סליק תננא לבתר גחלים בערו ממנו מהו ממנו (ג' נוסחי) מאותו עשן מההוא חוטמא מההוא אשא</p>	<p>כשעולה העשן, אחר כך "גחלים בערו ממנו" מהו "ממנו"? מאותו העשן, מאותו החוטם מאותו האש.</p>
<p>תאנא כד הוה רב המנונא סבא בעי לצלאה צלותיה אמר לבעל החוטם אני מתפלל לבעל החוטם אני מתחנן והיינו דכתיב ותהלתי אחטם לך האי קרא לעתיק יומין</p>	<p>למדנו כשרב המנונא סבא היה רוצה להתפלל את תפלתו, אמר, לבעל החוטם אני מתפלל, לבעל החוטם אני מתחנן היינו שנאמר "ותהלתי אחטם לך", פסוק זה אמרו עתיק יומין.</p>
<p>אמרו תנא אורכא דחוטמא תלת מאה וע"ה עלמין⁴⁰¹ אתמליין מן ההוא חוטמא וכלהו מתדבקן בזעיר אפיין האי תושבחתא דתקונא דחוטמא הוא</p>	<p>למדנו אורך החוטם, שע"ה עולמות. (המה) מתמלאים מאותו חוטם וכולם מתדבקים בז"א, התשבחות של תקוני החוטם הוא.</p>
<p>וכל תקוני דעתיק יומין אתחזון ולא אתחזון אתחזון למארי מדין ולא אתחזון לכלא</p>	<p>וכל התקונים של עתיק יומין, (כולם) הם נראים ואינם נראים, נראים לבעלי המדות אבל אינם נראים לכולם.</p>
<p>פתח ר"ש ואמר ווי מאן דאוישט ידוי בדיקנא יקירא עלאה דסבא קדישא טמירא סתימא דכלא (נ"א טמיר וסתים מכלא) דיקנא דההיא תושבחתא דיקנא דסתים ויקיר מכל תקוני דיקנא דלא ידעין עלאין ותתאין</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר, אוי למי שמושיט ידו בזקן הכבוד הנעלה של הסבא קדישא, נסתר וסתום של הכל (נתסר וסתום מהכל), הזקן של השבח ההוא, הזקן שהוא סתום ומכובד יותר מכל תיקוניו, הזקן שאין יודעים העליונים והתחתונים.</p>
<p>דיקנא דהיא תושבחתא דכל תושבחין דיקנא דלא הוי בר נש נביאה וקדישא דיקרב למחמי ליה דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טבורא דלבא⁴⁰² חורא כתלגא יקירא דיקירין טמירא דטמירין מהימנותא דמהימנותא דכלא⁴⁰³</p>	<p>הזקן שהוא משובח יותר מכל התשבחות, הזקן שלא היה עוד שום איש נביא וקדוש שהתקרב לראות אותו. הזקן שהוא תלוי בשערותיו עד טבור הלב, לבן כשלג, המכובד יותר מכל המכובדים, נסתר מכל הנסתרים, אמונת אמונת הכל.</p>

⁴⁰¹ זה יובן ממ"ש בדף ק"מ ע"ב בענין שע"ה חסדים דכלילן בחדס דעתיק יומין וע"ש עוד שם בדף הנז' וז"ל דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טיבורא דלבא כו' גם זה ביארתי באדרת האזינו וע"ש מה שביארתי כי אף גם שאמרו באדרת האזינו ואדרת נשא דלא נזכר בעתיקא רק בחינת רישא בלבד ולא גופא עכ"ז אין הדבר כפשוטו כי ודאי שיש באריך אפיין כל שיעור קומה ראש וגוף ורגלין אבל הענין הוא כי ראשו בלבד הוא מגולה ושאר גופו מתלבש תוך אבא ואימא וז"א ונוקביה וזמ"ש דתלייא דיקניה עד טיבורא דלביה כנראה כי יש בו טיבורא דליבא ג"כ והבן זה (שער מאמרי רשב"י).

⁴⁰² עי' הערה בסוף הספר.

⁴⁰³ מה"ג ת"ד הנה משם הוא כל הנסים הנגלים אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה וכמ"ש הרמב"ן סוף פ' בא, ולכן נקראים ה"ג ת"ד מהימנותא ומשום שגם הנסים נסתרים הם ג"כ עדות ואמונה, אלא שהנגלים הם מפרסמים ביותר ומביאים אמונה גם בלב הרשעים, לכן נקראים ה"ג ת"ד מהימנותא דמהימנותא, וכן מהימנותא שלימא, ועד"ז נקרא המלכות דאצילות בשם אמונת ישראל, משום שהיא פתח השער להאור דא"ס המתייחד באצילות אשר משם הוא הנסים הנגלים כנז', ובה נאחזים כל ישראל שהיא שורש נשמתם כנודע (גליונות בסופו כו ע"ב ליקוט).

תאנא בצניעותא	למדנו בספרא דצניעותא
קלא/א	
דספרא דהאי דיקנא ⁴⁰⁴ מהימנותא דכלא נפיק מאודנוי ⁴⁰⁵ ונחית סוחרניה דפומא קדישא ונחית וסליק וחפי בתקרובתא (סני) דבוסמא טבא חוורא ⁴⁰⁶ דיקרא (ס"א דבדיקני) ונחית (ס"א חוורא יקרא דדיקניה נחית) בשקולא וחפי עד טבורא הוא דיקנא יקרא מהימנא שלימא דנגדין ביה י"ג נביעין מבויעין דמשח רבות טבא בתלת עשר תקונין מתתקנא ⁴⁰⁷	כי זה הזקן הוא אמונת הכל, יוצא מהאזנים ויורד סביב הפה הקדוש, יורד ועולה ומכסה במנחת [הרבה] הבשמים הטובים את הלובן המכובד [הזקן], יורד [לבן מכובד של הזקן יורד] במשקל ומכסה עד הטבור. הוא הזקן המוכבד, אמונה שלימה שנמשכים בו י"ג מבויעים נובעים של שמן המשחה הטוב. בי"ג תיקונים נתקן:
תקונא קדמאה מתתקן שערא מלעילא ושארין מההוא תקונא דשער רישיה דסליק בתקוני לילא מאודנוי ונחית מקמי פתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא	התיקון הראשון מתקן את השיער מלמעלה ומתחיל מהתיקון של שערות ראשו, העולה בתיקונו למעלה מאזניו, ויורד לפני פתח האזנים בחוט אחד, בהשוואה טובה עד לראש הפה.
תקונא תנינא מתתקן שערא מרישא דפומא (וסליק) עד רישא אחרא דפומא בתקונא שקיל	התיקון השני נתקן השיער מראש (אחד של) הפה [ועולה] עד לראש האחר של הפה בתיקון שוה.
תקונא תליתאה מאמצעיתא דתחות (ס"א דהאי) חוטמא מתחות תרין נוקבין ⁴⁰⁸ נפיק חד אורחא ושערא אתפסק בההוא ארחא ומליא מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא מתקונא שלים סוחרניה דההוא אורחא	התיקון השלישי תחת [של זה] החוטם באמצעו, מתחת לשני נקביו יוצא שביל אחד והשערות נפסקו (מלצמוח) בשביל הזה, ומלאה בשערות מצד זה ומצד זה בתיקון שלם סביב השביל הזה.
תקונא רביעאה מתתקן שערה (ונחית) תחות פומא מרישא דהא לרישא דהא בתקונא שלים	התיקון הרביעי, נתקן השיער [יורד] תחת הפה, מראש האחד (של הפה) עד לראש השני בתיקון שלם.
תקונא חמישאה תחות פומא נפיק ארחא אחרא בשקולא דארחא דלעילא ואלין תרין ארחין רשימין על פומא מכאן ומכאן	התיקון החמישי, מתחת הפה יוצא שביל אחר, במקביל לשביל שמעליו, ואלו שני השבילים עושים רושם על הפה מכאן ומכאן.

⁴⁰⁴ שם ריש פרק ב' מהימנותא דכולא כי בה נשתלשלו כל ז' תיקוני גלגלתא וממנה לגלגלת ז,א כי היא מגעת עד טיבורא ושם היא רישא דז"א שהוא מהימנותא דכולא ולו אנו עובדים והוא מלבישו מטיבורו ולמטה (הדרת מלך).

⁴⁰⁵ פי' מתחלת מקמי אודנין (שער מאמרי רשב"י ל ע"ד). והוא הס"ג דע"ב וממנו יצאו הת"ד (עמק המלך שי"א פ"ד).

⁴⁰⁶ פירוש זהו חד חוטא דשערי סחרני דיקנא אי נמי חוט בשר סביב חוץ לזקן בלי שיער וזה צריך עיון (שער מאמרי רשב"י ל ע"ד), פירש בהיקף ופתיחת האוזן מבפנים, בשפה החיצונה יש כמו חוטי לבן, המתחיל לעלות מעט, מלמטה למעלה דהיינו כנגד הפאות, ואחר כך יורד אותו החוט לבן מבפנים, בכל היקף השפה של האוזן. והיינו דקאמר 'סליק ונחית', ומלת דבוסיטא פירוש פתיחא מלא, 'כמלא הסיט' והוא כדי הפסק הפתיחה שיש בין אמה לאצבע (ספר עמק המלך - שער יא - פרק ד).

⁴⁰⁷ זהו שלימות דיקנא הנז' ומקומותם בשמותם מפורשים במשנת חסידים דף י ע"א פרק ז' אלו י"ג דא"א וכתר הרב בע"ח: גם דע כי אין גדר המקומו כפי ראות העין לסדרם זו ע"ג זו ממש, כי האל יש מקום למטה ונק' עליון ויש מקום למעלה ונק' תחתון כי מקום שתחת הפה יותר תחתון שבכולם אמנם הוא מהמקומות העליונים להיותו וכו' ע"ש באורך פירושו (הדרת מלך).

⁴⁰⁸ כל מה שנתגלה הוא אך ורק בחי' הב"ן של בחינה זו, אמנם בחי' המ"ה שבו מתפשט כנגד בתוך הא"א דאצילות, והע"ב וס"ג שבו, הם עלו למעלה ומבפנים והם בסתר עליון לעולם (כללים ח"ב קט ע"א).

<p>תקונא שתיתאה מתתקן שערא וסליק ונפיק מלרע לעיל לרישא דפומא וחפי תקרובתא דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעילא ונחית שערא לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא</p>	<p>התיקון השישי, נתקן השיער ועולה ויוצא מלמטה למעלה לראש הפה, ומכסה במנחת הבשמים הטובים עד (כנגד) ראש הפה שלמעלה ויורד השיער לראש הפתח של השביל התחתון של הפה.</p>
<p>תקונא שביעאה פסיק שערא ואתחזן תרין תפוחין בתקרובתא דבוסמא טבא שפירן ויאן למחזי בניניהון אתקיים עלמא הה"ד באור פני מלך חיים</p>	<p>התיקון השביעי, נפסק השער (מלצמוח שם) ונראות שתי תפוחים במנחת הבשמים הטובים, יפות ונאות למראה, בשבילם מתקיים העולם. זהו שנאמר "באור פני מלך חיים".</p>
<p>תקונא תמינאה נפיק חד חוטא דשערי סוחרני דדיקנא ותליין בשקולא עד טבורא⁴⁰⁹</p>	<p>התיקון השמיני, יוצא חוט אחד (שורה אחת) של שערות, סביבות הזקן תלויים בשיווי עד הטבור.</p>
<p>תקונא תשיעאה מתערי ומתערבין שערי דיקנא עם אינון שערי דתליין בשקולא (דתליין) ולא נפקי דא מן דא</p>	<p>התיקון התשיעי, מתעוררים ומתערבים שערות הזקן עם אלו השערות התלויים בשיווי (שתלויים) ואינם יוצאים זה מזה.</p>
<p>תקונא עשיראה (מתערבין) נחתין שערי תחות דיקנא וחפיין בגרונא תחות דיקנא</p>	<p>התיקון העשירי, [מתערבים] יורדים השערות שתחת הזקן ומכסים את הגרון שמתחת לזקן.</p>
<p>תקונא חד סר דלא נפקין נימא מן נימא ומתשערן בשיעורא שלים</p>	<p>התיקון האחד עשר, שאין שיעור אחת יוצאת מחבירתה והינם משוערים בשיעור שלם.</p>
<p>תקונא תריסר דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי ויאן שערי סחור סחור ליה</p>	<p>התיקון השנים עשר, שאין השערות תלויים (ומשולשלים) על הפה, ועצם הפה נתפנה מכל צדדיו, והשערות יפים סביב סביב לו.</p>
<p>תקונא תליסר דתליין שערן בתחות דיקנא מכאן ומכאן ביקרא יאה ביקרא שפירא מחפיין עד טבורא לא אתחזי (ס"א לאתחזאה) מכל אנפי תקרובא דבוסמא בר אינון תפוחין שפירין חורין דמפקין חיינ לעלמא ומחויין חדו לזעיר אפיין⁴¹⁰</p>	<p>התיקון ה"ג, שתלויים השערות תחת זקן מכאן ומכאן בכבוד נאה וביקר יפה ומכסה עד טבור. ולא נראה [להראות] מכל הפנים מנחת הבשמים, מלבד מאלו תפוחין היפים והלבנים המשפיעים חיים לעולם, ומראים שמחה לז"א.</p>
<p>בתליסר תקונין אלין נגדין ונפקין תליסר מבויעין⁴¹¹ דמשח רבות ונגדין לכל אינון דלתתא ונהרין בההוא משחא ומשיחין מההוא משחא דבתליסר תקונין אלין בתליסר תקונין אלין אתרשים דיקנא יקרא סתימאה דכלא דעתיק דעתיקין</p>	<p>בי"ג התיקונים אלו, נמשכים ויוצאים י"ג מבויעים של שמן המשחה, ונמשכים לכל אלה שלמטה, והם מאירים בשמן הזה, והם נמשחים מאותו השמן שבי"ג התיקונים האלה. באלו י"ג התיקונים נרשם הזקן המכובד הסתום מכל של</p>

⁴⁰⁹ מכאן משמע דאין חילוק בזה בין מזל עליון להתחתון, אלא שניהם הוא עד טבורא דליבא (כללים ח"א עט ע"ד), כי יש חילוק ביניהם, כי המזל תחתון הוא באמת לעולם עד טבורא דגופא סוף ב' שליש דת"ת, אבל המזל עליון עיקרו הוא באמת רק עד הלב והחזה, והוא ממש כסברת הגר"א וכנ"ל, אלא שהאריז"ל אמר שם כי לפעמים הנה יורד המזל עליון ג"כ ומגיע עד טבורו בשוה עם המזל תחתון, והוא ע"י הענין דכפיפת הראש הנ"ל ע"ש במאמרי רשב"י (דף ל סע"ד ודף נב ע"א) ע"ש (וזהו אשר אמרנו לעיל שהאריז"ל עצמו העיר בזה מהענין דכפיפת הראש) (כללים ח"א פ ע"ב).

⁴¹⁰ כמ"ש באור פני מלך חיים (הדרת מלך).

⁴¹¹ כי השערות חלולים ונובע מהם השפע לז"א דרך שם ונהרין ז"ן דלתתא מההוא משחא (הדר תמלך).

<p>מתרי תפוחין שפירין דאנפוי נהירין אנפוי דזעיר אנפין⁴¹² וכל חוזר (ס"א חיזור) ושושן⁴¹³ דאשתכחן לתתא⁴¹⁴ נהירין ומתלהטין מההוא נהורא דלעילא תקונין תליסר אלין אשתכחו בדיקנא ובשלימות דיקנא⁴¹⁵ בתקוני אתקרי בר נש נאמן⁴¹⁶ דכל דחמי דיקניה תלי ביה מהימנותא</p>	<p>עתיק דעתיקין (זקן הזקנים). משני התפוחים היפים דהפנים מאירות הפנים של ז"א, וכל לבן [כפתור] ופרח הנמצאים למטה מאירים ומתלהטים מאותו אור של מעלה. י"ג התקונים האלו נמצאים בזקן. ובשלימות הזקן בתקוניו, נקרא האדם "נאמן" שכן כל מי שרואה זקן (בחלום) תולה בו נאמנות.</p>
<p>תאנא בצניעותא דספרא תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקירא בשביעאה (מנהון) משתכחי בעלמא ומתפתחי בתליסר תרעי דרחמי⁴¹⁷ ומאן דאוישט ידיה לאומאה כמאן דאומי בתליסר תקוני דיקנא</p>	<p>למדנו בספד"צ, י"ג התקונים האלו התלויים בזקן המכובד, בשביעי [שהם] נמצאים בעולם, ונפתחים בי"ג שערי רחמים. ומי שמושיט ידו לישיבע, כמי שנשבע בי"ג תיקוני זקן.</p>
<p>האי באריך אפיין בזעיר אפיין בכמה⁴¹⁸ אמר לרבי יצחק קום בקיומך וסלסל בסלסלא דתקונא דמלכא (ס"א בדיקנא) קדישא היאך יתקנון</p>	<p>זה (הנ"ל) בא"א. בזעיר אנפין בכמה? אמר לרבי יצחק, עמוד על רגליך ותקן את שערו של תיקון המלך [בזקן] הקדוש (לבאר) כיצד הם מסודרים.</p>
<p>קם רבי יצחק פתח ואמר מי אל כמוך נושא עון⁴¹⁹ וגו' ישוב ירחמנו וגו' תתן אמת ליעקב וגו' תאנא תליסר מכילין אתחזון הכא וכלהו נפקין מתליסר מבויעין דמשח רבות דתיקוני</p>	<p>רבי יצחק קם פתח ואמר "מי א"ל כמוך נושא עון וגו' ישוב ירחמנו וגו' תתן אמת ליעקב וגו'". למדנו שלש עשרה מדות נראים כאן, וכולם יוצאים מי"ג מבויעים של שמן המשחה של תיקוני</p>
<p>קלא/ב</p>	
<p>דיקנא קדישא עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין⁴²⁰</p>	<p>הזקן הקדוש, זקן הזקנים נסתר הנסתרים.</p>
<p>תנא תקונא דדיקנא טמיר וסתים טמיר ולא טמיר סתים ולא סתים בתקוני ידיע ולא</p>	<p>למדנו תיקוני הזקן נסתר וסתום, נסתר ולא נסתר, סתום ולא סתום</p>

⁴¹² מפנים דא"א נהירין פנים דז"א ויש ב' מיני הסתכלות א' הסתכלות ז"א או אר"א בעתיקא, והב' הוא הסתכלות דעתיק בהם, וכל א' מאלו הב' נחלק לב' אחרים והם או כאשר ההסתכלות הוא במצח או כאשר ההסתכלות הוא בעינין לבד, וכל א' מאלו הב' נחלק לד' או הסתכלות עי' א' או הסתכלות ב' עינין, וזה יהיה בז"א המסתכל בעתיק וכן ב' חלוקות האלו כאשר העתיקא מסתכל בז"א סוף דבר הם חלוקות הרבה ואנו לא ביארנו לעמלה רק ב' בחי' לבד כנז"ל שהם א' הסתכלות אר"א או ז"א במצח דעתיקא קדישא או הסתכלותם בפנים בלבד וכו' (הדרת מלך).

⁴¹³ חיזור ושושן הוא תרגום כפתור ופרח מלאכים ונשמות (הדרת מלך).

⁴¹⁴ ספירות בי"ע (הדרת מלך).

⁴¹⁵ שלא גלח והשחית שום תיקון מהי"ג (הדרת מלך).

⁴¹⁶ תלי ביה מהימנותא וגם לטעם זה נק' דיקנא מהימנותא דכולא (הדרת מלך). דיקנא שלימה מורה על שלימותא (הדרת מלך).

⁴¹⁷ לשון הספד"צ "דמטא תשרי ירחא שביעאה" באלול כשמגיע תשרי סמוך לו באלול נפתחים כמ"ש הרב מדלא קאמר בתשרי משמע סמוך לו ופתוחים עד יוה"כ (הדרת מלך).

⁴¹⁸ בתמידות יש בז"א ט' תיקונים ולפעמים מאירים בו י"ג (הדרת מלך).

⁴¹⁹ הי"ג מדות הרחמים אשר בפ' תשא הם נובעין ויוצאין מהי"ג תקונין שבפסוקים מי אל כמוך כו' אשר במיכה בסופו. אלא במיכה מסודרים שם בדרך שבח כמו שהם למעלה בא"א עצמו, ובפ' תשא נאמרו שם ע"ש גילויים והתפשטותם למטה בז"א לצורך הרחמים, כי נתגלו ונתפשטו מלמעלה למטה שהוא מא"א לז"א לרחם על ישראל לצורך אותו המאורע, וגילויים למטה הוא באותן התיבות והמלות אשר בפ' תשא, וע' באד"ר (דף קל"א), ובדברי הרב בשער א"א (פרק ט') (הקדו"ש כב ע"ד).

⁴²⁰ אר"א טמירין בז"א י"ה נסתרות ו"ה נגלות, וא"א טמיר גו או, א שהם טמירין ומלבישים ומכסים אותו (הדרת מלך).

<p>ידיע 421</p>	<p>בתקוניו, ידוע ואינו ידוע.</p>
<p>תקונא קדמאה הא תנינן דכל שיערא ושיערא וכל נימא ונימא לא מתדבקא לחברתה ושאר⁴²² נימין דדיקנא לאתקנא מתקונא דשער רישא</p>	<p>התיקון הראשון, הרי למדנו שכל שיער ושיער, וכל נימא ונימא אינה נדבקת לחברתה, ומתחילים שערות הזקן ליתקן ע"י התיקון של שערות הראש.</p>
<p>הכא אית לאסתכלא אי כל נימין דשער רישא ונימין דדיקנא יקרא עלאה בחד נימא אתכללו (ס"א בחד מתקלא אתקלו) אמאי אלין אריכין ואלין לא אריכין⁴²³ אמאי נימין דדיקנא לא אריכין כולי האי וקשיין ואלין דרישא לא קשיין אלא שיעין</p>	<p>כאן יש להתבונן אם כל הנימין של שערות הראש והנימין של הזקן המכובד והעליון נכללו בנימא אחת, (במשקל אחד נשקל) למה אלו ארוכים, ואלו אינם ארוכים? למה שערות הזקן אינם ארוכים כל כך והם קשים, ואלו השערות הראש אינם קשים אלא הם רכים.</p>
<p>אלא כל נימין שקילין דרישא ודיקנא דרישא אריכין על כתפין למינד לרישא (ד"א מרישא) (מרישא לרישא) דזעיר אפין מההוא משיכא דמוחא למוחא דיליה ובגיני כך לא הוו קשיין וע"ד אתחזן למהוי רכיבי</p>	<p>אלא כל הנימין שקולים, בין של הראש ובין של הזקן. של הראש ארוכים עד הכתפים, כדי להמשיך [מן הראש] לראש דז"א, מהמשכה של המוח למוח שלו. לכן הם לא היו קשים לכן הם ראויים להיות רכים.</p>
<p>תאנא מאי דכתיב חכמות בחוץ תרנה ולבסוף כתיב ברחובות תתן קולה האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה אלא חכמות בחוץ תרנה כד נגיד ממוחא סתימאה דאריך אפין למוחא דזעיר אפין באינן נימין כאלו מתחבראן לבר תרין מוחין ואתעביד חד מוחא בגין דלית קיומא למוחא תתאה אלא בקיומא דמוחא עלאה וכד נגיד מהאי להאי כתיב תתן קולה חד</p>	<p>למדנו מה שנאמר "חכמות בחוץ תרנה" ולבסוף נאמר, "ברחובות תתן קולה" פסוק זה אין תחילתו כסופו ולא סופו כתחילתו, אלא "חכמות בחוץ תרנה", כשנמשך ממוחא סתימאה של א"א למוח דז"א, באותן השערות (נחשב הדבר) כאילו מתחברים בחוץ שני מוחין ונעשים למוח אחד, לפי שאין קיום למוח התחתון אלא בקיום של המוח העליון וכשנמשך מזה לזה נאמר "תתן קולה" אחד.</p>
<p>ובגין דנגיד ממוחא למוחא באינן נימין (כאלו מתחבראן לבר תרין מוחין ואתעביד חד מוחא באינן נימין) אינן לא אשתכחו קשיין מ"ט משום דאי אשתכחו קשיין לא נגיד חכמתא למוחא בהון בגיני כך לית חכמתא נפקא מבר נש דאיהו קשישא (ס"א קשיא) ומארי דרוגא דכתיב דברי חכמים בנחת נשמעים</p>	<p>ולפי שנמשך ממוח למוח באלו הנימין, (כאילו מתחברים בחוץ שני מוחות ונעשה מוח אחד באלה השערות) אלו אין נמצאים קשים. מהו טעם הדבר? לפי שאם היו נמצאים קשים, לא יכול היה להימשך בהם חכמה למוח בהם, לפי שאין חכמה יוצאת מאיש שהוא קשה [קשה] ובעל חמה, שנאמר "דברי חכמים בנחת נשמעים".</p>
<p>ומהכא אוליפנא מאן דשערוי דרישיה קשיין לאו חכמתא מתישבא עמיה וע"ד אינן אריכין למיתי תועלתא לכלא מאי לכלא למיעל על חוטא דשדרה דמתשקין מן מוחא</p>	<p>ומכאן אנו למדים מי ששערות ראשו קשים, אין החכמה מתיישבת עמו. ועל כן אלה (שערות הראש) ארוכים, כדי להביא תועלת לכל. מי הם הכל? כדי שיכנס לחוט השדרה להשקותו מן המוח.</p>

⁴²¹ מהותו מצד תיקוניו ולא ידיע עצמותו כי הוא טמיר וסתים אבל מהותו נודע ולא טמיר כי הוא נגלה בד"א (הדרת מלך).

⁴²² מתחילין שערות הזקן מסוף פאות הראש (הדרת מלך).

⁴²³ אלא עד טיבור, ודרישא אריכין יותר ושעיין (הדרת מלך).

<p>ובג"ד לא תלי שערא דרישא על שערא דדיקנא דשערא דרישא תלי וסליק על אודנין לאחורוי ולא תלי על דיקנא משום דלא אצטריך לאתערבא אלין באלין דכלהו מתפרשן בארחהיהו</p>	<p>ובשביל זה אין שערות הראש תלויים על שערות הזקן, לפי ששערות הראש תלויים ועולים מעל האזנים לאחוריו ואינם תלויים על הזקן, לפי שאין צריך שיתערבו אלו באלו, לפי שכולם מתחלקים לפי דרכם.</p>
<p>תאנא כלהו שערי בין דרישא בין דדיקנא כולהו חוורי כתלגא ותאנא אינהו דדיקנא קשישאי כלהו מ"ט משום דאינון תקיפא דתקיפין לאחסין (נ"א לאחתא) אינון י"ג מכילין מעתיק דעתיקין</p>	<p>למדנו כל השערות, בין (שערות) הראש ובין (שערות) הזקן, כולם הם לבנים כשלג. ועוד למדנו אלה (שערות) של הזקן, כולם הם קשים. מהו הטעם? למה לפי שאלו תקיפים יותר מכל התקיפים, כדי להוריש [להוריד] אלה י"ג המידות מעתיק דעתיקין.</p>
<p>והני מכילין מקמי אודנוי שריין והני מכילין סתימן אינון דלא יתערבון באחרנין (ס"א) דאתחסינו לתתא והכי תנינא מקמי אודנוי שריין שערי משום דבלהודייהו אינון ולא אתערבו באחרנין</p>	<p>ואלו המידות שורים מלפני האוזן, ואלו המדות המה סתומים, (כדי) שלא יתערבו עם אחרים [שהורישו למטה וכך למדנו מלפני האזניים שורים שערות משום שלבדם הם ולא מתערבים באחרים].</p>
<p>ואי תימא דלית אחרנין כוותייהו לא דתניא תליסר מכילין דרחמי מעתיקא קדישא מי אל כמוך חד נושא עון תרי ועובר על פשע תלת לשארית נחלתו ארבע לא החזיק לעד אפו חמש כי חפץ חסד הוא שית ישוב ירחמנו שבעה יכבוש עונותינו תמניא ותשליך במצולות ים כל המאתם תשעה תתן אמת ליעקב עשרה חסד לאברהם חד סר אשר נשבעת לאבותינו תריסר מימי קדם תליסר לקביל דא אל רחום וחנן וגו' ואינון לתתא⁴²⁴</p>	<p>ואם תאמר אין עוד אחרים בדומה להם, לא, כי למדנו י"ג מדות הרחמים מהעתיק הקדוש "מי א"ל כמוך" א', "נושא עוון" ב', "ועובר על פשע" ג', "לשארית נחלתו" ארבע, "לא החזיק לעד אפו" חמש, "כי חפץ חסד הוא" ו', "ישוב ירחמנו" ז', "יכבוש עונותינו" ח', "ותשליך במצולות ים כל חטאתם" ט', "תתן אמת ליעקב" עשרה, "חסד לאברהם" י"א, "אשר נשבעת לאבותינו" י"ב, "מימי קדם" י"ג. כנגד אלו יש "א"ל רחום וחנן וגו'" ואלו שלמטה.</p>

⁴²⁴ זה הפי' נמצא מכתבת הרב הגדול זלה"ה. סוד שלשה עשר מדות כך הם, וזה סדר מנינם: א"ל, אחד. רח"ם, שנים. וחנ"ן, שלשה. אר"ך, ארבעה. אפ"ם, חמשה. רוב חסד, ששה. ואמת, שבעה. נוצר חסד, שמנה. לאלפים, תשעה. נושא עון, עשרה. ופשע, אחד עשר. וחטאה, שנים עשר. ונק"ה, שלשה עשר. ואלו הם שלשה עשר תיקוני דיקנא דאריך אפין שהורידן משה למטה במקום הדין למתקו. ואמנם תשעה תיקוני דיקנא דז"א הם אלו: ארך, א'. אפים, ב'. רוב חסד, ג'. נושא עון, ד'. ופשע, ה'. ונקה, ו'. פוקד עון אבות על בנים, ז'. על שלשים, ח'. ועל רבעים, ט'. והנה שלשה תיקונים אלו האחרונים הזכירן משה אחר י"ג תיקוני דאריך אפין, כי הם מקור הדינין, וכוון להמשיך להם י"ג מכילין דרחמי למתקן, כי שלשה אלה קשים לפקוד עון, והם דין יותר מכל השאר, כמובן מפשטם, וצריכין מיתוק. והנה התקון השמיני של אריך אפין הוא מזלא כנז' באדרא רבא, ולפיכך נוצר חסד שהוא רומז לו הנו"ן גדולה, לרמוז אל בינה שבכתר, והוא חוטא דשערי דבסחרני דיקנא כי היא קו ירוק המקיף העולם למטה, ודוגמתו למעלה להקיף הזקן העליון, ושם נעלמים חמשים שערים עליונים תכלית העלם ודקות גדול. והנה התיקון השביעי הוא אמת, וכנגדו נזכר במי אל כמוך ישוב ירחמנו, וכך אמרו באדרא רבא (קלג ע"ב) הה"ד ישוב ירחמנו ובהאי דלתתא הוא אמת, עכ"ל, וזו ראייה למנינינו שמנינו פה. ודע כי י"ג תיקוני דיקנא הם שלש פעמים שם בן ארבע, שהם שנים עשר, והמזל הכוללם הם שלשה עשר. וג"פ שם בן ד' הם ע"ח, והם בגמטריא מזלא, להורות דכולהו במזלא איתכלילו (שער מאמרי רשב"י). ר"ל כי הורידן משה רבינו ע"ה מע"ק לז"א לצורך דרחמים, והוא ע"י המזלין שהם מגיעין לרישא דז"א, ושם הוא גילויים. אבל בא"א עצמו, הנה הם נעלמים ג"כ, ועכ"פ הוא כי מה שנקראים בא"א בשם י"ג ת"ד שהוראתם הוא על השערות כנז', הוא משום שכל גילויים הוא רק בז"א, אשר הם נמשכין בו רק ע"י המזלין שהם שערות הדיקנא (כללים ח"ב לח ע"ד).

<p>ואי תימא משה איך לא אמר אלין עלאין אלא משה לא אצטריך⁴²⁵ אלא לאתר דדינא אשתכח ובאתר דדינא אשתכח לא בעי הכי למימר</p>	<p>ואם תאמר, משה, למה לא אמר את אלו העליונים? אלא משה לא היה צריך אלא למקום ש(בו) הדין נמצא, ובמקום ששם הדין נמצא, לא היה צריך לומר כך.</p>
<p>ומשה לא אמר אלא בעידנא דישאל האבו ודינא הוה תלייא ובניני כך לא אמר משה אלא באתר דדינא אשתכח</p>	<p>ומשה לא אמרם אלא בשעה שחטאו ישראל (בעגל), והדין היה תלוי. ולפיכך לא אמר משה אלא במקום ש(בו) הדין נמצא.</p>
<p>אבל בהאי אתר סדורא דשבחא דעתיק יומין מסדר נביאה ואינון תליסר תקונין דדיקנא עלאה קדישא ממירא דטמירין תקיפין לתברא ולאכפייא כל גזרי דינין</p>	<p>אבל במקום זה את הסדר של שבחי דעתיק יומין מסדר הנביא. ואלו י"ג התקונים של הזקן העליון הקדוש, נסתר מכל הנסתרים, חזק לשבור ולהכניע את כל גזרות הדינים.</p>
<p>מאן חמי דיקנא עלאה קדישא ממירא דטמירין דלא אכסיף⁴²⁶ (ס"א אתכסי) מניה ובג"כ כל שערוי קשישין ותקיפין בתקוני</p>	<p>מי שרואה את הזקן העליון הקדוש, נסתר שבנסתרים, שלא יבוש (יתכסה) ממנו. ולכן כל שערותו קשים וחזקים בתקונם.</p>
קלב/א	
<p>ואי תימא אי הכי הא שערי דלתתא אינון אוכמי אמאי לא הוו דא כדא דתניא כתיב קווצותיו תלתלים שחורות כעורב</p>	<p>ואם תאמר, אם כן הרי השערות שלמטה הם שחורים, למה לא היו זה כזה (שויים)? שלמדנו נאמר "קווצותיו תלתלים שחורות כעורב".</p>
<p>וכתיב ושער רישיה כעמר נקא לא קשיא הא בדיקנא עלאה הא בדיקנא תתאה וע"ד כד אתייהיבת אורייתא לישראל אתייהיבת באש שחורה על גבי אש לבנה</p>	<p>ונאמר "ושער רישיה כעמר נקא"? אינו קשה, כאן בזקן העליון וכאן בזקן התחתון. לכן כשניתנה התורה לישראל ניתנה (כתובה) באש שחורה על גבי אש לבנה.</p>
<p>ועקרא דמלה משום דהני שערי בנין דממוחא אשתכחו לאתמשכא למוחא דלתתא ואינון לעילא מן דיקנא דיקנא בלחודוי הוא וכל תקוניו בלחודיהון אשתכחו דיקנא בלחודוי ושערי בלחודיהו</p>	<p>ועיקר הטעם, שאֵלה השערות, מאחר שנמצאו מהמוח כדי להמשך למוח של מטה, ואלו למעלה מן הזקן, זקן לבד, הוא וכל תיקוניו נמצאים לבדם. הזקן בפני עצמו ושערות בפני עצמו.</p>
<p>תקונא קדמאה תקונא דשאר מרישא דשערי דרישא ותאנא כל תקוני דיקנא לא אשתכח אלא (מחומא דלב) ממוחא דרישא</p>	<p>התיקון הראשון, תיקון המתחיל מתחילת שערות הראש. ולמדנו כל תיקוני הזקן אינם נמצאים אלא מהמוח שבראש [מחומת הלב], [מתיקון הראש]</p>

⁴²⁵ וכן הוא בתרגום ירושלמי כי משה היה הקורה ועי' ברש"י בחומש (לג יט) וכן פירשו רוב המפרשים שהשם היה הקורא אומנם בגמ' ראש השנה יז ע"ב ובסנהדרין קיא סע"א מבואר שהקב"ה הראה לו, ומשמע מזה כי הקורא היה משה וכן הוא בפרקי דר"א סוף פמ"ו, ונראה כי היה הקריאה מהקב"ה ג"כ אלא שהיה ע"י קולו של משה והיה שכינה מדבר מתוך גרונו ועל מה שהראה לו זהו שאמר אני אעביר כל טובי על פניך ועל הקריאה זהו שאמר וקראתי בשם ה' לפניך, ור"ל שימשיך ויתגלה אותם בשם הו"ה ב"ה שהוא בז"א והמדבר היה השכינה עלאה כי בה משתכין ה"ג מכילין דרחמי כמ"ש בספד"צ פרק ב' והיה נמשך ומתלבש הדיבור בקולו של משה (לש"ו).

⁴²⁶ הענין דהזכרת י"ג מדות הרחמים לבטל הדינין שלמטה, כי ה"ג מדות הרחמים הם השמות של ה"ג ת"ד דנפקין ממ"ס, וכל שערות הנה הם ממותרי מוחא, וכן הוא למעלה, כי הנה הם ממותרי המ"ס שהוא תמצית אורו ושיוריו המתבקעים ויוצאים לחוץ מגודל ריבוי תוקף אור שמבפנים, והנה הם הארת קדושת אור גבורות המ"ס שהוא בוצד"ק. ובאשר שהם רק תמצית הארתו לבד, יש להם אפשרות להמשיך ולהתגלה למטה, ולכן כאשר נתעוררו הם ונתגלה איזה גילוי מהם למטה, הנה נכפין ומתבטלים כל הדינים, וכמ"ש באד"ר (קלא סע"ב וקמ ע"א) (דע"ה ח"ב טו ע"ב).

<p>(ס"א מתקוני דרישא) והכא לא פריש הכי דהא לא הוי אלא תקונא דא דנחית מן רישא דשערי דרישא הכי אשתכח (חסר כאן)</p>	<p>וכאן אינו מפורש כך, שהרי לא היה אלא שהתיקון הזה שיוורד מתחילת שערות הראש, וכך נמצא.</p>
<p>ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי ברישא דאלף עלמין דחתימין (ס"א אלף עלמין חתימין) בעוקא דדכיא עוקא דכליל כל עוקין</p>	<p>ומהזקן הזה ניכר כל מה שיש בראש שאלף עולמות שהם חתומים [אלף עולמות חתומים] בטבעת הטהורה, טבעת הכוללת את כל הטבעות.</p>
<p>אורכא דכל שערא דנחית מקמי אודנוי לא הוי אריכא ולא אתדבק דא בדא ולא (ס"א דכלא) נחתין אלין שעריין מכד נגדין אתמשכין (ס"א אלא מכד נחתין אלין שעריין נגדין ואתמשכין) ותליין</p>	<p>האורך של כל שערה היורדת מלפני האזנים אינה ארוכה, ואינן מתדבקות זו בזו. אלו [הכל] השערות אינן יורדות, אלא משיוורדות, אלו השערות נמשכות ותלויות. [אלא מכאשר יורדם אלה שערות שופעים ונמשכים].</p>
<p>ושירותא דתקונא קדמאה תלתין וחד קוצי שקילן אתמשכין עד רישא דפומא ותלת מאה ותשעין נימין⁴²⁷ אשתכחן בכל קוצא וקוצא</p>	<p>ובתחילת התיקון הראשון, (יש בו) ל"א שערות שקולות, ונמשכים עד ראש הפה. וש"צ נימי שערות נמצאים בכל קוצא וקוצא.</p>
<p>תלתין וחד קוצי שקילין דהוו בתקונא קדמאה תקיפין לאכפייא לתתא כחושבן א"ל מהו תקיף יכול⁴²⁸</p>	<p>ל"א קוצין שקולים שיש בתיקון הראשון, חזקים להכניע למטה כחשבון "א"ל". מהו (א"ל)? חזק ויכול.</p>
<p>ובכל קוצא וקוצא מתפרשין תלתין וחד עלמין תקיפין שלטין לאתעינא (ס"א לאתפשטא) (ס"א לאכפייא ואתפשטו) ל"א בהאי סטר ול"א בהאי סטר וכל עלמא ועלמא מניה מתפרש לאלף עלמין דכסיפין לעדונא רבא וכלא סתים ברישא דדיקנא דכליל תקיפא וכלילין בהאי א"ל</p>	<p>וכל קוץ וקוץ מתחלקים לל"א עולמות חזקים ושולטים (כדי) להתבונן [לע"מ] להתפשט [לכפות ויתפשטו] ל"א בצד זה ול"א בצד זה, וכל עולם ועולם ממנו מתחלק לאלף עולמות שמתאווים לעידון הגדול, וכל אלו הם סתומים בתחילת הזקן הכולל את התקיף וכלולים בא"ל הזה.</p>
<p>ועם כל דא האי א"ל⁴²⁹ אתכפייא לרחמי דרחמי דעתיק יומין (אתבסם) ואתכלל ואתפשט ביה אמאי עד פומא משום דכתיב דינא יתיב וספרין וגו' מאי דינא יתיב וספרין</p>	<p>ועם כל זה, הא"ל הזה נכנע לרחמים, שכן הרחמים דעתיק יומין [נתבשם] נכלל ונתפשט בו. למה עד הפה? לפי שנאמר "דינא יתיב וספרין וגו'" מהו "דינא יתיב"? יושב במקומו שאינו שולט.</p>

⁴²⁷ החוורתא הם בפרטות תר"כ, כמנין כתר⁴²⁷, וכן מתפשטין עוד לכמה רבוא עלמין וכמבואר באד"ר (קכח ע"ב), ועד"ז בהנימין כמבואר שם, וכן בה"ג ת"ד, כמ"ש (קלב ע"א) (כללים ח"א יח ע"ד).

⁴²⁸ הג' שמות א"ל אשר בתיקונא קדמאה, שהם השורשין עלאין דהג' עולמות ב"ע, וכמ"ש באד"ר (קל"ב ע"א) וכמבואר במבואר שערים (שער א"א פ' י"ד ט"ו ו"ז ע"ש בארוכה). ומבואר שם כי הג' שמות א"ל הם השורש דכל המלכין קדמאין אשר הם מהדעת והו' קצוות דז"א שהם הז' מלכים דמיתו, וכל המציאות העולם אשר בהששת אלפים שנה הם מהבירורים דהמלכים דהו"ק, חג"ת נה"י, אבל הדעת הוא שרשם והוא נשמת הו"ק, והוא מלך בלע, מלך הראשון, בלע בן בעור, ושם עירו דנהבה, דין הבה, לעלוקה שתי בנות הב⁴²⁸, והוא גזירת דינא תקיפא דתקיפין דבגיניה מתקטריין אלף אלפין מארי דיבבה ויללה וכמ"ש באד"ר (קלה ע"א). והנה שורש הדעת הוא בתיקונא קדמאה דדיקנא ושם הוא הג' שמות א"ל, אל שד"י אל הו"ה אל אדנ"י ומהם נמשכו ג' עלמין, בבינה ת"ת מלכות, והם הג' עלמין הנזכר באד"ר (קלב ע"א), ואח"כ נמשכו עוד למטה בהג' עולמות ב"ע, והם כולם דיגין תקיפין, כי הם הנהר דינור שבכל עולם ועולם (הקדר"ש נז ע"ג).

⁴²⁹ משום שכל ה"ג תיקונים כולם הם נמשכים מהמ"ס שהיא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א), והמ"ס הוא בוצד"ק שורש הגבורות. שבה גנוז גבורה דרדל"א, לכן הנה נעשה ונתגלה בתיקונא קדמאה דדיקנא תלת עלמין דגבורות כלליים שהם השרשים דכל הדינים כולם אשר למטה, ונעשה שורשם כאן בקודש הקדשים כדי לאכפייא לון⁴²⁹, שיהא כל הדיגין כבושים ומשועבדים באור החסד לבסמם ולהמתיקם בכל עת הצורך (דע"ה ח,ב מב ע"א).

לא תריה דלא שלטא	
<p>הה"ד פלא יועץ אל גבור⁴³⁰ אל דהוא גבור ואתבסם בדיוקנא (ס"א בדיקנא) קדישא דעתיק יומין ורוא דכתיב מי אל כמוך בעתיק יומין אתמר בתקונא קדמאה דדיקנא קדישא עלאה</p>	<p>וזהו שנאמר "פלא יועץ א"ל גבור", א"ל, שהוא תקיף ומתבסם בדמות [בזקן] הקדוש של עתיק יומין. וסוד הכתוב "מי א"ל כמוך" בעתיק יומין זה נאמר, בתיקון הראשון של הזקן הקדוש העליון</p>
<p>עלמא קדמאה דנפיק מתקונא קדמאה⁴³² שליט ונחית⁴³³ וסליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין⁴³⁴ ומניה מתאחדין בקסטא בעוקא רבא</p>	<p>העולם הראשון שיצא מהתיקון הראשון שולט, ויורד ועולה לאלף אלפין ורבוא רבבות, בעלי מגינים וממנו נאחזים במידה⁴³¹ קטנה בטבעת גדולה.</p>
<p>עלמא תניינא דנפיק מהאי תקונא שלט ונפיק ונחית וסליק לשבעה וחמשיין אלף דרגין מארי דיבבא ומתאחדן מניה לאכפייא בקודלא בחיורא (ס"א בחיורא)</p>	<p>העולם השני שיצא מהתיקון הזה שולט, ויוצא ויורד ועולה לחמשים ושבעה אלף מדרגות. בעלי יבבה נאחזים ממנו (כדי) לכפות בעורף, בןחלק הלבן [בחיורא]⁴³⁵.</p>
<p>עלמא תליתאה דנפיק מהאי תקונא שליט ונחית וסליק לציו אלפין מארי דיליא ומתאחדן מני בבוסיטא לקוסיטא (ס"א כבוסינא לקוסרא)</p>	<p>העולם השלישי שיצא מהתיקון הזה שולט, ויורד ועולה לתשעים וששה אלפים בעלי יללה. נאחזים ממנו בתואר הפנים שבשוטר ומושל⁴³⁶ [כבוסינא לקוסרא]⁴³⁷.</p>
<p>ומהאי תקונא מתכפייין כלהו ומתבסמן במרירא דדמעין דמתבסמן בימא רבא מאן חמי תקונא דא דדיקנא קדישא עלאה יקירא דלא אכסיף מניה מאן חמי טמירותא (ס"א יקירותא) דקוצין דשערי דתליין מהאי סבא</p>	<p>ומתיקון זה נכנעים כל אלו, ונמתקים בדמעות מרים שמתבשמות בים הגדול. מי שרואה תיקון זה של הזקן הקדוש העליון והמכובד, שאינו מתבייש ממנו מי שרואה טמיר [כבוד] של קוצין של השערות התלויים מזה הסבא, יושב</p>

⁴³⁰ שם אל נתפשט עד הפה ואם תחבר אותיות א"ל עם אות פ' יהיו פלא (שער מאמרי רשב"י, ועיי"ש עוד אריכות גדול).

⁴³¹ עיקר כל עלמין אלו הם יוצאים באמת רק למטה למטה, שהוא בעולמות ב"ע, והוא הנהר דינור⁴³² אשר ישנו בכל עולם ועולם מהעולמות ב"ע, אלא ששרשם הוא כאן בתיקונא קדמאה דדיקנא, שהוא בא"א הנקרא עתיק יומין (דע"ה ח"ב מב ע"א).

⁴³³ עיקר אור הגבורה הוא יורד מכאן ונחית עד עולם הבריאה בהיכל זכות אשר שם⁴³³, ונעשה שם הנהר דינור וכמ"ש בזוה"ק (פקודי רנב ע"ב) בהיכל זכות מהכא אתעביד נהר דינור אלף אלפין ישמשוניה לההוא נהרא. ומ"ש שליט, ר"ל כי בכאן בתיקונא קדמאה שהוא שורשו, הנה מראה כאן שלטנותיה עליו לאכפיייה ולבסמו לעת הצורך כנ"ל. וזהו שאמר שליט ונחית, והכוונה הוא על השורש עצמו, כי אור השורש עצמו הוא יורד ג"כ בהארתו למטה לתקן ולבסם את הגבורות דנהר דינור שבהיכל זכות דבריאה (דע"ה ח"ב מב ע"א).

⁴³⁴ אותו השורש הוא מתפשט לאלף אלפין ורבוא רבבן אורות, כי מהם הוא האלף אלפין ורבוא רבבן המשמשים ועומדים לפני נהר דינור כנז'. והנה כל המספר הזה אשר הן בהשורש והן אשר בנהר דינור, הם נקראים כולם מארי תריסין, כי תריס הוא מגן, והוא כי הרי אמרנו שאלו הג' עלמין הם בתיקונא קדמאה שנקרא אל, ויש בהם ג' שמות אל, ונמשכין בעולמות ב"ע, והוא אל שדי בבריאה, אל הויה ביצירה, אל אדני בעשיה. ועלמא קדמאה שהוא הראשון הוא הכולל כולם, וכלל בו כל הג' שמות אל, והם גימט' מגן, ולכן כל האורות היוצאין מכאן הם מארי תריסין שהוא בעלי מגינים? והוא ע"פ מ"ש הרב בשער ציור עולמות (בהקדמה) וכן בשער סדר אבי"ע (פרק ד) כי בעולם הבריאה עומד הטוב בפנ"ע והרע בפנ"ע ואינם מעורבים יחד, והוא ע"י בעלי מגינים הללו שעומדים שם, שהם מגן ומחסה לפני הטוב שעומד שם בפנ"ע להצילו מכל תערובות רע ח"ו (דע"ה ח"ב מב ע"א). עיי"ש עוד אריכות גדול.

⁴³⁵

⁴³⁶

⁴³⁷

<p>יתיב בעיטרא דעמרינ עמרינ דכל עמרינ עמרינ דלא אתכללו בעמרינ עמרינ דלא כשאר עמרינ עמרינ דלתתא מתאחדן מנהון ובג"כ הני תקונינ אינון תקונינ דלתתא מנהון מתאחדין</p>	<p>בעטרה דעטרות, העטרה של כל העטרות, עטרות שלא נכללו בעטרות, עטרות דלא כשאר העטרות, עטרות שעטרות של מטה מתאחזות מהם. לכן אלו התיקונים, הם התיקונים של מטה מהם אוחזים.</p>
<p>תקוני דאתתקן דאצטריך לאתברכא מאן דבעי ברכה דכל תקונינ דאתתקן בקבלהון ברכאן משתכחין (לקבליהון) ואתעביד מה דאתעביד כלא כליל בהני תקונינ כלא זקפן לקבליה תקונינ דמלכא תקיפא עתיקא סתימא דכלא וכלהו אתבסמן מתקונינ אלין (דמלכא עתיקא)</p>	<p>התקונים שנתקנו, (לפי) שצריך להתברך מי שצריך ברכה. שכן כל התקונים שנתתקנו כנגדם נמצאות כברכות [כנגדם], ונעשה מה שנעשה. הכל כלולים באלו התיקונים, הכל עומד כנגד את התיקונים של המלך החזק הזקן, הסתום מכל, וכלם מתמתקים מאלה התיקונים [של המלך הזקן].</p>
<p>תאנא אי עתיק דעתיקין קדישא דקדישין לא אתתקן באלין תקונינ לא אשתכחו עלאין ותתאין וכלא הוי כלא הוי ותניא עד כמה זהירין אלין (ס"א אתתקן באלין) תקוני דדיקנא עד תליסר (דלתתא) וכל זמנא</p>	<p>למדנו אם עתיקא דעתיקין, קדוש הקדושים לא היה נתקן באלו התיקונים, לא היו נמצאים העליונים והתחתונים והכל היו כלא היו. למדנו עד כמה מאירים אלו נתתקן באלו התיקונים של הזקן? עד י"ג [שלמטה], וכל זמן</p>
קלב/ב	
<p>דתליסר אלין משתכחין זהירין אלין דלתתא וכלא בחושבנא דאלין תליתרלה</p>	<p>שאלו הי"ג נמצאים, מאירים אלו של מטה, והכל הוא בחשבון של אלה הי"ג.</p>
<p>אשתכח דיקנא דמלכא עתיקא יקירא מכלא כלא בחד איהו טמירא ויקירא ובנין דאיהו יקירא וטמירא מכלא לא אדכר ביה באתר דאורייתא (ס"א לא אדכר באורייתא) ולא אתגלייא ומה דיקנא אתגלייא דיקנא דכהנא רבא עלאה</p>	<p>נמצא, שהזקן של המלך הזקן מכובד מכל, הכל (באופן) אחד נסתר ומכובד. ולפי שהוא מכובד ונסתר מכל, לא נזכר בשום מקום בתורה, [לא נזכר בתורה] ולא נתגלה. ואיזה "זקן" נתגלה? הזקן של הכהן הגדול העליון.</p>
<p>ומהאי דיקנא נחית לדיקנא דכהנא רבא דלתתא (מאי דיקנא דכהנא רבא) דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקונינ אתתקן⁴³⁸ ובנין כך תמניא תקונינ לכהנא רבא כד משחא נחית על דקניה הה"ד (תהלים קלג ב) כשמן הטוב עלה ראש יורד על הזקן וגו'</p>	<p>ומזקן זה יורד לזקן של הכהן הגדול של מטה ומהו זקן של הכהן גדול. ה"זקן" של הכהן הגדול נתקן בשמונה תיקונים, לכן יש ח' תיקונים לכהן הגדול כאשר השמן יורד על זקנו. הה"ד "כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וכו'".</p>

⁴³⁸ הנה שלש עשרה תיקוני דיקנא הם והחמשה תקונינ קדמאין הם סוד מוחין שהם מן הכתר עד החסד ולא עד בכלל ומתקון הששי ואילך מתחיל ספירת החסד שהוא תיקון ורב חסד ומשם ועד תשלום הי"ג הם שמנ' תיקונינ וכולן נקראים על שם החסד וזמ"ש דיקנא דכהנא רבא בשמנה תיקונינ אתתקן (שער מאמרי רשב"י). עיקר כה"ג הוא באבא, וע"ש שהוא הראשון לקבלת אור א"ס, ועל ידו משתמש אור א"ס בכל גילוייו כולם אשר בכל הד' עולמות אבי"ע. והנה הוא ע"י שהוא מקבל מהמזל עליון, שהוא תיקון ח' דיקנא, וכלול הוא מכל הח' תיקונים העליונים, והוא מ"ש באד"ר (קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונינ אתתקן⁴³⁸, והוא אבא עלאה, שהוא הכהנא רבא, וכלול בו הח' תיקונים אשר מתיקון ראשון עד מזל עליון שהוא תיקון ח', והם סוד השמונה בגדים דכה"ג, וכמ"ש הגר"א כ"ז בספד"צ (פרק ב בד"ה ארבע יח ע"ג ד"ה וידוע ושם בסוף ד"ה בתליסר יח ע"ב). אמנם האריז"ל בשער א"א (פרק יג) אמר שם כי כהנא רבא הוא תיקון ו' דא"א עצמו, שהוא התיקון "ורב חסד", כי כל חסד הוא כהן כמו שיתבאר למטה בסמוך, והתיקון ו' דא"א שהוא "ורב חסד", הוא נקרא כהנא רבא, והוא אתתקן בתמניא תיקונינ, שהם הח' תיקונינ האחרונים אשר הוא כולל אותם (דע"ה ב קד ע"א), ועי' כללים ח"ב יז ע"ב, טל ע"ד, מ ע"א, עי' ע"ח שער השמות (סוף פרק ז) (כללים ח"ב עב ע"א).

<p>ומאין לנו? שנאמר "שבת אחים גם יחד". (תבנת) "גם" באה לרבות את הכהן הגדול שלמטה שכל זמן שהכהן הגדול של מטה משמש בכהונה הגדולה, כביכול הכהן הגדול של מעלה משמש בכהונה הגדולה. זה התיקון הראשון של הזקן סתום מכל.</p>	<p>ומאין לנו? שנאמר "שבת אחים גם יחד". (תבנת) "גם" באה לרבות את הכהן הגדול שלמטה שכל זמן שהכהן הגדול של מטה משמש בכהונה הגדולה, כביכול הכהן הגדול של מעלה משמש בכהונה הגדולה. זה התיקון הראשון של הזקן סתום מכל.</p>
<p>א"ל רבי שמעון יאות את ר' יצחק למחמי ביקרא דתיקוני דדיקנא וסבר אפי דעתיק יומין עתיקא דעתיקין זכאה חולקך וזכאה חולקי עמכון בעלמא דאתי</p>	<p>אמר לו רבי שמעון, ראוי אתה רבי יצחק לראות בכבוד של תיקוני הזקן, ובסבר פני עתיק יומין, זקן הזקנים. אשרי חלקך ואשרי חלקי עמכם בעולם הבא.</p>
<p>תיקונא תניינא מתתקן שערא מרישא דפומא עד רישא אחרא דפומא בתקונא שקיל קום ר' חזקיה וקאים בקיומך ואוקיר יקרא דתיקונא דא דדיקנא קדישא</p>	<p>התיקון השני, [בן] מסודרים השערות, מראש הפה ועד לצד האחר של הפה בתיקון שווה. קום רבי חזקיה ועמוד על עמדך, ותכבד את כבוד התיקון הזה של הזקן הקדוש.</p>
<p>קם ר' חזקיה שארי ואמר אני לדודי ועלי תשוקתו מי גרם שאני לדודי משום דעלי תשוקתו מסתכל הוינא וארו חמית⁴³⁹ נהורא יקירא דבוצינא עלאה נהיר וסליק לתלת מאה וחמשה ועשרין עיבר⁴⁴⁰ וחד חשוך</p>	<p>קם רבי חזקיה פתח ואמר, "אני לדודי ועלי תשוקתו". מי גרם ש"אני לדודי"? משום ד"עלי תשוקתו". מסתכל הייתי, והנה ראיתי אור מכובד של הנר העליון, שהאיר ועולה לשכ"ה צדדים ו[צד] א' חשוך.</p>
<p>הוה אתסחי בהווא נהורא כמאן דאתסחי בהווא נהרא עמיקא דמימיו מתפלגין ונהרין ונגדין לכל עיבר ממה דעלוי וסליק ההוא נהורא בשפתא דימא עלאה עמיקא דכל פתחין טבין ויקירין בהווא פתחא אתפתחן אנא שאיל מהם (ס"א מהו) פשרא דחמית פתחו ואמרו נושא עון⁴⁴¹ חמיתא אמר דא הוא תיקונא תניינא</p>	<p>והיו מתרחצים באור ההוא, כמי שמתרחץ באותו נהר עמוק שמימיו מתחלקים ומאירים ונמשכים לכל צד, ממה שעליו. ועלה האור ההוא שבשפת הים העליון העמוק, שכל הפתחים הטובים והמכובדים בזה הפתח נפתחים. אני שאלתי אותם, מהם (מהו) פשר שראיתי? פתחו ואמרו, נושא עוון ראיתי. אמר, זהו התיקון השני.</p>
<p>יתיב א"ר שמעון האידינא אתקשר (ס"א</p>	<p>ישב רבי שמעון היום נתקשר (נתמתק) העולם. ברוך אתה רבי חזקיה</p>

⁴³⁹ הש"ך דשם מ"ה דהתיקון, ועם ה' אותיות השרשיים דהשם אלהים, הוא שכ"ה, ועל זה אמרו באד"ר (קלב ע"ב) מסתכל הוינא וארו חמית נהורא יקירא דבוצינא עלאה (כי הוא מעטרה דגבורה דהדעת עלאה רזא דמתקלא) נהיר וסליק לתלת מאה וחמשה ועשרין עיבור כו', אשר כ"ז הנה הם מאור התיקון דשם מ"ה (דע"ה ח"ב קמ ע"ג), שורש הדברים אשר אמר הרב דהש"ך ניצוצין הם נפקו מחכמה, הנה הוא בזוה"ק פ' פקודי (דף רנד סע"ב) וכמו שיובא דבריו ויתבארו למטה⁴³⁹, וכן נזכר עוד בזוה"ק בל"מ בפ' תזריע (דף מח ע"ב) ובאד"ר נשא (דף קלב ע"ב), וכן באד"ז (דף רצב ע"ב), ומדבר הרב בזה בארוכה בשער רפ"ח (פרק ה) ועוד בדרושי מ"ן (דרוש א) (ביאורים ח"א סו ע"א).

⁴⁴⁰ ענין זה נתבאר בפ' בא בדף ל"ח ע"ב ובפ' פקודי דף רנ"ד סוף ע"ב וע"ש (שער מאמרי רשב"י).
⁴⁴¹ ישנם ש"ך ופ"ר ורפ"ח דהב"ן שהם מהמלכין קדמאין, וש"ך ופ"ר ורפ"ח דהמ"ה שהם מהאור התיקון, כי הם גבורות נמתקים מרשפי אש שלהבת יה⁴⁴¹, שלהובין דרחימו, והם מעטרה דגבורה דהדעת עלאה אשר בה"ג תיקוני דיקנא, כי הש"ך דהמ"ה הנה הם בתיקון ב' נושא עון, כמ"ש באד"ר (קלב ע"ב). והפ"ר דהמ"ה הוא בתיקון ו', ורב חסד, שהוא גימ' פ"ר, כמ"ש בספר קהלת יעקב ערך פ"ר. והרפ"ח דהמ"ה, שהוא ע"ב ר"ו, הוא בתיקון ח' מזל עליון, וכמ"ש בדרושי הצלם (דרוש ב בכללי חו"ג אות טו), וע' מ"ן ומ"ד (דרוש י ושם דרוש יא אות יז) ובשער רוח הקודש (דף נ ע"ב) (דע"ה ח"ב קמ ע"ד).

<p>אתבסם) עלמא בריך את ר' חזקיה לעתיקא דעתיקין אמר ר"ש כלהו בוצינין חברין⁴⁴² דאתיין בהאי עוקא קדישא</p>	<p>לזקן הזקנים. אמר רבי שמעון, כל החברים נרות שבאתם בזו הטבעת הקדושה.</p>
<p>אסהדנא עלי שמייא עלאין דעלאין וארעא קדישא עלאה דעלאה דאנא חמי השתא מה דלא חמא בר נש⁴⁴³ מיומא דסליק משה זמנא תניינא לטורא דסינ⁴⁴⁴</p>	<p>(הנני) מעיד עלי את השמים העליונים של העליונים, ואת הארץ הקדושה העליונה של העליונות, שאני רואה עתה מה שלא ראה שום אדם מיום שעלה משה בפעם השניה על הר סיני.</p>
<p>דאנא חמינא אנפאי נהירין⁴⁴⁵ כנהורא דשמשא תקיפא דזמין למיפק באסוותא לעלמא דכתיב וזרחא לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה</p>	<p>שאני רואה את פני שמאירות כאור השמש בתוקפו, שעתיד לצאת לרפאות את העולם, שנאמר "וזרחא לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה".</p>
<p>ועוד דאנא ידענא דאנפאי נהירין ומשה לא ידע ולא אסתכל הה"ד ומשה לא ידע כי קרן עור פניו ועוד דאנא חמי בעיני תליסר מכילין גליפין קמאי ונהירין כבוצינין</p>	<p>ועוד שאני יודע שפני מאירות ומשה לא היה יודע ולא הסתכל. וזהו שנאמר "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו". ועוד, כי אני רואה בעיני את "ג המידות חקוקות לפני והן מאירות כנרות.</p>
<p>וכד אתפריש כל חד מנייהו מפומיכון אסתליק ואתתקן ואתעטר ואתטמר בטמירותא דתקוני דדיקנא וכל אחרנין אשתארן ובעוד דכל חד מתפרש בפומיכון⁴⁴⁶ נהיר ואתעטר ויטיב כמלאכא בנו חיליה וכד</p>	<p>וכאשר מתפרש כל א' מכם מפיכם, עולה נתקן ומתעטר ומסתתר בסתר בתיקוני הזקן, וכל השאר נשארו, ובשעה שכל א' מהם מתפרש בפיכם, מאיר ומתעטר ויושב כמלך בתוך חייליו, וכשנגמר (הביאור) להתבאר, עולה</p>

⁴⁴² שני ת"ח המחדדים זה לזה בהלכה כמ"ש ש חרב אל הבדים וכו' (תענית ז ע"א), שכל ת"ח מקבל מחבירו זה לומד מזה וזה מזה וזוהו נעשה זיווג ויחוד בשורש נשמותיהם ולכן נק' חברים (אפיקי ים ב"ב עה ע"א).
⁴⁴³ במשה רבע"ה לא היה שום מראה ודמיון כלל כנודע⁴⁴³. והרי לנו כי כל הגילויים שבאדרא שהם עצמן עיקר דברי האריז"ל אין בהם שום מראה ודמיון כלל. וכן אמרו בזוה"ק (אחרי מות סא ע"א) דכל דברי הרשב"י הם באתגלייא ולא אתכסיין (דע"ה ח"א נז ע"א). לא אמר האריז"ל שהם משל כלל או רק במראה הנבואה כלל (וכמו שנמצא בדברי המתחכמים והמבהילים), אלא שאמר שהם אורות דקים בתכלית הרוחניות בלי שום תפיסה בהם. והרי לנו ע"פ כי הם כמשמען וכפשוטן ממש, ככל הנאמר בכל דבריו בע"ח ובכל שאר ספרי האריז"ל הכל מפורש באר היטיב. וכל דברי האריז"ל הרי הם עצמם דברי הרשב"י בהאדרות וספד"צ. וכן הוא נודע מכמה מקומות בזוה"ק, דכל דברי הרשב"י הם באתגלייא ולא בחידות, וכמו שנאמר במרע"ה (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו, וכמ"ש בזוהר (אחרי מות דף עט ע"א ופ' שלח קנט ע"א ובאד"ר קלב ע"ב (ביאורים ח"א ג ע"ג).

⁴⁴⁴ כבר הודעתך בדרוש גדול יקר הערך בענין עשרה הרוגי מלוכה מה שרש נשמתם וענינם. ושם ביארתי כי רשב"י וכן רבינו הקדוש הם בחינת היסוד אלא שעולה למעלה דרך קו האמצעי עד הדעת והנה משה בלוחות דיעקב גם משה הוא בחי' היסוד אלא שעולה למעלה דרך קו האמצעי עד הדעת והנה משה בלוחות הראשונות שלא חטאו ישראל עדין בעגל היתה מעלתו גדולה מאד וכשחטאו ישראל איבד אותו האור הגדול שהיה לו וניטלו ממנו אלף חלקי האור שהיו בו אז ובלוחות שניות לא ניתן נו רק האור של חלק אחד מאלף ממה שהיה לו בתחילה וזהו סוד ויקרא אל משה אלף זעירא מאלף שניטלו ממנו אלף חולקיו ונשארו בו חלק אחד בלבד מכל האלף חלקים הראשונים שהוא אלף זעירא מאלף זומש"ה ויתעבר ה' בי למענכם כי חזר משה לבחינת הקטנות שנקרא עיבור ואיבד האור הגדול שהיה לו מתחלה והנה רשב"י ע"ה בתחילה היתה מדרגתו למטה ואח"כ עלה בזמן האדרא להיותו במדרגת משה בזמן קבלתו לוחות השניות ולא כזמנא קדמא דסליק לטורא דסיני לקבל לוחות הראשונות (שער מאמרי רשב"י).

⁴⁴⁵ ועי' לעיל סא ע"א (לש"ו).

⁴⁴⁶ ע"י דרשת רשב"י נתקן ונעשה הענין למעלה. וכן באד"ר (קלב ע"ב) בענין הת"ד שדרשו כל א' תיקון בפנ"ע, אמר להם ר' שמעון כד אתפרש כל חד מנייהו מפומיכון אסתליק ואתתקן ואתעטר כו' כו'⁴⁴⁶, ע"ש שמבואר שע"י הדרשה למטה נעשה ונתקן ונהיר אותו האור למעלה. והרי לנו כי גם כל גילוייו ית"ש אשר באצילות הנה הוא ג"כ רק ע"י הצדיקים אשר למטה (דע"ה ח"ב קנה ע"ד), כפי ערך הלימוד והעסק שעוסקים בהם למטה כן הם מאירים למעלה (ביאורים ח"א כא ע"ג).

<p>אסתיים לאתפרשא סליק ואתעטר בעטרא קדישא ואתתקן ואתטמר ויתיב בתקוני דדיקנא קדישא וכן לכל חד וחד אזדרוז חברין קדישין דהא בקיומא דא לא יהא עד דייתי מלכא משיחא</p>	<p>ומתעטר בעטרה קדושה, ונתקן ומסתתר ויושב בתיקוני הזקן הקדוש וכן כל אחד ואחד. הזדרוז חברים קדושים, כי כברית הזו לא יהיה עד שיבא המלך המשיח.</p>
<p>קום ר' חזקיה תניינות ואוקיר תיקונא תליתאה דדיקנא קדישא תנא עד לא קם ר' חזקיה קלא נפק ואמר אין מלאך אחד עושה שתי שליחות אתרניש ר"ש ואמר ודאי כל חד וחד באתריה ואנא ור' אלעזר ברי ור' אבא אשתלים שלימתא עלאה</p>	<p>קום רבי חזקיה שנית, ותכבד את התיקון השלישי של הזקן הקדוש. למדנו טרם שעמד רבי חזקיה יצאה (בת) קול ואמרה, אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות. נרעש רבי שמעון ואמר, בודאי שכל אחד במקומו, ואני ובני רבי אלעזר ורבי אבא, נשלים את השלימות העליונה.</p>
<p>קום ר' חייא קם ר' חייא פתח ואמר ואומר אהה יי אלהים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי וכי ירמיה לא הוה ידע למלא והא כמה מלולין נפקי מפומי עד לא אמר דא והוא אמר מלה כדיבא דכתיב הנה לא ידעתי דבר אלא (תאנא) ח"ו דאיהו אמר על דא אלא הכי תאנא מה בין דבור לאמירה אמירה הוא דלא בעי לארמא קלא</p>	<p>קום רבי חייא. קם רבי חייא. פתח, ואמר "ואומר, אהה ה' אלוקים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי". וכי ירמיה לא הוה ידע לדבר? והרי כמה דיבורים יצאו מפיו עד שלא אמר דבר זה, (ואיך) הוא אמר דבר כזב, שנאמר "הנה לא ידעתי דבר"? אלא (למדנו) חס ושלום שהוא אמר על זה. אלא כך למדנו מה ההבדל בין דבור לאמירה? אמירה היא שאין צריך להרים את הקול,</p>
<p>קלנא</p>	
<p>דבור בעי לארמא קלא ולאכרזא מלין דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר ותאנא כל עלמא שמעו ההוא דבור וכל עלמא אזדעזעו ובגין כך כתיב וידבר ולא כתיב ויאמר</p>	<p>דיבור צריך להרמת קול ולהכריז הדברים. שנאמר "וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר", ולמדנו כל העולם שמעו את אותו הדיבור וכל העולם נזדעזעו. לכך נאמר וידבר, ולא נאמר ויאמר.</p>
<p>אוף הכא כתיב הנה לא ידעתי דבר לאכרזא מלה ולאוכחא ברוח קדשא לעלמא אי הכי הא כתיב וידבר יי אל משה לאמר אלא מאן הוא נביאה עלאה כמשה דלא זכה ב"ג כוותיה דהוא שמע דבור בהכרזה ולא דחיל ולא אזדעזע ושאר נביאים אזדעזעו אפי' באמירה ודחילין בדחילין⁴⁴⁷</p>	<p>ואף כאן נאמר, "הנה לא ידעתי דבר" להכריז דבר ולהוכיח ברוח הקודש לעולם. אם כן, הרי נאמר "וידבר ה' אל משה לאמר"? אלא מי הוא נביא עליון כמשה, שלא זכה אדם כמותו, שכן הוא שמע דיבור בהכרזה, ולא נתירא ולא נזדעזע. אבל שאר הנביאים נזדעזעו אפילו באמירה והיו מתיראים ביראה.</p>
<p>ותאנא תקונא קדמאה דדיקנא ותניינא לאתבא (ס"א לאקפא) (נ"א לאייתאה) לתליתאה דכתיב הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר (תרי נוסחי)</p>	<p>ולמדנו התיקון הראשון של הזקן והשני להביא (להקפא נ"א לבא) לשלישי. שנאמר "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר".</p>

⁴⁴⁷ כתב המד"ל דאע"ג דמצינו (יהושע כ, א) וידבר ה' אל יהושע, י"ל דהתם מיירי בערי מקלט שכבר נאמר למשה, ועוד שפעם ראשונה היה. ולי נראה דשאני ביהושע דיש טעם זקף קטן בהשם, והוי מדבר, כמ"ש באהרן פרשת שמיני, (י, ח) וידבר ה' אל אהרן, וקבלנו שאל משה נאמר שיאמרנו לאהרן, ולכן הפסיק הטעם בין ה' לאל אהרן, לומר שלא דיבר לו אלא ע"י אמצעי, מה שאין כן במשה שכל הפסוק נמשך כאחד להורות שקול לו קול אליו (רמ"ז).

<p>ות"ח דתרין תקונין קדמאין למיתי לתליתאה⁴⁴⁸ הוּ דהוא תקונא תליתאה מאמצעיתא דתחות חוטמא מתחות תרין נוקבין נפיק חד ארחא⁴⁴⁹ ושערא אפסיק (ס"א אתפסק)</p>	<p>ובא וראה, ששני התיקונים הראשונים מביאים לשלישי, שהוא התיקון השלישי, מאמצע [המקום] שתחת החוטם, מתחת לב' הנקבים. (משם) יוצא שביל אחד, והשערות נפסקים [נפסקים].</p>
<p>בההוא ארחא אמאי אתפסק משום (דכתיב ועובר על פשע) דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה⁴⁵⁰ ובגין כך יתיב תחות נוקבי חוטמא האי אורחא⁴⁵¹ ושערא לא אתרבי בהאי אורחא⁴⁵² משום (נ"א כובש עונות וכתוב) דכתיב ועובר על פשע למיהב אעברא עד (ס"א על) פומא קדישא דיימא סלחתי</p>	<p>למה נפסקו באותו שביל? משום [שנאמר "ועובר על פשע"]. וזה השביל נתקן (ע"מ) להעביר בו. ולכן יושב זה השביל תחת נקבי החוטם ואין שערות גדלים בזה השביל, לפי [שהוא] כובש עונות ונאמר [שנאמר "ועובר על פשע"] לתת דרך עד (על) הפה הקדוש, שיאמר סלחתי.</p>
<p>תאנא כמה ערקיסאות⁴⁵³ מחכאן לההוא פומא ולא אתגלי לחד מנייהו דהא אסתלק⁴⁵⁴ ואתעטר ידיע ולא ידיע⁴⁵⁵ תאנא בצניעותא</p>	<p>למדנו הרבה צבאות מחכים לאותו הפה, ואינו מתגלה לשום אחד מהם, שכן הוא מתעלה ומתעטר, ידוע ואינו ידוע. למדנו בספרא דצניעותא, מהו שנאמר</p>

⁴⁴⁸ תיקון השלישי דאין הנקרא "עובר על פשע", אשר הוא הנצח והוד שלו, הנעשה מהוד דמלכות אדם קדמון. התיקון השלישי של רישא דאין, הנקרא 'עובר על פשע', והתיקון הזה נעשה על ידי הוד דמלכות אדם קדמון, בצירוף נצח ויסוד שלו, כאשר פירשתי זה כמה פעמים, שבשבע תיקונים ובדיקנא פועלים יחד, ואין זה פועל בלא זה. וזהו שאומר אחר כך בדברי ר' חייא, 'תא חזי דתרין תיקונין קדמאין למיתי לתליתאי' כלומר תרין תיקונין קדמאין, שהוא 'מי אל כמוך' הוא במלכות, והשני הוא 'נושא עון' הוא ביסוד כל, התכלית שלהם הוא כדי לבוא אל התיקון השלישי, שהוא 'עובר על פשע', והוא נצח והוד מחוברים יחד, לזה נחשבים אלו שלש ספירות כאחת וכו' וזהו התיקון המפורש בספרא דצניעותא שאומר, 'קאים אורחא דנפיק תחות תרין נוקבין דפרדשקא' (עמק המלך ש"א פי"א).

⁴⁴⁹ שורש היסוד שנקרא ארחא, הוא המבדיל נצח מן הוד (עמק המלך ש"א פי"א).
⁴⁵⁰ כלומר כמו שיוכל השפע לעבור דרך שם, שלא יעכבו הדינים, ויאמר סלחתי (ספרא דצניעותא) (עמק המלך שם).

⁴⁵¹ דהיינו שורש היסוד הזה. ואף על פי שכבר אמרנו שהתיקון השני הוא ביסוד, מכל מקום גם 'ארחא' זה מיוחס ליסוד, להיות ששלש ספירות שנתקן מהם השלש תיקונים, ונחשבים כאחת, כדפירשנו. ואם תאמר למה נקרא יסוד ארחא, ויש לומר מפני שכל השפע הבאה למלכות באה לה דרך היסוד (עמק המלך שם).
⁴⁵² מפני שהשפע של שורש היסוד היורדת מתחת תרין נוקבין דפרדשקא הם כובשים הדינים, כלומר שהם עונות והם השערות (עמק המלך).

⁴⁵³ מלת 'ערקיסאות' הוא מלשון 'ערקתא דמסאנא' (סנהדרין עד ע"ב), והכוונה לומר כמה רצועות, כלומר כמה שורשים הנמשכים כמו רצועות של הפרצופין, כמו אבא ואימא זעיר ונוקביה. וכל שאר העולמות שלמטה מהם מצפין לההוא פומא של תיקונים, דיימא סלחתי, וישלח ברכה ולא השיג למדריגה זו חד מינייהו להתגלות לו, ההוא פומא לומר סלחתי, כי אם למשה רבינו ע"ה, כשהיה מתפלל על עון מרגלים, שנאמר "ויאמר ה' סלחתי כדברך" (במדבר יד כ) והיינו דקאמר "ולא אתגלי לחד מינייהו" (עמק המלך שם), הם כלים מנוקבים לגמר בהם כלים המוגמרים, וערקיסאות, פי' המד"ל ערכאות ובתי דינים (רמ"ז).

⁴⁵⁴ כלומר תדע דלא אתגלייא, דהא ההבל היוצא מן הפה אסתלק תכף, כלומר חוזר ונגנז בתוך התיקונים שלו, המקיפים סביב כמו העטרה, שהרי למעלה ולמטה וגם מן הצדדים של פה, יש תיקונים כמו שהם מפורשים בבחינת פה. והיינו דקאמר אחר כך, 'זאתעטר' כלומר אותו הבל היוצא מן ההוא פומא, חוזר לנרתק שלו, דהיינו להתיקונים של סביביו, ולשם אתעטר ההבל ההוא, לפי שהוא הולך ומקיף בתוך כל התיקונים, ומן התיקונים יורד השפע והברכה למה שלמטה הימנה (עמק המלך שם).

⁴⁵⁵ הפה עצמו לא מתגלה (עמק המלך שם). כלומר 'ידיע' מצד תיקוניה שבו, לפי שהשפע הבא אלינו, לא נתגלה אלא מהתיקונים, 'ולא ידיע', כלומר מצד הפה עצמו כדכתיב 'וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו' [שמות ל"ב י"ד]. הרי שהחרטה היתה טמונה בלב, ולא קבל הסליחה מן הפה עצמו, כמו שקיבל [משה] אצל עון המרגלים, אלא תכף שיצא ההבל של הפה, אסתלק וחזר אל הנרתק שלו, דהיינו בתוך התיקונים, ומשם בא הסליחה (עמק המלך שם).

<p>דספרא מהו דכתיב פשע זכו עובר לא זכו פשע⁴⁵⁶</p>	<p>"פשע"? אם זכו עובר, לא זכו פשע.</p>
<p>(מאי משמע עובר על פשע שפע דאקדים שי"ן לפ"א לא זכו עומד ולא עובר⁴⁵⁷) (האי) בזעיר אפי"ן מאי בין האי להאי בזעיר אפי"ן כד נחית ההוא אורחא מתחות נוקבי חוטמי כתיב ויהר אף י"י בם וילך מאי וילך דנפיק רוחא דרוגזא מאינן נוקבי ומאן דאשכח קמיה אזיל ולא אשתכח</p>	<p>[מה פירוש "עובר על פשע"? שפע, שהקדים ש' לפ', לא זכו עומד ולא עובר] [זה] (והכל מדבר) בז"א. מה בין זה לזה? בז"א, כשיורד אותו השביל שתחת נקבי חוטמו, נאמר "ויחר אף ה' בם וילך". מה פירוש "וילך"? כי יוצאת רוח של רוגז מאותם הנקבים, ומי שנמצא לפניו הולך ולא נמצא.</p>
<p>הה"ד כי רוח י"י נשבה בו ואיננו (ס"א כי רוח עברה בו ואיננו) באריך אפי"ן כתיב ועובר על פשע וכתיב ורוח עברה ותטהרם ותאנא הכא כתיב עובר על פשע בההוא ארחא התם ועבר י"י לנגוף את מצרים</p>	<p>זהו שנאמר "כי רוח ה' נשבה בו ואיננו" (כי רוח עברה בו ואיננו) באריך אנפי"ן נאמר "ועובר על פשע" ונאמר, "ורוח עברה ותטהרם". ולמדנו כאן כתוב "עובר על פשע" באותו השביל, שם "ועבר ה' לנגוף את מצרים".</p>
<p>זכאה הולקיה דמאן דזכי להאי ודא הוא תקונא תליתאה (דאורחא) דדיקנא יקירא קדישא עלאה עתיקא דעתיקו אמר ר"ש ודאי קב"ה יסגי לאוטבא לך ויהדי לאננא עלך</p>	<p>אשרי חלקו מי שזכה לזה. וזהו התיקון השלישי (של השביל) של הזקן הנכבד והקדוש הנעלה של עתיקא דעתיקי. אמר רבי שמעון, ודאי הקב"ה ירבה להטיב לך, וישמח להגן עליך.</p>
<p>ותאנא מאי דכתיב שוש אישיש ביי" בעתיק יומין אתמר דהא הוא הדוותא דכלא תאנא בשעתא דאתגלי האי אורחא דדיקנא דעתיק יומין כלהו מארי דיבבא ויללה ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין ולית דיפתח פטרא לאבאשא משום דהאי אורחא אתגלייא לתקנא ומהאי מאן דאחיד (נ"א דאחית) ואזהר (ס"א משום דהאי אורחא סימנא לשתיקותא ומהאי הוא מאן דאחזי ואזהר) לשתיקאה להאי אורחא רשים דהוא סימנא דעתיקא קדישא</p>	<p>ולמדנו מהו שנאמר "שוש אישיש בה"?? בעתיק יומין זה נאמר, כי הוא שמחת הכל. למדנו בשעה שמתגלה זה השביל של הזקן דעתיק יומין, כל בעלי יבבה ויללה ובעלי הדינים סתומים ושותקים, ואין מי שיפתח את השליחות להרע, לפי שהשביל הזה נגלה כדי לתקן, ומזה (בא) מי ששמח (שיורד) ומזהירו (משום שדרך זו היא סימן לשתיקה ומזה בא ההוא שמביט ונזהר) לשתוק. לכן השביל רושם הוא, סימן של ע"ק.</p>
<p>תקונא רביעאה מתתקן שערא (ונחית) תחות פומא מרישא דדא לרישא דדא הה"ד לשארית נחלתו כד"א ונשאת תפלה בעד השארית הנמצאה הנמצאה ממש שארית דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה</p>	<p>התיקון הרביעי, מתוקן השיער (ויורד) תחת הפה, מהראש האחד עד הראש השני. זהו שנאמר "לשארית נחלתו" כמו שנאמר "ונשאת תפילה בעד השארית הנמצאה" "הנמצאה" ממש, "שארית" שנאמר "שארית ישראל לא יעשו עולה".</p>
<p>תקונא חמישאה נפיק אורחא אחרא מתחות פומא הה"ד לא החזיק לעד אפו קום ר'</p>	<p>התיקון החמישי, יצא שביל אחר מחמת הפה. זהו שנאמר "לא החזיק לעד</p>

⁴⁵⁶ כלומר פשע עומד במקומו. וקשה ליה 'מאי משמע 'עובר על פשע' שאיך יצדק לפרש מלת שפע ב' פעמים בפנים שונות, בחילוף. והשיב שנרמז הפנים הראשון במלת שפע בסגנון זה, דאקדים שי"ן לפ"א, ואמר 'לא זכו עומד ולא עובר בזעיר אנפי"ן' כלומר, לא זכו עומד פשע במקומו ולא עובר שפע'. ונקט בזעיר אנפי"ן, לפי כשהשפע עובר למטה, אז היא עוברת בזעיר אנפי"ן (עמק המלך).

⁴⁵⁷ ע"י שנתהפך [העוון] לעונש, ע"ז כלה ונתבטל הטומאה והרע שבו, ונשארו כל מציאות הכחות שנתגלו ע"ז טהורים ונקיים ונכללו בשרשם ומתבסמים. והרי נעשה הקלקול לתיקון, ומתהפך הפשע לשפע. וזהו שאמר באד"ר שם באריך אנפי"ן כתיב ועובר על פשע, וכתיב ורוח עברה ותטהרם, כי שם אינו נוגע החטא כלל (הקדו"ש כז ע"ב).

אפו". (ואמר רבי שמעון) קום רבי יוסי.	יוסי
רבי יוסי קם, פתח ואמר, "אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו", "אשרי העם שככה לו". מהו "שככה לו"? כמו שנאמר "וחמת המלך שככה" שנשקט מכעסו.	קם ר' יוסי פתח ואמר אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו אשרי העם שככה לו מהו שככה לו בד"א וחמת המלך שככה שכיך מרוגזיה
פירוש אחר, שנשקט בכעסו. זהו שנאמר "ואם ככה את עושה לי, הרגני נא הרוג" זהו הדין של בעל הדין. "אשרי העם שה' אלוקיו" הרחמים דרחמים.	ד"א שכיך מרוגזיה הה"ד ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג דא הוא דינא דדייני אשרי העם שיי' אלהיו רחמי דרחמי
פירוש אחר, שככ"ה זה השם הכולל את כל השמות. והקב"ה מבטל רוגזו ועושה הנחה לז"א, מעביר על כל אלה שמבחוץ. שכן למדנו השביל העליון של הזקן הקדוש (עליון זקן הזקנים), שהוא יורד (בזקן) תחת נקבי החוטם של עתיק, וזה השביל שלמטה, הם שקולים בכל, זה	ד"א שככה שמא דכליל כל שמהן וקב"ה מעבר מרוגזיה ואנה ביה לזעיר אנפין ומעביר על כל אינון דלבר דתניא ארחא עלאה דדיקנא קדישא (עלאה עתיקא דעתיקי) דאיהו נחית (בדיקניה) תחות נוקבי דחוטמא דעתיקי והאי ארחא דלתתא שקילן אינון בכלא דא
קלג/ב	
למעלה וזה למטה. למעלה "עובר על פשע", של מטה "לא החזיק לעד אפו".	לעילא ודא לתתא לעילא עובר על פשע לתתא לא החזיק לעד אפו ⁴⁵⁸
ולמדנו "לא החזיק" שאין מקום לעכב. וכמו שהעליון נותן מקום לעבור, כך של מטה נותן מקום לעבור.	ותנינן לא החזיק דלא אית אתר למיתב כמה דלעילא יהיב ארא לאתעברא כך לתתא יהיב אתר לאעברא
למדנו בכל מקום שבעתיק הנעלם מכל השביל בגילוי טוב לכל של מטה. וזה מגלה עצה לעשות טוב לכל, מי שסותם ואינו מתגלה, אין לו עיצה.	תנא בכל אתר דבהאי עתיקא טמירא דכלא ארחא אתגלייא טב לכלהו ⁴⁵⁹ דלתתא דהא אתחזי עיטא למעבד טב לכלא מאן דסתים ולא אתגלייא לית עיטא
ואין מי שיודע אלא הוא לבדו, כמו ש[את] העידון העליון אין מי שמכיר	ולית מאן דידע ליה אלא הוא בלחודוי כמה דעדן עלאה ⁴⁶⁰ לית דידע ליה אלא הוא עתיקא

⁴⁵⁸ כמו העליון שמעביר הפשע שוים שניהם (הדרת מלך).

⁴⁵⁹ גילוי א"א הוא רחמים גדולים ועצה טובה להועיל לתחתונים (הדרת מלך).

⁴⁶⁰ הנה נדוע שכל החכמות נקראים עדן וזאת עילאה והנה באד"ר קכח ע"ב והאי עתיקא דעתיקין אתקרי א"א יען או, א נקראים עתיקין וסבין וא"א עתיקא דעתיקין ואמר ולית מאן דידע ליה פשט הלשון קאי על חכמה דאצילות שהוא סתום ואל מתפתחה ולא אתגליא לית שם עיטה להטיב כמו א"א שביסוד להטיב, ולית מאן דידע לי לחכמה דאצילו אלא הוא, כמה דעדן עילאה חכמה סתימאה דא"א לית דידע ליה אלא א"א הנק' עתיקא דעתיקין ועל האי חכמה סתימאה כתיב מאד עמקו מחשבותיך ואר"ש ותתקנון וכו' מעם עתיקא דעתיקי שתמיד מטיב כשמתגלה אבל כד דייקנין שפיר במ,ש ולא ידע ליה אלא הוא בלחודוי שזה נאמר על א"א והוא א"א בלחודוי ידע את מקומה ועליה קאי כמה דעדן עילאה דהיינו חכמה דרדל,א המתלבש בז' דגלגלתא ועדן זה עילאה עד עדן דא"א חכמה סתימאה שלו וכן מצאתי שכתב הרב בספר הדרת מלך דף רט ריש ע"ב על פסוק אלהים הוא ז"א הבין דרכה והוא א"א ידע וכו' וז"ל אי נמי מקומה היינו מ"ס וכ,ש וכו' והיינו בראש הראושן כי כחה שם בדקות והעלם גדול וכו' עד נמצינו למדים כי מ"ס ראשיתא דילה סתים בעתיק (פי' רדל"א) וכו' לפי ששורשה במקום עליון והיינו דקארי לה חכמתא עילאה סתימאה ולא חכמה סתימאה לחוד כדרכו עכ"ל ולפי זה מ,ש כמה דעדן עילאה הוא שורשה שברדל"א שהוא נק' עתיקא דעתיקין בעצם ועל האי כתיב מאד עמקו מחשבותיך דייק שפיר על רדל"א כי כל חכמה נק' מחשבה בתיקונים יג ע"ב וזאת חכמה דרדל"א שורש כל החכמות אמר על האי מאד עמקו מחשבותיך היא שורש כל המחשבות שהם החכמות ואל תתמה על פי' זה שהרי בספר הדרת מלך דף רטו סע"א כתב הרב שם וז"ל הכוונה דעתיקא קדישא דהכא היינו רדל"א עכ"ל ומה גם הכא עתיקא דעתיקין שיש לפרשו על רדל"א וכמה דעדן עילאה היינו שורש העצמות העליון שהוא שם ברדל"א בדקות והעלם גדול וכמ,ש הרב דף רטו ע"ב (הדרת מלך).

<p>דעתיקי ועל האי כתיב מה גדלו מעשיך יי מאד עמקו מחשבותיך אר"ש יתקנון עובדך לעלמא דאתי מעם עתיקא דעתיקין</p>	<p>אלא זקן הזקנים. ועל זה נאמר "מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך" אמר רבי שמעון, יתקנו מעשיך לעולם הבא, מעתיק העתיקין.</p>
<p>תקונא שתיתאה⁴⁶¹ מתתקן שערא וסליק מלרע לעילא וחפי תקרובתא דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעילא ונחית שערא (דרישא) לרישא דפתחא דארהא תתאה דפומא</p>	<p>התיקון הששי, השיער נתקן ועולה מלמטה למעלה, ומכסהו במנחת הבשמים הטובים, עד ראש הפה שלמעלה, ויורד השיער (הראש) לתחלת הפתח השביל התחתון של הפה.</p>
<p>קום ר' ייסא ואתקון תקונא דא קם ר' ייסא פתח ואמר וחסדי מאתך לא ימוש וכתוב (שם) ובהסד עולם רחמתיך הני קראי קשיין אהדדי ולא אקשו</p>	<p>קום רבי ייסא ותקן תיקון זה. קם רבי ייסא, פתח ואמר "וחסדי מאתך לא ימוש" ונאמר "ובחסד עלם רחמתיך" אלו הפסוקים סותרים זה את זה, ואינם קשים.</p>
<p>דתנינן אית חסד ואית חסד אית חסד דלגו ואית חסד דלבר חסד דלגו הא דאמרן דעתיקא דעתיקין והוא סתים בסטרא דא דדיקנא דאקרי פאת הזקן</p>	<p>לפי שלמדנו שיש חסד ויש חסד, כי יש חסד שהוא מבפנים ויש חסד שהוא מבחוץ. חסד שמבפנים, הוא מה שאמרנו של זקן הזקנים והוא סתום בצד זה של הזקן הנקרא פאת זקן.</p>
<p>ולא בעי ב"נ לחבלא האי סטרא משום האי חסד דלגו דעתיק יומין ובג"כ בכהן דלתתא כתיב ביה לא יקרחה קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו מ"ט בגין דלא לחבלא אורחוי דחסד דעתיקא דכהן מסטרא דא קא אתי</p>	<p>אין ראוי לאדם ולהשחית צד זה, משום החסד הזה שבפנים של עתיק יומין. ולפיכך, בכהן התחתון נאמר "לא יקרחה קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו", מהו הטעם? כדי שלא להשחית את דרכי החסד של עתיק, כי הכהן בא מהצד הזה.</p>
<p>ותאנא בצניעותא דספרא בכלא אצטריך חסד לאתרבאה ולמבני ולא לקטעא ליה ולא אשתצי מעלמא והאי דכתיב וחסדי מאתך לא ימוש חסד דעתיק יומין</p>	<p>ולמדנו בספרא דצניעותא בכל צריך החסד להתרבות ולהיבנות, ולא לקצץ אותו, כדי שלא יכרת מהעולמות. ומה שנאמר "וחסדי מאתך לא ימוש" חסד דעתיק יומין.</p>
<p>ובחסד עולם חסד דאקרי חסד עולם והאי הוא אהרא דז"א דכתיב אמרתי עולם חסד</p>	<p>ובחסד עולם הנקרא "חסד עולם" וזהו האחר של ז"א, שנאמר "אמרתי עולם חסד יבנה". והחסד הזה של זקן</p>

⁴⁶¹ והנה התיקון הששי הוא חסד דעתיקא והוא כי חפץ חסד הוא כנז' באדר' רבא וכנגדו ב"ג מדות אלו בתיקון ששי לפי חשבוננו הוא ורב חסד מדה ששית ומדה זו היא מדת כהן גדול ומכאן מתחיל דיקנא דכהנא רבא דאתתקן בשמנה תיקונין כנגד שמנה בגדי כהונה כי מכאן עד תשלום ה"ג תיקונין הם שמנה תיקונין וזו היא דיקנ' דכהנא רבא דאתקן בתמניא תיקונין הנז' באדרא רבא והיא אתגלייא קצת על ידי חסד עולם דאיהו גופא דאתלבש ביה חסד דעתיקא דלגו חסד דקשוט בחיי דנשמתא ולפיכך נאמר בכתוב יורד על הזקן זקן אהרן כי הם זקן בתוך זקן כי מן מדה ששית ואילך מתחיל זקן אחר מתלבש בשמנה בגדים ותיקונין אלו הם לו כנשמ' ולפיכך נגלים על ידי התלבשות שמנה בשמנה נמצא כי התיקון הששי מתלבש וממנו ואילך והם דיקנא דכהנא רבא בהתלבשות שמנה בשמנה השמנה נגלים והם כנגד שמנה בגדים ושמנה נכסין והם הם תיקוני דיקנא דעתיקא ממש והם נשמה לאלו והנה ה"ג תיקונין כולם בכתר והחמשה הראשונים הם כנגד אור צח אור מצוחצח אור קדמון חכמה ובינה ומשם ואילך מתחיל חסד והוא דיקנא רבא דכהנא מסטרא דחסד קאתי. ודע כי התלבשות שמנה אלו נעשה נשמה לז"א כי גם הוא מתחיל מן חסד ונמצא שיש חסד לגו בעתיקא וחסד המתלבש בו מלבר והוא חסד דלגו בז"א ועוד יש חסד דלבר המתלבש בו בז"א והבן כל זה כי לפי זה נמצא כהן גדול וסגן וכהן סתם וכהן הדיוט תיקון י"ב דדיקנא דעתיקא הוא הפה הקדוש דלית בה שערא ונפיק ביה רוחא דאתפרש לשבעה ושלשים אלף עיבר והוא בגמטריא הבל הבל הפה הקדוש וזמש"ה אמרתי שגם זה הבל כי התיקון ה"ב שהוא בגמטריא זה מתפרש לל"ז עיבר כמנין הבל (שער מאמרי רשב"י מב ע"ג).

<p>יבנה והאי חסד דעתיק דעתיקין הוא חסד דקשוט וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר אלא בחיי דנשמתא ובג"כ כתיב כי חפץ חסד הוא דא הוא תקונא שתיתאה דדיקנא יקירא דעתיק דעתיקי</p>	<p>הזקנים הוא חסד של אמת, וחסד של אמת, לא בחייו של גוף נאמר, אלא בחיי הנשמה, לכן נאמר "כי חפץ חסד הוא". זהו התיקון הששי של זקן הכבוד של עתיק העתיקין.</p>
<p>תקונא שביעאה פסיק שערא ואתחזן ב' תפוחין בתקרובתא דבוסמא שפירן ויאן למיחזי פתח ר"ש ואמר כתפוח בעצי היער וגו'</p>	<p>התיקון השביעי, השערות נפסקו ונראים שני תפוחים במנחת הבושם, הם יפים ונאים למראה. פתח רבי שמעון ואמר, "כתפוח בעצי היער וכו'".</p>
<p>מה תפוח זה כליל בתלת גווני כך קב"ה תרין תפוחין כליל שיתא גווני ותריין תפוחין אלין⁴⁶² דאינון תקונא ז' אינון כללא דכל שיתא תקונין דאמינא ובגיניהון אתקיים באור פני מלך חיים</p>	<p>מה התפוח הזה, כלול בשלשה צבעים, כך הקב"ה, שני התפוחים כוללים ששה צבעים. ואלו שני התפוחים שהם התיקון השביעי, הם כלל של כל הששה תיקונים שאמרנו. ועל ידי אלו מתקיים באור פני מלך חיים.</p>
<p>ותאנא מהני תפוחין נפקין חיין לעלמא ומחזיין הידו לועיר אפיין כתיב יאר יי פניו אליך וכתיב באור פני מלך חיים באור פני מלך אלין אינון תרין תפוחין דתקרובתא דבוסמא דאמינא יאר יי פניו אליך פנים דלבר דכד נהרין מתברך עלמא</p>	<p>ולמדנו מאלו התפוחים יוצאים חיים לעולם, ומראים שמחה לז"א. נאמר "יאר ה' פניו אליך" ונאמר "באור פני מלך חיים" באור פני מלך, אלו הם שני התפוחים של מנחת הבושם שאמרתי "יאר ה' פניו אליך" הפנים שבחוש, שכן כאשר הם מאירים, מתברך העולם.</p>
<p>ותאנא כל זמן דהני בוציני דלבר נהירין כל עלמא מתברך ולא אשתכח רוגזא בעלמא ומה אי הני דלבר כך תרין תפוחין דנהרין תדירא דהדאן תדירא עאכ"ו</p>	<p>ולמדנו כל זמן שאלו הנרות שמבחוץ מאירים, אזי כל העולם מתברך, ולא נמצא רוגז בעולם. ומה אם אלו שמבחוץ הם כך, השני תפוחים שמאירים תמיד ושמחים תמיד, על אחת כמה וכמה.</p>
<p>תניא כד אתגליין תרין תפוחין אלין אתחזי זעיר אפיין בהדוותא וכל אינון בוצינין דלתתא בהדוותא וכל אינון דלתתא נהרין וכל עלמין הדאן ושלימין מכל שלימותא וכלא הדאן ונהרין וכל טיבו לא פסיק כלהו אתמליין בשעתא הדא כלהו הדאן בשעתא הדא</p>	<p>ולמדנו כשמתגלים אלו השני תפוחים, נראה ז"א בשמחה, וכל אותם הנרות שלמטה בשמחה. וכל אותם שלמטה הם מאירות, וכל העולמות הם שמחים, ושלמים מכל שלימות, והכל שמחים ומאירים, וכל טוב אינו נפסק, וכולם מלאים בשעה אחת, וכולם שמחים בשעה אחת.</p>
<p>ת"ח פנים דלבר אית זמן דנהרין ואית זמן דלא נהרין ובג"כ כתיב יאר יי פניו אליך יאר פניו אתנו סלה מכלל דלא הוי תדירא אלא כד אתגליין תפוחין דלעילא</p>	<p>בא וראה, הפנים שבחוש, יש זמן שהן מאירות ויש זמן שאינן מאירות, ולכך כתוב "יאר ה' פניו אליך", "יאר פניו אתנו סלה", משמע שאינם תמיד, רק כאשר מתגלים התפוחין של מעלה.</p>
<p>תאנא אלין תפוחין⁴⁶³ דסתמיין נהירין וחורין תדירא ומנהון נהירין לתלת מאה</p>	<p>למדנו אלו התפוחים הסתומים, מאירים ולבנים תמיד, מהם מאירים</p>

462

⁴⁶³ ואמת הוא דעת [והוא תרין תפוחין שורש החו"ג דודי צח ואדום (שיה"ש ה י), והוא בז"א, אבל כאן הם תרווייהו חוורין, והם נהרין וחורין תדירא כמ"ש באד"ר (קל"ג סע"ב), אך מ"מ שרשם כאן, ולכן הם ג"כ תרין תפוחין (כללים ח"א קיא ע"ד).

מאורות לש"ע צדדים, וכל ששת התיקונים הראשונים שבזקן כלולים בו. זהו שנאמר "ישוב ירחמנו". "ישוב" מכלל שפעמים הם נסתרות ופעמים הם נגלות.	ושבעין עיבר ⁴⁶⁴ וכל שיתא תקונין קדמאין דבדיקנא ביה כלילן הדא הוא דכתיב ישוב ירחמנו ישוב מכלל דזמנין טמירין וזמנין אתגליין
כאן הוא "ישוב ירחמנו", ובזו התחתונה הוא "ואמת". זה הוא התיקון	הכא הוא ישוב ירחמנו ובהאי דלתתא הוא ואמת דא הוא תקונא
	קלד/א
השביעי הכולל ששה בב' תפוחים שבעתיק דעתיקין.	שביעאה דכליל שיתא בתרין תפוחין דבעתיקא דעתיקין
התיקון השמיני יוצא חוט אחד של שיער סביבות הזקן ותלויים במשקל עד הטבור. קום אלעזר ברי, התקן תיקון זה. קום רבי אלעזר (בנו), פתח ואמר, הכל תלוי במזל ואפילו ספר תורה שבהיכל, דבר זה ביארנו בספרא דצניעותא.	תקונא תמינאה ⁴⁶⁵ נפיק חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא ותליין בשקולא עד טבורא ⁴⁶⁶ קום אלעזר ברי אתקין תקונא דא קום רבי אלעזר (בריה) פתח ואמר הכל תלוי במזל ⁴⁶⁷ ואפילו ס'ת בהיכל מלה דא אוקימנא בספרא דצניעותא
וכאן יש להסתכל. וכי הכל תלוי במזל? ולמדנו ספר תורה קודש, ונרתיקו קודש, וההיכל קודש. ונאמר "וקרא זה	והכא אית לאסתכלא וכי הכל תלוי במזל ותנינן ס'ת קדש ⁴⁶⁸ ונרתקו קדש ⁴⁶⁹ וההיכל קדש ⁴⁷⁰ וכתיב וקרא זה אל זה ואמר קק"ק ⁴⁷¹

⁴⁶⁴ זה יובן במה שביארתי לעיל דף קכ"ט ע"ב בענין ש"ע רבוא דאורכא דאנפין דאריך אפין וע"ש גם ביארתי זה באורך במצות שילוח הקן (שער מאמרי רשב"י). ענין אלו הש"ע נהורין דאנפין הם בחינת האחורים של ההו"ה דיודין שהם בגמטריא קפ"ד בתפוח זה וקפ"ד בתפוח זה והנה שתי בחינות קפ"ד בתרין תפוחין הם בגמטריא ש"ע נהורין בהצטרף עמהם שני הכוללים שלהם. ודע כי אלו הש"ע הם שורש אל ש"ע נהורים אחרי' שיש גם כן בתרין תפוחין והם שמות של א"ל כי אל במילוי אלף למד הוא קפ"ה. והנה בתרין תפוחין יש שני שמות א"ל שהם קפ"ה וקפ"ה והם בגמטריא ש"ע. ודע כי בחוטם דבאמצע תרין תפוחין יש גם כן א"ל שלישי ושרשו הוא משם ייא"י שבהו"ה דמילוי ס"ג והוא בגמטריא א"ל כנודע ע"כ (שער מאמרי רשב"י מג ע"ג).

⁴⁶⁵ והנה אם נדקדק באותיות נוצר הם אותיות רצון בהיפוך, כי במצח הוא רצון חסד עלאה, ולמטה בזקן נהפך לנוצר, והוא הוא התיקון השמיני היורד מרצון העליון שבמצחא ומקיף הזקן. ולהיות כי הוא בינה שבכתר, נרמז בר"ת נחל, נ'וצר ח'סד ל'אלפים, כי היא נחל קדומים, והוא הנוצר חסד עלאה לאלפים, להורידו למטה, כי חסד עלאה הוא שם בן ארבע במילוי יודין שהוא בגמטריא חסד, ויורד למטה לשם בן ארבע במילוי אלפין על ידו, וזהו לאלפים לשם בן ארבע במילוי אלפין (שער מאמרי רשב"י). ממנו יונק אבא, ומתיקון י"ג אימא ושניהם נקראים מזלא המגיעים עד טיבורא ששם נשלמת קומת אר"א והדיקנא חופפת על כל קומתם (הדרת מלך).

⁴⁶⁶ מה שאמרו עד טבורא הכוונה הוא עד טבורא דליבא, וכמ"ש שם (ק"ל סע"ב) וכנז'. אך עכ"פ הוא כי ב' המזלין הם מסתיימים בשוה, והם שניהם עד טבורא דליבא. ובאד"ז (רפט ע"ב) אמר כי אר"א הם במזלא תליין ואתכלילן ביה, וכן שם (רצא ע"א) כי אר"א אינון סתימין במזלא קדישא, וכן הוא ג"כ שם (רצב ע"א) וכנודע (כללים ח"א עט ע"ד).

⁴⁶⁷ מהמ"ס נמשכין המזלין, אשר עליהם אמרו בזוה"ק ח"ג באד"ר (קלד ע"א) הכל תלוי במזל אפי' ספר תורה בהיכל. ואותן המזלין דא"א, הנה שם הוא סוד דכל הנהגה כולה דכל הכבשי דרחמנא, אשר הם מרזא דאור א"ס. והנה הם ג"כ שורש השרשים הנעלם דכל המזלות שברקיע השמים, בכל מה שנמשך מהם להאדם, בענין שנוי המזל מה שמשונה כל א' מחבירו בענין מזלו, וחקוקים הם כל אלו השינויים כולם בהמזלות שברקיע, ויסודן הוא לעילא לעילא, שהוא בהמזלין שבא"א דאצילות, שהוא בהנהגתו הנעלמה ית"ש, אשר מרזא דאור א"ס (כללים ח"א ה ע"ג).

⁴⁶⁸ ספר עמק המלך - שער יא - פרק טז
דהיינו זעיר עצמו. ונקרא קדוש לפי שהמוחין הן מן אבא חכמה, הנקרא קודש (עמק המלך ש"א פט"ז).

⁴⁶⁹ היינו בחינת יסוד אמא, שהיה זעיר נתון במעיה (עמק המלך שם).
⁴⁷⁰ היינו לאה שהוא מלכות בינה, והם נקראים קודש, לפי שיש בתוכם יסוד אבא דהיינו חכמה שהוא קודש, כמו שאומר בזוהר (שמות קכא ע"א) 'ואנשי קודש תהיון לי', קודש דא חכמה (עמק המלך שם).
⁴⁷¹ כלומר שאפילו גם כן בעולם הבריאה מקבלים הקדושה מזעיר, ונותנין הקדושה לעולם היצירה, ששם מקנן זעיר, והיינו דקאמר וקרא זה אל זה כלומר. ה"ב צרופי הויות שבזעיר, שהם בעולם האצילות, באים למטה ב"ב גבולי אלכסון שהם בעולם הבריאה, ומכח שנותנין הקדושה אלו לאלו, מתעוררים המלאכים

<p>הא תלת אינון וס"ת לקבליהון נרתקו קדש וההיכל קדש והוא קדוש והתורה נתנה בג' קדושות בשלש מעלות בימים שלשה</p>	<p>אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש", הרי הם שלשה, והספר תורה שקול כנגדם נרתקו קדוש, וההיכל קדוש, והוא קדוש והתורה ניתנה בשלש קדושות, בשלש מעלות, בימים שלשה.</p>
<p>שכינה בשלש לוחות וארון והיכל בס"ת תליא ואיהו תליא במזל וכתוב ומאותות השמים⁴⁷² אל תחתו מאן דאיהו בקדושות הללו להוי תליא במזלא</p>	<p>השכינה בשלש לוחות, וארון. והיכל תלוי בספר התורה והוא תלוי במזל. ונאמר "ומאותות השמים אל תחתו" מי שהוא בקדושות האלו, יהיה תלוי במזל.</p>
<p>אלא הכי אוקימנא בספרא דצניעותא האי חוטא יקירא קדישא דכל שערי דריקנא תליין ביה אתקרי מזל מ"ט משום⁴⁷³ דכל קדשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין</p>	<p>אלא, כך בארנו בספרא דצניעותא זה החוט המכובד והקדוש, שכל שערות הזקן תלויים בו, נקרא מזל. מה הטעם? לפי שכל קדשי הקדשים דקדושה תלויים בזה המזל.</p>
<p>וס"ת אע"ג דאיהו קדוש לא חל עליה עשר קדושין עד דעייל להיכל כיון דעייל להיכל אתקרי קדוש בעשר קדושות כגוונא דלעילא דלא אתקרי היכל⁴⁷⁴ אלא כד אתחברן עשר קדושות</p>	<p>וספר התורה, אף על גב שהוא קדוש, אין חלות עליו עשר הקדושות עד שנכנס להיכל. כיון שנכנס להיכל, נקרא קדוש בעשר קדושות כדוגמא של מעלה. שלא נקרא היכל אלא כשמתחברות עשר קדושות.</p>
<p>ותאנא הכל תלוי במזל דאיהו האי חוטא יקירא קדישא דכל שערי תליין ביה אמאי אקרי מזל⁴⁷⁵ משום דמניה תליין מזלי ומזלי מניה עלאין ותתאין</p>	<p>ולמדנו הכל תלוי במזל, שהוא החוט המכובד הקדוש הזה שכל השערות תלויים בו. מה הטעם שנקרא מזל? לפי שבו תלויים מזלי, ונוזלים ממנו עליונים ותחתונים.</p>
<p>ובג"כ איהי תלייא וביה תליין כל מלי דעלמא עלאין ותתאין ואפילו ס"ת שבהיכל דמתעטר בעשר קדושות לא נפיק מכלליה עם שאר קדושין וכלהו תליין בהאי</p>	<p>ולכן הוא תלוי וכן תלויים בו כל ענייני העולם העליונים והתחתונים. ואפילו ספר תורה שבהיכל שנכתר בעשר קדושות, לא יצא מכללו עם שאר כל הקדושות, וכולם תלויים בזה.</p>
<p>ומאן דחמי להאי תקונא אתכבשן חוביהון מקמיה ומתכפיין הה"ד יכבוש עונותינו א"ל ר"ש בריך ברי לקודשא דקדישין עתיק מכלא</p>	<p>ומי שרואה בתיקון זה, נכבשים העבירות מלפניו ונכנעים. זה שנאמר "יכבוש עונותינו" אמר ליה רבי שמעון, ברוך בני לקדש הקדשים שהוא עתיק מכל.</p>
<p>תקונא תשיעא⁴⁷⁶ מתערבין שערי עם אינון שערי דתליין ולא נפקין דא מן דא קום ר' אבא קם ר' אבא ואמר אלין (אינון) שערי דמתערבין</p>	<p>התיקון התשיעי, השערות המתערבות עם אלו השערות התלויות ואינן יוצאות זה מזה. קום רבי אבא. קם רבי אבא ואמר, אלו (הן) השערות המתערבות עם</p>

למטה בעולם היצירה, ונקראים שם "ב גבולים, ובעשייה י"ב תחומים. והיינו תחום שבת אותיות חותם המרכבה, אם כן גם אלה תלוין בזעיר, ולא במזל (עמק המלך שם).

⁴⁷² אם הוא כשפטיה מזל בשמים אלא ודאי רומז על מזל דדיקנא דא"א כנז' (הדרת מלך).

⁴⁷³ עי' הדרת מלך סימן רעה ואר"א הנק' קדשים תלויים בו (הדרת מלך).

⁴⁷⁴ היכ"ל גימ' אדנ"י אלא כד אתחברן י, ס ד"א שהוא ספר תורה שבכתב בהיכל מלכות ואפילו זה ס"ת בהיכלו הוא תלוי בזה המזל דדיקנא כנ"ז (הדרת מלך).

⁴⁷⁵ סימן דעת הנז' (הדרת מלך).

⁴⁷⁶ שערין המעורבין בתיקון ח' ונק' לאלפים ובא"א ותשליך במצולות ים (הדרת מלך).

<p>עם אינון דתליין אקרין מצולות ים משום דנפקי ממותרי מוחא⁴⁷⁷ ומהאי אתרא רמיו כל מארי דתבעין חובי דבני נשא ומתכפיין אר"ש בריך תהא לעתיק יומין</p>	<p>אותן (השערות) התלויות נקראות "מצולות ים", לפי שהם יוצאות מן ממותרי המוח, ומזה המקום נמצאים כל בעלי תביעת החטאים על בני אדם, ונכנעים. אמר רבי שמעון, ברוך תהיה לעתיק יומין.</p>
<p>תקונא עשיראה נחתין שערי תחות דיקנא וחפיין בגרונא תחות דיקנא קום ר' יהודה קם ר' יהודה פתח ואמר ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד יי' וגו' מפני פחד יי' הא אתידע דמאן דאיהו לבר⁴⁷⁸ פחד יי' אתקרי ומהדר גאונו אינון שערי דתחות דיקנא ואתקרין הדר גאונו</p>	<p>התיקון העשירי, השערות יורדות תחת הזקן, ומכסות על הגרון שתחת הזקן. קום רבי יהודה, קם רבי יהודה. פתח ואמר, "ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד ה' וכו'". "מפני פחד ה'", הרי נודע כי מי שהוא מבחוץ נקרא "פחד ה'". "ומהדר גאונו", אלו הן השערות שתחת הזקן ונקראות "הדר גאונו".</p>
<p>תרי תקונא עשיראה תתן אמת ליעקב וחד סר דלא נפקי נימא מן נימא חסד לאברהם</p>	<p>שנים התיקון העשירי "תתן אמת ליעקב". (התיקון) האחד עשר, שאין הנימין יוצאים משאר הנימין "חסד לאברהם".</p>
<p>תקונא דתריסר דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטריין ויאין שערי סחור סחור ליה בגין דלא אשתכח טרחותא כמה דאצטריך טרחותא במאי קא מיירי דינא באתר (נ"א בתר) דינא טרחותא אשתכח וכי שערי דדיקנא טרחא אינון או דינא אינון והא כלא רחמי אתחזן אלא דלא אתמרח⁴⁷⁹ בישובא (ס"א בנשוכא) דרוחא דזעיר אפיין</p>	<p>התיקון ה"ב, שהשערות אינם תלויים על הפה, והפה נתפנה מכל הצדדים, ויפיים שערות סביב סביב כדי שלא תימצא טירחה, כראוי. טרחה זו, במה הוא המדובר? בדין במקום [אחר] שיש דין, יש שם טורח נמצא. וכי שערות הזקן הם טרחה או דין? והרי הכל נראה בו רחמים? אלא כדי שלא יטריח בישוב [בנשיבת] הרוח דז"א.</p>
<p>דתאנא מהאי פומא קדישא עלאה קדש קדשים נשבא רוחא מאי רוחא רוחא דאיתרק (ס"א דאתרבק) ביה דמתלבש ביה (נ"א דאתתקן ומתלבש ביה) זעיר אפיין ומהאי רוחא מתלבשין כל אינון דלתתא וכד ההוא רוחא נפיק אתפרש לתלתין ושבעה אלף עיבר⁴⁸⁰</p>	<p>שכן למדנו מזה הפה הקדוש העליון, קדש הקדשים, נושב רוח. ואיזו רוח? הרוח שהורק [שנדבק] בתוכו, שבהם מתלבש ז"א [שנתקן ומתלבש בו], ומזו הרוח מתלבשים כל אלה שלמטה. וכשזו הרוח יוצאת, מתחלקת לל"ז אלף צדדים ומתפשטת (ונפרד) כל א' לבדו למקומו.</p>

⁴⁷⁷ כי שערות הראש באור חוזר מהמוח ושערות הדיקנא באור ישר לכפות בעלי הדין, וכמ"ש הרב בפ"א (הדרת מלך).

⁴⁷⁸ הוא ז"א יען הדיקנא שחופפת על א"א אינה מבעת להפות על ראש ז"א והוא בחוץ מלביש לא"א מטיבורו ולמטה ונק' פחד ה' כי בו נגלו הדינים והשערות נק' ב' שמות הדר וגאונו כמ"ש הוד והדר לבשת ה' מלך גאות לבש הדרת פנים וגאוני הוא זקנו (הדרת מלך).

⁴⁷⁹ כי אם יהיו השערות סביב הפה יש טורח לרוח הפה המנשב מפה א,א לתקן ז"א וצריך שלא יהיה שם דבר המעכב לנשב היטב רוח הפה הסתום ונעלם לא יתערבו בו שערות כי לא הוה ביה תיקונא פי' שלא נתלבש בשום דבר כשאר אורות א"א אלא יוצא מפיו ונושב על ז"א בלי שום הלבשה ותיקון בי תקון האור ליהנאות ממנו הוא שיתלבש מחכמה שיכלו לסובלו (הדרת מלך).

⁴⁸⁰ מספר הזה הוא כמספר ההבל עצמו היוצא מן הפה כי הבל בגמט' ל"ז ואומרו ודא הוא טמירתא דכולא דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא כו' הענין הוא כי ההבל הזה הנה הוא יוצא מן ההיא רישא עלאה קדמאה אשר היא נקראת תנינא כמבואר אצלנו בריש אדרת האיזנו ומשם נמשך עד הפה הזה דאריך אפיין ויוצא מתוכו בסוד הבל ולכן יש בו כח להלביש ולהקי' את הכל וכמו שנתבאר אצלנו כי אור המקי' גדול מן הנוק' זמ"ש מאי רוחא. רוחא דאתרק ביה דמתלבש ביה ז"א כו' ושם באדרת האיזנו ביארנו ההיא רישא עלאה הנז' דמינה נפיק האי הבל כי היא הו"ה במילוי יודין וע"ש (שער מאמרי רשב"י).

<p>ואתפשט (ס"א ואתפרשא) כל חד בלחודוי לאתריה</p>	
<p>וכל מאן דאתחזי לאתלבשא מניה אתלבש ועל דא שעריין לא אשתכחו על פומא קדישא משום דרוחיה נפיק ולא בעי מלה אחרא לאתערבא ביה ולקרבא בהדיה ודא הוא טמירותא דכלא דלא אתדבק לא לעילא ולא לתתא והוא סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע</p>	<p>וכל מי שראוי להתלבש, ממנו מתלבש. ועל כן אין שערות נמצאות על הפה הקדוש, לפי שרוחו יוצאת. ואין צריך דבר אחר שיתערב עמו, ושיתקרב אליו. וזהו הטמון מכל, שכן אינו מתדבק לא למעלה ולא למטה, והוא סתום בסתימת הסתומים, שלא נודע.</p>
<p>קלד/ב</p>	
<p>דא הוא דלא אתתקן ולא הוה ביה תקונא ובגין כך רוה דנפיק לבר (ס"א דנפיק מהווא דלבר) ומתלבשין ביה נביאי מהימני אתקרי פה יי' 481 אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש 482 ולית מאן דידע רוחיה 483 בר איהו</p>	<p>זה הוא שלא נתקן ולא היה בו תיקון, לכן הרוח היוצא לחוץ (יוצא מאותו שבחוץ) ומתלבשים בו נביאי האמת נקרא "פה ה'", אבל בעתיק של העתיקין הזה לא נתפרש, ואין מי ששיג את רוחו חוץ ממנו.</p>
<p>ובגין כך שערוי שקילין סוחרנא דפומא ופומא אתפני מכל סטרוי ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוהא דמתפשט לכמה עיברין באתר דכל שערי שקילין בסוחרנוי 484 (הדא הוא דכתיב אשר נשבעת לאבותינו)</p>	<p>ולכן השערות שלו שוים מסביב לפה, והפה נתפנה מכל צדדיו. ובזאת בטחו האבות להתלבש בזה הרוח שמתפשט לכמה צדדים במקום שכל השערות שוות מסביבו [זהו שכתוב אשר נשבעת לאבותינו].</p>
<p>ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר דמכאן אשתלשלו יי' תחומין לעילא 485 יי' תחומין לתתא 486 יי' תחומין ליי' שבטי אבהתא 487 הה"ד אשר נשבעת לאבותינו</p>	<p>וזה הוא התיקון הקדוש העליון הי"ב, שמכאן נשתלשלו יי' תחומין למעלה, יי' תחומים למטה, יי' תחומים ליי' שבטי האבות. זהו שנאמר "אשר נשבעת</p>

⁴⁸¹ הוא מתגלה לכל, מפני שהוא לבר מזעיר (עמק המלך ש"א פ"כ).

⁴⁸² ממנו בלי אמצעיות אבא ואמא לזעיר (עמק המלך שם).

⁴⁸³ מלבד איהו עצמו, אבל על ידי אמצעיות אבא ואמא, יורד רוחו לזעיר, כדפירשנו (עמק המלך שם).

⁴⁸⁴ רצון האבות הקדושים, הן הן המרכבה, חשקו למות מיתת נשיקה, דביקות רוחא ברוחא, והוא רוח הבל של הפה הזה, שמת בו משה רבנו ע"ה במנחה של שבת. והקב"ה הבטיחם אל זה הפה, לנשוב ממנו רוחא חיי דחיי, על ידי זעיר אנפין, 'הדא הוא דכתיב' אשר נשבעת לאבותינו, וזהו סוד גויעה האמורה באבות הצדיקים, ואסיפה שלהם, ונשבע להם על זה (עמק המלך שם).

⁴⁸⁵ יי' גבולי אלכסון יי' גבולין דארץ ישראל ועי' ב"ב קכב ע"א (לש"ו).

⁴⁸⁶ בכל העולמות, ויי' צירופי הויה דתפילין דז"א, היורדים מראש עתיקא, בכל יום, וזהו אומרם ז"ל, [ברכות ו' א'] 'הקב"ה מניח תפילין'. ובבריאה הם יי' שערי ירושלים העליונה, ויי' היכלות, והם סוד הי"ב בקר, והים עליהם ים הקדמוני וים האחרון, שער ראובן אחד, שער שמעון אחד, וכל שבט קורא נשמות שבטו להיכלו, שנאמר 'ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו'... 'עדות לישראל' [תהילים קכ"ב ג ד]. ויש יי' מנהגי תפילות ליי' שבטי יי'ה, ויי' סמני הקטורת, וזהו שאומר בזהר חדש פרשת לך לך דף מ"ה וזה לשונו, 'כתיב ירושלים הבנויה, זו ירושלים של מעלה, ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, כדי להעיד על כל צדיק וצדיק מישראל, ולמה להיות כולם מודים ומברכים לשמו, הדא הוא דכתיב 'עדות לישראל לו, מאן דאתי מראובן יש מדורו עם צדיקים מן ראובן, וכן כל שבט ושבט, ומאן דהוא גר מאומות העולם ונתגייר מדורו במדור של גרים, והשבטים עומדים לעדות לכל צדיק וצדיק, הדא הוא דכתיב 'ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יוד' [תהילים קכ"ב ג ד]. וזהו אומרם יי' תחומין לעילא בדיקנא דעתיקא, ויי' תחומין לתתא, בגן עדן של הכסא כבוד. והתיקון של הי"ג כולל הכל, לכן לא נחשבים אלא יי'ב, כנגד יי'ב צירופי הויה, והמקור כולל הכל, וכנגדם אל [תיקון דיקנא הראשון], והיי"ב תחומין (עמק המלך).

<p>תקונא דתליסר תליין שערי דתחות דיקנא מכאן ומכאן ביקרא יאה וביקרא שפירא וחפיין עד טבורא⁴⁸⁸ ולא אתחזיין מאנפי תקרובא דבוסמא בר אינון תפוחין שפירין חורין</p>	<p>לאבותינר". התיקון הי"ג, השערות תלויים מתחת הזקן מכאן ומכאן בכבוד נאה ובכבוד יפה, ומכסים עד טבור. ולא נראה מהפנים של מנחת הבושם, רק אלו התפוחים היפים והלבנים.</p>
<p>א"ר שמעון זכאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא עלאה דאנן ביה זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי דאנן יתבין בקדושה עלאה אשא עלאה אסחר לן (ס"א בין אשא עלאה דאסחר לן) והא כל תקונין עלאין (לדיוקנא) דדיקנא קדישא אתתקנו ואתעטרו ואסחרו לדוכתייהו</p>	<p>אמר רבי שמעון, אשרי חלקו של מי שנמצא באדרא הקדוש והעליון הזה שאנו בו, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, שאנו יושבים בקדושה עליונה, אש העליונה מסבבת אותנו (בין אש עליון שסביב אותנו), והרי כל התיקונים העליונים (של צורה) של הזקן הקדוש נתתקנו ונתעטרו והקיפו במקומם.</p>
<p>והאי תקונא דתליסר הוא תקונא יאה דביה אחידן כלא כלהו מתכספין למזקף רישא לקבליה מניה תליין כל אינון דבזעיר אפיין אחידן מניה תליין עלאין ותתאין וכל גנוזין עלאין ותתאין גנוזין ביה וביה כלילן ואיהו מולא דמתזלא מניה כלא דא הוא תקונא שלימתא דאשלים לכל תקונין דא אשלים לכלא</p>	<p>וזה התיקון הי"ג, הוא תיקון נאה, שבו אחוזים הכל, כלם מתביישים לזקוף ראשם אליו, ממנו תלויות, כל אלה בז"א אחוזות, ממנו תלויים העליונים והתחתונים וכל הגנזים העליונים והתחתונים גנוזים בו, ובו הם כלולים והוא מזל שהכל נוזלים ממנו. זהו תיקון בשלימות שמשלים את כל התיקונים והוא משלים את כולם.</p>
<p>תאנא אלין תקונין אקרון ימי קדם יומין קדמאין דקדמאי ואינון דאשתכחו בזעיר אפיין אקרון ימי עולם ותאנא אלין ימי קדם כלהו מתתקנן בתקונא דדיקנא דעתיקא דעתיקין טמירא דטמירין (כליל בהו) והאי דתליסר כליל להון⁴⁸⁹ כמה דאתמר ודא יומא לא אתכליל בהדייהו אלא הוא כליל כלא</p>	<p>למדנו אלו תיקוני נקראים "ימי קדם", ימים הראשונים של הראשונים, ואותם הנמצאים בז"א, נקראים ימי עולם. ולמדנו אלו ימי קדם כלם מתוקנים בתקוני הזקן של עתיק העתיקים טמון הטמונים (כלול בהם). וזה התיקון הי"ג הוא כולל אותם כמו שלמדנו, וזה היום אינו נכלל בהם אלא הוא כולל את כולם.</p>

⁴⁸⁷ דהיינו באיברי השכינה הם כולם, רק יוסף הוא מיסוד זעיר, והוא בעולם הזכר כאשר אבאר במקומו, והם תיקוני השכינה כאמור בזוהר פרשת ויחי [רמ"ו ב'] בסוד 'נפתלי אילה שלוחה' עיין שם. וכנגדם י"ב גבולים ותחומים בארץ ישראל ועבר הירדן, ל"ב שבטי י"ה, 'הדא הוא דכתיב 'אשר נשבעת לאבותינו' [מיכה ז' כ'] להוריש להם אלו הי"ב תחומין, להיות להם לבנים בעולם הזה ויושבים עמהם בעולם הבא במטה שלימה. ובחלק השני ג"ן המלך אבאר זה כי י"י אלהי הטובה עלי, בעזרת עתיק יומייה המשפיע לקב"ה ושכינתיה (עמק המלך שם), לעיל עח ע"א (לש"ו).
⁴⁸⁸ עי' כללים הובא לעיל ע"א.

⁴⁸⁹ והנה התיקון י"ג שהוא המזל תחתון, הנה הוא בסוד כתר מלכות כמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א בתחילתו (א ע"א) בענין סוד המתקלא עש"ה, כי הוא כתר משום שהוא עתיקא דכליל לון, וכמ"ש באד"ר (קלד ע"ב) והאי דתליסר כליל להון כו' דהאי תקונא כליל כלא⁴⁸⁹, ר"ל שהוא כולל כל הי"ג תקונין דנפקין ממ"ס שהוא א"א, והוא הכתר הכללי, ונקרא מלכות משום דהוא כליל כלא ושליט על כלא, ר"ל שכל הנהגת האצילות הוא ממנו כמ"ש באד"ז (דף רפט ושם רפח ע"ב) והתיקון הזה הנה הוא שורש המלכות הנשאר בז"א בעטרה שבו, והוא שייך להמלכות כי הוא שורשה העומד בז"א, ולכן הוא ט' תיקונין בז"א והוא א"ח דאחד, ומרומז הת"י ט' באות בפנ"ע, כי עיקרן מה ששייך לז"א עצמו הוא רק ח' תקונין והוא הח' דאחד, והם הח' תקונין אשר עד סוף מזל עליון הכלולים באבא. אבל התיקון ט' הוא רק שורש הנוק' שבו, והוא שייך להנוק'. והו ח' לז"א וה' להנוק' וכמו שהוא באו"א, שאבא כלול בח' תיקונין ואמא בה' (כללים ח"ב לב ע"ד).

<p>ובהוא זמנא דאתער עתיק יומין⁴⁹⁰ בתקונין דלעילא ההוא אתקרי יום אחד דביה זמין לאוקיר דיקניה הדא הוא דכתיב יום אחד הוא יודע ליי' הוא בלחודוי יתיר מכלא הוא דכליל כלא הוא דאתקרי בשמא ידיעא</p>	<p>ובזמן ההוא, שאז יתעורר עתיק יומין בתיקונים של מעלה, זה יקרא יום אחד שבו עתיד לכבד את הזקן. זהו שנאמר "יום אחד הוא יודע לה" "הוא" לבדו, יותר מכולם, כי הוא הכולל את הכל, הוא נקרא בשם ידוע.</p>
<p>דתנינן באתר דאית יום אית לילה דלית יום בלא לילה ומשום דההוא זמנא זמן יהא דיקרא דדיקנא והוא בלחודוי ישתכח לא אתקרי לא יום ולא לילה דלית יום אקרי אלא מסטרא דילן ולית לילה אקרי אלא מסטרא דילן</p>	<p>שכן למדנו במקום שיש יום, יש לילה. שכן אין יום בלא לילה, לפי שבאותו הזמן יהיה זמן של כבוד הזקן, והוא לבדו ימצא, לא נקרא לא יום ולא לילה. כי לא נקרא יום אלא מהצד שלנו, ולא נקראת לילה אלא מהצד שלנו.</p>
<p>ומשום דהאי תקונא כליל כלא לא אתידע ולא אתהוי מניה ומניה נגיד משחא דרבנותא לתליסר עיבר מבוועין לכל אינון דלתתא דנהרין בההוא משחא (אתתקנו) בתליסר תקונין אילין אתתקנא דיקנא קדישא עלאה ואלין תקונין דבהאי דיקנא מתתקנן ונחתן לכמה עיבר ולא אתחזון היך מתפשטין והיך נפקין מכלא אסתימו ומכלא אתטמרו</p>	<p>ולפי שהתיקון הזה כולל את הכל לא יודע ולא נראה ממנו, וממנו ימשך שמן המשחה ל"ג צדדי המעיינות לכל אלו שלמטה שמאירים באותו שמן. (נתקנו) ב"ג תקונים האלו נתקן הזקן הקדוש העליון, ואלו התיקונים שבזה הזקן נתקנים ויורדים לכמה צדדים ואינם נראים, איך מתפשטים ואיך יוצאים, סתומים מכל, וגנוזים מכל.</p>
<p>לית דידע אתר להאי עתיקא בפשיטותא דלהון כלהון כלילין כמה דאתמר אתידע ולא אתידע טמיר ולא טמיר עליה אתקרי אני יי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן וכתיב הוא עשנו ולא אנהנו וכתיב ועתיק יומין יתיב באתריה יתיב ולית דידע ליה יתיב ולא שכיח וכתיב אודך על כי נוראות נפליתי⁴⁹¹ וגו'</p>	<p>אין מי שיודע מקום לזה העתיקא בהתפשטות שלהם וכלם כלולים, כמו שכבר למדנו. נודע אבל אינו נודע, נסתר אבל אינו נסתר, עליו נקרא "אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן", ונאמר "הוא עשנו ולא אנהנו" ונאמר "ועתיק יומין יתיב" יושב במקומו, (יושב) ואין נודע לו, יושב ואינו נמצא. ונאמר "אודך על כי נוראות נפליתי".</p>
<p>אמר ר"ש לחברייא כד אתפרים פריסא דא דאתון חמאן עלנא אנא חמינא דנחתו כל תקונין בגווה ונהירו באתר דא וחד פרוכתא בוצינא דקודשא בריך הוא (ס"א בוסיסא דקדושא) פריסא בארבע סמכין לארבע עיבר</p>	<p>אמר רבי שמעון להחברים, כשנפרסה פרוכת זו שאתם רואים עלינו, אני רואה שירדו כל התיקונים בתוכה והאירו באותו המקום, ופרוכת אחת נר של הקדוש, ברוך הוא (תואר פנים של קדושה), היא פרוסה על ארבעה עמודים, לארבעה צדדים.</p>
<p>קלה/א</p>	

⁴⁹⁰ הוא באלף הז', זמן שליטת הבינה, אשר כל הי"ג תיקונים בה מתגלגל, כמ"ש בספד"צ פרק א (יא ע"א) וע"ש בהגר"א (בד"ה שביעאה עלייהו יא ע"א⁴⁹⁰) ע"ש כל הענין, וכן שם פרק ב (יח ע"ג ד"ה ארבע) בזה. והנה יתגלה אז בה אור התלת עלמין עצמן, כי כאשר יתעלו העולמות ב"ע [שבהם הוא שליטת הזו"ן] בהמלכות, אז יעלו הזו"ן בהבינה וכמ"ש בסוף הספד"צ (לו ע"ב) וכולא תייבין לאתרייהו, ויתגלו אז אור התלת עלמין שבתקונא קדמאה שהם השורשים דהעולמות ב"ע (דע"ה ח"ב סא ע"א).

⁴⁹¹ חיי העוה"ב הוא בשליטת הקו האמצעי, ור"ל כי יעמדו אז כולם בקו אחד, ויהיו כולם בבחי' הקו האמצעי של עתה, ויתגלה אז יחודו ית"ש בכולם שוה, כי יתגלה יחודו ית"ש בכל פעולות החסד והגבורה אשר נעשה מהם, ועליו נאמר (זכריה יד ז) והיה יום אחד הוא יודע לה' (והוא שליטת דקו האמצעי הגילוי דאור יחודו ית"ש) לא יום ולא לילה, הם קו החסד והגבורה שהם יום ולילה, כי בגילוי דאור יחודו לא ניכרו לבחי' שונות כלל ויהיו כולם בבחי' הקו האמצעי, ועל גילוי נאמר (תהלים קלט יד) אודך על כי נוראות נפלאתי, וכמ"ש באד"ר (קלד סע"ב) (כללים ח"א עח ע"ג).

<p>סמכא חד הוא יתיב מתתא לעילא וחד מגרופיא בידיה ובמגרופיא ארבע מפתחי שנינין (ס"א שניין) מכל סטרוי ומתאחדן פרכא ונחתין לה מעילא לתתא וכן לסמכא תניינא ותליתאה ורביעאה</p>	<p>עמוד אחד היה יושב מלמטה למעלה, ואחד מזלג היה בידו. ובמזלג היו ארבע מפתחות חדים (שניים) מכל הצדדים ואוחזים בפרוכת ומורידים אותה מלמעלה למטה. וכן היה לעמוד השני והשלישי והרביעי.</p>
<p>ובין סמכא לסמכא אחידן תמניסר רגלי דסמכי ומתנהרין בבוצינא דגליפא (ס"א בבוסיטא דגליפין) בההוא פריסא וכן לד' עיבר</p>	<p>ובין עמוד לעמוד, נאחזים י"ח שרגליהם סמוכות ומאירים בנר שנחקק (בתואר פנים שנחקקים) באותה הפרוכת. וכן לכל ד' הצדדים.</p>
<p>וחמינא אלין תקונין דנהרין עלה והוו מחכאן מלי דפומנא לאתעטרא ולאסתלקא כל חד באתריה וכד הוו מתתקנן מפומנא כל חד וחד סליק ואתעטר ואתתקן בההוא תקונא דאתתקן הכא מכל (ס"א בהבל דכל) פומא דחד מינן</p>	<p>וראיתי אלה התיקונים שמאירים עליו, והם היו מחכים לדברי פיננו להתעטר ולעלות כל א' במקומו, כי כשהיו נתקנים מפינו, כל אחד ואחד עלה ונתעטר ונתקן באותו התיקון שנתקן כאן, מכל (בהבל של כל) פה של אחד מאתנו.</p>
<p>ובשעתא דחד מינן פתח פומא לתקנא בההוא תקונא ההוא תקונא הוה יתיב ומחכה למלה דנפיק מפומיכון וכדין סלקא בדוכתיה ואתעטר⁴⁹² וכל סמכין מכאן ומכאן חדאן על דשמעין מה דלא ידעו וצייתין לקליכון</p>	<p>ובשעה שאחד מאתנו פתח את פיו לתקן באותו התיקון, אותו התיקון היה יושב ומחכה לדיבור שיצא מפיכם, ואז עלה למקומו ונתעטר (שם). וכל העמודים שמכאן ומכאן, היו שמחים על ששמעו את מה שלא ידעו, והיו מקשיבים לקולכם.</p>
<p>כמה רתיכין קיימין הכא בניניכון זכאין אתון לעלמא דאתי דכלהו מלי דנפקי מפומיכון כלהו מלין קדישין מלין כשרן דלא אסטאן לימינא ולשמאלא</p>	<p>כמה מרכבות עומדים כאן בשבילכם, אשריכם לעולם הבא, שכן כל הדברים שיצאו מפיכם כולם הם דברים קדושים, דברים כשרים שאינם נוטים לא לימין ולא לשמאל.</p>
<p>קב"ה חדי למשמע וציית להני מלי עד דהוא אנמר (ס"א אנזר) דינא די לעלמא דאי תימרון זמנא אחרא כל הני מלי קדישין עלייכו כתיב וחכך כייז הטוב וגו' דובב שפתי ישנים</p>	<p>הקב"ה שמח לשמוע ומקשיב לאלו הדברים עד שהוא גומר (גוזר) הדין. כי לעולם הבא תאמרו פעם נוספת את כל אלו הדברים הקדושים. עליכם נאמר "וחכך כייז הטוב וגו' דובב שפתי ישנים".</p>
<p>מאי דובב שפתי ישנים דאפילו לעלמא דאתי מרחשן שפוותייכו אורייתא קמיה השתא אתתקנו ואתכוונו דעתא למתקן תקוני דזעיר אפיז היך יתתקן והיך יתלבש בתקוני מתקוני עתיק יומין קדישא דקדישין טמירא דטמירין טמירא מכלא דהשתא חובתא (ס"א חכמתא) עלייכו למגור דינא קושטאה יאה</p>	<p>מאי "דובב שפתי ישנים"? שאפילו לעולם הבא שפתותיכם תהיינה דובבות (דברי) תורה לפניו. עתה תתקנו ותכוונו דעתכם לתקן את תיקוניו של ז"א, ואיך ייתקן ויתלבש בתקוני, מתקוניו של עתיק יומין קודש הקדושים טמון הטמונים הטמון מכל, עתה חובה (חכמה) עליהם לפרש את הדין, אמת</p>

⁴⁹² כל גילוייו ית"ש אשר באצילות, שהם כל שמותיו יתברך, וכל אורם וגילויים, הוא ג"כ רק ע"י הצדיקים כי בכל מה שמתבונן⁴⁹² האדם למטה הוא מאיר ומזהיר אותו הענין למעלה, וכשמתבונן בשמותיו ית"ש ובאורם אשר באצילות, הוא מעורר גילויים למעלה, ונמשך ממילא אור קדושתם למטה ג"כ, כי כל גילוייו שבאצילות הוא רק בשביל העולמות ב"ע. ועי' באד"ר (קלה ע"א) כי ע"י דרשת הרשב"י ותלמידיו בה"ג תיקונים, הנה נתגלו והאירו בזהר אורם למעלה. וכן הוא ג"כ בהקדמת זוהר בראשית (ב ע"א) וכן בהקדמת תיקונים (ג סע"ב) (כללים ח"א ג ע"ד).

נאה ויפה.	ושפירא
ולתקן כל התיקונים על בוריים תיקונים של ז"א מהתיקונים של א"א נתקנו ונתפשטו תיקוניו מכאן ומכאן, כמראה אדם לשלוט (ולהוציא) בו הרוח הסתום כל הסתומים כדי לשבת על הכסא, שנאמר "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה".	ולאתקנא כל תקונין על בורייה תקוני דזעיר אפיין מתקוני דאריך אפיין אתתקנו ואתפשטו תקוניו מכאן ומכאן כחיוו ב"נ למשלטא (ס"א ומשלפא) ביה רוחא דטמירא דכל טמירין בנין למיתב על כורסייא דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה
כמראה אדם הכולל כל הצורות, כמראה אדם הכולל את כל השמות, כמראה אדם שבו סתומים כל העולמות העליונים והתחתונים, כמראה אדם שהוא כולל את כל הסודות שנאמרו ונתקנו טרם שנברא העולם, ואף על פי שלא נתקיימו.	כמראה אדם דכליל כל דיוקנין כמראה אדם דכליל כל שמהן כמראה אדם דביה סתימין כל עלמין עלאין ותתאין כמראה אדם דכליל כל רזין דאתאמרו ואתתקנו עד דלא אברי עלמא ואע"ג דלא אתקיימו
למדנו בספרא דצניעותא עתיקא דעתיקין, טרם שהכין תיקונים, בנה מלכים, אסף מלכים, (חוקק מלכים) והיה משער את המלכים. אבל לא היו מתקיימים עד שדחה (שהניח) אותם והצניע אותם לזמן אחר.	תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין עד לא זמין תקוניו ⁴⁹³ באני מלכין כנס מלכין (נ"א גליף מלכין) ומשער מלכין ולא הו מתקיימי עד דדחי (ס"א דאנח) לון ואצנע לון לבתר זמנא
זהו שנאמר "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום" "בארץ אדום" במקום שכל הדינים נמצאים שם, וכולם לא נתקיימו, עד שהראש הלבן שהוא העתיק של העתיקין נתקן. וכאשר נתקן, תיקן את כל התיקונים שלמטה שתיקן את כל התיקונים של העליונים והתחתונים.	הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום בארץ אדום באתר דכל דינין מתקיימין תמן ⁴⁹⁴ וכולהו לא אתקיימו עד דרישא חוורא עתיקא דעתיקין אתתקין כד אתתקן תקין כל תקונין דלתתא תקין כל תקונין דעלאין ותתאין
מכאן למדנו כל ראש העם שלא נתקן הוא תחילה, אין העם יכולים ליתקן,	מכאן אוליפנא כל רישא דעמא דלא אתתקן ⁴⁹⁵ הוא בקדמיתא לית עמא מתתקנא

⁴⁹³ אמר ד' לשונות ע"ש הד' מיני מלכים דא"א וז"ל, 'באני מלכין' הוא על המלכין דאבא, 'כנס מלכין' הוא על המלכין דאימא, 'גליף מלכין' הוא על המלכין דז"א, 'משער מלכין' הוא על המלכין דהנוק'. ולעיל (קכח ע"א) אמר רק ב' לשונות גליף ושיער מלכין, והוא על המלכין דז"ל, כי כל למעלה מהם הם כולם נעלמים, כמ"ש במאמרי רשב"י (דף סב ע"ב, וטל ע"ג, ועי' מב"ש שם יד ע"ד מדפוה"ח בפ"ו שם, ע' שם ושם והבן) (דע"ה ח"א א ע"א), מה שנזכר באד"ר ענין המלכים ג' פעמים (קכח ע"א קלה ע"א קמב ע"א) והם דא"א ודז"ל, וכן אמר הרב ג"כ במאמרי רשב"י (בביאור אד"ר דף ל ע"ב, ודף סד ע"א). ואמר שם כי המלכים אשר בקכ"ח ע"א הם דא"א, וקל"ה ע"א הם דז"א, וקמ"ב ע"א הם דנוק' (דע"ה ח"ב ד ע"א).

⁴⁹⁴ עיקר סבת מיתת המלכים וביטולן ושבירת הכלים אשר היה הן בהמלכי עגולים והן בהמלכי יושר, הנה היה משום שהיו כולם רק דינים גדולים וגבורות חזקים, וכמ"ש הגר"א ז"ל בספד"צ (ג ע"א פ"א בד"ה וארעא אתבטלת בהגהה שם) (דע"ה ח"א טז ע"ג). בזוהר הרקיע (דף ק"ד ע"א) וכן במאמרי רשב"י (פרשת תרומה דף ז' ע"ב) אמר דסבת מיתתם היה משום שהיו כולם דינים גמורים [וכמו שמבואר ג"כ בע"ח בשבירת הכלים (סוף פרק ז') ובנקודות (פרק א') ע"ש] וכן אמר שם פרשת פקודי (ד' כ"ג ע"א וב') שמשום שהיו כולם דינים קשים לא יכלו לקבל את האור, ועי"ז מתו. וכן הוא עוד שם בארוכה בזה בביאור מדרש הנעלם רות (דף ס"ג ודף ס"ד) ומבואר שם כי כולם היו דינין תקיפין, ומחמת שהיו בסוד הדין הקשה נתחרבו ונתדעכו לניצוצין שאין בהם ממש, וכן הוא כ"ז באד"ר (נשא דף קלה וקמ"ב) ובאד"ר (רצ"ב) ובפ' פקודי (רנ"ד סע"ב) (דע"ה ח"א נט ע"ד).

⁴⁹⁵ דע"ה ח"א ו ע"א אות ה', כאשר נולד אור המ"ה דהתיקון מהמוחין פנימים דהא"ק, והיה נמשך דרך האבא שבא"ק לצאת ממנו באצילות, הנה נשאר עיקרו בו גופה, ונשאר אור הס"ג שבו דהאבא עצמו בעיקרו כדי שיתוקן הוא בתחילה, ונשלם הוא באור הנפלא והנורא הזה, כי עי"ז הנה נעשה האפשרי שיתוקן האצילות על ידו. והוא ע"ד שאמרו באד"ר (קלה ע"א) (כללים ח"ב ע"א), כל אור היורד

ואם הוא נתקן, אז כולם נתקנים. ואם הוא אינו נתקן תחילה, אין העם יכולים ליתקן.	ואי איהו מתתקן בלהו מתתקן ואי איהו לא מתתקן בקדמיתא לא יכלין עמא לאתתקנא
מניין לנו? מעתיק יומין, שכן טרם שנתקן הוא בתיקוניו, לא נתקנו כל אותם שצריכים ליתקן, (ואז) כל העולמות נחרבו.	מנלן מעתיק יומין דעד לא אתתקן הוא בתקוניו לא אתתקנו כל אינון דבעו לאתתקנא וכלהו עלמין אתחרבו
זהו שנאמר "וימלוך באדום בלע בן בעור וגו'". "וימלוך באדום" הם סוד אחד [מכובד], המקום שכל הדינים מתקשרים שם, וכולם תלויים משם.	הה"ד וימלוך באדום בלע בן בעור וימלוך באדום רוא הדא ⁴⁹⁶ (ס"א יקירא) הוא אתר דכל דינין מתקשרין תמן ותליין מתמן
"בלע בן בעור", למדנו הוא גזרת הדין הקשה שבקשים, שבשבילו מתקשרים אלף אלפים בעלי יבבה ויללה.	בלע בן בעור תאנא הוא גזרת דינא תקיפא דתקיפין דבגנייה מתקטרין אלף אלפין מארי דיבבא ויללה
"ושם עירו דנהבה". מאי "דנהבה"? כלומר דין הבאה, כמו שנאמר "לעלוקה שתי בנות הב הב".	ושם עירו דנהבה מאי דנהבה כלומר דין הבה כד"א לעלוקה שתי בנות הב הב
כיון שעלה להתיישב בו, לא עמד ולא היה יכול לעמוד ולהתקיים, וכל העלמות נחרבו. מהו הטעם? לפי שעדיין לא נתקן אדם כי תקון האדם בצורתו הכולל את הכל, והכל יכול	כיון דסליק לאתישבא ביה לא קאים ולא הוה יכיל למיקם וכלהו עלמין אתחרבו מאי טעמא משום דאדם לא אתתקן דתקונא דאדם בדיוקניה כליל בלא ויכיל
	קלה/ב
להתיישב בו. ולפי שתקון זה של האדם לא היה נמצא, לא היו יכולים להתקיים ולהתיישב, ונתבטלו.	כלא לאתישבא ביה ובגין דתקונא דא דאדם לא אשתכח לא יכילו למיקם ולאיתשבא ואתבטלו
וכי יעלה על דעתך שנתבטלו? והרי כלם נכללו באדם? אלא מה שאמרנו שנתבטלו, היינו שנסתלקו מאותו התיקון עד שיבא תיקון [צורת] האדם,	ואתבטלו ס"ד והא בלהו באדם אתכלילין אלא אתבטלו ואסתלקו מההוא תקונא עד דייתי תקונא (נ"א דיוקנא) דאדם וכד אתא כי המלך חשם כאשר נתקן בקדושה נהפך לשמח ונאמר עליו שמח בחור בילדותך כו' (שער מאמרי רשב"י).

מלמעלה למטה הנה נשאר עיקרו בכל מקום שעובר דרך הם ובפרט באור התיקון וכמ"ש באד"ר (קלה ע"א) (כללים ח,ב קבא ע"ג).

⁴⁹⁶ סוד בלע בן בעור הוא עצמו בלעם בן בעור כמ"ש רז"ל והענין הוא כי עלמא קדמאה הוא בלע והוא אלף עלמין ונמשך מן תיקונא קדמאה דדיקנא הנקרא אל שדי אשר במלואה יעלו בגמ' אלף ואמנם בהיותם פשוטים יעלו בגמ' משה הנמשך מזה התיקון אלא שמשה היה מבחינתו של המלך הזה אחר שנתקן וזה המלך הוא סוד הדעת וכנגדו היה בלעם ממה שנשאר מזה המלך בלתי תיקון וזמ"ש רז"ל ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אבל באומות העולם קם ומנו בלעם ולפי שהיה גם הוא מבחינת שיורי זה המלך הנקרא דעת לכן היה משבח עצמו ואומר נאום בלעם כו'. ויודע דעת עליון כי גם הוא נמשך מזה הדעת העליון שהיה הראשון שבמלכים של אדום הקדומים לפני מלך מלך לבני ישראל שהיא הקדושה. וזמ"ש מן ארם ינחני כו' מהררי קדם כי מלכים אלו נקראים בני קדם כנז' בס' הזוהר בפ' משפטים בסבא כי תחילה יצתה הקלי' ואח"ך הקדושה ובענין שלשה מלכים אלו דע כי אחר שנתקנו נשאר הראשון שרשו בבינה דאצילות ומשם מתפשט עד הבריאה והעולם השני הנקרא יובב מלך השני נשאר שרשו בת"ת דאצילות ומשם מתפשט עד עולם היצירה והעולם השלישי הוא חשם. המלך הג' נשאר שרשו במלכות דאצילות ומשם מתפשט ומאיר עד עולם העשיה. ודע כי העולם הראשון הכולל אלף עלמין שהוא האחורים של אלהים במילוי היהין העולה בגמטריא אלף הטעם הוא לפי שכיון ששרשו הוא בבינה ובעולם הבריאה ששם הוא בחי' הוי"ה בניקוד אלהים לכן היו אלו העלמין אלף מבחינת האחורים של אלהים העולים אלף כנז' גם דע כי המלך חשם כאשר נתקן בקדושה נהפך לשמח ונאמר עליו שמח בחור בילדותך כו' (שער מאמרי רשב"י).

<p>האי דיוקנא אתגלפו (ס"א אתכללו) כלהו ואתחזרו לקיומא אחרא מנהון אתבסמו⁴⁹⁷ (ס"א מנהון אתבסמו ולא אתבסמו) ומנהון לא אתבסמו כלל</p>	<p>וכשבאה צורה זו נחקקו [נכללו] כולם וחזרו לקיום אחר, חלק מהם נתמתקו, [חלק נתמתקו ולא נתמתקו], וחלק לא נתמתק כלל.</p>
<p>ואי תימא והא כתיב וימת וימת דאתבטלו לנמרי לאו הכי⁴⁹⁸ אלא כל מאן דנחית⁴⁹⁹ מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה כד"א וימת מלך מצרים דנחת מדרגא קדמאה דהוה קם ביה</p>	<p>ואם תאמר הרי נאמר "וימת", "וימת" [כלומר] שנתבטלו לגמרי? אין הדבר כך, אלא כל מי שיורד מהמדרגה הקודמת שהיה בה, קוראים עליו שמת, כמו שנאמר "וימת מלך מצרים" שירד מהמדרגה הקודמת שהיה בה.</p>
<p>וכיון דאתתקן אדם אתקרונ בשמהן אחרנין ואתבסמו בקיומא ביה וקיימין בדוכתייהו וכלהו אתקרונ בשמהן אחרנין מן קדמאין בר ההוא דכתיב ביה ושם אשתו מהיטבאל בת מטריד בת מי זהב מ"ט משום דהני לא אתבטלו כשאר אחרנין משום דהוה דכר ונוקבא כהאי תמרא דלא סלקא אלא דכר ונוקבא</p>	<p>וכיון שנתקן האדם, הוא נקרא בשמות אחרים, והם נתמתקו בברית שבו ועומדים במקומם. וכלם נקראים בשמות אחרים מן הראשונים חוץ מזה שנאמר בו "ושם אשתו מהיטבאל בת מטריד בת מי זהב", למה? לפי שאלו לא נתבטלו כשאר האחרים, משום שהיה זכר ונקבה, כמו אילן התמר שאינו עולה אלא זכר ונקבה.</p>
<p>ובג"כ השתא דאשתכחו דכר ונוקבא לא כתיב בהו מיתה כאחרנין ואתקיימו אבל לא אתישבו עד דאתתקן דיוקנא דאדם וכיון דאתתקן דיוקנא דאדם אתחזרו ואתקיימו בקיומא אחרא ואתיישבו</p>	<p>ולכך עתה שנמצאו זכר ונקבה, לא נאמר בהם מיתה כמו האחרים, ונתקיימו. אבל לא נתיישבו עד שנתקן צורת אדם, וכיון שנתקן צורת אדם, חזרו ונתקיימו בקיום אחר, ונתיישבו.</p>
<p>תאנא כד סליק ברעותא דרישא חוורא</p>	<p>למדנו כשעלה ברצונו של הראש הלבן לעשות כבוד לכבודו, ותיקן והכין והוציא</p>

⁴⁹⁷ ע' מאמרי רשב"י (דף מ"ד ע"ג) אעפ"י שאמרו מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל אין הכונה לומר כי קצת מהמלכים נתבסמו ומלכים אחרים לא נתבסמו כי האמת הוא כי כל השבעה מלכים נתבסמו אבל הכונה לומר כי בכל מלך ומלך שבהם יש בו חלק שנתבסם וחלק שלא נתבסם, ועיי"ש (דף ס"ב ע"א) בע"א לא מצאתי, אמנם בדף סב ע"ב מצאתי כתוב בזה"ל, "מנהון אתבסמו" בסטרא דקדושה, "ומנהון לא אתבסמו ואתקיימו" בסט"א, ובהגר"א ביהל אור (פ' פקודי דף ל' ע"ב) עי' יהל אור לזהר פקודי ל ע"ב, שגורס "מנהון אתבסמו ומנהון אתבסמו ולא אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל", ומבאר את החילוק, שג"ר נתבסמו בתיקון, והר"ק 'אתבסמו ולא אתבסמו', ואילו הנוק' 'לא אתבסמו כלל'. ולמעשה יוצא כי קיימת בין הארז"ל לגר"א מחלוקת בגרסאות אם גורסים 'מנהון אתבסמו ולא אתבסמו'. ועי' דע"ה ח"ב יט ע"ד: כל החלקים היותר תחתונים שבהם ועמדו יותר מרחוק הם לא נתקנו כלל, והיו הם בפנ"ע ממש, אבל כל חלקי היותר עליונים הם היו יותר קרובים לאורות התיקון ונתקנו במקצת והם לא היו בפנ"ע כ"כ, ומה שהיו בהם עוד יותר עליון, הם היו מקורבים עוד יותר לכל חלקי התיקון וקבלו ג"כ תיקון הרבה עד שהיו ממוצעים ומעורבים מהטוב והרע ביחד. והנה אותן החלקים אשר הם לא קבלו אז עדיין תיקון כלל, הנה היו נחשבים הם לרע גמור, כי היו בלועים עדיין בהזוהמא הרבה.

⁴⁹⁸ ר"ל כי הרי בעת מיתתם ושבירתם היה נעשה מהם ועל ידיהם כל השרשים הראשונים דכל העולמות ב"ע, וא"כ הרי לנו כי לא נתבטלו לגמרי. אמנם כ"ז היה רק בעת מיתתם ושבירתם, אבל אח"כ, כאשר יצא ונתהווה כל הטומאה והרע, ונטבעו כל המציאויות בהם וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בחלק שני, הנה אז נתבטלו באמת ג"כ, כי זהו ביטולם מה שנטבעו בעמקי מצולות ים. אמנם עכ"ז הנה הם עולים משם ומתתקנים תמיד כנודע, וכל המציאות שנעשה ונתחדש הוא לעולם מה שיוצא ומתתקן משם, וא"כ נמצא כי לא נתבטלו לגמרי ח"ו (דע"ה ח"א סד ע"ד), כי הרי יצא ונעשה אז על ידיהם כל השרשים דכל מציאות הבי"ע כולן וא"כ הרי לא נתבטלו לגמרי (לש"ו).

⁴⁹⁹ מקודם היו במקום העתיד לעולם האצילות יוצא אז כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דעולם האצילות וכן גם האצילות דבי"ע כנז', וזהו ענין מלכותם. ואח"כ ירדו למטה במקום העתיד להעולמות ב"ע ומיתו ונשברו (כי האורות יצאו מהכלים וזהו המיתה, והכלים עם הש"כ ופ"ר ורפ"ח ניצוצין ירדו למטה, ונשברו הכלים ונתפזרו השברים והניצוצין לשברים אין קץ, וזהו השבירה) ואז יצאו ונעשו כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דכל המציאויות דבי"ע (דע"ה ח"א ב ע"א). עי' שבירה ב'.

<p>למעבר יקרא ליקריה תקין וזמין ואפיק מבוצינא דקרדינותא חד ניצוצא (נשב ביה אתתקר (ס"א אתתקן) וסליק רעותיה) ואתפשט לתלת מאה ושבעין עיבר וניצוצא קאים ושארין נפיק אורא דכיא⁵⁰¹ ומתגלגלא⁵⁰² נשב ביה אתתקן ונפיק חד גולגלתא תקיפא ואתפשט לארבע סטרין</p>	<p>מהנר החזק ניצוץ אחד (נשב בו ונתקרר⁵⁰⁰ (נתקן) ועלה ברצון), ונתפשט לש"ע צדדים, וזה הניצוץ עמד והתחיל לצאת האויר הטהור, נתגלגל ונשב בו ונתקן, והוציא גולגולת אחת תקיפה ופשט לד' צדדים.</p>
<p>ובהאי אורא דכיא אשתאיב ניצוצא ואתאחד וכליל (ס"א ואתכליל) ביה ביה ס"ד אלא אתמטר ביה ובנין כך האי גולגלתא אתפשט בסטרוי והאי אורא הוא טמיר⁵⁰³ דטמירין עתיק יומין ברוחא דגניז בהאי גולגלתא אתפשטו אשא מסטר חד ואורא מסטר חד⁵⁰⁴</p>	<p>ובאויר הטהור הזה, נשאב הנצוץ ונאחזו וכלול (ונכללו) בו. בו עלה בדעתך? אלא שנטמנו בו. ולכך הגולגלתא הזה נתפשט בצדדיו, והאויר הזה הוא טמון הטמונים עתיק יומין, ברוח שנגנז. בזו הגולגולת נתפשטה אש מצד אחד, והאויר מצד אחד.</p>
<p>ואורא דכיא קאים עליה מהאי סטר ואשא דכיא קאים מהאי סטר מאי אשא הכא⁵⁰⁵ אלא לאו הוא אשא אבל בוצינא דא (נ"א ניצוצא) דאתכליל באורא דכיא נהיר למאתן ושבעין עלמין ודינא מסטרוי אשתכח ובג"ד האי גולגלתא אתקרי גולגלתא תקיפא</p>	<p>והאויר הטהור עומד עליו מצד זה, והאש הטהור עמד מצד זה. מהו אש כאן? אלא הם אינם אש, אלא שזה הנר (ניצוץ) שנכלל באויר הטהור, מאיר לר"ע עולמות, והדין נמצא בצדדיו. ולכן זו הגולגולת נקראת הגולגולת החזקה.</p>
<p>בגולגלתא דא יתבין תשעה אלפי רבוא עלמין דנטלין עלוי וסמכין עלוי בהאי גולגלתא נטיף טלא מרישא חיוורא דאתמלי מניה תדיר</p>	<p>בגולגלתא זו נמצאים תשעת אלפים רבוא עולמות, שנשענים ונסמכים עליו. בזו הגולגלתא נוטף טל מהראש הלבן,</p>

500

⁵⁰¹ הנה ענין אורא דכיא נתבאר אצלנו בפ' בשלח דף ג ע"א באותה התוספתא המתחלת עד לא אשתקע אורא דכיא כו' וע"ש. גם ענין בוצינא דקרדינותא ואורא דכיא נתבאר אצלנו באדרת האזינו ע"ש היטב ובפ' פקודי בדף רנד ע"ב. ואמנם נבאר קצת ענין אומרו אשא דכיא ואורא דכיא בקיצור כבר הודעתך בפ' משפטים בדף צט ע"ב ובפרשת פקודי בדף רנד ע"ב. ענין ההוא רוחא דשבק בעלה באתתא בביאה ראשונה לעשותה כלי. ועתה אבאר ענין זה איך היה למעלה בזווג העליון דאבא ואימא ובזווג התחתון דז"א ונוקביה. כי בתחילת כל זווג וזווג מאלו השני זווגים הנז' צריך שתחילה בביאה ראשונה יעשה כלי בנוקבא ואח"ך יזדווגו שנית בביאה שניה להוליד טיפה לטוד עיבור הולד ואין לך שום זווג וזווג בעולם שאין בו שני מיני יחודים אלו. ביאה הראשונה לצורך עשית כלי והשניה לצורך טיפת הולדת הוולד כמבואר אצלנו בביאור ק"ש שעל המטה וע"ש. וגם תעיין באדרת האזינו בזיווג אריך אפין להאציל את ז"א ונוקביה דעיבור ראשון ונתחיל מזווג אבא ואימא כי הנה כאשר אבא נזדווג באימא בביאה ראשונה כשנברא העולם הנחיל בה חד רוחא דשביק בה בעלה כנז' והוא נמשך מבחינת הדעת אשר באבא שהיא הו"ה אחת במילוי יודין. וזהו סוד ההוא רוחא דשביק בה אבא באימא לעשותה כלי כדי שתהא ראויה אח"ך לקבל טיפת העיבור ולהתעבר. ואמנם זה הדעת אשר באבא נמשך מן הדעת העליון אשר במזל ה"ג דבדיקנא דעתיקא שהוא אריך אנפין הנשפע זה התיקון ה"ג מתיקון השמיני הנקרא גם הוא מזלא כנודע וכל אלו הדעות הם נמשכין יותר מלמעלה מדעת עליון אשר בעתיק יומין הנקרא רישא עלאה דלא אתידע אשר הוא גנוז בין גלגלתא ומוח' דאריך אנפין והוא יושב שם בסוד ההוא אורא דיתבי על קרומא דמוחא כמבואר אצלנו באדרת האזינו וע"ש. ומשם נמשך האי רוחא דיהיב אבא באימא ונמשך מן יסוד דאבא הנקרא נתיב לא ידעו עיט ואתגניז בתוך יסוד של אימא ועל שם שנמשך מההוא אורא עלאה דיתבי על קרומא דמוחא סתימא דאריך אפין כנז' לכן נקרא גם הוא אורא דכיא וזהו סוד זה האורא דכיא הנזכר כאן באומרו נפיק אורא דכיא ומתגלגלא ואתפשט ואפיק חד גלגלתא כו' כמו שנבאר בע"ה (שער מאמרי רשב"י, עיי"ש עוד אריכות גדול).

502

⁵⁰³ והוא הדעת אשר ברישא דא"א כמ"ש באד"ז רצא ע"א (לש"ו).

504

505

<p>ומהאי טלא דאנער מרישיה זמנין מיתייא לאחיהא והוא טלא דאתכליל בתרי גוויי מסטרא דרישא חוורא</p>	<p>שמתמלא ממנו תמיד, ומזה הטל שננער מראשו עתידים המתים להחיות. וזה הטל הנכלל בשתי צבעים מצדדי הראש הלבן.</p>
<p>חיוור בגווייה (ס"א בניניה) דכליל כלהו חיוורי (וכלהו חיוורי) אבל כד אתיישבן בהאי רישא דזעיר אפינ אתחזי ביה סומקא כהאי בדולחא דאיהו חיוור ואתחזייא גוונא סומקא בגוונא חיוורא ובגין כך כתיב ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם לחיי עולם בגין דאתחזיאו לההוא חיוורא דאתי מסטר דעתיק יומין אריכא דאנפין</p>	<p>הלבן שבו [בגללו], הכולל את כל הלבנים (וכל הלבנים), אבל כשמתיישב בראש ז"א, נראה בו אדום כאבן הבדולח והנה שהיא לבנה, ונראה בו גוון אדום בתוך גוון הלבן. ולכן נאמר "ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם" "לחיי עולם" עבור אלו הראויים לאותו הלבן, הבא מצד עתיק יומין א"א.</p>
<p>לחרפות לדראון עולם בגין דאתחזיאו לההוא סומקא דזעיר אפינ וכלא כליל בההוא טלא הה"ד כי טל אורות טלך אורות תרין וההוא טלא דנטיף נטיף כל יומא לחקלא דתפוחים כגוויי חיוורא וסומקא</p>	<p>"לחרפות לדראון עולם" בעבור שראויים לאותו הגוון האדום דז"א, והכל כלול בזה הטל. וזהו שנאמר "כי טל אורות טלך", "אורות" שנים. וזה הטל הנוסף, נוסף כל יום לפרדס תפוחים כגוויי לבן ואדום.</p>
<p>האי גולגלתא אנהיר בתרי גוויי להאי סטר ולהאי סטר ומהאי אוירא דכיא אתפשט מגולגלתא לאנפוי ק"נ רבוא עלמין ובגין כך אתקרי זעיר אפינ</p>	<p>זו הגולגלתא מאירה בשתי צבעים, לצד זה ולצד זה. ומזה האויר הטהור, נתפשטו מגולגולת פניו למאה וחמשים רבוא עולמות, ולכן נקרא ז"א.</p>
<p>ובשעתא דאצטריך אתפשטו אנפוי ואריכין בההוא זמנא בגין דאשגח באנפוי דעתיקי דעתיקין וחיים לעלמא ומהאי גולגלתא נפיק חד עיבר לכל אינון דלתתא ויהבי אגר אוראותא לעתיק יומין כד עאלין בחושבנא</p>	<p>ובשעה שצריך, אזי מתפשטים פניו ומתארכים בעת ההיא, לפי שמסתכל בפניו של עתיקי עתיקין, ומרחם על העולם. ומגולגולת זו יוצא צד אחד לכל אלו של מטה, ונותנים שכר אוראותא לע"י כאשר עולים בחשבון</p>
<p>קלוא</p>	
<p>תחות שרביטא ולקביל דא בקע לגולגלת לתתא כד עאלין בחושבנא והאי בקע אגר אוראותא אשתכח מניה לעתיק יומין</p>	<p>תחת השרביט. כנגד זה "בקע לגולגולת" למטה, כאשר עולים בחשבון. ובקע זה הוא שכר אוראותא. נמצא ממנו לע"י.</p>
<p>בחלליה דגולגלתא (ס"א בגולגלתא דא) ג' חללין אשתכחו⁵⁰⁶ דשרייא מוחא בהו וקרומא דקיק חפייא עליהו אבל לא קרומא קשישא</p>	<p>בחללו של הגולגולת הזה, נמצאים ג' חללים של המוח שורים בהם וקרום דק חופה עליהם, אבל אינו קרום קשה, סתומה כמו דבעתיק יומין ולכן מח זה</p>

⁵⁰⁶ יש בזעיר תרין גוויין חוור וסומק, וירוק היא גוון תליתאה, והכל בא מכח שלשה מוחין של הלמ"ד צלם, אשר נעשה ממנו חכמה ובינה ודעת בזעיר אנפין. ולכן גם בהגולגלתא הזאת עשו תלת חללי, דמוחא מונח בהו, ולכן אומר באדרת נשא וזה לשונו, 'בחללין דגולגלתא תלת חללין אשתכחו דשרייא בהו מוחא וקרומא דקיק חפייא עליהו'. שמוכרח הטל הזה, שלא יהיה סתום כמו בקרומא דאוירא הזקן, של עתיק יומין, וחזק מאוד, וסוגר אותו שלא יצא המוח הזה למטה, כי אם בדחיקו טיפין זעירין והקרום הזה הוא קשה כזקן שחיה שנים רבים, לכן הוא סוגר היטב את הטל הזה, שלא יצא חוצה, כי אם בדחיקו, שאי אפשר לעולם בלא טל לכן אינו נעצר. אבל הטל של זעיר אנפין הנקרא נער ישראל, מונח בקרומא דק כמו הקרום של נער קטון, ובקל נוסף, ומשפיע למטה, ואינו סתום כמו של אריך אנפין, ואינו קשה. לכן אומר שם באדרא, 'קרומא דקיק חפייא עליהו', 'אבל לא קרומא קשישא סתימא דעתיק יומין', כי מלכות דאדם קדמון שבעה תיקונים שלה נקראו עתיק יומין (עמק המלך ש"ז פ"ז).

<p>סתימא כעתיק יומין ובנין דא האי מוחא אתפשט ונהיר (ס"א ונפיק) לתלתין ותריין שבילין⁵⁰⁷</p>	<p>מתפשט ומאיר (ויוצא) ל"ב שבילים.</p>
<p>הה"ד ונהר יוצא מעדן⁵⁰⁸ ותאנא בתלת הללין דגולגלתא מוחא שרייא מחללא חד מתבקע⁵⁰⁹ (ס"א ומתפשט) חד מבועא לד' סטריין ונפיק מההוא מוחא דשרייא בהאי הללא תלתין ותריין שבילין רוחין דחכמתא</p>	<p>זהו שנאמר "ונהר יוצא מעדן". ולמדנו בג' חללים של הגולגולת שורה המוח מחלל אחד. נבקע (ומתפשט) מעיין אחד לד' צדדים, ויוצאים מהמוח הזה השורה בחלל הזה, ל"ב שבילים של רוחות החכמה.</p>
<p>מחללא תניינא מתבקע⁵¹⁰ ומתפשט חד מבועא אחרא ומתפתחין ו' תרעין מאלין ו' תרעין אתאחדן ו' יומין דאורייתא ו' שניין דיובלא ו' אלף דריין דזמין קב"ה לאתבא רוחיה ליה ולשרייא ביה</p>	<p>מהחלל השני נבקע ומתפשט מעיין א' אחר ונפתחים (בו) חמשים שערים, ומאלו נ' השערים מתאחדים חמשים הימים של התורה, חמשים השנים של יובל, חמשים אלף דורות שעתיד הקב"ה להשיב לו את רוחו ולהשרות בו.</p>
<p>מחללא תליתאה נפקין אלף אלפין אדרין</p>	<p>מהחלל השלישי יוצאים אלף אלפים</p>

⁵⁰⁷ פירוש, 'ובגין כך' מאחר שלא נסגר הקרום של זעיר אנפין, לכן יוצאים הל"ב אלהים שהם דינים ומתפשטים לש"ך דינין לזעיר ולשכ"ה דינין דנוקבא. ובכוונת המכוין הוא דקיק, ופתוח הקרום דזעיר אנפין לפעול, ולהתפשט פעולת הדין, אבל הקרום של עתיק יומייתא הוא סתום, ואינו מתפשט בל"ב אלהים הנזכר, רק לשני י"ו של האלף דאין, והמספר של הל"ב נמצא שם בכלילות שתי י"ו של האלף הנזכרת. וידוע כי שביל הוא מאבא, בסוד הל"ב נתיבות חכמה, כי שביל ונתיב הוא דבר אחד, ויסוד של אבא נקרא שביל, ומאחר שאינו סתום, לכן הוא מתפשט לל"ב אלהים (עמק המלך שם).

⁵⁰⁸ "עדן" שהוא אבא. ורצה לומר, נהר הוא השביל, יסוד אבא, שהוא נקרא עדן בכל מקום אבל בינה עצמה נקראת נהר, דהיינו, יסוד אמא היוצא מעדן שהוא חכמה, דהיינו אבא עצמו, דרך יסוד שלו שהוא השביל שלו. "ואינון רעין דלא מתפרשין לעלמין" (לעיל ד ע"א) בזווג תדירי, ויסוד אבא ויסוד אמא מעוררים זה בזה תמיד, 'כמעט איש ולויות', ואמרו רז"ל 'כמעט איש עם הלוייה שלו' [יומא נ"ד א'] שהיא הנקיבה, ולכן אומר מעדן, רצה לומר נהר יוצא עם עדן, על שם שהזכר כולל הנקיבה באחדות חזק (עמק המלך שם). ⁵⁰⁹ ידוע כי חכמה כולל כל הויה והוא כל ד' מוחין חו"ב וחו"ג ונכללים באות יו"ד דהויה וידוע כי ד' רוחין דעלמין מתפלגין לל"ב רוחין כמ"ש חכמי הטבע ובהם מתנהג העולם. וז"ש ונפקין מהאי מוחא כו' ל"ב שבילין רוחון דחכמתא. וז"ס מ"ש הכתוב מארבע רוחות בואי הרוח ופחיי?? בהרוגים האלה כי תחיה"מ מסט' דחכמה חיה כמש"ל והוא מ"ש הכ' ונהר יוצא כו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים והכל נכלל ביו"ד בג' אתוון דבי' שי' הוא סתימו דחכמה ו' דנפיק מי' הוא מ"ש ונהר יוצא כו' ד' הוא ד' רוחין דאתפליג בי', ונדוע כי באות י' יש ג' קוצין רישא וגזעא ושבילא ותריין טמירין בי' א' המחבר גזעא עם רישא והב' מה שמחבר גזעא עם שבילא הרי כי מי' נפקין ל"ב שבילין ול"ב שבילין הם ל"ב אותיות וי' נקודות וידוע כי כל האותיות נכללים באות אל"ף ברת"ס בכל ה' מוצאות הפה ואלף הוא בחכמה כמ"ש ואלפך חכמה והוא ממש בציור א' י"ד וכן ציורו א' הוא כ"ו ד' אתוון דהויה ד' רוחין הנ"ל וכן בציור זה א הוא ל"ב שבילין וי' נקודות הוא סוד יו"ד הנ"ל (ב"ע קנג ע"א).

⁵¹⁰ הוא מוח בינה והוא אות ה' דהויה כי בחכמה הוא בכלילות ג' קוי ההנהגה בג' קוצין דילי' כמש"ל ובהיותם בבינה נעשו מיודין וויין והוא ע"י אתפתחא דל"ב שבילין ונהר יוצא מעדן שהוא ו' דנפיק מי' וידוע שכמו שבכללות אצילות אימא מתפשטת בז"א כמ"ש כונן שמים בתבונה והיא נעשית פנימיות ממש בז"א בסוד נשמה משא"כ אבא הוא רק בבחי' אור מקיף לבד בבחי' חיה כמו כן הוא בפרטות שבכל פרצוף יש ד' פרצופים ובינה שבז"א מתפשט בז"א שבו משא"כ חכמה הוא בסוד אור מקיף ולכן בחכמה הוא ברזא דיו"ד שלא באתפשטותא והוא רק מקורא דמבועא משא"כ בינה מתפשטת ברזא דו' נהר יוצא וז"ש כאן מתבקע ומתפשט ונעשה מג' יודין ג' וויין והם ציור אות ה' ולכן שם נכללים ונעשים בסוד ג' שערים כי שביל דנפיק מחכמה יו"ד נהיר בה' בינה ונכלל ה' מי' ונעשה חמשים ש"ב ונק' שערי בינה שהם שערי' לאעלאה בהו לחכמתא עילאה כידוע שכל גילויא דחכמה הוא ע"י בינה ועיקר הנש"ב הם ביסוד דבינה דתמן הוא כניסת שביל דקיק מפתחא דכליל בשית והוא ו' דנפיק מי' ושם נכללת מי' ונעשית בסוד נש"ב ולכן שם נקרא שערי בינה שהם תרעין לחכמתא עילאה וידוע כי פתיחת היסוד דבינה הוא ע"י יסוד דחכמה שלכן נק' מפתחא. וז"ש ומתפתחין נ' תרעין. מאלין נ' תרעין כו'. ידוע כי יציאת מצרים היה ברזא דבינה שתחלה היו בעיבור תוך אימא בסוד רד"ו שנה י' פעמים אה"ה שבסוד העיבור אז הוא בסוד אהיה דאנא זמין לאתגליליא שכאשר אתתא מתעברת יודעים שתלד ורק שאין יודעים אם דכר ונוק' לכן אמרו שבינה תמן קיימא לשאלתא ובעת יציאתם ממצרים היה הלידה ואתפתח יסוד אימא ונעשה מח' דחמץ ה' דמצה (ב"ע שם).

<p>ואכסדראין דדעתא שרייא עלייהו ודרי בהו והאי חללא שרי חלליה (ס"א מדוריה) בין האי חללא ובין האי חללא ואתמליין מתרין סטריין כל אינון אדריין הה"ד ובדעת חדרים ימלאו ואלין ג' מתפשטין בכל גופא להאי סטרא ולהאי סטרא ובאינון אחיד כל גופא ואחיד בהו גופא מכל סטרוי ובכל גופא אתפשטין ואשתכחן</p>	<p>חדרים ואכסדראות שהדעת שורה עליהם ודרה בתוכם. וזה החלל שורה החלל שלו (דירתו) בין חלל זה לבין חלל זה, ומתמלאים משני הצדדים כל אותם החדרים. זהו שנאמר "ובדעת חדרים ימלאו", ואלו הג' מתפשטים בכל הגוף לצד זה ולצד זה, ובאלו נאחז כל הגוף, ונאחז בהם הגוף מכל הצדדים והם מתפשטים ונמצאים בכל הגוף.</p>
<p>תאנא בגולגולתא דרישא תליין אלף אלפי רבוא ורבוא רבבין קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא ולית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא דאחידן ביה דכייין ומסאבן</p>	<p>למדנו בגולגולת הראש אלף אלפי רבוא ורבוא רבבות קוצי של שערות שחורים. והם מסתבכים זה בזה ומעורבים זה בזה, אין שיעור לשערות שיש בכל קוץ וקוץ שנאחזים בהם, טהורים וטמאים.</p>
<p>ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא במסאבא בכל אינון סטריין דאינון דכייין בכל אינון סטריין דאינון מסאבן יתבין קוצי מסתבכין ותקיפין מנהון שעיעין ומנהון תקיפין ובכל קוצא וקוצא יתבין נימין תליין על תליין</p>	<p>ומכאן נאחזים טעמי התורה בטהור וטמא, בכל אותם הצדדים שהם טמאים. יושבים קוצין מסתבכים וחזקים. יש מהם רכים, ויש מהם קשים. ובכל קוץ וקוץ נמצאים שערות תלים על גבי תלים.</p>
<p>מתלהטין ותליין כגיבור תקיף מארי נצח קרבין בתקונא יאה בתקונא שפירא תקיפא (בחור כארזים) רברבין ותקיפין הה"ד בחור כארזים</p>	<p>מתלהטים ותלויים כגיבור חזק בעל ניצחון מלחמות בתיקון נאה יפה וחזק (בחור כארזים), והם גדולים וקשים. זהו שנאמר "בחור כארזים".</p>
<p>מתתקנין קוצין דשערי ותליין תליין על תליין מהאי סטרא להאי סטרא על גולגולתא הה"ד קווצותיו תלתלים ותאנא יתבין תלי תליין משום דמשיכין ממבועין סניאין דתלת רהטי מוחא ממבועא לחללא חד דגולגולתא אתמשכן שערי במשיכותא ומתעבדין תליין דתליין מכמה מבועין דאתמשכן מהאי חללא</p>	<p>נתקנים קוצי השערות ותלויים תלים תלים מצד זה לצד זה על הגולגולת. זהו שנאמר קווצותיו תלתלים. ולמדנו נמצאים תלי תלים, לפי שהם נמשכים ממעיינות רבים שג' חריצי המוח ממעיין לחלל אחד של הגולגולתא, נמשכים השערות בהמשך אחד, ונעשים תלים שתלויים מכמה מבועים הנמשכים מזה החלל.</p>
<p>מהחללא תניינא נפקי חמשיין מבועין ואתמשכן שערי מאינון מבועין במשיכותא ואתעבדין תליין דתליין ומתערבין בקוצין אחרנין</p>	<p>מהחלל השני יוצאים חמישים מעיינות, ונמשכים שערות מאותם המעיינות בהמשך (אחד) והם נעשים תלים התלויים ומתערבים בקוצים אחרים.</p>
<p>מהחללא תליתאה נפקי אלף אלפיין אדריין ואכסדראין ואתמשכן שערי במשיכותא מכלהו (ומתעבדין תליין על תליין ומתערבין בקוצין אחרנין) ובג"כ אינון קוצין תליין על תליין</p>	<p>מהחלל השלישי יוצאים אלף אלפים חדרים ואכסדראות ונמשכות השערות בהמשך אחד מכלם, (ונעשים תלים על תלים ומתערבים בקוצים אחרים) לכן אותם קוצים (עומדים) תלי תלים.</p>
<p>וכלהו משיכין דאתמשכן מג' חללין דמוחא דגולגולתא וכל אינון נימין וכל אינון קוצי תליין וחפיין לסטרא דאודנין ובג"כ כתיב הטה אלהי אונך ושמע</p>	<p>וכלם המשכות שנמשכים, מג' חללים המח שבגולגולת וכל אותם נימין וכל אותם קוצין תלויים ומכסים על צד האזנים. ולכך נאמר "הטה ה' אונך ושמע".</p>

<p>ובהאי תלין תליין (נ"א ובהאי תלייא) ימינא ושמאלא נהורא והשוכא רחמי ודינא וכל ימינא ושמאלא תלי בהאי ולא בעתיקא</p>	<p>ובאלו תלי תלויים (ובזה תלויים) הימין והשמאל, האור והחשך, הרחמים והדין. וכל ימין ושמאל תלויים בזה ולא בעתיקא.</p>
<p>בפלגותא דשערי אתחזי חד אורחא דקיק דמתאחדא מההוא ארחא דעתיק יומין ומההוא ארחא אתפרשן שית מאה ותליסר ארחין דאתפלגון בארחין דפקודי דאורייתא דכתיב כל ארחות יי' חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו</p>	<p>בהתחלקות השערות נראה שביל דק אחד, שנאחז באותו השביל של עתיק יומין, ומזה השביל נחלקים תר"ג דרכים, שמתחלקים לפי הדרכים של מצוות התורה, שנאמר "כל ארחות ה' חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו".</p>
<p>תנא בכל קוצא וקוצא מתאחדן אלף אלפין מארי דיבבא ויללה דתליין בכל קוצא וקוצא מאינון תקיפין ומאינון שעיעין מאריהון דמתקלא (ס"א מאריהון דרחימותא ואיהו מתקלא בינייהו) בג"כ אית ימינא ואית שמאלא</p>	<p>למדנו בכל קוץ וקוץ נאחזים אלף אלפים בעלי יבבה ויללה התלויים בכל קוץ וקוץ, מאלה הקשים ומאלו הרכים בעלי השיקול [בעלי האהבה והוא שיקול ביניהם] ולכך יש ימין ושמאל.</p>
<p>מצחא דגולגלתא אשגחותא דאשגחותא ולא מתגלייא בר ההוא זמנא דצריכין הייביא לאתפקדא ולעינא בעובדיהון ותאנא כד אתגלייא האי מצחא אתערו כל מאריהון דינא וכל עלמא בדינא אתמסר</p>	<p>המצח של הגולגולת, המשגיח של ההשגחה. ואינו מתגלה כי אם בזמן ההוא, כשצריכים לפקוד ולעיין במעשיהם של הרשעים. ולמדנו כשמתגלה המצח הזה מתעוררים כל בעלי הדינים, וכל העולם נמסר בדין</p>
קלו/ב	
<p>בר ההיא שעתא כד סליקו צלותהון דישראל לקמי עתיק יומין ובעי לרחמא על בנוי⁵¹¹ גלי מצחא דרעוא דרעוין ונהיר בהאי דזעיר אפיין ואשתכיך דינא⁵¹²</p>	<p>חוץ מאותה העת כאשר עולות תפילותיהם של ישראל לפני ע"י ורוצה לרחם על בניו, מגלה את מצח הרצון של הרצונות ומאיר בזה של ז"א, ואז נשקטים הדינים.</p>
<p>בהאי מצחא נפיק חד שערא⁵¹³ דמתפשט ביה ממוח⁵¹⁴ דאפיק חמשין תרעין וכד אתפשט אתעביד מצחא דאשגחותא לחייבי עלמא לאינון דלא מתכספי בעובדיהון הה"ד ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם</p>	<p>במצח זה יוצא שער אחד שמתפשט בו ממוח שהוציא חמשים שערים. וכאשר מתפשט נעשה המצח משגיח על רשעי העולם, על אותם שאינם מתביישים במעשיהם. זהו שנאמר "ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם".</p>
<p>ותניא שערא לא קאים בהאי אתר דמצחא בגין דאתגלייא לאינון דחציפין בחובייהו ושעתא דמתער קב"ה לאשתעשא עם</p>	<p>ולמדנו אין שיער עומד במקום זה המצח כדי שיוכל להתגלות לאלה החצופים בעוונותיהם. ובשעה שמתעורר</p>

⁵¹¹ כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, דהיינו מצח עתיק יומין הנקרא 'רעוא דרעוין' (עמק המלך שט"ז פמ"ב).

⁵¹² ואז העולם כולו בנחת, וכאשר אבאר בסוד מנחה של שבת, שמאיר מצחיה דעתיקא במצחיה דז"א בהארה גדולה, ואז כל הדינים והקליפות נמתקים, ונשלכים לנוקבא דתהומא רבא, ובפרט כשיוצא אור ה' גבורות הממותקות, בה' חסדים, מן חמשה ספירות דתבונה, כללותם מעשר, עולים חמשים שערי בינה, והם הנכללים ביסוד דתבונה, דהיינו התרין עטרין שבה כנודע, והיא סוד החמשה יודין של אה"ה במילואו, ביוד"ן ובאלפ"ן והה"ן, עולים חמשים, והיודין הם צד החסד הממתקים את הגבורות, וכשבאים השערים הללו מן י, שעולה עשר, הפוך עשר ותמצא שער, והם סוד החמשים שערים, ובאים במצח הזה, אז נמתקים הדינים מעבדות לחירות, בסוד נ' תרעין דחירותא (עמק המלך שם).

⁵¹³ והפוך שער ותמצא עשר, ולכן אומר בהאי מצחא נפיק חד שערא (עמק המלך שם).
⁵¹⁴ השני של בינה שלו (עמק המלך שם).

<p>צדיקייא נהירין אנפוהי דעתיק יומין באנפוי דזעיר אפיין ומתגלייא מצחיה ונהיר להאי מצחא וכדין אתקרי עת רצון וכל שעתא ושעתא דדינא תלי והאי מצחא דזעיר אפיין אתגלייא⁵¹⁵ אתגלייא מצחא דעתיקא דעתיקין ואשתכיך דינא ולא אתעביד</p>	<p>הקב"ה להשתעשע עם הצדיקים, מאירים הפנים של עתיק יומין בפנים של ז"א, ומתגלה מצחו, ומאיר למצח זה, ואז נקרא עת רצון. ובכל שעה ושעה שהדין תלוי ומצח זה של ז"א נגלה, מתגלה המצח של עתיק דעתיקין, ונרגע הדין ואינו נעשה.</p>
<p>תאנא האי מצחא אתפשט במאתן אלף סומקי⁵¹⁶ דסומקי דאתאחדן ביה וכלילן ביה וכד אתגלייא מצחא דזעיר אפיין אית רשותא לבלהו לחרבא⁵¹⁷ וכד אתגלייא מצחא דרעוא דרעוין דנהיר להאי מצחא כדין כלהו משתככיין⁵¹⁸</p>	<p>למדנו זה המצח מתפשט למאתים אלף אדומים שבאדומים הנאחזים בו וכלולים בו. וכשמתגלה המצח של ז"א, יש רשות לכולם להחריב. וכשמתגלה המצח של רצון הרצונות שמאיר במצח זה, אז כלם נרגעים.</p>
<p>ותניא עשרין וארבע בתי דינין משתכחיין בהאי מצחא⁵¹⁹ ובלהו אקרין נצח (ס"א מצחא וכל חד אקרי נצח) ובאתוון רצופין (דאפיין) הוא מצח ואית מצח ואית נצח⁵²⁰ דאינון נצחים</p>	<p>ולמדנו כ"ד בתי דינים נמצאים במצח הזה, וכולם נקראים נצח (מצח וכל א' נקרא נצח), ובאותיות רצופות (של הפנים) הוא מצ"ח. ויש מצח, ויש נצח</p>

⁵¹⁵ ומתעורר דין ואז תכף מתעורר (עמק המלך שם).

⁵¹⁶ פירוש שמצח ז"א הוא אדום שנתפשט רחבו מרובע שם אלהים העולה מאתים, כזה, א' אל"ה אל"ה אלה"י אלה"ם, וכבר ביארנו סוד אלף מספרו מהיכן הוא [ריבוע שם אלהים במילוי], ואותו הריבוע הוא 'דאתאחדין ביה וכלילן ביה', רצה לומר יש בעולם שלמטה, הריבוע הזה, ובפרט בעשייה, והדינין אוחזין בו, והוא מקבל משרשו משם שבמצחו דזעיר, שהוא גם כן אדום. וזה יהיה ממש פורפירא אדום שילבש הקב"ה ויעשה נקמות, ויש כמה בעלי דינין, המצפים להתעוררות המצח האדום הזה ומשקטו א"א באור מצחא דיליה (עמק המלך שם).

⁵¹⁷ כי ההתעוררות הוא להם מן מצחיה (עמק המלך שם).

⁵¹⁸ שאינם יכולים להביט באור השמש של אור שבעת הימים, כמו האדם המביט באור השמש, ונסתמ[א]ו עיניו, ואינו רואה כלום לפי שעה (עמק המלך שם). כל הארה, שמאיר המצח של אריך אנפין למטה, הוא על ידי הארת התרין מזלין, המגיעים עד ראש זעיר אנפין, חוץ מן השערות, דהיינו שלש עשרה קוצין דשערי חוור, המגיע גם שם לצורך התפילין [כ]שבוטשין שם. ודע שבכל יום לעת ערב מתעוררים הבעלי דינין ומקטרגים, וחבלי טריקין, כדי לפעול פעולתם הרעה, בסוד, 'תרמוש כל חיתו יער' [תהילים ק"ד כ'] לעת ערב בשעת מנחה, וביום ששי בעת המנחה, בעת שקליפת נוגה, עולה להכלל להדבק בקדושה, עולים גם הם להכלל עמה. ובזה יוצאות שלהוביתא דאשא, מתחת כסא הכבוד, ומבדלת ביניהם, ומפלת אותם בנוקבא דתהומא רבא. וזה שאמר הכתוב, 'בפרוח רשעים' דהיינו הקליפות, 'כמו עשב' דהיינו קליפה של נוגה 'ויציצו כל פועלי און' שהם המחבלים אשר תחתיהם, ויתנו להם 'להשמדם עדי עד' [תהילים צ"ב ח']. ואדרבא העלייה הזאת, רע להם, שהוא סבת נפילתם לנוקבא דתהומא רבא, כנזכר למעלה, וזהו שאמר קהלת [ח' ט'], 'עת אשר שלט האדם באדם לרע לו' כלומר האדם של ג' קליפות [ערלה] באדם שהוא קליפה של נוגה, לרע לו ודאי. ובעת שהמנחה של שבת, מתעוררים גם, כמו שעושים בכל יום, אלא שמתגלה הרצון דהיינו המצח הזה הנקרא 'רעוא דרעוין', לפי שכולו חסד, ואין בו דין כלל, וזעיר מקבל הארה גדולה בשעה הזאת, ומאיר הארה גדולה למטה. וכשרואים הקליפות מרחוק ההארה הזאת, ורוצים להסתכל נכהים עיניהם, כמו שאירע לאדם כשמביט בשמש, והם בורחים וחוזרים למקומם, ובאותה שעה כל העולם בנחת. ולזה אנו אומרים, 'ואני תפילתי לך יי' עת רצון' קודם הוצאת ספר תורה במנחה, כדי לעורר הרצון באותו ההארה לזעיר אנפין דאיהו ספר תורה. ובשעה הזאת מת משה רבינו עליו השלום שנשמתו מתוך זעיר אנפין (עמק המלך שם).

⁵¹⁹ עי' אד"ז רצג ע"א. ועי' שער מאמרי רשב"י (מט ע"ב): אבל במצח דא"א אעפ"י שיש בו דינין הם נכפין תחת הרחמים.

⁵²⁰ נתבאר באדרת האזינו בדף רפ"ח ע"א יע"ש (שער מאמרי רשב"י). להיות שרגלי אמא, הם הבונים זעיר אנפין, והרגלים הם יותר ארוכים, מן הברית, לכן נקראו נצחים, כי גם הוד הוא בכלל נצח, ונקרא בכלל נצחים. לפי שהיד שמאל אין בה פעולה לאדם, כי אם מה שמסייעת ליד ימין, כך הרגל שמאל אינה פועלת פעולה בהליכה, כי אם על ידי רגל ימין. נמצא שהשמאל הוא טפל, והימין היא עיקר, לכן הכל נקרא על שם נצח, שהוא רגל ימין, בשלש פרקים שלו, כאשר ביארתי במקומו בסייעתא דקב"ה ושכינתיה. ובזה המצח הוא נצח קרבינן, כי הוא מנצח שונאי ואויבי יי' לכלותם, מהר מן האדמה, והעד על זה כשתחלף אות מ' של מצח בנון, באלפא ביתא הזאת, דהיינו, א"ד ב"ג ה"ת ו"ש ז"ר ח"ק ט"ץ י"ף כ"ע ל"ם מ"ן, נמצא שתחת המם

<p>והיינו דתנן נצה נצחים ואינון במצחא ומתפשטן מנהון בגופא בארתין ידיען תניא מאי דכתיב ונס נצה ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם האי רוא אוקימנא כל ההוא נצה דאתפשט בגופא</p>	<p>שהם נצחים. וזהו שלמדנו נצה נצחים והם במצח, מתפשטים מהם בגוף במקומות ידועים. למדנו מה שנאמר "וגם נצה ישראל לא ישקר ולא ינחם, כי לא אדם הוא להנחם" סוד זה, ביארנו כל אותו הנצח המתפשט בגוף.</p>
<p>זמנין דתלי על עלמא למידן ותב ומתחרט ולא עביד דינא אי תייבין מ"ט משום דקאי בדוכתא דאקרי אדם ויכיל לאתחרטא אבל אי באתר דאתקרי ראש (בהאי מצחא) אתחזי ואתגלייא האי נצה לאו הוא עידן ואתר לאתחרטא</p>	<p>לפעמים תלוי על העולם להיות נידון, שב ומתחרט ואינו עושה דין אם חוזרים (בתשובה), מהו הטעם? לפי שעומד במקום שנקרא אדם, ויכול להתחרט. אבל אם במקום הנקרא ראש (במצח זה) נראה ומתגלה זה הנצח, אין הוא עת ומקום להתחרט.</p>
<p>מ"ט משום דלא הוה מאתר דאקרי אדם דהא לא אתגלי פרצופא וחוטמא אלא מצחא בלהודוי ובאתר דלא אשתכח פרצופא לא אקרי אדם ובג"כ לא אדם הוא להנחם כנצה דבשאר תקוני גופא</p>	<p>מהו הטעם? לפי שלא היה מקום שנקרא אדם, כי לא נתגלה הפרצוף והחוטם אלא המצח לבדו, ובמקום שלא נמצא פרצוף אינו נקרא אדם. ולכך "לא אדם הוא להנחם" כמו נצה בשאר תיקוני הגוף.</p>
<p>עינוי דרישא משתניין משאר עיינין שרקותא דבגבתא דעל ריסי עיינין מכחלן (דכל עיינין מכחלן) באוכמתא תליין תלין על תלין דשערי ואינון תקונא דעל עיינין ברישא דמצחא</p>	<p>העיניים של הראש נשתנו משאר העיניים. הצבע (איפור) שבגבות מעל העיניים צבועים (מאופרים) [של עיניים צבועים] (בצבע) שחור, תלויים תלים תלים של שערות, והם התיקון שעל גבי העיניים, בתחילת המצח.</p>
<p>ומתאחדן מתרווייהו שבע מאה אלפי מארי דאשנותא (דעל תריסי דעיינין) בכסותא דעיינין להטין אלף וארבע מאה רבוא דמתאחדן בגבינין דאינהו כסותא ואשנחותא דעינא דעתיק יומין עלייהו</p>	<p>ומתאחדים מבין שניהם שבע מאות אלפי בעלי השגחה (שעל תריסי העיניים) בכיסוי על העיניים שלוהטים אלף וארבע מאות רבוא הנאחזים בעפעפיים שהם כיסוי והשגחת עיני עתיק יומין עליהם.</p>
<p>ובשעתא דסלקין אינון כסותא אתחזי כמאן דאתער משנתיה ואתפקחן עיניו וחמאן לעינא פקיהא ואתסתחן בחד חוורא דעינא טבא הה"ד רוחצות בחלב מאי בחלב בחוורא דלעילא קדמאה (נ"א בחוורא קדמאה דעינא טבא) ובהריא שעתא אשתכחא אשנחותא דרחמי</p>	<p>ובשעה שעולים אלה הכיסויים (הוא) נראה כמי שניעור משנתו ונפקחו עיניו, ונראין לעיניהם פקיהא והם נרחצות בלבן א' שבעין הטובה. זהו שנאמר "רוחצות בחלב" איזה חלב? הלובן הראשון העליון (בלבן הראשון של עין טוב), ובאותה השעה נמצאת השגחת הרחמים.</p>
<p>(ס"א ובג"כ צלותא דישראל סלקא בנין דיפקח עיניו ויתסתחן בההוא חוורא) וע"ד צלי דוד עורה למה תישן יי' הקיצה דיפקח עיניו ויתסתחן בההוא חוורא וכל זימנא דעיניו לאו מתפקחן כל מאריהון דדינין כפיין להו</p>	<p>[ולכן תפילת ישראל עולה כדי שיפקח עיניו ויתרחץ באותו לובן] וע"ז התפלל דוד "עורה למה תישן ה' הקיצה" שיפקח עיניו ויתרחצו באותו הלבן. וכל זמן שעינו אינו נפקחות, כל בעלי הדינים כופים את ישראל ושאר העמים</p>

היא נון, היינו נצה ישראל. והיינו מצח ובו תלוי הנצחון לרשעי העולם, ובזה הנצח המתפשט יש מקום להתחרט ולהתנחם ולבטל הגזירה, כמו רשב"י עליו השלום, שהיה הקב"ה גוזר והוא מבטל הגזירה (עמק המלך שט"ז פמ"ד).

<p>לישראל ושאר עמין שלטין עליהו ובזמנא דיפקה עיניו יתסחן בעינא טבא ורחמי על ישראל ואסתחר (ס"א ואתוהר) עינא ועביד נוקמין בשאר עמין הה"ד העירה והקיצה העירה לאתסחאה בההיא חוורא הקיצה למעבד נוקמין לאינון דכפיין לון</p>	<p>שולטים עליהם, ובזמן שיפקח עיניו, אז הם רוחצים בעין הטובה, ומרחמים על ישראל, וסובב (ומאיר) העין ועושה נקמות בשאר העמים. זהו שנאמר "העירה והקיצה" "העירה" כדי להתרחץ באותו הלבן, "הקיצה" לעשות נקמות לאותם שכופים אותם.</p>
<p>עיניו כד אתפקחן אתחזון שפירין כהני יונים בסומק ואוכם וירוק חוור לא אתגלי אלא בזמנא אסתכל בעינא טבא ומסתחאן כל אינון גוויין בההוא חוור מאינון גוויין דמתגליין נפקין שבעה עיינין דאשנחוטא דנפקי מאוכמא</p>	<p>כשעיניו נפקחות, נראות יפות כאלה היונים באדום ושחור וירוק, לבן אינו מתגלה אלא בזמן שמסתכל בעין הטובה ומתרחצים כל אותם הגוונים באור הלבן. מאלו גוונים שמתגלים יוצאים שבע עיני השגחה שיוצאים מן השחור</p>
<p>קלז/א</p>	
<p>דעינא הה"ד על אבן אחת שבעה עינים מאן אבן אחת אוכמתא דעינא מסומקא נפקין שבעה רהיטין דסמכין (נ"א דסחרן) לסטר שמאלא ומתלהטין באשא דלסטר צפון ומתאחדן לאתפשטא בעלמא לגלאה ארחין דחייביא⁵²¹ הה"ד שבעה אלה עיני יי' המה משוטטים בכל הארץ</p>	<p>של העין זהו שנאמר "על אבן אחת שבעה עינים" מי היא "אבן אחת"? השחור שבעין. מהגוון האדום יוצאים שבעה חריצים של עמודים (שסובבים) לצד השמאל, ומתלהטים באש שבצד צפון ונאחזים להתפשט בעולם לגלות את דרכי הרשעים. זהו שנאמר "שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ".</p>
<p>מירוקא נפקין שבעה מהירין (ס"א נהירין) דקטרא⁵²² דלסטר (נ"א רהיטין דסחראן לסטר) דרומא⁵²³ ומתאחדן לאתפשטא בעלמא לגלאה ארחין ועוברין דבני נשא בין טב בין ביש דכתיב כי עיניו על דרכי איש וגו' וכד אסתחאן בחוורא משתכחין כלהו לאשנחא לכל מארי קשומ⁵²⁴ לאוטבא עלמא בגינהון</p>	<p>מהגוון הירוק יוצאים שבעה אורות (מאירים) הקשורים לצד (חריצים שסביב לצד) דרום, נאחזים להתפשט בעולם לגלות דרכי ומעשי בני אדם בין לטוב ובין לרע, שנאמר "כי עיניו על דרכי איש וגו'". וכאשר רוחצים בלבן הם מצויים כלם [כדי] להשגיח על כל בעלי האמת</p>

⁵²¹ ב' הנהגות יש לו להקב"ה א' של טוב וא' של רע והם בב' גוויין בעוה"ז ובעוה"ב וידוע כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ועיקר השכר ועונש הוא לעוה"ב והם ברזא דחו"ב "ה של השם יר"ד שכר לצדיקים וה' בינה עונש לרשעים וזו"ל ו"ה הם ב' דרכים הנ"ל בעוה"ז וידוע כי ישראל מתנהגים ע"פ התורה ותורה מסט' דחו"ב נפקא כי היא חכמתכם ובינתכם כו' ולכן אין שכר ועונש נגלה בעוה"ז רק לעוה"ב ולפעמים הקב"ה מעניש את הרשעים בעוה"ז והיינו אותם שהם רשעים גמורים ומחזיקים א"ע לטובים אשר במחשך מעשיהם והקב"ה מגלה מעשיהם בעוה"ז כמ"ש ובשוב צדיק כו' ונתתי מכשול לפניו ואז בינה מתגלה לתתא להביא דין מסט' דגבורה על ראש רשעים ולכן אמר שמגוון סומקא שהוא סט' דבינה מתפשטין בעלמא לגלאה ארחין דחייביא ר"ל לגלות בפני הבריות ועי"ז נתקדש שמו בעולם כשעושה דין ברשעים (ב"ע קעג ע"ב).

⁵²² הוא עט' דחסדים ת"ת שמתפשט ג"כ בז"ת ונפקין מיני' שבעה נהירין ר"ל שהם מחסדים שהם נק' אור כידוע ונ"א טהירין כידוע שת"ת הוא בנצח ונק' טהירו וכן בהיכלות היכל נצח נק' לטוהר כידוע (ב"ע קעד ע"א).

⁵²³ בעט' דחסדים כידוע שחסדים הם באתקשרות וביחודא חדא וידוע כי ת"ת נוטה לצד החסד דרום והם ב' עטרין חו"ג עט' דחסדים בדרום כידוע והם מתפשטין בעלמא לגלאה ארחין כאן לא הזכיר דחייביא כי כאן הוא סט' דרחמי והוא בת"ת שמנהיג העולם בב' דרכים טוב ורע כידוע שהוא כולל חו"ג ולכן אמר ארחין סתם וע"ז מביא ראיה מפ' כי עיניו על כל דרכי איש כו' שקאי על גוון ירוקא כמ"ש שם וכל צעדיו יראה בין טוב ובין רע כמבואר (ב"ע קעד ע"א).

⁵²⁴ תחילה בדורמיטא אז הוא בבחי' הסתר פנים כמש"ל ואז העולם מתנהג ע"פ המזל כמ"ש בהג"ה ואז האמת נעדרת ויש בחי' צדיק ורע לו כו' וכן ישראל בגלות בשפלות ועו"ג שלטין שהם תליין בסט' דגביני' משא"כ כשעיינין פתוחים אז ניכר האמת שהם ישראל דאחידין בדרגא דקדושה אשגח עליהו בחיורא

<p>וכל אשגחותא דההוא חוורא הוי לטב על ישראל ואשגה בסומקא למאן דעאקין להו⁵²⁵</p>	<p>כדי להטיב לעולם בזכותם, וכל ההשגחה של הלבן ההוא, הוא לטוב על ישראל, ומשיגה באדום למי שמצער אותם.</p>
<p>הה"ד ראה ראיתי ראה לאומבא לון ראיתי לנקמא לון מדעקין לון ובגין כך כתיב עורה למה תישן יי הקיצה אל תזנח לנצח עורה והקיצה תרי אשגחותא תרי פקיחין תרי טבן רחמי ונוקמין</p>	<p>זהו שנאמר "ראה ראיתי" "ראה" להטיב להם, "ראיתי" לנקום בגללם באותם שציערו אותם. ולכך נאמר "עורה למה תישן ה' הקיצה אל תזנח לנצח", "עורה" ו"הקיצה" שתי בחינות השגחה, שתי פקיחות, שני מיני טובות, רחמים ונקמות.</p>
<p>גוונא קדמאה סומקא בגו סומקא כליל וסתים כל סומקין מקמיה לא אתחון סוחרניה דההוא סומקא אסחר חד הוטא אוכמא ואקיף ליה</p>	<p>הגוון הראשון, האדום שבאדומים, הכולל וסותם, שכל מיני הגוונים האדומים לא נראים לפניו מסביב לאותו האדום, סובב חוט אחד שחור ומקיף אותו.</p>
<p>גוונא תניינא אוכמא כאכנא חד דנפיק מתהומא חד זמן לאלף שנים בימא רבא וכד נפיק האי אכנא אתי רנשא ותקפא על ימא וקליה דימא וגלגלוהי אולין ואשתמעו לנונא רבא דאקרי לויתן ונפיק מתהומא והאי אכנא מתגלגלא בתוקפא דימא ונפיק לבר</p>	<p>הגוון השני הוא שחור כאבן אחת שיוצאת מן התהום אחת לאלף שנים בים הגדול. כשאבן זו יוצאת בא רעש וזועף על הים, וקול הים וגליו הולכים ונשמעים לדג הגדול הנקרא לויתן, ויוצא מהתהום. ואז אבן זו, על ידי חוזק על הים, מתגלגלת ויוצאת לחוץ.</p>
<p>והיא אוכמא דכל אוכמין סתימין קמיה (ס"א והא אוקמוה דכל אורחין סתימין קמה) וכך היא אוכמותא דעינא אוכמא דכליל</p>	<p>והיא שחורה שכל השחורים סתומים לפנייה (והרי בארנו שכל הדרכים סתומים לפניו) וכך הוא גוון השחור שבעין, שחור שכולל וסותם את כל שאר</p>

דעינא פקיחא דע"ק וידוע כי ע"ק נק' אמת כמ"ש בזהר כמ"פ דאמת בעתיקא תליא ולכן כאשר מתגלה גוון חיוור דע"ק אז אתגלי לאוטבא לכל אינון מארי קשוט לאוטבא עלמא בגיניהון וכל אשגחותא הוא לטב על ישראל וכמ"ש שאז מתגלה הנהגתו ית' שלא ע"פ מזל והוא הו"ה דעינין עצמם שהוא דרגא דישאל דתלין בהו"ה כמ"ש"ל (בית עולמים קעד ע"א).

⁵²⁵ כמ"ש"ל בשם הגאון שגוון סומקא אתפרשא והוא אזיל להעניש לרשעים ואז העולם מתנהג בגילויא דטוב ורע וע"ז מביא ראיה מפ' ראה ראיתי את עני עמי כו' וזה כתבתי כמ"פ שבמצרים בגלות היו עיינין סתימין וכמ"ש רז"ל שלכן פ' ויחי סתומה שנסתמו עיניהם של ישראל ותחל' היה חד עינא לבד שליט סט' דגבורות ואח"כ בק"ל שנים אחרים שהיו במצרים נתקנו ב' עיינין ונולד משה מושיעם של ישראל והוא היה בסט' דיסוד ונשתהו עוד פ' שני' לתיקון היסוד ואז נאמר למשה ראה ראיתי ב' ראיות גילויא דב' עיינין דאתפקחו ע"י חיוורא דעינא פקיחא ונשתלמו ד' מוחין בז"א שגם חכמה האיר שם וגם נשתלמו ד' גוונים דעינא וז"ס ד' גאולות וז"ס פ' וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים שהוא גאולה שלישית כוללת ב' כמ"ש הגאון בפ' להגדת פסח והם ב' גווני' ירוקא ואוכמא ו"ד דכלילין ביו"ד ותחילה היו כלולים בחד בכותל א' ואח"כ בנסירה נתפרשו גוון אוכמא אתפרשא כמ"ש"ל בשם הגאון ולכן נכללו בפ' א' ורק שנתחלקו לב' והוא סוד ב' הנהגות שנתגלו בעולה טו"ר ב' עטרין חו"ג והוא מ"ש וגאלתי אתכם בזרוע נטויה באתגלייא לאשגחא למארי קשוט לאוטבא לון ובשפטים גדולים לאענשא לאינון דעאקין לון וז"ס מ"ש שם ויזכור אלהים את בריתו את אברהם כו' שהם ג' חיוורין דעינא דע"ק שהם נגד ג' גוונים דז"א כמ"ש שם באריכות וידוע כי ד' כוסות נגד ד' גאולות נגד ד' מוחין וכתוב ויזעקו בני ישראל ותעל שועתם כו' כמ"ש"ל שהתפלה הוא לעילא לעורר פקיחו דעינין דז"א וז"ס הסימן שנמסר להם מי שיאמר ב"פ פקד הוא גואל האמיתי כידוע שחכמה הוא שם ע"ב ואחוריים דע"ב הוא קפ"ד וע"י שנפקחו עיינין דז"א אז אשתלימו ד' מוחין והאיר חכמה במוחין דילי' וגם גוון חיוור בעיינין דז"א שהוא ג"כ סט' דחכמה הרי שהם ב"פ קפ"ד וסימן זה מסר להם יוסף שהוא סוד טוב עין הוא יבורך חיוורא דעינא דע"ק שלכן זרעא דיוסף לא שלטא בי' עינא בישא שהוא נמשל לדגים ולנוני ימא עינא פקיחא כמ"ש"ל בעינא פקיחא דע"ק ומפרש ב' ראיות הנז' בפ' על ב' דברים הנ"ל והוא מ"ש ראה סתם לאוטבא לון שהוא מסט' דחיוורא דע"ק ולכן הזכירו בסתימות שע"ק הוא סתימא כידוע ואמר ראיתי לנקמא לון כו' מסט' דסומקא מצד הגבורות שהם דרגא דז"א עצמו לנקמא לון מדעאקין לון והוא מ"ש שם ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו ובג"כ כתיב עורה למה תישן כו' שהזכיר הכ' ב' דברים עורה והקיצה לב' דברים הנ"ל טב וביש (ב"ע קעד ע"א).

<p>וסתים כל שאר אוכמין וסוחרניה דההוא אוכמא אסחר חד חוטא סומקא (ס"א לסטר חד) ואקיף לההוא אוכמא</p>	<p>השחורים. וסביבות אותו השחור סובב חוט אחד אדום (לצד אחת) ומקיף אותו השחור.</p>
<p>גוונא תליתאה ירוקא דירוקי דכליל וסתים כל ירוקין ובסוחרניה דההוא ירוקא אסחרו תרין חוטין חוטא סומקא לסטר חד וחד חוטא אוכמא לסטר חד ואקיפין לההוא ירוקא</p>	<p>הגוון השלישי הוא ירוק שבירוקים, שכולל וסותם את כל גווני הירוק, וסביב לגוון הירוק הזה, מקיפים שני חוטים, חוט אדום לצד א', וחוט שחור מקיף לצד א', ומקיפים את הגוון הירוק.</p>
<p>וכד אסתחר (נ"א אתגלי) חוורא ואסתחרי עינא כל אינון גווינין לא משתכחין ומשתקעין לתתא (סומקא ירוקא אוכמא) לא אתחזי בר ההוא חוורא דנהיר מעתיק יומין ונהירין מניה כל אינון דלתתא (נ"א הוא) ולית גוונא אתחזיין בר ההוא חוורא בלחודוי ובנין כך אסתלקו כל מאריהון דסומקא ואוכמא דאינון תאומין כחדא</p>	<p>וכאשר מסתובב הלבן [מתגלה], ומסתובב העין, כל אותם הגוונים אינם נמצאים ונשקעים למטה (אדום ירוק ושחור), ואינם נראים חוץ מאותו הגוון הלבן שמאיר מעתיק יומין, ומאירים ממנו כל אלה שלמטה (הוא), ואין שום גוון נראה כי אם אותו גוון לבן לבדו. ולכן נסתלקו כל בעלי האדום והשחור שהם תאומים יחדיו.</p>
<p>הה"ד שניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות מאי מן הרחצה מההוא אסחותא דעינא קדישא עלאה שכלם מתאימות מתערבן דא בדא ואתדבקן דא בדא</p>	<p>זהו שנאמר "שניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות". מאי "מן הרחצה"? מאותו הליבון של העין הקדושה העליונה "שכלם מתאימות" מתערבים ומתחברים זה בזה.</p>
<p>ומה דאמר שניך כעדר הקצובות ואת אמרת שכלם מתאימות כלומר חוורא דלהון כההוא חוורא דעינין כד אסחן בחוורתא דעינא עלאה ודא זמינין למנדע צדיקיא למחזי ברוחא דחכמתא כד"א כי עין בעין יראו אימתי בשוב יי' ציון וכתוב אשר עין בעין נראה אתה יי' וכדין פקחותא דעינין לטב</p>	<p>ומה שאמר "שניך כעדר הקצובות" ואתה אמרת "שכלם מתאימות", כלומר שגוון הלבן שלהם הוא כמו הלבן של העינים בעת שנרחצות באור הלבן של העין העליון. ואת זה עתידים לדעת הצדיקים, ולראות ברוח החכמה. כמו שנאמר "כי עין בעין יראו" מתי "בשוב ה' ציון" ונאמר "אשר עין בעין נראה אתה ה'" וכך נפקחות העיניים לטוב (באותו הזמן).</p>
<p>ואית פקחותא דעינין לטב ואית פקחותא דעינין לביש לטב כמה דכתיב פקח עיניך וראה שוממותינו וגו' ודא הכא לטב ולביש וכתוב עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח</p>	<p>יש פקחת עין לטובה ויש פקחת עיניים לרעה. לטוב כמש"נ "פקח עיניך וראה שוממותינו וכו'" הרי יש כאן לטובה. ולרעה נאמר "עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח".</p>
<p>הא הכא לטב ולביש דלא אתעביד דא בלא דא תנא בצניעותא דספרא מהו עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן וכי ירושלם נוה שאנן הוא והא כתיב צדק ילין בה ובאתר דאשתכח צדק לאו שקוט ולא שאנן הוא אלא עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן נוה שאנן לעתיק יומין אתמר (דישגח באלין עיינין) דההוא עינא שקיט ושאנן עינא דרחמי עינא דלא נטיל מאשגחותא דא לאשגחותא אחרא ובנין כך</p>	<p>הרי כאן לטובה ולרעה, כי לא נעשה זה בלא זה. למדנו בספרא דצניעותא מהו "עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן"? וכי ירושלם נוה שאנן, והרי כתוב "צדק ילין בה", ובמקום שנמצא צדק, אין שם "שקט" ולא "שאנן"! אלא "עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן", "נוה שאנן" נאמר על עתיק יומין (שישגיח בעינים האלה), כי זו העין היא שקטה ושאננה, עין של רחמים, עין שאינה לוקחת מהשגחה זו להשגחת אחר. ולכן נאמר "עיניך</p>

<p>כתוב עיניך תראינה חסד יו"ד ולא עיניך ומה דאמר ירושלם ולא ציון הכי אצטריך לאכפייא לכפות</p>	<p>תראינה" חסד יו"ד, ולא "עיניך". ומה שאמר "ירושלים" ולא ציון, כך צריך לכפות</p>
<p>קלז/ב</p>	
<p>לדינא דאשתכח בה ולרחמא עלה</p>	<p>את הדין הנמצא בה, וגם לרחם עליה.</p>
<p>ותאנא כתיב עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה (הה"ד צדק ילין בה דבה אשכח גזרי דדינין יתיר מכל שארי אתרי) (נ"א דכתיב צדק ילין בה דבה אשתכחו גזרי דינין יתיר מכל שאר אתרי</p>	<p>ולמדנו נאמר "עיני ה' אלוךך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" (זהו שנאמר "צדיק ילין בה" שבה נמצאים גזרי דינים יותר מכל שאר מקומות) (שנאמר "צדק ילין בה" שבה נמצאו גזרי דינים יותר מכל שאר מקומות).</p>
<p>ותנא כתיב עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה השתא עיני ה' אלהיך בה וכדין פקיהותא דעינין בה לטב ולבייש בגין דאית בהו ימינא ושמאלא דינא ורחמי) ולזמנא דאתי ישתכח בה עינא חד דרחמי עינא דעתיקא דעתיקין</p>	<p>ולמדנו נאמר "עיני יי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" כעת עיני ה' אלקיך בה, ואז נפתחות העיניים בה לטוב ולרע, מפני שיש בו ימין ושמאל (דין ורחמים) ולעתיד לבא נמצאת עין אחת של רחמים, עין של עתיקא דעתיקין.</p>
<p>הה"ד וברחמים גדולים אקבצך כיון דאמר רחמים מהו גדולים אלא אית רחמי ואית רחמי רחמי דעתיק דעתיקין אינון אקרונ רחמים גדולים רחמי דזעיר אנפין אקרונ רחמים סתם (מהנ"א הוא משום דאית ביה ימינא ושמאלא דינא ורחמי) ובג"כ וברחמים גדולים אקבצך דעתיק יומין</p>	<p>זהו שנאמר "וברחמים גדולים אקבצך", כיון שאמר "רחמים", מהו "גדולים"? אלא יש רחמים ויש רחמים, רחמי דעתיק דעתיקין נקראים "רחמים גדולים", רחמים של ז"א נקראים "רחמים" סתם (הוא משום שיש בו ימין ושמאל דין ורחמים). ולכך "וברחמים גדולים אקבצך" דעתיק יומין.</p>
<p>תאנא בהני עינין בתרין גווינין מנייהו בסומקא ואוכמא שראן תרין דמעין וכד בעי קודשא דקודשין לרחמא על ישראל אחית תרין דמעין⁵²⁶ לאתכסמא בימא רבא מאן ימא רבא ימא דחכמתא עלאה כלומר דיתסתחון בנהרא (ס"א בחוורא) במבועא דנפיק מחכמתא רבא ומרחם להו לישראל</p>	<p>למדנו באלו עיניים בשני גוונים שבהם. באדום ושחור שורות שתי דמעות, וכשרוצה קדש הקדשים לרחם על ישראל, מוריד שתי דמעות להתמתק בים הגדול. מי הוא "ים הגדול"? הים של החכמה העליונה. כלומר שיתרחצו בנהר (בלבן) במעיין היוצא מהחכמה הגדולה, ומרחם על ישראל.</p>
<p>חוטמא תאנא בצניעותא דספרא חוטמא דזעיר אנפין בחוטמא אשתמודע פרצופא בהאי חוטמא אתפרשא מלה דכתיב עלה עשן באפו וגו' עלה עשן באפו בהאי תננא אתכללו אשא וגחלי דנורא דלית (ס"א בחוטמא אשתמודע פרצופא תלת שלהובין מתוקדין בנוקבוי</p>	<p>החוטם, למדנו בספרא דצניעותא חוטם של ז"א, בחוטם ניכר הפרצוף, בחוטם זה נתפרש דבר, שנאמר "עלה עשן באפו וגו'" עלה עשן באפו בזה העשן נכללו אש וגחלי אש, כי אין (בחוטם ניכר הפרצוף, שלש שלהבות בוערים בנקביו.</p>
<p>מהאי חוטמא אתפשטן תלת גוויני תננא ואשא וגחלי דנורא דכתיב עלה עשן באפו ולית) תננא בלא אשא ולא אשא בלא תננא וכלהו אסתליקו (ס"א אתדליקו) ונפקי</p>	<p>מהחוטם הזה מתפשטים ג' צבעים עשן ואש וגחלי אש שנאמר עלה עשן באפו ואין) עשן בלא אש ואין אש בלא עשן, וכולם עולים (נדלקו) ויוצאים מן</p>

⁵²⁶ בראשית ד רע"ב ועי' פרשת שמות יח ע"א יט רע"ב ויקהל קצו ע"א ושם קצה ע"ב ועי' עוד לקמן קמג ע"א (לש"ו).

<p>מחוטמוי ותאנא כד אתחברו תלת אלין דכלילין בהאי תננא דנפיק מחוטמא אתקמט חוטמא ונשיב ונפיק תננא אוכמא וסומקא ובין תרי (נ"א בתרי) גווי וקרין ליה אף וחימה ומשחית</p>	<p>חוטם. ולמדנו כשנתחברו אלו השלשה הכלולים בעשן הזה היוצא מן החוטם, אז נקמט החוטם ונושב ויוצא עשן שחור ואדום, ובין שני (בשני) הגוונים וקוראים לו אף וחימה ומשחית.</p>
<p>ואי תימא אף וחימה כתיב כי יגורתי מפני האף והחימה דאינון תננא אוכמא וסומקא משחית מנ"ל דכתיב לפני שחת יי את סדום ואת עמורה שחת המשחית בנורא דליק מוקדא</p>	<p>ואם תאמר, אף וחימה נאמר "כי יגורתי מפני האף והחימה", שכן הם העשן השחור והאדום. משחית מנין לנו? שנאמר "לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה ושחת", המשחית באש יוקדת ובווערת.</p>
<p>ותאנא חמש גבוראן אינון בהאי זעיר אנפין ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן⁵²⁷ ומתפשטאן בחוטמוי בפומא בדרועוי בידין באצבעין ובג"כ כתיב מי ימלל גבורות יי גבורת כתיב כתיב הכא גבורות וכתוב התם לך יי הגדולה והגבורה אלא הכי תאנא כד אתחבראן כלהו גבוראן כחדא אתקרי גבורה חדא</p>	<p>ולמדנו חמש גבורות הן בזה הז"א ועולות לאלף וארבע מאות גבורות ומתפשטות בחוטם, בפה, בזרועות, בידים, באצבעות. לכך נאמר "מי ימלל גבורות ה'". כתוב כאן "גבורת"? כתוב כאן "גבורות"! ונאמר שם "לך ה' הגדולה והגבורה"? אלא כך למדנו כשמתחברות כל הגבורות כאחת, אז נקראות גבורה אחת.</p>
<p>וכלהו גבוראן שריאן לנחתא מחוטמוי ומהאי תליין אלף (אלפין) וארבע מאה רבוא לכל חד מנייהו ובהאי תננא דאפיק מחוטמוי</p>	<p>וכל הגבורות מתחילות לצאת מן החוטם, ומכאן תלויות אלף [אלפים] וארבע מאה רבוא לכל אחד מהם. ומהעשן הזה שיוצא מהחוטם, תלויות</p>

⁵²⁷ כבר הודעתך בכמה מקומות ענין החמשה חסדים והחמש גבורות מה ענינם ואיך כל הגבורות נכללות באלו החמשה גבורות שהם שרש לכולן. והנה הם סוד חמשה אותיות מנצפ"ך שהם בגמטריא פ"ר. גם כי כל גבורה מהם כוללת כל החמשה וא"כ בהיות כל גבורה מהם במספר פ"ר יהיו כולן בגמטריא אלף וארבע מאות גבורות וזמ"ש ותאנא חמש גבו' אינון ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן ואומרו ומתפשטן בחוטמוי בפומא כו' הענין הוא במה שנודע מספר יצירה כי כל אבר ואבר נוצר על ידי אות א' מאלפא ביתא ונמצא כי חמשה אותיות מנצפך מתחלקות בה' מקומות האלו. כיצד מ"ם סתומה דמנצפ"ך היא בחוטם כי צורת כל נקב משני נקבי החוטם הוא עגול כצורת ס' סתומה. ואות ו' פשוטה בדרועין כי ציור הזרוע הוא ארוך כדמיון הן' פשוטה. ואות צ' היא באצבעות. ואות פ' בפה. ואות ו' בכפות הידים. וצריך אני להודיעך ענין זה בדרוש קין והבל אעפ"י שנתבאר ענין זה יותר באורך במקומו והענין כי קין והבל הם סוד הגבורות כנז' לקמן בדקמ"ג ע"א וז"א ותאנא בצניעותא דספרא בעא עתיקא קדישא למחזי אי אתבסמו דינין כו' וכד נפיק דא קין מסטרא דנוקבא נפיק תקיף קשייא כו'. והענין הוא כי שניהם בחינת גבורות אלא שגבורות קין מרובות מגבורות הבל כי הבל הוא בבחינת שתי הגבורות הנרמזים בחוטם ובפה שהם סוד מ' ופ' דמנצפ"ך כי משני מקומות אלו בלבד יוצא מהם הבל ולכן נקרא על שמם הבל. גם הוא באופן אחר כי הבל רוצה לומר ה' פעמים ל"ב רוצה לומר ל"ב אלה"ם ובכל אחד חמשה אותיות וחמשה פעמים ל"ב הם בגמטריא ק"ס ועם הכולל הם קס"א כמנין מ"ם פ"א שהם קס"א הרי איך הבל נאחז בשתי אותיות מ"פ דמנצפ"ך ושלשה גבורות הדרועין והאצבעין והידין הם סתומים בלי הבל יוצא מהם והם בחינת קין שהוא בגמטריא ק"ס כמנין שלש אותיות נצ"ך דמנצפ"ך הנשארות שמספרם ק"ס ונמצא כי כל הגבורות נכללות בקין והבל והם שרשי כל הדינים כולם ודע כי אלו הגבורות אינם מתבסמות אלא בהצטרפות שבעה (דף ל"ט ע"א) תיקוני רישא דאריך אפין הנז' בריש ספרא דצניעותא והם מוחא וגלגלתא וקרומא דאוריא דעל גבי מוחא והחוטם והעינים והפנים והפה אבל האזנים לא נזכרו באדרא בעתיקא קדישא והנה כל אחד מאלו השבעה כלול מעשרה הרי שבעים והנה הגבורות הם בגמטריא פ"ר כנז' ועם כללותם שהם חמשה הם פ"ה. ואם תחבר פרה עם שבעים אשר ברישא דאריך אפין יהיו בגמט' מש"ה כי במרע"ה נתקנו כל הגבורות האלו ונמתקו הדינין אשר בקין ובהבל על ידי שבעים דברישא דאריך אפין ואומרו ותאנא חמש גבוראן אינון כו' ומהאי תליין אלף אלפין וארבע מאה רבוא כו' כבר ביארתי ענינם שהוא חמשה פעמים מנצפך בגמטריא אלף וארבע מאה ועם כללות החמשה עצמ' הם אלף וארבע מאה וחמשה. ושמעתי משם מורי ז"ל כי כשם שיש מספר זה בגבורות כך ישנם בחסדים כי גם הם חמשה חסדי' והנה ורב חסד בגמטריא פ"ר והה' חסדים הם חמשה פעמים פ"ר שהם אלף וארבע מאה חסדים בסטרא דימינא גם כן (שער מאמרי רשב"י).

אלף (אלפים ריבוא) וארבע מאות (וחמש) של צד גבורה זו.	תליין אלף (אלפיין רבוא) וארבע מאה (וחמש) דסטר גבורה דא
וכל הגבורות תלויות מזה החוטם, שנאמר "דור לדור ישבח מעשיך וכו'" וכשמתחלת גבורה זו כל הגבורות מתלהטות ומשוטטות (ויורדים) עד שיורדות ללהט החרב המתהפכת. נאמר "כי משחיתים אנחנו את המקום הזה וגו'" ונאמר "לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה", ונאמר "וה' המטיר על סדום ועל עמורה"? אלא כך למדנו לא דיין לרשעים וכו' אלא שמהפכים את מידת הרחמים למדת הדין.	וכלהו גבוראן תליין מהאי חוטמא דכתיב דור לדור ישבח מעשיך וגו' וכד שארי גבורה דא כלהו גבוראן מתלהטן ושטאן (נ"א ונחתין) עד דנחתן ללהט החרב המתהפכת כתיב כי משחיתים אנחנו את המקום הזה וכתיב לפני שחת יי' את סדום ואת עמורה וכתיב ויי' המטיר על סדום ועל עמורה אלא הכי תאנא לא דיין לרשעים וכו' אלא דמהפכי מידת הרחמים למידת הדין
ואיך מהפכים? הרי נאמר "אני ה' לא שניתי"? אלא בכל עת שעתיק של העתיקין, ראש הלבן (מתגלה), הרצון של כל הרצונות מתגלה, רחמים גדולים נמצאים בכל. ובשעה שאינו מתגלה, כל כלי זיינים (דינים) של ז"א מוכנים.	והיאך מהפכי והא כתיב אני יי' לא שניתי אלא בכל זמנא דעתיק דעתיקי רישא חוורא (אתגלייא) רעוא דרעוין אתגליין רחמין רברבין אשתכחו בכלא ובשעתא דלא אתגלייא כל זיינין (ס"א דינין) דזעיר אפיין זמינין
וכביכול מהרחמים עושה דין אותו עתיקא של הכל. שכן למדנו כשמתגלה עתיק של עתיקין, הרצון של כל הרצונות, כל הנרות הנקראות בשם זה מאירות, ורחמים נמצאים בכל. ובשעה שאינו מתגלה, הנסתר מכל הנסתרים ואינם מאירים אלו הנרות המעוררים את הדינים ונעשה דין.	וכביכול רחמי עביד דינא ההוא עתיקא דכלא דתניא כד אתגלייא עתיקא דעתיקין רעוא דרעוין כלהו בוציני דאתקרון בשמא דא נהירין ורחמי אשתכחו בכלא ובשעתא דלא אתגלי טמירא דטמירין ולא אתנהרן אלין בוציני מתערין דיני ואתעביד דינא
מי גורם לדין הזה? רצון הרצונות שלא נתגלה. ולכך מהפכים הרשעים את מדת הרחמים לדין. ומה שאמר הכתוב כאן מאת ה' מן השמים, זה נאמר בז"א. ומשמע שנאמר "מן השמים" אש ומים, רחמים ודין, להוציא את מי שאין בו דין כלל.	מאן גרים להאי דינא רעוא דרעוין דלא אתגלי ובג"כ מהפכין חייביא רחמי לדינא ומה דאמר הכא מאת יי' מן השמים בזעיר אפיין אתמר ומשמע דכתיב מן השמים אש ומים רחמי ודינא לאפקא מאן דלית ביה דינא כלל
למדנו שהחוטם הזה קטן, וכשמתחיל העשן	תאנא האי חוטמא זעיר וכד שארי תננא
	קלח/א
לצאת, יוצא בבהילות, נעשה דין. ומי מעכב על החוטם הזה שלא יצא? עשן	לאפקא נפיק בבהילו ואתעבד דינא ⁵²⁸ ומאן מעכב להאי חוטמא דלא יפיק תננא חוטמא

⁵²⁸ ואינו מאריך אף כלל ועוד כי אם היה החוטם ארוך אז היו הדינים שבחוטם מתארכי' והי' העונש נמשך מעט מעט כמו שהי' בעגל וכמ"ש וביום פקדי ופקדתי עליהם כו' שנענשי' מעט מעט אבל בעת זעם שאינו מאיר ע"ק בז"א אז חוטמא דיליה זעיר ויוצא הדין בבת אחת לכלות ח"ו כמ"ש הקב"ה למשה בעדת קרח הבדלו מתוך העדה ואכלה אותם כרגע והענין כי ידוע כי מחלוקת קורח ועדתו הי' שהיו חולקים על הכהונה ובזה היו מכחישים כח תקוני' דע"ק שהם חסדים דרגא דכ"ג וקורח הי' מלויים והיה מגביר כח הדינים ובזה נסתלק תקוני חוטמא דע"ק וידוע כי שלום הוא בשמים והוא זיוגא דדינים עם החסדים וקורח הכחיש כח מעשי בראשית והוא פלוגתא דשלום כמ"ש בפ' בראשית ע"פ יהי רקיע בתוך המים שקורח אכחיש תיקונא דללעילא והוא מחלוקת שלא לשם שמים מחלוקת קרח ועדתו כמשי"ש באורך וידוע כי בזיוגא בז"נ אז ע"ק מתייחד עמהם ומאיר חוטמא דע"ק בז"א ואז מתארך גם הוא אבל ע"י קורח שרצה להפרד מאהרן מן החסדים ורצה להיות עבודת שמים בסט' דדינא לבד גרם בזה סילוק ע"ק מז"א

<p>דעתיקא קדישא דהוא אקרי ארך אפים מכלא⁵²⁹</p>	<p>החוטם של העתיק הקדוש שהוא נקרא ארך אפים יותר מכל.</p>
<p>והיינו רוא דתנינן יי יי פסיק טעמא בגווייהו⁵³⁰ בכלהו אתר דשמא אדכר תרי זמני פסיק טעמא בגווייהו כגון אברהם אברהם יעקב יעקב שמואל שמואל כלהו פסיק טעמא בגווייהו חוץ ממה משה דלא פסיק טעמא בגווייהו</p>	<p>וזה סוד מה שלמדנו "ה' ה'", פסיק טעמא ביניהם. בכל מקום ששם נזכר שתי פעמים, יש טעם מפסיק ביניהם, כגון "אברהם אברהם", "יעקב יעקב", "שמואל שמואל", בכולם יש טעם מפסיק בין שניהם, חוץ מ"משה משה", שאינן טעם מפסיק ביניהם.</p>
<p>מ"ט אברהם אברהם בתראה שלים קדמאה לא שלים דהשתא שלים בעשר נסיוני ובגין כך פסיק טעמא בגווייהו דהשתא לא הוה איהו כדקדמיתא יעקב יעקב בתראה שלים קדמאה לא שלים דהשתא אתבשר ביוסף ושראת עליה שכינתא ועוד דהשתא אשתלים בארעא אילנא קדישא כגוונא דלעילא בתריסר תחומין בשבועין ענפין מה דלא הוה בקדמיתא ובגני כך בתראה שלים קדמאה לא שלים ופסיק</p>	<p>מהו טעם? "אברהם אברהם" האחרון בשלימות שם הראשון לא היה שלם. כי עתה נשלם בעשר נסיונות, ולכן יש טעם מפסיק ביניהם, כי עתה אינו כמקודם. "יעקב יעקב" האחרון הוא שלם, אבל הראשון לא היה שלם. כי עתה נתבשר על יוסף ושרתה עליו השכינה. ועוד, כי עתה נשלם להיות בארץ אילן קדוש כדוגמא שלמעלה בשנים עשר תחומים בשבועים ענפים, מה שלא היה כן</p>

וידוע כי משה רבע"ה הי' סט' דז"א איש אלקים בעלה דמטרוניתא כמ"ש בזוהר בכ"מ ולכן כתיב וישמע
משה ויפול על פניו שזה נוגע באנפין דיליה בחוטמא דז"א שמסתלק מע"ק ונחית לתתא וז"ס עמוק שאמר
להם משה בוקר ויודע ה' כו' קחו לכם מחתות כו' ותנו בהן אש ושימו עליהם קטורת כו' כי כבר נתבאר
שמחוטמא דז"א נפיק תננא ואשא והוא מתבסם ע"י תננא דמדבחה ובזה יהיה נודע להם אם כבר נתבסמו
הדיני' לגמרי כמו שיהיה לע"ל ואין צריכים עוד ביסוס ע"י חסדים אז יתקבלו ובאמת נענשו שעדיין לא הי'
זמן ביסוס הדינים לגמרי עד לע"ל שאז כתיב ואת רוח הטומאה אעבור מן הארץ והי' העולם יכול להתנהג
בסט' דינא כמ"ש האריז"ל אבל כעת עדיין צריכים הם לביסוס החסדים ולכן עבודה בכהנים כתיב ולכן
ותצא אש מלפני ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש כו' והוא ע"י אשא דנפיק מחוטמא ונענשו מדה
כנגד מדה שע"י שגרמו פירוד וסילוק הארת ע"ק מחוטמא דז"א אז תננא נפיק בבהילו ולכן נתעורר אז הדין
הגדול ואמר הבלדו מתוך העדה כו' כי ידוע שמה וואהרן היו מסט' דיסוד אבא שע"י עוברים החסדים
לז"א ומתמתקים דינים ולכן ציוה שיסלקו מן העדה ואז יחזיר ז"א לבחי' קטנות גמור וע"ז ואכלה אותם
כרגע דנפיק בבהילו כמש"ל וכתיב ויפלו על פניהם כו' וכיוונו להוריד הארת חוטמא דע"ק בז"א שבו נפיק
רוחא דחיי כמו שכתוב לא ידון רוחי באדם כו' (ב"ע קפט ע"ב).

⁵²⁹ ואמר לשון אפיים בלשון רבים על שם ע"ש ב' נוקבין דחוטמא (ב"ע קצ ע"ב).

⁵³⁰ ר"ל שהם בע"ק ובז"א כידוע שאלו הי"ג תיקוני' שהזכיר משה רבע"ה הי' בז"א ר"ל מה שיוורד מע"ק
לז"א ולכן הזכיר תחל' אלו ב' שמות הו"ה א' על ז"א וא' על ע"ק ויש פסיק טעמא בגו' והוא רומז לסוד
הפרסה המפסיק בין ע"ק לז"א באמצע פרצופו וידוע כי אר"א במזלא אתכלילין שהם מסיימים עד טיבורו
של ע"ק ולכן הו"ה ראשונה רומז על ע"ק והוא עד הפרסה שלו שבו מסתיים פרצופו ומן הפרסה ולמטה
הוא לבר מגופא שכבר נסתלקו האורות למעלה והם י"ג ת"ד הנכללים שם ואח"כ הזכיר הפסיק טעמא
והוא הפרסה והוא בסוד ו' רקיע המבדיל בין מים למים קרומא דאתפסיק כמ"ש בס"ד פ"ד ורקיע הוא ו'
כידוע והוא הפסיק בדמות ו' ועוד שהפרסה הוא במקום הטבור בת"ת של ע"ק וידוע כי ת"ת הוא בסוד ו'
ואח"כ הזכיר הו"ה ב' ז"א העומד למטה מן הפרסה והוא מקבל ג"כ הי"ג תיקוני' מלמעלה דרך אר"א ולכן
הזכיר אח"כ י"ג מדות וענין הפסיק הוא כמ"ש לקמן שקדמאה שלים בתראה לא שלים והוא כי ע"ק הוא
שלים שאין בו שום שינוי עלי' וירידה קטנות וגדלות כמו בז"א והוא לעולם כולו רחמים וחסד משא"כ
מטיבורו ולמטה שמתלבש בז"א אינו שלים כ"כ שאינו עומד על מצב א' שכל תיקוני' דז"א הם תלויים
בעבודת ישראל ולעומתו כשישראל זכאים אז יורד' האורות מלמעלה ובוקעים דרך הפרסה ומתפשטים
מטיבורו ולמטה ומ"ש בכלהו אתר כו' מביא ראי' שדוגמתו מצינו בנשמות של הצדיקים שנז' ב"פ ויש
פסיק טעמא בגווייהו שהוא ג"כ על סוד הפרסה המבדיל באמצע כי ידוע מ"ש האריז"ל בביאורו לתוספתא
דפ' נח במאמר ב' רוחין שיש לכל צדיק שהם א' מן החזה ולמטה וא' מן החזה ולמעלה שבאמת כל נשמה
ונשמה הוא פרצוף שלם כולל י"ס ד' אותיות הו"ה ולכן צדיקי' נקראים ע"ש של הקב"ה כידוע וידוע כי
במקום החזה של כל פרצוף שם הוא הפרסה המבדיל וידוע ששמות הצדיקים הם מורים לפי בחי' הנשמה
שלו מאיזה בחי' היא שע"ז נאמר לנו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ ואמרו א"ת שמות אלא שמות
והם מפעלות ה' שהוא הו"ה שלימה ופרצוף שלם בכל מדה ומדה שנשמתו של הצדיק אחוז בה (ב"ע קצ
ע"ב).

<p>טעמא בנווייהו</p>	<p>בתחילה. ולכך האחרון שלם, הראשון אינו שלם, ויש טעם מפסיק בין שניהם.</p>
<p>שמואל שמואל טעמא פסיק בגויה מ"ט בתראה שלים קדמאה לא שלים דהשתא הוא נביאה וקודם לכן לא הוה נביאה</p>	<p>שמואל שמואל יש טעם מפסיק ביניהם. מהו הטעם? שם האחרון הוא שלם, הראשון אינו שלם, כי עתה כבר היה נביא, ולפני זה לא היה נביא.</p>
<p>אבל משה משה לא אפסיק טעמא בנווייהו דמיומא דאתיליד שלים הוה דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא אף הכא יי' פסיק טעמא בנווייהו קדמאה שלים בתראה שלים בכלהו⁵³¹</p>	<p>אבל משה משה, אין טעם מפסיק ביניהם, כי מיום שנולד כבר היה שלם שנאמר "ותרא אותו כי טוב הוא". אף כאן, "ה' ה'" טעם מפסיק ביניהם. הראשון הוא שלם, האחרון הוא שלם בכל.</p>
<p>ומשה באתר דינא אמר לנחתא לון מעתיקא קדישא רחמין לזעיר אנפין דהכי תנינן כמה חילא דמשה דאחית מכלין דרחמי לתתא</p>	<p>ומשה במקום [שהיתה מתוחה מידת ה]דין, אמר [את מידות הרחמים] כדי להוריד להם מע"ק רחמים לז"א כי כך למדנו כמה היה כחו של משה, שהוריד את מדות הרחמים למטה.</p>
<p>וכד אתגלי עתיקא בזעיר אפין כלא ברחמי אתחזון וחוטמא אשתכיך ואשא ותננא לא נפיק כד"א ותהלתי אחטם לך ותאנא בתרין נוקבין דחוטמא בחד נוקבא נפיק תננא להיט ומשתקעא בנוקבא דתחומא רבא ומחד נוקבא נפיק אשא דאוקיד בשלהובי ומתלהטא (בארבע אלף) באלף וארבע מאה עלמין דבסטר שמאלא</p>	<p>וכשמתגלה עתיקא בז"א, אז כלם נראים ברחמים, והחוטם נח ואש ועשן אינם יוצאים כמו שנאמר "ותהלתי אחטם לך". ולמדנו בשני הנקבים של החוטם, בנקב אחד יוצא עשן, המתלהט ונשקע בנקב של התהום הגדול ומנקב אחד יוצא אש השורפת בשלהבותיה ומתלהטות (בארבע אלף) באלף וארבע מאות עולמות בצד שמאל.</p>
<p>ומאן דגרים לקרבא בהאי אקרי אש יי' אשא דאכלא ואוקיד כל שאר אשין והאי אשא לא אתבסם אלא באשא דמדבחה והאי תננא דנפיק מנוקבא אחרא לא אתבסם אלא בתננא דקרנא (דמדבחה)</p>	<p>ומי שגורם להתקרב בזה נקרא "אש ה'", אש האוכלת ושורפת את כל שאר האשים. וזו האש אינה מתמתקת אלא על ידי אש המזבת, וזה העשן היוצא מהנקב האחר אינו מתמתק אלא בעשן הקרבן (המזבח).</p>
<p>וכלא תלייא בחוטמא בנין כך כתיב וירח יי' את ריח הניחה דכלא בחוטמא תליין לארחה האי חוטמא בתננא ואשא סומקא ובגין כך אתקבל ברעוא והאי (הוא) דכתיב ויחר אף יי' ויחר אף יי' ויחר אפי פן יחרה אף יי' בלא בזעיר אפין אתמר ולא בעתיקא</p>	<p>וכולם תלויים בחוטם, ולכך נאמר "וירח ה' את ריח הניחוח", שכן הכל תלוי בחוטם, שיריח זה החוטם בעשן ובאש האדומה, ולכן מתקבלים הם ברצון. ומה (והוא) שנאמר "ויחר אף ה'", "ויחר אף ה'", "ויחר אפי", "פן יחרה אף ה'"? כל זה נאמר בז"א ולא בעתיקא.</p>
<p>תאנא כתיב הטה אלהי אונך ושמע האי (ס"א תאנא בעניעותא דספרא דרנא (ס"א עקימא) עמיקא למשמע טב וביש ודא איהו) אודנא דאתעביד תחות שיערי ושערי תליין עליה</p>	<p>למדנו נאמר "הטה אלוקי אונך ושמע" זה [למדנו בספרא דצניעותא הדרגה (עקומה) עמוקה לשמוע טוב ורע וזה הוא] האוזן שנעשה תחת השערות, והשערות תלויים עליה.</p>
<p>(ואודנא הוא למשמע) ואודנא אתעביד</p>	<p>[ואוזן הוא לשמוע] והאוזן נעשה ברושם של רשומות לפנים, כמו שעושה</p>

⁵³¹ הנה הראשון הוא באריך אפין והשני בז"א ובביאור כונת ויעבור וה"לג מדות (שעה"כ דרוש ויעבור א) ביארתי ענין זה היטב ענין שתי ההוי"ת אלו מה ענינם (שער מאמרי רשב"י).

<p>ברשומי רשימין לגאו כמה דעביד (ס"א דבאריו) דרגא בעקימא (להאי ולהאי) מ"ט בעקימא (ס"א בגין דיתעכב קלא לאעלא במוחא ויבחין ביה מוחא ולא בבהילו) (בגין למשמע טב וביש)</p>	<p>(שבורא) מדריגות בעיקום [לזה ולזה]. למה בעיקום? [כדי שיתעכב הקול שיכנס במוח, ויוכל המוח להבחין בו ולא בבהילות] [כדי לשמוע טוב ורע].</p>
<p>ותאנא מהאי עקימא דבגו אודנין תליין כל אינון מארי דגדפיין דכתיב בהו כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר בגו אודנא נטיפ מג' חללי דמוחא להאי נוקבא דאודנין</p>	<p>ולמדנו, מזה העיקום שבתוך האזניים, תלויים כל אותם בעלי כנפים שנאמר בהם "כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר". בתוך אוזן נוטפת משלשה חללים של המוח לזה הנקב שבאזנים.</p>
<p>ומההוא נטיפא עייל קלא בההוא עקימא ואתצריך בההוא נטיפא בין טב ובין ביש טב דכתיב כי שומע אל אביונים יי' ביש דכתיב וישמע יי' ויחד אפו ותבער במ אש יי'</p>	<p>ומאותה נטיפה עולה הקול לתוך אותה העקימה ומצטרף על ידי אותה הנטיפה בין טוב לרע. לטוב שנאמר "כי שומע אל אביונים ה'", לרע שנאמר "וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'".</p>
<p>והאי אודנא סתים לבר ועקימא עייל לגו לההוא נוקבא דנטיפא מן מוחא בגין למכנש קלא לגאו דלא יפוק לבר ויהא נטיר וסתים מכל סטרוי בג"כ הוא רזא ווי לההוא דמגלי רוזין דמאן דמגלי רוזין כאילו אכחיש תקונא דלעילא דאתתקן למכנש רוזין ולא יפקון לבר</p>	<p>וזו האוזן סתומה מבחוץ, והעיקום נכנס בפנים עד לאותו נקב שבו נוטפת מן המוח כדי להכניס את הקול לפנים, שלא יצא לחוץ, ויהיה שמור וסתום מכל צדדיו. לכך הוא הסוד, אוי לההוא שמגלה סודות, כי מי שמגלה את הסודות נחשב לו כאילו מכחיש בתיקון העליונים, שנתקן ע"מ לכנוס את הסודות (ע"מ) שלא יצאו לחוץ.</p>
<p>תניא בשעתא דצווחין ישראל בעאקא ושערי מתגליין מעל אודנין כדין עייל קלא באודנין בההוא נוקבא דנטיפא ממוחא וכנש (ס"א ובטש) במוחא ונפיק בנוקבי דחוטמא ואתזער חוטמא ואתחמם (נ"א ואתקמט) ונפיק אשא ותננא מאינון נוקבין ומתערין</p>	<p>למדנו בשעה שישראל צועקים מתוך הצרה, השערות מתגלים מעל האזנים. אז נכנס הקול באזניים, באותו הנקב לשם נוטף מהמוח ונכנס (ומכה) בתוך המוח, ויוצא מנקבי החוטם, והתקטן החוטם ומתחמם (ומתקמט), ואז יוצא אש ועשן מאלו הנקבים, ומתעוררות</p>
<p>קלח/ב</p>	
<p>כל גבוראן ועביד נוקמין ועד לא נפקין⁵³² מאינון נוקבין אשא ותננא סליק ההוא קלא לעילא ובטש בריחא דמוחא (ס"א ברישא במוחא⁵³³) ונגדין תרין דמעין מעיינין⁵³⁴ ונפק</p>	<p>כל הגבורות, ועושות נקמות. וקודם יציאת אש ועשן מאלה הנקבים, עולה אותו הקול למעלה, ומכה בריח המוח (בראש במוח), נמשכות שתי דמעות מן</p>

⁵³² מפרש הענין ממה שנראה בחוש כששומע אדם דבר שחבירו מורד עליו הוא כועס ומחמת כעס יורדים דמעות מעיניו ואז הוא כועס ויוצא עשן מנחיריו ומפרש שורש זה לעילא באצי' כי מבשרי אחזה אלוה (ב"ע קצו ע"ב).

⁵³³ ר"ל בחכמה שהוא מוח ראשון מג' מוחין וכן חכמה נק' ראשית שירותא דפרצופא כידוע (ב"ע שם).
⁵³⁴ הם באים מנטיפו דמוחין כמ"ש מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה והוא ית' מתאוה אל תפילתם של ישראל בגלות שיעלו תפילתם למעלה למוחין עילאין ואז עי"ז ועיני מקור דמעה והענין כמ"ש למעלה בתיקון עיינין דז"א שב' דמעות הם סוד ב' גווינין דעינא סומקא ואוכמא דהם מתבסמין במיין דימא רבא דחכמתא כמ"ש רז"ל בשעה שהקב"ה זוכר את בניו מוריד ב' דמעות לים הגדול והם מתמתקים בסט' דחכמה והוא כמ"ש למעלה בשם הגאון שב' אודנין הם בחי' חכמה דגלגלתא ובינה כלילא בי' ור"ל ע"י קלא דעייל לאודנין נטיפ טיפה דמוחין ואז יוצאים הדמעות מן העינים מב' גווינין הנ"ל ומתמתקים כנראה בחוש שעי' הבכי' יוצא הצער מלבו (ב"ע שם).

<p>מנחירו תננא ואשא⁵³⁵ בההוא קלא דנגיד לון לבר בההוא קלא דעייל באודנין אתמשכאן ומתערין (ס"א מתערבין) כולי האי⁵³⁶ בנין כך כתיב וישמע יי ויחר אפו ותבער במ אש יי⁵³⁷ בההיא שמיעה דהוא קלא אתער מוחא (כלא⁵³⁸)</p>	<p>העינים ויוצאים מנחירו עשן ואש באותו קול שממשך אותם לחוץ. באותו הקול הנכנס באזני נמשכים ומתעוררים (ומתערבים) כל אלו, ולכך נאמר "וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'" באותה שמיעת של אותו קול נתעורר מח (הכל).</p>
<p>תנא כתיב הטה אלהי אונך כלומר ארכין (ס"א אודנין⁵³⁹) שית מאה אלף רבוא אינון מאריהון דגדפיין דתליין באלין אודנין⁵⁴⁰ וכלא אתקרון אזני יי ומה דאתמר הטה יי אונך אונך בזעיר אפיין אתמר⁵⁴¹</p>	<p>למדנו נאמר "הטה אלקי אונך", היינו ארוכין (אזניים) שש מאות אלף רבוא, הם בעלי כנפים התלויים באלו האזנים, וכולם נקראים "אזני ה'", ומה שנאמר "הטה אלקי אונך"? "אונך" זה נאמר בז"א.</p>
<p>מסטרא דחד חללא דמוחא תליין אודנין ומחמשיין תרעין דנפקין מההוא חללא דא הוא (ס"א אית) תרעא חד דנגיד ונפיק ואתפתח בההוא נוקבא דאודנא דכתיב כי און מלין תבחן וכתיב ובוהן לבות וכליות ומסטרא דאתפשטותא דההוא חללא דחמשיין תרעין דאתפשטו בנופא באתר דלבא שארי מתפשט ההוא חללא דחמשיין תרעין</p>	<p>מצד חלל אחד של המוח תלויים האזנים, ומחמישים השערים היוצאים מאותו החלל, זהו (יש) שער אחד שנמשך ויוצא ונפתח באותו הנקב של האוזן, שנאמר "כי און מלין תבחן" ונאמר "ובוהן לבות וכליות" ומצד ההתפשטות של אותו החלל של חמשים שערים, הוא מתפשט בגופו, במקום של הלב מתחיל להתפשט אותו חלל של נ' שערים.</p>
<p>ואודנא קרי ביה בחינה ובלבא קרי ביה בחינה משום דמאתר חד מתפשטין⁵⁴² (ס"א בההוא נוקבא דאודנא ומסטרא דאתפשטותא דההוא חללא דחמשיין תרעין אתפשט בנופא באתר דלבא שארי ועל דא באודנא קרי ביה בחינה ובלבא קרי ביה בחינה דכתיב כי און</p>	<p>והאוזן נאמר בו בחינה, ובלב נאמר בו בחינה, משום שמתפשטים ממקום אחד. (באותו נקב האוזן. ומצד שמתפשט של אותו החלל לחמישים שערים מתפשט בגוף במקום שלב שורה ועל זה באוזן קורא בו בחינה ובלב קורא בו בחינה שנאמר "כי און מלין תבחן"</p>

⁵³⁵ מנחירו דעינא שבזה יוצא ב' דמעות שמתמתקים ע"י גילויא דגוון חיוור שהוא מסט' דחכמה שהוא סוד ים הגדול כמ"ש למעלה באריכות וחכמה נק' נהירו בסוד אור של יום ראשון מרזא דאוריא אור דנפיק מאור כידוע ועי"ז יוצא תננא ואשא מחוטמא למעבד נוקמין והם ג"כ נגד ב' דמעות ב' גווני עינא סומקא ואוכמא וכן תננא הוא אוכמא ואשא סומקא בההוא קלא דנגיד לון לבר ר"ל ע"י קלא דעייל לאודנין הוא מוציא אותם לבר לסט"א שנדחים הסיגים וכמ"ש כי גחלים אתה חותה על ראשו (ב"ע שם).

⁵³⁶ נמשכים התרין דמעין ומתערין שלהובין דחוטמא ברוגזא וחימתא רבא והכל נרמז בכתוב (ב"ע שם).
⁵³⁷ שע"י דעייל קלא לאודנין ואח"כ יתחמם אשא דחוטמא ואז ותבער במ כו' וכמש"ל בביאור דבר זה ונמצא שהכל תלוי באודנין ע"י נטיפו דמוחין שלשם שע"ז יורד התעוררות דין בחוטם כידוע שחוטמא ג"כ נפיק ממוחא (ב"ע).

⁵³⁸ ר"ל כל הג' מוחין כמבואר (ב"ע שם).

⁵³⁹ פסוק הטה אלהי אזני קאי על אודנין דז"א עצמו וידוע שכאשר אין ישראל עושים רש"מ אז מסתלקין המוחין מז"א ולכן גם האודנין דתליין שם מסתלקין ועוד שבעת זעם מסתלק מוח חכמה כמ"ש לעיל בתיקונא דעינין ואודנין הם חכמה ועי"ז התפלל דניאל שהי' בגלות בבל שיחזור אור חכמה להאיר לז"א והמוחין יחזרו בו וז"ש הטה אלקי אונך ר"ל לארכין לתתא כמ"ש ובה יתעלו תפילות ישראל לעילא (ב"ע שם).

⁵⁴⁰ ר"ל אבל מ"ש כמ"פ אזני ה' אינו קאי על אודנין עצמם דז"א אלא על מאריהון דגדפיין דמקבלים משה ולכן אמר לשון רבים וכבר נת' לעיל שמארי דגדפיין הם מה"ש שמקבלים ונהנים מזיוג חו"ב ולכן הם נהנים מתפילתם של ישראל ומכל מילין דלהון שכל דיבור הוא ברזא דזיוגא דחב"ד (ב"ע שם).

⁵⁴¹ מפרש מה שיש סתירה בפסוק דכתיב הטה אלהי אונך חסר ומשמע חד אוזן וכתיב בכל"מ אזני ה' כו' משמע כמה אודנין ועי"ז מתרץ שבאמת בז"א עצמו הוא חד כמ"ש בס"ד פ"ב דרגא עקימא למשמע טב וביש וביאר שם הגאון מ"ש דרגא חד היינו משום דב' אודנין דשם סלקין לחד כי הם בחי' חכמה דגלגלתא ובינה כלילא ב' ה'בן בחכמה (ב"ע שם).

⁵⁴²

<p>מלין תבחן וכתוב ובוהן לבות וכליות משום דמאתר חד מתפשטין.)</p>	<p>ונאמר "ובוחן לבות וכליות" משום שממקום א' מתפשטים).</p>
<p>תאנא בצניעותא דספרא כמה דאודנא דא אבהן בין טב ובין ביש כך כלא דבזעיר אפיין אית ספרא דטב וביש ימינא ושמאלא רחמי ודינא והאי אודנא כליל במוחא ומשום דאתכלל במוחא ובחללא חד אתכליל בקלא דעייל ביה ובאודנא קרי ביה ובשמיעה אתכליל בינה שמע כלומר הבן</p>	<p>למדנו בספרא דצניעותא כמו שאוזן של הזה מבחנת בין טוב לרע, כמו כן בכל בז"א יש צד טוב וצד רע, ימין ושמאל, רחמים ודין. וזו האוזן נכללת עם המוח, ולפי שנכללת במוח ובחלל אחד נכלל הקול הנכנס בו, ובאוזן הוא נקרא "שמיעה", וגם בשמיעה נכללת הבינה, "שמע", כלומר הבן.</p>
<p>אשתכח (ס"א ואסתכל) דכלא בחד מתקלא אתקל ומלין אלין למאריהו דמארין אתיהבן למשמע ולאסתכלא ולמדע ת"ח כתיב יי שמעתי שמעתך יראתי וגו' האי קרא אשתמודע דכד נביאה קדישא (ס"א מהימנא) שמע ואסתכל וידע וקאים על תקונין אלין</p>	<p>נמצא (נסתכל) שהכל במשקל אחד נשקל, ודברים אלו ניתנו לבעלי הבעלים לשמוע ולהסתכל ולדעת. בא וראה, נאמר "ה' שמעתי שמעך יראתי וכו'" פסוק זה נודע כשהנביא הקדוש (נאמן) שמע והסתכל וידע, ועמד על אלו התיקונים.</p>
<p>כתיב יראתי תמן יאות הוא לדחלא ולא תבר קמיה האי בזעיר אפיין אתמר כד אסתכל וידע מה כתיב יי פעלך בקרב שנים חייהו האי לעתיק יומין אתמר ובכל אתר דישתכח יי יי ביו"ד ה"א תרי זמני או באלף דל"ת ויו"ד ה"א חד לזעיר אפיין וחד לעתיקא דעתיקין ואף על גב דכלהו חד וחד שמא אקרו</p>	<p>נאמר "יראתי" שם ראוי לירא ולהיות נשבר מלפניו, זה נאמר בז"א. כשהסתכל וידע, מה נאמר "ה' פעלך בקרב שנים חייהו" כי זה נאמר על ע"י שכן בכל מקום שנמצאים ה' ה' ביו"ד ה"א פעמיים, או באל"ף דל"ת ויו"ד ה"א, שם אחד נאמר על ז"א ושם אחד נאמר על העתיק של העתיקים, אף על פי שכולם א' ובשם א' נקראו.</p>
<p>ותנינן אימתי אקרי שם מלא בזמנא דכתיב⁵⁴³ יי אלהים דהאי הוא שם מלא דעתיק דכלא ודזעיר אנפין וכלא הוא שם מלא אקרי ושאר לא אקרי שם מלא כמה דאוקימנא</p>	<p>למדנו מתי נקרא שם מלא? כאשר נאמר "הוי"ה אלוקים", שכן זהו השם המלא של עתיק מכל ושל ז"א, וכולו נקרא שם מלא, שכן השאר אינם נקראים בשם מלא כמו שביארנו.</p>
<p>ויטע יי אלהים שם מלא בנטיעות גנתא ובכל אתר יי אלהים אתקריא שם מלא יי יי כלא הוא בכללא וההוא זמנא אתערון רחמין בכלא יי פעלך בקרב שנים חייהו לעתיק יומין אתמר</p>	<p>"ויטע ה' אלוקים" שם מלא בנטיעות הגן, ובכל מקום הוי"ה אלוקים נקרא שם מלא, ה' ה' הכל הוא בכלל, ובאותה העת הוא מתעורר רחמים בכל "ה' פעלך בקרב שנים חייהו" זה נאמר על עתיק יומין.</p>
<p>מאן פעלך זעיר אנפין בקרב שנים אינון שנים קדמוניות דאקרון ימי קדם ולא אקרון שנות עולם שנים קדמוניות אינון ימי קדם שנות עולם אלין ימי עולם והכא בקרב שנים מאן שנים קדמוניות חייהו למאן חייהו לזעיר אפיין דכל נהירו דיליה מאינון שנים קדמוניות אתקיימו ובג"כ אמר חייהו</p>	<p>מיהו "פעלך"? זעיר אנפין. "בקרוב שנים" הם שנים קדמוניות, הנקראים "ימי קדם", ואינם נקראים "שנות עולם". "שנים קדמוניות" אלו ימי קדם, "שנות עולם", אלו ימי עולם, וכאן בקרב שנים, מיהו "שנים"? שנים קדמוניות. "חייהו". את מי תחיה? את ז"א. שכל הארותיו הינם מאלה "שנים קדמוניות" מתקיימים, לכן אמר "חייהו".</p>

⁵⁴³ כבר הודעתך בשער שמות הספירות איך ז"א נקרא אלהים בסוד עולם הבריאה כי משם ולמטה נקרא הז"א שבו בשם אלהים וע"ש (שער מאמרי רשב"י).

<p>ברוגז רחם תזכור לההוא חסד עלאה דעתיקא דעתיקין דביה אתער רחמין לכלא למאן דבעי לרחמא ולמאן דיאות לרחמא</p>	<p>"ברוגז רחם תזכור" לאותו החסד העליון של עתיק העתיקין, שעל ידיו מתעוררים רחמים לכל למי שצריך לרחמים ולמי שראוי לרחמים.</p>
<p>תאנא אר"ש אסהדנא עלי שמיא ולכל אלין דעלנא קיימין דהדאן מלין אלין בכלהו עלמין וחדאן בלבאי מלי ובגו פרוכתא עלאה דפריסא עלנא מתממרין וסלקין וגניזו להו עתיקא דכלא גניזו וסתים מכלא</p>	<p>למדנו אמר רבי שמעון, אני מעיד עלי את השמים, ואת כל אלו העומדים עלינו, ששמחים דברים אלה בכל העולמות, ושמחים בלבי דברי, ובתוך הפרוכת העליונה שנפרס עלינו נטמנים ועולים, וגונזו אותם העתיק מכל, גנוז וסתום מכל.</p>
<p>וכד שרינא למללא לא הוו ידעין חבריא דכל הני מלין קדישין מתערין הכא זכאה חולקיכון חברייא דהכא וזכאה חולקי עמכון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>וכשהתחלנו לדבר, לא היו יודעים החברים שכל אלו הדברים הקדושים יתעוררו כאן, אשרי חלקיכם החברים ש(נמצאים) כאן, ואשרי חלקי עמכם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>פתה ר"ש ואמר ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו' מאן עמא קדישא כישראל דכתיב בהו אשריך ישראל מי כמוך דכתיב מי כמוכה באלים יי' משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא קדישא בעלמא דין ובעלמא דאתי יתיר מהכא</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם וכו'" מי הוא עם קדוש כישראל, שנאמר בהם "אשריך ישראל מי כמוך", ונאמר "מי כמוך באלם ה'", לפי שהדבקות שלהם היא בשם הקדוש בעולם הזה ובעולם הבא יותר מאשר כאן,</p>
<p>קלט/א</p>	
<p>דהתם לא מתפרשין מניה מההוא צרורא דציריין ביה צדיקיא⁵⁴⁴ הה"ד ואתם הדבקים ביי' ולא כתיב הדבקים ליי' אלא ביי' ממש⁵⁴⁵</p>	<p>כי שם אינם נפרדים ממנו, מאותו הקשר שקשורים בו הצדיקים. זהו שנאמר "ואתם הדבקים בה'" ולא נאמר "הדבקים לה'" אלא "בה'" ממש.</p>
<p>תאנא⁵⁴⁶ כד נחית מן דיקנא יקירא עלאה דעתיקא קדישא סתים וטמיר מכלא משחא דרבות קדישא לדיקנא דזעיר אפיין אתתקון דיקנא דיליה בתשעה תקונין</p>	<p>למדנו כאשר יורד מהזקן המכובד העליון של העתיק הקדוש הסתום והנסתר מכל, שמן משחת קודש לזקן דז"א, ולמדנו זה הזקן, שהוא שלימות הפרצוף ויופיו של ז"א, נתקן בט' תיקונים.</p>
<p>ובשעתא דנהיר דיקנא יקירא דעתיקא דעתיקין בהאי דיקנא דזעיר אפיין נגדין תליסר מבויעין דמשחא עלאה בהאי דיקנא ומשתכחין ביה עשרין ותריין תקונין ומניה נגדין עשרין ותריין אתוון (ס"א דאורייתא) דשמא קדישא⁵⁴⁷ (ג"א ובעלמא דאתי משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא קדישא בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>בשעה שמאיר זקן מכובד של עתיקא באותו זקן של ז"א, נמשכים י"ג מעיינות של השמן העליון באותו זקן, ונמצאים בו כ"ב תיקונים, וממנו נמשכות כ"ב אותיות [התורה] השם הקדוש. (ג"א) ובעולם הבא משום שהתדבקות שלהם הוא בשם קדוש בעולם הזה ובעולם הבא יותר מכאן ששם לא נפרדים מאותו</p>

⁵⁴⁴ צדיק וצדק כידוע (ב"ע רא ע"ב).

⁵⁴⁵ בסוד ה' חיים הנ"ל והביא ראי' דלא מתפרשין לעלמין מדכתיב בה' שמשמעו שהם דבוקים בו ממש לעלמין משא"כ אם ה' כתוב לה' שהי' משמע שלפעמים מתפרשין ועוד אם ה' כתוב לה' ה' משמע מצד דביקות במדותיו ית' להדמות אליו כמ"ש מה הוא רחום כו' משא"כ מדכתיב בה' משמע בה' ממש (ב"ע שם).

⁵⁴⁶ עי' הערה בסוף הספר.

⁵⁴⁷ מתחיל מסוף קלח ע"ב (הערת הזהר).

<p>יתיר מהכא דהתם לא מתפרשין מההוא צרורא דחיי דציריין ביה צדיקייא הה"ד ואתם הדבקים בה' בה' ממש עליכו כתיב אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' וכתיב מי כמוכה באלים ה' השתא אתכונו דעתא לאוקורי למלכא ולאוקיר יקרא דדיקנא קדישא דמלכא</p>	<p>קשר של חיים שקשורים בו הצדיקים שנאמר ואתם הדבקים בה' בה' ממש עליכם נאמר אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' ונאמר מי כמוכה באלים ה' כעת התכוונו דעת לכבד המלך ולכבד כבוד הזקן הקדוש של המלך.</p>
<p>תנא מתתקן דיקנא עלאה דיקנא קדישא בט' תיקונין ודא איהו דיקנא דז"א וכד נחית מן דיקנא יקירא עילאה דעתיקא קדישא בהאי דיקנא דז"א נגדין י"ג מבויעין דמשחא עלאה בהאי דיקנא ומשתכחין ביה כ"ב אתוון דשמא קדישא) וא"ת דיקנא לא אשתכח ולא אמר שלמה אלא לחייו (ולא קרי דיקנא) אלא הכי תאנא בצניעותא דספרא כל מה דאטמר וגניז ולא אדכר ולא אתגלייא ההוא מלה הוי עלאה ויקירא מכלא (משום) ובג"ד הוא סתים וגניז ודיקנא משום דהוא שבהא ושלימותא ויקירותא מכל פרצופא גניזה קרא ולא אתגלייא</p>	<p>למדנו נתקן הזקן העליון הזקן הקשר בט' תיקונים וזהו זקן דז"א, וכשירוד מן הזקן המכובד העליון של העתיק הקדוש בזקן זה דז"א נמשכים י"ג מעיינות של שמן עליון בזקן זה ונמצאים בו כב, אותיות של שם קדוש] ואם תאמר שהזקן לא נמצא, ולא אמר שלמה אלא "לחייו" (ולא מכונה "זקן"), אלא כך למדנו בספרא דצניעותא כל מה שנסתר וגנוז, ולא נזכר ואינו מתגלה. דבר זה הוא עליון ומכובד מכל, (משום) ולכך הוא סתום וגנוז, והזקן משום שהוא השבח והשלימות, ומכובד מכל הפרצוף גנוז הכתוב ואינו נגלה.</p>
<p>ותאנא האי דיקנא דאיהו שלימותא דפרצופא ושפירותא דזעיר אפיין נפיק מאודנוי ונחית וסליק וחיפי בתקרובא דבוסמא מאי תקרובא דבוסמא כד"א לחייו כערוגת הבושם (ולא ערוגות)</p>	<p>ולמדנו זה הזקן שהוא שלימות הפרצוף ויפיו של ז"א יצא מאזניו, ויורדים ועולים ומכסים במנחת הבוסם. מהו "מנחת הבוסם"? כמש"כ "לחייו כערוגת הבוסם" ולא ערוגות.</p>
<p>בתשעה תקונין אתתקן האי דיקנא דזעיר אנפין בשערי (דדיקנא) אוכמי מתתקנא בתקונא שפיר כגבר תקיף שפיר למחזי דכתיב בחור כארזים</p>	<p>בט' תיקונים נתקן הזקן הזה של ז"א, בשערות (של הזקן) שחורות נתקן בתיקון יפה, כגיבור תקיף יפה מראה, שנאמר "בחור כארזים".</p>
<p>תקונא קדמאה מתתקן שערא מלעילא⁵⁴⁸ ונפיק ההוא ניצוצא⁵⁴⁹ בוצינא דקרדינותא ונפיק מכללא דאורא דכיא ובמש⁵⁵⁰ בתחות שערא דרישא מתחות קוצין דעל אודנין ונחית מקמי פתחא דאודנין נימי על נימי עד רישא דפומא</p>	<p>התיקון הראשון השיער נתקן מלמעלה. יצא אותו ניצוץ (ה"ה) הנר הקשה, ויצא מכלל האויר הטהור והכה תחת שערות הראש, מתחת הקוצים שמעל האזנים, ויורדין נימין על [גבין] נימין מלפני פתח האוזנים עד לראש הפה.</p>

⁵⁴⁸ ר"ל למעלה אצל האודנין (ב"ע רד ע"ב)

⁵⁴⁹ ר"ל בינה שנק' ניצוצא שהוא שורשו מבוצד"ק ושם נכלל ג"כ אורא בסוד בטישו עילאה חו"ב כמ"ש כמ"פ והם מתפשטים לתתא עד אודנין דז"א ששם מאירים ב' מוחין חו"ב וידוע כי חכמה לעולם נשאר בראש ואינו יוצא כלל רק בינה דנפקא מחכמה והיא מגלה אורות החכמה כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שעדן הוא חכמה ונהר בינה דנפקא מיני' וז"ש להשקות את הג'ן גי' אוז'ן והם ט' תיקונים דאשקיין לגנתא ט' תיקונים דז"א שמתחיל מאצל אודנין כידוע שלעולם הראשון כולל וכן כאן תיקו הראשון כולל כל הט' תיקונים והם מג' מוחין דנהרין שם מג' חללי מוחא חו"ב ב' אודנין ודעת דאתכליל בהון וג' מוחין כוללים כל הט' תיקונים כמש"ל סב"ע שם).

⁵⁵⁰ ומשם נחית מקמי פתחא דאודנין נימין על נימין עד רישא דפומא ובזה יש שינוי בז"א מע"ק ששם תליין שערי בשיקולא טבא בחד חוטא וכאן הם נימין על נימין שזה מורה על ריבוי הדינים (ב"ע שם).

<p>תקונא תניינא נפיק שערא וסליק מרישא דפומא⁵⁵¹ עד רישא אחרא דפתחא דפומא ונחית מתחת פומא עד רישא אחרא נימין על נימין בתקונא שפירא⁵⁵²</p>	<p>התיקון השני השיער יוצא ועולה מראש הפה עד לראש האחר של פתח הפה, ויורד מתחת לפה עד הראש האחר, נימין על [גבי] נימין בתיקון יפה.</p>
<p>תקונא תליתאה מאמצעיתא דתחות חוטמא מתחת תרין נוקבין נפיק חד ארחא ושערין זעירין תקיפין מליין להווא ארחא ושאר שערין מליין מהאי ניסא ומהאי ניסא סוחרניה דהווא ארחא וארחא לא אתחוי לתתא כלל אלא הווא ארחא דלעילא דנחית עד רישא דשפוותן ותמן שקיעא הווא ארחא</p>	<p>התיקון השלישי מן האמצע שמתחת לחוטם, מתחת שני נקבי (החוטם) יוצא שביל אחד, שערות קטנים וקשים ממלאים את השביל ההוא, ושאר השערות מלאים מצד זה ומצד זה סביב לזה האורח. לא נראה השביל למטה כלל, אלא זהו השביל שלמעלה שיורד עד לראש השפתים, ושם שקוע זה האורח.</p>
<p>תקונא רביעאה נפיק שערא ואתתקן וסליק וחפי בעלעוי דתקרובא דבוסמא</p>	<p>התיקון הרביעי יוצא שיער ונתקן ועולים ומכסים את הלחיים של מנחת הבוסם.</p>
<p>תקונא חמשה פסיק שערא ואתחזיין תרין תפוחין מכאן ומכאן סומקן כהאי ורדא סומקא ומתלהטן במאתן ושבעין עלמין דמתלהטין מתמן (ס"א מנהון)</p>	<p>התיקון החמישי נפסקים השערות, ונראים שני תפוחים מכאן ומכאן והם אדומים כמו השושנה האדומה הזו ומתלהטות בע"ר עולמות שמתלהטות משם (מהם).</p>
<p>תקונא שתיתאה נפק שערא כחד חוטא בסחרניה דדיקנא ותליין עד רישא דמעוי ולא נחית עד טבורא</p>	<p>התיקון השישי יצא שיער ובשורה אחת מסביב לזקן, ותלויים עד תחילת המעיים, ואינם יורדים עד הטבור.</p>
<p>תקונא שביעאה דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי ויתבין שערי בתקונא סחור סחור ליה</p>	<p>התיקון השביעי שאין השערות תלויים על הפה [עצמו], והפה פנוי מכל הצדדים והשערות יושבים בתיקון סביב סביב לו.</p>
<p>תקונא תמינאה דנחתין שערי בתחות דיקנא דמחפיין קדלא דלא אתחזיא כלהו שערי דיקין נימין על נימין מליין מכל סטרוי</p>	<p>התיקון השמיני שיורדים השערות מתחת לזקן [באופן] שמכסים את העורף שלא יהיה נראה, וכל השערות הם דקים</p>

⁵⁵¹ ר"ל שעולים למעלה לצד החוטם כחצי עיגול עד סוף השפה לצד הפה ומשם נחית ומסבב השפה התחתונה וכאן ג"כ הם נימין על נימין כמו בתיקון א' כמש"ל ומ"ש כאן בתיקונא שפירא הענין שתיקון ראשון עדיין לא נתגלה כ"כ תיקונים דילי' ששם הוא במקום המיצר אצל האודנין משא"כ כאן התחיל להתרחב ולהתגלות שפירו דז"א ולכן אמר כאן שפירא והענין כמ"ש הגאון בפי' לס"ד שט' תיקונים דז"א הם אותם שהזכיר דוד המע"ה מן המיצר קראתי כו' כמו שית' לקמן בעז"ה וט' של שלח לך שהזכיר משה במרגלים הם ט' דמשח רבות דנגיד בהם ולכן חושב כאן ט' תיקונים אלו ב"פ א' השערות עצמם על סדר הפ' מן המיצר כו' ולכן הזכיר אח"כ בע"ב פ' זה כמו שית' שם ואח"כ בד' ק"מ ע"א וע"כ וקמ"א חובב ט' תיקונים דמשח רבות על סדר ט' דשלח לך וכמו שביאר ב"ג תיקון' דע"ק ב"פ כמו שנת' שם ועיין בפי' הגאון שם שמ' תיקונים הם ו' היות של פ' מן המיצר וג' פעמים אדם ו' היות ו' ק דז"א שבו עיקר שם הו"ה וג' אדם הם ג' מוחין שבהם נעשה אדם שלם וכל מוח הוא מתפשט בכל הפרצוף והוא אדם שלם ותי' בנדיבים הוא ג"כ אדם והוא בדעת כמ"ש ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים והוא כולל ב' חו"ג וז"ש בנדיבים כמו שית' בעז"ה וכ' שם עוד שכל אלו התיקונים נזכרים בכ' כל פסוק כולל ב' תיקונים שהאתנחתא חולק את הפ' לשנים מלבד פ' ה' לי בעוזרי כו' הוא תיקון א' יעו"ש והנה מ"ש מן המיצר קראתי י"ה הוא תיקון ראשון שמתחיל אצל האודנין ושם עולים כל התפילות ולכן אמר קראתי כו' ושם עדיין השערות קצרים שלא נתרחקו עדיין ולכן אמר מן המיצר וכבר נת' ששם באודנין הוא בטישו דב' מוחין חר"ב והוא בטישו דבוצינא ואוירא דבטיש בתחות שערי דרישא מתחות קוצין דעל אודנין וידוע כי חר"ב הם ב' אותיות י"ה וכו' (ב"ע).

⁵⁵² תיקון זה כולל השערות שעל שפה עליונה ועם השפה תחתונה וגם הארחא תתאה שבע"ק הם ג' תיקונים וכאן נכללים בחד והטעם שכאן בז"א אין בו ארחא תתאה כלל ולכן השערות שעל שפה תחתונה הם מתחברים עם של שפה עליונה ב"ע שם).

<p>תקונא תשיעאה (מתערבין שערי עם אינון) דמתחברין (נ"א אתמשכן) שערי כלהו בשקולא מעלייא (ס"א מלייא) עד (נ"א עם) אינון שערי דתליין כלהו בשקולא שפיר כחד גיבר תקיף מארי נצח קרבין</p>	<p>נימין על נימין מלאים מכל הצדדים. התיקון התשיעי [מתערבים שערות עם אלה] מתחברים [נמשכים] כל השערות במשקל מעולה [מלא] עד [עם] אותם השערות, התלויים כולם במשקל יפה כגבור חזק אחד בעל ניצחון מלחמות.</p>
<p>בתשעה תקונין אלין נגדין ונפקין ט' מבויעין דמשח רבות דלעילא ומההוא משח רבות נגדין לכל אינון דלתתא ט' תקונין אלין אשתכחו בדיקנא דא ובשלימות תקונא דדיקנא דא אתקרי (בר נש לתתא) גיבר תקיף דכל מאן דחמי דיקנא קיימא בקיומיה תלייא ביה גבורה תקיפא עד כאן תקונא דדיקנא עלאה דזעיר אפיין</p>	<p>בט' תיקונים אלה נמשכים ויוצאים ט' מעיינות של שמן המשחה של מעלה, ומזה השמן המשחה הם נמשכים לכל אלה של מטה. תשעת התיקונים האלו נמצאים בזקן זה, ובשלימות התיקון של זקן זה נקרא (אדם של מטה) גבור חזק, כי כל מי שרואה את הזקן עומד בקיומו, תלוי בו גבורה חזקה. עד כאן תיקון הזקן העליון של ז"א.</p>
<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה קום ברי (קדישא) סלסל תקונא דדיקנא (נ"א דמלכא) קדישא בתקונין אלין</p>	<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, עמוד בני (הקדוש), סלסל את תיקון הזקן (של המלך) הקדוש באלו התיקונים.</p>
<p>קלט"ב</p>	
<p>קם ר' אלעזר פתח ואמר מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו' עד מבטוח בנדיבים תנא הכא ט' תקונין דבדיקנא דא להני תקונין אצטריך דוד מלכא בנין לנצחא לשאר מלכין ולשאר עמין</p>	<p>רבי אלעזר קם, פתח ואמר "מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה וגו'", עד "מבטוח בנדיבים". למדנו כאן [עיקר עניין] ט' תיקוני הזקן הזה, לאלו התיקונים היה צריך דוד המלך, כדי לנצח את שאר מלכים ואת שאר העמים.</p>
<p>ת"ח כיון דאמר הני ט' תקונין לבתר אמר כל גוים סבבוני בשם יי' כי אמילם אמר הני תקונין דאמינא למאי אצטריכנא משום דכל גוים סבבוני ובתקונא דדיקנא דא ט' תקונין דאינון שם יי' אשצינון מן עלמא הה"ד בשם יי' כי אמילם</p>	<p>בא וראה כיון שאמר אלו ט' התיקונים, אחר כך אמר, "כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם". אמר, אלו התיקונים שאמרת, למה אני צריך להם? משום "דכל גוים סבבוני" ובתיקוני הזקן הזה ט' תיקונים, שהם שם הו"ה, אכלם מן העולם. זהו שנאמר "בשם ה' כי אמילם".</p>
<p>ותנא בצניעותא דספרא תשעה תקונין אמר דוד הכא שיתא אינון בשמא קדישא דשית שמהן הוו ותלת אדם ואי תימא תרין אינון תלתא הוו דהא נדיבים בכלל אדם הוו תנא שיתא שמהן דכתיב מן המצר⁵⁵³ קראתי יה⁵⁵⁴</p>	<p>ולמדנו בספרא דצניעותא ט' תיקונים אמר דוד כאן, שישה הם בשם הקדוש, כי ו' שמות הם, וג' (פעמים) אדם. ואם תאמר, ב' הם? ג' הם, שכן "נדיבים" הוא בכלל "אדם". למדנו שישה שמות,</p>

⁵⁵³ והענין הוא שיש שני מיצרים בז"א בפאות הזקן והראש, כי סוף שערות הראש אחורי האזנים, הוא התחלת שני פיאות הזקן משני צדדי הפנים, והם שני פעמים אל מן אלהים, כי פאה גימטריא אלהים. והם דינון, שנאמר, 'ואל זעם בכל יום' [תהילים ז' ב], ובא המיתוק מהתיקון הראשון הנקרא אל, ומאיר על התיקון הראשון של ז"א, דהיינו השני פאות הללו. ויש בו קוצין דשערי כמנין אל, וכל קוץ וקוץ יש בו ש"ץ נימין הממתיק את דיני זעיר ושערותיו, וזעיר נקרא שמים העולים כמנין ש"ץ נימין, וביה אתכפיין כל דינין תתאין. וזהו אל מן אלהים שהוא בגימטריא פאה והוא בשני צדדי הפנים, והם שני שמות יה יה, והם ג' אל הנכללים באותו אל, והם אל שדי, אל הויה, אל אדני. והם הגבולים של שתי פאות הפנים, הנקראים מצר, דהיינו מצרים העליונים, ועליו אמר ר' אליעזר עליו השלום 'מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה. נמצא לפי זה שיש שני שמות יה בשני צדדי הפאות, כל אחד כולל שלשה שמות אל, נמצא שהם ששה אל בימין

<p>הד ענני במרחב יה תרין יי' לי לא אירא תלת יי' לי בעוזרי ארבע טוב לחסות ביי' המשה טוב לחסות ביי' שיתא אדם תלת דכתיב יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם הד טוב לחסות ביי' מבטוח באדם תרי טוב לחסות ביי' מבטוח בנדיבים תלת</p>	<p>שנאמר "מן המיצר קראתי י"ה" אחד, "ענני במרחב י"ה" ב', "ה' לי לא אירא" ג', "ה' לי בעוזרי" ארבע, "טוב לחסות בה" חמישה, "טוב לחסות בה" ו'. ג' פעמים אדם, שנאמר "ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם" אחד, "טוב לחסות בה" מבטוח באדם" ב', "טוב לחסות בה" מבטוח בנדיבים" ג'.</p>
<p>ות"ח רזא דמלה דבכל אתר דאדכר אדם הכא⁵⁵⁵ לא אדכר אלא בשמא קדישא דהכי אתחזי משום דלא אקרי (הוה) אדם אלא במה דאתחזי ליה ומאי אתחזי ליה שמא קדישא דכתיב וייצר יי' אלהים את האדם בשם מלא⁵⁵⁶ דהוא יי' אלהים כמה דאתחזי ליה ובג"כ הכא לא אדכר אדם אלא בשמא קדישא</p>	<p>ובא וראה סוד הדבר שבכל מקום שנזכר כאן "אדם", לא נזכר אלא עם השם הקדוש. שכן כך ראוי להיות, לפי שלא נקרא (היה) אדם אלא במה שראוי לו, ומה ראוי לו? השם הקדוש, שנאמר "וייצר ה' אלוקים את האדם" בשם מלא שהוא ה' אלוקים, כמו שראוי לו. ולכן לא נזכר כאן אדם אלא ביחד עם השם הקדוש.</p>
<p>ותנא כתיב מן הצר קראתי יה ענני במרחב יה תרי זמני י"ה י"ה לקביל תרי עלעוי דשערי אתאחדן בהו ומדחמא דשערי אתמשכאן ותליין שארי ואמר יי' לי לא אירא יי' לי בעוזרי בשמא דלא חסר בשמא דהוא קדישא ובשמא דא אדכר אדם</p>	<p>ולמדנו נאמר, "מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה". שתי פעמים י"ה י"ה כנגד שתי הלחיים שהשערות אחוזים בהם. וכשראה שהשערות נמשכים ותלויים, פתח ואמר "ה' לי לא אירא ה' לי בעוזרי" בשם שאינו חסר, בשם שהוא קדוש, ובשם זה נזכר אדם.</p>
<p>ומה דאמר מה יעשה לי אדם הכי הוא דתנא כל אינון כתרין קדישין דמלכא כד</p>	<p>ומה שאמר "מה יעשה לי אדם", כך הוא. כי למדנו כל אותם הכתרים</p>

ושמאל, שהם אל שדי אל הויה אל אדני מימין ומשמאל. ושם יה במילואו יר"ד ה"ה עם הכול עולה א"ל, גם שתי שמות י"ה עולים א"ל עם הכול, נמצא ששה שמות יה שיוצאים מהם ששה שמות אל לכן מונה רבי אליעזר ששה שמות. ותלת אדם הוא שם מ"ה כי ג' פעמים יה גימטריא אדם, ועוד אדם שני מצד ג' יה מהפאה של שמאל, ואחד [אדם] שבאמצע, [הרי ג' אדם] והמבין יבין, ותעיין בפרק ששי של תיקוני דקנא דא"א. וגם בגרון דז"א יורדים הששה אל הנזכרים, כי הם מצד הגרון, ונעשים משה מוחין דקטנות, שלשה מאבא ושלשה מאמא, ונקרא מצרים התחתונים, ואלו שבא"א נקראים מצרים העליונים. ואין הדינים מתבטלים אלא בשרשם, דהיינו כשמאירם אלו דא"א באלו שבז"א, שזהו סוד, 'וסכסכתי מצרים במצרים' [ישעיהו י"ב ט'], דהיינו מצרים העליונים בתחתונים, ואז יתבטלו הקליפות הנאחזות במצרים התחתונים דהיינו שני פאות דז"א (עמק המלך שט"ז פנ"ה).

⁵⁵⁴ כבר נתבאר אצלי בסוד ויעבור ו"ג מדות גם ביארתי בענין הקרבנות שהקריבו קין והבל שהיה מצמר ופשתים והבן שם איך המצר הזה הוא סוד הצמר העליון (שער מאמרי רשב"י). והנה הקרבן שהקריב הבל היה מן הצמר העליון של הכבש הנקרא יסוד דא"א ואז נתעורר דעת העליון דבמזל דא"א והשפיע בז"א וניתוסף שפע ביסוד שבו ונזדווג בנוקביה והחזיר ונתן בה ההוא רוחא קדמאה ביסוד שבה ולכן וישע ה' אל הבל וגו' לפי שהנה הצמר הזה נמשך מא"א מן הדעת שבו כנזכר ונמשך בז"א הנקרא הו"ה דמ"ה דאלפין. והנה צמר ומ"ה ג' שע"ה ולכן וישע ה' אל הבל כי המשיך הצמר הנזכר בז"א הנקרא מ"ה ומשם המשיכו אל הנוק'. אבל אל קין ואל מנחתו לא שעה כי אדרבא סילק בחינת שע"ה הנזכר וז"ש אח"כ אלא אם תטיב שאת פירוש כי הנה עד עתה העלית את המ"ן שבמלכות ועקרת אותם לגמרי במקומן ונסתלקו בז"א וע"י כן לא תוכל עתה לעלות את המ"ן, אבל אם תטיב שאת ר"ל תטיב ותשוב בתשובה תוכל לעלות ולישא למעלה בבחינת מ"ן והנה בדרוש הזה יתבאר לך [ל] ענין איסור הכלאים והיתרו בציצית וכבר ביארתי בדרוש הציצית (שער המצות קדושים).

⁵⁵⁵ כידוע שאדם הוא בצלם אלקים ותליא בשם מ"ה יר"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא עיקר הו"י דבז"א והוא כללא דזו"נ כמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם והיא חו"ה י"ט מילוי מ"ה נקבה בכללא דאדם ולכן נברא אדם בשם מלא הו"י אלקים שהוא שמא שלים חו"ג והוא דרגא דזו"נ שדוכרא בלא נוק' הוא פלג גופא וכן חסדים בלא גבורות אינו שלים שלכן לא נקרא אברהם שלים עד אחר העקידה כמש"ל (ב"ר ע"א).

⁵⁵⁶ ר"ל דר"ן כמ"ש לקמן קמא ע"ב (לש"ו).

<p>אתתקנן בתקונוי אתקרון אדם דיוקנא דכליל כלא ומה דמשלפא בהו אתקרי שמא קדישא ותערא ומה דביה אתקרי יהו"ה ואתקרי אדם בכללא דתערא ומה דביה (ס"א) ומה דאשתליף מתערא אתקרי שמא קדישא תערא ומה דביה אתקרי יהו"ה אתקרי אדם בכללא תערא ומה דביה)</p>	<p>הקדושים של המלך, כשנתקנים בתיקונייהם, נקראים אדם, צורה הכוללת את הכל. מה שמוציאה בהם, הוא הנקרא בשם הקדוש. הנרתיק ומה שבתוכו, נקראים הו"ה ונקרא אדם בכללות הנרתיק עם מה שבתוכו. (ומה שהוציא מהנרתיק נקרא "שם קדוש". הנרתיק ומה שבו נקרא יהו"ה, אדם בכלל נרתיק ומה שבו).</p>
<p>ואלין תשעה תקונין דאמר דוד הכא לאכנעא שנאוי בגין דמאן דאחיד דיקנא דמלכא ואוקיר ליה ביקירו עילאה כל מה דבעי מן מלכא מלכא עביד בגיניה</p>	<p>ואלו ט' התיקונים שאמר דוד כאן, (תכליתם) להכניע את שונאיו. לפי שמי שאוחז בזקן של המלך ומכבדו בכבוד העליון, כל מה שמבקש מן המלך, המלך עושה בשבילו.</p>
<p>מ"ט דיקנא ולא גופא אלא גופא אזיל בתר דיקנא ודיקנא לא אזיל בתר גופא (ס"א) דדיקנא איהו עיקרא דכל גופא וכל הדורא דגופא בתר דיקנא אזיל וכלא בדיקנא תלייא (ול"ג מן ודיקנא עד גופא)</p>	<p>מדוע הזקן ולא הגוף? הגוף הולך אחר הזקן והזקן אינו הולך אחר הגוף [שכן הזקן הוא העיקר של כל הגוף וכל ההדר של הגוף, ואחר הזקן הולך והכל תלוי בזקן].</p>
<p>ובתרי גוויי אתי האי חושבנא חד כדקאמרן תרין מן המצר קראתי יה חד ענני במרחב יה תרי ה' לי לא אירא תלת מה יעשה לי אדם ארבע ה' לי בעוזרי חמש ואני אראה בשונאי שיתא טוב לחסות בה' שבעה מבטוח באדם תמנייא טוב לחסות ביי' מבטוח בנדיבים תשעה (ס"א) טוב לחסות בה' מבטוח באדם ז' טוב לחסות בה' ח' מבטוח בנדיבים ט')</p>	<p>ובשני אופנים בא החשבון הזה (אופן) אחד, כמו שאמרנו. השני, "מן המצר קראתי י"ה" א', "ענני במרחב י"ה" שנים, "ה' לי לא אירא" ג', "מה יעשה לי אדם" ארבע, "ה' לי בעוזרי" חמש, "ואני אראה בשונאי" ו', "טוב לחסות בה" ז', "מבטוח באדם" ח', "טוב לחסות בה" מבטוח בנדיבים" ט'. ["טוב לחסות בה" מבטוח באדם" ז', "טוב לחסות בה" ח' "מבטוח בנדיבים" ט']</p>
<p>מן המצר קראתי י"ה מאי קא מיירי אלא דוד כל מה דאמר הכא על תקונא דדיקנא דא קאמר (ר' יהודה אמר) מן המצר קראתי יה מאתר דשארי דיקנא לאתפשטא דהוא אתר דחיק מקמי פתחא דאודנין מעילא תחות שערי דרישא ובג"כ אמר י"ה י"ה תרי זמני</p>	<p>"מן המצר קראתי י"ה". במה מדובר? אלא מה שאמר דוד כאן, על תיקוני הזקן הזה אמרו. [ר' יהודה אמר] "מן המצר קראתי י"ה" מהמקום שמתחיל הזקן להתפשט, שהוא מקום צר מלפני פתח האזנים, מלמעלה מתחת לשערות הראש. לכן אמר "י"ה" "י"ה" שתי פעמים.</p>
<p>ובאתר (ס"א) ובתר) דאתפשטא דיקנא ונחית מאודנוי ושארין לאתפשטא אמר יי' לי לא אירא דהוא אתר דלא דחיל (ס"א) דחיק) וכל האי אצטריך וכו' (אדם אתקרי ועל אתפשטותא האי אצטריך) דוד לאכנע תחותיה מלכין ועמין בגין יקרא דדיקנא דא</p>	<p>ובמקום [ואחר] שנתפשט הזקן, וירד מאזניו והתחיל להתפשט, אמר "ה' לי לא אירא" לפי שהוא מקום שאינו נדחה [דחוק]. וכל אלו היה צריך וכו' [אדם נקרא, ועל התפשטות הדבר ההוא צריך] דוד כדי להכניע מלכים ועמים תחתיו, בכח הכבוד של זה הזקן.</p>
<p>ותאנא בצניעותא דספרא כל מאן דחמי בחלמיה דדיקנא דבר נש עלאה אחיד בידיה או דאשיט ידיה ליה ינדע דשלים הוא עם עלאי וארמיה תחותיה אינון דמצערין ליה תנא</p>	<p>ולמדנו בספרא דצניעותא כל מי שרואה בחלמו שאוחז בידו את הזקן של האדם העליון או שמושיט לו ידו, יוודע שהוא בשלום עם העליונים, והוא</p>

<p>מתתקן דיקנא עלאה בתשעה תקונין והוא דיקנא דזעיר אפיין בט' תקונין מתתקן</p>	<p>משליך תחתיו את כל אותם המצערים אותו. למדנו הזקן העליון נתקן בט' תיקונים, והוא הזקן של ז"א הנתקן בט' תיקונים</p>
<p>קמ/א</p>	
<p>תקונא קדמאה מתתקן שערא מעילא ונפיק מקמי פתחא דאודנין מתחות קוצי דתליין על אודנין ונחתין שערי נימין על נימין עד רישא דפומא</p>	<p>התיקון הראשון נתקנים השערות מלמעלה ויוצאים מלפני פתח האזנים, מתחת לקוצים התלויים על האזנים, ויורדים השערות נימין על נימין עד לראש הפה.</p>
<p>תאנא כל אלין נימין דבדיקנא תקיפין יתיר מכל נימין דקוצין דשערי דרישא⁵⁵⁷ ושערי דרישא אריכין (וכפיין) והני לאו אריכין</p>	<p>למדנו כל אלו השערות שבזקן קשים יותר מכל הנימין של קוצין של שערות הראש, ושערות הראש הם ארוכים (ונכפים) ואלו אינם ארוכים.</p>
<p>ושערי דרישא מנהון שעיעי ומנהון קשישין ובשעתא דאתמשכן שערי חוורי דעתיק יומין⁵⁵⁸ לשערי דזעיר אפיין כתיב חכמות בחוץ תרנה⁵⁵⁹ מאי בחוץ בהאי זעיר אפיין דמתחברן תרי מוחי</p>	<p>שערות הראש, יש מהם רכים ויש מהם קשים, ובשעה שנמשכים השערות הלבנים של עתיק יומין לשערות של ז"א, נאמר "חכמות בחוץ תרנה", מהו "בחוץ"? בז"א הזה ש[בו] מתחברים שני מוחין.</p>
<p>תרי מוחי ס"ד אלא אימא ארבע מוחי תלת מוחי דהוו בזעיר אפיין ואשתכחו בתלת חללי דגולגלתא דרישא⁵⁶⁰ וחד מוחא שקיט על בורייה דכליל כל תלת מוחי דאתמשך מניה משיכין כלילין שקילין⁵⁶¹ בשערי חוורי להאי זעיר אפיין לתלת מוחי דביה ומשתכחן ארבע מוחי בהאי זעיר אפיין</p>	<p>וכי יעלה על דעתך שני מוחין? אלא אמור ד' מוחין ג' מוחין שיש בז"א, הנמצאים בג' החללים של הגולגולת של ראשו, ומוח אחד השוקט על מכונו וכולל את כל הג' מוחין הנמשכים ממנו בהמשכות כלולים ושקולים בשערות הלבנות לז"א זה, לג' מוחין שבו. ואז נמצאים ד' מוחין בז"א זה.</p>
<p>בגין כך אשתלימו ארבע פרשיות דכתיבין בתפילין⁵⁶² דאתכליל בהו שמא קדישא</p>	<p>ובשל כך נשלמו ד' הפרשיות הכתובות בתפילין, שנכלל בהם השם הקדוש של עתיק יומין, העתיק של</p>

⁵⁵⁷ כי אמרנו שם בדיקנא דא"א שערות בעלי חכמה, הם בראש שעיעין, רצה לומר רכים, ובזקן קשים. כן בכאן בראש דז"א הם שעיעין, ובדיקנא קשישין, קשים וחזקים בסוד "דינין דדכורא קשין ברישא ונייחין בספיא" (לקמן קמב ע"ב), מפני שנעשו בסוד הדינים מתחילה, מהגבורות דאמא שבאים מסוד מוחא דאמא (עמק המלך שט"ז פנ"ו).

⁵⁵⁸ הם י"ג קוצין דשערי חוורא (עמק המלך שם).

⁵⁵⁹ כשיוורדים תרין מוחין של אבא ואמא, ותרין עטרין מא"א, הכל יורדים על ידי ישראל סבא ותבונה, ויורד חכמה של אבא בחכמה של ישראל סבא. נמצא שיש חכמות תרין בפרצוף ישראל סבא, ושני בינות בתבונה, ועל זה נאמר 'חכמות בחוץ תרונה', רצה לומר חוץ לא"א, שמקבל אותם זעיר אנפין אשר הוא מלבר. ונאמר גם כן 'כי לא עם בינות הוא', בינות שנים, אחת של אמא ואחת של תבונה, והם שלשה (חב"ד) כשמגיעים אל נה"י דישאל סבא ותבונה, ומקודם הם ארבעה דהיינו תרין מוחי ותרין עטרין, ונעשו ג' בנה"י שלהם. ולהיות שהתפילין רומזים אליהם, לכן יש ש"ן בתפילין של ג' רישין, ושל ד' רישין, וזהו שאמרו חז"ל, הקב"ה שהוא זעיר אנפין, מניח תפילין, רצונו לומר שמניח בראשו אלו האורות (עמק המלך שם).

⁵⁶⁰ הם חב"ד דזעיר, שיוורדים התרין מוחין, והתרין עטרין, ונעשים שלשה בחב"ד, כי נכנסים בהם נה"י דישאל סבא ותבונה. ואחר כך יורדים לדעת הכולל המוחין ועטרין ונעשים אחד, לכן יש בית אחד הכולל הד' פרשיות של התפילין, ולכן אומר רשב"י עליו השלום, "וחד מוחא שקיט על בורייה דכליל כל תלת מוחי דאתמשך מניה משיכין". רצה לומר שיוורדים אחר כך החסדים והגבורות, בשאר איבריו, ונעשו תשעה ספירות, ותשע תיקונין דזעיר, ומן חב"ד נעשו קוצין נימין ושערי, וגם שערות הזקן (עמק המלך שם).

⁵⁶¹ ע"י שער מאמרי רשב"י נה ע,ד ושם הוא הלשון משיכין דנהורין שקילין (לש"ו)

⁵⁶² ביארתי בביאור אדרת האזינו וע"ש (שער מאמרי רשב"י).

<p>דעתיק יומין עתיקא דעתיקין וזעיר אפיין דהאי הוא שלימותא דשמא קדישא דכתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ויראו ממך שם יי' שם יי' ממש⁵⁶³ דאינון ארבע רהיטי בתי דתפילין</p>	<p>העתיקין וז"א, שזהו השלימות של השם הקדוש. שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". "שם ה'" שם ה' ממש, הרי הם הד' חריצי הבתים של התפילין.</p>
<p>ובג"כ חכמות בחוץ תרנה דהכא משתכחי⁵⁶⁴ דהא עתיקא דעתיקין (ס"א דהכא עתיקא וכו' משום דהיא חכמתא וכו') סתימא דסתימין לא אשתכח ולא זמין חכמתא דיליה משום דאית חכמתא סתימא דכלא ולא אתפרש</p>	<p>לכן "חכמות בחוץ תרנה", שכן כאן נמצאים, כי עתיקא דעתיקין שהוא הסתום מכל הסתומים, אין נמצא ואף אין מוכן מקום לחכמה שלו, לפי שהיא חכמה סתומה מכל ולא מתפרשת.</p>
<p>ובגין דאתחברו ארבעה מוחין בהאי זעיר אפיין⁵⁶⁵ אתמשכן ארבע מבויעין מניה לארבע עיבר ומתפרשן מחד מבויעא דנפיק מכלהו⁵⁶⁶ ובג"כ אינון ארבע</p>	<p>ולפי שנתחברו ד' מוחין בז"א זה, נמשכים ממנו ד' מעיינות לד' צדדים נחלקים ממעיין אחד היוצא מכולם, ולכן הם ד'.</p>
<p>ותאנא האי חכמתא דאתכלילא בארבע אתמשכא בהני שערי דאינון תליין תלין על תלין (נ"א הוא) וכלהו קשיין ותקיפין ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ואלף אלפיין ורבוא רבבן תליין מנייהו דליתיהון בחושבנא הה"ד קווצותיו תלתלים תלי תלים⁵⁶⁷</p>	<p>וכן למדנו החכמה הזו שנכללה בארבעה, נמשכה באלו השערות, שהם תלויים תילים על גבי תילים (הוא), וכלם קשים וחזקים, ונמשכים ויוצאים כל א' לצדו, ואלף אלפים ורבוא רבבות תלויים מהם שאין להם חשבון. זהו שנאמר "קווצותיו תלתלים תלי תלים".</p>
<p>וכלהו קשיין ותקיפין לאתחברא כהאי חלמיש תקיף וכהאי מנרא דאיהי תקיפא עד דעבדין נוקבין ומבויעין מתחות שערא ונגדין מבויעין תקיפין לכל עיבר ועיבר לכל סטר וסטר ובגין דהני שערי אוכמי וחשוכן כתיב מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות⁵⁶⁸</p>	<p>וכולם קשים וחזקים מלהשבר, כאבן חלמיש הקשה וכסלע זו שהוא חזק, עד שעושים להם נקבים ומעיינות בתחתית השערות וממשיכים מעיינות חזקים לכל חלק וחלק ולכל צד וצד. ולפי שאלו השערות שחורים וחשוכים, נאמר "מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות".</p>
<p>ותנא הני שערי דדיקנא תקיפין (בלחודי) משאר שערי דרישא משום דהני בלחודייהו מתפרשן ומשתכחן ואינון תקיפין באורחיהו</p>	<p>ולמדנו אלו השערות של הזקן, הם קשים יותר (לבד) משאר השערות של הראש, לפי שאלה לבד נפרדים ונמצאים, והם קשים באופיים. למה הם קשים?</p>

⁵⁶³ הם ארבע אותיות, סוד תרין מוחין ותרין עטרין, "דאינון ארבע רהיטי בתי דתפילין" ואיך נחלק השם יתבאר בשער כתיבת השם בעזרת ה' ובישועתו (עמק המלך).

⁵⁶⁴ פירוש בהם נכנסים בזעיר אנפין ובהם נמצאים עצמם. ומפני שחכמה של אריך זה, אשר נסתר בו רישא דאין במוחא סתימאה דיליה, היא גנוז וטמיר יתיר, לכן אינה נכנסת בזעיר אנפין, וצריך חכמה אחרת הכלולה בתרין, לכנוס בזעיר אנפין לשמש תחת חכמה שלו, ואפילו במקום אבא ואמא לא יכנסו אלא במקום ישראל סבא ותבונה. לכן אומר הזוהר, 'דבהכא משתכחי' 'בחוץ תרונה' למטה, כדי שיכול לסבול 'דהא עתיקא דעתיקין סתימא דסתימין לא אשתכח' שם בזעיר אנפין, להכניס עצמו המוחין, משום דהיא סתימא דכלא ולא אתפרש' ואינה מגולה (עמק המלך).

⁵⁶⁵ ר"ל לדעת שלו (עמק המלך).

⁵⁶⁶ רצונו לומר יסוד דאבא הנקרא מעיין החכמה הגנוז בתוך יסוד אמא, ובאים לדעת זעיר, אשר הוא בכור, ונוטל פי שנים מאביו [היינו] המוחין והעטרין (עמק המלך).

⁵⁶⁷ אור יוצא משם, ומוציא השערות תילי תילים שאין להם חשבון ומנין, שנאמר, 'קווצותיו תלתלים' והם עשר אלה"ם העולים תלתל, ואותיות חמשים כמנין ים, 'שחורות כעורב', ראשי תיבות ש"ך דינים. הם י' פעמים ל"ב אלה"ם הבאים מאבא, וכמה רבבות מחנות המקבלים מהם, הם תלי תלים (עמק המלך).

⁵⁶⁸ הם הדינין והקליפות, היונקים מרחוק מאלו השערות. והקליפה היא נקראת צל מות, וצל הוא גימטריא ק"ך אלה"ם, ו'עמקות' הם ב' מיני דינים (עמק המלך).

<p>אמאי תקיפין אי תימא משום דכלהו דינא לאו הכי דהא בתקונין אלין אשתכחו רחמי (ודינא⁵⁶⁹) ובשעתא דנחתין תליסר מבועי נהרי דמשחא אלין כלהו רחמי</p>	<p>אם תאמר מפני שכולם הם דין, הלא אינו כן, כי באלו התיקונים נמצאים רחמים (ודין), ובשעה שיורדים "ג מעיינות של נהרות שמן, אלה כולם רחמים.</p>
<p>אלא תאנא כל הני שערי דדיקנא כלהו תקיפין מ"ט כל אינון דרחמי בעיין למהוי תקיפין לאכפייא לדינא וכל אינון דאינהו דינא הא תקיפין אינון</p>	<p>אלא למדנו כל אלו שערות הזקן כולם הם קשים. מהו הטעם? כל אלו [שהם] רחמים, צריכים להיות תקיפים כדי לכפות את הדינים, וכל אלו שהם דינים הרי הם תקיפין.</p>
<p>ובין כך ובין כך בעיין למהוי תקיפין מתרין סטרין כד בעי עלמא רחמין רחמי תקיפין ונצחין על דינא וכד בעי דינא תקיף ונצח על רחמי⁵⁷⁰.</p>	<p>ובין כך ובין כך הם צריכים להיות תקיפין משני צדדים, כשהעולם צריך לרחמים, הרחמים חזקים ומנצחים את הדין. וכשצריכים דין, הדין חזק ומנצח את הרחמים.</p>
<p>ובג"כ בעיין למהוי תקיפין מתרין סטרין דכד בעו רחמי שערי דאינון ברחמי קיימין ומתחזיא (ס"א ומתאחדא) דיקנא באינון שערי וכלא הוו רחמי וכד בעי דינא אתחזיית דיקנא באינון שערי וכלא אתקיים בדיקנא</p>	<p>לכן צריכים הם להיות קשים משני הצדדים, וכשצריכים רחמים, השערות שהם רחמים עומדים, ואז נראה (ונאחר) הזקן באלו השערות, כלם הם רחמים. וכשצריכים דין, נראה הזקן באלו השערות, וכולם מתקיימים בזקן.</p>
<p>וכד אתגליית דיקנא קדישא חוורא כל הני וכל הני מתנהרין ומסתחיין כמאן דאסתחי בנהרא עמיקא ממה דהוה ביה ואתקיימו כלהו ברחמי ולית דינא אשתכח וכל הני תשעה כד נהרין כחדא כלהו אסתחיין ברחמי</p>	<p>וכשמתגלה הזקן הקדוש הלבן, כל אלו וכל אלו מאירים ונרחצים, כמי שמתרחץ בנהר עמוק ממה שהיה עליו, ומתקיימים כלם ברחמים, ולא נמצא הדין. וכל אלו ה'ט', כשמאירים יחד כולם נרחצים ברחמים.</p>
<p>ובג"כ אמר משה זמנא אחרא "י" ארך אפים ורב חסד ואלו אמת לא קאמר משום דרוא דמלה אינון תשעה מכילן דנהרין מעתיק יומין לזעיר אפיין וכד אמר משה זמנא תניינא תשעה תקונין אמר ואינהו תקוני דיקנא דמשתכחי בזעיר אפיין ונחתין מעתיק יומין ונהרין</p>	<p>ולכך אמר משה פעם אחרת "יהו"ה ארך אפים ורב חסד" ואלו "אמת" לא קאמר, משום שסוד הדבר, אלו תשע המידות שמאירים מע"י לז"א. וכשאמר משה פעם שנית, אמר תשעה תיקונים, והם תיקוני הזקן הנמצאים בז"א, יורדות מע"י ומאירות</p>
<p>קמ/ב</p>	
<p>ביה ובג"כ אמת תליית בעתיקא והשתא לא אמר משה ואמת</p>	<p>בו. ולכן "אמת" תלויה בעתיקא, ועתה לא אמר משה "ואמת".</p>

⁵⁶⁹ כי גם חמש הויות מנוקדים אלה"ם עולים תלמוד, יש בו אסור ומותר, כשר פסול, טהור טמא, והשערות נחלקים לימין ולשמאל, אלא שערותיו של הזקן דזעיר אנפין צריכים להיות תקיפין "מתרין סטרין" (עמק המלך).

⁵⁷⁰ או זה או זה גובר, והכל ביד מעשה התחתונים היא הבחירה. לכן צריכים שערות הזקן להיות גבורים משני צדדים, וכשמתגלה עליו אור הזקן של אריך אנפין, הוא דקנא חוורא, על זקן זעיר אנפין, הוא כמי שרוחץ עצמו בנהר עמוקה. ונעשים לבנים, ומדת הרחמים גוברת, וכלם רחמים גמורים, ונמתקים הדינים ולא יראו עוד כל זמן שישראל עושים רצונו של מקום, והתשעה תיקוני דקנא דזעיר אנפין מאירים ונמתקים, ונעשים רחמים גמורים (עמק המלך).

<p>תנא שערי דרישא דזעיר אפיין כלהו קשישי תליין על תליין ולא שעיעין⁵⁷¹ דהא המינא דתלת מוחי בתלת חללי משתכחין ביה ונהרין ממוחא סתימא⁵⁷² ומשום דמוחא דעתיק יומין שקיט ושכיך כחמר טב על דורדייה שערוי כלהו שעיעין ומשיחין במשחא טב ובג"כ כתיב ראשה כעמר נקא⁵⁷³</p>	<p>למדנו שערות הראש של ז"א כולם הם קשים, תלים על גבי תלים, ואינם חלקים. שהרי ראינו שג' המוחין בג' חללים נמצאים בו, והם מאירים ממוח הסתום, ולפי שהמח של עתיק יומין שוקט ונח כיון הטוב על שמריו. כל שערוי רכים, והם משוחים בשמן הטוב ולכן נאמר, "ראשה כעמר נקא".</p>
<p>והאי דזעיר אפיין קשישין ולא קשישין דהא כלהו תליין ולא מתקמטי ובג"כ חכמתא נגיד ונפיק⁵⁷⁴ אבל לא חכמתא דחכמתא דאיהי שכיכא ושקיטא דהא תנינא דלית דידע מוחיה דעתיק יומין בר איהו והאי דכתיב אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה בזעיר אפיין אתמר⁵⁷⁵ אמר רבי שמעון בריך ברי לקביה בעלמא דיין ובעלמא דאתי</p>	<p>וזה של ז"א, הם קשים ולא קשים. שהרי כולם תלויים ואינם מקורזלים, ולכן חכמה נמשכת ויוצאת. אבל לא החכמה של החכמה שכן היא שנחה ושוקטת שכן למדנו אין מי שמכיר את מוחו של עתיק יומין אלא הוא, ומה שנאמר "אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה", זה נאמר בז"א. אמר רבי שמעון, ברוך בני להקב"ה בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>תקונא תניינא⁵⁷⁶ נפיק שערא וסליק מרישא דפמא עד רישא אהרא דפתחא דפומא ונחית</p>	<p>תיקון השני יוצאים השערות, ועולים מראש הפה, עד לראש האחר של פתח</p>

⁵⁷¹ מפרש עוד טעם למה שערות דז"א קשישין יותר משל ע"ק והוא כי ידוע ששמן הוא מסט' דחכמה ודבר זה נראה בחוש שמי ששערותיו רכיכים ושעיעין הם מתקמטים ואין נמשכים בהתפשטות למטה ל"כ משא"כ כשהם קשים ותקיפין והטעם לזה כי שערות דע"ק שהם נמשכים ממור"ס וידוע שמור"ס הוא חד מוחא והוא בחי' חכמה ואף שיש שם ג' היות שרשי ג' מוחין מ"מ כולם הם בחד חללא וידוע כי חכמה אינו מתפשט ועיקר הגילוי והתפשטות מתחיל מבינה ולכן חכמה הוא אות י' סתימא מכל סטרוי משא"כ אות ה' בינה מתחלק לג' קוויין ולכן בע"ק שאין ניכר רק חכמה לבד לכן שם המוח סתום ואין מתחלק לג' חללים רק בחד בסוד אות י' לבד ולכן כתיב בה והחכמה מאין תמצא לא ידע אנוש ערכה כו' ולכן גם השערות דנפקין משם הם שעיעין ומתקמטין ואין מתפשטים לתתא משא"כ ז"א שבו הם ג' חללין ממש מתחיל הגילוי ולכן השערות אין משיחין במשחא שהוא הארת חכמה רק מעט ולכן הם תקיפין ומתפשטים לתתא (ב"ע רטז ע"ב).

⁵⁷² ר"ל שמקבלים הארה מג' הוי"ת דלשם שהם שרשי ג' מוחין ולכן יש בהם ג"כ פנימיות משח רבות אבל לא כ"כ כמו בע"ק ומשום דמוחא דע"י שקיט ושכיך כו' הוא כמ"ש ששם רק חכמה מתגלה ולכן שערוי ג"כ שעיעין ומשיחין במשחא טב שהוא סוד שמן הטוב על הראש שמן המשחה שהוא סוד עיקר שם מ"ה יא"אא ובמילואים יוד אלף אלף אלף גי' משחה כידוע שבמור"ס הוא שם מ"ה והוא י"ב לוגין י"ב אתון דג' היות דשם וידוע שכל לוג הוא ו' ביצים והם ע"ב ביצים ב"ב לוגין סוד שם ע"ב דחכמה והנשאר משם הנ"ל ו"ד ה' ו"ו ה' גי' ל"ב סוד ל"ב נתיבות פליאות חכמה שמושרשים במור"ס כמ"ש במ"א באריכות והנה המילוי של ג' אלפיין הנ"ל הם סוד צמר (ב"ע שם).

⁵⁷³ והוא נקי משום דמשיחין במשח טב שאין בו פסולת שהדיני' כמוסים שם כחמר טב על דורדיי' והאי דז"א קשישין ר"ל משום ששם אין מתכבה אור השמן כ"כ ומ"מ לא קשישין כשל הדיקנא כמש"ל באריכות ומשום דהם קשישין הם תליין לתתא כמ"ש שכל גילוי מצד בינה משם ולמטה (ב"ע שם).

⁵⁷⁴ ר"ל ששם במוחין דז"א אור חכמה נגיד ע"י בינה ואח"כ ונפיק בדעת להתפשט בגוף משא"כ חכמתא דחכמתא ר"ל חכמה דע"ק ששם אין גילוי כ"כ לבינה ולכן נק' חכמתא דחכמתא ר"ל שזה לבד מתגלה שם דאיהי שכיכא ושקיטא בב' בחי' א' שאין דין וכעס נמצא שם שהדין בלוע בשורשו והב' שהיא שקיטא ואין מתפשט כ"כ לתתא וע"ז מביא ראי' דתנינן דלית דידע כו' כמ"ש שאין מתגלה לתתא וכמ"ש באד"ז ד' ר"צ ע"א וז"ל והאי אב נפיק מע"ק כו' ת"ח כתיב אלקים הבין דרכה ממש אבל והוא ידע מקומה כו' וכ"ש ההיא חכמתא סתימאה כו' ופי' הגאון בביאורו לס"ד שאלקים הוא ז"א והוא ידע דרכה ר"ל שאין משיגה חכמה ממש רק מה שמתפשט ממנו דרך בינה אבל ע"ק והוא ידע את מקומה ר"ל שורש החכמה שהוא מור"ס שאבא נפיק מתמן (ב"ע).

⁵⁷⁵ ר"ל שתי' אלקים הנז' כאן הוא ז"א הרי שאפי' בחי' אבא אין משיג עצמותו רק דרכו לבד ומכ"ש שאין לו השגה בחכמתא עילאה דע"ק והוא אינו מושג רק לע"ק שנק' הוא כמבואר (ב"ע).

⁵⁷⁶ כבר ביארנו זה למעלה והזכיר כאן בתיקונא שפיר כמ"ש למעלה שתיקון ראשון הוא אצל האודנין לא נתגלה כ"כ שפירותא דדיקנא דז"א ששם הוא במיצר עד תיקון ב' שכתוב ענני במרחב י"ה שהתחיל להתגלות וכבר נת' שזה הפרש בין ז"א לע"ק שע"ק כל תיקונים דילי' הם לרחמים משא"כ של ז"א לגבורה

<p>מתחות פומא עד רישא אחרא נימין על נימין בתקונא שפיר קום רבי אבא קם ר' אבא פתח ואמר כד תקונא דדיקנא דא מתתקן בתקונא דמלכא (ס"א בתקוני מלכין) (ס"א כד תקונא דא מתתקן בדיקנא דמלכא אתחזי) כגבר תקיף שפיר למחזי רב ושליט הה"ד גדול אדונינו ורב כח</p>	<p>הפה, ויורדים מתחת הפה עד לראש האחר, נימין על גבי נימין בתיקון יפה. קום רבי אבא. קם רבי אבא. פתח ואמר כשתיקון זה הזקן מתתקן בתיקון של המלך (בתיקוני המלך) (כאשר תיקון זה נתקן בזקן המלך נראה) כגבור חזק, יפה מראה, גדול ושולט. זהו שנאמר גדול אדונינו ורב כח.</p>
<p>וכד אתבסם בתקונא דיקנא יקירא קדישא וישגח ביה אקרי בנהירו דיליה אל רחום וגו' והאי תקונא תניינא אתתקן כד נהיר בנהירו דעתיק יומין אקרי רב חסד וכד מסתכלי דא בדא אתקרי בתקונא אחרא ואמת דהא נהירו אנפיה (ס"א דא נהירו דאנפין)</p>	<p>וכשממתק בתיקון הזקן המכובד הקדוש ומושגח על ידיו, אז נקרא בהארה שלו "אל רחום וגו'". והתיקון הזה השני נתקן. כשמאירה זו ההארה של עתיק יומין נקראת "רב חסד", וכאשר מסתכלים זה בזה נקראת (בשם) תיקון אחר "ואמת", כי מאירים פניה (זה הארת הפנים).</p>
<p>ותאנא נושא עון אתקרי דא תקונא תניינא כנונא דעתיקא קדישא אבל משום ההוא אורחא דנפיק בתקונא תליתאה תחות תרין נוקבין דחוטמא ושערין תקיפין זעירין מליין לההוא אורחא לא אתקרין הכא נושא עון ועובר על פשע ואתקיימו באתר אחרא</p>	<p>ולמדנו "נושא עון" נקרא זה התיקון השני כדוגמת (התיקון) של העתיק הקדוש, אבל מפני אותו השביל היוצא בתיקון השלישי תחת ב' נקבי החוטם, והשערות הקשים הקטנים הממלאים את השביל ההוא, לא נקרא כאן "נושא עון" ועובר על פשע" ומתקיימים במקום אחר.</p>
<p>ותניא תלת מאה ושבעין וחמש חסדים⁵⁷⁷ כלילין בחד דעתיק יומין וכלהו אקרין חסדי קדמאי דכתיב איה חסדיך הראשונים וכלהו כלילין בחד דעתיקא קדישא סתימא דכלא וחד דזעיר אפיין אקרי חסד עולם ובספרא דצניעותא קרי ביה לחסד קדמאה דעתיק יומין רב חסד ובזעיר אפיין חסד סתם ובג"כ כתיב הכא ורב חסד וכתיב נוצר חסד לאלפים סתם</p>	<p>ולמדו שע"ה חסדים כלולים בחד של עתיק יומין, וכלם נקראים "חסדים הראשונים", שנאמר "איה חסדיך הראשונים". וכלם כלולים בחד של העתיק הקדוש הסתום מכל, והחסד של ז"א נקרא "חסד עולם", ובספרא דצניעותא קורא בו את החסד הראשון של עתיק יומין "רב חסד", ובז"א חסד סתם, ולכך כתוב כאן "ורב חסד" ונאמר "נוצר חסד לאלפים" סתם.</p>
<p>ואוקימנא האי רב חסד מטה כלפי חסד לנהרא ליה ולאדלקא בוציני דתנא האי אורחא דנחית תחות תרין נוקבין דחוטמא ושערין זעירין מליין לההוא ארחא לא אקרי ההוא ארחא עובר עלפשע דלית אתר לאעברא ליה בתרי גווני חד משום שערי</p>	<p>וביארנו "רב חסד" הזה מטה כלפי חסד, להאיר לו ולהדליק נרות. כי למדנו השביל הזה, היורד תחת שני נקבי החוטם, ושערות קטנים ממלאים את השביל ההוא, לא נקרא זה השביל "עובר על פשע", שכן אין מקום להעביר אותו</p>

ולנצחא שנאין כמ"ש תפארת בחורים כוחם והדר זקנים שיבה וכאן בתיקון ב' שהתחיל קצת להגלות גבורתו לזה אמר כד תיקונא דדיקנא מתתקן בתיקונא מלכא ר"ל כמלך יוצא במלחמה שז"א נק' מלך בסוד ט' תיקונים והם כל א' כולל פרצוף שלם ב"ס שאין בחי' ומדה באצילות שאין כולל י"ס שזהו הנהגה שלימה ולכן ט' תיקונים נק' מלך גי' צ' והוא סוד ט"ס דילי' חב"ד חג"ת נה"י שהוא סוד צ' דצלם כמ"ש האריז"ל וכל כבוד המלך הוא למעבד קרבין ולנצחא שנאין שלכן דוד המע"ה הי' יוצא תמיד להלחם מלחמת ה' להכרית הקליפות ולזה הזכיר הוא ט' תיקונים מן המיצר כו' כנ"ל (ב"ע).
⁵⁷⁷ זה יובן מדף ק"ל ע"ב וז"ל תאנא ארכא דחוטמא שע"ה עלמין אתמליין כו'. וכבר הודעתך בדף קל"ז ע"ב כי החוטם הוא סוד גבור' בסוד ויחר אף ה' במ וילך וכנגד אותם השע"ה גבו' דבאורכא דחוטמא הם אלו התלת מאה ושבעין וחמש חסדים האלו למתק הגבורות ההם (שער מאמרי רשב"י).

<p>דאשתכה בההוא ארהא הוא אתר קשיא לאעברא וחד משום דנחית אעברא דההוא אורחא עד רישא דפומא ולא יתיר</p>	<p>משני טעמים אחד משום השערות הנמצאות בזה האורח, והוא מקום שקשה להעביר בו, ואחד משום שהירידה להעביר השייך לזה השביל הוא עד ראש הפה ולא יותר.</p>
<p>וע"ד כתיב שפתותיו שושנים סומקין כורדא נוטפות מור עובר סומקא תקיף והאי אורחא דהכא בתרי גווי לא (ס"א בתרי גווי אגזים ולא) אתבסם מכאן מאן דבעי לאגזמא תרי זמני כמש בידיה בהאי אורחא</p>	<p>ועל זה נאמר "שפתותיו שושנים" אדומות כשושנה, "נוטפות מור עובר" אדום חזק, זה השביל שבכאן משני הטעמים לא (בב' טעמים מתרה ולא) התמתקו. מכאן כי מי שרוצה להתרות (בחברו שישתוק), שני פעמים מכה באצבעו על זה האורח.</p>
<p>תקונא רביעאה נפיק שער אאתתקן וסליק וחפי בעלעוי בתקרוכתא דבוסמא האי תקונא יאה ושפירא לאתחזיא הוד והדר הוא (ס"א הוד עלאה) ותניא הוד עלאה נפיק ואתעטר ונגיד לאתאחדא (ס"א ליאה דעלעין) בעלעוי ואתקרי הוד זקן</p>	<p>התיקון הרביעי השערות יוצאים ונתקנים, ועולים מכסים את הלחיים במנחת הבושם. התיקון הזה הוא נאה ויפה, למראה הוד והדר הוא (הוד עליון). וכן למדנו ההוד העליון יוצא ומתעטר ונמשך להתאחז (ליאה דרוחות) בלחיו, ונקראים הוד זקן.</p>
<p>ומהאי הוד והדר תליין אלין לבושי דאתלבש בהו ואינן פורפירא יקירא דמלכא דכתיב הוד והדר לבשת תקונין דאתלבש בהו ואתתקן בהאי דיוקנא דאדם יתיר מכל דיוקנין ותאנא</p>	<p>ומההוד וההדר הזה תלויים אלו הלבושים שמתלבש בהם, והם הלבוש המכובד של המלך שנאמר הוד והדר לבשת, הם תיקונים שנתלבש בהם, ונתקן על ידי זה צורת האדם יותר מכל הצורות. ולמדנו</p>
<p>קמא/א</p>	
<p>האי הוד כד אתנהר בנהירו דדיקנא עלאה⁵⁷⁸ (נ"א דא) ואתפשט בשאר תקונין נהירין האי הוא נושא עון מהאי גיסא⁵⁷⁹ ועובר על פשע מהאי גיסא⁵⁸⁰ ובג"כ לחייו כתיב</p>	<p>זה ההוד, כשמאיר בהארה של הזקן העליון (זה) ונתפשטה בשאר התיקונים המאירים דבר זה נקרא "נושא עון" מצד זה, ו"עובר על פשע" מצד זה. לכן נאמר "לחייו".</p>
<p>ובצניעותא דספרא אקרי הוד והדר ותפארת⁵⁸¹ דהא תפארת הוא עובר על פשע</p>	<p>ובספרא דצניעותא נקרא הוד והדר ותפארת, שכן תפארת הוא "עובר על</p>

⁵⁷⁸ הוא הזקן של א"א, כשמאיר בדיקנא של ז"א (עמק המלך שט"ז פנ"ט).

⁵⁷⁹ של צד ימין, השערות המכסים הלחי הימני (עמק המלך שם).

⁵⁸⁰ של צד השמאל המכסה הלחי השמאל, ומהפך הפשע לשפע. כי כשיש דין חזק, והזקן של א"א אינו מאיר למטה חס ושלום, בסבת חטאי ופשעי בני ישראל, אז הפשע מתגבר חס ושלום, ושפע נעדרת ונתעכב, והחיצונים מתגברים חס ושלום. ודווקא בז"א נחלק לבחינת ימין ושמאל, בעת רצון בפעולותיהם, ונחלקים לשני תיקונים הנזכר, אבל באין וב א"א הם תיקון אחד, כדפירשתי במקומו. ועובר על פשע הוא באורח שתחת הפה דיליה, ובז"א אינו אלא בשני הלחיים, וזהו אומר, 'ובגין כך לחייו כתיב', ומיעוט רבים שנים, והם שני תיקונים כדפירשתי (עמק המלך שם). תיקון ב' בע"ק הוא נק' נושא עון ותיקון ג' עובר על פשע כמ"ש במיכה ולמעלה אמר בתיקונא תליתאה שלא אתקרון הכא נושא עון ועובר על פשע ואתקיימו באתר אחרא והיינו כמש"ל שכאן בז"א הם דינים ולכן נק' אפיי"ם ור"ב כמש"ל בביאורו לזה אמר שבעת שנהירין תיקונים דע"ק בז"אאז נהירין בב' תיקונים אלו בחי' נושא עון ועובר על פשע בשערות שעל השפה ובארחא העליונה כן נראה לפרש ע"פ הקדמות מהאריז"ל והגאון אבל לפי משמעות הענין יש לפרש בדרך אפשר שכוונתו על ב' לחיים דז"א המוקפים בשערות כמש"ל כאשר יש עת רצון ונהירין תיקונים דע"ק בז"א אז ב' תיקונים נושא עון ועובר על פשע דלשם הם מאירין כאן בב' לחיים שכאן הוא בחי' דין שלכן אקרי חסד סתם כמש"ל וע"י הארת ע"ק מתמתקים ב' לחיים אלו (ב"ע רכ ע"ב).

⁵⁸¹ רצה לומר ת"ת של א"א נותן להם התיקון הזה (עמק המלך).

<p>שנאמר ותפארתו עבור על פשע⁵⁸² אבל האי תפארת לא אוקימנא אלא בתקונא תשיעאה כד"א ותפארת בחורם כחם ותמן אקרי תפארת⁵⁸³ וכד אתתקל (ס"א אסתכל) במתקלא חד סלקין אמר ר"ש יאות אנת רבי אבא לאתברכא מעתיקא קדישא דכל ברכאן נפקין מניה</p>	<p>פשע", שנאמר "ותפארתו עבור על פשע", אבל התפארת הזה, לא בארנו אלא בתיקון התשיעי, כמו שנאמר "ותפארת בחורים כחם", ושם הוא נקרא "תפארת". וכשנשקול [וכשנתבונן], עולים במשקל אחד. אמר רבי שמעון, ראוי אתה רבי אבא להתברך מהעתיק הקדוש, שכל הברכות יוצאות ממנו.</p>
<p>תקונא חמישאה פסיק שערא ואתחזון תרין תפוחין מכאן ומכאן סומקן כהאי ורדא סומקא ומתלהטן במאתן ושבעין עלמין הני תרי תפוחין כד נהרין (מתרין סטרי) מנהירו דתרין תפוחין קדישין עילאין דעתיקא אתמשך סומקא ואתי חוורא</p>	<p>התיקון החמישי השערות נפסקים, ונראים שני תפוחים מכאן ומכאן, אדומות כמו שושנה אדומה, ומתלהטין בע"ר עולמות. אלו שני התפוחים, כשמאירות (מב' צדדים) מהארת שני תפוחים הקדושים העליונים של עתיקא, נמשכת האדמימות, ובאה לבנינות.</p>
<p>בהאי כתיב יאר יי פניו אליך ויחנך דכד נהרין מתברך אלמא ובשעתא דאתעבדו סומקא כתיב ישא יי פניו אליך כלומר יסתלק ולא ישתבח רוגזא בעלמא תאנא כלהון נהורין דאתנהרן מעתיקא קדישא אתקרון חסדי קדמאי ובגין אינון נהרין כל אינון חסדי עולם</p>	<p>על דבר זה נאמר "יאר ה' פניו אליך ויחונך", כשמאירות, מתברך העולם. ובשעה שהם נעשות אדומות, נאמר "ישא ה' פניו אליך". כלומר, שיסתלק ולא ימצא רוגז בעולם. למדנו כל האורות המאירים מע"ק, נקראים "חסדים הראשונים". ובגלל אלו מאירים כל אלה ה"חסדי עולם".</p>
<p>תקונא שתיתאה נפיק שערא כחד חוטא דשערי בסחרניה דדיקנא (ס"א ותליין עד רישא דמעוי ולא נחית עד טבורא תנא תקונא דא הוא דאקרי) פאת הזקן ואיהו חד מחמש פאין דתליין בחסד (וברחמי) ולא אבעי לחבלא האי חסד כמה דאתמר ובגין כך לא תשחית את פאת זקנך כתיב</p>	<p>התיקון הששי יוצאים השערות כחוט אחד של שערות סביב לזקן (ותלויים עד ראש המעיים ואינו יורד עד הטבור. שנינו תיקון זה הוא שנקרא) פאת הזקן, והיא אחת מחמש הפאות התלויות בחסד (וברחמים), אין מן הראוי להשחית חסד זו. כמו שנאמר, ומטעם זה נאמר "לא תשחית את פאת זקנך".</p>
<p>תקונא שביעאה דלא תליין שערא על פומא</p>	<p>התיקון השביעי שאין השערות</p>

⁵⁸² דהיינו תפארתו הידוע של עתיקא, דרכו להיותו עובר על פשע תמיד, ולא הת"ת של מטה, ולכן בעת רצון מתגלה הת"ת הזה על הזקן דז"א, ועובר על פשע גם הוא (עמק המלך).
⁵⁸³ הוא עולה ממדריגת נער, לבחור כארזים בגדלות, שנראה בו זקן קטן, בערך זקן עתיקא שהוא גדול והוא לבן כשג, שנאמר 'ולבושיה כתלג חיור'. הוא הזקן הנקרא לבוש, המלבש חצי גופו עד הטיבור, כי דיקנא דיליה תלייא עד טבורא דלבא, ומלובשים בו אבא ואמא, אבל דיקנא דז"א אינו מגיע אלא עד רישא דמעוי, דהיינו עד ראש המעיים, שהוא יותר למעלה. ושערותיו של הראש והזקן הם שחורות כעורב, ומתלבנים על ידי שערותיו של הזקן והראש דעתיק יומין בעת רצון, ובחור גימטריא ר"ו, שהוא אריה, שהם חשבון ג' פעמים חסד וזהו סוד כח הבחור והאריה שהשליך פרעה וחילו בים, דהיינו, 'שש מאות רכב בחור' דיליה ושלישים על כלו, שהיה מסדר חילו נגד ג' פעמים חסד העולה אריה, וכל זאת לא הועיל לו. וזהו, 'ותפארת בחורים כחם' וגבורתם, ובחורים הוא אותיות בחור ים, שהשליך אותם במצולת ים בשלהוביתא דאשא, שנאמר, 'תשלח חרונוך יאכלמו כקש וברוח אפך נערמו מים' [שמות ט"ו ח'] רצה לומר שכל הדינים היו נגוף לפרעה וחילו ורפוא לישראל כתיב. ועתיק יומין יתיב ושער רישיה כעמר נקא [דניאל ז' ט'], וכתיב, 'קווצותיו תלתלים שחורות כעורב' [שיר ה' י"א], לא קשיא הא בעתיק יומין והא בזעיר אנפין. ובמתן תורה ראו אותו כל ישראל כזקן, ובשעת קריעת ים סוף, ראו אותו כגיבור וכבחור, שנאמר י"י איש מלחמה, לא קשיא כאן בישיבה ראו אותו זקן הדורש בישיבה, וכאן בשעת מלחמה ראו אותו כגיבור, בזמן שטבע פרעה וחילו בים. וכל התיקוני רישא ודקנא מתלבנים אם מאירים עליו תיקוני א"א, ואף על פי שאמרנו שזה התיקון הוא היה ראוי להיות בתיקון התשיעי, הרביעי והתשיעי הוא הכל אחד. כי החוט הזה הנותן שיעור ומסבב להשערות מתחיל ממקום הערוגת הבושם והולך עד למטה סביב הזקן, וזהו אומרנו 'וכד אתתקלו וכו'" (עמק המלך).

<p>ופומא אתפני מכל סטרוי ויתבין שעריין בתקונא סחור סחור ליה קום רבי יהודה קם רבי יהודה פתח ואמר בגזירת עירין פתגמא כמה אלף רבבן מתנשן (ס"א מתישבן) ומתקיימן בהאי פומא ותליין מניה וכלהון אקרונ פה</p>	<p>תלויים על הפה (עצמו), והפה פנוי מכל צדדיו, והשערות יושבים בתיקון סביב סביב לה. קום, רבי יהודה. קם רבי יהודה. פתח ואמר, בגזירת עירין פתגמא [תרגום הדבר הוא בגזירת המלאכים], וכמה אלפי רבבות נושבים (מיושבים) ומתקיימים על ידי פה זה ותלויים ממנו. כולם נקראים (על שם ה)פה.</p>
<p>הה"ד וברוח פיו כל צבאם ומההוא רוחא דנפיק מפומא מתלבשן כל אינון דלבר תליין מהאי פומא ומהאי פומא (ס"א רוחא) כד אתפשט האי רוחא מתלבשן ביה כמה נביאי מהימנא וכלהון פה יי' אתקרונ ובאתר דרוחא נפיק לא אתערבא מלה אחרא וכלהון (פיות) מחכאן לאתלבשא בההוא רוחא דנפיק והאי תקונא שליטא על כלהון שיתא משום דהכא מתקיימן כלהון ומתאחדן</p>	<p>זהו שנאמר "וברוח פיו כל צבאם", מאותו הרוח היוצא מהפה מתלבשים כל אלו בחוץ, תלויים מזה הפה. ומזה הפה [רוח], כשמתפשט הרוח הזה, מתלבשים בו כמה נביאי אמת, וכלם נקראים "פי הוי"ה". ובמקום שיוצא ההבל, אין מתערב דבר אחר, וכלם (פיות) מחכים להתלבש באותו הרוח היוצא. וזה התיקון הוא השולט על כל ששת (התיקונים) לפי שמכאן מתקיימים כולם, והם נאחזים.</p>
<p>ובגיני כך שערותי שקילין סוחרניה דפומא ואתפני מכל סטרוי והאי תקונא שליטא על כלהון משום דהכא מתקיימן כלהון ומתאחדן אמר ר"ש בריך אנת לעתיקא קדישא</p>	<p>ולכן השערות במשקל אחד סביב הפה, ונתפנה מכל צדדיו. ותיקון זה שולט על כולם, משום שכאן מתקיימים כולם ונאחזים. אמר רבי שמעון, ברוך אתה להעתיק הקדוש.</p>
<p>תקונא תמינאה דנחתין שערי בתחות דיקנא מחפיין קדלא דלא אתחוי דתניא אין למעלה לא ערף ולא עפוי ובזמנא דאנח (ס"א דנצח) קרבי אתחוי משום לאחזאה גבורתא דהא תנינן אלף עלמין אתאחדין מניה הה"ד אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים ואלף המגן רזא הוא בצניעותא דספרא כל שלטי הגבורים דאתו מסטר גבורה חד מאינון גבוראן</p>	<p>התיקון השמיני שיורדות השערות תחת הזקן ומכסות את העורף שלא יתראה. שכן למדנו אין למעלה לא עורף ולא עיפוי, ובזמן שלוחם (שמנצח) קרבות מתגלה כדי להראות גבורה. שכן למדנו אלף עולמות נאחזים בו. זהו שנאמר "אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים" ואלף המגן, הוא סוד (המבואר) בספרא דצניעותא כל השלטונות של הגבורים, שבאו מצד הגבורה, הם [רק] אחת מאלו הגבורות.</p>
<p>תקונא תשיעאה דאתמשכן (ס"א דמתחברין) שערי בשקולא מליא עם אינון שערי דתליין כלהון בשקולא שפיר כחד גיבר תקיף מארי נצחן קרבייא משום דכלהון שערי אתמשכן בתר אינון דתליין וכללא דכלהון באינון דתליין וכללא אתמשך (חסר כאן) ועל דא כתיב תפארת בחורים כחם (ונראה על הים כבחור טוב) הה"ד כתיב בחור כארזים כגיבר עביד גבוראן ודא הוא תפארת הילא וגבורתא ורחמי</p>	<p>התיקון התשיעי, שנמשכות (שמתחברים) השערות במשקל מלא עם אותן השערות התלויות כלם במשקל יפה כגבור חזק א' בעל נצחון מלחמות, לפי שכל השערות הנמשכים אחר אלו התלויים וכללות כלם הם באלו התלויים, וכולם נמשכים. ועל זה נאמר "תפארת בחורים כחם" (ונראה על הים כבחור טוב וזהו שנאמר) ונאמר "בחור כארזים", כגיבור העושה גבורות. וזהו תפארת כח וגבורה ורחמים.</p>
<p>תנא אר"ש כל הני תקונין וכל הני מלין בעינא לגלאה למאריהון דאתקלו במתקלא</p>	<p>למדנו אמר רבי שמעון, כל אלו התיקונים וכל אלו הדברים, רציתי לגלותם לאלו שנשקלו במשקל ולא לאלו</p>

<p>ולא לאינן דלא עאלו (נ"א ס"א ולא) דעאלו ולא נפקו) אלא לאלין דעאלו ונפקו דכל מאן דעייל ולא נפיק טב ליה דלא אברי כללא דכל מלין עתיקא דעתיקין וזעיר אפיין כללא הד-584 כללא הוה-585 כללא הוי כללא יהא לא ישתני ולא משתני ולא שנא אתתקן בתקונין אלין אשתלים דיוקנא דכליל כל דיוקנין דיוקנא דכליל כל שמהן דיוקנא</p>	<p>שלא נכנסו (ולא) נכנסו ולא יצאו, אלא לאלו שנכנסו ויצאו. שכן כל מי שנכנס ואינו יוצא, טוב היה לו שלא נברא. הכלל של כל הדברים עתיקא דעתיקין וזעיר אנפין הכל אחד. הכל היו, וכולם נמצאים, וכולם יהיו. לא ישתנו, ואינם משתנים, ולא נשתנו. נתקן באלו התיקונים שכן משלים צורה הכוללת את כל הצורות, צורה הכוללת את כל השמות, צורה</p>
<p>קמא/ב</p>	
<p>דאתחוי בגונוי כהאי דיוקנא (נ"א בגווייה כל דיוקנין) לאו האי דיוקנא הוי אלא כעין האי דיוקנא</p>	<p>שנראה בגווייה כצורתה זו (בתוכה כל הצורות), שאינו (ממש) צורה זו אלא רק כעין צורה זו.</p>
<p>כד אתחברן עטרין וכתריין כדין הוא אשלמותא דכללא בגין דדיוקנא דאדם הוי דיוקנא דעלאין ותתאין דאתכללו ביה ובגין דהאי דיוקנא כליל עלאין ותתאין אתקין עתיקא קדישא תקונוי ותקונא דזעיר אפיין כהאי דיוקנא ותקונא</p>	<p>כשמתחברים העטרות והכתרים, כך הוא השלמת הכל, מפני שצורת אדם היא צורה שהעליונים והתחתונים נכללים בו. ולפי שצורה זו כוללת בתוכה את העליונים והתחתונים, התקין העתיק הקדוש את תקונו ואת התיקונים של ז"א באותה צורה ובאותו התיקון.</p>
<p>ואי תימא מה בין האי להאי כללא הוא במתקלא הדא אבל מכאן (נ"א מגן) אתפרשן ארחוי (נ"א אתפשטן רחמי) ומכאן (נ"א ומגן) אשתכח דינא ומסמרא דילן הוו שניין דא מן דא-586 ורוזין אלין לא אתמסרו בר למחצדי חקלא קדישא וכתוב סוד יי ליראיו</p>	<p>ואם תאמר, מה (הפרש) יש בין זה לזה? הכל הוא במשקל אחד, אבל מכאן (מניין) מתפשטים דרכיו (מתפשטים רחמים) ומכאן (ומניין) נמצא הדין. ומהצד שלהם הם משונים זה מזה, וסודות אלו אינם נמסרים אלא לקוצרי השדה הקדוש ונאמר "סוד ה' ליראיו".</p>
<p>כתיב וייצר יי אלהים את האדם בתרי יודיין אשלים תקונא גו תקונא טברקא דגושפנקא ודא הוא וייצר תריין יודין למה רוא דעתיקא קדישא ורוא דזעיר אפיין וייצר מאי צר צר צורה בנו צורה (ודא הוא וייצר-587)</p>	<p>נאמר "וייצר ה' אלוקים את האדם", בשתי יודיין השלים תיקון בתוך תיקון (דהיינו) חותם הטבעת, וזהו (הפירוש) של "וייצר". למה יש ב' יודין? סוד העתיק הקדוש וסוד ז"א. "וייצר" מה צר? צר צורה בתוך צורה (וזהו "וייצר").</p>
<p>ומהו צורה בנו צורה תריין שמהן דאתקרי שם מלא-588 יי אלהים-589 ודא הוא רוא דתריין</p>	<p>ומהי צורה בתוך צורה? שני שמות שנקרא שם מלא ה' אלוקים. וזהו הסוד של שני יודיין של "וייצר", שצר צורה</p>

⁵⁸⁴ זה יובן במה שביארתי במקומות הרבה וגם בביאור אדרת האזינו איך אריך אפיין הוא אוחד כל שיעור קומת עולם האצילות ומתלבש תוך אבא ואימא וז"א ונוק' ונמצא כי עתיקא דעתיקין כולל את ז"א ואת כולם והכל דבר אחד זה לבוש לזה זה לזה (שער מאמרי רשב"י).

⁵⁸⁵ רצ סע"א וכן הוא הז"ן כמ"ש בפרשת פקדוי רלה ע"ב (לש"ו).
⁵⁸⁶ וכלה בפרשת תרומה קעו ע"א (לש"ו).

⁵⁸⁷ הרי מפורש שזעיר הוא לבוש לעתיק, ושולח לו [עתיק] הארותיו, כדי שיעשה פעולותיו, ובערך עתיקא קדישא שהוא שם הויה נקרא ז"א אלהים, כי הוא רחמים פשוטים, ובז"א אורותיו הם ערך הגבורות נגד ערך אורותיו של עתיקא, אף על פי שגם בז"א אורותיו רחמים, נגד ערך אורות מלכות ובריאה יצירה עשיה (עמק המלך שט"ז פ"י).

⁵⁸⁸ כבר הודעתך בשער שמות הספירות איך ז"א נקרא אלהים בסוד עולם הבריאה כי משם ולמטה נקרא הז"א שבו בשם אלהים וע"ש (שער מאמרי רשב"י).

<p>יודיין דווייצר דער צורה גו צורה תקונא דשמא שלים⁵⁹⁰ יי אלהים ובמה אתכלילו בדיוקנא עלאה דא דאקרי אדם דכליל דכר ונוקבא⁵⁹¹</p>	<p>בתוך צורה, (הרי הוא) התיקון של השם השלם הו"ה אלוקים. במי נכללו? בצורה העליונה הזו הנקראת אדם, שהוא כולל זכר ונקבה.</p>
<p>ועל דא כתיב את האדם דכליל דכר ונוקבא את לאפקא ולמסני זינא דנפיק מניה (מדכר ונוקבא) עפר מן האדמה⁵⁹² דיוקנא בגו דיוקנא ויפח באפיו נשמת חיים טברקא דגושפנקא גו בגו וכל דא למה בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתימא עלאה עד סופא דכל סתימין (הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים) נשמתא דכל היי דעילא ותתא תליין מההיא נשמתא ומתקיימי בה</p>	<p>ועל זה נאמר "את האדם" הכולל זכר ונקבה, "את" להוליד ולרבות מין שיצאו ממנו [מזכר ונקבה]. "עפר מן האדמה" צורה בתוך צורה. "ויפח באפיו נשמת חיים" כחותם הטבעת זה תוך זה. וכל זה למה? כדי להוציא ולהכניס בו את הסתום מכל סתום העליון, עד לסוף של כל הסתומים (הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים"). הנשמה שכל חיי העליונים והתחתונים תלויים מנשמה זו ומתקיימים בה.</p>
<p>ויהי האדם לנפש היה לאתרקא ולעילא בתקונין כגוונא דא ולאשלפא לההיא (נ"א מההיא) נשמתא מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין בגין דיהוי ההיא נשמתא משתכחא בכלא ומתפשטא בכלא ולמהוי כלא ביהודא חד ומאן דפסיק האי יהודא מן עלמא כמאן דפסיק נשמתא דא</p>	<p>"ויהי האדם לנפש חיה" להוריק ולעלות בתיקונים כדוגמא זו, ולהוציא את הנשמה (מהנשמה) ההיא ממדרגה למדרגה עד סוף כל המדרגות, כדי שתהיה אותה הנשמה נמצאת בכל ומתפשטת בכולם כדי שיהיו כלם ביחוד אחד. ומי שמפסיק את היחוד זה מן העולם, כמי שהפסיק את הנשמה הזו.</p>
<p>ומהוי דאית נשמתא אחרא בר מהאי ובגין כך ישתצי הוא ודוכרניה מן עלמא לדרי דרין בהאי דיוקנא דאדם שארי ותקין כללא דכר ונוקבא כד אתתקן האי דיוקנא בתקוניו שארי מחדוי מבין תרין דרועין⁵⁹³ באתר דתליין שערי דדיקנא דאתקרון (נ"א דאתקרי) תפארת</p>	<p>ונראה שיש נשמה אחרת חוץ מזו, ולכן נשמד הוא וזכרונו מן העולם לדורי דורות. בדמות אדם זה התחיל ותיקן כללות זכר ונקבה. כאשר נתקנה צורה זו בתקוניו והתחילה מהחזה שלו מבין שתי זרועותיו, במקום שתלויות שערות הזקן</p>

⁵⁹⁰ תרומה קסא ע"א ופקודי רסב ע"א ובראשית כ ע"א (לש"ו).

⁵⁹¹ ר"ל בתי' האדם לבד נרמז ז"נ כמ"ש את האדם לאפקא ולמסגי דינא דנפיק מיני' כו' היינו כמ"ש שכמו שהוא בכללות באצילות כמו כן הוא בסוד הנשמות שהם תולדין דד"נ שיוצאים ע"י זיוגם בהם ג"כ כל הבחי' וצריך להתבסס ע"י זיוגא שלכן מי שאין עוסק בפ"ו נק' מת מסטרא דעולם התוהו ולא נק' אדם כלל וכן הוא בנשמות עצמם שהם המוריד' נשמות לבניהם לפי בחיר' ועבודתם ג"כ מקרי דינא דנפיק מיני' ואמר עפר מן האדמה עפר דיוקנא ירמוז ג"כ ענין אחר במ"ש צר צורה בגו צורה והוא ענין טיפה דדכורא שמנו נצטייר העובר בבטן אמו וידוע שציור הולד הוא ע"י הבירורים דאתברירו במחשבה במוח האב והם עולים מתתא לעילא ביסוד דנוקבא לשרשם בסוד שם ב"ן ולכן ההוא רוחא דשבק בגוה הוא ג"כ מסוד שם ב"ן שע"ז יעלה מ"ן מבירורי מלכין דמיתו מסוד שם ב"ן כידוע וע"ז אמר הכ' עפר מן האדמה שעפר הוא סוד ז' נקודות מסוד פ"ר דיני' דמנצפ"ך העולים בסוד מ"ן ה"ג ליסוד הנוקבא כידוע ונרמז כאן ג"כ ז' נקודות וגם ד' אחוריי' דחו"ב שהוא סוד אחורי ע"ב ס"ג קפ"ד וקס"ו גי' עפר והם י"א אלופי' י"א יריעות הנודעים והם מתבררים ונעשים פרצוף ע"י הנוק' שנק' אדמה (ב"ע רל ע"א).

⁵⁹² בסוד מלכי אדום כידוע ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים הוא סוד נשיבו דרוחא דחוטמא דע"ק שמשם רוחא דחיי באפיו דז"א ואז ויהי האדם לנפש חיה שהחיי המלכים כשנשתרש ז"א בע"ק והוא סוד שם אדם שמורה על חיבורא דדכר ונוקבא כמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם כי אדם הוא מ"ה ומילוי מ"ה גי' חוה כמ"ש האריז"ל והיינו שתחיל' בעולם התוהו לא הי' רק מסט' דינא לבד עט' דנוקבא שם אלקים ואח"כ כשנשתרש ז"א בע"ק אז נתבסמו הגבורות ע"י חסדי ואז הוא אדם שלים כליל הוי' אלקים (ב"ע רל ע"א).

⁵⁹³ כבר הרחבתי הדרוש הזה בהרבה מקומות גם לעיל בפ' פקודי בדרנ"ד ע"ב טעם למה נבראו בתחילה אחר באחור ולטרורח לנוסרן ולהחזירן פנים בפנים. ושם ביארנו הטעם לפי שכל החיצונים נאחזים באחורים העליונים לקבל שפעם משם ובתחילה שאדם אין בארץ לעבוד את האדמה ולשומרה מן החיצונים אילו היו נבראים פנים בפנים היו אחוריהם נגלים. והיו החיצונים נתאחזים בהם לפי שהאחורים

<p>ואתפשט האי תפארת ותקין תרין חדין ואשתליף לאחורוי ועבד גולגלתא דנוקבא כלא סתימא מכל סטרוי בשערא בפרצופא דרישא ובכללא חדא אתעבידו בהאי תפארת ואקרי אדם דכר ונוקבא הה"ד כתפארת אדם לשבת בית</p>	<p>הנקראות [הנקרא] תפארת. ונתפשט זה התפארת, ותיקן שתי החזות והוציאו לאחוריו ועשה את הגולגולת של הנקבה, שכולה סתומה מכל צדדיה, בשערות פרצוף ראשה ובכלל אחד נעשה בת"ת זו ונקרא האדם זכר ונקבה, זהו שנאמר "כתפארת אדם לשבת בית".</p>
<p>כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא תלייא חד קוצא דשערי מאחורוי דזעיר אפיין ותלי עד רישא דנוקבא ואתערו שערי ברישהא כלהו סומקי דכללן בגו גוויי הה"ד ודלת ראשך כארגמן</p>	<p>כשנברא פרצוף הראש של הנקבה, נתלה קוץ אחד של שערות מאחורי ז"א והוא תלוי עד הראש של הנקבה, ונתעוררו שערות בראשה, כולם אדומים, הכלולים בתוך שאר הגוונים. וזהו שנאמר "ודלת ראשך כארגמן".</p>
<p>מהו ארגמן גוויי דכלילן בגו גוויי תאנא אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא ותקין פרצופא דנוקבא עד טבורא ומטבורא שארי ובטבורא שלימ⁵⁹⁴</p>	<p>מהו ארגמן? גוון הכלול בתוך שאר הגוונים. למדנו זו התפארת נתפשטה מטבור הלב, ושם עשתה נקב, עובר לצד האחור ותיקן את פרצוף הנקבה עד הטבור. ומהטבור מתחיל ובטבורא נשלם.</p>
<p>תו אתפשט האי תפארת ואתקן מעוי דדכורא ועייל (ואתתקן) בהאי אתר כל רחמין וכל סטרא דרחמי ותאנא בהני מיעיין אתאחדן שית מאה אלף רבוא מארי דרחמי ואתקרין בעלי מיעיין דכתיב על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם יי"</p>	<p>עוד נתפשט זה הת"ת ותיקן המעיים של הזכר ונכנס [ונתקן] באותו מקום, כל הרחמים וכל צד הרחמים. ולמדנו באלה המעיים מתאחדים שש מאות אלף רבוא בעלי רחמים ונקראו "בעלי מעיים" שנאמר "על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם יי".</p>
<p>תאנא האי תפארת כליל ברחמי וכליל בדינא ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר ונקיב (ס"א ונהיר) לסטר אחרא ותקין מעוי דנוקבא ואתתקנו מעהא בסטרא דדינא תאנא אתתקן</p>	<p>למדנו זה התפארת כלול ברחמים וכלול בדין, והתפשט רחמים בזכר ועובר ונוקב [ומאיר] לצד אחר ומתקן את המעיים של הנקבה ונתקנו מעיה בצד של הדין. למדנו נתקן הזכר בצדו ברמ"ח</p>

הם שרשי הדינין ולכן היו הקליפות נאחזין שם ולכן תחילה נבראו אחור באחור והיו האחורים מכוסים זו בזו ולא היה מקום אל החיצוני' להתאחז בהם ואח"כ כאשר נסרם המתיק את האחורים ההם בסוד החסדים בסוד ויסגור בשר תחתנה כנז' בקמ"ב ע"ב ובזה אין אחיזה בהם אל החיצונים וכאשר חזרו פנים בפנים אין יראה מן החיצונים להתאחז שם. שם וז"ל כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא תלייא חד קוצא דשערי. מאחורוי דז"א כו' ענין זה ביארתיו בביאור אדרת האזינו גם ביארתיו בענין דרוש התפלה של יד ותפי' של יעקב (שער מאמרי רשב"י).

⁵⁹⁴ הנה ממקום זה נראה כי נוקבא היא דבוקה עם ז"א באחורי הת"ת שבו למעלה מנצח הוד יסוד שבו ובמקומות אחרים נראה כי המלכות היא שביעי' למטה מן היסוד בסיום אות הוא דשמא קדישא. אבל כבר ביארתי לך דרוש ענין ז"א ונוקבי' איך הולכים וגדלים מקטנותם ועד גדלותם ושם ביארנו כי כאשר נולד הז"א כאשר היה בסוד עיבור במעי אימיה יצא אז מבחינת שש קצוות בלבד בלי שלשה ראשונות וזו היא סוד אות ו' שבתוך אות ה' א' דשמא קדישא שאין לה ראש והנה בסוף זו הו' יצתה המלכות כדמיון נקודה אחת בסוף הו"ו והוא סוד הנרמז אצלנו בפ' בלק דר"ג ע"ב בסוד אשורנו ולא עתה אושיט פסיעה לבר כי המלכות יצתה בדמיון פסיעה ונקודה קטנה תחת אות הו"ו בולטת קצת לחוץ ואז עמדה המלכות תחת היסוד בסיום הוא"ו ואחר אשר נגדל ז"א ונתהוו שלשה מוחין ברישא דז"א אז נתעלו החג"ת דז"א ונתהוו בבחינת חב"ד שבו ונתעלמו נה"י שבו ונתהוו בבחינת חג"ת שבו ואז המלכות גם היא עלתה עמו שם ונמצאת עתה דבוקה באחורי מה שהוא עתה בחינת ת"ת אך בתחילה היה נקרא יסוד ונמצא כי שתי בחינותם הם תפארת ויסוד ושניהם ענין אחד ואז הוצרך המאציל העליון להאציל נה"י חדשים לז"א שאין לו עתה ואז מאותם הנה"י האחרים שנתחדשו עתה נתהוו מן האחורים שבהם תלת מוחין בנוקבא דז"א כמבואר אצלנו (שער מאמרי רשב"י).

<p>דכורא בסמריה במאתן ותמניא וארבעין תקונין דכלילין ביה מנהון לגו ומנהון לבר מנהון רחמי ומנהון דינא כלהו</p>	<p>תיקונים הכלולים בו, מהם בפנים ומהם בחוץ, מהם רחמים ומהם דינים, כולם</p>
<p>קמב/א</p>	
<p>דדינא אתאחדו בדינא דאחורוי דנוקבא אתפשטה תמן ואתאחדו ואתפשטו בסמרהא ותאנא המשה ערייתא⁵⁹⁵ (נ"א תקונין) אתגליין בה בסמרא דדינין חמשה ודינין ה' (נ"א בסמרא דדינא ודינהא) אתפשטן במאתן וארבעין ותמניא ארחין⁵⁹⁶ והכי תאנא קול באשה ערוה, שער באשה ערוה, שוק באשה ערוה יד באשה ערוה רגל באשה ערוה דאע"ג דתרין אלין לא שנייה חברנא ותרין אלין יתיר מערוה אינון⁵⁹⁷</p>	<p>של דין מתאחדים בדין של אחוריו, שהנקבה מתפשטת שם ומתאחדת ומתפשטת בצדה. ולמדנו חמש ערוות (תיקונים) מתגלים בה, בצד של דינים חמש, ודינים ה' (בצד הדין ודינה) מתפשטים ברמ"ח דרכים. וכך למדנו קול באשה ערוה, שער באשה ערוה, שוק באשה ערוה, יד באשה ערוה, רגל באשה ערוה. שאע"ג ששנים אלה [האחרונים] לא מנוהו החברים, ושנים אלה יותר מערוה הם.</p>

⁵⁹⁵ מפרש סוד ה"ג שהם בונים פרצוף הנוק' והם מתגלים בה' מקומות באשה אותם שמפ"ו והענין שהגבורות בהם הסט"א אחידת ולכן צריכים להיות מכוסים מן החיצונים וכמ"ש לא תצאו איש מפתח ביתו כו' והם בסוד עריות שבו סוד ע"ר ר"ע ו"ה מן החזה ולמטה דז"א ששם הם ז"נ ו"ה של השם וסוד ר"ע הם כ"ז אתון דאורייתא מסט' דבוצינא כמ"ש נוק' ולכן נוק' אצטריכת להיות מכוסה ולא באתגלייא לבר כמ"ש כל כבודה בת מלך פנימה והטעם משום דמשבצות זהב לבושה מסט' דדינא ויש חשש אחיזת החיצונים ואלו ה"ג הם הבונים כל פרצוף הנוק' ומגדילים כל רמ"ח איבריין שבה (ב"ע רלג ע"א).

⁵⁹⁶ כמו שה"ח של ז"א מגדילים רמ"ח איברים דילי' בסוד אברהם כמו כן הוא בה"ג דנוק' ומ"מ עיקר גילוי כללות הגבורות הוא בה' מקומות בנוק' והוא מה שאומר קול באשה ערוה ידוע שכמו שדעת גנוז בפומא דמלכא כמו כן בפומא דנוק' הוא ג"כ גילוי הדעת שלה וידוע כי דעת דנוק' הוא ק"ל ששם ה"ג לבד ושם סוד ה"ג מנצפ"ך גי' ער"ה ע"ה וכן שער באשה ערוה כידוע ששערות דנוק' צריכים להיות לגאו והטעם כמ"ש האריז"ל ששערות הנוק' אלו ה' הקל' נאחזים שם ה' העולם חרב שהייתה אחיזתם מרובה מאוד ולכן שם אין יניקה לקל' רק שורש הדינים לבד ולזה צריכים להיות מכוסים שלא ינקו מהם הקליפות ואלקים דאלפין גי' רצ"א עם פ"ר דמנצפ"ך הוא גי' שער' ולכן שער באשה ערוה וכן שוק באשה ערוה נודע כי עיקר עה"ד טו"ר הוא מן החזה ולמטה דנוק' ששם רגליה יורדות מות והם בג' פרקין דידה שהם מתפשטים בג' עלמין ב"ע פרקין עילאין בבריאה ואמצעים ביצירה ותחתונים בעשי' ושם ה' נפילת המלכים בעולם התוהו וז"ס נפילת הנוק' בגלות כמ"ש נפלה בתולת ישראל כי אין לה רגלין שנתפשטו בב"ע ולזה בשוקין דנוק' התחלת אחיזת הסט"א ושם ג"כ גילוי הדיני' שבה וכן יד ידוע כי שם גילוי ה"ג בה' אצבעין וידוע כי עט' דגבורות הוא שם אהר"י ובמילוי אל"ף ה"י וי"ו גי' אצב"ע ה' סוד ה' אצבעות של היד וכן ברגל ה' אצבעות ה"ג כידוע ומבואר באדר"ז שה' מקומות אלו הם בסוד ה"ג דחוטמא דז"א בסוד ה' אותיות מנצפ"ך ולכן אלו ה' מקומות נכללים בג' כידוע שה"ג הם בסוד התפשטותם בחג"ת נ"ה ונודע כי נ"ה הם נכללים בחג"ת כמ"ש בס"ד תלת שלהובין מתוקדן בחוטמא דז"א והם ה"ג רק שנכללים בג' בחג"ת וכן בה"ח נכללים בחג"ת ג' טיפין דנפקין ממוחא חילא דתלת נקודין וכמ"ש הגאון בפ"י לס"ד פ"ג ולכן בגמ' לא חשבו רק ג' לבד שערות וקול ושוק והם דרגא דחג"ת ויד ורגל לא חשבו כי הם בחי' נ"ה שנכללים בהם (ב"ע רלג ע"א).

⁵⁹⁷ ר"ל שהם נוספי' על ג' העיקרים חג"ת כמבואר ותאנא בצד"ס כו' עד ואשתמרה מעוני עתה מבאר תיקון יסוד דז"א הנה ידוע כי בחי' יסוד דז"א הוא כולל כל פרצופו וכל פרצוף נק' ע"ש היסוד שבו ניכר בין דר"ג וכמו שז"א עיקר בנינו הוא מה"ח כמו כן יסוד שבו שם נכללים כל החסדים לכן נק' יסוד שהוא אבן פינה שכל הבנין נוסד עליו ובו תלוי כל חיות דז"א שכאשר מתפשטי' בו החסדים והדעת מאיר בו דרך חוט השדרה מסוד ג' טיפין דמוחין שהם כלילין בסוד יר"ד בסוד והחכמה תחי' בעל"י וכתוב כולם בחכמה עשית והם ג' טיפין של יוד סוד זרע קודש מצבתה דרגא דחג"ת ג' אבהן ברישא וגזעא ושביאל בסוד י' כידוע ובהם נכללים גם דרגא דנ"ה ב' כרובים והם סוד ו"ד של מילוי יוד שו"ד הוא ז"נ וידוע כי איהו בנצח ואיהו בהוד וכמו שנו"ה הם נכללים בחג"ת כמו כן ו"ד הם בסוד מילוי יר"ד לבד והנה בהיותם במוחין חב"ד הם סוד ג' יודין לבד סוד ג' אבהן דעאלו במחשבה ובעלמא דאתי ואח"כ מתפשטים בסוד הדעת בחוט השדרה בסוד חג"ת כידוע שדעת כולל חג"ת כמ"ש בכוונות שופר ושם הם מתארכים בסוד ג' וויין בסוד ח"י חוליות שבשדרה והם סוד ג' וויין של ג' פסוקים ויסע ויבוא ויט שהם בחג"ת כידוע והם בסוד ע"ב בסוד הוי' דיודין מסוד ג' יודין דחב"ד הנ"ל ואח"כ הם נכללים ביסוד ולכן נק' יסוד ח"י שאז כאשר מקבל הארת הטיפין דמוחין דג' וויין הנ"ל הוא בסוד אבר ח"י ובהם נכללים בחי' נ"ה ה"ח שבו שלכן נק' כ"ל והענין שיסוד נק' כ"י כ"ל בשמים ובארץ והוא בסוד ג' יודין דחב"ד גי' כי ואח"כ בחג"ת הם ג"כ ל' ואח"כ בנ"ה כ' י'

<p>ותאנא בצניעותא דספרא אתפשט דכורא ואתתקן בתיקוני אתתקן תקונא דכסותא דכינא והאי הואי אמה דכינא ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין⁵⁹⁸ וכלהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה אתגלי חסד עלאה והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי (נ"א) והאי חסד הוא תלי) בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה</p>	<p>ולמדנו בספרא דצניעותא התפשט הזכר ונתקן בתיקוניו, נתקן תיקון של הכסות הטהור וזו היא האמה הטהורה, ארכה של זו האמה רמ"ח עולמות, וכלם תלויים בפי האמה, הנקראת י'. וכיון שנתגלה הי', פי האמה, אז נגלה החסד העליון. אמה זו נקראת חסד ותלויה [וחסד זה תלוי] בפי האמה הזו ואינה נקראת חסד עד שנגלית הי' של פי האמה.</p>
<p>ות"ח דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד עד דאתגלייא יו"ד דאמה וכיון דאתגלי אקרי שלים הה"ד התהלך לפני תמים תמים ממש וכתוב ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני מאי קא מיירי רישא וסיפא אלא כל דגלי האי יו"ד ואסתמר דלא עייליה ליו"ד ברשותא אהרא ליהוי שלים לעלמא דאתי ולהוי צריר בצרורא דחיי</p>	<p>בא וראה, שאברהם לא נקרא שלם בזה החסד, עד שנגלתה י' של האמה. וכיון שנגלתה, נקרא שלם. זהו שנאמר "התהלך לפני והיה תמים", תמים ממש. ונאמר, "ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני". מה קשר יש בין הרישא לסיפא? אלא כל מי שמגלה את (האות) י', ונשמר שלא יכניס הי' ברשות אחרת, יזכה שיהיה שלם לעולם הבא ויהיה צרור בצרור החיים.</p>
<p>מאי ברשותא אהרא דכתיב ובעל בת אל נבר ובגין כך כתיב ואהיה תמים לו דכיון דהוא תמים בגלוייא דיו"ד ואשתמרה מעוני</p>	<p>מהו ברשות אחרת? שנאמר "ובעל בת אל נכר". ולכך נאמר "ואהיה תמים לו", כיון שהוא תמים בגילוי אות י', הוא נשמר מעוון.</p>
<p>וכיון דאתפשט אמה דא אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן (בשמאלא) דנוקבא ואשתקע בנוקבא באתר חד וארשם בערייתא כסותה דכל גופה דנוקבא⁵⁹⁹ ובההוא אתר אקרי ערוה דכלה אתר לאצנע' לההוא אמה דאקרי חסד בגין לאתבסמא גבורא דא דכליל חמש גבוראן בהאי חסד דכליל בחמש חסדין⁶⁰⁰</p>	<p>וכיון שהתפשטה זו האמה, נתפשט צד הגבורה מאותן הגבורות [בשמאל] דנוק', ונתקע בנקבה במקום אחד, ונרשם בערוותה כסות כל גוף הנקבה, ומקום זה נקרא הערווה של הכלה, המקום להצניע בו את אותה אמה שנקראת חסד, כדי למתק את הגבורה ההיא הכוללת את הה"ג וזה החסד כלול בה' חסדים.</p>
<p>חסד ימינא גבורה שמאלא אתבסם דא בדא ואקרי אדם כליל מתרין סטרין ובגין כך בכלהו כתרין אית ימינא ושמאלא דינא ורחמי תאנא עד לא זמין תקוני דמלכא עתיקא דעתיקין בנה עלמין ואתקין תקונין לאתקיימא דהוא נוקבא לאתבסמא ולא אתקיימו עד</p>	<p>החסד ימין והגבורה שמאל, נתמתק זה בזה ונקרא אדם הכלול משני צדדיו. ולכך בכל הכתרים יש ימין ושמאל דין ורחמים, למדנו עד שלא הכין תקוני המלך, בנה עתיקא דעתיקין בזה עולמות והתקין תיקונים שתתקיים אותה הנקבה למתקה, ולא נתקיימו עד שירד החסד</p>

הם גי' כי כל והוא בחי' יסוד שמחבר שמים וארץ והנה היסוד כולל ב' בחי' יסוד ועט' היסוד וידוע כי הם ברזא דר' יסוד הוא ו' שכולל ו"ק וכל א' כולל יו"ד והם סוד ס' אתון דב"כ דשלימו דברכאן הם בשלום ביסוד ושם שלום בבית ובעט' היסוד הוא יו"ד כמש"ו ולכן נק' יסוד ס' הוא יסוד עצמו ויו"ד דיסוד הוא עט' שלו והנה נודע כי החסדים טבעם להתפשט למטה בסוד צדקתן כהררי אל שלכן עשו החסדים יסוד שלו בולט כהר לחוף והוא בסוד ג' טיפין חג"ת אבהן אין הרים אלא אבות (ב"ע רלג ע"ב).

⁵⁹⁸ עי' ח"א דף ד רע,א ויז ע"א (לש"ו).

⁵⁹⁹ ועכ"ז הנה גנוז שם החסד ג"כ כמש' בשעה"כ יוה"כ קא ע"ג ועי' בפרשת בא לו ע"א (לש"ו).
⁶⁰⁰ ענין זה ביארתי במקומות רבים ענין החמש חסדים וחמש גבורות המתפשטין בגופא דז"א ובגופה דנוקביה ובאדרת האזינו הארכתי בזה (שער מאמרי רשב"י).

העליון ונתקיימו, ונמתקו בתיקוני הנקבה, על ידי אמה זו הנקראת חסד.	דנהית חסד עלאה ואתקיימו ואתבסמו תקוני נוקבא בהאי אמה דאקרי חסד
זהו שנאמר "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום", המקום שכל הדינים נמצאים שם (ואלה תיקוני האשה. "אשר היו" לא נאמר, אלא "אשר מלכו") ולא נתמתקו עד שתקנו הכל, ויצא חסד זה ונתיישב בפי האמה. וזהו שנאמר "וימת" שלא נתקיימו ולא נמתקו דין בדין.	הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום אתר דכל דינין משתכחין תמן (ואנון תקוני אתתא אשר היו לא כתיב אלא אשר מלכו) ולא אתבסמו עד דאתקן כלא ונפיק האי חסד ואתישב בפומא דאמה הה"ד וימת דלא אתקיימו ולא אתבסמו דינא בדינא
ואם תאמר, א"כ כלם היו דין? והרי נאמר "וימלוך תחתיו שאול מרחובות הנהר" והרי אין הדינים נראים. ששינו רחובות הנהר הוא בינה שממנה נפתחים חמישים שערים של אור ונרות לשש צדדי העולם.	ואי תימא אי הכי דדינא כלהו והא כתיב וימלוך תחתיו שאול מרחובות הנהר והא לא אתחזי דינא דתנינן רחובות הנהר איהו בינה דמינה מתפתחין חמישין תרעין דנהורין ובוצינין לשית סטרי עלמא
למדנו כלם דינים, חוץ מאחד שנתקיים אחרון. ושאול מרחובות הנהר זהו צד, שנתפשט ויצא מרחובות הנהר. כולם לא נתקיימו. לא תאמר שנתבטלו, אלא שלא נתקיימו באותה המלוכה [שבצד הנקבה].	תאנא כלהו דינא בר מחד דאתקיים בתראה והאי שאול מרחובות הנהר דא הוא חד סטרא דאתפשט ונפיק מרחובות הנהר וכלהו לא אתקיימו לא תימא דאתבטלו אלא דלא אתקיימו בההוא מלכו (דבסטר נוקבא)
עד שנתעורר ונתפשט האחרון מכולם שנאמר "וימלוך תחתיו הדר", מהו "הדר", החסד העליון. "ושם עירו פעו", מאי "פעו"? אדם הזוכה לרוח הקודש מדבר ⁶⁰¹ . "ושם אשתו מהיטבאל", כאן נמתקו זה בזה ונקרא אשתו מה שלא כתוב בכלם. "מהיטבאל" נמתק זה בזה. "בת מטרד" תיקונים שבצד הגבורה. "בת מי זהב" נמתקו ונכללו זה בזה. "מי זהב" רחמים ודין. עד כאן שנדבקו האשה בזכר, בצידיהם נפרדו, בזרועות ובשוקיים. זרועות זכר, אחת ימין ואחת שמאל.	עד דאתער ואתפשט האי בתראה מכלהו דכתיב וימלוך תחתיו הדר מאי הדר חסד עלאה ושם עירו פעו מאי פעו בהאי פעי בר נש דזכי לרוחא דקודשא ושם אשתו מהיטבאל בכאן אתבסמו דא בדא ואתקרי אשתו מה דלא כתיב בכולהו מהיטבאל אתבסמותא דדא בדא בת מטרד תקונין דמסטר גבורה בת מי זהב אתבסמו ואתכלילו דא בדא מי זהב רחמי ודינא כאן אתדבקו אתתא בדכורא בסטרוי אתפרשן בדרועין בשוקין דרועין דדכורא חד ימינא חד שמאלא
זרוע הראשונה [הקדושה]	דרועא קדמאה (ס"א קדישא)
	קמב/ב
ג' קשרים נתקשרו בו, ונכללו ב' הזרועות. וכי תעלה על דעתך שנכללו?	תלת קשרין אתקשרו ביה ואתכלילו ב' דרועין ⁶⁰² ואתכלילו ס"ד אלא ג' קשרין בימינא

601

⁶⁰² מציינו בכ"מ שזרוע הוא יד שמאל של ז"א וכמ"ש נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו כו' וכתוב כי ימין זרועך כו' וכן בכ"מ והנה זרוע הוא היד עצמו כידוע וא"כ הרי גם הימין יש בו זרוע ולמה הימין לא נקרא בכתוב בשם שמאל רק השמאל לבד וע"ז מתרץ דאתכלילין ב' דרועין כו' הענין ידוע שחו"ג הם נכללים זה בזה כמ"ש האריז"ל שרוח של החסד הוא בכלי הגבורה ורוח הגבורה בכלי החסד והוא סוד התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא הנז' בכ"מ בזוהר והוא סוד אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק ב"פ בסוד כלילותם זה בזה ובזה מתרץ קושיא הנ"ל שבאמת בכ"מ שנוז' בפ' זרוע הוא בב' ידי חו"ג רק בסט' דגבורה שבהם שע"ש נק' זרוע משא"כ בסט' דחסד נק' ימין כמו שמפ"ו וסוד זרוע הוא סוד פ"ר דינ' דמנצפ"ך עם כללות ה"ג שהם נכללים בג' תלת שלהובין דחוטמא כמ"ש כמ"פ והוא כאשר הוא ית' משמש במדת הגבורה לתברא שנאין שאז החסד מסכים עם הגבורה להעביר הסט"א והוא סוד הכ' עורי עורי זרוע ה' ב"פ עורי נגד כלילות חו"ג הלא את היא המחצבת רהב מחוללת תנין שגם החסד הסכים

<p>וג' קשרין בשמאלא ג' קשרין דימינא אתכלילין בג' קשרין דשמאלא ובג' דרועא לא כתיב אלא חד⁶⁰³ אבל ימינא לא כתיב ביה זרוע אלא ימינך יי' ימין יי' אתקרי⁶⁰⁴ בג' קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקיהון</p>	<p>אלא ג' פרקים יש בימין, ג' פרקים בשמאל. ג' הפרקים של הימין נכללו בג' הפרקים של השמאל, ולכך זרוע לא נאמר אלא אחת. אבל ימין לא כתוב בה "זרוע", אלא "ימינך ה'", נקרא "ימין ה'" בג' קשרים של האבות שהורישו את חלקיהם.</p>
<p>ואי תימא הא בתלת חללין מוחא דגולגולתא משתכחין תאנא כלהו ג' מתפשטין ומתקשרין בכל גופא וכל גופא אתקשר בהני תלת ומתקשרין בדרועא ימינא ובגין כך תאיב דור ואמר (תהלים קי) שב לימיני משום דהוא אתחבר עמהון דאבהתא ויתיב תמן לכורסיא שלימתא ובגין כך כתיב אבן מאסו הבונים וגו' משום דיתיב לימינא היינו דכתיב ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין כלומר כמאן דזכי לחביבות המלך.</p>	<p>ואם תאמר, נמצאים בג' חללים של המוח שבגולגולת? למדנו כל הג' מתפשטים ומתקשרים בכל הגוף, וכל הגוף נקשר, באלו הג' מתקשרים בזרוע הימין. ולכך התאוה דוד ואמר "שב לימיני" לפי שהוא נתחבר יחד עם האבות, ויושב שם על כסא שלם, ולכן נאמר "אבן מאסו הבונים" לפי שישבה בימין. זהו שנאמר "ותנוח, ותעמוד לגורלך לקץ הימין" כלומר, כמי שזכה לחביבות המלך.</p>
<p>זכאה חולקיה דמאן דפריש מלכא ימיניה וקביל ליה תחות ימיניה והאי ימינא כד יתיב קשרין אתפשטא ודרועא לא אושיט ידיה (ס"א) וקשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט יתיב בתלת קשרין דאמרן וכד מתערין הייביא ומתפשטין בעלמא מתערין תלת אחרין דאינון דינא קשיא ואושיט דרועא</p>	<p>אשרי חלקו של מי שפרש המלך את יד ימינו, וקבל אותו תחת ימינו. וימין זה, כאשר יושב, קשרים מתפשטים וזרוע לא הושיטה ידיה (וקשרים לא מתפשטים וזרוע לא מושיט, ישב) בג' הפרקים שאמרנו, כאשר מתעוררים הרשעים ומתפשטים בעולם אז מתעוררים הג' אחרים הרי הם דין קשה, ומושיט זרוע.</p>
<p>וכד אושיט דרועא יד ימינא הוא אבל אתקרי זרוע יי' ורועך הנטויה (נ"א תלת קשרין אתקשרו ביה ואתכלילו תלת קשרין דימינא ותלת קשרין בשמאלא בג' קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקיהון</p>	<p>וכשמושיט את הזרוע, יד ימין הוא, אבל נקרא "זרוע ה'", זרועך הנטויה. [שלשה קשרים נתקשרו בו ונתכללו, ג' קשרים של ימין וג' קשרים בשמאל, בג' קשרים של האבות שהורישו את חלקיהם.</p>

להכות פרעה עם חילו בסוד שם ע"ב דויסע ויבוא ויט כידוע שהם בסוד שם ע"ב חס"ד ור"ו אתון גבורה ואמר ואתכלילו ס"ד שהרי חו"ג ב' ידים הם נפרדים זה מזה משא"כ גופא ת"ת כולל בו חו"ג ביחד א"כ בחו"ג אין שייך כלילות לזה מתרץ שאין הכלילות אלא הסכמת סט' דחסד לגבורה מצד הגבורה הכלולה בו אבל באמת הם כל א' נפרד מחבירו שהם ב' הנהגות מיוחדות חסד ודין משא"כ ת"ת הוא רחמים ששם ממוזג חו"ג ביחד (ב"ע רלט ע"א).

⁶⁰³ אף שדרועא הוא פרק היד וישנו גם בימין מ"מ שם זרוע הנז' בתורה מורה כשח"ג מסכימים בבחי' דין שבהם כמבואר משא"כ כשהוא ית' מנהיג במדת החסד אז מתראה החסד שבהם לבד והוא מ"ש רז"ל גדולים צדיקים שמהפכים מדה"ד למדה"ר ארורים הרשעים שמהפכים מדה"ר למדה"ד ונק' ימינא ומביא ראי' מפ' ימינך ה' נאדרי בכח כו' ר"ל שאז נתגבר הדין הכלול בו על החסד וז"ש נאדרי בכח ולכן גם ימינך ה' תרעץ אויב וידוע כי חסד הוא יומא דכליל כולהו יומין ונמצא שכולל כל הו"ק עוד ידוע כי תמיד נה"י נכללים בחג"ת שהרי הם לבר מגופא ונכללים בחג"ת עד החזה נמצא שחסד כולל כל חג"ת וז"ס אברהם שכולל ג' אבהן כמ"ש רז"ל ואברכך זהו שאומרים כו' יכול יהיו חותמין בכולם ת"ל והי' ברכה כו' וכן בברכות אבות שהוא סט' דחסד מזכירין כל ג' אבהן והענין כי חג"ת הוא דרגא דז"א ונה"י דרגא דנוק' שעומדת שם וידוע כי ז"א עיקרו חסדים ונוק' גבורות ולכן חסד כולל כל חג"ת (ב"ע רלט ע"ב).

⁶⁰⁴ כח וגבורה הם חו"ג ימין ושמאל כמ"ש (שמות טו ו) ימינך ה' נאדרי בכח וכו' שהכח הוא ביד ימין, משא"כ שמאל הוא יד כהה. והטעם שחסד נק' כ"ח כי בכל י"ד יש י"ד פרקין בה' אצבעות שלכן נק' י"ד, ושמאלא נכלל תמיד בימינא שכח יד השמאלי הוא בימין שלכן בה יש יותר כח ונק' כ"ח שכולל כל כ"ח פרקין (אפיקי ים חגיגה יב ע"א).

<p>ואי תימא הא בג' חללי המוח של הגולגולת נמצאים? למדנו כל הג' מתפשטים ומתקשרים בכל הגוף וכל הגוף מתקשר באלה הג' ומתקשרים בזרוע ימין. וזה הימין, כשיושב, הקשרים לא מתפשטים, והזרוע אינה מושטת ויושב בג' הקשרים שאמרנו.</p>	<p>ואם תאמר, הרי בג' חללי המוח של הגולגולת נמצאים? למדנו כל הג' מתפשטים ומתקשרים בכל הגוף וכל הגוף מתקשר באלה הג' ומתקשרים בזרוע ימין. וזה הימין, כשיושב, הקשרים לא מתפשטים, והזרוע אינה מושטת ויושב בג' הקשרים שאמרנו.</p>
<p>וכד הייביא מתערין מתערין תלת אחרין דאינון דינא קשיא ואושיט דרועא ואתקרי זרוע יי' (זרוע הנטויה) בזמנא דג' אלן אתכלילן בג' אחרין אקרי כלא ימינא ועביד דינא ברחמי הדא הוא דכתיב ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב בגין דמתערן רחמי בהו</p>	<p>וכשהרשעים מתעוררים, מעוררים ג' אחרים שהם דין קשה, ומושיט יד ונקרא "זרוע ה'" "זרוע הנטויה" בזמן שג' אלו נכללים בג' אחרים, נקראים כולם ימין ועושה דין ברחמים, זהו שנאמר "ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב", לפי שמתעוררים רחמים בהם.</p>
<p>ותאנא בהאי ימינא מתאחדן תלת מאה ושבעין אלף רבוא דאקרון ימינא ומאה ותמנין וחמשה אלף רבוא מזרוע דאקרי זרוע יי' מהאי ומהאי תלייא זרועא והאי והאי אקרי תפארת דכתיב מוליך לימין משה הא ימינא זרוע הא שמאלא דכתיב זרוע תפארתו דא בדא</p>	<p>ולמדנו בימין זה נאחזים ש"ע אלף רבוא הנקראים ימין וקפ"ה אלף רבוא מזרוע שנקראים "זרוע ה'". מזה ומזה תלויה הזרוע, וזו וזו נקראות תפארת שנאמר "מוליך לימין משה" הרי יד הימין, "זרוע", הרי ביד השמאל שנאמר "זרוע תפארתו" זה בזה.</p>
<p>ותאנא בידא שמאלא מתאחדן ארבע מאה וחמשיין רבוא מארי תריסין מתאחדן בכל אצבעא ואצבעא ובכל אצבעא ואצבעא עשרא אלפין מארי תריסין משתכחין פוק וחשוב כמה אינון דבידא</p>	<p>ולמדנו ביד השמאל נאחזים ת"ן רבוא בעלי מגינים, נאחזים בכל אצבע ואצבע. ובכל אצבע ואצבע נמצאים עשרת אלפים בעלי מגינים, צא וחשוב כמה אלה שביד.</p>
<p>וההוא ימינא אקרי סיועא קדישא דאתי מדרועא דימינא מתלת קשרין (ואע"ג דאקרי יד הוי סיועא) דכתיב (נ"א וכתיב) והנה ידי עמך ומתאחדן מהאי אלף וארבע רבוא ותמניא וחמש מאה אלפין מאריהון דסיועין בכל עלמא ואקרון יד יי' עלאה יד יי' תתאה</p>	<p>והימין הזה נקרא הסיוע הקדוש, הבא מזרוע הימין מג' פרקים (ואע"ג שנקרא יד, הוא לעזר) שנאמר (ונאמר) "והנה ידי עמך" ונאחזים מזה אלף וארבע רבוא ושמנה וחמש מאות אלפין בעלי סיוע בכל עולמות. ונקראים "יד ה'" העליונה, "יד ה'" התחתונה.</p>
<p>ואע"ג דבכל אתר יד יי' שמאלא זכו ימין יי' אתכלל ידא בזרועא והוי סיועא ואקרי ימין ואי לאו יד יי' תתאה תאנא כד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא הכא כתיב סוד יי' ליריאיו</p>	<p>אף על פי שבכל מקום "יד ה'" שמאל, אם זכו "ימין ה'" שנכללת יד בזרוע, ואז מסייעת, ואז נקראת "ימין", ואם לא "יד ה'" התחתונה. למדנו כשמתעוררים דינים קשים לרדת לעולם, אז כתוב "סוד ה' ליראיו".</p>
<p>ותאנא בצניעותא דספרא דכל דינין דמשתכחין מדכורא תקיפין ברישא⁶⁰⁵ ונייחין בסופא וכל דינין דמשתכחין מנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא</p>	<p>ולמדנו בספרא דצניעותא שכל הדינים הנמצאים משל הזכר קשים בתחילתם ונוחים בסופם, וכל הדינים הנמצאים מהנקבה נוחים בתחילתם, וקשים בסופם.</p>
<p>ואלמלא דאתעבידו כהדא לא יכלין עלמא</p>	<p>ואלמלא נעשים יחד לא היה העולם</p>

⁶⁰⁵ כבר ביארתי זה בספרא דצניעותא בפ' תרומה. גם ביארתי בפ' תצוה דף קפ"ז ע"א (שער מאמרי רשב"י).

<p>למסבל עד דעתיק דעתיקי סתימא דכלא פריש דא מן דא וחבר לון לאתבסמא כחדא וכד פריש לון אפיל דורמיטא לזעיר אפיין ופריש לנוקבא מאחורוי⁶⁰⁶ דסטריו ואתקין לה כל תקונהא ואצנעא ליומא דיליה למיתהא לדכורא הה"ד ויפל יי' אלהים תרדמה על האדם ויישן</p>	<p>יכול לסבול עד שעתיק העתיקים, הסתום מכל, הפרידם זה מזה וחיבר אותם, כדי שיתמתקו יחד. וכשהפרידם (זה מזה), הפיל תרדמה על ז"א, הפריד את הנקבה מאחורי צדדיו ותיקן אותה בכל תיקוניה, אלא הצניע אותה ליום שלה כדי להביאה לזכר וזהו שנאמר "ויפל ה' אלוקים תרדמה על האדם ויישן".</p>
<p>מהו ויישן האי הוא דכתיב עורה למה תישן יי' ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת דא היא נוקבא כד"א אחת היא יונתי תמתי וסלקא ואתתקנא ובאתרהא שקיע רחמי וחסד⁶⁰⁷ הה"ד ויסגור בשר תחתנה וכתוב והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר</p>	<p>מהו "ויישן"? זהו שנאמר "עורה למה תישן ה'". "ויקח אחת מצלעותיו" מאי "אחת"? זו היא הנקבה שנאמר אחת היא יונתי תמתי, עלתה ונתקנה, ובמקומה נשקעו רחמים וחסדים. וזהו שנאמר "ויסגור בשר תחתנה" ונאמר "והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר".</p>
<p>ובשעתא דבעא למיעל שבתא הוה ברי רוחין ושדין ועלעולין ועד לא סיים לון אתת מטרוניתא בתקונהא ויתיבת קמיה בשעתא דיתיבת קמיה אנה לון לאינון ברייאן ולא אשתלימו כיון דמטרוניתא יתבת עם מלכא</p>	<p>ובשעה שרצה להכניס את השבת, היה בורא רוחות ושדים ורוחות סערות, לא סיים להם עד שבאה המלכה בתיקוניה וישיבה לפניו. בשעה שהיתה יושבת לפניו, הניח את אלו הבריות ולא נשלמו כיון שהמלכה כבר ישיבה עם המלך,</p>
<p>קמנא</p>	
<p>ואתחברו אפיין באפיין מאן ייעול בינייהו⁶⁰⁸ מאן הוא דיקרב בהדיהו (בגין כך סתימא דמלה⁶⁰⁹ עונתן של ת"ח דידעין רזא דנא⁶¹⁰</p>	<p>ונתחברו פנים בפנים. מי שנכנס ביניהם מי שמתקרב אליהם [לכן הדבר סתום עונתן של ת"ח שיודעים סוד זה משבת לשבת] וכשנתחברו, נמתקו זה</p>

⁶⁰⁶ ענין הנסירה הזאת נתבאר בהרבה מקומות ובפרט בתפילות ראש השנה וגם בברכת המפיל חבלי שינה על עיני כו' ואומרו ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת כו' יובן במ"ש לעיל דקמ"א ע"ב וגם בפ' בלק דף ר"ג ע"ב בענין אושית פסיעה לבר כו' כי בתחילה היתה נקודה אחת קטנה בסוף הת"ת שהיה תחילה בחינת יסוד דז"א והיתה שם בסוד צלע מאחורי הת"ת דז"א נקודה קטנה ואח"ך נגדלה ונעשית פרצוף גמור ודיקנא שלמה דנוקבא וזמ"ש וסלקא ואתתקנא ולפי שכל הגדלת הנוקבא היא ממטה למעלה אמר וסלקא ואתתקנא ואומרו ובאתרהא שקיע רחמי וחסד נתבאר בתפילת ראש השנה (שער מאמרי רשב"י).

⁶⁰⁷ עי' ע"ח שער לב פרק א ועי' שעה"כ צא ע"ג ופע"ח שפור רפ"ד (לש"ו). עי' ע"ח שער הנסירה פרק א'.
⁶⁰⁸ ולכן הוסר המחיצה המבדיל הערלה החופפת על הברית שלא יהי' גורם ומעכב הזיווג ולא די שאין יכולי' לכנוס באמצע בין שניהם אלא הם מתרחקי' בנוק' דתה"ר (ב"ע רמה ע"א).

⁶⁰⁹ כמ"ש בשם הרח"ו דלכן אז זמן זיווג למשלף נשמתא מסט' דקדושה (ב"ע).

⁶¹⁰ כל רזא הוא ביסוד והוא בזמן שנתקן יסוד של דכורא ומתגלה אור הנ"ל ביסוד ומ"ש וכד אתחברו אתבסמו דא בדא הוא בזיווג השלישי של שת שבזיווג קין והבל עדיין לא נתבסמו כמ"ש בס"ד שם וכמו שית' בסמוך בעז"ה ואז כל העולם נשלם ונשלם הכסא כידוע שסוד הכסא הוא ד' רגלין ד' אותיות הו"ה כמ"ש בס"ד שם שז"א נכלל באבא ונוק' באימא והם ד' אותיות הו"ה ד' פרצופי' דאצי' וע"ק הוא אדם דרכיב על כורסייא כידוע שבעת שיש זיווג בזו"נ אז ע"ק אתייחד עמהם והוא קוצו של יוד דהו"ה ולכן נרמז בר"ת יום ה' ששי ו' יכולו ה' שמים כו' שם הו"ה וס"ת גי' מ"ה ב"ן אתבסמותא דנוק' בדכורא והענין כמ"ש בספרים שכל הבריאה של ו' ימי בראשית נשלם ביום שבת וכמ"ש בהקדמת זוהר בראשית ע"פ עת הזמיר הגיע כו' יעו"ש והוא כידוע שכל הבריאה יש בה ב' בחי' שפע א' לקיום העולם והוא לפי מה שצריך להם לקיומם והב' לתוס' טובה להשפיע למטה ועי"ז מקבלים כל העולמות שפע חדש וז"ס הזיווג שאז באה הטיפה דרך כל פרקי גופא וניתוסף אור בכל הר"ק שהם ו' ימי בראשית כדי ליתן ליסוד ומשם לנוק' ולכן נאמר בו ויכולו השמים והארץ וכל צבאם (ב"ע).

<p>משבת לשבת) וכד אתחברו אתבסמו דא בדא יומא דכלא אתבסם ביה⁶¹¹ ובג"כ אתבסמו דינין דא בדא ואתתקנו עלאין ותתאין</p>	<p>בזה, יום שהכל נמתקים בו, ולכן נמתקו הדינים זה בזה, ונתקנו העליונים והתחתונים.</p>
<p>ותאנא בצניעותא דספרא בעא עתיקא קדישא למחזי אי אתבסמו דינין ואתדבכו תרין אלין דא דא⁶¹² ונפק מסטרא דנוקבא דינא תקיפא (דלא יכיל עלמא למסבל) דכתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי וגו' ולא חוה יכיל עלמא למסבל משום דלא אתבסמת וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא ובג"כ לא חוה יכיל לאתבסמא</p>	<p>ולמדנו בספרא דצניעותא העתיק הקדוש רצה לראות אם נמתקו הדינים, כשנדבקו שנים אלו זה בזה, יצאה מצד הנקבה הדין הקשה (שהעולם לא יכול לסבול), שנאמר "והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי וגו'" ולא היה העולם יכול לסבול משום שלא נמתקו, והנחש התקיף הטיל בה זוהמא של הדין הקשה, ולכן לא היתה יכולה להתמתק.</p>
<p>וכד נפיק דא קין מסטר דנוקבא נפק תקיף קשיא⁶¹³ תקיף בדינוי קשיא בדינוי כיון דנפק אתחלשת ואתבסמת בתר דא אפיקת אחרא בסימא יתיר וסליק קדמאה דהוה תקיפא קשיא וכל דינין לא אתערבו (ס"א אתערעו)</p>	<p>וכאשר יצא קין מצד הנקבה, יצא חזק קשה. חזק בדינוי וקשה בדינוי. כיון שיצא, נחלשו ונמתקו. אחרי זה, הוציאה אחר, ממותק יותר, ועלה הראשון שהוא חזק וקשה, שכן כל הדינים לא נתערבו (נפגשו) לפניו (וכל הדינים לא) התעוררו</p>

⁶¹¹ בסוד הזיוג שהוא בא תחל' ע"י חמום הגבורות בכל איבריך דגופא ואח"כ מים טיפה דברכאן שנמשך ג"כ בכל איברי' דגופא ומכבה ומתבסם האש הגבורות ע"י המי' חסדים הנ"ל וזהו ביסוס כל העולם (ב"ע).

⁶¹² והנה קין והבל כוללים ה' גבורות אלו, וזהו מ"ש באדרת נשא, ותנא בצניעותא דספרא, בעא עתיקא למחזי אי אתבסמו דינין, ואתדבכו תרין אלין דא בדא, ונפקו קין והבל וכו'. והבה שתי הגבורות הראשונות, המתפשטות בהוטמא ובפומא, הם בחי' הבל, כי משם יוצא הבל, כנזכר שם באדרת האזינו דף רצ"ד ע"ב, ענין ההוא קול דנטיף באודנין, ומתמן נחית לחוטמא, ומתמן לפומא. וז"ס (במדבר ב' י') ויחר אף ה' בם וילך, ואש מפיו תאכל ונודע, כי כל הבל הוא בחי' אור מקיף, כי ביוצאו מן הפה הוא מקיף את כל הגוף, שהם ז"ת. וז"ס מ"ש באדרת נשא דף קל"ד ע"א, ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאלתבשא, בהאי רוחא דנפיק מפומא וכו' גם בו מתלבשים נביאי מהימני, שהם למטה מן האבות, והבן זה. ולהיות כי הבל שהוא משה, שרשו משתי גבורות, ממם סתומה ופ' פשוטה דמנצפ"ך, אשר בחוטמא ובפומא, והם בגימטריא ק"ך, לכן חי מרע"ה ק"ך שנה, ונאמר עליו (בראשית ו' ג') בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה כנודע. ושתי גבורות אלו, הם שתי אותיות מ"י של אלה"ם, כמבואר אצלינו בענין מעשה העגל וג' אותיות אלה הם ג' גבורות האחרות שהם נצ"ך, והם, נון פשוטה צורת הזרוע. ק' פשוטה, הם כף היד. י' פשוטה, הם האצבעות הפשוטים. וג' אותיות צנ"ך, הם בגימטריא קין, כי משם היה שרשו, כי כולם הם בחי' מעשה הנעשים בידיים כנודע, ואין שם מקום פתוח לצאת הבל שלהם לחוץ כלל, כי אורותיהם סתומים שם, ולכן קין הוא בחי' אור הפנימי (שעה"פ בלק).

⁶¹³ והענין הוא כי שניהם בחינת גבורות אלא שגבורות קין מרובות מגבורות הבל כי הבל הוא בבחינת שתי הגבורות הנרמזים בחוטם ובפה שהם סוד מ' ופ' דמנצפ"ך כי משני מקומות אלו בלבד יוצא מהם הבל ולכן נקרא על שמם הבל (אמר שמואל להיות כי אין ההבל ניכר אלא בחוטם ופה אבל בדרועין ובכפות ובאצבעות אין ההבל {ע"ד} ניכר בהם. ואפשר לו' כי להיות שהבל יצא מהחוטם ומהפה וחשבונם הוא מאה ועשרים לכן נתקן הבל במרע"ה שחי מאה ועשרים שנה כמ"ש בשג"ם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה כנלע"ד). גם הוא באופן אחר כי הבל רוצה לומר ה' פעמים ל"ב רוצה לומר ל"ב אלה"ם ובכל אחד חמשה אותיות וחמשה פעמים ל"ב הם בגימטריא ק"ס ועם הכולל הם קס"א כמנין מ"ם פ"א שהם קס"א הרי איך הבל נאחז בשתי אותיות מ"פ דמנצפ"ך ושלשה גבורות הדרועין והאצבעין והידין הם סתומים בלי הבל יוצא מהם והם בחינת קין שהוא בגימטריא ק"ס כמנין שלש אותיות נצ"ך דמנצפ"ך הנשארות שמספרם ק"ס ונמצא כי כל הגבורות נכללות בקין והבל והם שרשי כל הדינים כולם ודע כי אלו הגבורות אינם מתבסמות אלא בהצטרפות שבעה (דף ל"ט ע"א) תיקוני רישא דאריך אפין הנז' בריש ספרא דצניעותא והם מוחא וגלגלתא וקרומא דאוריא דעל גבי מוחא והחוטם והעינים והפנים והפה אבל האזנים לא נזכרו באדרא בעתיקא קדישא והנה כל אחד מאלו השבעה כלול מעשרה הרי שבעים והנה הגבורות הם בגימטריא פ"ר כנז' ועם כללותם שהם חמשה הם פ"ה. ואם תחבר פרה עם שבעים אשר ברישא דאריך אפין יהיו בגמט' מש"ה כי במרע"ה נתקנו כל הגבורות האלו ונמתקו הדינים אשר בקין ובהבל על ידי שבעים דברישא דאריך אפין ואומרו ותאנא חמש גבוראן אינון כו' ומהאי תליין אלף אלפין וארבע מאה רבוא כו' כבר ביארתי ענינם שהוא חמשה פעמים מנצפ"ך בגימטריא אלף וארבע מאה ועם כללות החמשה עצמ' הם אלף וארבע מאה וחמשה (שער מאמרי רשב"י מד ע"ג).

קמיה (ס"א וכל דינין (לא) אתערו עמיה)	עמו).
<p>ת"ח מה כתיב ויהי בהיותם בשדה בשדה דאשתמודע לעילא בשדה דאקרי שדה דתפוחים ונצה האי דינא לאחיה משום דהוה קשיא מניה ואכפייה ואמריה תחותיה עד דאתער בהאי קב"ה ואעבריה מקמיה ושקעיה בנוקבא דתהומא רבא וכליל לאחוי בשקועא דימא רבא דמבסס דמעין עלאין ומנהון נחתין נשמתין לעלמא אינש לפום אורחוי ואע"ג דטמירין אינון מתפשטין דא בדא ואתעבידו גופא חד ומהאי גופא נחתין נשמתהון דרשיעיא חייביא תקיפי רוחא מתרוויהון כחדא ס"ד אלא דא לסטרוי ודא לסטרוי</p>	<p>בא וראה, מהו שנאמר "ויהי בהיותם בשדה"? השדה הנודע למעלה, בשדה הנקרא שדה תפוחים. וניצח זה את דיני אחיו, לפי שהיו קשים ממנו, וכפאו והטמינו תחתיו. עד שהקב"ה נתעורר בזה, העבירו מלפניו, ושיקעו בנקב של התהום הגדול, וכלל את אחיו בשיקוע של הים הגדול, הממתקת את הדמעות העליונות. ומהם יורדות נשמות לעולם, כל אדם לפי דרכו. ואף על פי שהם טמונות, הם מתפשטים זה בזה, ונעשות לגוף אחד, ומזה הגוף יורדות למטה נשמות הרשעים החוטאים קשי הרוח. וכי יעלה על דעתך, ומשתיהן יחד? אלא זה לצדו, וזה לצדו.</p>
<p>זכאין אינון צדיקיא דמשלפי נשמתהון מהאי גופא קדישא דאקרי אדם דכליל כלא אתר דעטרין וכתרין קדישין מתחבראן תמן בצרורא דאתקלא (ס"א דאתכלא) זכאין אינון צדיקיא (נ"א אתון חבריאי) דכל הני מלין קדישין דאתמרו ברוח קדישא עלאה רוח דכל קדישין עלאין אתכללן ביה אתגליין לכו מלין דעלאין ותתאין צייתין להו</p>	<p>אשריהם אלה הצדיקים שמוציאים נשמות מהגוף הקדוש הזה הנקרא אדם, שכולל את הכל, מקום שהעטרות והכתרים הקדושים מתחברים שם בקשר המשקולת (של אשכול). אשרי אלה צדיקים (אותם חברים), שכל אלו הדברים הקדושים שנאמרו ברוח הקודש העליון, הרוח שכל הקדושים העליונים נכללו בו נתגלה לכם, דברים שעליונים ותחתונים מקשיבים להם.</p>
<p>זכאין אתון מאריהון דמארין מהצדי חקלא דמלין אלין תנדעון ותסתכלון בהו ותנדעון למאריכון אפיין באפיין עינא בעינא ובהני מלין תזכון לעלמא דאתי הה"ד וידעת היום והשבות אל לבבך וגו' יי עתיק יומין הוא האלהים וכלא הוא חד בריך שמיא לעלם ולעלמי עלמא</p>	<p>אשריכם בעלי הבעלים קוצרי השדה שאלו דברים תדעו ותתבוננו בהם, ותכירו את אדוניכם פנים בפנים עין בעין. ובאלו הדברים תזכו לעולם הבא, זהו שנאמר "וידעת היום והשבות אל לבבך וכו' ה" עתיק יומין, "הוא האלוקים" והכל הוא אחד, ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>אמר ר"ש חמינא עלאין לתתא ותתאין לעילא עלאין לתתא דיוקנא דאדם דהוא תקוני עלאה כללא דכלהו (חסר) תאנא כתיב וצדיק יסוד עולם דכליל שית בקרטופא כחדא⁶¹⁴ והאי הוא דכתיב שוקיו עמודי שש</p>	<p>אמר רבי שמעון, ראיתי העליונים למטה והתחתונים למעלה, העליונים למטה צורת אדם, שהיא התיקון העליון הכולל הכל. למדנו נאמר "וצדיק יסוד עולם" שכולל ששה בקשר אחד, וזהו שנאמר "שוקיו עמודי שש".</p>
<p>ותאנא בצניעותא דספרא באדם אתכלילו כתרין עלאין בכלל ובפרט ובאדם אתכלילו כתרין תתאין בפרט וכלל כתרין עלאין בכלל כמה דאתמר בדיוקנא דכל הני תקונין (ס"א דיוקנין) בפרט באצבען דידן חמש כנגד חמש</p>	<p>וכן למדנו בספרא דצניעותא באדם נכללו הכתרים העליונים בכלל ובפרט, ובאדם נכללו הכתרים התחתונים בפרט ובכלל. הכתרים העליונים בכלל, כמו שכבר נאמר בצורה של כל אלו התיקונים (הצורות). בפרט, באצבעות הידים חמש כנגד חמש.</p>

⁶¹⁴ נתבאר באדרת האזינו ופירוש קרטופא רוצה לומר מקור ומבוע אחד (שער מאמרי רשב"י).

<p>כתרין תתאין באצבעין דרגלין דאינון פרט וכלל דהא גופא לא אתהוי בהדיהו דאינון לבר מגופא ובג"כ לא הוו בגופא דגופא אעדיו מנייהו אי הכי מאי ועמדו רגליו ביום ההוא אלא רגליו דגופא מאריהון דדינין (ס"א דמאריין) למעבד נוקמין ואקרונ בעלי רגלים ומנהון תקיפין ומתאחדן מאריהון דדינין די לתתא בכתרין תתאין</p>	<p>הכתרים התחתונים באצבעות הרגלים שהם פרט וכלל, כי אין הגוף נראה עמהם, שכן הם מחוץ לגוף ולכן לא היו בגוף, כי הגוף נמנע מהם. אם כן, מאי "ועמדו רגליו ביום ההוא"? אלא "רגליו" של הגוף [ה"ה] בעלי הדינים (של הבעלים) לעשות נקמות ונקראים בעלי רגלים. מהם קשים, בעלי דינים שלמטה, נאחזים בכתרים התחתונים.</p>
<p>תאנא כל אינון תקוני דלעילא דבגופא קדישא (בדכר ונוקבא) כללא דאדם אתמשיך דא מן דא ומתאחדן דא בדא ואשקון דא לדא⁶¹⁵ כמה דאתמשך דמא בקטפין דורידין לדא ולדא להכא ולהכא מאתר דא לאתר אחרא ואינון משקין (ס"א קסטין) דגופא (נ"א לגופא) אשקיין דא לדא מנהרין דא לדא עד דאנהירו כלהו עלין ומתברכאן בניניהון</p>	<p>למדנו כל אותם התיקונים שלמעלה שבגוף הקדוש (בזכר ונקבה), כלל האדם, נמשכים זה מזה, ונאחזים זה בזה, ומשקים זה את זה, כמו שנמשך הדם בשבילי הורידים לזה ולזה לכאן ולכאן וממקום זה למקום אחר, והם משקים (מדות) את הגוף (לגוף), משקים זה את זה, מאירים זה לזה, עד שמאירים את כל העולמות ומתברכים בגללם.</p>
<p>תאנא כל אינון כתרין</p>	<p>למדנו כל אלה הכתרים</p>
<p>קמג/ב</p>	
<p>דלא אתכללו בגופא כלהו רחיקין ומסאבין ומסאבן כל מאן דיקרב לגביהון למנדע מנהון מלין תאנא מאי תיאובתא דלהון לגבי תלמידי חכמים⁶¹⁶ אלא משום דחמן בהו גופא קדישא ולא תכללא בהו בההוא גופא</p>	<p>שלא נכללו בגוף, כולם רחוקים וטמאים ומטמאים את כל מי שיקרב אליהם לדעת דבר מה מאלה דברים. למדנו מה התאווה שלהם לגבי ת"ח? אלא משום שראו בהם גוף קדוש ונכללו</p>

⁶¹⁵ רצא ע"ב (לש"ו).

⁶¹⁶ ומ"ש תאנא מאי תיאובתא דלהון לגבי ת"ח כו' הוא כידוע שכל הגדול מחבירו כו' וב' נשים זונות הנ"ל בהם כל הפיתויים לעבורה ועליהם אמר שלמה המע"ה לשמרך מאשה זרה כו' מנכרי' אמריה החליקה והם ב' שא' היא רחוקה יתיר מסט' דבינה כמו בדכורין ולכן נק' נכרי' וכמו שב' דדכורין הם ג"כ דר"ג כמ"ש לוייתן זכר ונקבה נבראו כמו כן הב' נשים הנ"ל הם ג"כ דר"ג שהם סוד בהמות בהררי אלף זר"ג נבראו כמ"ש הגאון שם והם מראות נגעים שנים שהם ארבעה כי גם הם בשוקין דנוק' שהם נר"ה דר"ג כידוע וז"ס מ"ש הכ' לקח בגדו כי ערב זר ובעד נכרי' חבלהו שא' דכר נק' זר והב' נוק' נכרי' וכבר נת' ששם סוד הלבושי' בנפש דאתפשט מסט' דבריאה שלכן כד אתמשך אדם אבתרייהו ואתפשט שמאלא אז אפשיטו לבושין דילי' בסוד כתנות אור כמ"ש הגאון שם ולכן תאותם להתדבק בלבושין דתורה ומצות כמ"ש הני מאני דרבנן דבלו מנייהו הוי כדי להכלל בכללא דאדם וז"ש מאי תיאובתא כו' וידוע כי נר"ה נק' ת"ח לימודי ה' וכמ"ש הני ברכי דרבנן כו' ות"ח הם נכללי' בגופא בת"ת ששם הוא תלמוד תורה וז"ס יששכר וזבולון שהם בנו"ה עמודים דאורייתא שיששכר בנצח תורה כמ"ש איהו בנצח כו' וזבולון בהוד לחוף ימים ישכון כו' כידוע ולכן אמרו כל מי שעוסק בתורה ובג"ח כו' זוכה לנחלת ב' שבטים כו' שנא' אשריכם זורעי על כל מים כו' כמ"ש בזה במ"א באריכות ומ"ש וכי תימא הא מלאכין כו' הענין ידוע כי מלאכי' תליין בחו"ג דז"א כמ"ש הגאון שם ועוף יעופף כו' בכנפי' שהם חו"ג וכמ"ש בזוהר פ' שמיני ל"ט ב' ואת כל עוף כנף למיניהו אלין מלאכין קדישין כו' ונמצא שאינון בכלל ת"ת שהוא גופא וע"ז אמר לא דח"ו כו' והענין כי לא נק' לבר מגופא כי אם נר"ה לבד שהם למטה מן הפרסה ששם אסתיים פרצופי' דאדם משא"כ חו"ג ידים שהם למעלה מן הפרסא הם בכללא דגופא רק שאינם חשובים כמעלת נשמות ישראל שהם אוחזים בגופא ממש בת"ת ומביא ראי' שהם בכללא דגופא דאל"כ לא הוו קדישין כו' כידוע שכל חיות וקיום הוא מסט' דגופא דדכורא עץ החיים משא"כ מן הפרסא ולמטה ששם ריקן מן האור ואין שם קיום כלל ולכן הסט"א יתבטל לע"ל ומביא ראי' שמלאכין נכללי' בכללא דאדם ממ"ש וגויתו כתרשיש ר"ל גוי' הוא גוף הרי שיש להם גופא והטעם שהם בחו"ג וכתוב ידיו גלילי זהב {רנ:} ממולאים בתרשיש כו' והענין כי בחו"ג יש ו' פרקין כל א' מג' וז"ס מ"ש רז"ל שית אלפי פרסי הוי עלמא שלישי מדבר שלישי ישוב שלישי ים וכוונתם בזה כי העולם הוא ו"ק דז"א שבו כל העולם בו' ימי בראשית וכל הנהגת העולם והבחיר' והעבודה הכלל שם והם ו' אלפי פרסי סוד ו' אלפי שנין שהעולם מתנהג ע"י ו' ימי בראשית שהם סוד ו' אלפין של פ' ראשון בראשית ברא כו' שלישי מדבר הם נר"ה ששם כל אחיזת הסט"א נקודה דחורבה כמ"ש ושלח את השעיר במדבר אל ארץ

130

<p>וכי תימא אי הכי הא מלאכין קדישין וליתיהון בכללא דגופא לא דח"ו אי ליהוון לבר מכללא דגופא קדישא לא הוה קדישין ולא מתקיימי וכתוב וגוייתו כתרשיש וכתוב וגבום מלאות עינים והאיש גבריאל כלהו בכללא דאדם בר מהני דליתיהון בכללא דגופא דאינון מסאבין ומסאבן כל מאן דיקרב בהדיהו</p>	<p>בהם באותו הגוף. ואם תאמר, הרי מלאכים קדושים אינם בכלל גוף? לא, שכן ח"ו, אם היו מחוץ לכלל הגוף הקדוש הרי שלא היו קדושים ולא היו מתקיימים. ונאמר "וגוייתו כתרשיש", ונאמר "וגבותם מלאות עינים", "והאיש גבריאל" כלם בכלל אדם, חוץ מאלה שאינם בכלל גוף, שכן אלה טמאים ומטמאים את כל מי שיתקרב אליהם.</p>
<p>ותאנא כלהו מרוחא דשמאלא דלא אתבסם באדם משתכחין ונפקו מכללא דגופא קדישא ולא אתדבקו ביה ובג"כ כלהו מסאבין ואזלין וטאסין עלמא⁶¹⁷ ועיילין בנוקבא דתהומא רבא לאתדבקא בהווא דינא קדמאה דאקרי קין⁶¹⁸ דנפיק בכלל דגופא דלתתא ושאטין וטאסין כל עלמא ופרחין ולא מתדבקאן בכללא דגופא ובגיני כך אינון לבר מכל משריין דלעילא ותתא מסאבין אינון בהו כתיב מחוץ למחנה מושבו</p>	<p>ולמדנו כולם מרוח שמאל שלא נתמתק באדם, ויצאו מכלל הגוף הקדוש, ולא נדבקים בו ונמצאים. ולכן כולם טמאים, והולכים וטסים בעולם ונכנסים בנקב של התהום הגדול, לידבק באותו דין הראשון שנקרא קין שיצא בכלל הגוף שלמטה, משוטטים ומעופפים בכל העולם, ופורחים ואינם נדבקים בכללות הגוף. ולכן הם מחוץ מכל המחנות של מעלה ושל מטה, והם טמאים, ובהם נאמר "מחוץ למחנה מושבו".</p>
<p>וברוחא דאקרי הבל⁶¹⁹ דאתבסם יתיר בכללא דגופא קדישא נפקין אחרנין דמבסמן</p>	<p>וברוח הנקראת הבל הנמתקת יותר, בכללות הגוף הקדוש יוצאים אחרים</p>

גזירה כי שם אין הארה שהוא לבר מגופא שלישי ישוב הוא בגופא ת"ת ויסוד ב' אלפי פרסי ושם עיקר ישובא כמ"ש בס"ד פ"ב ארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם שאדם הוא ת"ת כמ"ש"ל ואיש יסוד כמ"ש אמרו אל האיש כו' כמ"ש בזוהר מאן איש דא צדיק כו' ובני יעקב אמרו עליו דבר האיש כו' וכמ"ש הגאון בפ' שם ריש פ' ב' הרי שעיקר ישובא הוא באיש ואדם ת"ת ויסוד ושליש ים בחו"ג כידוע שמים הוא בחסד וכן בגבורה גבורות גשמים שה"פ מים הם ה"ג כמ"ש כמ"פ ולכן י"ם מילואו ג"כ י"ם יו"ד מ"ם בסוד חו"ג ששניהם נק' ים והם ג"כ ב' אלפי פרסי והענין כי מדבר אין ישוב כלל רק למזיקים ולסט"א משא"כ ים יש בו קצת ישוב דאדם באקראי בעוברי ימים וכן שם ישובא לדגי' ולכל שיש להם אחיזה בסט' דקדושה משא"כ ישובא שם הוא עיקר דירת בני אדם וכן כאן בנז"ה עיקר מושב הסט"א כמ"ש"ל ובחז"ל שם מושב המלאכי' שהם בסט' דקדושה ושם הוא ג"כ קצת כללא דאדם משא"כ ת"ת ויסוד שם אחיזת הנשמות ועיקר ישובם שם ואמרו רז"ל גמירי ים תרשיש תרי אלפי פרסי הוי כו' והוא בסוד חו"ג כמבואר והם תרי שש ב' אלפי פרסי ובהם ו' פרקין וז"ס שש כנפים לאחד במלאכים קדישין ולכן אמר וגוייתו כתרשיש ומביא עוד רא"י מפ' וגבותם מלאות עינים כו' הרי שיש להם כללא דגופא והענין שידוע שחו"ג הם מגביהים עצמם עד חו"ב וכן הכנפים מגביהים עצמם לעילא וכמ"ש ועוף יעופף על פני רקיע השמים נגד קרד"א כמ"ש הגאון שם וידוע כי ב' עיניים הם ברזא דחו"ב עיני העדה ולכן בהם העינים בגבותם בין תרין דרועין בחו"ג וכת' והחיות רצוא ושוב כו' כי הם רצים לעלות למעלה משרשם חו"ג לחו"ב ומיד הם יורדים בסוד העפיפה⁶¹⁶ שהכנפים עולים ויורדים ולא ניחין כלל (ב"ע רנ ע"א).

⁶¹⁷ הם הזונות שרוצ' לאתדבקא בסט' דכו' כמ"ש בביתה לא ישכנו רגלי' פעם בחוץ פעם ברחובות ואצל כל פינה תארוו והם המפתים את האדם לכל רע כמ"ש כי נופת תיטופנה שפתי זרה כו' כי עיקר תאותם להאחז בדכורין ולכן הם עיילין בנוק' דתה"ר ושם הם דבוקים דכורא דסט"א בסוד קין ששקעו לתה"ר כמ"ש"ל ולכן נק' קין שהוא קינא דמדורא שהם הרוחין דאתפשט משמאלא שלא הי' להם גופא להכלל בו כי אם בקין והבל כמ"ש הגאון שם וכאן מדבר באותה הנוק' שהיא תקיפא יתיר בסט' דבינה ולכן אתדבקת בקין שהוא ג"כ קלי' תקיפא יתיר מהבל כמ"ש"ל (ב"ע).

⁶¹⁸ ר"ל שלכן נק' כן שהוא קינא דילה ושאטין וטסין כל עלמא כמ"ש שהם הזונות המפתות את האדם לטמאותם בקרי בלילה שאז זמן שליטתם שהם רוצים לאתדבקא באותם שהם בכללא דגופא ור"ל שכאשר הם נכללים בקינא דמזוהים הנ"ל אז משם נוטלים כוחם להתפשט בכל העולם דלתתא וידוע כי הם רוצים ג"כ לעלות עד דכורא בז"א ורק שאין יכולים ומשתמטי רגלייהו בנוק' דתה"ר כמ"ש בזוהר פ' אחרי מות בסוד האי גדיא דיניק מחלבא דאימא וכמ"ש בע"ח שער קלי' נוגה (ב"ע).

⁶¹⁹ אחיזתם [של הקלי'] בנה"י לבר מכללא דאדם, שהם למטה ממדריגתו ומ"מ הם נמשכים מצורת אדם, והם קין והבל שהם בנז"ה שלא הי' נשלם בהם צורת אדם לגמרי, רק שת שבו נאמר ויולד בדמותו כצלמו,

<p>יתיר ומתדבקן בגופא ולא מתדבקן כלהו תליין באוירא⁶²⁰ ונפקין מהאי כללא דאלין מסאבין ושמעין מה דשמעין מעילא ומנייהו ידעי לתתא דקאמרי להו</p>	<p>ממותקים יותר, ומידבקים בגוף ואינם מידבקים. כולם תלויים באויר, ויוצאים מכלל אלה הטמאות, והם שומעים מה ששומעים מלמעלה, ולמטה מהם יודעים כי הם אומרים להם.</p>
<p>ותאנא בצניעותא דספרא כיון דאתבסמו לעילא כללא דאדם גופא קדישא דכר ונוקבא אתחברו זמנא תליתאה ונפק אתבסמותא דכלא ואתבסמו עלמין עלאין ותתאין ומכאן אשתכלל עלמא דלעילא ותתא מספרא דגופא קדישא ומתחברן עלמין ומתאחדן דא בדא ואתעבידו חד גופא (ובגין דכלהו חד גופא שכינתא לעילא שכינתא לתתא קב"ה לעילא קב"ה לתתא) ומשלפא רוחא ועיילא בחד גופא ובכלהו לא אתחזי אלא חד קק"ק יי' צבאות מלא כל הארץ כבודו דכלא הוא חד גופא</p>	<p>ולמדו בספרא דצניעותא כיון שנמתקו למעלה, כלל האדם הוא גוף קדוש, זכר ונקבה, ואז נתחברו פעם שלישית ויצאה ממותקת מכל, ואז נמתקו העולמות העליונים והתחתונים, ומכאן נשלם העולם העליון והתחתון, מצד הגוף הקדוש, ומתחברים העולמות, והם נאחזים זה בזה ונעשים לגוף אחד. [ובגלל שכולם גוף א', שכינה למעלה ושכינה למטה, הקב"ה למעלה והקב"ה למטה], ומוציאים רוח, ונכנס בגוף א', ואז בכלם לא נראה אלא אחד, "קדוש קדוש קדוש ה' צבקות, מלא כל הארץ כבודו" שהכל הוא כגוף אחד.</p>
<p>תאנא כיון דאתבסמו דא בדא (כתיב תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף) אתקשרו דינא ורחמי (ס"א אתבסמא דינא ברחמי) ואתבסמת נוקבא בדכורא ובגיני כך לא סלקא דא בלא דא כהאי תמר דלא סלקא דא בלא דא ועל האי תנינן מאן דאפיק גרמיה כהאי עלמא מכללא דאדם לבתר כד נפיק מהאי עלמא לא עייל בכללא דאדם דאקרי גופא קדישא אלא באינון דלא אקרין אדם ונפיק מכללא דגופא</p>	<p>למדנו כיון שנמתקו זה בזה [נאמר, "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף"] נתקשרו הדין ברחמים [נמתק דין ברחמים], ונמתקה הנקבה בזכר. ולכן אין זה עולה זה בלא זה, כאילן התמר שאינה עולה זה בלא זה. ועל זה למדנו מי שמוציא את עצמו מהעולם הזה, מכללות אדם, אז כשתצא מזה העולם, לא (תוכל) להכנס בכלל אדם הנקרא גוף קדוש, אלא באלה שלא נקראים אדם, ויוצא מכללות גוף.</p>
<p>תניא תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף דאתבסמו דינא ברחמי ולית דינא דלא הוו ביה רחמי ועל האי כתיב נאו לחייך בתורים צוארך בחרוזים בתורים כמו דכתיב תורי זהב נעשה לך וגו' בחרוזים כמה דכתיב עם נקודות</p>	<p>למדנו "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" שנמתקו הדינים ברחמים, ואין דין שלא יהיה נכלל עם הרחמים, ועל זה נאמר "נאו לחייך בתורים צוארך בחרוזים" "בתורים" כמו שנאמר "תורי זהב נעשה לך וגו'", "בחרוזים" כמה</p>

שהוא ביסוד גוף וברית חשבינן חד. ולכן כתי' בחיה רביעית (דניאל ז ח) ואלו עיינין לה כעיני אנשא ופום ממלל רברבין. וסוד העיניים ודמע כי הם בנר"ה ששם ב' דמעות שמוריד לים הגדול, ימא רבא ותה"ר ששם מקום קין והבל, וכמ"ש (איוב לד כא) כי עיניו על כל דרכי איש וכו', והם המרגלים מאללי ארעא ואח"כ עולה ומקטרג, והוא פום ממלל רברבין. ולכן שם הוא סוד ג' אלפים בי בני"י שהם מסוד ב"ן בהמ"ה דלאו בכללא דאדם, ולכן הזכירו חכמים מרחצאות כאן בשם זה שלא כדרכם לרמוז על סוד הנ"ל. ונר"ה הם בריכות מים עינייך בריכות וכו' (שה"ש ז ה), והם מים חמין שכל שליטתם בסט' דדינא, ובסוד השבירה במבול ברותחין קלקלו וכו' (סנהדרין קח ע"ב). ועוד כיוונו בזה לסוד עמוק כמ"ש בהיכלות בראשית ופ' פקודי שבהיכל עצם השמים שהוא הוד, שם נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי והוא יורד שם מזיעתם של חיות מהיכל הזכות גבורה, ועיקר מקומו בהיכל הוד. ובשוקין הם ו' פרקין כמ"ש שוקיו עמודי שש, נמצא בהוד ג' פרקין והם ג' אלפ' בי בני כמ"ש (דניאל ז י) נהר דינור וכו' אלף אלפין ישמשוניה. ואמרו בפ' אין דורשין (חגיגה יג ע"ב) ישמשוניה לנהר דינור וכו', ור"ל אלף וב' אלפים נגד ג' פרקין דבי'. והם המרחצאות ממים חמין שנר"ה הם אפיקי מים וע"י נהר דינור הם מים חמין. והוא תענוגים של רשעים שהם בהיכל חובה נגד היכל זכות (אפיקי ים מגילה ו ע,ב).
⁶²⁰ כה ע"א ומח ע"ב (לש"י).

הכסף	שנאמר "עם נקודות הכסף".
צוארך בכללא דנוקבא דא מטרוניתא אשתכח בי מקדשא דלעילא וירושלם דלתתא (ס"א הוא מקדשא דכלא) ומקדשא וכל דא מדאנתבסמת בדכורא ואתעביד כללא דאדם ודא הוא כללא דמהימנותא	"צוארך" בכלל הנקבה שהיא המלכה, נמצא בית המקדש של מעלה וירושלים של מטה [והוא המקדש של הכל] ומקדש. וכל זה כאשר נמתקה בזכר, ואז נעשה בכללות אדם, וזוהי כללות האמונה.
מאי מהימנותא דבגויה אשתכח כל מהימנותא (שייך פ' כי תצא) ותאנא מאן דאקרי אדם ונשמתא נפקת מניה ומית אסיר למיבת ליה בביתא למעבד ליה לינה על ארעא משום יקרא דהאי גופא דלא יתחזי ביה קלנא דכתיב אדם ביקר בל ילין אדם דהוא יקר מכל יקרא בל ילין	מהי "אמונה"? לפי שנמצא בו כל האמונה, ולמדנו מי שנקרא אדם, והנשמה יצאה ממנו ומת, אסור להלין אותו בבית לעשות לו לינה על הארץ, משום כבוד זה הגוף שלא יהיה נראה בקלון. שנאמר "אדם ביקר בל ילין" אדם, שהוא המכובד מכל כבוד, בל ילין.
מ"ט משום דאי יעבדון הכי נמשל כבהמות נדמו מה בעירי לא הוו בכללא דאדם ולא אתחזי בהו רוחא קדישא אוף הכא כבעירי גופא בלא רוחא והאי גופא דהוא יקרא דכלא לא יתחזי ביה קלנא	מהו הטעם? לפי שאם יעשו כך "נמשל כבהמות נדמו", מה בהמות לא היו בכלל אדם ואין נראית בהם רוח קדושה, אף כאן "כבהמה" גוף בלא הרוח. הגוף הזה, שהוא מכובד מכלם, לא יתראה בו קלון.
ותאנא בצניעותא דספרא כל מאן דעביד לינה להאי גופא קדישא בלא רוחא עביד פנימותא בגופא דעלמין דהא בגין	ולמדנו בספרא דצניעותא כל מי שעושה לינה לגוף הקדוש הזה בלא הרוח, עושה פגם בגוף של העולמות. שכן מפני
קמד/א	
דא לא עביד לינה באתרא קדישא בארעא דצדק ילין בה ⁶²¹ (ס"א לכתרא קדישא דמלכא בארעא דכתיב צדק ילין בה) משום דהאי גופא יקרא ⁶²² אתקרי דיוקנא דמלכא ואי עביד ביה לינה הוי כחד מן בעירא (הה"ד נמשל כבהמות (ע"כ) נדמו)	זה אין לעשות לינה במקום הקדוש, הרי הוא הארץ אשר צדק שוכן בה (לכתר הקדוש של המלך בארץ שנאמר "צדיק ילין בה"), לפי שהגוף המכובד הזה נקרא דיוקן המלך, ואם עושה בו לינה, הרי הוא נחשב כאחד הבהמות (הה"ד "נמשל כבהמות נדמו").
תאנא ⁶²³ ויראו בני האלהים את בנות האדם (ס"א בני האלהים) אינון דאטמרו ונפלו	למדנו "ויראו בני האלוקים את בנות האדם" [בני האלהים] אלה שנטמנו ונפלו

⁶²¹ ר"ל שלכן נאסר הלנה בירושלים ששם הוא דרגא דאצי' נוק' דשם צדק ילין בה כידוע שצדק הוא נוק' ולכן אסור להלין בה מת שהרי ע"ז יתאחזו החיצונים ביותר שכל תאותם לינק משם שהם סוד הב' מרגלים שנק' מרצחים כמ"ש הוא שטן הוא מלאך המות כו' וכבר נת' שהמרגלים הם מקטריג' על האדם כו' ואח"כ יורד ונוטל נשמה וז"ש הכ' איכה היתה לזונה קריה נאמנה שהם סוד הב' זונות הנ"ל שאוחזים שם ע"י עונות ישראל ביסוד דידה כמ"ש עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו כמ"ש בפ' אחרי מות ושם נק' ירושלים כידוע וז"ש קרי' נאמנה צדק ילין בה ששם ה' הזיוג בסט' דדכו' באתבסמותא שאז הסט"א אתכפיל' וב' המרגלי' הם טמונים בנוק' דתה"ר ועתה ע"י עונות ישראל מרצחים שהם הב' מרגלים דכו' דסט"א ולזה אסור שם להלין המת שבו אחידין הב' מרגלין וב' נשים הנ"ל שהם רוצים לאכללא בכללא דגופא ובזה יהיו אחידין שם ג"כ (ב"ע רנד ע"א).

⁶²² ר"ל שהוא מסט' דאצי' אתקרי דיוקנא דמלכא כמ"ש שהוא בצלם אלקים שבו נכלל כללא דאדם כמו שת דכתיב ב' ויולד בדמותו כצלמו כמש"ל ואי עביד ב' לינה הוי כחד מן בעירי שיתאחזו שם מסט' דשם ב"ן (ב"ע).

⁶²³ דברי רשב"י כאן באדרא זאת הולך ממש על סדר המבואר בס"ד ונבנה על פ' בראשית עד נח שבו כלל כל התורה וכלל כל העולמות וכל הנבראים וכמ"ש בזה הגאון בפ"ל לס"ד יעו"ש שהאריך בסדר הכתובי' על תיקוני' ע"ק וז"א ונתינת המוחין בו ותיקון הנוקב' ויצירת מלאכי' ובריאת התניני' וכן כל רזא דקין והבל

<p>בנוקבא דתהומא רבא⁶²⁴ את בנות האדם (האדם הידוע⁶²⁵) וכתיב וילדו להם המה הגבורים אשר מעולם וגו' מההוא דאקרי עולם כדתנינן ימי עולם</p>	<p>בנקב של התהום הגדול, "את בנות האדם" (האדם הידוע), ונאמר "וילדו להם, המה הגבורים אשר מעולם וגו'" מההוא הנקרא "עולם", כמו שלמדנו "ימי עולם".</p>
<p>אנשי השם מנהון נפקו רוחין ושדין לעלמא לאתדבקא ברשיעיא הנפילים היו בארץ לאפקא אלין אחרנין דלא הוו בארץ הנפילים עז"א ועזא"ל הוו בארץ בני האלהים לא הוו בארץ ורוזא הוא וכלא אתמר</p>	<p>"אנשי השם" מהם יצאה רוחות ושדים לעולם, לידבק ברשעים. "הנפילים היו בארץ", להוציא את אלו האחרים שלא הוו בארץ. "הנפילים" עז"א ועזא"ל הוו בארץ בני האלוקים, לא הוו בארץ. וסוד הוא, והכל נאמר.</p>
<p>כתיב וינחם יי' כי עשה את האדם בארץ לאפקא אדם דלעילא דלא הוי בארץ וינחם יי' האי בזעיר אפינ אתמר ויתעצב אל לבו ויעצב לא נאמר אלא ויתעצב איהו אתעצב דביה תלייא מלתא לאפוקי ממאן דלא אתעצב</p>	<p>נאמר "וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ" להוציא את האדם העליון שאינו בארץ, "וינחם ה'" זה נאמר על ז"א. "ויתעצב אל לבו" "ויעצב" לא נאמר אלא "ויתעצב", הוא נתעצב, לפי שבו תלוי הדבר, להוציא ממי שאינו מתעצב.</p>
<p>אל לבו בלבו לא כתיב אלא אל לבו כמאן דאתעצב (ומקבל) למאריה דאהוי האי ללבא דכל לבין ויאמר יי' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה וגו' לאפקא אדם דלעילא</p>	<p>"אל לבו", "בלבו" לא נאמר אלא "אל לבו" כמי שגורם עצבות (ומקבל) לבעליו שמראה את זה ללב של כל הלבבות. "ויאמר ה', אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה וגו'" בא להוציא את האדם שלמעלה.</p>
<p>ואי תימא אדם דלתתא בלחודוי לאו לאפקא כלל משום דלא קאים דא בלא דא ואלמלא חכמה סתימא דכלא בלא אתתקן כמרישא הה"ד אני חכמה שכנתי ערמה אל תקרי שכנתי אלא שכינתי (ס"א שכינתי) ואלמלא האי תקונא דאדם לא קאים עלמא</p>	<p>ואם תאמר, שרק את אדם התחתון אין להוציא כלל משום שאין קיימת זה בלא זה. ואם לא החכמה סתימאה של הכל, היה הכל נתקן כבתחילה. וזהו שנאמר "אני חכמה שכנתי ערמה" אל תקרי "שכנתי", אלא שכינתי (שיכנתי).</p>

ושת וסוד הנפילים והנה דברי רשב"י ג"כ על סדר זה כמובן למשכיל ואחר שביאר כל סוד של קין והבל ושת מפרש סוד הנפילים ומבאר כל ענין חטא דור המבול ויפרש בו כל הפרשה עד נח כמו שית' בעז"ה ובזה יכלול סוד התיקון ע"י התורה והשלמת תיקונו עד ימות המשיח והנה הגאון כתב שם בסוד הנפילים עזא ועזאל שהם אינן הב' מרגלים בני אלקים הנ"ל וגם לא באו אל בנות האדם ב' נוקבין הנ"ל אלא הם היו מסט' דלהון ר"ל שכאשר באו בני אלקים ב' דכו' הנ"ל אל בנות האדם נוקבין הנ"ל משם אתילידו אלו הנפילים והוא מ"ש הכ' הנפילים היו בארץ ומפרש היאך באו והוא אשר יבואו בני האלקים כו' וילדו להם משם באו הנפילים והם אנשי השם הגיבורים אשר מעולם וכמו שית' בעז"ה והענין כי אחר שנתרבו הרשעים בעולם אנשי דור המבול והיו משחיתים את דרכם ונמשכו אחר חטאו של אדה"ר בסוד משוך בערלתו ה' והם נפקו מכללא דאדם ונמשכו אחר זנות וסט' דב' נשים זונות הנ"ל וגם הנוק' זנו עם אותם שנמשכה ערלתם ב' דרגין דדכורין של סט"א ערל ובת זוגו כמש"ל אז גרמו פגם גדול למעלה ואתחברו דכו' דסט"א עם נוקבין כמ"ש ויראו בני האלקים הם ב' המרגלים שנולדו מסט' דנוק' אלקים מזוהמא דאטיל חויא בחוה כמש"ל את בנות האדם שהם הב' נשים זונות דאתפשטו מרוחא דשמאלא דאתפשט כד חב אדם ולכן נק' בנות האדם וכבר אמרו אלמלא נזקקים זה לזה היו מטשטשים את העולם ולכן גם הם נמחו וגרמו חורבן העולם ממש והוא מעין שבירת הכלים בעולם התוהו שהי' מצד פרידת אצי' מבריאה כמ"ש למעלה שלכן נגזר עליהם מיתה כמו על אדה"ר (ב"ע).

⁶²⁴ כלל בזה גם קלי' הבל שהוא בימא רבא אלא שהבל אתבסם יתיר לכן הזכיר העיקר שהוא קין ור"ל שתחל' קודם שהרשיעו אנשי דור המבול אז אטמרו בנוק' דתה"ר ולא היו להם חיבורא כלל את בנות האדם הם נוק' דהם מרוחא דאתפשט מאדה"ר (ב"ע).

⁶²⁵ הוא סוד שם ב"ן בריאה דאתפשט מאצילות שנק' אדם שם מ"ה והוא מ"ש האדם הידוע וכתב וילדו להם המה הגיבורים כו' ר"ל שהם הנפילים דאתו מחיבורא דבני האלקים עם בנות האדם ונק' גיבורים שהם מגבורי ישראל ששים גיבורים סביב לה שיתן הוו כחושבן דלעילא כמ"ש בס"ד והם מסט' דז"א מו"ק כל א' כלול מ' (ב"ע).

<p>ה"ה דכתיב (שם ג) יי' בחכמה יסד ארץ וכתיב ונח מצא חן בעיני יי'</p>	<p>ואם לא זה האדם, לא היה קיום לעולם. וזהו שנאמר "ה' בחכמה יסד ארץ" ונאמר "ונח מצא חן בעיני ה'".</p>
<p>ותאנא בלהון מוחין תליין בהאי מוחא והחכמה הוא כללא דכלא הוא ודא חכמה סתימא דבה אתתקיף ואתתקן תקונא דאדם לאתיישבא כללא על תקוניה כל חד באתריה הה"ד החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים דאינון תקונא שלימא דאדם</p>	<p>ולמדנו כל המוחין תלויים במוח הזה. והחכמה כלל כולם, וזוהי החכמה סתימאה, שעל ידה נתחזקו ונתקן תיקון האדם, כדי ליישב הכל על תיקונו, כל א' במקומו. זהו שנאמר "החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים" שהם התיקון השלם לאדם.</p>
<p>ואדם הוא תקונא דלגו מניה קאים רוחא (הה"ד כי האדם יראה לעינים ויי' יראה ללבב דאיהו בלגו לגו) ובהאי תקונא דאדם אתחוי שלימותא מהימנותא דכלא דקאים על כורסייא דכתיב ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכתיב וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי עד כאן סתימאן מלין וברירן טעמין זכאה חולקיה דמאן דידע וישנה בהון ולא יטעי בהון דמלין אלין לא אתיהיבו אלא למארי מארין ומחצדי חקלא דעאלו ונפקו דכתיב כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם</p>	<p>האדם הוא התיקון, שבפנים ממנו קיים הרוח (הה"ד "כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב" שהוא לפני ולפנים). ובתיקון זה של האדם, נראית שלימות אמונת הכל, שעומד על הכסא. שנאמר "ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה" ונאמר "וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי". עד כאן דברי סודות וטעמים ברורים. אשרי חלקו של מי שיודע ומשגיח בהם ולא יטעה בהם, כי אלו הדברים אינם נמסרים אלא לבעלי הבעלים וקוצרי הפרדס שנכנסו ויצאו שנאמר "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם".</p>
<p>תאנא בכה ר"ש וארים קליה ואמר אי במלין דילין⁶²⁶ דאתגליין הכא אתגניזו חברייא באדרא דעלמא דאתי ואסתלקו מהאי עלמא יאות ושפיר הוה בגין דלא אתגליין לחד מבני עלמא הדר ואמר הדרי בי דהא גלי קמיה דעתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין דהא לא ליקרא⁶²⁷ דילי עבידנא ולא ליקרא דבית אבא ולא ליקרא דחברייא אלין אלא בגין דלא יטעון באורחוי ולא יעלון בכסופא לתרעי פלטריו ולא ימחון בידיהון זכאה חולקי עמהון לעלמא דאתי</p>	<p>למדנו בכה רבי שמעון והרים קולו ואמר, אם בדברים שלנו שנתגלו כאן, היו נגנזים החברים באדרא של העולם הבא, והיו מסתלקים מזה העולם, טוב ויפה היה, כדי שלא יתגלה לאחד מבני העולם. חזר ואמר אני חוזר בי (מדברי), כי גלוי לפני עתיקא דעתיקין והסתום מכל הסתומים, כי לא לכבודי עשית, ולא לכבוד בית אבא, ולא לכבוד אלו החברים, אלא כדי שלא יטעו בדרכיו, ולא יכנסו בבושה לשערי היכליו, ולא יהיה מי שימחו בידם. אשרי חלקי עמהם לעולם הבא.</p>
<p>תנא עד לא נפקו חברייא מההוא אדרא מיתר ר' יוסי בר' יעקב ור' חזקיה ור' ייסא וחמו חברייא דהו נטלין לון⁶²⁸ מלאכין קדישין</p>	<p>למדנו טרם שיצאו החברים מאותו האדרא, מתו רבי יוסי ורבי יעקב ורבי חזקיה ורבי ייסא. וראו החברים שהיו</p>

⁶²⁶ פירוש אפשר שנסתלקו מפני שלא היו דאויים לענין זה חס ושלוש ולפיכך היו חייבים מיתה, ואפשר שהיו צדיקים ולא נסתלקו אלא מפני שגלו מסתורין של עולם, לזה אמר כי משני חלוקות אלו אם הטענה האמיתית היא מפני שהיו הם כשרים והגונים אלא שגלו דברים שהם כבשונו של עולם ניחא שמורה על כשרותם וזהו שאמר "אי במלין אילין דאתגליין" וכו' ולא היה ראוי לגלות וכו' (אור יקר).

⁶²⁷ אחר כך חזר בו כי אפילו חלוקה זו אינה ראויה משום "דלא ליקרא" וכו' ואם כן אין עון בגילוי הסודות (אור יקר).

⁶²⁸ כלומר נשמתם (או ריקר).

<p>בהוא פרסא ואר"ש מלה⁶²⁹ ואשתככו צווח ואמר שמא ח"י⁶³⁰ גזרה אתגזר עלנא לאתענשא דאתגלי על ידנא מה דלא אתגלי מזימא דקאים משה על טורא דסיני דכתיב ויהי שם עם יי' ארבעים יום וארבעים לילה וגו' מה אנא הכא אי בגין דא אתענשו שמע קלא זכאה אנת ר"ש⁶³¹ זכאה חולקך וחברייא אלין דקיימין בהדך דהא אתגלי לכון מה דלא אתגלי לכל חילא דלעילא</p>	<p>נושאים אותם המלאכים הקדושים על ידי המחיצה ההיא. ואמר רבי שמעון דבר, ושקטו. צעק ואמר, דילמא ח"ו נגזרה עלינו גזירה ליענש, לפי שנתגלה על ידינו מה שלא נתגלה מיום שעמד משה על הר סיני, שנאמר "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה וגו'", מה אני כאן אם בשביל זה נענשו? שמע קול, אשריך רבי שמעון, אשרי חלקך וחלק החברים האלו הנמצאים אתך, כי נתגלה לכם מה שלא נתגלה לכל הצבא שלמעלה.</p>
<p>קמד/ב</p>	
<p>אבל ת"ח דהא כתיב (יהושע ו) בבכורו ייסדנה⁶³² ובצעירו יציב דלתיה וכ"ש דברעו סני⁶³³ ותקיף אתדבקו נפשתהון בשעתא דא דאתנסיבו זכאה חולקהון דהא בשלימותא אסתלקו (דלא הוה כן לאינון דהו קמייחו אמאי מיתו⁶³⁴)</p>	<p>אבל בא וראה הרי נאמר "בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה" וכל שכן שברצון גדול וחזק נתדבקו נפשותם. בשעה זו שנלקחה, אשרי חלקם, כי בשלימות נסתלקו (שלא היה כן לאלה שהיו עומדים למה מתו).</p>
<p>תאנא בעוד דאתגליין מלין אתרגישו עלאיין ותתאיין⁶³⁵ (דאינון רתיכין) וקלא אתער במאתן וחמשין עלמין דהא מלין עתיקין לתתא אתגליין ועד (נ"א ועוד) דאלין מתבסמן⁶³⁶</p>	<p>למדנו בעוד שנתגלו אלו הדברים, נתרגשו העליונים והתחתונים (של אלה מרכבות) וקול נתעורר בר"נ עולמות, כי דברים עתיקים נתגלו למטה. ועד (ועוד)</p>

⁶²⁹ הזכרת השם (אור יקר).

⁶³⁰ כמו שעלה על דעתו לעיל (אור יקר).

⁶³¹ להורות שלא חטא בגילוי הנסתרות (אור יקר).

⁶³² ואי אפשר ענין גדול כזה שלא יהיה בו מיתה וחלק למדת הדין כענין בקרובי אקדש (אור יקר). תלמידי רשב"י ע"ה, נתדבקו דביקות גדול מאוד, עד שהיו פניהם מאירים כאור השמש בגבורתו, ושלשה מהם נדבקו בדביקות גדול ורם כל כך מה שלא הורגלו מקדמת דנא, ומתו מיתת נשיקה. ודבקו עצמם בהוא פרסה, אשר שם הם התיקונים, ובהם ישלימו אורם, על ידי מיין נוקבין שהעלו (עמק המלך שי"א פ"ט).
⁶³³ ומיתו מרוב חשק תאותם בנשיקה, לא מצד הדין אלא מצד רצון עליון, והיה סילוק לנשמתם לא דין חס ושלום (אור יקר).

⁶³⁴ כי עדין מקום שאלה למה מיתו אלו יותר משאר החברים, והיה מורה היות באלו חס ושלום פגם ומצאה מדת חדין מקום לדון, ואמר ששלשה דברים היו בענין האחד שהרגישו העליונים בגילוי הנעלמות וקטרגה מדת הדין וזהו שאמר "וקלא אתער" וכו' (אור יקר).

⁶³⁵ הרי דבריהם הי' בוקעי' כל העולמות והי' יחוד עצום למעלה עד שעלו למעלה לקבל אורות עליונים וידוע כי אין מקום פנוי למעלה שכאשר פרצוף אחד עולה למעלה אז כל העולמות שתחתיו ג"כ עולים זה למעלה מזה ואין מקום פנוי ולכן אתרגיזו עילאין ותתאין דאנון רתיכין ר"ל אפי' בעולם המלאכים וכל המרכבה שכולם נהנים ע"י חידושי תורה שמתגלה בפי הצדיקים כידוע וקלא אתער במאתן וג' עלמין ידוע שד' עולמות הם אבי"ע ועולם ה' אדם קדמון ד' אותיות הו"ה עם קוצו של יו"ד ובכל א' הוא הו"ה שלימה בה' פרצופים א"א ואו"א וזו"נ ואף שבא"ק לא שייך פרצופים שהרי לא היה התחלת כלים כי אם באצי' לבד מ"מ שורש השרשים הם שם והנה כל פרצוף הוא י' ספי' שלימות שכל ספי' הוא עולם שלם כידוע הרי שכלל כולם הם ר"ן עולמות ובכולם אתער קלא ע"י התיקון שנעשה על ידיהם עוד ירמוז סוד עמוק כי ידוע שכל רז"א הוא בסט' דיסוד ששם הוא גילוי כל אורות של פרצוף והוא המגלה אותם לתתא שלכן וסוד נק' כל שכולל כל ה"ק חג"ת נ"ה כידוע שהטיפה נמשך בכל איברי הגוף בסוד הדעת והנה ע"י שרשב"י והחברים גילו כל סודות הפרצופי' דאצילות כמ"ש באורך ע"י נעשה זיוג בכל הפרצופים ונמשך הטיפה בכל היסודות וע"י נתגלו להם רזין עילאין ושרה עליהם רה"ק מסוד אור הגנוז שם וידוע כי ה' פרצופים הם באצילות וכל פרצוף מגלה אורו' שלו ע"י יסוד שנק' כל שכולל ה"ק הנ"ל חג"ת נ"ה שכל א' כלול מ"ס הרי הם ר"ן עלמין (ב"ע רנח ע"א).

⁶³⁶ והשנית כי לא מיתו מיתה על ידי מלאך המות אלא שנדבקו בשכינה וזהו שאמר "ועד דאלין מתבסמן" וכו' וכיון שהיה הנשמה מתבסמת למעלה והיה מקום לדין לחלוק נדבקו שם, נדבקו ונסתלקו,

<p>נשמתיהו באינן מלין נפקא נשמתיהו בנשיקה ואתקשר בההוא פרסא ונמלין להו מלאכי עלאי וסלקין לון לעילא ואמאי אלין משום דעאלן ולא נפקו זמנא אהרא מן קדמת דנא וכלהו אחריני עאלו ונפקו</p>	<p>שאלו, נמתקו נשמותיהם באלו הסודות, יצאה נשמתם בנשיקה ונתקשרו במחיצה ההיא ונשאו אותם המלאכים העליונים והעלו אותם למעלה. למה (דווקא) אלו? לפי שאלו נכנסו ולא יצאו. פעם אחת לפני כן, אבל השאר כבר נכנסו ויצאו.</p>
<p>אר"ש כמה זכאה חולקהון דהני תלתא וזכאה חולקנא לעלמא דאתי בגין דא נפק קלא תניינות ואמר ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום קמו ואולו בכל אתר דהו מסתכלי סליק ריחין</p>	<p>אמר רבי שמעון, כמה מאושר חלקם של אלו השלשה, ואשרי חלקינו לעולם הבא בשביל זה. יצא קול שנית ואמרה, "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כלכם היום". קמו והלכו. בכל מקום שהיו מסתכלים, עלו ריחות טובים.</p>
<p>אר"ש שמע מנה דעלמא מתברך בגינן והו נהרין אנפוי דכלהו ולא הו יכלין בני עלמא לאסתכלא בהו תאנא עשרה עאלו ושבע נפקו והוה דדי ר"ש ורבי אבא עציב⁶³⁷ יומא חד הוה יתיב ר"ש ורבי אבא עמיה אר"ש מלה וחמו לאלין תלתא דהו מיייתין להון מלאכין עלאין ומחזיין להו גניזין ואדרין דלעילא בגין יקרא דלהון והו עיילי לון בטורי דאפרסמונא דכיא נה דעתיה דרבי אבא</p>	<p>אמר רבי שמעון, משמע מזה שהעולם מתברך בשבילנו. והיו מאירות פניהם של כלם, עד שבני העולה לא היו יכולים להסתכל בהם. למדנו עשרה נכנסו ושבעה יצאו. ורבי שמעון היה שמח, ורבי אבא היה עצוב. יום אחד היה יושב רבי שמעון ורבי אבא עמו. אמר רבי שמעון דבר וראו את אלו הג' (חברים) שמלאכים עליונים היו מביאים אותם, והיו מראים להם אוצרות וחדרים למעלה בשביל הכבוד שלהם, והיו מביאים אותם בהרים של אפרסמון טהור. נתיישרה דעתו של רבי אבא.</p>
<p>תאנא מההוא יומא לא אעדו חברייא מבי ר"ש וכד הוה ר"ש מגלה רזין לא משתכחין תמן אלא אינן והוה קארי להו רבי שמעון שבעה אנן עיני⁶³⁸ דכתיב שבעה אלה עיני יי' ועלן אתמר</p>	<p>למדנו מהיום ההוא והלאה לא סרו החברים מביתו של רבי שמעון, וכאשר רבי שמעון היה מגלה סודות, לא היו נמצאים שם, רק אלו. ורבי שמעון היה קורא עליהם, אנחנו השבעה הננו "עיני ה'" שנאמר "שבעה אלה עיני ה'" עלינו נאמר.</p>
<p>אר"ש אבא אנן שיתא בוציני דנהראין משביעאה אנת הוא שביעאה דכלא דהא לית קיומא לשיתא בר משביעאה דכלא תלי בשביעאה⁶³⁹ רבי יהודה קארי ליה שבת דכלהו שיתא⁶⁴⁰ מניה מתברכין דכתיב שבת ליי' קדש ליי' מה שבת ליי' קדש אוף ר"ש שבת ליי' קדש</p>	<p>אמר רבי אבא, אנו ששה נרות המאירים מהשביעי. אתה הוא השביעי לכולם, כי אין קיום לששה אלא מהשביעי, כי הכל תלוי בשביעי. רבי יהודה קרא לו "שבת" שכל הששה ממנה מתברכים, שנאמר "שבת לה' קדש לה'". מה שבת לה' קדש, גם רבי שמעון שבת לה' קדש.</p>

והשלישית למה אלו יותר מהשאר מפני שאלו לא היו מלומדים בענין זה ונדבקה נשמתם מרוב חשקם שהשיגו למה שלא הורגלו (או ריקר).

⁶³⁷ שהיה חושש במיתתן עון (אור יקר).

⁶³⁸ שכל השגחת הקב"ה בעולם הזה וכל מבטו אינו אלא עלינו שאנו משכן לשפע שבעת הספירות (אור יקר).

⁶³⁹ פירוש הספירה השביעית ראש לכולם (אור יקר).

⁶⁴⁰ לא לבד ר' שמעון על כולם שביעי כדאמר ר' אבא אלא כולם כמו חול נגדו (אור יקר).

<p>אר"ש תוהנא על ההוא חגיר הרצין⁶⁴¹ מאריה דשערי⁶⁴² אמאי לא אשתכחא בבי אדרא דילן בזמנא דאתגליין מלין אלין קדישין אדהכי אתא אליהו ותלת קטפורי נהירין באנפוי</p>	<p>אמר רבי שמעון, תמהני על אותו חגור מתנים, בעל שער, מדוע אינו מצוי בבית האדרא שלנו בזמן שנתגלו אלו הדברים הקדושים? בתוך כך בא אליהו, ושלושה נצוצין האירו בפניו.</p>
<p>אל ר"ש מ"ט לא שכיחא מר בקרדוטא (ס"א בקרטמא) גליפא דמאריה ביומא דהלולא א"ל חייד רבי שבע יומין אתברירו קמי קב"ה כל אינון דייתון וישתכחן עמיה עד לא עיילתון בבי אדרא דלכון ובעינא לאשתכחא זמין קשיר בכתפוי (ס"א ואנא הוה ובעינא קמיה לאשתכחא זמין תמן וכדין קטיר בכתפוי) ולא יכילנא דההוא יומא שדרני קב"ה למעבד נסין לרב המנונא סבא וחברוי⁶⁴⁴ דאתמסרו בארמונא (ס"א בקרוניא⁶⁴⁵) דמלכא</p>	<p>אמר לו רבי שמעון, מהו הטעם שלא היה נמצא אדוני בציורי החקיקות [מיני בסמים⁶⁴³] של האדון ביום השמחה? אמר ליה, חייד רבי, שבעה ימים נבחרו לפני הקב"ה, כל אותם שיבואו ויימצאו עמו עד שלא נכנסתם לבית האדרא שלכם, רציתי להמצא, ואז אירע קשר על כתפי [ואני הייתי בקשתי מלפניו להיות שם ואז קשר בכתפיו] ולא יכולתי, כי בזה היום שלח אותי הקב"ה לעשות נסים לרב המנונא סבא וחבריו, שנמסרו בארמון [בקרונ] המלך.</p>
<p>וארחישנא להו בנסא דרמינא להו כותלא דהיכלא דמלכא ואתקטרו בקטרוי דמיתו ארבעים וחמשה פרדשכי ואפיקנא לרב המנונא וחברוי ורמינא (נ"א ואוליכנא) לון לבקעת אונו ואשתזיבו וזמינא קמיהו נהמא ומיאי דלא אכלו תלתא יומין וכל ההוא יומא לא בדילנא מנייהו וכד תבנא אשכחנא פרסא דנטלו כל אינון סמכין ותלת מן חבריאי עלה</p>	<p>ועשיתי להם נס, שהפלתי בשבילם את הכותל של היכל המלך, ונקשרו בין קשריו, עד שמתו מ"ה שרים, והוצאתי (משם) את רב המנונא וחבריו ושמתני (והלכתי) אותם בבקעת אונו וניצלו, והכנתי לפניהם לחם ומים, כי לא אכלו זה שלושה ימים. וכל היום ההוא לא נפרדתי מהם. וכשחזרתי מצאתי את המסך שנשאאו אותו העמודים ושלושה מן החברים היו עליו.</p>
<p>ושאילנא לון ואמרו חולקא דקב"ה מהלולא דר"ש וחברוי זכאה אנת ר"ש זכאה חולקך וחולקא דאינון חבריאי דיתבין קמך כמה דרגין אתתקנו לכון לעלמא דאתי כמה בוצינין דנהורין זמינין לנהרא לכו</p>	<p>ושאלתי אותם, ואמרו לי, (כל אלו הם) חלקו של הקב"ה, משמחת רבי שמעון וחבריו. אשריך ר"ש, ואשרי חלקך וחלק של אלה חברים שיושבים לפניך. כמה מדרגות מתוקנים לכם לעולם הבא, כמה נרות המאירים עתידים להאיר לכם.</p>

⁶⁴¹ איש חגור אזור במתניו (אור יקר).

⁶⁴² אלו סימני אליהו כדקאמר קרא בספר מלכים (אור יקר).

⁶⁴³

⁶⁴⁴ ודאי כי יש לתמוה איך הניח את אותה הא דרא קדישא דאזדמן בה קב"ה וכל פמליא דיליה בגין למעבד ניסין לרב המנונא היה הדבר יכול להעשות על ידי מלאך אחר אבל הענין הוא במ"ש בהקדמת בראשית ד"ו {ע"ב} ע"א כי רב המנונא סבא הוא בחינת ניצוץ אחד ממשח ע"ה המתגלגל בכל דור ודור כנז' בס' התקונין בתקון ס"ט וז"ל דור הולך ודור בא אין דור פחות מששים רבוא ודא משה דאתי בגלגולא בכל דרא ודרא בכל צדיק וצדיק עד שתין רבוא כנז' שם בדק"י ע"א והנה אליהו ז"ל תלמידו של משה ע"ה וחיבב בכבודו כנז' בפ' תצא דרע"ו ע"ב וז"ל אליהו קום אפתח פומך בפקודין דאנת הוא עוזר לי בכל סטרא כו'. גם בפרשת צו דף כ"ח ע"א אמר באליהו איתמר ביה והוא יהיה לך לפה בגלותא כו' ולכן הוכרח אליהו ז"ל לילך בשליחות זה ולא מלאך אחר. וזהו סוד מ"ש בפ' ויחי דרכ"ה ע"א א"ר שמעון אי הני בבלאי טפשיאי כו' ינדעון שבחא דרב המנונא סבא ע"ה כד אשתכח ביניהו ולא הווי ידעיה שבחיה כו' כי הנה היה גלגולו של משה ע"ה (שער מאמרי רשב"י).

⁶⁴⁵ ע"י כתובות דף טו ע"א.

<p>ות"ח יומא דין בנינך אתעטרו המשינ כתריין⁶⁴⁶ לרבי פנחס בן יאיר⁶⁴⁷ חמוך ואנא אזילנא עמיה בכל אינון נהרי דטורי דאפרסמונא⁶⁴⁸ דכיא והוא בריר דוכתיה ואתתקן (ס"א ואנא הא חזינא דהא בריר וכו') א"ל קטורין צדיקיא בקרטופא דעטריין⁶⁴⁹</p>	<p>ובא וראה כי ביום הזה, בזכותך העטירו חמשים כתרים לרבי פנחס בן יאיר חותנך, ואני הלכתי עמו בכל אותם הנהרות של שמן אפרסמון טהור, והוא בחר מקום, ותקנו (ואני ראיתי שהרי ברור וכו'). אמר ליה קשורים הצדיקים בקשר הכתרים,</p>
<p>קמה/א</p>	
<p>בריש ירהי ובזמני ושבתני יתיר מכל שאר יומין א"ל ואף כל אינון דלבר דכתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו' אי אלין אתיין⁶⁵⁰ כ"ש צדיקיא מדי חדש בחדשו למה משום דמתעטרי⁶⁵¹ אבהתא רתיכא קדישא ומדי שבת בשבתו דמתעטר שביעאה⁶⁵² דכל אינון שיתא יומין דכתיב ויברך אלהים את יום השביעי וגו'</p>	<p>בראשי חדשים ובזמנים, ובשבתות יותר משאר ימים. אמר ליה, ואף כל אלו שהם בחוג, שנאמר "והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וכו'" אם אלו באות, כל שכן הצדיקים. "מדי חדש בחדשו" למה? לפי שאז מתעטרים האבות, [הרי הם] המרכבה הקדושה, ומדי שבת בשבתו ואז מתעטרת השביעית, שכן כל אלה ששה ימים שנאמר "ויברך אלוקים את יום השביעי".</p>
<p>ואנת הוא ר"ש שביעאה דשיתא תהא מתעטר ומתקדש יתיר מכלא ותלת עדוניין⁶⁵³ דמשתכחין בשביעאה זמינן חבריין אלין צדיקיא לאתעדנא בגינך לעלמא דאתי וכתבי וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכובד מאן הוא קדוש יי' דא ר' שמעון בן יוחאי דאקרי מכובד בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>ואתה רבי שמעון הוא השביעי של כל הששה, אתה תהיה מתעטר ומתקדש יותר מכלם, ושלשה מיני תענוגים הנמצאים ביום השביעי עתידים אלו החברים הצדיקים להתעדן בשבילך לעולם הבא, ונאמר "וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד", מי הוא "קדוש ה'"? זהו רבי שמעון בן יוחאי שנקרא מכובד בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>עד כאן האדרא קדישא רבא</p>	
<p>דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו וגו' רבי יצחק פתח ואמר וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו כמה גדולה היראה⁶⁵⁴ לפני הקב"ה⁶⁵⁵ שבכלל היראה</p>	<p>"דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו וגו'" רבי יצחק פתח ואמר "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו". כמה גדולה היראה לפני הקדוש</p>

⁶⁴⁶ נגד חמישים שערי בינה שהיא הנקראת עולם הבא (אור יקר).

⁶⁴⁷ נקוט האי כללא בידך שמועיל לאדם חתנו בעל בתו כבנו ממש (אור יקר).

⁶⁴⁸ כבר נרמז סוד אפרסמון בזוהר בפרשת תרומה והוא בבינה, וענין "טורי" הם סוד המלכות הנקראת הר ושבע ספירות נקראות מצדה הרים, ופעמים אומר נהרי אפרסמונא והיינו שהתפארת נקרא נהר ושבע ספירות מצדו נקראות נהרות, וענין סוד אפרסמון לעולם בבינה כדקאמרן, ונהרי דטורי דקאמר הכא מורה ייחוד אודם מהבינה (אור יקר).

⁶⁴⁹ הכוונה שהם נקשרים יותר בספירות (אור יקר).

⁶⁵⁰ אכל בשר דקאמר קרא מהדר (או ריקר).

⁶⁵¹ בסוד שלש ראשונות מתחדש אור שלשה אבות, והם מתחדשים אור המלכות שהיא רגל רביעי שבמרכבה (אור יקר).

⁶⁵² תפארת נקשר בשלש ראשונות ומתייחד עם המלכות כנודע, ואם תאמר ואם כן נמצא כבוד ראש חדש גדול מכבוד שבת כי בשבת מתעטר שביעאה לבד ובראש חדש מתעטרי תלתא אבהן, ויש לומר כי אין עיטור תפארת בסוד הדעת בין חכמה ובינה שוה אל עיטור שלשה אבות למטת סתם (אור יקר).

⁶⁵³ אור שלש ראשונות שיושפע בעת סילוק רי שמעון לחדש מנוחתו, והם יהנו מאותו האור כדרך האדם שמוסיף למאכל לכל בני הבית לכבוד האורח, ובזה נתבארה שמועה זו בס"ד (אור יקר).

⁶⁵⁴ בה"א הידיעה כוון אל אותה היראה הידועה המשובחת שאין למעלה הימנה והיא הנקראת יראת חטא, ועליה כוון לומר שהיא גדולה מעונה וחסידות מפני שהיראה הזאת כלולה מהכל כאשר נבאר (אור יקר). פי' רחל שנק' יראה ומי שהיא ירא שמים אחוז בה שבכלל היראה ענוה. כי כתב הרב לאה נק' ענוה. ולכן

<p>ענוה⁶⁵⁶ ובכלל הענוה חסידות נמצא שכל מי⁶⁵⁷ שיש בו יראת חטא ישנו בכלן⁶⁵⁸ ומי שאינו ירא שמים⁶⁵⁹ אין בו לא ענוה ולא חסידות</p>	<p>ברוך הוא, שבכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא ישנו בכלן, ומי שאינו ירא שמים אין בו לא ענוה ולא חסידות.</p>
<p>תאנא מי שיצא מן היראה⁶⁶⁰ ונתלבש בענוה⁶⁶¹ ענוה עדיף ונכלל בכלהו הה"ד עקב</p>	<p>למדנו, מי שיצא מן היראה ונתלבש בענוה, ענוה עדיף ונכלל בכלם, זהו</p>

מי שהוא עניו אחוז בלאה בסוד והאיש משה עניו מאד. ולכך צפורה שהיא א' מארבע בחי' לאה היתה אשת משה וז"ש הזוהר שבכלל היראה ענוה שמרחל הנק' יראה עולה ללאה הנק' ענוה: ובכלל הענוה חסידות. פי' החסרים שבאים מאריך עד זעיר ומשם משפיעים ללאה ורחל וכדמפ' לקמן. ענוה עדיף. פי' שרומזת ללאה שהיא מהחזה ולמעלה ע"ג רחל הה"ד עקב ענוה יראת ה', פי' כמ"ש הרב שעקבי לאה בראש רחל כמה דאתתקן באירא קדישא עולם חד ועולם תרין פיו אריך וזעיר. ונל"עד טעם שנק' עולם לפי שאריך מתעלם בתוך פרצופי האצילות. וזעיר מתעלם בתוך הנוקבא (מ"מ).

⁶⁵⁵ לפני המקום - להורות כי ענין זה עיקר תלייתו בספירות ועל הספירות קאמר ממעלת המדה הזו אם שהיא מדת המלכות כדפי' ואם שהיא הבינה קאמר השתא בא וראה כמה גדולה מעלת היראה שהיא מדה מן המדות לפני המקום דהיינו מקומו של עולם שהרי במדה זו נכללו שתי מדות עליונות דהיינו ענוה וחסידות, כי יראה מלכות נוקבא דזעיר אנפין, ענוה זעיר אנפין דהיינו אור חכמה מתפשט עד היסוד, חסידות כתר עילאה אריך אנפין, או לאידך פירושא יראה בינה, ענוה חכמה, חסידות כתר, והענין כי יראת שמים לבד אינו כולל ענוה וחסידות מפני שמדת היראה הזו אינה אלא במדרגות המלכות שאינה כוללת מהמדות העליונות, ולכן הירא שמים, אינו עניו ואינו חסיד כי הוא ירא לבד מקונו במעשה, אמנם במה שהוא דינו אינו מתבייש לתובעו ואינו מוותר חלקו, וגם אינו נכנס לפניו משורת הדין דהיינו החסידות אלא אדרבה חלקו שואל בפיו, אמנם מי שהוא ירא חטא בהכרח גמור שהוא במדה הפנימית מקום הכלול מענוה מדרגת מרע"ה שנאמר בו וחאיש משה עניו מאד, וגם הוא חסיד מפני שיראת חטא הינו שירא שמא יגרום החטא להפריד אהבת קונו, אם כן כדי שלא יצא אל הקליפה שהיא העון עושה סייגים לעצמו ומוותר מחלקו כדי שלא יכנס בגבול חברו והיינו חסידות, ויש בו ענוה שאומר אם חלקי אני מוותר האידך אתבע בפ', או האידך אחזור על כבודי או על עלבוני שמא מתוך כעסי אכעיס קוני ונמצאתי מפריד ממני אהבתו ודבקות אשר לי עמו, וגם הוא עניו שאינו מהרהר בעבירה שאומר שמא יגרום לי עון כי ליבא ועינא תרי סרסורא דעבירה גינהו, והוא עגו מתבייש מקונו בהיותו מהרהר בעבירה ואומר איך אפגום הלב שהוא הדבק בקוני והאוהב והלב נפגם בהרהור, נמצאו כל המדות כלולות בזו, לפיכך מדה זו גרם לאדם שיהיה מרכבה לכל המדות שהם יראה ענוה חסידות כלל כל האצילות כדפירשנו, והיינו מדה שהיא כוללת הכל יחד אם שנאמר שיהיה מלכות כלולה ממנה עד הכתר, אם שנאמר שהיא בינה כלולה משלש ראשונות לפי הפירושים שאמרנו. ומפני שאין היראה שהיא מלכות או ביגה כוללת הכתר בעצמה שלא על ידי המדה האמצעית בינה לבין הכתר, לכך אמר שהמדה האמצעית היא ענוה דהיינו זעיר אנפין או חכמה שהכל עולה לענין אחד כדפירשנו בחלק שיעור קומה בפירוש האדרא. ואם כן הדרך שתהיה היראה כוללת' החסידות אינה ממש כלולה בו אלא החסידות שהוא הכתר כלול בחכמה שהוא הענוה, והענוה כלולה בתוך היראה, נמצאת היראה כוללת הענוה שבתוכה החסידות, וזהו שאמר שבכלל היראה (אור יקר).

⁶⁵⁶ לא ענוה פשוטה אלא מציאות הענוה בהיות החסידות כלולה בתוכה (אור יקר).
⁶⁵⁷ פרוש לפום מאי דאמרן. נקטינן כי. מינר היראה הקדושה. באצילות הם שתיים, האחד. היא. המלכות או הבינה הכוללת הכל והיא כלולה משלשתן והיא נקראת יראת חטא כדפירשנו (אור יקר).

⁶⁵⁸ אמנם כבר אפשר שלא יהיה בו יראת חטא שהיא מעלה רמה ויהיה בו הענוה בקצת שמתביש - מקונו מלהרהר בעבירה, 'וגם: אינו תובע חלקו בפיה. אמנם מדת חסידות אין בו וכיוצא, לזה אמר כי יש יראה שנית שהיא בקדושה מדרגה אחרונה שאינה כלולה (אור יקר).

⁶⁵⁹ ומי שאינו ירא שמים אין עניינה כיראת חטא, שאפשר שלא יהיה ירא חטא ויהיה ענו או חסיד, אבל יראת שמים מי שאינו ירא שמים אין בו וכו' מפני שהיא פתח הכניסה לכל המדות הגזכרות וכדאמר בתיקונים מי שאין לו מפתחות חצונים במה יכנס, ואם תאמר למה לא נאמר שיכנס האדם במדת יראת שמים ואחר שנכנס בה הרי שנכנס במלכות ונשתמש במדה זו שנים רבות, אחר כך יצא' ממדה זו ויעזוב מדת היראה יכנס במדת הענוה, ואם כן לא יצדק גזרתו שאמר ומי שאינו ירא שמים אין בו וכו' שהרי אפשר שאינו ירא שמים' ועם כל זה נכנס דרך היראה ועבר אל הענוה (אור יקר).

⁶⁶⁰ דהיינו שנשתמש בה שנים ואחר כך עבר ליכנס לענוה (אור יקר).

⁶⁶¹ שנעשה מרכבה אל מדת הענוה בסוד עבודתה למטה כנודע, הן אמת כי מעלת הענוה עדיף שנכנס פנימה לאצילות יותר ממה שהיה, אמנם אל תחשוב שיהיה הכוונה שיעזוב מדת היראה חס. ושלוס אלא ונכלל בכלהו בענות הנזכרת וביראה דקא עבד מקדמת דנא, שאי אפשר' לאחוז במדת הענוה דהיינו פנימה ולהניח מה שהיה בידו מקודם לזה (אור יקר).

<p>ענוה יראת יי⁶⁶² כל מי שיש בו יראת שמים⁶⁶³ זוכה לענוה כל מי שיש בו ענוה זוכה⁶⁶⁴ לחסידות וכל מי שיש בו יראת שמים זוכה לכלם⁶⁶⁵ לענוה דכתיב עקב ענוה יראת יי' לחסידות דכתיב וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראיו⁶⁶⁶</p>	<p>שכתוב "עקב ענוה יראת ה'". כל מי שיש בו יראת שמים זוכה לענוה, כל מי שיש בו ענוה זוכה לחסידות, וכל מי שיש בו יראת שמים זוכה לכולם, לענוה שכתוב עקב ענוה יראת ה', לחסידות שכתוב "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו".</p>
<p>תאנא כל אדם שיש בו חסידות נקרא מלאך</p>	<p>למדנו כל אדם שיש בו חסידות נקרא מלאך</p>
<p>רע"מ</p>	<p>רעיא מהימנא</p>
<p>פקודא (כב) דא לברכא כהנא ית עמא בכל יומא בזקיפו דאצבען ולברכא ברכתא בכל יומא לאשתכחא ברכאן עילא ותתא דהא אצבעאן קיימן ברזא עלאה חמש נו חמש חמש דימינא⁶⁶⁷ וחמש דשמאלא חמש דימינא אינון שבחא יתירא על אינון דשמאלא בגין דהא ימינא אית ליה שבחא יתירא על שמאלא וע"ד בברכתא דקא בריך כהנא ית עמא אצטריך לוקפא ימינא על שמאלא ולעינא בעינא טבא וכד פריש ידוי כהנא שכינתא שריא על אינון אצבען דהא קב"ה אסתכם עמיה דכהנא באינון ברכאן וישראל מתברכין מתרין סטרין מעילא ותתא מעילא שכינתא דשריא על אינון אצבען וכהנא דקא מברך</p>	<p>מצוה זו לברך הכהן את העם בכל יום בזקיפות האצבעות, ולברך ברכה בכל יום, להמצא ברכות למעלה ולמטה, שהרי האצבעות עומדות בסוד עליון, חמש תוך חמש, חמש של הימין וחמש של שמאל, חמש של הימין הן שבח יותר על אותן של שמאל, משום שהרי ימין יש לה שבח יותר על שמאל, ועל זה בברכה שמברך הכהן את העם צריך לזקוף ימין על שמאל, ולעין בעין טובה. וכשהכהן פורש את ידיו, השכינה שורה על אותן האצבעות, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים עם הכהן באותן ברכות, וישראל מתברכים משני צדדים, מלמעלה ומלמטה, מלמעלה השכינה ששורה על אותן אצבעות והכהן שמברך.</p>
<p>ת"ח מלין דקא עבדי מתערין מלין לעילא כנוונא דא בפרישו דאצבען דכהנא לתתא אתערת שכינתא למיתי ולשריא עלן וכן כמה מלין אינון בעלמא דמתערין מלין לעילא דהא</p>	<p>בא וראה דברים שעושים מעוררים דברים למעלה, כדוגמא זה בפרישת אצבעות, הכהן למטה מתעוררת השכינה לבא ולשרות עליו, וכן כמה דברים הם</p>

⁶⁶² דהיינו שהיראה עקב לענוה שאינה נבדלת היראה מהענוה כלל, אלא בהיות האדם אוהז בענוה צריך שיאחזז בעקב. הנטפל לה דהיינו היראה, והוקשה לו מאן נימא לך דהכי: פירושא דקרא עקב ענוה דצריך. שיהיה אוהז בזו ובזו. נימא דהכל פירושא שלא יחשוב האדם שיוכל ליכנס מיד בענוה בלי היראת שאינו אלא פתח הכניסה לענוה, אמנם אחר שנכנס דרך היראה בענוה ועוזב היראה ויאחזז בענוה (אור יקר).

⁶⁶³ לא יראת חטא כדקאמר לעיל אלא "דחלא דשמיא" שהיא פתח הכניסה זכי לענותנותא, לא אמר אית בית ענותנותא כדקאמר "אית ביה דחלא דשמיא" אלא זכי שסופו לעלות עוד יזכה אל הענוה מה שאין כן ביראת חטא שממש ישנו בכולם כדקאמר לעיל (אור יקר).

⁶⁶⁴ מפני שזה פתח כניסה לזו וזו לזו, ואם כדסלקא דעתך שיניח אחת ויעשה העליונה כדאמרן לעיל אם כן היה ראוי שיהיה הסדר יכנס תחלה ליראה, והיראה פתח לענוה לבד והענוה פתח לחסידות ואינו כן (אור יקר).

⁶⁶⁵ דהיינו שהיא פתח לכניסה אל הענוה ואל החסידות והא כיצד, אלא שבהכרח מוכרח נאמר שכאשר יכנס בענוה לא יניח היראה אלא יהיה ירא ועניו, ועל ידי שתיהם: יכנס לחסידות, נמצאת היראה פתח לענוה לבדה ופתח לשתיים, כי אי אפשר ליכנס מענוה לחסידות אלא על ידי היראה שהיא גם כן פתח לחסידות. כדאמרן, והכרח שהיראה פתח לענוה מן הפסוק עקב ענוה כדאמרן לעיל בריש האי תוספתא, "כי צריך שיהייתו לכול ביראה גם כן בהיותו בענוה מפני שהיא עקב ופתח לכניסתו אליה והכל ענין אחד (אור יקר).

⁶⁶⁶ מפני שאין החסידות סמוך ליראה אלא על ידי הענוה שהיא אמצעית כי מהיראה והענוה יחד יכנס לחסידות כדפירשנו, ואפשר. לפרש "יראת שמים" מלכות "ענוה" תפארת דכתיב והאיש משה. עניו וכו' "חסידות". חסד כמשמעו, "יראת חטא" בינה והבורר יבורר לעצמו. ובזה נתבארה שמועה זו בס"ד (אור יקר).

⁶⁶⁷ הן ה"ח וה"ג הידועים, ע"ס (יהל אור).

<p>באתערותא דלתתא אתער חילא אחרא לעילא והא אוקימנא בכמה דוכתי והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דשופר וכמה אינון בהאי גוונא עשר אצבען מתערי שכינתא⁶⁶⁸ לשריית עליהו מתערי עשר דרגין אחרנין לעילא לאנהרא וכלא בשעתא הדא</p>	<p>בעולם שמעוררים דברים למעלה, שהרי בהתעוררות שלמטה מתעורר כח אחר למעלה, וזה בארנו בכמה מקומות, והיינו טעם הלולב, והיינו טעם השופר, וכמו שהם באופן זה, עשר אצבעות מעוררות השכינה לשרות עליהן, מתעוררות עשר מעלות אחרות למעלה להאיר, והכל בשעה אחת.</p>
<p>וע"ד אסיר ליה לבר נש לזקפא אצבען בזקיפו למנא אלא בצלותא ובברכאן ובשמא דקב"ה והא אוקימנא דאינון אתערו דשמא קדישא ורזא דמהימנותא זקיפו דאצבעאן ממנן בההוא זקיפו דלהון עשרה שליטין כמה דאוקמוה</p>	<p>ועל כך אסור לאדם לזקוף אצבעות בזקיפה לחנם אלא בתפלה, ובברכות, ובשם של הקדוש ברוך הוא. והרי בארנו שהם מעוררים את השם הקדוש, וסוד האמונה זקיפות האצבעות ממונים, באותה זקיפה שלהן עשרה שליטים כמו שבארנו.</p>
<p>וכהנא בעי לברכא בעינא טבא באסתכמותא דשכינתא כמה דאתמר בההיא שעתא דברכתא דא נפקא מפומיה דכהנא אינון שתין אתוון נפקין וטסין ברקיעא וממנן שתין רברבין על כל את ואת וכלהו אודן על כל אלין ברכאן</p>	<p>והכהן צריך לברך בעין טובה, בהסכמת השכינה כמו שנתבאר. באותה שעה שברכה זו יוצאת מפי הכהן, אותן ששים אותיות יוצאות וטסות ברקיע, וממונים ששים גדולים על כל אות ואות, וכולם מודים על כל הברכות הללו.</p>
<p>מאי טעמא שתין אתוון בברכאן אלין בנין דישראל שתין רבוא אינון ורזא דשתין רבוא קיימין תדיר בעלמא וכל חד וחד איהו חד (רבוא) שמא קדישא דנפקא מהאי סלקא לעילא עד ההוא כרסייא דלעילא וכלא שכינתא⁶⁶⁹ עלאה ושכינתא דלתתא אודן בכהנא באינון ברכאן וכל אינון שתין ממנן וע"ד כתיב וישמו את שמי⁶⁷⁰ על בני ישראל ואני⁶⁷¹ אברכם⁶⁷² וכדין קב"ה מברך לון לישראל ע"כ (פקודא כג לכבד אב וכו' פג א)</p>	<p>למה ששים אותיות בברכות הללו, משום שישראל הם ששים רבוא, וסוד ששים רבוא עומדים בעולם תמיד, וכל אחד ואחד הוא (רבוא) אחד. השם הקדוש שיוצא מזה עולה למעלה עד אותו הכסא שלמעלה, והכל, שכינה עליונה ושכינה תחתונה מודים לכהן באותן הברכות, וכל אותם ששים ממונים, ועל זה כתוב "וישמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם", ואז הקדוש ברוך הוא מברך את ישראל.</p>
<p>קמה/ב</p>	
<p>י"י צבאות⁶⁷³ הה"ד כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך י"י צבאות הוא</p>	<p>ה' צבאות, זהו שכתוב "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי</p>

⁶⁶⁸ שהיא כלילא מעשר (יהל אור).

⁶⁶⁹ דשיתין אותיות ס"ר דישראל כנ"ל, הן שתין רבוא דעד"א ו"ק כ"א י' רבוא כנ"ל, והוא אחיד בשכינתא עילאה ותתאה וכידוע (יהל אור).

⁶⁷⁰ בעד"א (יהל אור).

⁶⁷¹ שכינתא (יהל אור).

⁶⁷² כנ"ל (יהל אור).

⁶⁷³ לא נקרא מלאך ה' לבד כי זה יורה על שם המורה היותו שוה למלאך נבדל מהחומר, אמנם נקרא מלאך ה' צבאות כי שם זה יורה היותו ראש לכל גדודי מעלה וכן פי' בשם ה' צבאות אות הוא בצבא שלו דהיינו שנכר ומצויין הקב"ה בכל צבאותיו היותו ראש לכולם, וכן פירשו בזוהר פרשת בראשית, והמלאך שהוא ראש לכל המלאכים יקרא מלאך ה' צבאות דהיינו עבד לקונו, ועוד יורה השם הזה היותו כסא מיוחד לקונו בין שאר המלאכים, וכן פירשו רז"ל כי כל מקום שמיכאל שם שכינה שם ולא כן אוריאל רפאל גבריאל, שכבר ירדו רפאל וגבריאל לבדם ושכינה לא ירדה שם שנסתלקה "עם. מיכאל, וכן פירשו בפרשת ויצא, ואם כן ראוי שמלאך המיוחד לכסאי יקרא בשם מיוחד דהיינו מלאך ה' צבאות כאלו תאמר זה. ניכר שהוא מלאך ה' צבאות שכן קב"ה מתראה ושוכן בו, אמנם שאר המלאכים הם מלאכים סתם, ואל תשיבנו ממטטרון שהוא רקיע שעל ראשי החיות, ואין כסא הכבוד על מיכאל שלא יהיה הרקיע פרוש על ראשו,

<p>מפני מה זכה כהן להקרא מלאך יי' צבאות⁶⁷⁴ אמר ר' יהודה מה מלאך יי' צבאות כהן למעלה אף כהן מלאך ה' צבאות למטה, ומיהו מלאך ה' צבאות למעלה, זה מיכאל השר הגדול שבא מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה</p>	<p>מלאך ה' צבאות הוא". למה זכה כהן להקרא מלאך ה' צבאות, אמר רבי יהודה, מה מלאך ה' צבאות כהן למעלה, אף כהן מלאך ה' צבאות למטה, ומיהו מלאך ה' צבאות למעלה, זה מיכאל השר הגדול שבא מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה.</p>
<p>כביכול כהן גדול דלתתא אקרי מלאך יי' צבאות משום דאתי מסטרא דחסד מהו חסד רחמי גו רחמי ובגין כך כהן לא אשתכח מסטרא דדינא</p>	<p>כביכול כהן גדול שלמטה נקרא מלאך ה' צבאות, משום שבא מצד החסד, מהו חסד, רחמים תוך רחמים, ולכן כהן לא נמצא מצד הדין.</p>
<p>מ"ט זכה כהן לחסד בגין היראה הה"ד וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראיו עולם ועולם מהו אמר רבי יצחק כמה דאתתקן באדרא קדישא עולם חד ועולם תרי א"ר חייא אי הכי מן העולם ועד העולם מבעי ליה⁶⁷⁵ א"ל תרי עלמי נינהו ואתהדרו לחד⁶⁷⁶</p>	<p>למה זכה כהן לחסד, בגלל היראה, זהו שכתוב "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו". מהו עולם ועולם, אמר רבי יצחק כמו שנתקן בחדר הקדוש עולם אחד ועולם שנים. אמר רבי חייא אם כך מן העולם ועד העולם צריך לו (לומר). אמר לו שני עולמות הם, וחזרו להיות אחד.</p>
<p>א"ר אלעזר לר' יצחק עד מתי תסתום דברייך⁶⁷⁷ מן העולם ועד העולם כללא דרוא עלאה אדם דלעילא ואדם דלתתא והיינו עולם ועולם⁶⁷⁸ וכתוב ימי עולם וכתוב שנות עולם⁶⁷⁹ והא אוקמוה באדרא קדישא עלאה על יראיו דכל מאן דאיהו דחיל חטאה אקרי אדם אימתי א"ר אלעזר דאית ביה יראה ענוה חסידות כללא</p>	<p>אמר רבי אלעזר לרבי יצחק, עד מתי תסתום דברייך, מן העולם ועד העולם כלל של סוד עליון, אדם שלמעלה ואדם שלמטה, והיינו עולם ועולם, וכתוב "ימי עולם", וכתוב "שנות עולם". והרי פרשוה בגורן הקדוש העליון על יראיו, שכל מי שהוא ירא חטא, נקרא אדם, מתי, אמר רבי אלעזר, (כאשר) שיש בו יראה ענוה</p>

אמנם מיכאל ראש לארבע חיות ארבע מחנות שכינה כמו שהחסד מדה. ראשונה לגבורה ותפארת ומלכות, והגה שם זה יורה על היות האיש הזה שבו החסידות משכן מיוחד לשכינה, וזו מעלה גדולה היותו מצויין בין שאר נבראים למטה כסא ובסיס לשכינה, וזהו. שאמר נקרא "מלאך ה' צבאות", והראיה לזה כי "שפתי כהן" וכו' ולא אמר הכתוב כי מלאך הוא סתם שהיה מורה על הבדלו מהחומר אלא מלאך ה' צבאות שמורה על המעלה הנזכרת (אור יקר).

⁶⁷⁴ ואם תאמר מאי ראיא דילמא כהן לחוד מפני כהונתו, לזה אמר "מפני מה זכה כהן" נדע הטעם לכהן ומשם נראה שהטעם ההוא שוה בכל אדם שיש בו חסידות כדאמר, ודקדק באומרו "מפני מה זכה כהן למלאך ה' צבאות" כלומר לכל הכבוד הזה שיחיה נקרא מלאך ה' צבאות יבשם נכבד כזה, כי בשלמא מלאך ניחא מפני העבודה, אמנם מלאך ה' צבאות יש איזה סבה פנימית, ולזה פירש במקום אחר ר' יהודה ואמר "מה מלאך ה' צבאות כהן למעלה" דהיינו ראש המלאכים הוא המשמש בכהונה גדולה, וכהונת המלאך הזה הוא היותו עומד ומקריב נשמתן של ישראל, והיינו בסוד ההתעוררות בנשמתן של ישראל, "אף מלאך ה' צבאות למטה" כי כמו שאותו המלאך יתייחס בשם זה ועושה עבודה זו, כן הכהן שהוא עושה עבודת המלאך הזה ראוי שיתייחס בשמו ממש (אור יקר).

⁶⁷⁵ פי' כיון שהם אריק וזעיר א"כ צ"ל מן העולם ועד העולם בה' הידיעה שהם אריק וזעיר (מ"מ).

⁶⁷⁶ ר"ל שאריק מתלבש בזעיר ונעשים א'. ואי כתב העולם אות ה' הפסיק הענין ומשמע דכל א' לבדו. לכך כתיב בלא ה' לומר שהם אחדות אתד ואע"פי שיש פ' אחר דכתיב ביה מן העולם ועד העולם. מ"מ כיון שרמז בפ' זה שאמר עולם בלא ה' שהם אותיות אחדות א' די ואין צריך לרמוז כן בפסוק אחר (מ"מ).

⁶⁷⁷ פי' ר' יצחק לא פירש בהדיא שהם אריק וזעיר ואמ"ל ר"א תפרש דברייך שמן העולם ועד העולם הם אדם דלעילא ואדם דלתתא שהם אריק וזעיר (מ"מ).

⁶⁷⁸ פי' בין פסוק מן העולם ועד העולם ובין פ' מעולם ועד עולם כולם רומזים לאריק וזעיר (מ"מ).

⁶⁷⁹ פי' כי שנות עולם וימי עולם הם בזעיר והיינו דקאמר והא אוקמוה באידרא וכו' שכן כתיב בא"ר דף קל"ח ע"ב שנים קדמוניות אינון ימי קדם. שנות עולם אינון ימי עולם וכו' נמצא ששנים קדמוניות וימי קדם הם באריק שנות עולם וימי עולם הם בזעיר. והביא הזוהר ראיא על זעיר שנק' עולם. ועל אריק לא הוצרך להביא ראיא שכיין שהוא נעלם ביותר ראוי שיקרא עולם (מ"מ).

דכלא	חסידות כלל של הכל.
<p>אמר רבי יהודה והא תנינן אדם כללא דדכר ונוקבא⁶⁸⁰ א"ל ודאי הכי הוא בכללא דאדם דמאן דאתחבר דכר ונוקבא אקרי אדם וכדין דחיל חטאן ולא עוד אלא דשריא ביה ענוה ולא עוד אלא דשריא ביה חסד ומאן דלא אשתכח דכר ונוקבא לא הוו ביה לא יראה ולא ענוה ולא חסידות ובגין כך אקרי אדם כללא דכלא וכיון דאקרי אדם שרייא ביה חסד דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה⁶⁸¹ וגו' ולא יכיל לאתבנאה אי לא אשתכח דכר ונוקבא וכתיב וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו יראיו כללא דאדם</p>	<p>אמר רבי יהודה, והרי שנינו, אדם כלל של זכר ונקבה. אמר לו ודאי כך זה בכלל של אדם, שמי שמתחבר זכר ונקבה נקרא אדם, ואז ירא חטא. ולא עוד, אלא ששורה בו ענוה. ולא עוד אלא ששורה בו חסד, ומי שלא נמצא זכר ונקבה, אין בו לא יראה ולא ענוה ולא חסידות, ולכן נקרא אדם, כלל הכל. וכיון שנקרא אדם, שורה בו חסד, שכתוב "אמרתי עולם חסד יבנה וגו'", ולא יכול להבנות אם לא נמצא זכר ונקבה. וכתוב "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו", יראיו כלל של אדם.</p>
<p>ד"א וחסד יי מעולם ועד עולם⁶⁸² אלין אינון כהני דאתו מסטרא דחסד ואחסינו אחסנא דא דנחית מעולם דלעילא לעולם דלתתא על יראיו כהני דלתתא דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו לאתכללא בכללא דאדם וצדקתו לבני בניו משום דזכה לבני בניו⁶⁸³</p>	<p>דבר אחר "וחסד ה' מעולם ועד עולם" אלה אותם כהנים שבאו מצד החסד, וירשו ירושה זו שירדה מעולם שלמעלה לעולם שלמטה, "על יראיו", כהנים שלמטה, שכתוב "וכפר בעדו ובעד ביתו", להתכלל בכלל של אדם. "וצדקתו לבני בניו", משום שזכה לבני בניו.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי מהו וצדקתו⁶⁸⁴ וחסדו מבעי ליה אמר רבי אלעזר היינו רוא דתנינן בזאת⁶⁸⁵ כי מאיש לקחה זאת וכתיב לזאת יקרא אשה וזאת אתכלילת באיש דהיינו חסד וזאת נוקבא חסד דכר ובגין כך דכר דאתי מסטרא דחוורא דא אקרי חסד וזאת אתקרי צדק דאתיא מסטר סומקא ובגין כך אקרי אשה</p>	<p>אמר רבי יהודה, אם כך מהו "וצדקתו" היה צריך להיות "וחסדו". אמר רבי אלעזר, היינו סוד ששנינו בזאת, "כי מאיש לוקחה זאת", וכתוב "לזאת יקרא אשה", וזאת נכללה באיש, שהיינו חסד, וזאת נקבה, חסד זכר. ולכן זכר שבא מצד הלבן הזה נקרא חסד, וזאת נקראת צדק, שבאה מצד אדום, ולכן נקראת אשה.</p>
<p>והיינו דכתיב וצדקתו מאי וצדקתו צדקתו דחסד בת זוגו דאתבסמא דא בדא ובגין כך תנינן כל כהן שאין לו בת זוג אסור בעבודה דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו אמר ר' יצחק משום דלית שכינתא שריא במאן דלא אנסיב</p>	<p>והיינו מה שכתוב "וצדקתו", מה זה "וצדקתו", צדקתו של חסד, בת זוגו, להתבשם זה בזה. ולכן למדנו כל כהן שאין לו בת זוג אסור בעבודה, שכתוב "וכפר בעדו ובעד ביתו". אמר רבי יצחק משום שאין שכינה שורה במי שלא נשא</p>

⁶⁸⁰ פי' ולעיל אמר דכל מאן דאיהו דחיל חטאה איקרי אדם. ולכך הקשה הא תנינן בהפך דאין נק' אדם אלא מי שהוא כליל דכר ונוקבא, ותירץ ודאי הכי הוא והכל אמת שלעולם אדם לא איקרי אלא מאן דאתחבר דכר ונוקבא וכדין דחיל חטאה נמצ' דתרווייהו איתנהו (מ"מ).

⁶⁸¹ פי' שחסד על ידו נבנה העולם ואי אפשר להבנות האדם אם לא יהיה זכר ונקבה שאז יולידו בניו ובנות וזהו בנין העולם וז"ש ולא יכיל לאתבנאה אי לא אשתכח דכר ונוקבא (מ"מ).

⁶⁸² פי' חסדים שבאים מאריך עד זעיר. ומזעיר ג"כ הם משפיעים אל יראיו (מ"מ).

⁶⁸³ פי' כיון שזכה לבני בניו ודאי בכח השכינה הנק' צדק שהיא שרוייה עמו וזש"ה וצדקתו לבני בניו בשביל צדקתו זכה לבני בניו. ולכך הקשה ר' יהודה וחסדו מבעי ליה שעי' החסד הוא שזכה לבני בניו (מ"מ).

⁶⁸⁴ "מאי וצדקתו" שיש בה דין (מ"מ).

⁶⁸⁵ ר"ל שמלכות נק' זאת ונק' צדק והיא בת זוג דזעיר הנק' איש ונקרא חסד. וכיון שהשכינה שרוייה עמו ודאי גם הזכר שהוא חסד שורה עמו. וכאלו אמר הכתוב וצדקתו וחסדו לבני בניו. שבשביל המלכות הנק' צדק ובשביל זעיר הנק' חסד זכה לבני בניו. ולכך הביא ראיה מהכהנים דכיון דשרת בהו שכינתא שרא בהו חסד (מ"מ).

<p>וכהני בעיין יתיר מכל שאר עמא לאשריאי בהו שכינתא וכיון דשרת בהו שכינתא שריא בהו חסד ואקרונ חסידים ובעיין לברכא עמא הה"ד וחסידיך יברוכה וכתוב תמיד ואוריך לאיש חסידיך ומשום דכהנא אקרי חסיד בעי לברכא ובגין כך כתיב דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו מאי טעמא משום דאקרונ חסידים וכתוב וחסידיך יברוכה⁶⁸⁶</p>	<p>(אשה), וכהנים צריכים יותר מכל שאר העם להשרות בהם שכינה, וכיון ששורה בהם שכינה שורה בהם חסד ונקראים חסידים, וצריכים לברך את העם, זהו שכתוב "וחסידיך יברוכה", וכתוב "תומיך ואוריך לאיש חסידיך". ומשום שכהן נקרא חסיד, צריך לברך, ולכן כתוב "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו", למה, משום שנקראים חסידים, וכתוב "וחסידיך יברוכה".</p>
<p>כה תברכו את בני ישראל אמור להם כה תברכו בלשון הקדש כה תברכו ביראה כה תברכו בענוה אמר ר' אבא כה תברכו תאנא האי צד"ק אתקרי כ"ה⁶⁸⁷ דכל דינין מתערין מכ"ה (נ"א מינה) והיינו דאמר ר' אלעזר מהו מכה (ס"א דכה)⁶⁸⁸ רבה כלומר מכה מן כה⁶⁸⁸ וכתוב והנה לא שמעת עד כ"ה כמה דאגזים משה וכתוב (שם) בזאת תדע כי אני יי וכלא חד</p>	<p>"כה תברכו את בני ישראל אמור להם", כה תברכו בלשון הקודש, כה תברכו ביראה, כה תברכו בענוה. אמר רבי אבא כה תברכו, למדנו הצדק הזה נקרא כ"ה, שכל הדינים מתעוררים מכ"ה (ממנו). והיינו מה שאמר רבי אלעזר, מה זה "מכה (שכה) רבה", כלומר מכה, מפה. וכתוב "והנה לא שמעת עד כ"ה", כמו שאים משה, וכתוב "בזאת תדע כי אני ה'", והכל אחד.</p>
<p>וכתיב (שם) ולא</p>	<p>וכתוב "ולא</p>
<p>קמו/א</p>	
<p>שת לבו גם לזאת דזמינא להרבא ארעיה ומהאי כ"ה מתערין דינין⁶⁸⁹ ומדאתחבר עמה חסד אתבסמת⁶⁹⁰ ובגין כך אתמסר דא לכהן⁶⁹¹ דאתי מחסד בגין דתתברך ותתבסם</p>	<p>שת לבו גם לזאת", שהזמינה להחריב את ארצו, ומהכ"ה הזאת מתעוררים הדינים, ומשהתחבר עמה חסד, מתבשמת, ולכן נמסר זה לכהן שבא מחסד כדי שתתברך ותתבשם.</p>
<p>כ"ה הה"ד כה תברכו כלומר אע"ג דהאי כה אשתכח בדינין⁶⁹² תבסמון לה ותברכון לה</p>	<p>כ"ה, זהו שכתוב "כה תברכו", כלומר אף על גב שה"כה" הזאת נמצאת בדינים,</p>

⁶⁸⁶ כאלו אמר יברכו כה וכן כה תברכו ר"ל לכה תברכו (מ"מ).

⁶⁸⁷ כתב הרב בס"ה בדרוש ברכת כהנים טעם שנק' השכינה כה לפי שבפסוק ישא ה' יש כ"ה אותיות. ותכוין לשם כ"ב העליון שהם מ"ה ואד"ני. כי מ"ה וס"ה יש בהם כ"ב אותיות במילואם כי עתה מתמלאים ע"י נה"י דתבונה שהם ג' מוחין הרי הכל כ"ה ולכך המ' נק' כ"ה בסוד כה תברכו שהם כ"ה אותיות שבפסוק ישא ה' שהם כ"ב אתוון דשני שמות הנז' וג' פסוקים שבברכת כהנים שהם נגד ג' מוחין הרי כ"ה (מ"מ).

⁶⁸⁸ ור"ל שהדינים הם מן כה שהיא המייסרת לאדם (מ"מ).

⁶⁸⁹ בחינה אחת היא צדק ובחינה שנית היא זאת ובחינה שלישית כה, בענין שצדק היא ממש מדת אחרונה שבה שהיא דין ממש דנה את העולם בדיניה, ולמעלה מבחינה זאת היא בחינה הנקראת זאת דהיינו שהיא נקראת א"ת וכלולה משבעה מדות ולפיכך היא נקראת זא"ת, ובחינה זו היא דין אבל לא כצדק, ולמעלה מבחינה זו היא בחינת כ"ה והיא נגד הבינה, וכמו שמהבינה מתערין דין כן במלכות עצמה מתערין דינין מכחות הבינה אל שאר המציאות, וז"ש "מהאי כה מתערין דינין" ומכה מתעוררים לזאת ושם הם בעצם, ומשפיע אותם לצדק וצדק היא הפועלת אותם בתחתונים (אור יקר).

⁶⁹⁰ עתה שאנו אומרים שהדינים הם מתעוררים ממנה "מדאתחבר חסד עמה מתבסמא" שאין הדינים מתעוררים שאם היה שממש היתה דין לא היתה מתבסמת על ידי הכהנים אלא על ידי הלויים כדכתיב ועבד הלוי הוא שעל ידי השיר היו מתקנים דין הגבורה ממקורו, אמנם כ"ה שאין עיקרה דין אלא דינים מתערים מינה לכך "מדאתחבר הפד עמה מתבסמא וכגיני כך אתמסר דא לכהן" ולא ללוי כדאמרן (אור יקר).

⁶⁹¹

⁶⁹² וענין "דינין מתערין מינה" הכוונה שבעוד שהם במלכות בשלש ראשונות עדיין השפע בה רחמים ואין אותה הדין מתגלה ולא יקרא דין בעצם אלא במדרגות המלכות, וכערך הספירות בעצמם בנינה גבורה מלכות הם ערך שלש בחינות אלו במלכות עצמה אל גלוי הדין, לכך הם שלש אלו, ואומרו "אתמסר דא לכהן" לאו דווקא כ"ה כי גם צדק וזאת נמסר לכהן דכתיב בזאת יבא אהרן וכתוב כהניך ילבשו צדק וכתוב

<p>דכתיב כה תברכו את בני ישראל תברכו בהאי חסד לכ"ה ותבסמון לה לקבלייהו דישראל בנין דלא ישתכחון בה דינין הה"ד כה תברכו את בני ישראל אמור להם אמרו לא כתיב אלא אמור לאפקא משרבו הפריצים דלא מפרסמין מלה⁶⁹³ דהא לא אתפקדו לפרסמא שמא משמע דכתיב אמור להם אמור סתם ד"א אמור כיון דכתיב כה תברכו אמאי לא כתיב תאמרו⁶⁹⁴ אלא תני ר' יהודה אמור להם זכו להם לא זכו אמור סתם</p>	<p>תבשמו אותה ותברכו אותה, שכתוב כה תברכו את בני ישראל, תברכו בחסד זה את כ"ה, ותבשמו אותה מול ישראל, כדי שלא ימצאו בה דינים, זהו שכתוב "כה תברכו את בני ישראל אמור להם". לא כתוב "אמרו" אלא "אמור", להוציא משרבו הפריצים שלא מפרסמים דבר, שהרי לא הצטוו לפרסם השם, משמע שכתוב "אמור להם", אמור סתם. דבר אחר, אמור, כיון שכתוב "כה תברכו", למה לא כתוב "תאמרו", אלא שנה רבי יהודה, "אמור להם", זכו להם, לא זכו, אמור סתם.</p>
<p>ר' יצחק פתח וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו' וראיתי אני דניאל לבדי והא תנינן אינהו נביאי ואיהו לאו נביא ומאן נינהו הני זכריה ומלאכי אי הכי אתעביד קדש חול⁶⁹⁵ והא כתיב לא ראו⁶⁹⁶ אמאי דחילו ובדניאל כתיב וראיתי אני ולא דחיל ואיהו לאו נביא הא חול קדש</p>	<p>רבי יצחק פתח "וראיתי לבדי את המראה, והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו'". "וראיתי אני דניאל לבדי", והרי שנינו, הם נביאים, והוא לא נביא. ומיהם, חגי זכריה ומלאכי. אם כך נעשה קודש חול, והרי כתוב "לא ראו למה פחדו", ובדניאל כתוב "וראיתי אני ולא פחד", והוא לא נביא, הרי חול קודש.</p>
<p>אלא הכי תאנא כתיב אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח בזאת הא דאמרן זאת עדבא חולקיה לאתחסנא ולמעבד ליה נוקמין ותנא עביד קב"ה לדוד רתיכא קדישא עם אבהתא⁶⁹⁷ כתרין עלאין קדישין דכלא דאחסינו אבהתא⁶⁹⁸ ותאנא מלכו ירית דוד לבנוי בתרוי ובאתר מלכו דלעילא אתקף ואחסין הוא ובנוי מלכו דא דלא אעדי משולטנהון לדרי דרין ותאנא בשעתא דהאי כתר דמלכותא אתער לבנוי דדוד לית מאן דקאים קמיה</p>	<p>אלא כך למדנו, כתוב "אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח", בזאת זה שאמרנו, זאת נחלת חלקו לירש, ולעשות לו נקמות. ושנינו עשה הקדוש ברוך הוא את דוד מרכבה קדושה עם האבות, כתרים עליונים קדושים של הכל שירשו האבות. ולמדנו, שדוד הוריש מלכות לבנוי אחריו, ובמקום מלכות העליונה התחזק וירש הוא ובנוי מלכות זו, שלא תעבור משלטונם לדורי דורות. ולמדנו שכתר המלכות הזה התעורר לבני דוד, אין מי שיעמוד לפניו.</p>

וצדקתו לבני בנים כדאמרין לעיל, אלא כיון דמינה ובה מתערין דינין, על ידי היותה מיוחדת לגבורה, הלויים מסלקים הגבורה ומתקנים אותה והכהנים מייחדים המלכות בחסד שלא יתעורר בה הדינים שבה, כלומר "אף על גב דהאי כה אשתכחח בדינין" שהם נשפעים בה (מכבר) מהגבורה והם נעלמים בה ושקטים על שמריהם "תברכו לה", ואין כוונת הכתוב לומר בכה תברכו את בני ישראל כמשמעו אלא בחסד תברכו לכה ולהכי קאמר "כלומר" וכפל ואמר "תבסמון ותברכו" מפני שהם שתי דברים האחד למתק הדין שבה ונוסף על זה לברך אותה להשפיע בה שפע ברכה ומאחר שאמר "תברכו" מכל שכן "תבסמון" שאי אפשר ברכה אם לא תתבסם קודם (או ריקר).

⁶⁹³ נזכר בדורש רז"ל שהכהנים היו מבליעים את השם בנעימה (זהר הרקיע).

⁶⁹⁴ פי' לפי פי' א' דייק מדלא כתיב אמרו להם אלא אמור ש"מ דיש פעמים שמגלים שם המפורש. ויש פעמים דאמור סתם ולפי ד"א דייק מדלא כתיב תאמרו להם כמו כה תברכו דרישא דקרא. ש"מ דאם זכו מגלים להם שם המפורש וז"ש זכו להם לא זכו אמור סתם. לכך כתיב אמור ולא תאמרו דאי כתיב תאמרו משמע שבכל זמן תאמרו להם (מ"מ).

⁶⁹⁵ פי' שהם שהיו נביאים נעשו חול שלא ראו את המראה (מ"מ).

⁶⁹⁶ היא קושיא אחרת (מ"מ).

⁶⁹⁷ פי' שהיא רגל ד' כמו האבות שהם ג' רגלי הכסא (מ"מ).

⁶⁹⁸ פי' הם מג"ת שירשו הארתם אברהם יצחק ויעקב שבעו"הז (מ"מ).

<p>וראיתי אני דניאל לבדי את המראה משום דמבני דדוד הוה⁶⁹⁹ דכתיב ויהי בהם מבני יהודה דניאל הנניה וגו' והוא חמא וחדי בהאי דהוא מסטר אחסנת חולקא עדבא דאבוי ומשום דהוה דיליה הוא סביל ואחרני לא סביל⁷⁰⁰ דאמר רבי שמעון בשעתא דהאי כ"ה אתער בדינוי לא יכלין בני עלמא למיקם קמיה ובשעתא דפרסין כהני ידיהו דאתיין מחסד אתער חסד דלעילא ואתחבר בהאי כה ומתבסמא ומתברכא באנפין נהירין לבני ישראל ואתעדי מנהון דינין</p>	<p>"וראיתי אני דניאל לבדי את המראה" משום שמבני דוד היה, שכתוב "ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה וגו'", והוא ראה ושמח בזה, שהוא מצד ירושת חלק נחלת אביו, ומשום שהיה שלו, הוא סבל ואחרים לא סבלו. שאמר רבי שמעון, בשעה שהכ"ה הזאת מתעוררת בדיניה, לא יכולים בני העולם לעמוד לפנייה, ובשעה שהכהנים פורשים ידיהם, שבאים מחסד, מתעורר חסד שלמעלה ומתחבר בכ"ה הזאת ומתבשמת ומתברכת בפנים מאירות לבני ישראל, ומעבירים מהם דינים.</p>
<p>הה"ד כה תברכו את בני ישראל ולא לשאר עמין בנין כך כהן ולא אחרא כהן בנין דיתער האי כתרא דיליה חס"ד על ידוי דאקרי חסיד דכתיב לאיש חסידך והוא אתי מסטרא דחסד וכתיב וחסידיך יברוכה אל תקרי יברוכה אלא יברכו כ"ה כה תברכו בשם המפורש כה תברכו בלשון הקדש</p>	<p>זהו שכתוב "כה תברכו את בני ישראל", ולא את שאר העמים, בגלל כך כהן ולא אחר. כהן כדי שיתעורר הכתר הזה שלו, חסד על ידו, שנקרא חסיד, שכתוב "לאיש חסידך", והוא בא מצד החסד. וכתוב "וחסידיך יברוכה", אל תקרי יברוכה אלא יברכו כ"ה, כה תברכו בשם המפורש, כה תברכו בלשון הקודש.</p>
<p>תאנא אמר ר' יהודה בשעתא דכהנא דלתתא קם ופרים ידוי כל כתרין קדישין דלעילא מתערין ומתתקנין לאתברכא ונהרין מעומקא דבירא⁷⁰¹ דאתמשך להו מההוא עומקא⁷⁰² דנפק תדיר ולא פסיק ברכאן דנבען מבויעין לבלהו עלמין ומתברכן ומתשקיין מכלהו</p>	<p>למדנו, אמר רבי יהודה, בשעה שהכהן שלמטה קם ופורש ידיו, כל הכתרים הקדושים שלמעלה מתעוררים ומתתקנים להתברך ומאירים מעומק הבאר, שנמשך להם מאותו עומק שיוצא תמיד, ולא פוסקים הברכות הנובעות מבויעים לכל העולמות, ומתברכים ומשקים מכלם.</p>
<p>ותאנא בההוא זמנא לחישותא ושתיקותא הוי בכל עלמין למלך דבעי לאזדווגא במטרוניתא ובעי למעאל לה בלחישו וכל שמשין מתערין בההוא זמנא ומתלחשין הא מלכא אתי לאזדווגא במטרוניתא מאן מטרוניתא דא כנסת ישראל מאן כ"י כנסת ישראל סתם⁷⁰³</p>	<p>ולמדנו באותו זמן, לחש ושתיקה יש בכל העולמות. (משל) למלך שרוצה להזדווג במלכה, ורוצה להיכנס אליה בלחש, וכל השמשים מתעוררים באותו זמן ומתלחשים. הרי המלך בא להזדווג במלכה, מי המלכה, זו כנסת ישראל. מי כנסת ישראל, כנסת ישראל סתם.</p>

⁶⁹⁹ כמ"ש בפרקי דר"א סוף פרק נב (לש"ו).

⁷⁰⁰ פי' בכאן מתרץ קושיא הב' אמאי דחילו כיון שלא ראו. והתירוץ הוא כמ"ש בגמ' אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזא וז"ש הזוהר ואחרני לא סבלי שנשמתם לא יכלה לסבול הארת השכינה אע"פ שהם לא ראו כלום מזלם ונשמתם ראו ולא יכלו לסבול (מ"מ).

⁷⁰¹ פי' עשר ספי' דמ' מאירים מיסוד דזעיר הנק' עמיקא. ולכן אמר כל כתרין קדישין דלעילא שהם י"ס דמ' מתערין וכו' ונהרין מעמיקא דבירא (מ"מ).

⁷⁰² פי' מיסוד דאימא שהוא נגיד ולא פסיק א"כ י"ל כל כתרין קדישין דלעילא וכו' הם עשר ספי' דזעיר ודמי. מעמיקא דבירא הוא יסוד דאימא כמ"ש בס' בשלח דף ס"ג ע"ב וכתבנו שם בשם הרב ז"ל שיסוד דבינה. נקרא עמיקא דבירא ומ"ש מההוא עומקא דנפק וכו' הוא יסוד דאבא (מ"מ).

⁷⁰³ יובן במ"ש הרב בדרוש ברכת כהנים וז"ל בקיצור בברכת כהנים נכנסים מקיפי אבא שהם למ' דצלס דאבא בסוד פנימיות בתוך זעיר לצורך הזווג. ואז ע"י כניסת המקיפין אלו ניתוסף אור גדול במוחין דזעיר ואז נבקע יסוד דאימא וע"י ריבוי האור נעשה זווג ד' ישראל ולא ביועבר. ודיעקב ורחל נפילת אפים עכ"ל בקיצור. ואפשר שמ"ש כנסת ישראל סתם שע"י ברכת כהנים שנכנסים למ' דצלס דאבא גורם לזווג לאה ורחל ולכן אמר כנסת ישראל סתם (מ"מ).

<p>תאנא אמר רבי יצחק כהן בעי לוקפא ימינא על שמאלא דכתיב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם ידו כתיב ולא ידיו משום דשבחא דימינא על שמאלא אמר רבי אלעזר רזא הוא משום דכתיב והוא ימשול בך⁷⁰⁴ תאנא כהן דבעי לפרסא ידוי בעי דיתוסף קדושה</p>	<p>למדנו, אמר רבי יצחק, כהן צריך לזקוף ימין על שמאל שכתוב "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם". "ידו" כתוב, ולא ידיו, משום ששבח הימין על השמאל. אמר רבי אלעזר סוד הוא משום שכתוב "והוא ימשול בך". למדנו כהן שרוצה לפרש ידיו, צריך שיתוסף קדושה</p>
<p>קמ"ב</p>	
<p>על קדושה דיליה דבעי לקדשא ידוי על ידא דקדישא מאן ידא דקדישא דא ליואה דבעי כהנא ליטול קדושה דמיא מידוי דכתיב וקדשת את הלויים הא אינון קדישין וכתיב בהו בלויים וגם את אחיך מטה לוי וגו' שבט אביך כלל מכאן דכל כהן דפריים ידוי בעי לאתקדשא ע"י דקדישא ליתוסף קדושה על קדושתיה ועל דא לא יטול קדושה דמיא מבר נש אחרא דלא הוי קדישא</p>	<p>על קדושתו, שצריך לקדש ידיו על (יד) יד הקדוש, מיהו יד הקדוש, זה לוי, שצריך כהן ליטול קדושה של מים מידיו, שכתוב "וקדשת את הלויים", הרי הם קדושים, וכתוב בלויים "וגם את אחיך מטה לוי וגו'". "שבט אביך" כלל, מכאן שכל כהן שפורש ידיו צריך להתקדש על ידי קידוש להוסיף קדושה על קדושתו, ולכן לא יטול קדושה של מים מאדם אחר שאינו קדוש.</p>
<p>ובצניעותא דספרא תאנא לוי דאתקדש כהנא על ידוי בעי הוא לאתקדשא בקדמיתא ואמאי לוי ויתקדש על ידא דכהנא אחרא לא בעי דהא כהן דלא שלים לא בעי האי כהנא שלים ויתקדש על ידא דפגימא דלא שלים אבל לוי דאיהו שלים ואתחזי לסלקא בדוכנא ולמפלא משכן זמנא הא שלים הוא והא אקרי קדוש דכתיב וקדשת את הלויים א"ר תנחום אף אקרי טהור דכתיב וטהרת אותם ובגין כך בעי לאוספא כהנא קדושה על קדושתיה תאנא כהנא דפריים ידוי בעי דלא יתברון אצבען דא בדא בגין דיתברון כתרין קדישין כל חד וחד בלהודוי כמה דאתחזי ליה בגין דשמא קדישא בעי לאתפרשא באתון רשימין דלא לאערבא דא בדא ולא יתכוון (נ"א ולא תכוונא) באינון מלין</p>	<p>ובספרא דצניעותא למדנו, לוי שהכהן התקדש על ידו, צריך הוא להתקדש בתחלה, ולמה לוי, שיתקדש על ידי כהן אחר. למדנו כהן אחר לא צריך, שהרי כהן שאינו שלם, לא צריך זה הכהן השלם להתקדש על ידי פגום שלא שלם. אבל לוי, שהוא שלם וראוי לעלות לדוכן ולעבוד באהל מועד, הרי הוא שלם, והרי נקרא קדוש, שכתוב "וקדשת את הלויים". אמר רבי תנחום, אף נקרא טהור, שכתוב "וטהרת אותם", ולכן צריך להוסיף כהן קדושה על קדושתו. למדנו כהן שפורש ידיו, צריך שהאצבעות לא יתברו זו בזו, כדי שיתברכו כתרין קדושים כל אחד ואחד לבדו כמו שראוי לו, משום ששם הקדוש צריך להתפרש באותיות רשומות, שלא לערב זה בזה, ולא יתכוון (ולהתכוון) באותם דברים.</p>
<p>א"ר יצחק בעי קב"ה דיתברון עלאי בגין דיתברון תתאי ויתברון עלאי בגין דיתברון תתאי ויתברון עלאי דאינון קדישין בקדושה עלאה על ידא דתתאי דאינון קדישין בקדושה עלאה דאינון קדישין מכל קדישין דלתתא דכתיב והסידך יברכוכה א"ר יהודה</p>	<p>אמר רבי יצחק רוצה הקדוש ברוך הוא שיתברכו עליונים כדי שיתברכו תחתונים, ויתברכו עליונים כדי שיתברכו תחתונים, ויתברכו עליונים שהם קדושים בקדושה עליונה על ידי התחתונים שהם קדושים בקדושה עליונה, שהם קדושים מכל קידושים</p>

⁷⁰⁴ פ"ז זעיר שהוא נבנה מהחסרים שהוא ימין. ימשול במלכות שנבנית מהגבורות שהוא שמאל (מ"מ).

<p>כל כהן דלא ידע רזא דא ולמאן מברך ומאן היא ברכתא דמברך לאו ברכתא דיליה ברכתא והיינו דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו מאי דעת דעת סתם ותורה יבקשו מפיהו עלאין יבקשו מפיהו יבקשו מפיהו ומאי יבקשו מפיהו תורה תורה סתם היך אחידא תורה דלעילא דאקרי תורה סתם דתניא תורה שבכתב ותורה שבע"פ באינון כתרין עלאין דאתקרון הכי מ"ט כי מלאך יי' צבאות הוא ותנינא דבעי כהנא לכוונא באינון מלין דלעילא ליחדא שמא קדישא כמה דאצטריך</p>	<p>שלמטה, שכתוב "וחסידך יברכוכה". אמר רבי יהודה, כל כהן שלא יודע סוד זה, ולמי מברך ומהי הברכה שמברך, אין ברכתו ברכה. והיינו מה שכתוב "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו". מה זה דעת, דעת סתם, "ותורה יבקשו מפיהו" עליונים יבקשו מפיהו, ומה יבקשו מפיהו, תורה, תורה סתם. איך אחוזה תורה שלמעלה שנקראת תורה סתם, שלמדנו תורה שבכתב ותורה שבעל פה, באותם כתרים עליונים שנקראו כך, למה, כי מלאך ה' צבאות הוא. ולמדנו שצריך הכהן לכוון באותם דברים שלמעלה ליחד את השם הקדוש כפי שצריך.</p>
<p>אמר ר"ש תאנא בצניעותא דספרא שמא קדישא אתגלייא ואתכסייא⁷⁰⁵ דאתגלייא כתיב ביו"ד ה"א וא"ו ה"א דאתכסייא כתיב באתוון אחרן ומהווא דאתכסייא ההוא טמירא (ס"א אחרנין והווא דאתכסייא הוא טמירו) דכלא א"ר יהודה ואפילו ההוא דאתגלייא אתכסייא באתוון אחרן בגין ההוא טמירא דטמירין בגו דהא הכא בעי כהנא לצרפא שמא קדישא ולמיתת רחמי (כלהו) דכלהו כלילין בדיבור דכ"ב אתוון (ס"א דכלהו מכילין) (ס"א בתרי בתרי) כתרי דרחמי ובהני אתוון דהאי שמא סתימאן כ"ב מכילין דרחמי ויי"ג דעתיקא סתים וגניזי מכלא וט' דאתגליין מועיר אנפין (ס"א בז"א) ומתחברן כלהו בצרופא דשמא חד דהוה מכוון כהנא כד פריס ידוי בכ"ב אתוון גליפן</p>	<p>אמר רבי שמעון למדנו בספרא דצניעותא, שם הקדוש גלוי ומכוסה, שגלוי הרי כתוב ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, שמכוסה כתוב באותיות אחרות. ואותו שמכוסה הוא הנסתר (אחרים ואותו שמכוסה הוא נסתר) של הכל. אמר רבי יהודה, ואפילו אותו שמגולה מכוסה באותיות אחרות בגלל אותו טמיר הטמירים בפנים, שהרי כאן צריך הכהן לצרף שם הקדוש ולהוריד רחמים, (כלם) שכולם כלולים בדיבור של עשרים ושתים אותיות, (שכולן מדות) (בשני כתרים) כתרי הרחמים. ובאותיות אלו של השם הזה סתומים עשרים ושתים מדות הרחמים, ושלוש עשרה של העתיק נסתר וגנוז מהכל, ותשע שהתגלו מזעיר אנפין (בזעיר אנפין), ומתחברים כולם בצרופ שם אחד שהיה הכהן מכוון כשפרס ידיו בעשרים ושתים אותיות חקוקות.</p>
<p>ותאנא כד הוה צניעותא בעלמא הוה מתגלייא שמא דא לכלא מדאסגי הציפותא בעלמא סתים באתווי דכד הוה מתגלייא כהנא מכוין ושמא מתפרש במאי מכוין מכוין בסתימא דטמיר וגניזי ומגלייא ומתפרש מדאסגי הציפותא בעלמא סתים כלא באתוון רשימין ות"ח דכל הני כ"ב אתוון (ס"א רחמי) (ס"א דכל הני כ"ב מכילין דרחמי)</p>	<p>ולמדנו כשהיתה צניעות בעולם, היה מתגלה שם זה לכל. משרבתה החוצפה בעולם, נסתר באותיותיו, שכשהיה מתגלה הכהן היה מכוון, והשם מתפרש, במה מכוון, מכוון בנסתר שטמיר וגנוז ומתגלה ומתפרש. משהתרבתה החוצפה בעולם, נסתר הכל באותיות רשומות. ובא וראה שכל אלו עשרים ושתים</p>

⁷⁰⁵ לעיל עג ע"א ולקמן רפט ע"א וקנט ע"א (לש"ו).

	אותיות (רחמים) (שכל אלו עשרים ושתים מדות הרחמים)
רע"מ	רעיא מהימנא
<p>פקודא בתר דא ברכת כהנים יברכך יי' יאר יי' ישא יי' מקורא⁷⁰⁶ דתלת שמהן אלין יוד ה"א וא"ו ה"א ל"ו (ס"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י⁷⁰⁷) קדושה אהי"ה אהי"ה אהי"ה⁷⁰⁸ דמקורא⁷⁰⁹ דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ל"ו קשורא דתרויהו יחוד דתרווייהו אדנ"י דביה א"י דרמיזין אידהנו"ה^{ל"ב} (ס"א יאהדונה"י ודא עמודא דאמצעיטא ושכינתא איהי יאהדונה"י)^{כ"א} (ס"א מקורא מג' שמהן אלין יו"ד ה"י וי"ו ה"י וכו' דרמיזין יאהדונה"י ודא עמודא דאמצעיטא שכינתא איהדונה"י (נ"א אידהדונה"י)^{כ"ב} ורמיזין א"י⁷¹⁰ רביעאה מתרי שמהן מפרשן דרשימין בהון^{כ"ג} 711 ע"כ</p>	<p>מצוה, אחרי זו ברכת כהנים, יברכך ה' יאר ה' ישא ה', מקור משלשה שמות אלו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י) קדושה, אהי"ה אהי"ה אהי"ה שמקורו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הקשר של שניהם, היחוד של שניהם, אדנ"י, שבו א"י, שרמוזים איהדונה"י (יאהדונה"י וזה העמוד האמצעי והשכינה היא יאהדונה"י) (מקור מג' שמות אלו יו"ד ה"י וי"ו ה"י וכו' שרמוזים יאהדונה"י וזה העמוד האמצעי השכינה איהדונה"י) (אידהדונה"י) ורמוזים א"י רביעי משני שמות מפרשים שרשומים בהם.</p>
קמז"א	

⁷⁰⁶ דבו ג' יוד"ן (יהל אור).

⁷⁰⁷ פירוש כי אלו השלשה היות הנזכרות הנרמזות ב"ג תיקוני דיקנא דעתיקא כמבואר אצלנו בביאור ברכת כהנים וע"ש. ואמר כי המקור שלהם מהיכן יצאו הוא משם הו"ל"ת ס"ג אשר היא ברישא תנינא דעתיקא כנז'. וכבר ידעת ענין יב"ק שהם ר"ת יחוד ברכה קדושה ואלו השלשה היות הנזכרים שלשתם נקראים ברכה ונרמזות בפסוק יברכך ה' וישמרך ואח"ך ענין קדושה היא ברישא תליתאה אשר היא הו"ה דמילוי אלפין כנ"ל והנה זו הרישא תליתאה היא הנקראת מוח' סתימאה דעתיקא ובכל מקום בחינת הקדושה היא במוחין כנודע כי כל קדש הוא בחכמה שהוא במוח. ואמנם רוחא דרישא קדמאה לרוב מעלתו העליונה לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בבחינת הבל היוצא מן הפה ואף גם זה אינו מושג עתה רק לעתיד דרחצין אבהתנא לאתלבשה ביה כנ"ל. ורישא תנינא אינו כל כך נעלם כמוהו ולכן נתלבש למטה בסוד שערות הזקן דדיקנא דעתיקא כנז' שהוא יותר חומרי מהבל הפה אבל אינם בחינת אבר ממש אבל רישא תליתאה נתפשט עד החוטם דעתיקא שהוא אבר עצמי ואותו ההבל היוצא משם הוא נמשך מרישא תליתאה הנקרא מוחא סתימאה והנה חוטם הוא בגי' ס"ג והענין הוא כי אעפ"י שיצא מרישא תליתאה שהוא שם מ"ה דאלפין וס"ג הוא לעילא מיניה ברישא תנינא עכ"ז הענין הוא כי אמת הוא שהחוטם הוא ברישא תליתאה אבל הוא בגמטריא ס"ג לרמוז כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תנינא שהוא למעלה ממנו ומשם יצא רישא תליתאה וגם לטעם זה חוטם הוא בגמטריא שלשה שמות של אהי"ה אהי"ה אהי"ה (שער מאמרי רשב"י).

⁷⁰⁸ וטעם היות החוטם הנז' עולה בגמט' שלשה שמות אהי"ה שהוא בבינה הטעם הוא לפי שהחוטם הוא בינה ולכן נרמז בו שם אהי"ה שהוא בבינה וטעם הדבר הוא כמה שידעת כי שם ס"ג מתלבש בשם מ"ה דאלפין כנז' בתקונין דקכ"א. וכנגד השלשה יודין שיש בשם ס"ג יש שלשה אלפין במילוי מ"ה שהם סוד שלשה שמות אהי"ה שמתחילין באות אלף והם בגמטריא ס"ג וכל זה להורות כי הם נמשכין מן שם ס"ג דברישא תנינא. וזהו סוד פסוק הכל ס"ג כי אפי' שם מ"ה דאלפין נרמז בו ענין שם ס"ג. והנה מזה החוטם דעתיקא אשר נמשך מרישא תליתאה מוחא סתימאה דעתיקא הנה ממנו נמשך אל דיקנא יקרא דז"א (שער מאמרי רשב"י).

⁷⁰⁹ ג' אלפ"ן. ולכך ג' פעמים קדוש בקדושה (יהל אור).

⁷¹⁰ ור"ל דלמעלה פי' ברכה וקדושה, עכשיו פי' יחוד, שהוא תו"מ, ורמיזין בשם אדנ"י, א"י בר"ת וס"ת, דשם אדני כלול בשם הו"ה. ועוד בצירוף שני השמות הנ"ל, רמיזין בתחילתו א"י דמסט' דת"ת צירוף הו"ה קודם לא"ד, וכאן להיפוך, לפיכך בשם אדני א' בראש ויו"ד בסוף. ובה כלילן קדושה וברכה, קדושה בא' כנ"ל, וברכה ביוד"ן כנ"ל. והן ג"פ כנ"ל. והיא רביעאה, אות רביעי שבשם, כלול מכל ג' אותיות, חיה הרביעית, ולכן כלולים בצירוף הנ"ל. וכן בצירוף אהי"ה והו"ה בא' ויו"ד, אותיות ראשונות, שהן בנוק' אחרונות, אותיות רביעיות של השמות. וז"ש רביעאה מן תרין כו' (יהל אור).

⁷¹¹ בשם אדני יש בו שתי אותיות א"י כנז' בתקונין א' אהי"ה י' יהו"ה לרמוז כי תרין דיקנין קדישין דעתיקא ודז"א תרוייהו אתמשכן בנוק' הנק' אדנ"י וכנ"ל כי דיקנא דעתיקא היא בחי' שלשה הו"ה ודיקנא דז"א שלשה אהי"ה ועם היות כי אין בנוקבא דז"א בחי' דיקנא עכ"ז לקמן נבאר איך הם נמשכין בה (שער מאמרי רשב"י).

<p>משה אמרן בתרי זמני זמנא קדמאה אמר י"ג מכילין דעתיקא⁷¹² דעתיקין סתימא דכלא לנתתא אלין לאתר דדינא אשתכח לאכפייא להו</p>	<p>משה אמר אותן בשתי פעמים, פעם ראשונה אמר שלש עשרה מדות של עתיק העתיקים, נסתר הכל, להוריד אלה למקום שנמצא הדין, לכפותם.</p>
<p>זמנא תניינא אמר ט' מכילין⁷¹³ דרחמי דכלילין בזעיר אנפין ונהירין מעתיקא סתימא דכלא ובלהו כליל כהנא כד פריס ידוי לברכא עמא ומשתכחן דמתברכין כלהו (ס"א עלאין) עלמין בסטרא דרחמי דאתמשכן מעתיקא⁷¹⁴ טמירא סתימא דכלא וכל הני כ"ב אתון מכילין סתימא⁷¹⁵</p>	<p>פעם שניה אמר תשע מדות רחמים שכלולים בזעיר אנפין, ומאירים מהעתיק הנסתר מהכל, וכולם כולל הכהן כשפורש ידיו לברך את העם, ונמצאים שמתברכים כל (העליונים) העולמות בצד הרחמים שנמשכים מהעתיק נסתר הסתום מהכל. וכל העשרים ושתיים אותיות הללו מדות נסתרות.</p>
<p>יברכך יי' וישמרך אלין תלת קראי⁷¹⁶ וג' שמהן⁷¹⁷ דתריסר אתון כלילין לקבליהון⁷¹⁸ ובכלא אתכוון כהנא וכל עלאי ותתאי מתבסמן בכ"ב אתון דסתימין בהני ג' קראי⁷¹⁹</p>	<p>"יברכך ה' וישמרך" אלו שלשה פסוקים ושלשה שמות של שתיים עשרה אותיות הכלולות כנגדם, ובכל התכוון הכהן, וכל עליונים ותחתונים מתבשמים בעשרים</p>

⁷¹² פ' הם אל רחום וחנון שאמרם מר"עיה כדי לכפות את הדינים וז"ש "באתר דדינא אשתכח לאכפייא לה" לפי שאז חטאו בעגל ורצה משה לכפות הדינים וכמ"ש באידרא רבא (מ"מ).

⁷¹³ הם ה' אך אפים וכו' דפרשת שלח לך שהם נגד ט' תיקוני דיקנא דזעיר והם מקבלים הארה מאריך, וז"ש "ונהיר מעתיקא" וכו' (מ"מ).

⁷¹⁴ פ' כי כל העולמות מתברכים על ידי הרחמים שאנו מושכים מאריך בברכת כהנים כמ"ש הרב שאנו מושכים תלת רישין שהם רישא דלא אתידע וגולגולתא ומוחא דאריך (מ"מ).

⁷¹⁵ פ' שגם הכ"ב אתון שהם שם מ"ה ואד"ני הנז"ל אנו מושכים אותם מהדיקנא דאריך כמ"ש בסידור. ומלת דאתמשכן קאי נמי על הכ"ב אתון ור"ל דמתברכין כולהו עלמין בסטרא דרחמי דאתמשכן מעתיקא וכו' דהיינו האורות הנז' שאנו מושכים מאריך. ולא זו בלבד אלא גם כל הני כ"ב אתון מכילין סתימן שהם מ"ה ואד"ני הנז"ל (מ"מ).

⁷¹⁶ פ' והם כנגד נה"י דתבונה שהם ג' מוחין כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

⁷¹⁷ פ' ג' הו"ת שבג' פסוקים הנז' שיש בהם י"ב אתון הם נגד ג' מוחין ג"כ ובכולם היה הכהן מכויין כדי לבסם העולמות וז"ש "יברכך וכו' אלין ג' קראי" שהם ג' מוחין הנז' וג' שמהן וכו' כלילין לקבליהון היינו נגר ג' הנז' ובכולא אתכוון כהנא כדי להמשיכם. א"נ י"ל מ"ש "וכל הני כ"ב אתון מכילין סתימן" וכו' ר"ל כ"ב אתון של מ"ה ואד"ני שהם מהדיקנא דאריך הם כוללים כל השפע הבא ע"י ברכת כהנים שיש ג' פסוקי יברכך יאר ישא וג' הו"ת. וז"ש וכל הני כ"ב אתון וכו' (מ"מ).

⁷¹⁸ דהיינו להודיענו שג' פסוקים של ברכת כהנים וג' הו"ת שיש בה ג"כ כל השפע שבא ע"י הוא כלול בכ"ב הנז' (מ"מ).

⁷¹⁹ דב ששם כ"ב שהוא אנק"תם וכו' היוצא מברכת כהנים איתא בפרדס מהר"מק שהוא יוצא מפסוק יברכך ה' וישמרך שיש בו ט"ו אותיות ומשני תיבות יאר ה' שכולם גי' כ"ב אותיות. ובחילופי אל"פא ב"תות הם אנק"תם וכו' הנז'. אבל נל"עד מדברי הרב ז"ל שכתבנו לעיל שאמר תכוין לשם כ"ב העליון שהם מ"ה ואד"ני וכו' ובהם נכלל כל השפע הנז'. ובהם נכללים י"ג דעתיקא וט' דזעיר. מוכח בהדיא ששם כ"ב הם הב' שמות הנז' שהם מ"ה ואד"ני שאותיותיהם כ"ב ומתחלפים בא"ב והם אנק"תם וכו'. וז"ש הזוהר מתבסמן בכ"ב אתון דסתימן וכו' שהם ב' שמות מ"ה ואד"ני הנז' שבהם נכלל כל השפע שאנו ממשכים בג' פסוקים הנז' ולכן אמר בכ"ב אתון דסתימן בהני קראי וז"ש לקביל כ"ב אתון מכילין דרחמי שהם י"ג דעתיקא וט' דזעיר הנכללים בהם ג"כ אבל לדברי הרמ"ק ז"ל מאי קאמר דסתימן כהני ג' קראי הרי כ"כ אתון אינם אלא בפסוק יברכך וב' תיבות מפסוק השני. ובמ"ש ניחא. אמור חושבן רמ"ח יובן במ"ש הרב בדרוש הנז"ל וז"ל אמור גי' רמ"ח ע"ה כי למ"ד ומ"ם דצלם דאבא כל א' יש בו רמ"ח איברים מצוייר בהם דוגמות הצ"די שהיא מתפשטת בר"מח איברי הגוף וז"ש רז"ל אמור גי' רמ"ח ע"ה כיוונו לזה שביארנו עכ"ל ובה נבין דברי הזוהר שבברכת כהנים נכנסים למ' דצלם דאבא ובכל א' יש בו רמ"ח אברים ורומזים במלת אמור. ומ"ש מ"ט דבחד תליין כולהו הוא אריך שהוא נעלם ולא נזכר בכלל הרמ"ח שממנו הם הרמ"ח הנז' כי אריך ממנו יונקים כל הפרצופים: זכו אדם יבוא להם שפע גדול כי הם במדרגת אדם ואם לאו נמשל כבהמות נדמו. ואמר לו זהו הפשט. אבל רזא דמלה בעינא (מ"מ). שם של כ"ב יוצא מראשי הברכות, שהם יברכך וישמרך יאר ויחנך ישא, שהם כ"ב אותיות ג"כ, גי' אלף תמ"ד, עם אמור שהוא גי' רמ"ז, שהוא גי' אלף תרצ"א. והשמות, תקצ"א תק"פ ש"ל ק"פ, גי' אלף תרס"א, ועס י' מאמרות גי' אלף תרצ"א. וז"ש בזוהר נשא קמ"ז ע"א וכל עלאי ותתאי מתבסמן בכ"ב אתון דסתימן בהני ג' קראי. וכן אמר למטה בכ"ב אתון מתברכין כלא. ובג"כ כתיב אמור ולא אמרו. כי אמרו הי' משמע ציווי, שיאמרו להם,

<p>לקביל כ"ב (אתוון) מכילן דרחמי דכליל כלא⁷²⁰ ובג"כ כתיב אמור ולא אמרו כמה דאוקימנא</p>	<p>ושתים אותיות שנסתרות בשלשת הפסוקים הללו, כנגד עשרים ושתים (אותיות) מדות רחמים שכוללות הכל, ולכן כתוב "אמור" ולא "אמר" כמו שבארנו.</p>
<p>אמור דבעי לכוונא בכל הני סתימין בכל הני דרגין אמור במלין סתימין דלעילא אמור הושבן רמ"ה אברין דבאדם חסר חד מ"ט דבחד תליין כלהו וכלהו מתברכאן בהאי ברכתא בהני תלת קראי כדאמרן להם לאתכללא בהאי ברכתא עלאין ותתאין</p>	<p>"אמור" שצריך לכוון בכל הנסתרים הללו, בכל המעלות הללו, אמור בדברים נסתרים של מעלה, אמור חשבון רמ"ח איברים שבאדם חסר אחד. למה, שבאחד כולם תלויים, וכולם מתברכים בברכה זו, בשלשת הפסוקים הללו, כמו שבארנו להם, לכלל בברכה זו עליונים ותחתונים.</p>
<p>תאנא א"ר יוסי יומא חד יתיבנא קמיה דר"א ב"ר שמעון שאילנא ליה אמינא רבי מאי קא חמא דוד דקאמר אדם ובהמה תושיע יי אדם תינה בהמה למה א"ל יאות שאלת כלא במנינא הוא זכו אדם לא זכו בהמה</p>	<p>למדנו, אמר רבי יוסי, יום אחד ישבתי לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון, ושאלתי אותו, אמרתי רבי, מה ראה דוד שאמר "אדם ובהמה תושיע ה'". אדם ניחא, בהמה למה. אמר לו, יפה שאלת, הכל הוא במנין, זכו אדם, לא זכו בהמה.</p>
<p>אמינא רבי רזא דמלה קא בעינא א"ל כלא אתמר ות"ח קרא קב"ה לישראל אדם כנונא דלעילא⁷²¹ וקרא להו בהמה וכלא בחד קרא דכתיב ואתן צאני צאן מרעיתי וגו' ואתן צאני צאן מרעיתי הא בהמה אדם אתם הא אדם וישראל אקרו אדם ובהמה ובג"כ אדם ובהמה תושיע יי</p>	<p>אמרתי, רבי סוד הדבר אני רוצה, אמר לו הכל נאמר. ובא וראה, הקדוש ברוך הוא קרא לישראל אדם כדוגמא שלמעלה, וקרא להם בהמה, והכל בפסוק אחד, שכתוב "ואתן צאני צאן מרעיתי וגו'". ואתן צאני צאן מרעיתי, הרי בהמה. "אדם אתם" הרי אדם. וישראל נקראו אדם ובהמה, ומשום זה אדם ובהמה תושיע ה'.</p>
<p>ועוד רזא דמלה זכו אדם כנונא דלעילא לא זכו בהמה אקרון וכלהו מתברכאן בשעתא חדא אדם דלעילא ובהמה דלתתא וכ"ש דכלא אית בהו בישראל הה"ד אדם ובהמה תושיע יי</p>	<p>ועוד סוד הדבר, זכו אדם כדוגמא שלמעלה, לא זכו נקראו בהמה, וכולם מתברכים בזמן אחד. אדם שלמעלה ובהמה שלמטה, וכל שכן שהכל יש בהם בישראל, זהו שכתוב אדם ובהמה תושיע ה'.</p>
<p>ות"ח לית ברכתא לתתא אשתכח עד דישתכח לעילא ומדאשתכח לעילא אוף לתתא אשתכח וכלא הכי תליא לטב ולביש לטב דכתיב אענה את השמים והם יענו את הארץ לביש דכתיב יפקוד יי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה</p>	<p>ובא וראה, הברכה לא נמצאת למטה עד שתמצא למעלה, ומשנמצא למעלה גם למטה נמצאת, והכל תלוי כך, לטוב ולרע. לטוב שכתוב "אענה את השמים והם יענו את הארץ" לרע שכתוב "יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה".</p>
<p>א"ר יהודה בג"כ (האי תפארת פתח ביה)</p>	<p>אמר רבי יהודה בגלל זה (התפארת הזו)</p>

אבל אמור משמע לצרף ג"כ כנ"ל. והנה ס"ג ומ"ה גי' ח"ק, ועם כתר הוא ק"ט, ועם אמור גי' וישם ברכה ששית הכוללת הכל, כי אם אין שלום כו' {אין כלום. ספרא ריש בחוקתי}. (יהל אור).

⁷²⁰ אפשר שאותיות הוייה אדנ"י הם ו' אותיות לבד שסימנם אדניה"ו ומספר אלו אותיות שיש מהם בג' פסוקים אלו זולת ג' היות שהם כ"ב וכ"ב עם הכולל כ"ג כיצד י' יודין ו' ווין ד' אלפין ג' נונין מאלו כ"ב יוצא שם כ"ב המיוחד בתפילת רבי נחוניא בן הקנה למדת ת"ת אנקת"ם פסת"ם פפס"ם דיונס"ם (זהר הרקיע).

⁷²¹ פ"י דוגמת הפרצופים כגון אריך וזעיר הנק' אדם וקרא להו בהמה. פ"י דוגמת המ' הנק' ב"ן גי' בהמה וישראל יש בהם ב' בחינות הנז' (מ"מ).

<p>ז"א מהעתיק, מי שצריך יו"ד יו"ד יו"ד להתברך זעיר אנפין מעתיק הכל, ולכן יברך ה' למעלה וישמרך [הוא] כאן למטה, וכן כלם.</p>	<p>ז"א מעתיקא⁷²⁵ מאן דאצטריך יו"ד יו"ד יו"ד לאתברכא זעיר אנפין מעתיקא דכלא ובג"כ יברכך יי' לעילא⁷²⁶ וישמרך (הוא) הכא לתתא וכן בלהו</p>
<p>ושנה התנא לפני רבי שמעון, מי שמצטער בחלומו שיבא בשעה, שהכהנים פורשים ידיהם, ויאמר רבונו של עולם, אני שלך וחלומותי שלך וכו', למה, משום שאותה שעה נמצאים רחמים בכל העולמות, ומי שיבקש תפלתו בצערו מתהפך לו דין לרחמים.</p>	<p>ותאני תנא קמיה דר"ש האי מאן דמצער בחלמיה ליתי בשעתא דכהני פרסי ידיהו ולימא רבש"ע אני שלך וחלומותי שלך וכו' אמאי משום דההיא שעתא אשתכחו רחמי בעלמין כלהו ומאן דיבעי צלותיה בצעריה⁷²⁷ אתהפך ליה דינא לרחמי⁷²⁷</p>
<p>ושמו את שמי, מה זה, ושמו את שמי. אמר רבי יהודה יתקנו כמו שכתוב, ושמו אותם איש איש על עבדתו ואל משאו, להתקין בברכתם כתרים של ימין לימין, וכתרים של שמאל לשמאל כראוי. שצריך שלא יטעו בהם להתקין הכל, כדי שיתברכו עליונים ותחתונים, ואם יעשו כך מה כתוב "ואני אברכם". למי, לאותם כהנים שכתוב "ומברכך ברוך", וכתוב "ואברכה מברכך", הם מברכים את העם ואני אברך אותם, ולפיכך כתוב "ושמו", ולא כתוב יאמרו או יזכרו.</p>	<p>ושמו את שמי מהו ושמו את שמי א"ר יהודה יתקנו כמה דכתיב ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו לאתקנא בברכתהון כתרין דימינא⁷²⁸ לימינא וכתרין דשמאלא לשמאלא כדקא חזי דבעיא דלא יטעון⁷²⁹ בהון לאתקנא כלא בגין דיתברכון עלאין ותתאין ואי יעבדון הכי⁷³⁰ מה כתיב ואני אברכם למאן לאינן כהני⁷³¹ דכתיב ומברכך ברוך וכתוב ואברכה מברכך אינן מברכין לעמא ואנא אברך להו ולפיכך כתיב ושמו ולא כתיב יאמרו או יזכרו</p>
<p>למדנו, כל כהן שלא אוהבים אותו העם, לא יפרש ידיו, ומעשה היה בכהן אחד שקם ופרש ידיו, ועד שלא השלים נעשה גל עצמות, למה, משום שלא ברך בחביבות וקם אחר ופרש ידיו וברך, והתתקן אותו היום כל כהן שאינו אוהב את העם או העם לא אוהבים אותו, לא יפרש ידיו לברך את העם, שכתוב "טוב עין הוא יבורך", אל תקרי יבורך אלא</p>	<p>תאנא כל כהן דלא רחמין ליה עמא לא יפרוס ידוי ועובדא הוה בחד כהן דקם ופרים ידוי ועד דלא אשלים אתעביד תלא דגרמי מ"ט משום דלא בריך בחביבותא וקם אחר ופרים ידוי ובריך ואתתקן ההוא יומא כל כהן דהוא לא רחים לעמא או עמא לא רחמין ליה לא יפרוס ידוי לברכא לעמא דכתיב טוב עין הוא יבורך⁷³² אל תקרי יבורך אלא יברך</p>

⁷²⁵ שמה דעתיקא מתמלא ביודין כזה יו"ד ה"י ו"י ה"י, ולהורות שהשם הנזכר הוא סוד תיקוני דיקנא דאריך אנפין לכך באה י' בתחלה ואחר כך השם כאומרנו שם זה יתמלא ביודין שהוא בכתר, ואחר כך תשעת תיקוני דיקנא והם תשעה מלות שהם וישמרך פניו אליך ויחנך פניו אליך וישם לך שלום הרי תשעה רמז לזעיר אנפין, ואם תאמר הכא משמע שמתגלה אריך אנפין' בזעיר בכל יום ובאדרא לעיל משמע דווקא ביום שבת בשעת מנחה, ויש לומר דבכל יום מתגלה בבוקר דווקא ויום שבת אפילו בשעת המנחה כדי לבטל הדין, עוד בכל יום תיקוני דיקנא לחוד וביום שבת מצד הרצון דמצחא לעילא מדיקנא (אור יקר).

⁷²⁶ כאן מפרש שהכהנים מדברים עם זעיר ואומרים לו יברכך ה' שהוא אריך מג' הוי"ות הנז' ואח"כ ימשך שפע לתחתונים וזהו וישמרך הכא לתתא (מ"מ).

⁷²⁷ מפני שהחלום תלוי ועומד אם יתהפך לטוב או להפך וראיה כל החלומות הולכים וכו', וא"כ כמו שהספירות על ידי הרחמים הם מתהפכין מדין לרחמים כך החלם יתהפך, ולפיכך "מאן דבעי צליותיה בחלמיה" דווקא יש לו ענין זה (אור יקר).

⁷²⁸ פסוק יברך לימין, יאר לשמאל, ישא לאמצע (אור יקר).

⁷²⁹ מפני שיש מתברכין מימין ויש מתברכין מהשמאל ואם יבלבל המדרגות אין אחד מהם מתברכין (אור יקר).

⁷³⁰ כלומר אם יתקנו השם כראוי בענין שיתברכון אם כן יתקיים בהם ואברך מברכך ואני אברכם, ואם לא יתקנו אינם מברכים ואינם מתברכים (אור יקר).

⁷³¹ כסברת ר' ישמעאל ולא כר' עקיבא (מ"מ).

⁷³² ומקרא לא אתי אלא חדא "דלא רחים לעמא", ומההוא עובדא "אתי דלא רחמין ליה עמא" (או ריקר).

<p>תאנא א"ר יצחק בא וראה מה כתיב בהוא רשע דבלעם בשעתא דאתמסר ליה לברכא לישראל הוה משגח בעינא בישא⁷³³ בנין דלא יתקיים ברכתא והוה תלי מלוי בהוא עינא בישא דכתיב נאם בלעם בנו בעור מאי בנו בעור מההוא דהוה סאני להו⁷³⁴ יתיר מכל בני עלמא ונאם הנבר שתום העין דסתים עינא טבא מנייהו בנין דלא יתברכון ולא יתקיים ברכתא</p>	<p>יברך. למדנו אמר רבי יצחק, בא וראה מה כתוב באותו רשע, שבלעם בשעה שנמסר לו לברך את ישראל, היה משגיח בעין רעה, כדי שלא תתקיים הברכה, והיה תולה דבריו באותה עין רעה, שכתוב "נאם בלעם בנו בעור". מה זה בנו בעור, מאותו שהיה שונא אותו יותר מכל בני העולם. "ונאם הגבר שתום העין", שסתום העין טוב מהם, כדי שלא יתברכו ולא תתקיים הברכה.</p>
<p>א"ר יהודה הכי הוא ודאי דאשתכח פקיעא (ס"א דאשכחן פקיעא) דעינא לברכא דכתיב פקח עיניך בנין⁷³⁵ לברכא וברכתא דרב המנונא סבא הכי אמר קב"ה יפקח עינו⁷³⁶ עלך ובההוא רשע כתיב שתום העין בנין דלא יתברכון על ידיו וא"ר יצחק בג"כ כהנא דבריך בעינא טבא ברכתיה אתקיים ודלא מברך בעינא טבא כתיב אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו כלומר אל תבעו מניה ברכתא כלל</p>	<p>אמר רבי יהודה, כך הוא בודאי שנמצאת פתיחת (שנמצאת פקחת) עין לברך, שכתוב "פקח עיניך" כדי לברך. וברכת רב המנונא סבא, כך אמר הקדוש ברוך הוא, יפקח עינו עליך, ובאותו רשע כתוב "שתום העין" כדי שלא יתברכו על ידיו. ואמר רבי יצחק, לכן הכהן שברך בעין טובה ברכתו תתקיים, ושלא מברך בעין טובה, כתוב "אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו", כלומר אל תבקש ממנו ברכה כלל.</p>
<p>אמר ר' יוסי ת"ח כתיב ולא אבה יי' אלהיך לשמוע אל בלעם וגו' לשמוע אל בלעם אל בלק מבעי ליה⁷³⁷ דהא עביד בלק כלא מהו אל בלעם אלא משום דהוה סתים עינו בנין דלא יתברכון ישראל תאנא א"ר יוסי א"ל קב"ה לבלעם רשע את סתים עיניך בנין דלא יתברכון בני אנא אפקח עיני וכל מלין דתימא⁷³⁸ אהפך להו לברכאן הה"ד ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך וגו' וע"ד כתיב טוב עין⁷³⁹ הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל</p>	<p>אמר רבי יוסי בא וראה, כתוב "ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם וגו'", לשמוע אל בלעם, היה צריך להיות אל בלק, שהרי בלק עשה הכל. מה זה "אל בלעם", אלא משום שהיה סותם עינו כדי שלא יתברכו ישראל. למדנו אמר רבי יוסי, אמר לו הקדוש ברוך הוא לבלעם, רשע אתה סותם עיניך, כדי שלא יתברכו בני, אני אפקח עיני, וכל הדברים שתאמר אהפוך אותם לברכה, זהו שכתוב "ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך וגו'", ועל כן כתוב "טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל".</p>

⁷³³ כמו שיש בקדושה מדרגה תקרא טוב עין כן בקליפות יש מדרגה תקרא רע עין (אור יקר).

⁷³⁴ לישראל (אור יקר).

⁷³⁵ כלומר עם היות ששם אינו נראה ענין ברכה ממש עם כל זה "ובגין לברכא" היה שהרי וראה שוממותיך וכו' ברכה היא לישראל לבנות מקדשם (אור יקר).

⁷³⁶ עם היות שבאדרא נראה שיש פקיעא לדין עם כל זה יש פקיעא לרחמים ועיין שם (אור יקר).

⁷³⁷ שהרי בלעם מעולם לא קלל ובלק קראו לקלל (אור יקר).

⁷³⁸ נראה שחולק קצת שהרי למעלה אמר שלא דבר והשתא קאמר "וכל מלין דתימא" שנראה שהיה מדבר, אם לא שנאמר שהכוונה כל דברים שהם בדעתך לדבר אני אהפכם ואכריחך שתדבר ברכות, דל מלכות (אור יקר).

⁷³⁹ יסוד המקבל מבינה קדשי הקדשים ומשם יוצא השפע למטה (אור יקר).

<p>מהו מלחמו כמה דאוקימנא⁷⁴⁰ דכתיב להם אלהיו מקדשי הקדשים וגו' משמע דקדשי הקדשים לחם אלהיו נפק מניה ובג"כ כי נתן מלחמו לדל תניא כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דעלאי לא מתברכי אלא בניניהון דישראל</p>	<p>מה זה מלחמו, כמו שבארנו, שכתוב "לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו'", משמע שקדשי הקדשים לחם אלהיו יצא ממנו, ולכן כי נתן מלחמו לדל. למדנו, כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שעליונים ותחתונים, לא מתברכים אלא בגלל ישראל.</p>
<p>דתנינן אמר רבי יהודה אמר רבי חייא אמר רבי יוסי נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה שנאמר בקרבך קדוש ולא אבא בעיר כלומר כל זמנא⁷⁴¹ דשכינתא הכא בגלותא⁷⁴² שמא דלעילא לא אשתלים וכל תקונין לא אתקנו כביכול אשתאר</p>	<p>שלמדנו, אמר רבי יהודה אמר רבי חייא אמר רבי יוסי, נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלים של מעלה, עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה, שנאמר "בקרוב קדוש ולא אבוא בעיר", כלומר כל זמן שהשכינה כאן בגלות, השם שלמעלה לא נשתלם, וכל התקונים לא נתקנו, כביכול נשאר</p>
<p>קמח/א</p>	
<p>שמא קדישא חסרא</p>	<p>השם הקדוש חסר.</p>
<p>רבי אבא הוה אוזיל ללוד פגע ביה ר' זירא בר רב א"ל הא חמינא אפי שכינתא ומאן דחמי אפי שכינתא בעי למיזל ולרהטא בתראה הה"ד ונדעה נרדפה לדעת את ה' וכתוב והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי' וגו' כי מציון תצא תורה וגו' ואנא בעינא למהך בתרך ולמילף מאינון מלי מעלייתא דאתון טעמין כל יומא מאדרא קדישא</p>	<p>רבי אבא היה הולך ללוד, פגע בו רבי זירא בן רב, אמר לו הרני ראיתי פני השכינה, ומי שרואה פני השכינה צריך ללכת ולרוץ אחריה, זהו שכתוב "ונדעה נרדפה לדעת את ה'", וכתוב "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו' כי מציון תצא תורה וגו'", ואני רוצה ללכת אחרך וללמוד מאותם דברים מעולים, שאתם טועמים כל יום מהאדרא הקדוש.</p>
<p>מאי דכתיב והאמין ביי' ויחשבה לו צדקה אי קב"ה חשבה לאברהם או אברהם לקב"ה⁷⁴³ ואנא שמענא דקב"ה חשבה לאברהם ולא אתישבא בלבא⁷⁴⁴ א"ל הכי אוקימנא ולא הכי הוי</p>	<p>מה זה שכתוב "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה", אם הקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם או אברהם לקדוש ברוך הוא, ואני שמעתי שהקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם, ולא התיישב בלבי, אמר לו כך בארנו, ולא היה כך.</p>
<p>ת"ח ויחשבה ויחשוב לו לא כתיב אלא ויחשבה⁷⁴⁵ אברהם ודאי חשבה לקב"ה דתניא כתיב (שם) ויוצא אותו החוצה א"ל קב"ה צא</p>	<p>בא וראה ויחשבה לא כתוב, ויחשב לו אלא ויחשבה ודאי, שאברהם חשב אותה לקדוש ברוך הוא, שלמדנו כתוב "ויוצא אותו החוצה", אמר לו הקדוש ברוך הוא,</p>

⁷⁴⁰ פי' ג' הוי'ות הנק' לחם שנמשכים מאריך וא"ו לעיר ומשם למלכות ואריך וא"ו נק' קדש הקדשים ולכן אמר הכתוב טוב עין הוא יבורך שצריך שהברכה תהיה בטוב עין משום כי נתן מלחמו שהם ג' הוי'ות הנזכרות לדל שהיא המלכות כי אד"ני יש בו ד"ל אותיות במילוי המילוי (מ"מ).

⁷⁴¹ שאין הכוונה ירושלים התחתונה וישראל התחתונים עם היות דהא בהא תליא, אלא הכוונה "ישראל" תפארת "ירושלים" מלכות (אור יקר).

⁷⁴² ואין לה ייחוד עם תפארת אין שתי אותיות י"ה מתייחדות וזהו שאמר וכל "תיקונין" וכו' וכן פירשנו בתיקונים "ירושלים של מטה" מלכות "ירושלים של מעלה" בינה "נשבע הקב"ה" חכמה (אור יקר).

⁷⁴³ פי' הכתוב לפי זה והאמין בה' ויחשבה לו למ' אע"פי שהיא דין תקנה ועשאה צדקה שהמשיך לה ה' חסדים ולכן נק' צדקה צדק ה' (מ"מ).

⁷⁴⁴ פי' מכח הקושיא דלקמן לכן פירוש זה לא נתיישב לו לרבי זירא ואמ"ל רבי אבא הכי אוקימנא ולא הכי. שהסכים לו שאותו הפי' אינו נכון אלא שאמת הוא שאברהם חשבה לקב"ה (מ"מ).

⁷⁴⁵ פי' מלת ויחשבה היא נקבה ובשלמא א' אמרינן דאברהם תקן מדת המ' ועשאה צדקה ניחא. אבל אם נאמר שהק"ב חשב על אברהם כאלו עשה מצוה ויחשב לו צדקה מבעי ליה (מ"מ).

<p>מאצטגנינות שלך לאו ההוא אורחא למנדע שמי⁷⁴⁶ את חמי ואנא חמינא אברם אינו מוליד אברהם מוליד</p>	<p>צא מאצטגנינות שלך, לא אותה הדרך לדעת שמי אתה רואה, ואני רואה אברם אינו מוליד, אברהם מוליד.</p>
<p>מכאן ולהלאה אשתדלו בארחה אחרא כ"ה יהיה זרעך⁷⁴⁷ מאי כ"ה היא כתרא עשיראה קדישא דמלכא למנדע שמיה והיא כתרא דדינין⁷⁴⁸ מתערין מנה ותאנא כה יהיה זרעך ממש⁷⁴⁹ בהיא שעתא חדי אברהם⁷⁵⁰ לאסתכלא ולמנדע שמיה ולאתדבקא ביה משום דאתבשר בכ"ה</p>	<p>מכאן ולהלאה השתדלו בדרך אחרת "כ"ה יהיה זרעך", מה זה כ"ה, היא כתר עשירי הקדוש של המלך, לדעת את שמו, והיא הכתר שהדינים מתעוררים ממנה, ולמדנו "כה יהיה זרעך", ממש באותה שעה, שמח אברהם להסתכל ולדעת את שמו, ולהדבק בו, משום שהתבשר בכ"ה.</p>
<p>ואע"ג דדינין מתערין מנה חשב אברהם לההוא כתרא אע"ג דהיא דינא כאלו היא רחמי הה"ד ויחשבה מאי ויחשבה לההוא כתרא צדקה רחמי</p>	<p>ואף על גב שמתעוררים ממנה הדינים, חשב אברהם לאותו הכתר אף על גב שהיא דין כאלו היא רחמים, זהו שכתוב "ויחשבה", מה זה "ויחשבה" את אותו הכתר צדקה ורחמים.</p>
<p>אמר רבי יצחק כ"ה כתרא⁷⁵¹ עשיראה היא ואתקרי צד"ק ודינין מתערין מנה ואברהם אע"ג דידע דדינין מתערין מנה מהאי צדק הוא חשבה צדקה דדינין לא מתערין מנה בגין דהוא רחמי</p>	<p>אמר רבי יצחק כ"ה היא כתר עשירי ונקראת צדק, וממנה מתעוררים הדינים. ואברהם אף על גב שידע שמהצדק הזה מתעוררים הדינים, הוא חשב אותה צדקה שלא מתעוררים ממנה הדינים, בגלל שהיא רחמים.</p>
<p>תו אמר ר' אבא מאי דכתיב ויי' ברוך את אברהם בכל⁷⁵² כד"א כי כל⁷⁵³ בשמים ובארץ וכתיב כה תברכו דבניייהו דישראל מתברך האי כ"ה על ידא דכהנא בגין דיתברכון ישראל לתתא וישתכח ברכתא בכלא ולזמנא דאתי (ס"א כתיב) כד"א יברכך יי' מציון⁷⁵⁴ וגו' ברוך יי' מציון⁷⁵⁵ שוכן ירושלם</p>	<p>עוד אמר רבי אבא, מה שכתוב "וה' ברוך את אברהם בכל", כמו שנאמר "כי כל בשמים ובארץ", וכתוב "כה תברכו", שבגלל ישראל מתברכת הכ"ה על ידי הכהן, בשביל שיתברכו ישראל למטה, ותמצא ברכה בכל. ולעיתיד לבא [כתוב] כמו שנאמר "יברכך ה' מציון וגו' ברוך ה' "</p>

⁷⁴⁶ פתח הכניסה ששם משכילים במה שלמעלה (אור יקר). פי' לא מאצטגנינות תהיה יודע שמי שאצטגנינות אין ממנה מבוא לידע שמותיו ית' ולכן אמ"ל כה יהיה זרעך שהיא כתרא עשיראה למנדע שמי שע"י המ' הנק' כה ישיג האדם שמותיו ית' (מ"מ).

⁷⁴⁷ בכאן תזרע ותשפיע ולא למקום אחר (אור יקר).

⁷⁴⁸ עם היות שהדין, הוא מתעורר בבניה ונשפע לגבורה שם הם בדקות בכח, אמנם. ממלכות הם מתעוררים לפעול ממש (אור יקר).

⁷⁴⁹ פי' שיצחק תחלה היה אחוז במ' ואח"ב עלה לגבורה כמ"ש סוף פ' לך לך (מ"מ).

⁷⁵⁰ ולא הרע לו כה מפני דיניה כדמפרש ואזיל, צדקה דקבלת עלה דכורא והיא מתהפכת לרחמים, וכבר הארכתי במקומות אחרים, ואם תאמר מאי קאמרזרעך ויש לומר דמתמקאתי ליה. זרעא עם היות שאין לו זרע על ידי המזל כדקאמר צא מאצטגנינות, ואפשר לפרש שבשרו שהוא זרעו יהיו מקבלים ממדה זו שהיא שכינתן של ישראל כנודע, והשתא ניחא שעם היות שנתבשר במדת הדין לו ולתולדותיו עם כל זה שמח כאלו היתה צדקה, ומלת כה ירמוז בה ממש כענין צדק לערך הדינים וכבר הארכתי לעיל (אור יקר).

⁷⁵¹ פי' בא לסייע ר' אבא (מ"מ).

⁷⁵² שאברהם הוא מדת כה דהיינו ה' שבתוכו, וברך את אברהם מדת המלכות "בכל" על ידי היסוד הנקרא כל, והא כיצד כי היסוד משפיע למלכות לברך לאברהם כענין כה תברכו (אור יקר).

⁷⁵³ פי' היא מ' הנק' בכל שהיא גי' ב"ן ועוד שיש בה ה' גבורות שהם גי' כל' וז"ש כי כל בשמים ובארץ שכל שהיא מ' שולטת בשמים ובארץ וז"ש וכתוב כה תברכו (מ"מ).

⁷⁵⁴ פי' שלעת"ל אנו מתברכים מיסוד ולא מהמ' לבד (מ"מ).

⁷⁵⁵ שם זה במלכות והיא מבורכת מציון מהיסוד, והטעם מפני שהוא שוכן ירושלים וכיון שהם ישראל מכבר על אדמתם שכינה מתברכת בסבתם מהיסוד, והיינו כענין כה תברכו לסבת ישראל כדפירשנו (אור

<p>ויהי ביום כלת משה וגו' (במדבר ז א) תאנא רבי יוסי ביום שנכנסה כלה לחופה במאי אוקימנא⁷⁵⁶ ביום כלת משה⁷⁵⁷ אלא מלמד דעל ידוי דמשה נכנסה אמר רבי יהודה וכי עד השתא אתעכבת דלא עיילת לדוכתה והכתיב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וגו'</p>	<p>מציון שכן ירושלים". "ויהי ביום כלות משה וגו'", שנה רבי יוסי, ביום שנכנסה כלה לחופה, במה בארנו ביום כלות משה, אלא מלמד שעל ידי משה נכנסה. אמר רבי יהודה, וכי עד עכשיו התעכבה שלא נכנסה למקומה, והרי כתוב "ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד וגו'".</p>
<p>א"ר יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה ויהי ביום כלת משה כלת של משה ודא⁷⁵⁸ דתנינן אמר ר"ש מאי דכתיב עלית למרום שבית שבי וגו' אלא בשעה שאמר לו קב"ה של נעליך⁷⁵⁹ מעל רגליך אזדעזע ההר⁷⁶⁰</p>	<p>אמר רבי יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה, "ויהי ביום כלות משה", ודאי כלתו של משה, ששינונו אמר רבי שמעון, מהו שכתוב "עלית למרום שבית שבי וגו'", אלא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא "של נעליך מעל רגליך", הזדעזע ההר.</p>
<p>אמר מיכאל⁷⁶¹ קמי קב"ה רבש"ע תבעי לסתור אדם והא כתיב זכר ונקבה בראם ויברך אותם ולית ברכתא אשתכח אלא במאן דאיהו דכר ונוקבא ואת אמרת לאתפרשא מאתתיה</p>	<p>אמר מיכאל לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם (אתה) רוצה לסתור אדם, והרי כתוב "זכר ונקבה בראם ויברך אתם", ואין נמצאת הברכה אלא במי שהוא זכר ונקבה, ואתה אומר להפרד מאשתו.</p>
<p>א"ל הא קיים משה פריה ורביה השתא אנא בעינא דיתנסב בשכינתא ובגיניה יחות שכינתא לדיירא עמיה הה"ד עלית למרום שבית שבי ומאי שבי שכינתא דאתנסיבת עמך לקחת מתנות באדם באדם לא כתיב אלא באדם⁷⁶² הידוע⁷⁶³ למעלה וביומא דנחתת שכינתא ההוא יומא דאתנסבא במשה נחתת הה"ד כלת משה כלת משה ממש</p>	<p>אמר לו הרי קיים משה פריה ורביה, כעת אני רוצה שישא את השכינה, ובשבילו תרד השכינה לדור עמו, זהו שכתוב "עלית למרום שבית שבי". ומהו השבי, שכינה, שנשאה לך. "לקחת מתנות באדם", באדם לא כתוב אלא באדם הידוע למעלה, וביום שירדה השכינה, אותו יום שנשאה למשה, היא ירדה, זהו שכתוב "כלות משה", כלת משה ממש.</p>

יקר). פי' במה נכרת ברכת ה' שהוא זעיר ע"י ציון שהוא יסוד וציון הנז' שוכן ירושלים שבע"הז והפ' מדבר לעת"ל (מ"מ).

⁷⁵⁶ מלת משה קשיא ליה דהוה ליה למימר ויהי ביום כלת להקים את המשכן, משה מאי קאמר (אור יקר).
⁷⁵⁷ פי' וכי היא כלת משה כלת זעיר מבעי ליה שעמו נכנסה לחופה וא"כ משה אמאי אדכר הכא ותירץ שע"י משה נכנסה. ושיעור הכתוב מ' עשאה כלה משה (מ"מ). עי' לקמן רנד ע"א ברע"מ (לש"ו).

⁷⁵⁸ לא אצטריך לפרש כדפירשנו לעיל דעל ידוי דמשה אלא ממש כלתו של משה כדמפרש ואזיל רשב"י ע"ה (אור יקר). עכשו מפרש. פי' אחר שהמ' היא כלת משה ממש (מ"מ).
⁷⁵⁹ שיפרוש מן האשה (אור יקר).

⁷⁶⁰ מקודשי' מיכאל (אור יקר). פי' הר סיני שהיה סמוך אל משה כשדבר הק"ב עמו בסנה (מ"מ).
⁷⁶¹ ראש השרים או משום דמיכאל שר החדס והעולם מתקיים בחדס דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה, או משום דייחוד וברכתא דשכינ' בימין והפורש מן האשה פורש מן השכינה, והארכתי בפרשת ויצא ושם פירשנו למה שאר בני אדם אם אין להם אשה אין שפינה עמהם ומרע"ה להפך, (אור יקר).

⁷⁶² פי' זעיר ושיעור הכתוב לקחת מתנות שהיא המ' שהיתה מחובר' באדם עם זעיר הנק' אדם וכדמפרש מתנת כתיב (מ"מ).

⁷⁶³ תפארת, והכוונה כדמסיק מתנת כתיב שהיא המלכות שהיא נתונה מתנה באדם בתפארת, ומרע"ה לקחה משם והורידה, וביומא דנחתת שכינתא וכו' כלומר אותה הבחינה שהיא נשואה למשה שהיא בחינה פנימית אותה הבחינה ירדה לישראל והארכתי בספ"ר בשער המציאות עיין שם, (אור יקר).

<p>וביהושע דאנפוי כאנפי סיהרא כתיב של נעלך דלא אתפרש⁷⁶⁴ אלא בזמנין ידיעין⁷⁶⁵ דהא לא אתנסיבת עמיה שכינתא כל כך ולא אתחזי ליה דכתיב (שם) ויפל⁷⁶⁶ יהושע על פניו ארצה אבל הכא כלת משה ודאי מתנות באדם מתנת כתיב זכאה חולקיה דמשה דמאריה בעי ביקריה על כל שאר בני עלמא</p>	<p>וביהושע שפניו כפני הלבנה כתוב "של נעלך" שלא נפרד אלא בזמנים ידועים, שהרי השכינה לא נשאה לו כל כך, ולא נראתה לו, שכתוב "ויפול יהושע על פניו ארצה", אבל כאן כלת משה ודאי. מתנות באדם, כתוב מתנת, אשרי חלקו של משה שרבונו חפץ בכבודו על כל שאר בני העולם.</p>
<p>ויאמר יי אל משה נשיא אחד ליום מהו ליום א"ר יהודה יומין דלעילא⁷⁶⁷ דאתחנכו</p>	<p>"ויאמר ה' אל משה נשיא אחד ליום", מהו ליום, אמר רבי יהודה ימים שלמעלה שהתחנכו</p>
<p>קמח/ב</p>	
<p>לאתברכא באינון תריסר תחומין דמתפרשא וכל חד אתתקן ואתחנך בברכתא על ידוי דאלין דלתתא</p>	<p>להתברך באותם שנים עשר תחומים שנפרדים, וכל אחד התתקן והתחנך בברכה, על ידי אותם שלמטה.</p>
<p>תאנא כלהו מתברכין בגין מדבחה דלעילא ואפילו תתאה ואפילו עכו"ם מתברכין דתניא אמר ר' שמעון אלמלא לא אקריבו אלין תריסר נשיאין לא יביל עלמא למיקם קמי תריסר נשיאי ישמעאל דכתיב שנים עשר נשיאים לאומותם</p>	<p>למדנו, כולם מתברכים בגלל מזבח שלמעלה, ואפילו התחתון, ואפילו עובדי כוכבים ומזלות מתברכים, שלמדנו אמר רבי שמעון, אלמלא לא הקריבו שנים עשר נשיאים אלו, לא יכל העולם לעמוד לפני שנים עשר נשיאי ישמעאל, שכתוב "שנים עשר נשיאים לאומותם".</p>
<p>מדאקריבו אלין דישראל נסיבו שולטנותא דכלהו בגי"כ נשיא אחד ליום וכל מה דאקריבו כנונא דלעילא אקריבו בגין דיתברכו כלהון</p>	<p>משהקריבו אלו של ישראל, לקחו שלטון של הכל, לכן נשיא אחד ליום, וכל מה שהקריבו כדוגמא שלמעלה הקריבו, כדי שיתברכו כולם.</p>
<p>אילם ששים עתודים ששים כמה דכתיב ששים גבורים סביב לה דבסטר גבורה כף אחת עשרה זהב וגו' והא אתמר זכאה חולקהון דצדיקיא דקב"ה מריק עליהו ברכאן וציית צלותהון ועליהו כתיב פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'</p>	<p>אילם ששים, עתודים ששים, כמו שכתוב "ששים גבורים סביב לה", שבצד הגבורה "כף אחת עשרה זהב וגו'". והרי נתבאר, אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מוריק עליהם ברכות, ומקשיב לתפלותיהם, ועליהם כתוב "פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'".</p>

⁷⁶⁴ אתתיה - מכל וכל אלא לעת צורך נבואה לבד (אור יקר).

⁷⁶⁵ פי' כתיב במשה של נעליך לשון רבים לפי שפירש מאשתו לגמרי אבל ביהושע כתיב נעלך חסר לומר שלא פירש אלא בזמנין ידיעין (מ"מ).

⁷⁶⁶ אמנם מרע"ה בעמידה בלי נפילה כבעל דפקידת לאתתיה קומה ה' שובת ה' ויהושע כעבד לפני רבו כמשתחוה (אור יקר).

⁷⁶⁷ פי' ב' בקר שהם נגד י"ב שבטים שבעו"הז. וי"ב בקר הנז' מתברכין באינון תריסר תחומין המפורשים שהם י"ב צירופי הו"ה שבזעיר. אי נמי בתריסר חתומין הם י"ב גבולי אלכסון שמקבל זעיר מאריך כנודע. וי"ב בקר מתברכים מהם (מ"מ).

הערות

קל ע"ב

יש סתירה בע"ח אם ב' מזלין מסתיימים בשוה שהוא עד חצי הת"ת דא"א שהוא טבורא דליבא, או (ולהלן הוא שיטת הגר"א) שאבא כללית שהוא או"א מסתיים עם מזל העליון בשליש עליון דת"ת שהוא טבורא דליבא שהוא הגומא שתחת הלב, והוא סוף החזה, ואמא כללית שהיא יסו"ת יחד עם מזל התחתון מגעת עד הטבור שהוא סוף ב' שלישי דת"ת, ומיד אחר כך מתחיל הפרסא והכרס והמעיים וכו'. האר"י אמר כצד הרבאשון בגלל שכתוב באדרות שדיקנא דא"א שהמזל עליון מסתיים בלב, ושל ז"א מסתיים בחזה, והרי הם צריכים להיות שווים, ועוד באד"ר כתוב שב' מזלות מסתיימים בטבורא דליבא. מחמת השאילות האלה האר"י חידש כי טבורא דליבא אינו בגומא הלב שהוא בסוף שלישי העליון דחזה אלא הוא באמצע הת"ת ממש. אבל גם האר"י עצמו התקשה בזה ואמר 'ולא ידעתי מה וצ"ע', ומסיק כמו שכתוב בגר"א בסד"צ שמזל עליון עד טבורא דליבא, ותחתון עד טבורא דגופא, ומוסיף האר"י שלפעמים מזל עליון יורד עד טבורא על ידי כפיפת הראש. אבל קשה למה במזל עליון דא"א כתוב שזה עד הלב, ובז"א כתוב שזה עד החזה, ולפי דברינו שהכוונה עד ליביה הוא ג"כ עד סוף הלב והחזה, א"כ מפני מה שינה הלשון ואמר בא"א עד ליביה ובז"א אמר עד חדווי, הלא שניהם שיעור אחד הם, שינוי זה אינו בכמות ושיעור המקום כי באמת שניהם מקום אחד הוא, אלא באיכות זה בפנימיות וזה בחיצוניות, שבלב מתקבץ כל הארת המוחין, עד שהוא שני למוח, אבל החזה אין לו הארת המוחין אלא בה הוא ההתפתחות יסוד דבינה ונמשך תיכף כל אורותיה בלב. מזל עליון דא"א, שורשו מהדעת דא"א שהוא מהדעת דרדל"א ונמשך ומתגלה אורו בלב, שבו מתקבץ הארת כל המוחין דחו"ב, ובו מתייחד עם אורות הלב ומאירים זה לזה, ובוה נעשה הלב שני למוח, ומתייחדים זה עם זה. אבל המזל עליון דז"א, שהוא מתחת לפרסא דא"א, וכל ה"ט תיקונין שבו הוא מה שנמשך בו מה"ג ת"ד דא"א אינו נמשך בו האור דהמזל עליון שבו בהלב עצמו בפנימיותו אלא רק בהחזה שהוא בחצוניות הלב ולא אמר עד ליבא כי אין נכנס האור בפנימיות הלב שבו אלא רק מה שמאיר עליו מבחוץ, ואינו נקרא בו בשם מזל כלל משום שאין נמשך בו השפע העקרי מהמזל העליון דא"א אלא רק הארתו, וגם בו נעשה הלב שני למוח, רק ע"י התנה"י דבינה המתלבש בו. מה שהלב שני למוח, יש הבדל בין א"א לז"א, שבא"א הסיבה הוא מה שהמזל עליון מהנביעו דמ"ס, והוא מתפשט בלב ומאיר בו, וכן אבא ששורשו מאוירא גם כן נכלל בלב כך, אבל בז"א הסיבה היא מה שהיסוד דבינה שהיא מהג"ר היא כללות כל הג"ר מתפשט העטרה שבה עד הלב. מוחין דראש נעשו על ידי עליית מ"ן שהוא עיבור שני דמוחין, והם לעולם נעלמים והוא המוחין שבראש רק בבחינת כח לבד, ויציאתם מהכח לפועל עיקרו רק בלב, והמוחין דלב נעשו על ידי התלבשות נה"י דבינה שמתלבשים בו על ידי פתיחת פי היסוד (כללים ח"א ענף ד' אות ה'), וע"י עוד סוף גליונות הלש"ו סי' ג' אות ל"ב).

קלט ע"א

קודם שנבאר דברים אלו נקדים תחיל' ענין ט' תיקונים אלו מ"ש הגאון בזה בפ' לס"ד בפ"ב ותוכן דבריו שם שט' תיקוני דיקנא דז"א הם כוללים כל ט"ס של ז"א ו"ק ומוחין ומלכות אין לו שנוקבא משלמת לו לע"ס ועט' נכלל ביסוד וכמ"ש בפ' משפטים ז' ק"ב ע"ב דיקנא דמלכא כו' אתפליג נהירו דאבא בתלת נהורין שהם חכמה וחסד ותפארת שמכריע נוטה לימין אבא ואימא בתרין הא חמשה והוא בינה וגבורה ומהם נעשו נה"י כידוע שחג"ת מאו"א ולכן חו"ב וחג"ת דז"א מאו"א ונה"י מח"ג דז"א ואמר שם חחו"ג בחד נהירא הא שיתא והוא כתר שנתקן מחו"ג כמ"ש שם רישא דמלכא אתתקן בחסד וגבורה לבתר אתעטר חסד ואתנהיר בתרין נהורין כו' והם נצח ויסוד כנ"ל וגבורה אתנהיר בחד הוא הוד הא תשעה וחד מתחברין כולהו נהירין כחדא איקרי דיקנא דמלכא כו' עכ"ל הרי נת' שכל ט' תיקוני דיקנא הם נעשים ע"י מוחין שהם ב' מוחין חו"ב שנק' נהירו דא"א כידוע שהם באים ממוחין דא"א עצמם בסוד הזיוג וטיפה דזיוגא נק' נהירו כידוע שהוא מאור העינים וכח הגוף וחו"ג הם ב' עטרין של הדעת והענין שהדעת תחיל' התפשטותו באתגלייא הוא מחזה ולמטה וכמ"ש באדר"ז (ד' רצ"ו ע"א) מעוי בדעת אתתקנו ואתמליין כל אכסדרין והוא בנה"י שעומדים תחת הפרסה ושם מקום הנוק' ונמצא שמן החזה ולמטה שם הם ב' זז"נ והוא ע"י הדעת שבו ב' עטרין חו"ג לזז"נ ולכן כאן מסט' דחו"ג של הדעת אמר דמתנהירין מיני' נה"י משא"כ נהירו דא"א שהם מתפשטים בו עד החזה ולכן רק חו"ב וחג"ת דז"א נהירין מהם ואעפ"י שיסוד אבא מתפשט יותר עד סיום יסוד דז"א מ"מ אינו רק נהירו דקיק ורק בעבור הנוק' לבד לא לז"א כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא (עיין למטה ריש ע"ד ותראה שדברי הגאון ודברינו אלו הם עולים בקנה א' והבן מאוד) (ואף שמדברי הגאון הנ"ל משמע שנה"י דז"א נעשים מח"ג דז"א עצמו מ"מ הא והא איתא שאפשר לפרש ג"כ על חו"ב של הדעת דנהירין במעוי מחזה ולמטה) ומעתה נבוא לביאור אלו הדברים והתחיל ואמר כד נחית מן דיקנא יקירא כו' ר"ל הוא סוד נהירו דמשח רבות דנגיד מ"ג תיקונים דע"ק אל ט' תיקונים דז"א והם סוד ט' תיקונים' שהזכיר משה רבע"ל בפ' שלח לך במרגלים כמ"ש הגאון בפ' לס"ד פ' ג' וית' עוד בעז"ה ודיקנא דע"ק נק' יקירא כמ"ש באריכות לעיל בביאורו ולפי שגם דיקנא דז"א נק' יקירא כמ"ש לזה אמר עילאה ר"ל של ע"ק וקראו קדישא משום דנגיד ממו"ס ששם הוא בסוד קודש ג' קדושות ג' היות וע"ש נק' הדיקנא מזלא בסוד ג' היות הנ"ל ולכן נק' ג"כ קדישא ואמר סתים וטמיר מכולא שאינו

מתלבש כלל שאפי' או"א אינם מלבישים את הדיקנא רק שהם מלבישים לחג"ת דע"ק ומכוסים תחת הדיקנא ונכללים שם ואמר סתים וטמיר נגד ב' מזלות שהוא כלל הדיקנא ומזלא עילאה הווא טמיר יתיר ממזלא תתאה ועוד כי מזלא תתאה שם תליא אימא והוא שורשה מבוצד"ק מו"ס שנק' סתים שהוא סתום בקרומא דלא אתפתח ומזלא עילאה הוא דבי' תליא אבא ששורשו מאוירא יוד דנפיק מאויר ואשתאר אור ואוירא נק' טמיר שהוא טמיר ולא אתפס כלל ונמצא שכלל הדיקנא דע"ק הוא בסוד אוירא ובוצד"ק חו"ב דע"ק ולכן נפקא מאודנין ששם נהירין חו"ב כמש"ל עוד ירמוז כאן אל כל שיעור הדיקנא דע"ק והוא לפי שרוצה לפרש שדיקנא דז"א הוא מתפשט עד החזה ת"ת שלו לבד והטעם כמ"ש הגאון שכלל כל הפרצוף נק' ע"ש הדיקנא ע"ק ע"ש הדיקנא והדרת פני זקן מפני שיבה תקום וכן ז"א נק' תפארת ע"ש שפירותא דדיקנא כבחור במלחמה כמ"ש תפארת בחורים כוחם והדר זקני' שיבה שדיקנא דז"א הוא להלחם ולנצח כמו שית' ודע"ק לרחם כזקן בישיבה ולכן הדיקנא מתפשט בשניהם עד הפרסה לבד שעד הפרסה הוא עיקר הפרצוף ולתתא שייך לפרצוף שתחתיו ונה"י הם בסוד תוס' לבד ולכן בדיקנא דז"א נעשו מג' מוחין חב"ד נה"י שהארת ח"ב וחג"ת הם מאו"ח ונה"י שלו מחו"ג דז"א עצמו הרי שאו"א שהם מתלבשים בז"א הם מתפשטים רק עד החזה לבד והוא ג"כ עד סיום הדיקנא ועד כאן הם ג' מוחין חב"ד שהם עיקר הדיקנא חו"ב שלו בראש ודעת תחיל' התפשטותו בחג"ת שלו ומשם ולתתא הוא בסוד תוס' לבד באתגלייא להאיר לנוק' ונמצא שבאמת נה"י של ז"א נהירין רק מן הדעת שמקומו בחו"ג דז"א ונהירו דאו"א אין מגיעים שם ולכן תמיד נה"י הם בסוד תוספות לבד ונמצא שעיקר פרצופו הוא עד החזה מחכמה שבו עד ת"ת וכן הדיקנא נפקא מאודנין ששם נהירו דב' מוחין חו"ב ומתפשט עד החזה דילי' וכן הוא בדיקנא דע"ק שהוא יוצא מאודנין ושם ג"כ נהירו דמו"ס ואוירא והם חכמה דגלגלתא דגם בינה כלולה בו ומתפשט עד הטבור ולכן כל הפרצוף נק' ע"ש הדיקנא (ב"ע רא ע"ב).

^א דפ"מ גורם את המוסגר.

^ב לגבי מאריה נמחק בדרך אמת, ובמקומו איתא למאריה נ"מ?

^ג לשלמא (דפ"מ גר"א).

^ד המוסגר מוסגר ע"י הדרך אמת, אמנם הוא מופיע בדפ"מ ובגר"א.

^ה כס י"ה (נוסף בגר"א).

^ו לכס"ה כ"ס יהו"ה נמחק בגר"א ובמקומו איתא כס"א.

^ז ואע"ג ד (דפ"מ).

^ח דפ"מ גורם את המוסגר.

^ט נמחק בדפ"מ.

^י דפ"מ גורם את המוסגר. ומ"מ גורם "משמע" ולא "מאי".

^{יא} דרך אמת, ובדפ"מ נמחק.

^{יב} ב' הגרסאות מופיעים בדפ"מ.

^{יג} דרך אמת, ובדפ"מ האדם וגו' נמחק.

^{יד} דפ"מ גורם את המוסגר.

^{טו} דרך אמת, ובדפ"מ "דיניק".

^{טז} דרך אמת גורם את המוסגר ו"יהודה" נמחק. ודפ"מ גורם "יהודה".

^{יז} דרך אמת, ובדפ"מ "כמה דכתיב" נמחק ובמקומו איתא "והכתיב".

^{יח} דפ"מ גורם את המוסגר.

^{יט} כן עיקר (מ"מ).

^כ נמחק בדפ"מ.

^{כא} ככל (דפ"מ).

^{כב} נמחק בגר"א.

^{כג} ו' (גר"א).

^{כד} לכוז (דפ"מ).

^{כה} קס ע"כ [ע"ב] (נוסף בדרך אמת).

^{כז} הא (מנטובאל).

^{כח} למימריה (גר"א).

מלה (אור יקר). י"י

ונחתין (יהל אור).^{כט}
ובה אית 0ילה אור).^ל
נמחק ביהל אור.^{לא}

ימא דמיין (אור יקר).^{לב}

נמחק במ"מ.^{לז}

לב מאן עפר (אור יקר).

לז אור גורס את המוסגר
לה גירסת מנטובא תליסר.

לז יוד ה"א וא"ו ה"א" נמחק בשער מאמרי רשב"י ובמקומו גורס "י"ד ה"י וא"ו ה"י והוא הו"ה דס"ג".

לח והוא מ"ה (נוסף בשער מאמרי רשב"י).

לט נמחק בשער מאמרי רשב"י H וגורס את המוסגר.

לז איההדונהי (שער מאמרי רשב"י).

מא נמחק ביהל אור.

מב נמחק בשער מאמרי רשב"י H, ויהל אור.

מג נוסחא אחרינא דרמזין יאהדונהי ודא עמודא דאמצעייתא שכינתא איהי יאהדונהי"י נוסחא אחרינא אידהונהי (שער מאמרי רשב"י).

מד בחלמיה (או ריקר).^{מז}